

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Str. Clinicilor nr. 5-7

Cluj-Napoca, 400006

Tel: 0264-596116

Fax: 0264-597988

geogr@ubbcluj.ro

<https://geografie.ubbcluj.ro>

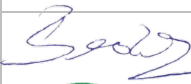

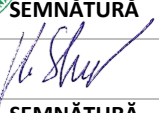

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN SIBIU

**ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A JUDEȚULUI SIBIU
VOLUMUL I.4. ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE. ELEMENTE DE DEZVOLTARE. ZONE CU POTENȚIAL**

**Livrabil 1.4 – ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE. IDENTIFICAREA ELEMENTELOR CARE
CONDIȚIONEAZĂ DEZVOLTAREA, CU EVIDENȚIEREA PROBLEMELOR, DISFUNȚIONALITĂȚILOR
ȘI TENDINȚELOR. IDENTIFICAREA ZONELOR CU POTENȚIAL NATURAL SAU CULTURAL**

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL 1.4 – ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE. IDENTIFICAREA ELEMENTELOR CARE CONDIȚIONEAZĂ DEZVOLTAREA, CU EVIDENȚIEREA PROBLEMELOR, DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI TENDINȚELOR. IDENTIFICAREA ZONELOR CU POTENȚIAL NATURAL SAU CULTURAL

DENUMIRE PROIECT	Actualizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Sibiu	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1—Analiza și prognoza evoluției dezvoltării teritoriale a județului Sibiu	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU Str.General Magheru Nr. 14, Municipiul Sibiu, Jud. Sibiu	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Argentina Lapoși-Oana Arhitect Șef al Județului Sibiu	
COORDONATOR PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. Benedek Jozsef Expert RUR, simbol B Șef lucr. dr. geogr.- urb. Moldovan Sandu-Ciprian Expert RUR, simbol B, C, C1	
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	SEMNĂTURĂ
	Lector univ. dr. Varvari Ștefana Alexandra Diana	
RESPONSABIL GIS	NUME	SEMNĂTURĂ
	Conf. univ. dr. geogr.-urb. Man Titus-Cristian Expert RUR, simbol G9	
DATA	Iunie 2023	

CUPRINS

a. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT	6
1. STRUCTURA TERITORIULUI.....	6
1.1. Localizare geografică	6
1.2. Cadrul natural/mediul	7
1.2.1. Riscuri naturale.....	7
1.2.2. Riscuri antropice și tehnologice	17
1.2.3. Calitatea factorilor de mediu.....	20
1.2.4. Resurse balneare și minerale	22
1.2.5. Deșeuri.....	23
1.3. Patrimoniul natural și construit, peisaje	25
1.4. Rețeaua de localități.....	33
1.5. Infrastructurile tehnice majore	45
1.5.1. Căi de comunicație și transport.....	45
1.5.2. Gospodărirea apelor.....	61
1.5.3. Îmbunătățiri funciare.....	62
1.5.4. Alimentare cu apă și canalizare	62
1.5.5. Alimentare cu energie electrică	67
1.5.6. Alimentare cu gaze naturale	69
1.5.7. Alimentare cu energie termică.....	70
1.5.8. Telecomunicații și transmitere de date.....	71
1.5.9. Salubritate și managementul deșeurilor.....	71
1.6. Zonificarea teritoriului.....	74
2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ	79
2.1. Evoluția populației și potențialul demografic	79
2.2. Resursele umane	88
2.3. Infrastructura socială.....	95
2.3.1. Educație	95
2.3.2. Sănătate.....	100
2.3.3. Asistență socială	103
2.4. Alte infrastructuri de servicii publice	107
2.4.1. Sport	107
2.4.2. Agrement.....	110
2.4.3. Cultură	112
2.4.4. Religie	115
2.4.5. Ordine publică, securitate, pază și protecție, intervenții în situații de urgență.....	120
3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE.....	126
3.1. Profilul economic al județului Sibiu și principalii indicatori macroeconomici.....	126
3.2. Structura activităților economice	127
3.2.1. Sectorul agricol și produsele agroalimentare.....	128
3.2.2. Silvicultura	137
3.2.3. Piscicultura și acvacultura	140
3.2.4. Sectorul industrial	142
3.2.5. Sectorul serviciilor	145
3.2.6. Cercetare-dezvoltare și inovare	147
3.2.7. Investiții străine și comerțul exterior	154
3.2.8. Infrastructura și serviciile suport de afaceri.....	158
3.2.9. Mass-media, social media și comunicare	163
3.2.10. Turismul și potențialul turistic și balnear	165
3.3. Activități economice desfășurate de organizații neguvernamentale.....	179

4. CONTEXTUL TERITORIAL INTERJUDEȚEAN, REGIONAL ȘI NAȚIONAL.....	181
4.1. Coridoare de transport, orașe poartă	181
4.2. Structura policentrică, poli de creștere și de dezvoltare.....	182
4.3. Zone de cooperare teritorială	184
4.4. Zone metropolitane, periurbane, zone urbane funcționale, în acord cu legislația specifică aplicabilă în perioada derulării contractului de servicii.....	185
b) ELEMENTE CARE CONDIȚIONEAZĂ DEZVOLTAREA: PROBLEME, DISFUNCȚIONALITĂȚI, TENDINȚE	190
Probleme, Disfuncționalități, Tendințe, Scenarii de dezvoltare.....	190
Cadrul natural/mediul	190
Patrimoniul natural și construit, peisaje	193
Rețeaua de localități.....	196
Infrastructuri tehnice majore	199
Structura socio-demografică	207
Structura activităților economice	229
Contextul teritorial interjudețean, regional și național	231
Analiza SWOT	233
c) ZONE CU POTENȚIAL NATURAL SAU CULTURAL.....	240

Fig. 1.1 POZIȚIA JUDEȚULUI ÎN CONTEXT REGIONAL, NAȚIONAL ȘI EUROPEAN.....	6
Fig. 1.2 DURATA CUMULATĂ MEDIE MULTIANUALĂ A VALURILOR DE CĂLDURĂ (HWF) ȘI TENDINȚA DE EVOLUȚIE PENTRU PERIOADA 1961-2021, ÎN JUDEȚUL SIBIU (ZILE/AN)	7
Fig. 1.3 DURATA CUMULATĂ MEDIE MULTIANUALĂ A VALURILOR DE FRIG (CWF) ȘI TENDINȚA DE EVOLUȚIE PENTRU PERIOADA 1961-2021, ÎN JUDEȚUL SIBIU (ZILE/AN)	8
Fig. 1.4 ZONE CU RISC POTENȚIAL SEMNIFICATIV LA INUNDAȚII – JUDEȚUL SIBIU.....	11
Fig. 1.5 PROBABILITATEA DE PRODUCERE A ALUNECĂRIILOR DE TEREN ȘI COEFICIENTUL DE RISC CORESPUNZĂTOR (KM)	13
Fig. 1.6 HARTA SUSCEPTIBILITĂȚII DE EROZIUNE A SOLURILOR LA NIVELUL JUDEȚULUI SIBIU	15
Fig. 1.7 NUMĂRUL INTERVENȚIILOR ISU PENTRU STINGEREA INCENDIILOR DE VEGETAȚIE ÎN PERIOADA 2012-2022 LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL SIBIU	16
Fig. 1.8 DISTRIBUȚIA ÎN PLAN TERITORIAL A NUMĂRULUI DE ACCIDENTE RUTIERE PE DRUMURILE CLASIFICATE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2012-2022.....	19
Fig. 1.9 STRUCTURA TERITORIALĂ A SMID SIBIU – INFRASTRUCTURI EXISTENTE DE GESTIUNE A DEȘEURILOR	24
Fig. 1.10 DISTRIBUȚIA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN REȚEAUA UICN (REZERVAȚII NATURALE ȘI MONUMENTE ALE NATURII) PE TERITORIUL JUDEȚULUI SIBIU	27
Fig. 1.11 DISTRIBUȚIA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN REȚEAUA NATURA 2000 PE TERITORIUL JUDEȚULUI SIBIU	28
Fig. 1.12 REȚELELE RUTIERE DE NIVEL 2 ÎN RELAȚIE CU CELE DE NIVEL 1.....	35
Fig. 1.13 CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.....	36
Fig. 1.14 REȚEAUA DE LOCALITĂȚI ȘI INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI FERROVIARĂ.....	39
Fig. 1.15 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ LA NIVEL DE UAT A LOCUINȚELOR TERMINATE ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN ULTIMII 10 ANI (2012-2021).....	42
Fig. 1.16 INFRASTRUCTURA RUTIERĂ DIN JUDEȚUL SIBIU	46
Fig. 1.17 DISTRIBUȚIA ÎN PLAN TERITORIAL A NUMĂRULUI DE ACCIDENTE RUTIERE PE DRUMURILE CLASIFICATE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2012-2022.....	50
Fig. 1.18 STRUCTURA REȚELEI FERROVIARE DIN JUDEȚUL SIBIU (2023).....	51
Fig. 1.19 LEGĂTURILE FERROVIARE CU ALTE LOCALITĂȚI DIN ROMÂNIA (2022-2023).....	52
Fig. 1.20 LOCALIZAREA TERITORIALĂ A ACCIDENTELOR FERROVIARE DE PE RAZA JUDEȚULUI SIBIU (2015-2023).....	53
Fig. 1.21 REȚEAUA DE RUTE AERIE NE DE PE AEROPORTUL INTERNAȚIONAL SIBIU	55
Fig. 1.22 RUTELE DE TRANSPORT PUBLIC RUTIER DESERVITE DE OPERATORII AUTORIZAȚI DIN PRINCIPALELE CENTRE URBANE.....	57
Fig. 1.23 DESERVIREA LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU DE TRANSPORTUL PUBLIC RUTIER ȘI/SAU FERROVIAR.....	58
Fig. 1.24 REȚEAUA DE PISTE DE BICICLETE DIN JUDEȚUL SIBIU (2022).....	60
Fig. 1.25 LUNGIMEA TOTALĂ A REȚELEI SIMPLE DE DISTRIBUȚIE A APEI POTABILE DIN JUDEȚUL SIBIU (2021)	63
Fig. 1.26 CANTITATEA DE APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU (2021) – UZ CASNIC.....	64
Fig. 1.27 CANTITATEA DE APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU (2021) – UZ INDUSTRIAL	64
Fig. 1.28 LUNGIMEA TOTALĂ SIMPLĂ A CONDUCTELOR DE CANALIZARE DIN JUDEȚUL SIBIU (2021)	66
Fig. 1.29 REȚEAUA TRANSELECTRICA	68
Fig. 1.30 LUNGIMEA TOTALĂ A CONDUCTELOR DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR - 2021	70
Fig. 1.31 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE ORAȘELOR DIN JUDEȚ	75
Fig. 2.32 EVOLUȚIA NUMERICĂ A POPULAȚIEI LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎNTRE 2011 ȘI 2021	81

Fig. 2.33 RATA MEDIE ANUALĂ A SPORULUI NATURAL LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2017- 2021.....	84
Fig. 2.34 RATA MEDIE ANUALĂ A SPORULUI MIGRATORIU LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2017-2021	86
Fig. 2.35 DISTRIBUȚIA POPULAȚIEI OCUPATE DIN JUDEȚUL SIBIU, PE LOCALITĂȚI ȘI DOMENII DE ACTIVITATE ÎN 2011	89
Fig. 2.36 PERSOANELE ȘOMERE DIN JUDEȚUL SIBIU, PE SEXE, ÎN 2022.....	91
Fig. 2.37 RATA MARGINALIZĂRII ÎN JUDEȚUL SIBIU	94
Fig. 2.38 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2021 ...	96
Fig. 2.39 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A CABINETELOR MEDICALE DE FAMILIE ȘI DE MEDICINĂ GENERALĂ DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2021	101
Fig. 2.40 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A FURNIZORILOR ACREDITAȚI DE SERVICII SOCIALE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2023	104
Fig. 2.41 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SĂLILOR DE SPORT DIN JUDEȚUL SIBIU LA SFÂRȘITUL ANULUI 2022	109
Fig. 2.42 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A LĂCAȘURILOR DE CULT DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2023.....	116
Fig. 2.43 HARTA STRUCTURILOR ISU SIBIU.....	123
Fig. 3.44 STRUCTURA VALORII ADĂUGATE BRUTE ÎN JUDEȚUL SIBIU, 2019.....	127
Fig. 3.45 EXPLOATAȚII AGRICOLE CU PESTE 100 HA, ÎN JUDEȚUL SIBIU	129
Fig. 3.46 SUPRAFAȚA PĂDURILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU	138
Fig. 3.47 AMENAJĂRILE PISCICOLE DIN JUDEȚUL SIBIU	141
Fig. 3.48 INFRASTRUCTURA SUPORT PENTRU AFACERI ÎN JUDEȚUL SIBIU.....	161
Fig. 3.49 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE DIN JUDEȚUL SIBIU LA NIVELUL UAT, ÎN ANUL 2022.....	166
Fig. 4.50 CORIDOARELE PRINCIPALE DE TRANSPORT DIN ROMÂNIA	181
Fig. 4.51 POLII DE CREȘTERE, POLII DE DEZVOLTARE ȘI CENTRELE URBANE IDENTIFICATE LA NIVELUL REGIUNII CENTRU	183
Fig. 4.52 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A MUNICIPIULUI SIBIU	189
Fig. 4.53 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A CENTRELOR URBANE POLARIZATOARE DIN JUDEȚUL SIBIU	189

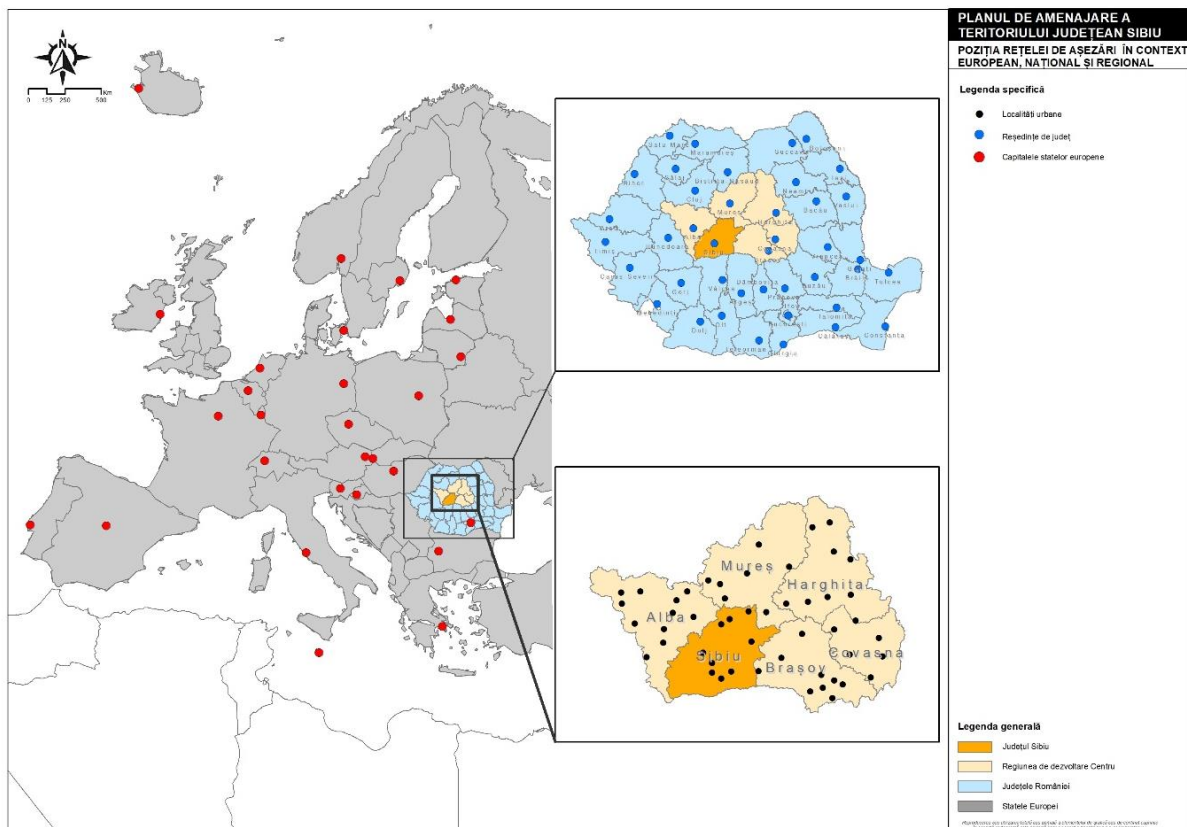
a. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT

1. STRUCTURA TERITORIULUI

1.1. Localizare geografică

Județul Sibiu, este localizat în centrul țării, în partea de sud a Transilvaniei, în Regiunea de dezvoltare Centru, alături de alte cinci județe: județe: Alba, Brașov, Covasna, Harghita și Mureș, având legături conexe cu regiunile istorice ale României, Muntenia, Oltenia și Banat. Este intersectat de paralela de 46° latitudine nordică (sud de Păuca și Șeica Mare) și de meridianul de 24° longitudine estică. Județul se învecinează în partea de nord-est cu județul Mureș, la est cu județul Brașov, la sud-est cu județul Argeș, la sud cu județul Vâlcea, la extremitatea sud-vestică cu județul Hunedoara și la nord-vest cu județul Alba.

Fig. 1.1 POZIȚIA JUDEȚULUI ÎN CONTEXT REGIONAL, NAȚIONAL ȘI EUROPEAN

Județul Sibiu are o suprafață de 5.432 km² (ocupând 15,9 % din suprafața regiunii și 2,3 % din suprafața țării). Localitățile din județul Sibiu se extind pe mai multe trepte de relief (zone muntoase - Carpații Meridionali, zone de podiș - Podișul Transilvaniei și zone de depresiune - depresiunea Făgăraș), diferența

de nivel dintre altitudinea medie a localității situate la cea mai mică altitudine (Micăsasa, 282 m) și cea a localității situate la cea mai mare altitudine (Păltiniș, 1365 m) fiind de peste 1000 de metri. Arealele de podiș sunt predominante, iar majoritatea așezărilor sunt localizate pe această treaptă, cu deosebire în depresiuni, de-a lungul principalelor culoare de vale sau pe văi secundare.

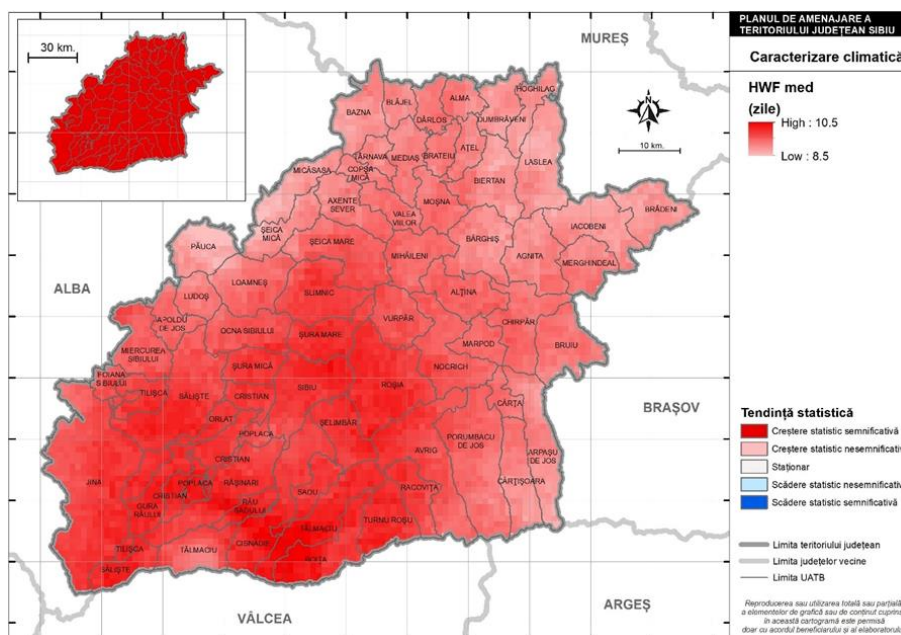
1.2. Cadrul natural/mediul

1.2.1. Riscuri naturale

În ceea ce privește **riscurile climatice** se pot constata următoarele aspecte:

Valorile medii multianuale ale maximelor termice zilnice, precum și valorile maxime absolute cele mai ridicate au fost înregistrate în zonele joase ale județului (comuna Poiana Sibiului), iar cele mai mici sunt specifice sud-vestului comunei Jina. Numărul valurilor de căldură a crescut statistic semnificativ în ultimele șase decenii pe toată suprafața județului, cele mai multe evenimente înregistrându-se în zonele montane, în centrul județului, iar cele mai puține în nord-estul și sud-estul județului. Valorile maxime ale duratei medii a unui val de căldură s-au înregistrat în partea central-vestică și nordică a județului. Duratele cumulate într-un an a valurilor de căldură cele mai ridicate s-au înregistrat în Blăjel, Dârlos și Târnava. Cele mai mari depășiri ale valorilor de referință din punct de vedere al intensității valurilor de căldură sunt caracteristice localităților din sud-vestul județului (Tâlmăciu, Săliște, Rășinari, Râu Sadului și Cisnădie).

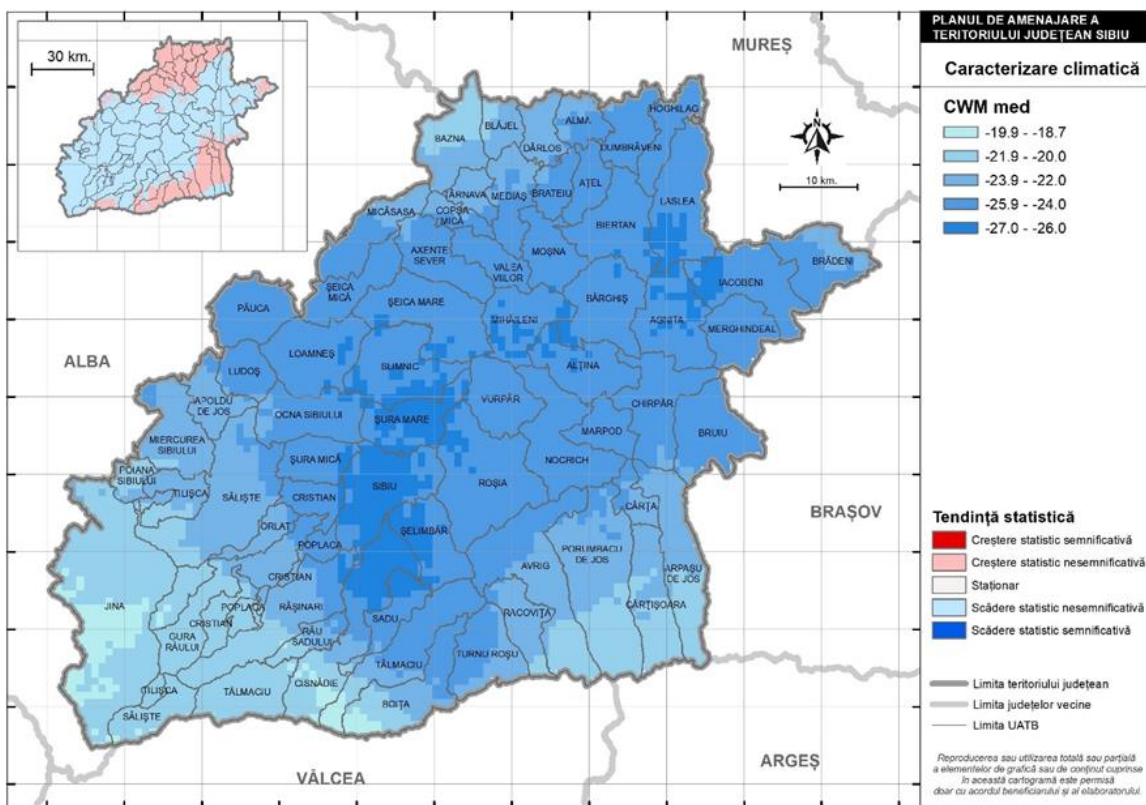
Fig. 1.2 DURATA CUMULATĂ MEDIE MULTIANUALĂ A VALURILOR DE CĂLDURĂ (HWF) ȘI TENDINȚA DE EVOLUȚIE PENTRU PERIOADA 1961-2021, ÎN JUDEȚUL SIBIU (ZILE/AN)

Sursa: date prelucrate după baza de date furnizată de ANM

Valorile medii multianuale ale minimelor termice zilnice sunt pozitive în cea mai mare parte a județului, valorile cele mai ridicate fiind specifice zonelor joase din vestul județului, iar cele mai mici valori zonelor din sud-vestul județului, situate la altitudinea cea mai mare. Valorile minime absolute s-au înregistrat în partea estică a județului. Arealele cu cele mai multe valuri de frig sunt cele din centrul și estul județului, iar cu cele mai puține sunt în sud-vestul județului, în zona montană. Valoarea medie a unui val de frig a fost mai mare comparativ cu cea a valurilor de căldură. Și durata cumulată într-un an a valurilor de frig este mai mare comparativ cu cea a valurilor de căldură, cu valorile cele mai ridicate în sud-estul județului și cele mai scăzute în zona montană înaltă. Intensitatea cea mai mare a valurilor de frig s-a înregistrat în partea centrală și nord-estică a județului (inclusiv în Municipiul Sibiu), iar cea mai mică în arealele montane înalte din sudul și sud-vestul județului.

Fig. 1.3 DURATA CUMULATĂ MEDIE MULTIANUALĂ A VALURILOR DE FRIG (CWF) ȘI TENDINȚA DE EVOLUȚIE PENTRU PERIOADA 1961-2021, ÎN JUDEȚUL SIBIU (ZILE/AN)

Sursa: date prelucrate după baza de date furnizată de ANM

În general, situațiile de risc mai mari din perspectiva valurilor de frig sunt specifice arealelor joase din județ întrucât acestea se produc asociat situațiilor de câmp anticiclonic și inversiunilor de temperatură specifice

acestui, care favorizează cantonarea aerului rece, cu densitate mai mare în zonele depresionare și menținerea unor valori mai ridicate de temperatură în arealele înalte, de pe crestele munților.

Cele mai mici valori ale zilelor cu îngheț (temperatura minim a zilei trece sub pragul de 0°C) sunt caracteristice în arealele joase, nordice, vestice și sud-estice, frecvența crescând în zonele mai înalte (podisul Hârtibaciului), respectiv în zona montană din sud-vestul județului. Durata cea mai scurtă a intervalului cu îngheț este caracteristică în nord-vestul județului, iar lungimi mai mari se observă în arealele estice și sud-estice ale județului, la poalele munților, iar în arealele montane înalte se poate ajunge la 10-11 luni. În medie, prima zi cu îngheț se produce cu o întârziere de aproximativ 5 săptămâni în zonele joase ale județului (nord și sud-est) față de zona montană, decalajul fiind de aproximativ 2 luni în cazul ultimului îngheț. Numărul zilelor de iarnă (cele în care temperatura maximă rămâne negativă) este mult mai mic decât numărul zilelor cu îngheț.

Lungimea sezonului de vegetație este, în cea mai mare parte a județului, între 225 și 250 zile/an, în zona sud-vestică (montană) înregistrându-se perioade mai scurte (162-175 zile/an). La nivelul județului Sibiu condițiile agro-termice s-au îmbunătățit considerabil în ultimele decenii. Deși lungimea sezonului de vegetație nu a crescut semnificativ, creșterea temperaturilor utile, înseamnă o concentrare mai mare de căldură disponibilă pentru dezvoltarea plantelor în aceeași perioadă, ceea ce va permite alegerea unor soiuri/hibrizi/varietăți de plante de cultură, cu cerințe mai mari pentru temperatură comparativ cu cele existente în urmă cu câteva decenii.

Numărul maxim anual de zile consecutive cu precipitații semnificative (cantități mai mari de 1 mm) variază la scara județului, lungimea fiind mai mare în arealul montan din sud-vestul județului. În ce privește numărul zilelor cu precipitații abundente (cantitate peste 10 mm), acestea au înregistrat valori mai scăzute în extremitatea vestică (pe teritoriul comunelor Poiana Sibiului, Tilișca și parțial Miercurea Sibiului, Jina, Săliște, Apoldu de Jos și Ludoș) și mai ridicate în zona montană, mai înaltă. Valori mai ridicate ale numărului de zile cu precipitații foarte abundente (cantități peste 20 mm) s-au înregistrat în zona montană din sud-vestul județului. Luând în considerare numărul maxim de zile consecutive fără precipitații semnificative, acestea înregistrează valori mai mari în vestul județului și scade pe măsura creșterii altitudinii, în sud-vestul și sud-estul județului. Perioadele secetoase au lungimi considerabil mai mari decât perioadele umede. În zona montană, cantitatea de precipitații cumulată în zilele cu precipitații semnificative (media multianuală) înregistrează valori aproximativ de două ori mai mari comparativ cu arealele mai joase. Cele mai mici valori ale celei mai mari cantități de precipitații înregistrate într-o zi s-au înregistrat în treimea vestică a județului, pe ramura sudică înregistrându-se creșteri ale valorilor. În ce privește valorile maxime pentru cea mai mare cantitate de precipitații înregistrată în 5 zile consecutive exced cu mult sumele de precipitații lunare, generând un risc major din perspectiva fenomenelor extreme

induse. Zilele extrem de umede generează cantități mai mici de precipitații în partea vestică și nordică și cantități mai mari în arealele sud-vestice și sud-estice.

Cel mai frecvent fenomen în arealele joase este aerul cețos, iar la stațiile de munte fenomenul cel mai frecvent în timpul anului este ceața. Frecvența este mai mare la stațiile de munte și mai mică la cele din arealele joase, cele mai multe cazuri producându-se în lunile de iarnă. Numărul de zile cu precipitații lichide este relativ uniform la stațiile analizate, excepție făcând Bâlea-Lac și Păltiniș. Aceași situație se remarcă și în cazul numărului de zile cu averse de ploaie, cu valorile cele mai ridicate la stația Păltiniș. Maximul precipitațiilor lichide și al averselor de ploaie este în perioada caldă a anului, iar minimul în lunile de iarnă. Frecvența maximă a vântului tare e specifică perioadei reci din an, iar cea a vijeliilor perioadei calde. Frecvența vântului tare este mai scăzută în stațiile joase și mai ridicată în stațiile de munte. Numărul zilelor cu grindină a fost foarte mic și mult mai mic decât cel al zilelor în care s-au produs oraje, cele mai mari valori înregistrându-se la stația Păltiniș. Valorile maxime sunt specifice lunilor iunie-iulie.

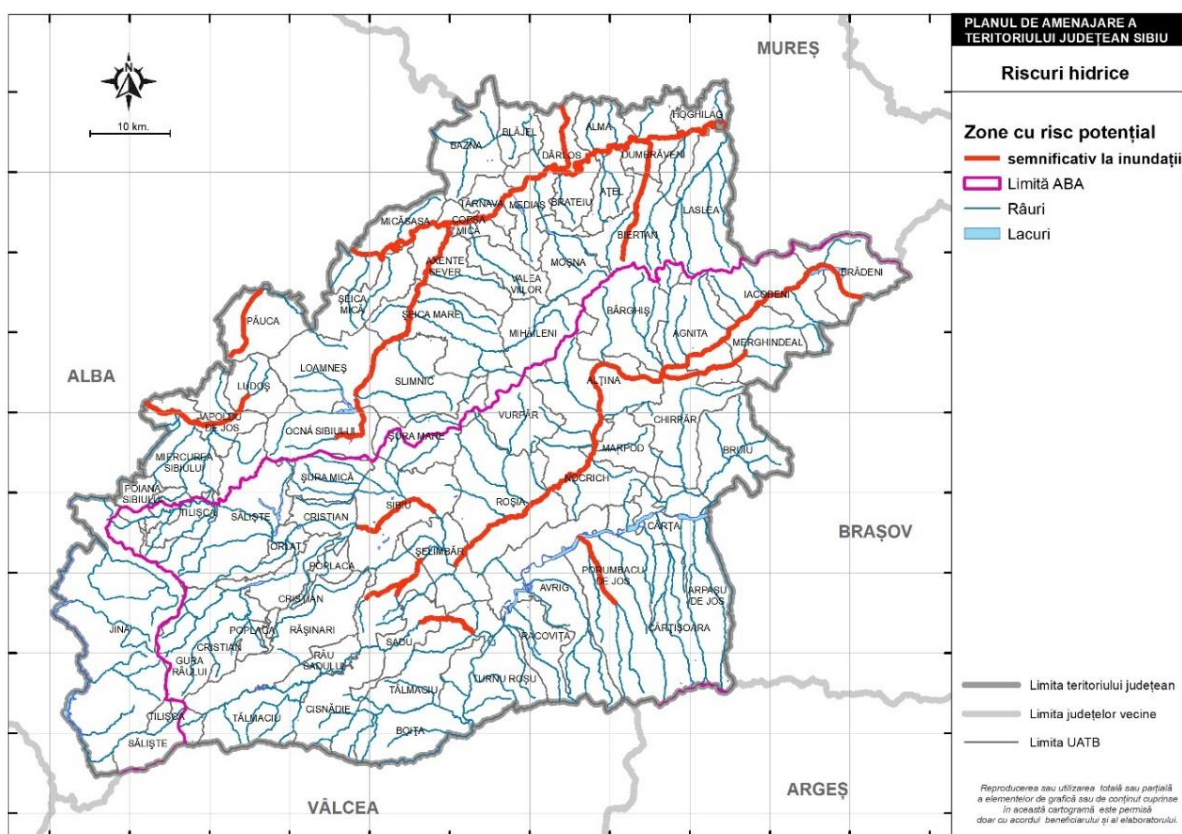
Cea mai mare frecvență revine zilelor cu precipitații solide și brumă, iar cea mai mică poleiului și viscolului. Frecvența ninsoarelor este mai ridicată la Păltiniș și Bâlea-Lac. Aversele de ninsoare sunt mai puțin frecvente decât aversele de ploaie, înregistrând valori mai ridicate la Păltiniș. Bruma a înregistrat o frecvență mai mare decât chiciura în depresiune și podiș, și o frecvență mai mică la stațiile de munte. Poleiul este fenomenul cu frecvența de producere cea mai mică. Viscolul este specific stațiilor montane, în cazul stațiilor joase apariția acestui fenomen fiind una redusă. Grosimea medie a stratului de zăpadă a fost mai redusă la stațiile joase și mai ridicată la stațiile montane (maxim la Bâlea-Lac). Grosimea medie a stratului de zăpadă a scăzut statistic semnificativ la toate stațiile analizate. Valorile medii zilnice multianuale ale vitezei vântului au fost minime la Păltiniș și maxime la Târnăveni. Vitezele maxime zilnice ale vântului au înregistrat valori mult mai ridicate decât cele medii, în special la stațiile de munte, Păltiniș și Bâlea-Lac, inclusiv Boița.

Pentru atenuarea/eliminarea consecințelor factorilor de risc climatic trebuie luate măsuri pentru reducerea stresului termic în perioadele cu temperaturi extreme, adaptarea infrastructurii pentru condițiile de vreme asociate situațiilor de vreme severă, creșterea capacității de adaptare (acționare) la schimbările climatice, atât nivel instituțional cât și de individ, creșterea gradului de informare și conștientizare a populației privind efectele schimbărilor climatice precum și adaptarea sectoarelor agricultură și turism la condițiile climatice actuale.

În cadrul județului Sibiu distribuția spațială a fenomenelor de **risc hidric** este influențată de toți factorii genetici ai formării scurgerii precum poziția geografică, diversitatea reliefului, condițiile climatice, variabilitatea solului și vegetației. Cele mai multe viituri s-au înregistrat în lunile Mai-Iunie, peste 70 la % din total. La nivelul județului Sibiu putem identifica două zone importante din punct de vedere al arealelor afectate de inundații, astfel:

- în Nord albia râului Târnava Mare și afluenții Biertan, Curciu, Visa, Păuca și Secaș – fiind afectate următoarele unități administrativ teritoriale: Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului, Apoldu de Jos, Ludoș, Slimnic, Loamneș, Șeica Mare, Șeica Mică, Axente Sever, Coșșa Mică, Micăsasa, Târnava, Brateiu, Mediaș, Ațel, Alma, Dârlos, Dumbrăveni, Hoghilig, Biertan, Laslea, Păuca, Jina.
- mai spre centru dinspre NE spre SV albia râului Hârtibaciu și afluentul Albac și Râul Sadu, Olt, Porumbacu și Cisnădie cu afluentul Valea Popii - fiind afectate următoarele unități administrativ teritoriale: Sibiu, Roșia, Marpod, Nocrich, Chirpăr, Alțina, Merghindeal, Agnita, Bârgăniș, Iacobeni, Brădeni, Șelimbăr, Sadu, Tâlmăciu, Arpașu de Jos, Cârța, Porumbacu de Jos, Cisnădie.

Fig. 1.4 ZONE CU RISC POTENȚIAL SEMNIFICATIV LA INUNDAȚII – JUDEȚUL SIBIU

Sursa: INHGA-ANAR

În cadrul județului Sibiu, din bazinul Mureșului, cel mai afectat UAT este cel al Mediașului, urmat de Dumbrăveni, iar din bazinul Oltului cel mai afectat UAT este chiar al Municipiului Sibiu.

În județul Sibiu, există numeroase lucrări de protecție împotriva inundațiilor care vizează mai ales albiile râurilor. Infrastructura cadastrului apelor are un sistem complex de lucrări hidrotehnice care gestionează

cantitativ resursele de apă, inclusiv diguri, acumulări permanente și nepermanente, derivații pentru transferul de volume de apă între bazine hidrografice și altele.

Administrațiile bazinale de apă din județul Sibiu au responsabilitatea de a monitoriza evoluția fenomenelor hidrodinamice care pot duce la formarea de viituri și inundații, în scopul emiterii avertizărilor și alertelor hidrologice. Cotele de apărare sunt stabilite la stațiile hidrometrice și sunt asociate cu atingerea unor praguri critice în timpul fenomenelor periculoase pe cursurile de apă. Atunci când aceste cote sunt depășite, instituțiile competente trebuie să transmită aceste informații către structurile de decizie pentru gestionarea situațiilor de urgență și pentru a lua măsurile necesare de protejare a vieții și a bunurilor comunităților care ar putea fi afectate.

Frecvența mai ridicată a fenomenelor de iarnă pe cursurile de apă din județul Sibiu se întâlnește în zona montană a județului, în special pe cursurile de dimensiuni reduse, cu adâncimi mici și debite scăzute. Cu toate acestea, fenomenele de iarnă se pot instala și pe sectoarele cursurilor de apă majore, în special pe tronsoanele cu energie de relief, pante reduse (Depresiunea Făgăraș).

Analizând răspândirea solurilor hidromorfe (formate în condiții de exces permanent de umiditate) se observă că arealul ocupat de acestea la nivelul județului este mic (aproximativ 250 ha), iar lucrările funciare încearcă să le rezolve.

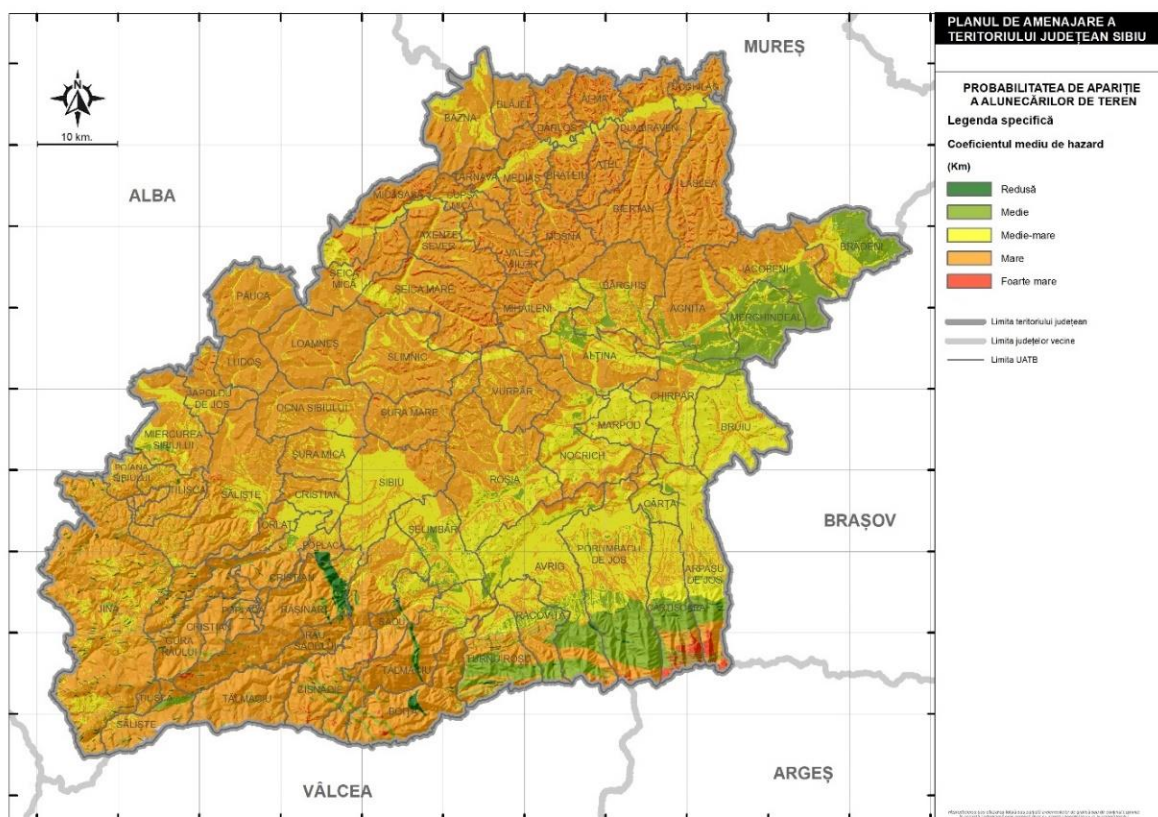
La stațiile hidrometrice din județul Sibiu nu s-au înregistrat valori 0 m³/s, deci secarea râului la stațiile hidrometrice (în ultimii 10 ani A.B.A. Olt, și ultimi 5 ani A.B.A. Mureș). Statistica arată că peste 50 % din valorile minime au fost înregistrate în lunile de iarnă, urmate de lunile August și Septembrie cu aproape 24%, deci debitele cele mai mici se leagă de înghețul în perioada de iarnă și evaporația excesivă de la sfârșitul verii - începutul toamnei.

Putem spune per general că se observă o scădere a nivelului piezometric față de cota terenului în cazul fiecărui foraj pentru perioada de timp analizată, acest lucru datorându-se mai ales perioadei deficitare pluviometric și mai puțin impactului antropic.

Pentru diminuarea efectelor factorilor de risc hidrologic extrem se urmărește reducerea numărului de inundații și viituri și atenuarea viiturilor de tip flash-flood de pe cursurile mici, verificarea stabilității structurilor hidrotehnice din bazinele hidrografice, optimizarea sistemelor de monitorizare și limitarea timpului de transmitere a informațiilor esențiale despre posibile fenomene periculoase, precum și diminuarea proceselor de colmatare a albiilor de râu.

Harta de probabilitate de apariție a **alunecărilor de teren** la nivelul județului Sibiu și detaliat la nivelul fiecărei unități administrativ teritoriale și coeficientul de risc corespunzător (Km) obținută conform reglementărilor metodologice din cadrul Hotărârii de Guvern 447/2003 scoate în evidență teritoriile încadrate pe diferite clase de probabilitate de apariție a alunecărilor de teren la nivelul zonei studiate.

Fig. 1.5 PROBABILITATEA DE PRODUCERE A ALUNECĂRILOR DE TEREN ȘI COEFICIENTUL DE RISC CORESPUNZĂTOR (KM)

La nivel județean, cea mai mare parte din suprafață (34001 ha - 62.87% din întreg teritoriul) prezintă o probabilitate mare de apariție a alunecărilor de teren. Se remarcă în acest sens UAT-urile: Jina, Săliște, Tălmăciu, Csnădie, Rășinari, Laslea, Șeica Mare, Loamneș, Roșia, Biertan, Boița, Gura Râului etc. a căror teritorii sunt caracterizate printr-o probabilitate mare de apariție a alunecărilor de teren pentru mai mult de 50% din teritoriul administrativ. Clasa de probabilitate medie-mare caracterizează 26,12% din cadrul Județului Sibiu. Se remarcă în acest sens UAT-urile Avrig, Bruuiu, Porumbacu de Jos, Sibiu, Roșia, Arpașu de Jos, Chirpăr, Șelimbăr, Marpod etc. cu peste 30% din teritoriul administrativ încadrat în clasa de probabilitate medie-mare. Aceste unități administrativ teritoriale sunt încadrate în această clasă de risc ca urmare a caracteristicilor morfometrice ce țin de panta terenului, cantitatea mai ridicată de precipitații, densitatea ridicată rețelei hidrografice primare, factori cauzatori și declanșatori a alunecărilor de teren. La acestea se adaugă 997 hectare (1,84 % din teritoriul analizat) cu o probabilitate foarte mare de apariție a alunecărilor de teren. Aceste zone sunt extrem de important de monitorizat deoarece impun un risc potențial ridicat în teritoriu în cadrul UAT-urilor: Cârțișoara, Laslea, Șeica Mare, Arpașu de Jos, Alma, Micăsasa, Ațel, Mediaș, Moșna, Dâmbrăveni etc.

Un inventar al alunecărilor de teren, realizat pe baza imaginilor satelitare disponibile în mod gratuit pe platforma Google a fost realizat observându-se astfel faptul că în momentul de față există un număr de mare de alunecări de teren cu potențial de reactivare în momentul înregistrării unor cantități însemnate de precipitații ori a activității seismice ce induc instabilitate la nivelul versanților.

Pentru diminuarea efectelor factorilor de risc de alunecare de teren se propune studierea vulnerabilității teritoriului și identificarea probabilității spațiale de apariție a riscurilor, realizarea studiilor geotehnice înainte de realizarea construcțiilor în zonele cu risc de producere a alunecărilor de teren, informarea populației privind rezultatele studiilor de risc, educarea și creșterea gradului de conștientizare a populației privind riscurile la care este expusă, precum și monitorizarea continuă a teritoriilor instabile din interiorul intravilanelor.

Teritoriul administrativ al județului Sibiu se află în trei clase de intensitate **seismică** pe scara MSK (Medvedev-Sponheuer-Karnik), astfel UAT-uri precum Miercurea Sibiului, Tilișca, Jina, Săliște, Poiana Sibiului sunt situate în zona de intensitate VI astfel efectele asociate acestor mișcări seismice posibile ar conduce la "mutarea mobilei". Cea mai mare parte a județului se caracterizează clasei VII (căreia îi sunt asociate efecte precum apariția fisurilor în clădiri), dar pentru UAT-urile din sud-estul județului (UAT Cârțișoara și Arpașu), unde clasei VIII pe scara MSK îi sunt asociate daune precum hornuri ale caselor care cad. Cea mai mare parte a județului se caracterizează clasei VII (căreia îi sunt asociate efecte precum apariția fisurilor în clădiri), dar pentru UAT-urile din sud-estul județului (UAT Cârțișoara și Arpașu) unde clasei VIII pe scara MSK îi sunt asociate daune precum hornuri ale caselor care cad. Centrele urbane de pe teritoriului județului Sibiu care sunt amplasate în zone cu o intensitate seismică minim VII pe scara MSK sunt în număr de 9: Sibiu, Mediaș, Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Ocna Sibiului și Tălmăciu.

Este necesară consolidarea construcțiilor vechi, care nu au fost consolidate perioade lungi. Pentru a fi rezistente la cutremure, clădirile noi trebuie să fie proiectate astfel încât să poată asigura atât cerințele de limitare a degradărilor, în cazul producerii unor cutremure cu probabilitate mare de apariție pe durata de exploatare a clădirii, cât și siguranța vieții ocupanților, în cazul producerii unui cutremur puternic, cu o probabilitate mică de apariție. Pentru evitarea efectelor negative se realizează expertize tehnice asupra clădirilor cu valoare istorică și arhitecturală.

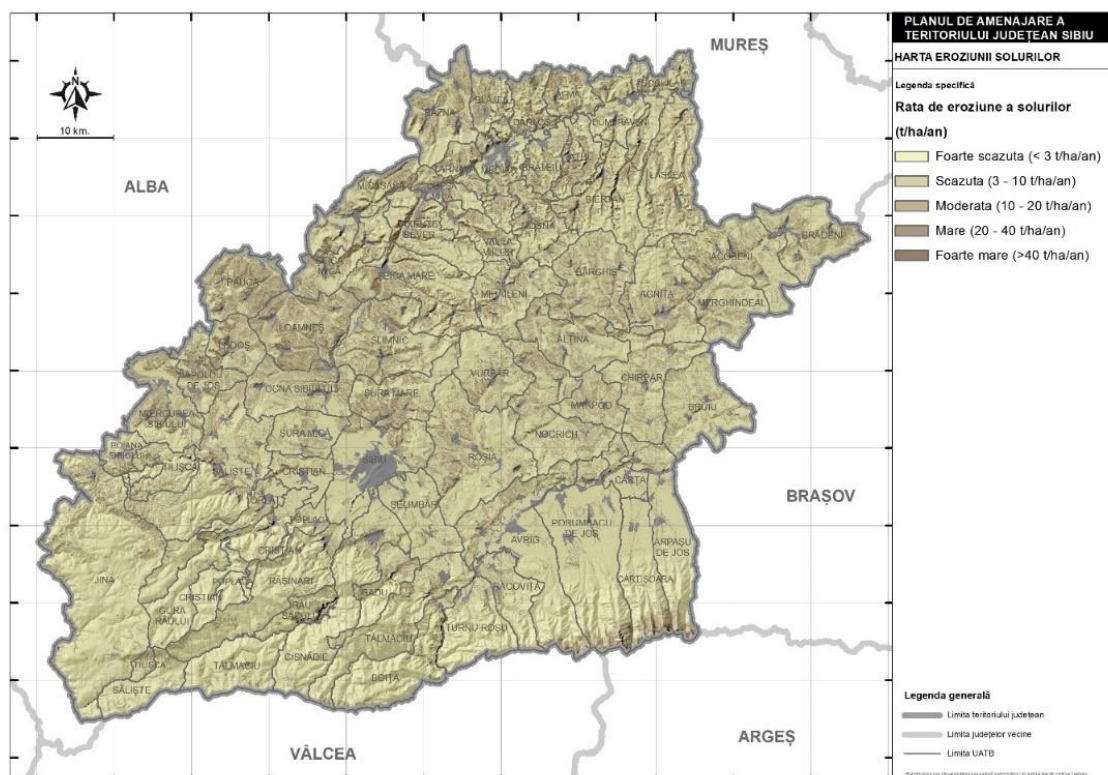
În ceea ce privește **riscul biologic** se pot observa următoarele: conform Planului de Acoperire a Riscului, principalele boli identificate pe teritoriul județului Sibiu sunt reprezentate de meningita acută virală cu virusul West-Nile, boala diareică acută la copii din colectivități, hepatita acută epidermică, rujeola la adolescenți, boala Lyme. Prezența acestora a fost în creștere, însă focarele au fost oprite. Bolile la animale care au evoluat în ultimii 10 ani pe teritoriul județului sunt: tuberculoza bovină; leucoza enzootică bovină; anemia infecțioasă a solipedelor. Aceste boli sunt transmisibile la om (cu excepția anemiei infecțioasă a

solipedelor), dar fenomenul nu s-a produs deoarece s-a intervenit prompt și operativ. În ultimii 10 ani, în județul Sibiu, nu s-au produs epizootii pe arii extinse care să poată fi considerate risc și care să necesite măsuri speciale, singulare fiind cele cu gripa aviară de la Arpașu de Jos și într-un cartier din municipiul Sibiu.

Principalele măsuri de reducere a efectelor negative în caz de epidemii constau în: supravegherea asanării zonelor afectate de dezastru, intensificarea măsurilor sanitare epidemice, controlul surselor de apă potabilă, al depozitării, preparării și distribuirii alimentelor, distrugerea vectorilor de boli transmisibile, controlul îndepărtării rezidurilor lichide și solide, controlul stării igienice și al asigurării medicale în taberele de sinistrați, urmărirea evoluției afecțiunilor la victimele dezastrului și sprijinirea recuperărilor cât mai grabnice, aprecierea consecințelor ulterioare ale dezastrului și luarea de măsuri pentru lichidarea și limitarea lor.

Din categoria unităților administrativ teritoriale cu suprafețe extinse susceptibile de a fi afectate de **eroziunea solului** se remarcă: UAT Axente Sever, Șeica Mică, Axel, Biertan, Micăsasa, Dârlog, Blăjel, Târnava etc. Notabilă devine încadrarea a 7 de unități administrativ teritoriale (Axente Sever, Șeica Mare, Ațel, Biertan, Micăsasa, Dârlog și Blăjel) în clasa de susceptibilitate foarte mare medie pe suprafețe mai mari de 4 de hectare.

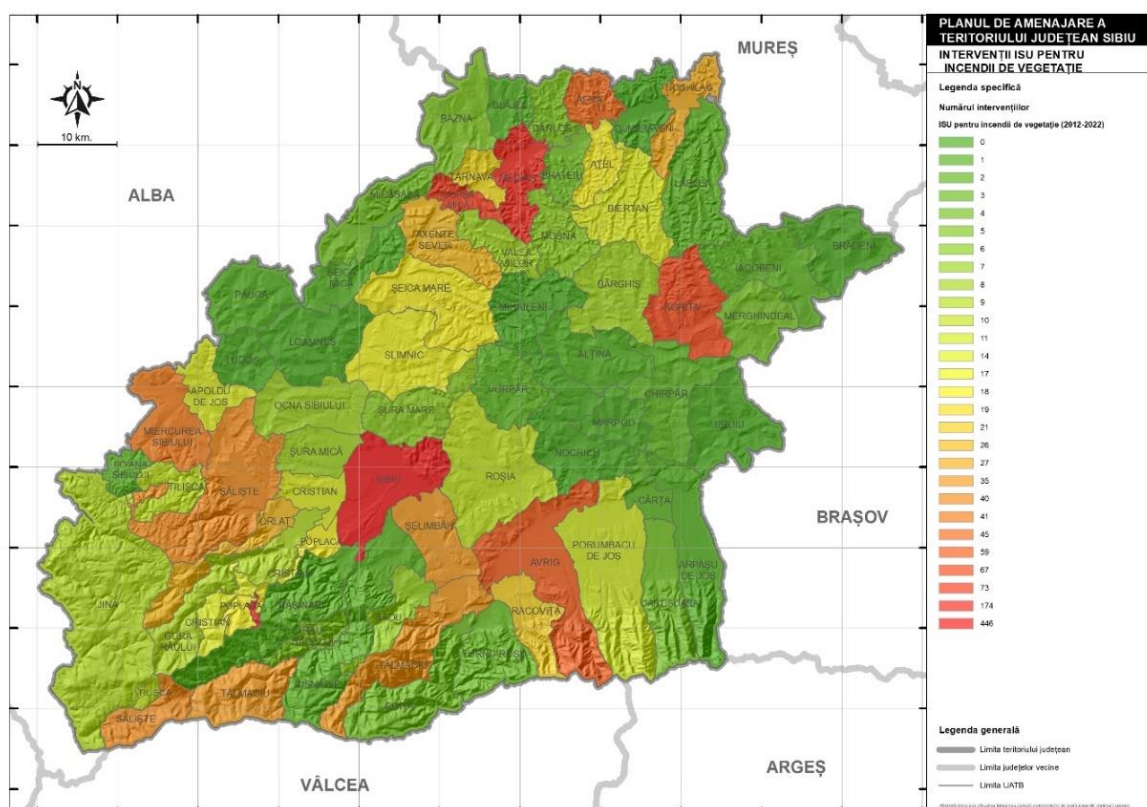
Fig. 1.6 HARTA SUSCEPTIBILITĂȚII DE EROZIUNE A SOLURILOR LA NIVELUL JUDEȚULUI SIBIU

În vederea reducerii eroziunii solurilor sunt necesare o serie de măsuri dintre care amintim: necesitatea realizării lucrărilor solurilor atunci când acesta este la starea de consistență friabilă, adică între ușor uscat și ușor umed, conferindu-i în acest fel un grad ridicat de mărunțire. De asemenea, pot fi sugerate o serie de metode invazive ce ar putea diminua efectele negative ale eroziunii solului, cum ar fi: rotația culturilor (înlocuirea culturilor cu plante perene și lucernă, ce pot oferi o protecție ridicată solului datorită densității ridicate și a consumului lor ridicat de apă), lucrări orientate de-a lungul direcțiilor de dealuri-vale, lucrări de-a lungul liniilor de contur, realizarea de terase etc.

Ca număr, **incendiile** au variat foarte mult pe ani: între 48 de incendii înregistrate în anul 2013 la 437 de incendii înregistrate în 2022. Se remarcă astfel ani precum 2022 cu 437 de intervenții, 2012 cu 341, 2019 cu 316, 2020 cu 207, respectiv 2017 cu 219 intervenții de stingere a incendiilor de vegetație. Cauza declanșatoare cea mai frecventă este factorul antropic și anume neglijența, coroborată cu condiții meteo nefavorabile, în principal vânt: aprinderea pășunilor și scăparea focului de sub control sau focurile deschise lăsate nesupravegheate de către turiști. La acestea se adaugă focul pus voit.

Fig. 1.7 NUMĂRUL INTERVENȚIILOR ISU PENTRU STINGEREA INCENDIILOR DE VEGETAȚIE ÎN PERIOADA 2012-2022 LA NIVELUL UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL SIBIU

UAT-urile care au înregistrat cel mai mare număr de intervenții ISU pentru stingerea incendiilor de vegetație în perioada 2012-2022 sunt: Sibiu, Mediaș, Copșa mică, Agnita, Avrig, cu peste 50 de intervenții.

Timpii de deplasare realizați pentru ajungerea la locul de intervenție sunt relativ buni, în unele cazuri pot depăși totuși 45 de minute, datorită în principal stării rețelei căilor de acces dacă este cazul unei intervenții pentru alunecări de teren ori a zonelor cu incendii de vegetație, precum și a pantelor mari pe unele porțiuni a acestora dacă este cazul alunecărilor de teren ori a avalanșelor de zăpadă.

În cazul județului Sibiu, analizând numărul UAT-urilor cu **risc de avalanșă** se observă faptul că 22 de UAT-uri se află în zona de risc de avalanșă de diferite niveluri asta ținând cont doar de condițiile topografice. Se remarcă astfel necesitatea consolidării cunoștințelor în ceea ce privește managementului riscului de avalanșă de zăpadă pentru comunitatea locală, pentru turiști, experți din domeniul situațiilor de urgență, în cadrul cursurilor de fenomene de risc, de amenajarea teritoriului, precum și management și planificare în turism și nu în ultimul rând în rândul autorităților publice locale astfel încât să se poată lua cele mai bune măsuri și soluții practice de realizare în siguranță a activităților turistice și a traficului în zona montană din sezonul rece.

1.2.2. Riscuri antropice și tehnologice

Activitatea cu impactul cel mai mare, din perspectiva riscurilor antropice și tehnologice, care și-a lăsat amprenta asupra teritoriului, atât peisagistic, dar și funcțional, este cea legată de funcționarea industriilor cu potențial poluator major desfășurate în trecut în arealul Copșa Mică-Mediaș.

Riscurile de mediu asociate **activităților industriale** sunt: riscul geomorfologic, riscul de poluare chimică, riscul de poluare a aerului și solului și riscul de poluare peisagistică și estetică.

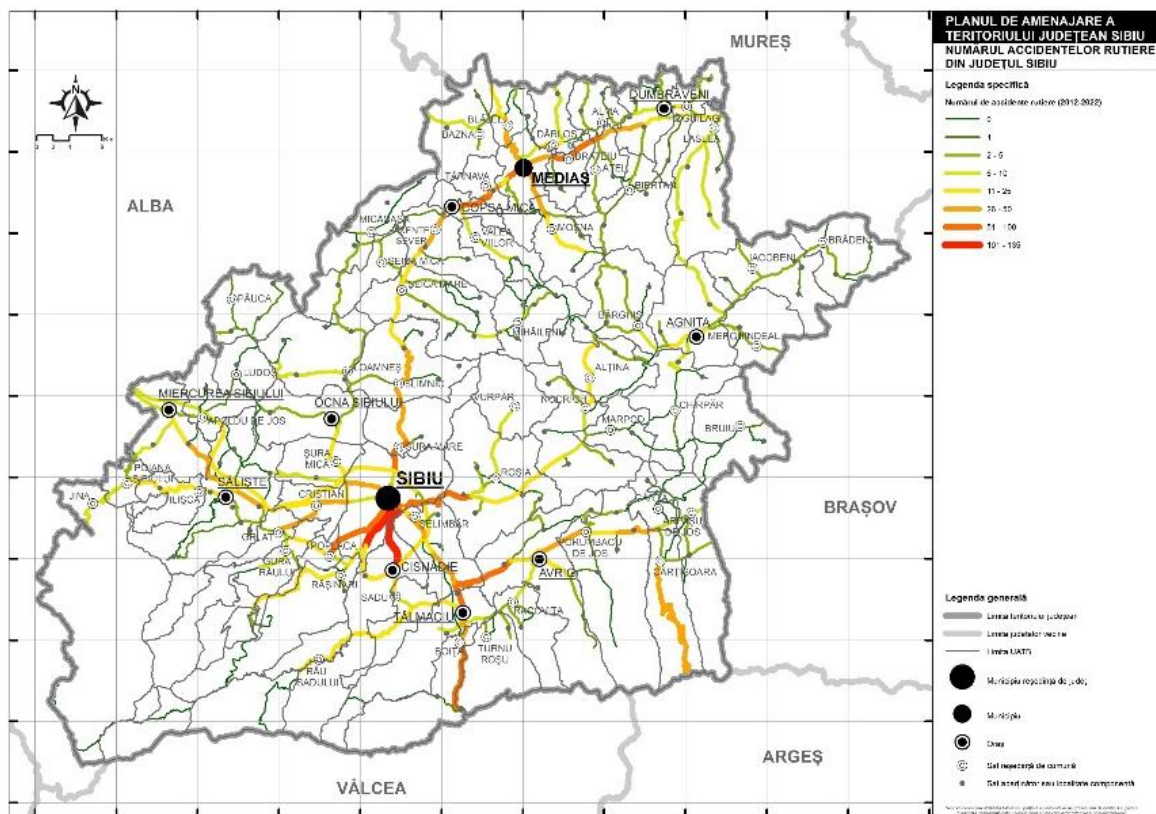
Poluări accidentale, care au afectat ecosistemul acvatic, au fost înregistrate pe cursurile de apă Cibin, Valea Argintului, Pârâu Rușciori, Trinkbach, Avrig și Sebeș cu peliculă produs petrolier, latex, mowilith, CBO5, CCOCr, suspensii, amoniu, fosfor și substanțe extractibile, tipul principal de poluare fiind apele uzate tehnologice. Un potențial de poluare accidentală cu posibil impact major îl au și obiectivele SEVESO, (cf. Legii 59/2016 privind controlul asupra pericolelor de accident major) substanțele periculoase fiind toluen diizocianat, clor și gaz metan, în localitățile Șelimbăr (amplasament SC Eurofoam SRL), Sibiu (amplasament Apă-Canal) și Cetatea de Baltă (amplasament SNGN Romgaz – sucursala Ploiești).

Ținând cont de activitatea economică cu profil industrial desfășurată în timp istoric pe teritoriul județului, au rezultat **"situri potențial contaminate"** sub aspectul poluării complexe a solului și apelor subterane cu metale grele (Cu, Pb, Zn, Cd). Inventarul siturilor contaminate/potențial contaminate de la nivelul județului este următorul: SC SOMETRA SA - industrie metalurgică neferoasă; SC ROMBAT SA, Punct de lucru REBAT COPȘA MICĂ - industria metalurgică neferoasă, industrie chimică; SC APA CANAL SA SIBIU, halda de depozitare produse petroliere - localitatea Mohu, colectare și depozitare șlamuri industriale și produse petroliere; SC PARC INDUSTRIAL COPȘA MICĂ SA - activitate industrială-metalurgie neferoasă, industrie chimică.

Zonele urbane industriale (Sibiu, Copșa Mică-Mediaș) și perimetrele limitrofe sunt zone de risc datorită desfășurării în timp istoric a activităților industriale de metalurgie neferoasă și existenței haldelor de zgură (pulberi, metale grele) care induc încă fenomene de poluare secundară cu efecte asupra calității aerului, în special la indicatorii pulberi în suspensie PM10, plumb, cadmiu. Haldele de zgură industrială sau cele de deșeuri menajere sunt zone critice care necesită reconstrucție ecologică (Copșa Mică este o **zonă vulnerabilă care necesită reconstrucție ecologică**).

Din 2012 până în 2022, s-au înregistrat 5.274 de **accidente rutiere** în care au fost implicate 8.587 de vehicule și care s-au soldat cu 395 de morți, 1.856 de răniți grav și 5.351 de răniți ușor. Din 2013, numărul accidentelor de circulație din județ a înregistrat o creștere aproape constantă până în 2020. La nivelul fiecărui an analizat, cele mai multe accidente s-au înregistrat în principal pe drumurile naționale (42,67%), în timp ce drumurile județene au avut o rată a accidentelor de 29,59%. În timp ce majoritatea accidentelor de circulație înregistrate între 2012 și 2020 s-au datorat vitezei neadaptate la condițiile de drum, în 2021 și 2022 majoritatea accidentelor s-au produs din cauza neacordării de prioritate vehiculelor (neacordarea priorității pietonilor, traversarea neregulamentară a pietonilor, neadaptarea vitezei la condițiile de drum, abaterile bicicliștilor, nerespectarea distanței între vehicule). Raportându-ne la perioada 2012 – 2022 și la modul de producere a accidentelor rutiere, cele mai multe accidente în cei anii analizați s-au produs prin acroșare, urmate de lovire pieton, coliziune laterală, răsturnare și coliziune frontală. Pentru perioada 2012-2022, 67,6% din accidentele de circulație au fost înregistrate în localitate, iar 32,4% au fost înregistrate în afara localității. Privind impactul accidentelor de circulație din județul Sibiu, reiese că cele mai grave accidente de circulație au loc pe drumurile naționale, DN 1 și DN 14 fiind cele mai periculoase drumuri din județ. Sectorul de drum cu cele mai multe accidente rutiere aparține drumului județean DJ 106A, din Sibiu până la intersecția cu DJ 106D. Conform figurii de mai jos, se poate observa că sectoarele de drum cu cele mai multe accidente de circulație sunt concentrate în preajma principalelor orașe din județ.

Fig. 1.8 DISTRIBUȚIA ÎN PLAN TERITORIAL A NUMĂRULUI DE ACCIDENTE RUTIERE PE DRUMURILE CLASIFICATE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2012-2022

Sursa: date prelucrate IGPR, 2022; IPJ Sibiu 2023

În ceea ce privește **avariile sistemelor de utilități publice**: doar în anul 2021 au fost semnalate 3.272 de ore de întrerupere a furnizării apei, în perioada 2017-2022 au fost semnalate 7 evenimente cauzate de defecțiuni tehnice la rețeaua electrică, 31 de evenimente la rețeaua de gaz și evenimente singulare privind avariile la rețelele de comunicații (Orange, Digi).

La nivelul județului Sibiu cea mai mare **rată de criminalitate** a fost înregistrată în municipiul Sibiu cu un coeficient de criminalitate de 319.61% și comuna Șelimbăr cu coeficient de criminalitate de 107.45%, celelalte orașe și comune încadrându-se în categoria ratei de criminalitate scăzută. Municipiul Mediaș în anul 2022 a avut un coeficient de criminalitate de 61.01 %, orașele Avrig 12.75% și Cisnădie 8.2%, Mihăileni, Agnita, Jina de 2.73%, Tâlmăciu, Cristian, Șura Mică, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului, Nocrich, Coșșa Mică, Brateiu, Dumbrăveni, Păuca de 1.82%, în orașul Săliște și celelalte comune coeficientul a fost de sub 1%.

În perioada analizată, pe teritoriul județului Sibiu, nu s-au raportat accidente în subteran sau prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări.

Prioritățile privind reducerea riscurilor antropice și tehnologice vizează ecologizarea haldelor de zgură și respectarea programelor de conformare, implementarea și respectarea măsurilor referitoare la prevenirea riscurilor tehnologice accidentale și PAAR sau alte documente specifice, precum și realizarea unor campanii de informare a populației privind aceste riscuri.

1.2.3 Calitatea factorilor de mediu

Starea de **calitate a mediului** în ansamblul său, la nivelul județului, poate fi apreciată ca fiind bună. **Calitatea aerului** este una bună la indicatorul SO₂ și se observă o tendință de îmbunătățire în cazul PM₁₀, înregistrându-se nu mai mult de 10-20 de depășiri ale VL zilnice (încadrare în limitele admise). În general, indicii de calitate a aerului au înregistrat valoarea 5 (forte rău) și 6 (extrem de rău) pentru concentrația de PM₁₀. Cauzele probabile pentru valorile ridicate ale concentrației pulberilor în suspensie sunt legate de emisiile provenite din arderile pentru încălzirea rezidențială și din traficul rutier, asociate cu condițiile persistente nefavorabile dispersiei poluanților (inversiune termică, viteza vântului scăzută și umiditate ridicată).

Transportul rutier și arderile rezidențiale sunt principalele surse care contribuie considerabil la emisiile totale de poluanți specifici: SO₂, NO_x, PM₁₀ și PM_{2,5}. În comparație cu situația din anii anteriori, calitatea aerului în județul Sibiu s-a îmbunătățit semnificativ, urmare a închiderii marilor poluatori, dar și a investițiilor în infrastructura de transport, în amenajarea și reabilitarea zonelor verzi, precum și a îmbunătățirii modului de realizare a salubrității stradale.

Calitatea aerului din județ este monitorizată de Agenția pentru Protecția Mediului Sibiu, atât prin intermediul analizelor efectuate cu ajutorul aparaturii din dotarea laboratorului de analize fizico-chimice, cât și prin intermediul stațiilor automate de monitorizare a calității aerului amplasate în cele 4 puncte reprezentative din Sibiu (urbană și industrială), Mediaș și Copșa Mică (industriale). În cadrul acestor stații se efectuează măsurări în flux continuu pentru: dioxid de sulf (SO₂), oxizi de azot (NO, NO₂, NO_x), monoxid de carbon (CO), pulberi în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5}), ozon (O₃) și precursori organici ai ozonului. De asemenea, monitorizarea calității aerului din județ se realizează și prin automonitoring, prin intermediul determinărilor efectuate de către laboratoarele celor mai importanți agenți economici poluatori.

Primăria municipiului Sibiu a elaborat și actualizat studii referitoare la „Harta strategică de zgomot a municipiului Sibiu” care analizează nivelurile de **poluare fonică** în diferite zone și străzi ale orașului. În toate variantele acestor evaluări se constată depășiri ale limitelor normale, lucru sesizat și de locuitori sau de diverși specialiști. Zgomotul generat de sursele industriale este minor, dat fiind faptul că principalele zone industriale se află la distanță mare de zonele rezidențiale. În schimb traficul rutier, prin creșterea numărului de autovehicule și intensificarea valorilor de trafic, începe să devină tot mai mult un element de impact negativ asupra calității vieții locuitorilor. Măsurile necesare de implementat pentru atenuarea zgomotului și implicit pentru diminuarea impactului poluării fonice asupra calității vieții locuitorilor, se

împart în 3 categorii: reducerea zgomotului la sursă; atenuarea căii de propagare și măsuri în jurul receptorului (prin intervenții asupra infrastructurii rutiere, dezvoltarea transportului public și a mijloacelor alternative de mobilitate și managementul traficului), și sunt prevăzute în Planul de Acțiune pentru Prevenirea și Reducerea Zgomotului Ambiental în municipiul Sibiu.

Județul Sibiu se confruntă cu **poluarea** "istorică" a **solului** în zona Copșa Mică, prin depunerea de cantități importante de particule și compuși ai metalelor neferoase provenite din activitatea SC Sometra SA Copșa Mică. Siturile contaminate/potențial contaminate de la nivelul județului, care au fost incluse în HG 683/2015 sunt: -SC SOMETRA SA - industrie metalurgică neferoasă; SC ROMBAT SA, Punct de lucru REBAT COPȘA MICĂ - industria metalurgică neferoasă, industrie chimică; SC APA CANAL SA SIBIU, halda de depozitare produse petroliere - localitatea Mohu, colectare și depozitare șlamuri industriale și produse petroliere; SC PARC INDUSTRIAL COPȘA MICĂ SA - activitate industrială-metalurgie neferoasă, industrie chimică. Pretabilitatea terenurilor din județul Sibiu pentru folosințe agricole nu este foarte bună. În cazul terenurilor arabile cele mai mari suprafețe se grupează în domeniul claselor de calitate a IV-a și a V-a, în cazul pășunilor și al fânețelor, majoritare sunt clasa a IV-a de calitate, iar în cazul viilor și livezilor majoritare sunt clasa a V-a de calitate.

În ceea ce privește **calitatea apelor**, cele mai mari probleme sunt legate de infrastructura precară a sistemelor de canalizare și epurare a apei din spațiul rural. Din analiza planurilor de management ale celor două bazine hidrografice din Județ în legătură cu starea cantitativă și chimică a corpurilor de apă subterană concluzionăm că toate se încadrează în clasa chimică și cantitativă **bună** în anul 2021. Principalele surse de poluare sunt activitățile umane, aplicarea de fertilizatori, lipsa unui sistem de colectarea a apelor uzate sau a unei stații de epurare, poluarea din surse industriale și zootehnie. Se observă că, în general, consumul de apă a scăzut pentru toate tipurile de folosințe (pentru alimentarea populației, industrie, irigații etc.). Principalul motiv pentru reducerea valorii mediei anuale de apă se datorează diminuării cantității de precipitații și creșterii fenomenului de evaporare. Din analiza corpurilor de apă la nivel județean reiese că în bazinul Olt, 56% dintre corpurile de apă se regăsesc în clase bună și 44 % în cea moderată din punct de vedere al stării ecologice, în cazul bazinului Mureș 85% se încadrează în clasa bună, 13 la cea moderată și 2 % în clasa apelor slabe. Din punct de vedere al caracteristicilor chimice corpurile de apă din cadrul județului Sibiu se încadrează în clasa bună, doar un singur corp (20 km pe Târnavă Mare, între confluența acestuia cu râul Vorumloc și confluența cu Mureșul) este încadrat la o calitate moderată din punctul acesta de vedere. Corpurile de apă puternic modificate ating un procent de 17 % (peste 350 km), acestea din punct de vedere a stării ecologice se regăsesc în clasele bune și moderate, doar del de pe Târnavă Mare este încadrat clasei slabe. Toate corpurile de apă de tip lacuri/acumulări se înscriu în clasa de **potențial ecologic bun**. Obiectivele de mediu sunt reprezentate, în principal, de atingerea stării bune, nedeteriorarea stării, împiedicarea tendinței crescătoare semnificative și durabile a poluării apei subterane și atingerea

obiectivelor Directivei Cadru Apă pentru zonele protejate. Se identifică aglomerări umane (mai mari de 2000 de locuitori) care nu au în dotare stații de epurare, iar și cele mai multe dintre cele existente nu se conformează cu cerințele legislative din prezent. De asemenea identificăm localități care nu sunt conectate la un sistem de colectare. În bazinul Mureș din punct de vedere al presiunilor punctiforme semnificative toate au fost de tip industrial, iar în bazinul Olt s-a identificat o singură presiune punctiformă, și aceasta este industrială.

Monitorizarea stării apelor la nivelul județului Sibiu, este realizată de către Administrația Națională "Apele Române" prin unitățile sale teritoriale (Administrațiile Bazinale de Apă Olt și Mureș), o rețea complexă de puncte de observare. În total în cadrul județului s-au identificat 99 de secțiuni de monitorizare de diferite tipuri (supraveghere, status chimic, cantitativ și ecologic etc.). Corpurile de apă subterană sunt monitorizate prin foraje la nivelul fiecărui bazin hidrografic.

1.2.4 Resurse balneare și minerale

La nivelul județului se observă prezența apelor minerale (preponderent cloruro-sodice), respectiv a nămolurilor terapeutice la Bazna și Ocna Sibiului (ambele fiind clasificate ca și stațiuni turistice de interes local) și Miercurea Sibiului (doar cu "statut" de localitate cu factori naturali terapeutici). Aceste resurse condiționează dezvoltarea turismului **balnear**. Nivelul încă insuficient diversificat al amenajărilor și dotărilor specifice deținute de cele două stațiuni turistice (chiar dacă turiștii pot beneficia de o serie de amenajări specifice – bazine, piscine, instalații de tratament, cabinete medicale, facilități de wellness și de gimnastică recuperatorie etc.) sau lipsa lor (Miercurea Sibiului) explică în mare parte gradul încă limitat de competitivitate și exploatarea actuală sub posibilități a resurselor calitativ și cantitativ însemnate din cadrul locațiilor menționate. De asemenea, prezența unui bioclimat tonic-stimulent montan cu atribute curative (conferit de ionizarea și oxigenarea puternică, radiația solară puternică, umiditatea relativă ridicată) regăsit în zona montană la altitudini de peste 700-800 m, comunele Boița, Râu Sadului, Rășinari, Gura Râului, Orlat, Jina, Poiana Sibiului, dar și Turnu Roșu, Racovița, Avrig, Porumbacu de Jos, Cârțișoara, Arpașu de Jos și, nu în ultimul rând, Sibiu (stațiunea Păltiniș) favorizează dezvoltarea turismului **climateric/curativ**. Suprafețele acestor UAT-uri se suprapun, în bună măsură, peste arealele montane și submontane (aferele munților Făgăraș, Cândrel și Lotru) posesoare ale unor asemenea caracteristici și calități terapeutice necesare în vederea practicării climatismului montan.

Pentru obținerea statutului de stațiune turistică de interes local, respectiv a celui de stațiune turistică de interes național pentru Bazna și Ocna Sibiului sau funcționarea în regim permanent a amenajărilor balneare și de agrement de la Miercurea Sibiului este necesară edificarea de noi structuri de primire, dotarea cu instalații și facilități moderne și eficiente de cură balneară, centre SPA și wellness, facilități de agrement-divertisment etc. care să facă posibilă completarea și diversificarea ofertei agrement-balneare actuale și menținerea echipărilor și serviciilor existente la nivelul actual.

Potrivit Agenției Naționale pentru **Resurse Minerale**, pe teritoriul județului Sibiu există licențe de explorare pentru feldspat și roci magnezitice în perimetrele Balindru-Sadu, respectiv Valea Dobra. În ceea ce privește licențele de exploatare, acestea vizează resurse de argilă comună (Gușterița – Dealul Galben), marmură (Porumbacu), gnais (Sibiu – Valea Rece), amfibolit (Valea Strâmbă, Lotrioara), produs rezidual minier (Valea Strâmbă), ape minerale și nămoluri terapeutice (Bazna). Există și alte zone cu resurse naturale exploatabile în scop economic, precum nisipul și balastul (din albiile râurilor Olt, Cibin, Hârtibaci, Târnavă), argila (Dumbrăveni, Agnita, Șura Mare, Bazna, Mediaș), ape clorosodice, iodurate și bromurate (Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului).

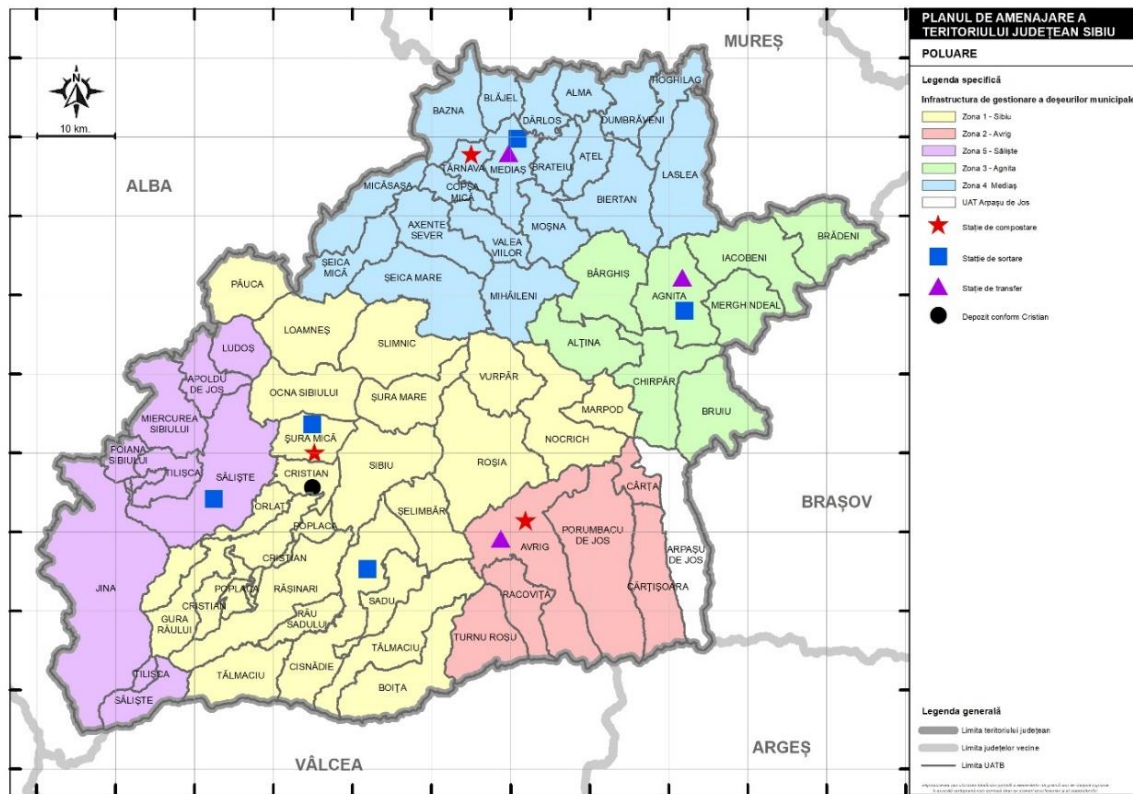
1.2.5. Deșeuri

La nivelul județului Sibiu nu mai sunt depozite de deșeuri neconforme publice care necesită a fi închise. Au existat 6 depozite neconforme clasa "b" (Avrig, Cislădie, Agnita, Tălmăciu și Remetea și Șomârd-Mediaș) dintre care cinci au fost închise și ecologizate, iar pentru ultimul activitatea a fost sistată, urmând să fie închis și ecologizat de către proprietar (SC PRESTSAL SA Mediaș). Alte patru depozite neconforme din Coșea Mică, Ocna Sibiului, Săliște și Dumbrăveni și-au încetat activitatea la sfârșitul anului 2006, fiind închise. În zonele rurale, au fost identificate 75 de zone de depozitare necontrolată a deșeurilor care au fost închise și reabilitate de către autoritățile publice locale.

În proximitatea județului Sibiu există cel puțin 5 fabrici de ciment autorizate pentru coincinerarea deșeurilor, aflate la o distanță cuprinsă între 110-250 Km față de instalațiile de tratare din județul Sibiu, care pot asigura necesarul de coincinerare a deșeurilor rezultate în urma procesului de sortare și/sau tratare mecanică. Ca și soluție de eliminare a deșeurilor, la nivelul județului Sibiu este în operare un depozit de deșeuri conform, respectiv Depozitul Ecologic de Deșeuri Menajere și Industriale Cristian (DEDMI Cristian), care a fost realizat din fonduri private și operat de societatea TRACON SRL. Conform autorizației integrate de mediu, depozitul ecologic poate primi, pe lângă categoriile de deșeuri municipale, și o gamă foarte largă de deșeuri industriale nepericuloase. Depozitul va putea asigura depozitarea deșeurilor pe o perioadă de aproximativ 12 ani.

Pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor se propune: extinderea colectării separate a deșeurilor reciclabile și a biodeșeurilor; modernizarea Stației de sortare Șura Mică și a Stației de compostare Șura Mică și construire instalație TMB cu bioușcare.

Fig. 1.9 STRUCTURA TERITORIALĂ A SMID SIBIU – INFRASTRUCTURI EXISTENTE DE GESTIUNE A DEȘEURILOR

Valorificarea deșeurilor municipale reciclabile colectate separat se va putea realiza fie prin Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor, prin serviciul de salubritate care va prelua aceste deșeuri pentru a fi sortate în stațiile de sortare și apoi transferate la reciclatori, fie prin activitatea de colectare organizată de operatorii economici privați, autorizați pentru colectarea deșeurilor reciclabile. Deșeurile de ambalaje generate de populație și care nu ajung în stațiile de sortare ale SMID Sibiu, vor ajunge la operatorii economici privați autorizați pentru activitatea de colectare a deșeurilor reciclabile, sau la operatorii economici comercianți care își organizează în cadrul structurii de vânzare puncte de preluare a ambalajelor reutilizabile.

Atât în domeniul industrial, cât și în sectorul serviciilor este indicată consolidarea capacității investiționale, cu prioritate în activitățile de CDI, respectiv în dotările de digitalizare, automatizare, eficientizare energetică (și tranziție spre sustenabilitatea energetică, prin facilități de producere a energiei curate, din surse regenerabile) și, nu în ultimul rând, în echipamente, soluții IT și procese high-tech, care să permită introducerea practicilor de **economie circulară** în fluxurile de lucru. De asemenea, este necesară acordarea de sprijin pentru accesarea finanțărilor nerambursabile disponibile pentru investițiile de energie regenerabilă și pentru adopția proceselor de economie circulară în activitățile curente.

1.3. Patrimoniul natural și construit, peisaje

Flora, fauna, biodiversitatea

Flora județului Sibiu cuprinde un număr de peste 5.500 de specii de plante, dintre care aproximativ 660 de specii de alge, peste 1.300 de specii de ciuperci, aproape 500 de specii de licheni, peste 540 de specii de mușchi și 2.455 de specii cormofite. Dintre cormofite, un număr de peste 40 de specii sunt endemice pentru Munții Carpați, printre care: romanița de munte (*Achillea schurii*), căldărușa (*Aquilegia transsilvanica*), cornuțul (*Cerastium transsilvanicum*), mixandrele (*Erysinum transsilvanicum*) etc. Dintre speciile extrem de rare la nivel național pot fi amintite: pătlagina uriașă (*Plantago maxima*), amăreala siberiană (*Polygala sibirica*), angelica de baltă (*Angelica palustris*), coada zmeului (*Calla palustris*), osul iepurelui (*Osonis repens*), țelina sălbatică (*Apium nodiflorum*) etc. Alte specii de plante aflate pe listele roșii sunt: *Ribes alpinum*, *Veronica bachofenii*, *Symphyandra wanneri*, *Gymnodenia conopsea*, *Listera ovata*, *Neottia nidus-avis*, *Angelica archangelica*, *Dianthus glacialis* ssp. *gelidus*, *Doronicum carpaticum*, *Trollius europaeus*, *Botrychium matricariifolium*, *Veronica baumgartenii* etc. Speciile de plante de interes comunitar identificate la nivelul județului Sibiu sunt următoarele: *Echium russicum*, *Crambe tataria*, *Campanula serrata*, *Tozzia alpina* ssp. *Carpatica*, *Cirsium brachycephalum*, *Angelica palustris*, *Meesia longiseta*, *Drepanocladus vernicosus*, *Buxbaumia viridis*, *Dicranum viride*.

Fauna județului Sibiu este reprezentată de aproximativ 60 de specii de mamifere, aproximativ 260 de specii de păsări, peste 30 de specii de pești, 15 specii de amfibieni, 12 specii de reptile și numeroase specii de nevertebrate. Dintre cele aproximativ 260 de specii avifaunistice, un număr de 194 de specii se găsesc în Directiva Păsări (75 de specii în Anexa I), 252 de specii se regăsesc printre speciile protejate prin Convenția de la Berna (Legea nr. 13/1993 privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa), 81 de specii prin Convenția de la Haga (Legea nr. 89/2000 pentru conservarea păsărilor de apă migratoare african-urasiatice) și 110 specii prin Convenția de la Bonn (Legea nr. 13/1998 privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice). Dintre acestea, conform Ordinului nr. 1198/2005, 122 specii sunt de interes internațional, iar 46 specii sunt de interes național. Dintre cele 135 de specii de vertebrate, altele decât păsările, care au fost inventariate la nivelul județului Sibiu, 26 specii de mamifere, 8 specii de reptile, 11 specii de amfibieni și 9 specii de pești în se regăsesc Directiva Habitate; 45 de mamifere, 12 specii de reptile, 15 specii de amfibieni și 11 specii de pești sunt listate în Convenția de la Berna; 9 specii de lilieci se regăsesc în anexele Convenției de la Bonn. Raportat la speciile listate în Ordinul nr. 1198/2005, județul Sibiu conservă 46 specii de interes internațional și 22 specii de interes național.

Județul Sibiu dispune de o mare diversitate de ecosisteme, habitate și specii sălbatice datorită cadrului natural variat, condițiilor hidrologice, climatice și pedologice, toate acestea generând un indicator statistic de biodiversitate peste media pe țară.

Configurația reliefului și diferențele altitudinale imprimă etajarea vegetației în partea de sud a județului, unde distingem etajele pădurilor de foioase, pădurilor de amestec, pădurilor de conifere, tufișurile subalpine și pajștilor alpine, pe când partea centrală și nordică se încadrează în zona nemorală, etajul pădurilor de foioase intercalându-se insular pe interfluviile mai înalte. Suprafața acoperită cu păduri și alte tipuri de vegetație forestieră ocupă 37,2% din suprafața totală a județului, ceea ce clasează județul Sibiu pe locul 16 în țară. Cele mai mari suprafețe acoperite cu păduri se regăsesc în zona de deal și de munte a județului. Conform datelor furnizate de către Serviciul Garda Forestieră Județeană Sibiu, în anul 2021, suprafața totală a fondului forestier din județul Sibiu era de 202.455 ha, în creștere continuă din 2014 și până în prezent. Din suprafața totală a fondului forestier, 74.298 ha (36,7%) era ocupată de rășinoase (molid și brad) și 125.712 ha (62%) erau acoperite de pădurile de foioase, mai exact fag și stejar.

Chiar dacă județul Sibiu acoperă doar 2,3% din suprafața României, prin poziția sa geografică, prin diversitatea formelor de relief și marea amplitudine altitudinală a acestuia (2.300 m), cu repercursiuni asupra tipurilor de climat, la nivelul județului a fost identificate 63% din speciile cormoflorei naționale.

Speciile cu importanță ecologică se regăsesc în fișele siturilor Natura 2000, după cum urmează: specii de mamifere, specii de amfibieni și reptile, specii de pești, specii de nevertebrate, specii de plante.

Dintre cele mai întâlnite amenințări la adresa integrității habitatelor și speciilor din rețeaua Natura 2000 sunt (preluare din fișele siturilor Natura 2000 din județul Sibiu): utilizarea vehiculelor cu motor, utilizarea produselor biocide, hormoni și substanțe chimice, restructurarea deținerii terenului agricol, realizarea de poteci, trasee, trasee pentru ciclism, urbanizarea continuă și discontinuă, infrastructuri agricole, construcții în peisaj, vânătoare, capcane, otrăvire, braconaj, luare/prelevare de plante terestre, în general, poluarea, focul și combaterea incendiilor, modificarea structurii cursurilor de apă, eroziune, parazitism, antagonism cu animale domestice, alte forme de competiție interspecifică faunistice, introducerea unor boli (patogeni microbieni), exploatarea forestieră fără replantare sau refacere naturală, balastiere și cariere, drumuri, autostrăzi, tuneluri, îmbunătățirea accesului în zonă, zone urbanizate, habitare umană (locuințe umane), depozitarea deșeurilor menajere/deșeurii provenite din baze de agrement, stăvilare, diguri, plaje artificiale, depozitarea deșeurilor industriale, alunecări de teren, pășunatul, îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare, fertilizarea (cu îngrășământ), silvicultura, plantare artificială, pe teren deschis (copaci nenațivi), îndepărtarea lăstărișului, exploatarea și extracția de petrol și gaze, eutrofizare naturală, zgomot, poluare fonică, drenarea terenurilor, plantele adventive.

Patrimoniul natural și ariile protejate

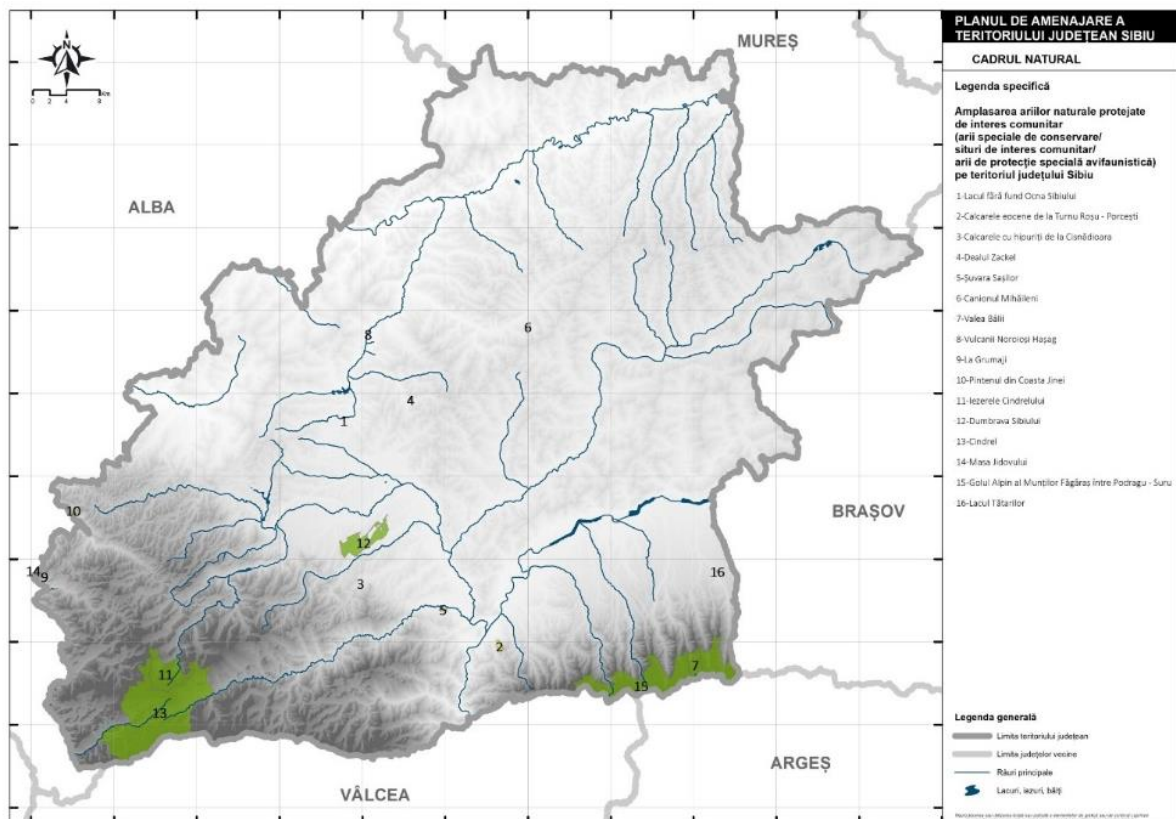
În județul Sibiu, primele arii naturale protejate au fost desemnate începând cu anul 1932 (rezervația naturală Valea Bâlii, instituită prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 149/1932), ulterior, în anii '50 și '60 adăugându-li-se altele (monumentul natural Calcarele cu hipuriți de la Cisnădioara, instituit prin Hotărârea

Consiliului de Miniștri nr. 458/1954, apoi rezervația naturală Iezerelor Cindrelului, instituită prin Decizia Comitetului Executiv al Consiliului Sfatului Popular Regional Brașov nr. 615/0206/1961 și rezervația naturală Golul alpin Moldoveanu – Capra, prin Decizia Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean Argeș nr. 659/1966).

La nivelul județului sunt reprezentate prin suprafețe special desemnate rețelele internaționale de protecție a naturii UICN și Natura 2000. În plus, au fost desemnate prin decizii și hotărâri ale Consiliului Județean Sibiu arii naturale protejate de interes județean, în anul 1994, la care s-a adăugat încă una în 2006. Pe de altă parte, ariile naturale de interes județean, declarate prin Hotărârea Consiliului Județean Sibiu nr. 64/2004, cuprind 2 rezervații naturale (Arpășel, rezervație naturală faunistică și Eleșteele de la Mândra, rezervație naturală avifaunistică) și 4 monumente ale naturii. Ariile naturale de interes județean nu au delimitare, nu au fost digitizate și salvate în format vectorial. Suprafețe ale unora se suprapun peste ariile de interes comunitar fiind administrate de către Consiliile Locale ale UAT-urilor în care sunt incluse.

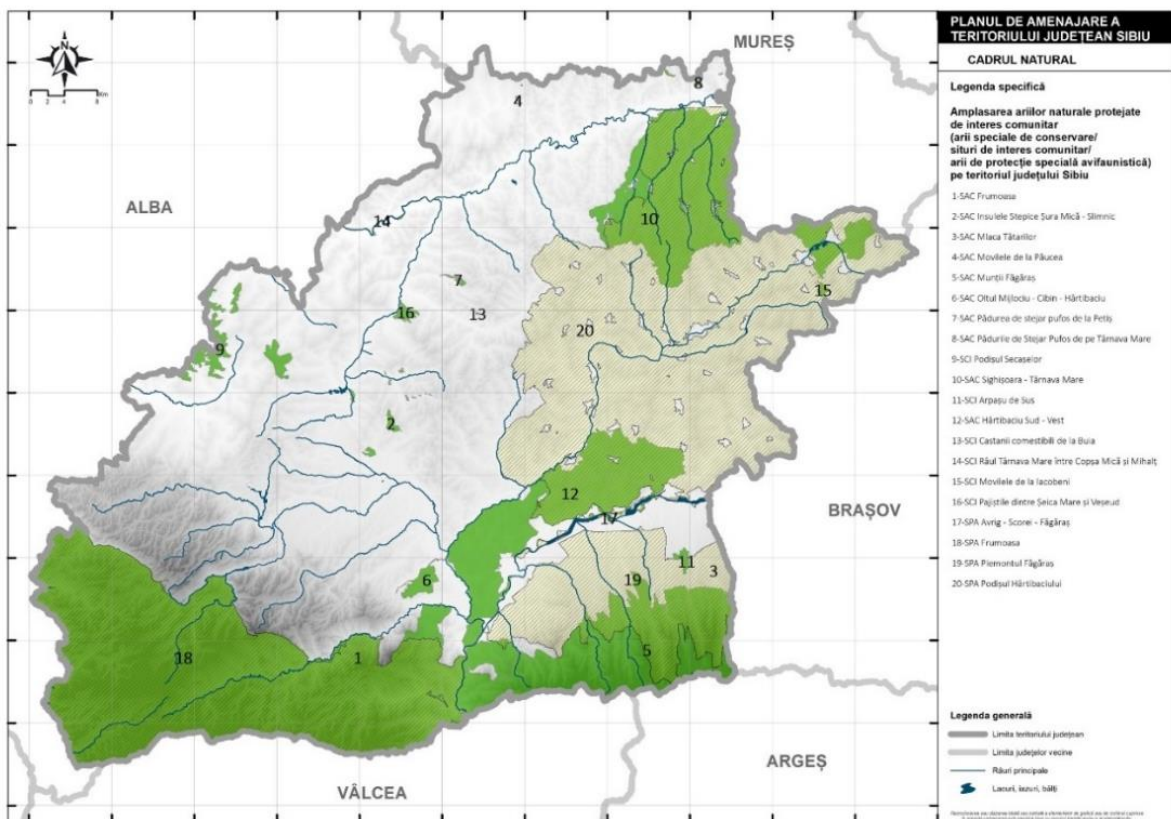
Rețeaua UICN a județului Sibiu include ariile naturale protejate din categoriile III (Monumente ale naturii) și IV (Rezervații naturale), suprafața lor cumulată acoperind 2,9% din suprafața județului (15757 ha).

Fig. 1.10 DISTRIBUȚIA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN REȚEAUA UICN (REZERVAȚII NATURALE ȘI MONUMENTE ALE NATURII) PE TERITORIUL JUDEȚULUI SIBIU

Rețeaua Natura 2000 conține două categorii de arii naturale protejate, siturile de interes comunitar (SCI) și ariile de protecție specială avifaunistică (SPA). În județul Sibiu, dintre cele 20 de arii naturale protejate de interes comunitar, patru arii au fost declarate ca SPA-uri, iar 16 zone naturale protejate au fost declarate ca SCI-uri. Ulterior, 10 situri de interes comunitar au fost declarate arii speciale de conservare (SAC-uri). Suprafața cumulată a acestor arii naturale protejate depășește cu puțin jumătate din suprafața județului (274734 ha, respectiv 50,57%).

Fig. 1.11 DISTRIBUȚIA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN REȚEAUA NATURA 2000 PE TERITORIUL JUDEȚULUI SIBIU

Datorită înființării rețelei Natura 2000 în România, o mare parte din teritoriul județului a primit un statut de protecție, în baza criteriilor de funcționare a acestei rețele, fiind vorba în primul rând de spațiul montan și piemontan, precum și de cel deluros (Podișul Hârtibaciului, Dealurile Târnavelor, Podișul Secașelor). Aceștia li se adaugă zonele de luncă ale Oltului și Târnavei Mari.

Drept urmare, doar situații punctuale sau pe suprafețe restrânse mai pot fi luate în considerare pentru atribuirea unui statut de protecție la nivel local. Este vorba de 4 monumente ale naturii, reprezentând exemplare sau pâlcuri de arbori: Stejarul (*Quercus robur*) din Grădina zoologică, Specie forestiere exotice din Parcul Sub Arini (tuia canadiană, douglas, pinul strob, stejarul roșu și de baltă, nucul negru, chiparosul canadian, arțarul american și cel de zahăr, catalpa, gladicea și specii din Orient - magnolia, ginkgo biloba

etc.), Formațiunile de larice (*Larix decidua var. polonica*) din pădurile de pe Valea Lăiței și exemplarele de tisă (*Taxus baccata*) din Sibiu, de pe strada Turnului nr. 5.

Alături de acestea, există și rezervația naturală avifaunistică Eleșteele de la Mândra, de pe teritoriul administrativ al comunei Mândra, unde au fost identificate 161 de specii de păsări, din care 89 sunt specii acvatice, 101 fiind de importanță globală (3 specii considerate amenințate: *Aythya nyroca*, *Haliaetus albicilla* și *Crex crex*).

Pe teritoriul comunei Arpașu de Sus a fost desemnată rezervația naturală faunistică Arpășel, care se suprapune însă în totalitate cu situl Natura 2000 Munții Făgăraș. În această zonă sunt bine reprezentate mamifere ca marmota, capra neagră, râsul, ursul, lupul, cerbul, căpriorul, pisica sălbatică și jderul de copac. Dintre păsări menționăm ca fiind cuibăritoare în această zonă acvila de munte.

La nivelul județului Sibiu există 16 arii naturale protejate UICN de interes național, dintre care 8 sunt rezervații naturale (categoria IV UICN) și 8 monumente ale naturii (categoria III UICN). Sunt desemnate de asemenea 20 de situri Natura 2000, dintre care 10 sunt arii speciale de conservare (prin schimbarea statutului anterior de situri de interes comunitar), 6 sunt situri de importanță comunitară și 4 sunt arii de protecție specială avifaunistică. Pe de altă parte există multe cazuri de suprapuneri de suprafețe încadrate unor categorii diferite, în special pentru siturile Natura 2000 din cele 2 categorii.

Fostele forme de management ale ariilor naturale protejate de interes național, prin structuri de administrare special desemnate și prin custozi, au fost înlocuite odată cu apariția Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate (ANANP). Aceasta a preluat administrarea prin structurile sale teritoriale (județene) a tuturor ariilor naturale protejate care nu aveau desemnate structuri proprii de administrare. Altfel spus, a dispărut forma de administrare prin intermediul custozilor.

Administrarea acestor teritorii se realizează în baza planurilor de management, existența acestora fiind fundamentală atât pentru exercitarea efectivă a administrării, cât și pentru accesarea surselor de finanțare în vederea implementării măsurilor de protecție și conservare a integrității ariilor protejate.

Până în acest moment, situația planurilor de management (PM) avizate pentru ariile naturale protejate din județul Sibiu este următoarea: 16 PM avizate pentru situri Natura 2000, inclusiv rezervații naturale și monumente ale naturii suprapuse, acolo unde este cazul; 4 SCI-uri nu au planuri de management: SCI Podișul Secașelor, SCI Arpașu de Sus, SCI Castanii comestibili de la Buia, SCI Movilele de la Iacobeni.

Ariile naturale protejate de interes județean sunt gestionate în principal de administrațiile locale și județene, neavând planuri de management și regulamente aferente elaborate.

Patrimoniul cultural

În conformitate cu *Legea 5/6 martie 2000 privind aprobarea PATN - Secțiunea III - Zone protejate - Anexa III*, Capitolul I - Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională

excepțională) - pct 1. Monumente și ansambluri de arhitectură, județul Sibiu are înscrise numeroase obiective (28), ce aparțin patrimoniului alcătuit din cetăți (a) – 2: Cetatea Turnu Roșu, Cetatea Slimnicului; biserici fortificate-cetăți (c) – 12: Cetatea sătească cu biserica evanghelică *Ațel*, Biserica evanghelică cu cetate *Biertan*, Biserica cu incintă *Richiș*, Cetatea sătească cu biserică *Cisnădie*, Cetatea sătească cu biserică *Dealul Frumos*, Biserica evanghelică cu fortificație *Malâncrav*, Cetate sătească cu biserică *Moșna*, Cetate sătească cu biserică *Valea Viilor*, Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată *Bazna*, Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată *Buzd*, Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată *Curciu*, Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată *Ighișu Nou*, Cetate sătească cu biserică evanghelică fortificată *Dumbrăveni*; clădiri civile urbane (f) – 3: Turnul Sfatului *Sibiu*, Casa Th. Altenberger, Casa Johann Lula - Ansamblul Vechii Primăriei *Sibiu*, Palatul Brukenthal *Sibiu*; și ansambluri urbane(g) – 2: Ansamblul urban fortificat *Mediaș*, Ansamblul urban fortificat *Sibiu*; muzee etnografice în aer liber (i) 1: Muzeul Civilizației Populare Tradiționale *Sibiu*; biserici și ansambluri mănăstirești (k) – 7: Biserica evanghelică Sf. Maria *Sibiu*, Biserica evanghelică Sf. Margareta *Mediaș*, Biserica Sf. Arhangheli *Ocana Sibiului*, Biserica Sf. Nicolae *Turnu Roșu*, Biserica evanghelică cu incintă fortificată *Cisnădie*, Ansamblul fostei mănăstiri cisterciene *Cârța*, Biserica evanghelică *Cisnădioara*. Analiza listei de obiective de patrimoniu înscrise în funcție de tipologia acestora relevă faptul că anumite capitole nu includ nici un fel de obiective pentru județul Sibiu: pct .l) - Arhitectură industrială, amenajări de căi de comunicații, pct. m). Monumente de arhitectură populară, pct.n) Ansambluri tradiționale rurale.

Deși în cadrul LMI în decursul timpului au fost înscrise numeroase monumente și ansambluri la categoria valorică A, la punctul 2 - *Monumente și situri arheologice* sunt încadrate doar 2 obiective, fortificații dacice(e) - Așezarea dacică cu două turnuri - locuință (în punctul Dealul Cătinaș) *Tilișca* și așezări și necropole (k): Așezări și necropole *Brateiu*.

Lista nu cuprinde însă în cadrul localităților cu un patrimoniu arheologic însemnat *satul Apoldu de Sus (oraș Miercurea Sibiului)*, *orașul Agnita*, localități înscrise cu 11 obiective, respectiv 7 obiective de importanță națională - (categoria A) în LMI 2015. De asemenea, *satul Cașolț (com.Roșia)*, *satul Boarta (com. Șeica Mare)* cu un număr de câte 5 obiective de importanță națională înscrise ce necesită a fi reconsiderate în vederea includerii în această listă.

La Capitolul II - Unități Administrativ Teritoriale cu concentrație foarte mare a valorilor culturale de interes național, județul Sibiu are înscrise 8 UAT-uri urbane - municipiile *Sibiu*, *Mediaș* și orașele *Agnita*, *Avrig*, *Cisnădie*, *Dumbrăveni*, *Ocana Sibiului*, *Tălmăciu* și 42 de comune - *Alțâna*, *Apoldu de Jos*, *Arpașu de Jos*, *Ațel*, *Axente Sever*, *Bazna*, *Bârghiș*, *Biertan*, *Brăteiu*, *Brădeni*, *Bruiu*, *Cârța*, *Chirpăr*, *Cristian*, *Dârlos*, *Gura Râului*, *Hoghilag*, *Iacobeni*, *Laslea*, *Marpod*, *Merghindeal*, *Micășasa*, *Miercurea Sibiului*, *Mihăileni*, *Moșna*, *Nocrich*, *Poplaca*, *Porumbacu de Jos*, *Racoviță*, *Rășinari*, *Roșia*, *Sadu*, *Săliște*, *Slimnic*, *Șeica Mare*, *Șelimbăr*, *Șura Mare*, *Șura Mică*, *Tilișca*, *Turnu Roșu*, *Valea Viilor*, *Vurpăr*.

Din analiza valorilor existente, față de ceea ce este cuprins în Legea mai sus menționată, se poate constata că județul Sibiu are un patrimoniu arheologic și arhitectural de valoare, cu un număr mai mare de obiective de patrimoniu care nu este menționat în cadrul PATN - Secțiunea III, Zone protejate și care în consecință, nu beneficiază de recunoaștere națională și de o punere în valoare corespunzătoare, precum și un număr de UAT-uri cu valori de patrimoniu ce vor trebui inventariate. Astfel trebuie menționate din punct de vedere al valorilor de arhitectură, următoarele UAT-uri (conf. LMI 2015):

- *UAT Sibiu* are un număr de 106 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 151 monumente de arhitectură (categoria valorică B), la care se adaugă 5 monumente de arheologie (categoria valorică A);
- *UAT Mediaș* are un număr de 24 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 34 monumente de arhitectură (categoria valorică B) la care se adaugă 16 monumente de arheologie (categoria valorică B);
- *UAT Agnita* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 22 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Cisnădie* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Avrig* are un număr de 8 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Miercurea Sibiului* are un număr de 9 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Dumbrăveni* are un număr de 6 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 2 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Biertan* are un număr de 14 monumente de arhitectura (categoria valorică A) + 5 monumente de arhitectură (categoria valorică B), 4 monumente arheologice (categoria valorică A); Sit înscris în patrimoniul mondial UNESCO;
- *UAT Roșia* are un număr de 11 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 19 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Iacobeni* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 12 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Moșna* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 1 monument de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Ațel* are un număr de 8 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 2 situri arheologice (categoria valorică A);

- *UAT Valea Viilor* are numai un număr de 4 obiective (1 sit rural, 1 ansamblu, 2 monumente de arhitectură (categoria valorică A)- Situl rural fiind înscris în patrimoniul mondial UNESCO - delimitat conf. Aviz MC 812/E/1998; la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B).

Totalul monumentelor de arheologie - I - (categoria valorică A) este un număr de 57 - în UAT-urile zonei rurale un număr de 49 de obiective (inclusiv în satele aparținătoare de orașe) și numai un număr de 8 obiective în UAT-urile urbane Sibiu și Mediaș.

Totalul monumentelor de arhitectură -II- (categoria valorică A) din UAT-urile zonei rurale este de 149 de obiective, iar din UAT-urile urbane este de 179 de obiective.

Pentru monumentele de for public - III - nu există nici un fel de monumente încadrate la categoria valorică A, iar pentru monumente memoriale și funerare - IV - numai 2 monumente din UAT Sibiu sunt încadrate la această categorie valorică.

Un număr de 3 UAT-uri - Blăjuel, Ludoș și Râul Sadului - nu includ nici un fel de obiectiv înscris în LMI 2015, la nici una dintre categoriile valorice.

Capitolele tematice mari, în care sunt grupate categoriile de monumente aflate pe teritoriul județului Sibiu, sunt următoarele: *Monumente de arheologie (I)*, *Monumente de arhitectură (II)*, *Monumente de for public (III)*, *Memoriale și funerare (IV)*.

Analizând aceste capitole tematice, se observă că valori semnificative la nivelul UAT-urilor, dar și al județului Sibiu în general, îl reprezintă în primul rând *patrimoniul arhitectural fortificat* (reprezentat de ansamblurile bisericilor fortificate, de fortificații/cetăți și elementele lor de fortificație) urmat de *patrimoniul religios (biserici, mănăstiri, capele)* cel reprezentat de *case și clădiri publice*.

Un patrimoniu mai puțin luat în considerare, chiar la nivel național este patrimoniul industrial, care ținând seamă de dezvoltarea industrială din Transilvania și zona studiată la sfârșitul sec. XIX- începutul sec. XX, este necesar să fie investigat, în vederea conservării, protejării și punerii sale în valoare.

De asemenea, patrimoniul arheologic necesită cercetarea/finalizarea cercetărilor, în vederea protejării și punerii în valoare, existând o discrepanță majoră între LMI 2015 și numărul siturilor înscrise în RAN (447 de obiective față de 162 de obiective înscrise în LMI 2015).

Pentru Județul Sibiu, patrimoniul imaterial reprezintă o parte importantă în perspectiva dezvoltării activităților culturale, din punct de vedere geografic și istoric, fiind delimitate 5 zone etnofolclorice, cu specificul lor: Mărginimea Sibiului (S), Țara Oltului (S), Valea Târnavelor (N), Țara Secașelor (NV), Valea Hârtibaciului (NE). Dezvoltarea de programe și proiecte culturale se realizează în prezent prin ONG-uri cu profil cultural, dar și prin Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) sau prin GAL-urile Microregiunea Hârtibaciului, GAL Țara Oltului, GAL Mărginimea Sibiului, GAL Podișul Mediașului, GAL Țara Secașelor, GAL Podișul Târnavelor interjudețean.

Mărginimea Sibiului - o zonă ce a cunoscut o creștere a populației, se află în situl Natura 2000, contextul natural fiind deosebit pentru dezvoltarea antropică, iar patrimoniul imaterial a fost recunoscut la nivel internațional prin acordarea titlului de “Destinație Europeană de Excelență în Turism și Gastronomie Locală” (EDEN).

Țara Oltului - favorizată de amplasarea la poalele munților Făgăraș, deși în zonă are loc un proces de îmbătrânire a populației, zonele cu valori naturale ridicate (parțial incluse în Natura 2000) și elemente de patrimoniu material deosebite (ex. Abația cisterciană de la Cârța).

Valea Târnavelor - este o regiune cu o diversitate de elemente de patrimoniu ce au condus la o multitudine de forme de turism blând, prin trasee de ecoturism, cicloturism, gastronomie, forme ce întregesc traseele culturale determinate de valorile UNESCO existente (cele 2 situri de biserici fortificate - Biertan și Valea Viilor), dar și de alte situri cu biserici fortificate sătești. În fiecare comună există ansambluri folclorice care promovează tradițiile zonei.

Țara Secașelor - amplasată într-o zonă de podiș, conferă o accesibilitate ridicată pentru parcurgerea teritoriului cu o multitudine de biserici fortificate, dar și elemente naturale deosebite (lacuri sărate).

Valea Hârtibaciului - într-un mediu natural valoros, zona a dus la dezvoltarea unui patrimoniu construit important (150 de monumente istorice, muzee, colecții), un element deosebit fiind parcursul Mocăniței, refăcut parțial, ca element de dezvoltare al zonei.

În urma coroborării analizelor cadrului natural, zonelor protejate naturale și zonelor protejate antropice, zonele ce se înscriu în categoria peisajelor culturale la nivelul județului sunt în zona de Centru NV - Valea Târnavelor, în zona de S - Mărginimea Sibiului cu zona Munților Cindrel și Zona Țării Oltului/Zona Făgăraș cu satele ce fac parte din județul Sibiu (UAT Cârța, UAT Porumbacu de Jos).

Conform Notei privind monumentele istorice în pericol, elaborate de Institutul Național al Patrimoniului din cadrul Ministerului Culturii, pentru județul Sibiu regăsim următoarele categorii de monumente istorice care trebuie protejate: Turnul Spart; Casă – str. Vopsitorilor, nr. 13, Sibiu; Halta Țichideal, Marpod; Halta Alțâna; Castelul Familiei Bolyai; Fosta reședință de vară mitropolitană, Bd. Victoriei, nr. 38, 38A, Sibiu; Biserica Evanghelică Fortificată, Pelișor, Bârghiș; Biserica Evanghelică, Alțâna și Biserica Evanghelică Fortificată, Velț, Bazna.

1.4. Rețeaua de localități

Județul Sibiu urmează o dinamică demografică mai puțin îngrijorătoare în context național și regional, declinul său demografic din ultimii ani fiind mai puțin accelerat decât cel de la nivel național sau din cadrul regiunii Centru.

În consecință, cel puțin pentru viitorul apropiat, **prognoza demografică** nu poate fi una foarte pesimistă. Populația din județul Sibiu a scăzut cu 6,88% între 1992 și 2002 (un ritm mediu anual de scădere de

0,68%/an), cu 5,79% între 2002 și 2011 (un ritm mediu anual de scădere de 0,64%/an), și cu 2,26% între 2011 și 2021 (0,23%/an), ceea ce înseamnă o reducere la o treime a intensității declinului demografic în ultima decadă.

Dacă această tendință s-ar respecta și în următoarea decadă, ar rezulta că ritmul mediu anual de scădere a populației ar fi de doar 0,08%/an, respectiv 0,8% pe deceniu, rezultând o populație a județului Sibiu de 385218 locuitori în anul 2031, într-o variantă medie.

În varianta optimistă, putem presupune că tendința se va inversa, și că vom avea în următorii ani o foarte ușoară creștere demografică. Astfel, în varianta optimistă, ritmul anual de creștere demografică este prognozat la 0,18%/an, respectiv 1,8% pe deceniu. Conform acestei ipoteze, populația județului Sibiu ar fi de 395315 locuitori în anul 2031.

Din perspectiva locuințelor, se poate prognoza că cererea pentru locuințe noi se va menține la cote destul de ridicate și în perioada următoare, vizate fiind în primul rând municipiul Sibiu, orașul Cisnădie, comuna Șelimbăr și celelalte comune din primul inel periurban al municipiului Sibiu. Astfel, fenomenul de periurbanizare va continua, poate chiar la cote și mai înalte, sau la distanțe tot mai mari, pe măsură ce accesul spre serviciile din municipiul Sibiu va fi facilitat și din alte părți ale județului, sau chiar din afara județului. De altfel, o "emigrare" a procesului de periurbanizare dinspre primul inel periurban înspre următorul inel periurban al Sibiului și chiar spre alte zone ale județului chiar ar fi de dorit, în contextul unei re-echilibrări spațiale din perspectivă demografică (dar și socială și economică) și a unei distribuții mai echitabile a veniturilor, dar și a populației tinere, care este cea mai susceptibilă în a-și schimba domiciliul și de a se adapta la condiții diferite de viață.

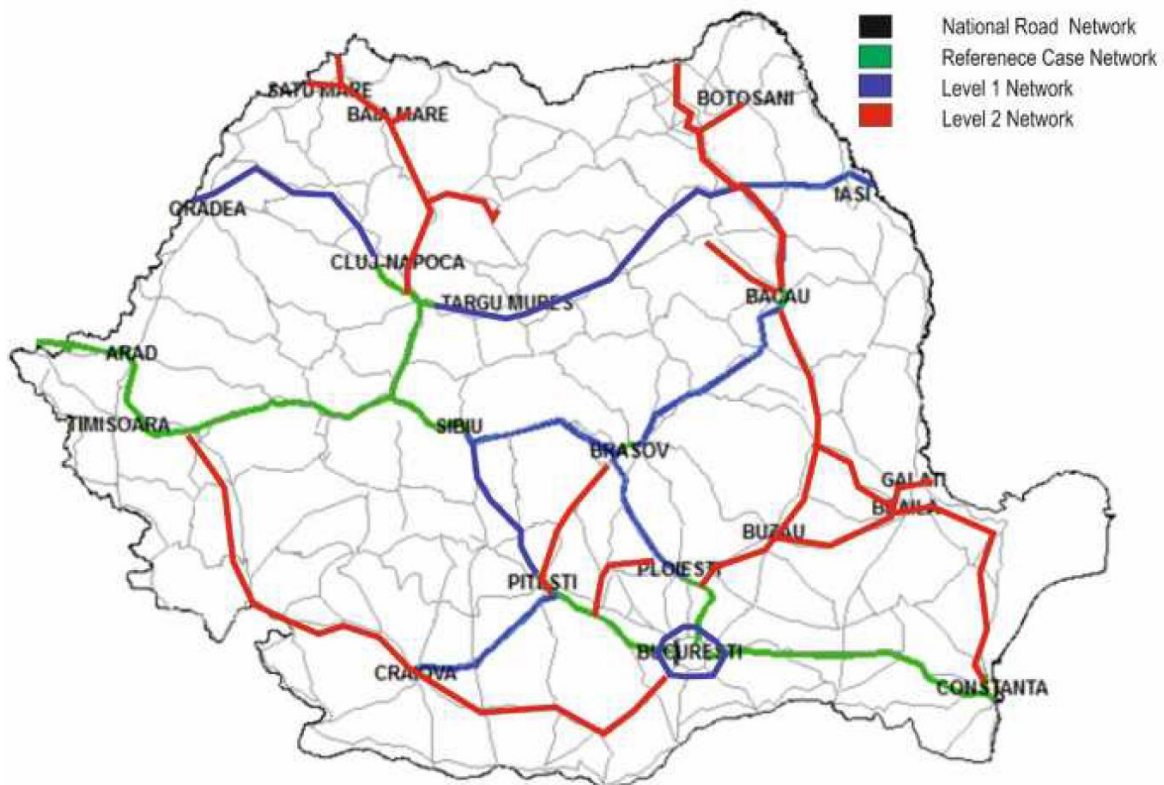
Municipiul Sibiu și zona sa periurbană trebuie să își consolideze poziția de **pol atractor** la nivel regional și chiar național, reprezentând o destinație predilectă pentru populația tânără, atât din județ, cât și din afara acestuia. O atenție deosebită trebuie acordată absolvenților de studii superioare, care au nevoie de locuri de muncă adecvate, pe măsura calificării lor, pentru a rămâne în județul Sibiu și a contribui la bunăstarea economică și socială generală, având totodată un potențial reproductiv crescut, care trebuie valorificat, prin oferirea unor condiții de muncă propice tinerelor mame. În paralel, și oarecum chiar în partea opusă a spectrului societal, trebuie găsite soluții de încurajare a menținerii unei rate ridicate a natalității în acele părți ale județului unde aceasta nu a înregistrat un declin semnificativ, respectiv în comunitățile cu natalitate tradițional ridicată din Podișul Hârtibaciului, Culoarul Târnavei Mari și Dealurile Târnavei Mari, sau în Mărginimea Sibiului.

În acest fel, se conturează două modele de dezvoltare: o creștere demografică pe bază de imigrare și fertilitate ridicată în zona periurbană a municipiului Sibiu (și, pe cât posibil, și în alte părți ale județului), și o creștere demografică pe bază strict de fertilitate în partea centrală și sudică a județului, cu precădere în unitățile administrativ-teritoriale cu natalitate tradițional ridicată. În timp, și celelalte părți ale județului,

care momentan înregistrează un declin demografic și au relativ puține soluții de a inversa acest trend (partea nordică, cea vestică și cea sud-estică), vor beneficia de pe urma proceselor demografice din ariile cu o dinamică pozitivă.

Județul Sibiu prezintă o **poziție favorabilă** în teritoriu având acces direct la Aeroportul Internațional Sibiu, se află pe traseul autostrăzii A1 având acces facil pe cale rutieră cu Alba-Iulia, vama Nădlac (granița de vest), cu polii de dezvoltare Târgu Mureș (DN14), Pitești (DN7) și cu polii de creștere economică Brașov (DN1), Timișoara, Cluj-Napoca, Craiova, București. Aeroportul Internațional Sibiu asigură operarea unui număr de 6 companii aeriene și acoperă aproximativ 13 destinații europene de zboruri, precum și extra europene prin curse charter. Numărul total de pasageri care au tranzitat aeroportul în anul 2022 a fost de 621 514, cu o creștere de 68% față de 2016. Conectivitatea feroviară a județului cu alte centre urbane este una bună, fiind deservită de căi ferate cu legături principale la nivel național, având acces direct la magistrala 200 (Brașov-Arad-Curtici) și magistrala 300 (București-Oradea-Episcopia Bihor).

Fig. 1.12 REȚELELE RUTIERE DE NIVEL 2 ÎN RELAȚIE CU CELE DE NIVEL 1

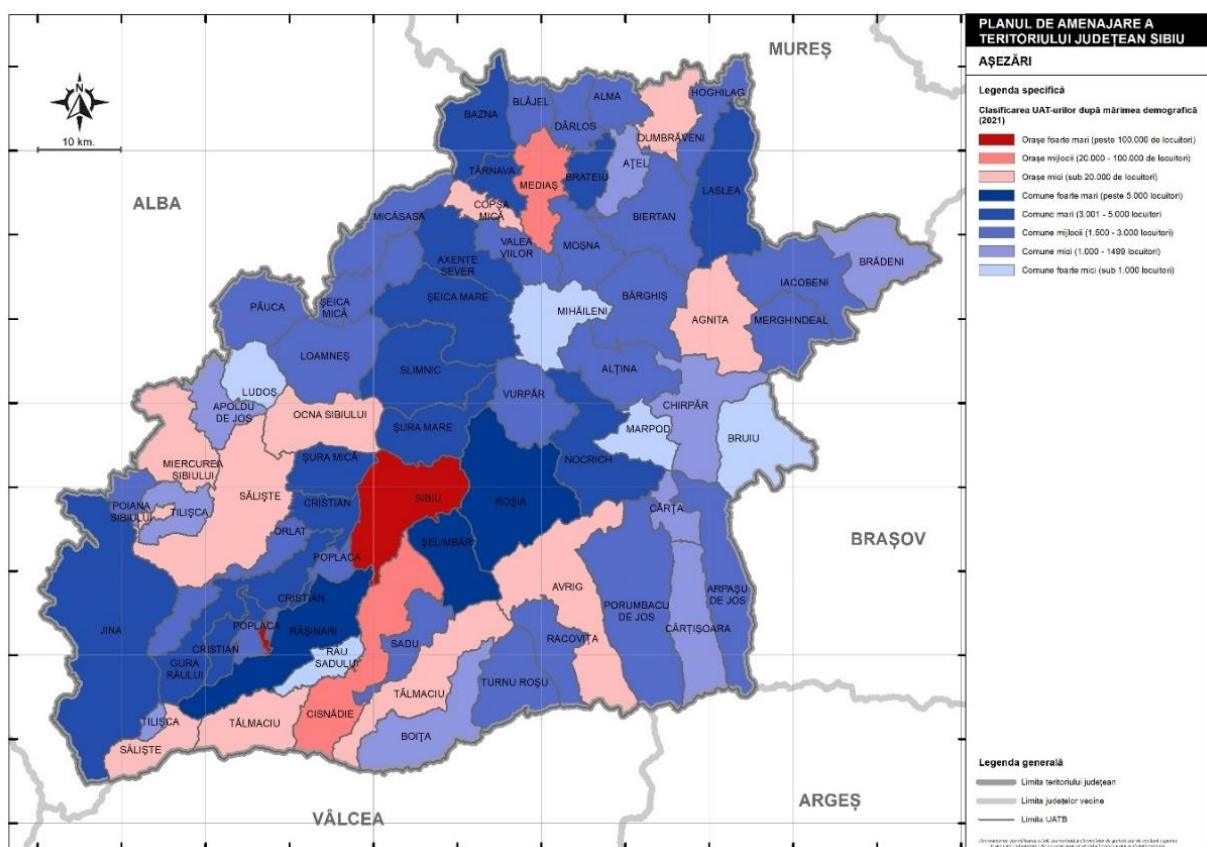

Sursă: MPGT, 2016

Județul Sibiu cuprinde 2 municipii, 9 orașe și 53 de comune, care includ un total de 188 localități. Dintre acestea, 11 sunt localități urbane iar 177 sunt localități rurale, din care 25 sate aparținătoare sau localități componente ale orașelor și municipiilor, 53 de sate reședință de comună și 99 de sate nereședință.

Din punct de vedere al mărimii demografice a centrelor urbane, acestea se pot clasifica în: un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Sibiu); două orașe mijlocii, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mediaș și Cisnădie); și 8 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Coșca Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmaci, dintre care, doar orașul Avrig are peste 10000 de locuitori, care este pragul demografic actual pentru ca o comună să devină oraș). Orașul Cisnădie a revenit în rândul orașelor mijlocii conform datelor de la Recensământul Populației și Locuințelor din 2021, ca urmare a creșterii sale demografice accelerate din ultimii ani, în primul rând datorită migrației dinspre municipiul Sibiu.

Fig. 1.13 CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERRITORIALE DE BAZĂ DIN JUDEȚUL SIBIU DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ

Sursa: RPL (2021)

Comunele au fost împărțite în următoarele categorii: comune foarte mari (peste 5000 de locuitori) - Șelimbăr (cu peste 17000 de locuitori), Roșia și Rășinari, toate fiind situate în zona periurbană a municipiului Sibiu; comune mari (3001 – 5000 de locuitori) - se localizează în general tot în zona periurbană a municipiului Sibiu (Cristian, Șura Mare, Șura Mică, Gura Râului), în zona periurbană a municipiului Mediaș (Târnava, Brateiu, Bazna), sau de-a lungul principalelor culoare și coridoare de transport, precum Culoarul Visei (Slimnic, Șeica Mare, Axente Sever) sau Culoarul Târnavei Mari (Laslea și celelalte comune de lângă Mediaș, amintite deja); comune mijlocii (1500 – 3000 de locuitori) - aproape jumătate din comunele din

județul Sibiu (24 din 53, adică 45,3%); comune mici (1000 – 1499 locuitori) și comune foarte mici (sub 1000 de locuitori) - 13 comune, respectiv 24,5% din totalul comunelor din județ, dintre care 5 sunt comune foarte mici, având sub 1000 de locuitori la recensământul din 2021: Râu Sadului (514 locuitori, cea mai mică din județ), Ludoș, Bruiu, Mihăileni și Marpod – localizate în Podișul Hârtibaciului, Mărginimea Sibiului și Podișul Secașelor.

Județul Sibiu se caracterizează printr-o densitate scăzută a așezărilor, de doar 3,44 așezări / 100 km², fapt care se datorează condițiilor fizico-geografice, dar și contextului social și istoric în care s-au dezvoltat așezările din județul Sibiu. Comparativ cu alte județe din România și chiar din Transilvania, localitățile din județul Sibiu se încadrează majoritar în categoria așezărilor adunate, chiar compacte, atât din rațiuni economice (economisirea terenurilor agricole), cât și din motive strategice sau militare (de apărare a comunității). Densitatea așezărilor scade în general de la nord la sud.

În județul Sibiu a fost desemnat ca și pol de dezvoltare municipiul Sibiu, iar ca și centre urbane cu o populație de peste 10000 de locuitori (la 1 iulie 2022) s-au identificat municipiul Mediaș și orașele Cisnădie, Avrig, Agnita.

La nivelul județului predomină localitățile mici sub 15000 de locuitori care reprezintă aproximativ 92% din localitățile din județ. Orașele sub 10000 de locuitori nu au suficientă capacitate de **polarizare** și/sau nu îndeplinesc în totalitate cerințele mediului urban, respectiv există câteva localități rurale mai izolate care prezintă o **accesibilitate scăzută** față de un centru urban. Pentru o dezvoltare echilibrată a județului este importantă dezvoltarea unor relații de cooperare urban-rural, respectiv între municipii și orașe în vederea reducerii disparităților teritoriale. Ariile de polarizare ale centrelor urbane Dumbrăveni, Tâlmaciu, Săliște, Coșșa Mică, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului sunt mai puțin extinse, având o forță de polarizare redusă. Orașele Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului cu o populație de sub 5000 de locuitori nu îndeplinesc chiar toate cerințele mediului urban și au o capacitate scăzută de auto susținere financiară. Municipiul Sibiu, nefiind pol național de creștere are o capacitate semnificativ limitată de a fi competitivă la nivel global.

Zona Metropolitană Sibiu prezintă o poziție favorabilă, dispune de un aeroport internațional, este străbătută de autostrada A1, de drumurile naționale europene E68, E81 (DN1, DN7), drumul național (DN 14), o magistrală feroviară (CF 200) și liniile feroviare secundare 201, 204 și 208. În ceea ce privește **accesibilitatea**, 39 % comunele ZMC sunt cuprinse în izocrona rutieră de 15 de minute, iar din 95 % din comune sunt cuprinse în izocrona rutieră de 30 de minute, excepție făcând comuna Râu Sadului. Cea mai puternică axă de accesibilitate fiind cea către Cisnădie (20 de minute), Săliște (20-25 de minute), Tâlmaciu (25 de minute), urmând Miercurea Sibiului (30-35 de minute) și Avrig (35 de minute). În ceea ce privește accesibilitatea pe cale feroviară, 15 unități administrativ-teritoriale din ZMS (Avrig, Cisnădie, Cristian, Ocna Sibiului, Orlat, Racovița, Roșia, Săliște, Șelimbăr, Sibiu, Slimnic, Șura Mică, Tâlmaciu, Turnu Roșu, Vurpăr)

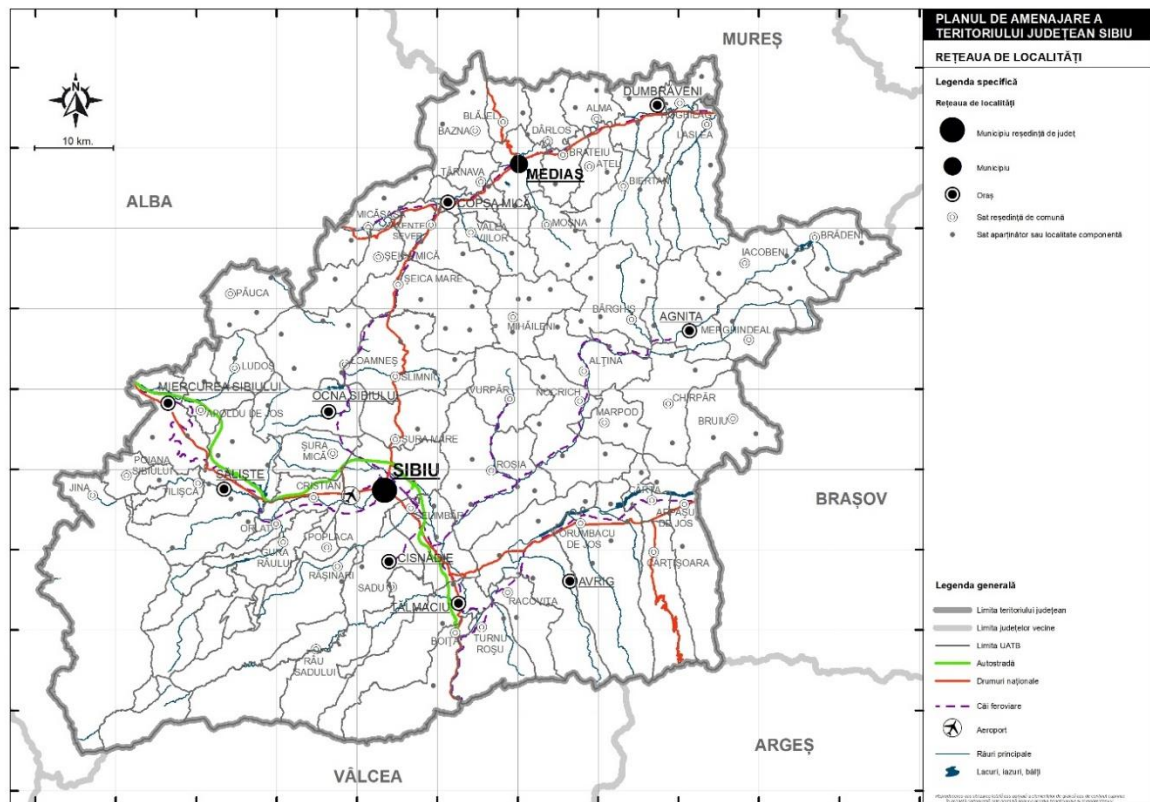
sunt deservite de rețeaua feroviară (CF 200, liniile secundare 201, 204 și 208. UAT-urile Boița, Râu Sadului, Sadu, Șura Mare, Loamneș, Poplaca, Rășinari, Gura Râului nu au acces direct la rețeaua feroviară.

Din perspectiva expansiunii urbane, se poate observa că ponderea cea mai ridicată a suprafeței teritoriului intravilan din suprafața teritoriului administrativ este înregistrată în municipiul Sibiu (41.2 %), orașul Cisnădie (10.3 %), respectiv o pondere mai scăzută în orașele Avrig (8.9 %), Ocna Sibiului (3.8 %), Tâlmaci (3.2%), Săliște (1.3%). În perioada 2014-2021 suprafețele intravilane ale centrelor urbane din ZMS au cunoscut o creștere spectaculoasă: 159.3 % în orașul Avrig, 128.2 % în orașul Cisnădie, respectiv 2.7 % în municipiul Sibiu.

Conform Legii nr. 351/2001, **rețeaua de localități** a județului Sibiu este organizată în:

- Localități urbane de rangul II: Sibiu și Mediaș; Municipiul Sibiu este un important centru cultural și economic din regiune, populația municipiului concentrează 35.3% din populația județului și 6.3% din populația regiunii. Municipiul Sibiu poate fi considerat o poartă de intrare în județul Sibiu, prin localizarea Aeroportului Internațional Sibiu și al autostrăzii A1, stabilind astfel legături internaționale și naționale cu centre urbane și poli economici importanți din țară și din străinătate.
- Localități urbane de rangul III: Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște, Tâlmaci;
- Rang IV sate reședință de comună: 53 de comune cu 162 de sate componente.
- Așezările de rang V: cele 94 de sate aparținătoare sau localități componente ale comunelor, orașelor și municipiilor.

Fig. 1.14 REȚEAUA DE LOCALITĂȚI ȘI INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI FERROVIARĂ

Din toate punctele de vedere, municipiul Sibiu deține un nivel de dotare și echipare la un nivel cel puțin egal cu cerințele formulate de lege și prezentate mai sus. În ceea ce privește Municipiul Mediaș, singura dotare care nu mai există în prezent este cea referitoare la cinematografe, care au dispărut din majoritatea așezărilor urbane mijlocii și mici. În rest, municipiul Mediaș corespunde în totalitate criteriilor menționate de lege pentru a fi inclus în această categorie de centre urbane. Toate cele nouă așezări urbane de rangul 3 din județul Sibiu (Cisnădie, Avrig, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, Ocna Sibiului, Săliște, Miercurea Sibiului și Tâlmaci) îndeplinesc majoritatea acestor criterii. Orașele Copșa Mică, Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului au însă o populație sub 5000 de locuitori. În afară de cinematografe, care au dispărut încă de la rangul anterior, dintre dotările care lipsesc anumitor orașe de rangul 3 din județul Sibiu se numără: tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), judecătoria și parchetul (care există doar la Agnita, Avrig și Săliște), notariatul (nu există la Copșa Mică, Ocna Sibiului și Dumbrăveni), spitalul (există doar la Cisnădie și Agnita, în vreme ce la Săliște există o unitate medico-socială), liceul (nu mai există la Ocna Sibiului), hotelul (nu apare deloc sau este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege, cu excepția orașelor Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, care au și statutul de stațiuni turistice, și a orașului Dumbrăveni), creșa (nu există

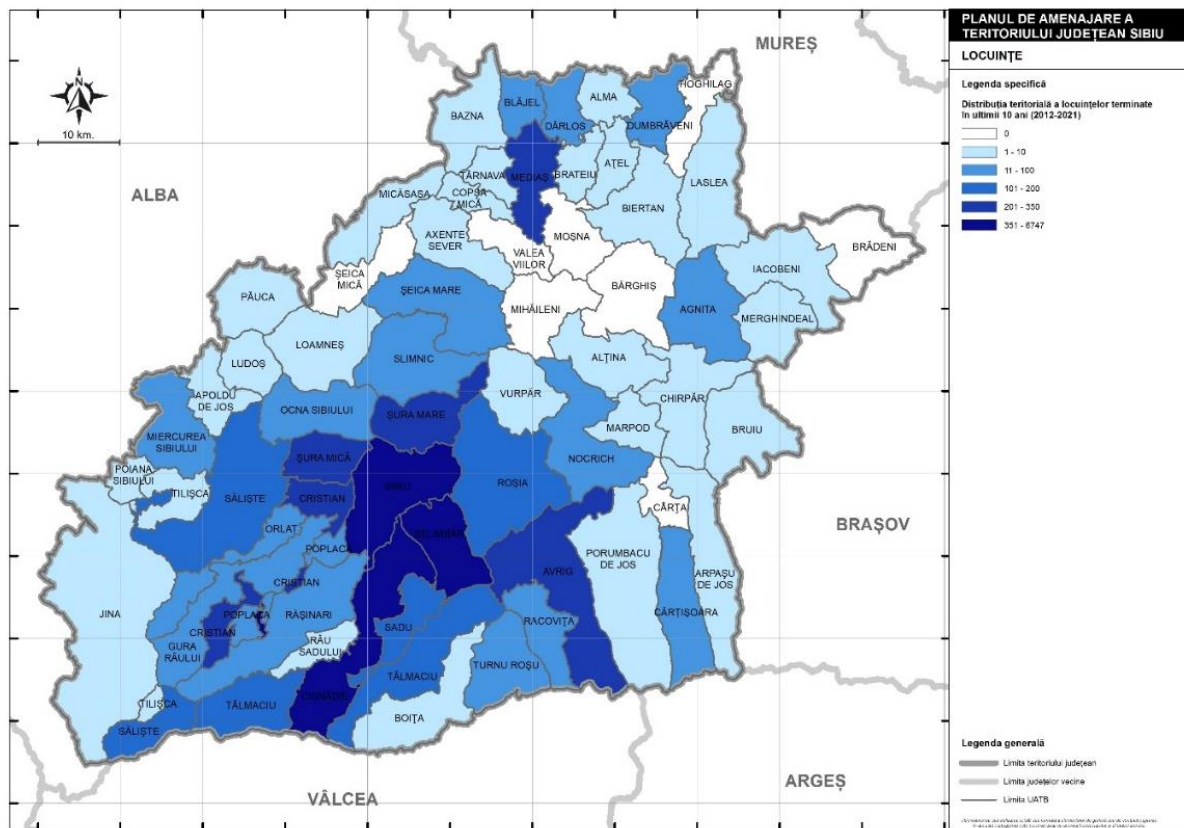
practic în niciun oraș), muzeul (nu există la Copșa Mică, Dumbrăveni, Tălmăciu, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), sala de expoziții, etc. Nu este mai puțin adevărat că orașele care îndeplinesc cel mai puțin indicatorii amintiți sunt tocmai cele patru așezări urbane care și-au câștigat statutul urban în 1989 sau în 2003-2004: Săliște, Miercurea Sibiului, Tălmăciu și Avrig. Majoritatea celor 53 de reședințe de comună din județul Sibiu dețin dotările, instituțiile și serviciile enumerate în lege. Există însă și excepții. Loamneș este singura comună care nu deține grădiniță, în vreme ce comunele Ludoș, Alma și Brădeni nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în majoritatea comunelor din Podișul Secașelor (Loamneș, Păuca, Ludoș), Podișul Hârtibaciului (Mihăileni, Bruiu, Merghindeal, Brădeni, Iacobeni, Alțina, Marpod, Bârghiș), unele comune din Culoarul și Dealurile Târnavei Mari (Alma, Ațel, Dârlos, Hoghilag) și izolat în Mărginimea Sibiului (Poplaca, Râu Sadului, Boița). Câteva comune, chiar dintre cele mari (Șelimbăr, Gura Râului, Târnavă, Iacobeni) nu dețin bibliotecă. Situația terenurilor de sport este una dintre cele mai diverse, dar nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat. În ceea ce privește managementul deșeurilor, situația s-a modificat foarte mult în ultimele decenii, iar în prezent colectarea, transportul, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor se face centralizat, la nivel județean, iar punctele locale pentru depozitarea controlată a deșeurilor nu mai sunt necesare. De asemenea, alimentarea cu apă prin cișmele stradale, deși binevenită acolo unde există, nu mai are importanța pe care o avea în trecut, având în vedere extinderea progresivă a rețelelor de alimentare cu apă potabilă, care deservește un număr tot mai ridicat de gospodării. În județul Sibiu, în cazul satelor care nu sunt reședință de comună, principala problemă o reprezintă punctul sanitar, în unele cazuri inexistent, și de altfel destul de ambiguu denumit. În principiu, medicul de familie din centrul de comună ar trebui să dețină (și de obicei chiar deține) câte un sediu (fostul dispensar sau punct sanitar) în fiecare din satele aparținătoare. Aceasta nu înseamnă că medicul este acolo în fiecare zi, ci mai degrabă o dată sau de două ori pe săptămână, după cum își poate realiza programul. Astfel, putem considera că existența punctului sanitar este insuficientă, dacă nu este dublată de prezența unui cadru medical. În cele din urmă, deși legiuitorul nu menționează, există la nivelul satelor, în mod obișnuit, și alte instituții: biserică (parohie sau filie), cimitir, bar sau bufet, magazine cu diverse bunuri, uneori chiar teren de sport, stație de transport auto sau stație/haltă C.F., agenție poștală. La nivelul județului Sibiu, sunt enumerate următoarele comune care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare: Apoldu de Jos, Brădeni, Chirpăr, Iacobeni, Laslea, Loamneș, Merghindeal, Micăsasa, Miercurea Sibiului, Nocrich, Porumbacu de Jos, Șeica Mare, Șeica Mică, Slimnic, Valea Viilor (comune cu scăderi de populație de 30,0-50,0%), respectiv Alțana, Bârghiș, Bruiu, Cârțișoara, Ludoș, Marpod, Mihăileni, Păuca (comune cu scăderi de populație de peste 50,0%), fiind localizate în Podișul Hârtibaciului și cel al Secașelor. În ceea ce privește numărul total al **gospodăriilor** populației, acesta era de 137503 în județul Sibiu în 2011, rezultând o medie de 2,71 persoane / gospodărie. Majoritatea acestor gospodării, respectiv 94503 (68,73%), erau localizate în mediul urban, și anume în municipiile și orașele din județul Sibiu. În afară de

gospodăriile populației, mai existau în 2011 un număr de 353 de gospodării instituționale, în care locuiau 3374 de persoane, respectiv 9,56 persoane / gospodărie instituțională, în medie. În județul Sibiu existau 96868 de clădiri, din care 96396 (99,51%) sunt clădiri cu locuințe convenționale, respectiv clădiri rezidențiale, sau clădiri nerezidențiale, dar care includ și cel puțin o locuință. Numărul total al locuințelor convenționale era de 171199, din care 140937 (82,32%) erau locuințe convenționale ocupate. Rezultă o medie de 1,25 locuințe convenționale / gospodărie, respectiv 1,02 locuințe convenționale ocupate / gospodărie la nivelul anului 2011 în județul Sibiu.

Numărul camerelor era de 447763, rezultând o medie de 2,61 camere / locuință convențională. Din acestea, aproape toate, adică 445709 (99,54%) erau camere de locuit, în vreme ce restul de 2054 reprezentau camere utilizate exclusiv în scopuri profesionale sau comerciale. Suprafața camerelor însumă, la nivelul întregului județ Sibiu, 8.627.650 metri pătrați, rezultând o suprafață medie a unei camere de 19,27 metri pătrați, și o suprafață medie a camerelor dintr-o locuință convențională de 50,4 metri pătrați. Suprafața medie a camerelor de locuit era de 19,26 metri pătrați, mai scăzută decât suprafața camerelor utilizate în scopuri profesionale sau comerciale, care era de 22,11 metri pătrați.

Se observă că, după o scădere bruscă a numărului total de locuințe din 1990 în 1991, creșterea a fost foarte lentă în anii 1990 și prima parte a anilor 2000, ajungând se depășească 160000 de locuințe abia în anul 2007. A urmat o creștere mult mai rapidă, cu aproape 10000 de locuințe, în perioada 2007-2011, la finalul căreia existau 171199 locuințe (după cum s-a consemnat și la recensământ). După o scurtă perioadă cu o creștere mai lentă (2012-2014), s-a revenit la o intensitate ridicată a ritmului de construcție de noi locuințe începând cu anul 2015, cu 2000-3000 de locuințe noi terminate în fiecare an, ajungându-se astfel la un total de 204017 locuințe în 2021. În ceea ce privește numărul anual de locuințe terminate în județul Sibiu în ultimii 10 ani pentru care sunt disponibile datele (2012-2021), se observă că perioada 2015-2021 coincide cu un adevărat boom imobiliar, care continuă și în prezent. Numărul total de locuințe a crescut semnificativ în ultimii ani în județul Sibiu, și continuă să crească într-un ritm accelerat, în ciuda faptului că populația totală este în ușoară scădere. Explicația rezidă în faptul că o parte a populației a atins un anumit nivel de trai, și își dorește standarde de locuire peste cele pe care le deține în prezent. În special populația de adulți tineri, caută mai mult spațiu și confort pentru propriile familii, și își doresc preponderent locuințe individuale (case), duplexuri sau apartamente în blocuri noi, cu utilități și facilități moderne. În profil teritorial, majoritatea locuințelor terminate în ultimii 10 ani (87,87%) au fost construite în municipiul Sibiu, comuna Șelimbăr și orașul Cisnădie.

Fig. 1.15 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ LA NIVEL DE UAT A LOCUINȚELOR TERMINATE ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN ULTIMII 10 ANI (2012-2021)

Sursă: INS – TEMPO-ONLINE (2023)

Se remarcă faptul că orașul Cișnădie și comuna Șelimbăr au beneficiat de un număr aproximativ egal de locuințe noi cu municipiul Sibiu în această perioadă, ba chiar au depășit municipiul Sibiu în anumiți ani. Se evidențiază așadar faptul că cererea pentru locuințe noi se concentrează cu precădere în municipiul Sibiu și în zona periurbană a acestuia, la distanțe cât mai mici de municipiu, iar comuna Șelimbăr și orașul Cișnădie au putut oferi dezvoltatorilor imobiliari spații pentru noi construcții. Un număr mult mai mic de locuințe au fost construite în aceeași perioadă și în alte comune și orașe din zona periurbană a municipiului Sibiu (comunele Șura Mare, Șura Mică, Cristian, orașele Avrig și Tâlmaci), precum și în municipiul Mediaș și unele din comunele din apropierea acestuia, precum Dârlos sau Blăjel, dovadă că fenomenul de periurbanizare există, la o scară mult mai redusă, și în cazul municipiului Mediaș. La polul opus, se evidențiază unele comune unde nu s-a construit nici măcar o locuință în perioada 2012-2021, în special în Podișul Hârtibaciului (Mihăileni, Bârghiș, Brădeni), în Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente acestuia (Hoghilag, Moșna, Valea Viilor, Șeica Mică), sau în Depresiunea Făgărașului (Cârța).

La sfârșitul anului 2021, se înregistrează o medie de 2,29 persoane / locuință la nivelul județului Sibiu. Cele mai ridicate valori se înregistrează în comunele unde populația a cunoscut o anumită creștere

demografică, sau o stagnare, în condițiile în care nu s-au mai construit deloc sau aproape deloc noi locuințe. Astfel, se înregistrează valori ridicate ale numărului mediu de persoane / locuință în comuna Vurpăr (3,85 persoane / locuință în medie, valoarea maximă din județ), precum și în unele comune din Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente – Laslea, Hoghilag, Târnavă, Moșna, Valea Viilor, Axente Sever, și chiar și în orașele Dumbrăveni și Copșa Mică, unde, peste tot, se depășesc 3 persoane / locuință în medie. O situația opusă se înregistrează în zona periurbană a municipiului Sibiu, dar și în cea mai mare parte a Mărginimii Sibiului și a Podișului Secașelor, deși cauzele sunt total diferite. În zona periurbană a municipiului Sibiu, inclusiv în municipiul Sibiu, numărul de locuințe a crescut foarte mult, deși populația nu a crescut în același ritm, ba chiar a scăzut în unele cazuri. Astfel, se înregistrează valori foarte reduse ale numărului de persoane / locuință, de exemplu la Șelimbăr (1,39 persoane / locuință), dar și în majoritatea comunelor și orașelor din periurbanul Sibiului și inclusiv în municipiul Sibiu. Pe de altă parte, în Podișul Secașelor populația a scăzut semnificativ în unele comune, dar numărul de locuințe a rămas, în mare, același. Astfel, cea mai redusă valoare din tot județul se înregistrează în comuna Ludoș (1,25 persoane / locuință), iar valori similare se înregistrează la Apoldu de Jos, dar și în apropiere, în Mărginimea Sibiului, în orașul Săliște și în comunele Tilișca și Poiana Sibiului.

Suprafața locuibilă la nivelul întregului județ Sibiu însuma 10.391.177 m² la sfârșitul anului 2021. Raportată la populație, rezultă o suprafață locuibilă medie de 22,21 m²/locuitor la sfârșitul anului 2021, în creștere față de anii precedenți, atât ca urmare a creșterii constante a suprafeței locuibile totale (datorată construcției și finalizării de noi locuințe), cât și ca urmare a scăderii numărului total de locuitori. În teritoriu, situația este exact inversă celei prezentate anterior, cu privire la numărul mediu de persoane / locuință. În general, comunele și orașele cu un număr redus de persoane / locuință vor avea valorile cele mai mari ale suprafeței locuibile medii / locuitor. Astfel, valoarea maximă se înregistrează în comuna Șelimbăr, care a beneficiat din plin de boom-ul imobiliar în ultimii ani, și unde media este de 38,99 m²/locuitor la sfârșitul anului 2021, aproape dublu față de media județeană. Valori ridicate, de peste 30 m²/locuitor, se înregistrează și în comunele Ludoș, Sadu, Râu Sadului și în orașul Săliște, cauza fiind mai degrabă scăderea demografică, în contextul conservării unui număr ridicat de locuințe, cu o suprafață locuibilă generoasă. Și municipiul Sibiu prezintă o valoare peste media județeană, de 24,27 m²/locuitor, ca urmare a construcției a numeroase locuințe noi, și a scăderii demografice constante din ultimele decenii. La polul opus, suprafața locuibilă medie / locuitor înregistrează valori reduse în comuna Vurpăr (10,57 m²/locuitor), unde se consemnează cel mai ridicat număr de persoane / locuință în tot județul. Valori scăzute se înregistrează și în alte comune din Podișul Hârtibaciului (Iacobeni, Nocrich, Brădeni) sau de pe Culoarul Târnavei Mari și din dealurile adiacente (Târnavă, Moșna, precum și în orașul Copșa Mică).

Suprafața locuibilă medie / locuință era de 50,93 m²/locuință la sfârșitul anului 2021. Cele mai generoase locuințe din perspectiva suprafeței locuibile se localizează în zona periurbană a municipiului Sibiu, cu un

maxim absolut în comuna Sadu (o suprafață locuibilă medie de 74,29 m²/locuință), urmată de comunele Șura Mare, Cristian, Șura Mică, Șelimbăr. Valori mai reduse, dar peste media județeană, se înregistrează și în partea de nord a județului, în Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente, în orașul Dumbrăveni și comunele Valea Viilor, Laslea, Bazna, Blăjel, Hoghilag, Biertan, Ațel. Și în municipiul Sibiu se înregistrează o valoare cu puțin peste media județeană, respectiv 51,39 m² de suprafață locuibilă / locuință. Cele mai reduse valori sunt caracteristice unor comune din Podișul Hârtibaciului: Iacobenii (38,39 m²/locuință, valoarea minimă la nivel județean), Brădeni, Vurpăr, Mihăileni, precum și unele comune din Podișul Secașelor (Păuca, Loamneș) și din Mărginimea Sibiului (Jina, Boița). Dintre centrele urbane, orașul Copșa Mică înregistrează valoarea cea mai redusă de suprafață locuibilă/locuință, respectiv 40,9 m².

În perioada 2014-2021 s-a constatat o expansiune a **zonelor rezidențiale** la nivelul localităților din vecinătatea municipiului Sibiu, cu intensitate ridicată în Șelimbăr, orașul Cisnădie, Roșia, Gura Râului, Șura Mică, Șura Mare, Rășinari. Această expansiune a zonelor construite la nivelul localităților din vecinătatea municipiului Sibiu, coroborate cu rata de creștere a populației în aceste localități, evidențiază o tendință de migrație a populației către localitățile situate în proximitatea municipiului Sibiu. Aceste localități sunt atractive, deoarece dispun de resurse mai extinse de teren față de centrul urban pentru construirea unor noi zone rezidențiale și prezintă o accesibilitate ridicată față de municipiul Sibiu. Este important ca documentațiile de urbanism să se realizeze astfel încât să se urmărească valorificarea cât mai eficientă a rezervelor de teren din interiorul acestor localități. Orașul Sibiu și Mărginimea Sibiului sunt principalii poli de atractivitate ai migrației intrajudețene.

Evoluția numărului de **locuințe** și a **autorizațiilor de construite** eliberate pentru sectorul rezidențial în intervalul 2014-2021, evidențiază o dezvoltare imobiliară intensă pentru comuna Șelimbăr, orașul Cisnădie și ceva mai moderată în comunele Roșia, Șura Mică, Șura Mare, Cristian, Avrig.

În județul Sibiu există un număr de 24 **așezări informale**, care cuprind o populație totală de 946 de persoane. În ceea ce privește unitățile destinate locuirii, pe teritoriul județului Sibiu, numărul acestora ajunge la 419 (3,1% din totalul național). În clasamentul național, județul Sibiu ocupă locul 5 în ceea ce privește numărul de așezări informale. La nivelul județului Sibiu, comunitățile marginalizate și așezările informale erau prezente în 36 de localități din cele 64 de localități. Dintre acestea 75% erau situate la nivelul comunelor (27 UAT-uri), respectiv 25% la nivelul orașelor (9 UAT-uri). În ceea ce privește expunerea la riscuri naturale, 17,1% dintre unitățile destinate locuirii din județul Sibiu se aflau în zone cu riscuri naturale (11 UAT-uri), dintre care 54,5% se aflau în zone urbane. Raportat la accesul la infrastructura conectivă, din totalul unităților destinate locuirii, 17,1% aveau acces la un drum de interes local (comunal, orașenesc), dintre care 54,5% se aflau în zone urbane. Conectarea la rețeaua de electricitate, inclusiv în mod ilegal, avea o pondere de 17,1% din totalul unităților destinate locuirii. Din perspectiva mediilor de rezidență, 54,5% din unitățile destinate locuirii se regăseau în zone urbane. Din așezările informale

existente la nivelul județului Sibiu, doar pentru 6 au fost furnizate date privind populația din perspectiva numărului de locuitori, toate înregistrând sub 500 de locuitori.

În momentul de față, municipiul Sibiu și zona sa periurbană reprezintă polul principal de atracție și totodată de dezvoltare al întregului județ. Această dezvoltare trebuie încurajată, susținută și consolidată și în viitor, cu efecte benefice pentru întreg județul.

În paralel, ar fi necesară o **dezvoltare urbană a axei Culoarului Târnavei Mari**, care să fie centrată pe municipiul Mediaș, dar care să cuprindă și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, într-un sistem de așezări de tip conurbație. În acest fel, s-ar echilibra dezvoltarea teritorială a județului, prin crearea a două axe paralele, una în sud, centrată pe municipiul Sibiu, și o alta în nord, centrată pe municipiul Mediaș. Cele două axe de dezvoltare ar trebuie să fie **bine conectate** și inter-relaționate între ele, cooperând pe multiple planuri pentru a avea beneficii comune, reunind astfel peste două treimi din populația județului și peste 90% din activitatea economică a acestuia. Totodată, s-ar realiza și o dezvoltare echilibrată pe zone funcționale.

În mediul rural sunt necesare investițiile în infrastructura conectivă, deoarece conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Investițiile în infrastructura de comunicații și cea tehnico-edilitară ar determina o creștere a nivelului de trai și ar face localitățile rurale mai atractive, chiar și pe cele mai depărtate de centrele urbane. O amplă reformă administrativă la nivel național ar putea avea drept efecte schimbarea statutului unor unități administrativ-teritoriale care nu mai corespund rangului lor, și care ar putea fi "**retrogradate**" la un statut inferior, în vederea eficientizării furnizării serviciilor publice. Alternativ, se pot aplica măsuri care să crească nivelul de dezvoltare și să inverseze trendul demografic negativ actual. În cazul unor comune, una din soluții ar putea fi **unificarea administrativă** a unor comune învecinate, pentru a depăși pragul demografic stabilit de lege. Principalele măsuri ar trebui să vizeze modernizarea **căilor de comunicație și de acces**, în special pentru ariile rurale mai izolate, și menținerea acestora la standarde acceptabile, pentru a permite o bună conectivitate la principalele axe de dezvoltare ale județului și la principalele centre urbane, a căror dezvoltare să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale conexe.

1.5. Infrastructurile tehnice majore

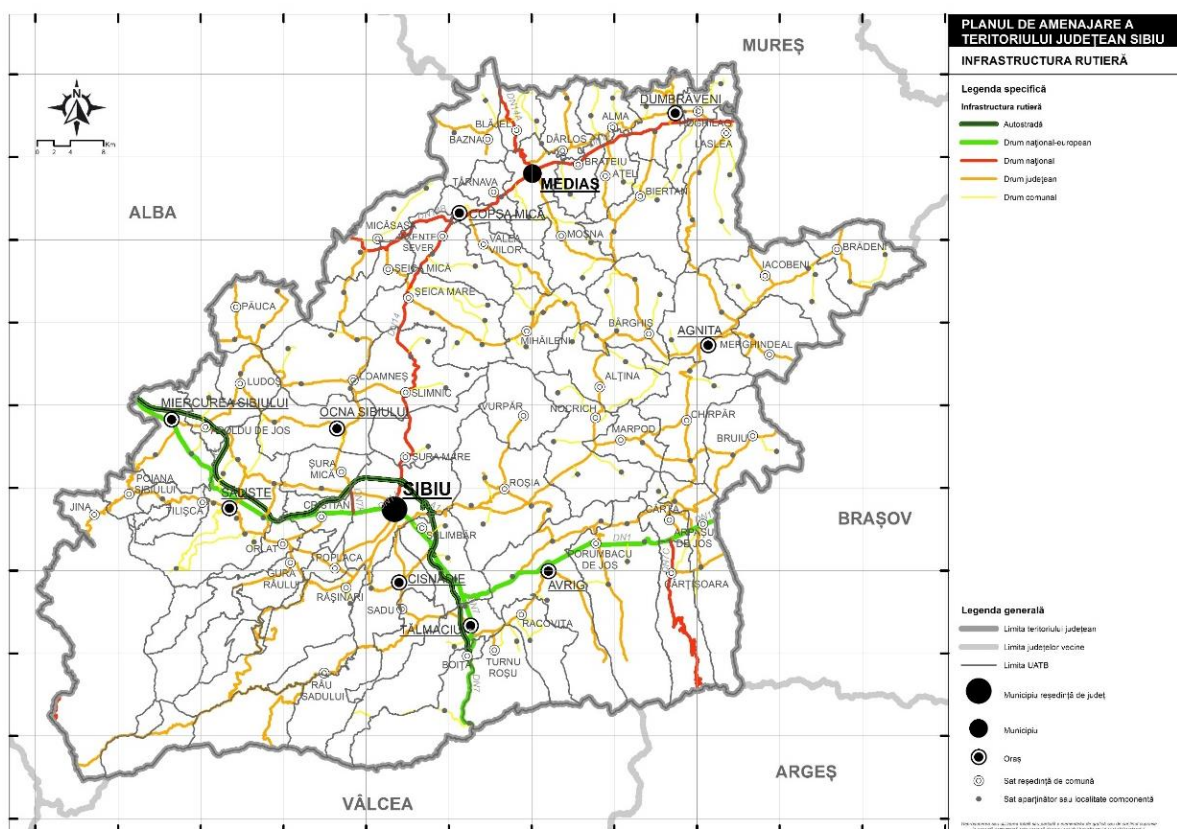
1.5.1. Căi de comunicație și transport

Infrastructura rutieră

La nivelul anului 2021, lungimea totală a **drumurilor publice** din județul Sibiu a fost de 1.663 km, din care: autostrăzi – 55 km, drumuri naționale – 259 km, drumuri județene – 956 km și drumuri comunale – 393

km. În ultimul deceniu, cea mai semnificativă realizare în ceea ce privește infrastructura rutieră a fost creșterea numărului de kilometri de **autostradă** pe teritoriul județului Sibiu, de la 18 km în 2012 ajungându-se la 55 km în 2021, lungimea drumurilor naționale și cea a drumurilor comunale a scăzut, în timp ce lungimea drumurilor județene a crescut. În cursul anului 2010 au fost dați în folosință 17,56 km de autostradă, A 1 - Centura Sibiu. În decembrie 2013 a fost dat în folosință lotul 4 din A 1 Sibiu – Orăștie (Sibiu – Săliște), având o lungime de 16,24 km, iar în octombrie 2016 a fost redeschis circulației lotul 3 din A 1 Sibiu - Orăștie (Săliște – Cunța), cu o lungime de 22,1 km. În cursul lunii decembrie 2022 a fost dată în folosință prima secțiune din autostrada A 1 Sibiu – Pitești (Sibiu – Boița), cu o lungime de 13,17 km.

Fig. 1.16 INFRASTRUCTURA RUTIERĂ DIN JUDEȚUL SIBIU

Configurația spațială a infrastructurii rutiere din județul Sibiu scoate în evidență mai multe noduri de convergență. În municipiul Sibiu se intersectează drumurile europene E 81 și E 68 cu drumul național DN 14, dar și cu drumul național DN 7H, în timp ce autostrada A1 se intersectează cu drumul național DN 14, dar și cu drumul național DN 7H. În cuprinsul comunei Șelimbăr există două noduri de convergență importante, și anume: intersecția drumurilor europene E 81 și E 68 cu autostrada A1 la sud de Șelimbăr, respectiv intersecția dintre drumurile europene E 81 și E 68 între Veștem și Tâlmăciu. În Copșa Mică se

intersectează drumurile naționale DN 14 și DN 14B, în timp ce în Mediaș se intersectează DN 14 cu DN 14A. La sud de localitatea Cârța se intersectează drumul european E 68 cu drumul național DN 7C.

Rețeaua de comunicație rutieră din județul Sibiu a suferit numeroase transformări de **modernizare** de-a lungul timpului, tendința generală fiind cea de creștere a drumurilor modernizate, ajungând ca în 2021 72,58% din drumuri să fie modernizate în comparație cu 2012, când erau modernizate 30,37% din drumuri. În ceea ce privește drumurile naționale de la nivelul județului, acestea au fost modernizate în proporție de 100%, în deceniul analizat, iar ponderea drumurilor județene modernizate a crescut de la 18,68% la 76,36%. În cazul drumurilor nemodernizate, ponderea drumurilor cu îmbrăcămînți asfaltice ușoare a scăzut de la 30,19% în 2012 la 11,91% în 2021, cea a drumurilor pietruite a scăzut de la 30,19% în 2012 la 10,34% în 2021, iar ponderea drumurilor de pământ a scăzut de la 9,25% în 2012 la 5,17% în 2021.

Din punct de vedere a stării de viabilitate a drumurilor naționale din județul Sibiu, după lungimea acestora, se evidențiază următoarele: 50,47% de află în stare foarte bună, 23,72% se află în stare bună, 14,54% se află în stare medie, iar restul de 11,27% se află în stare foarte rea. Dacă ne referim doar la autostrada A 1, 13,170 km sunt în stare foarte bună, restul de 55,086 km fiind în stare bună. Dacă ne referim la starea de viabilitate a drumurilor naționale încadrate ca DN , după lungime, aceasta se prezintă astfel: 61,21% se află în stare foarte bună, 9,04% se află în stare foarte bună, 16,51% se află în stare medie, iar 13,24% se află în stare rea. Cele menționate anterior scot în evidență faptul că pe o lungime destul de ridicată drumurile naționale încadrate ca DN din județul Sibiu sunt de o calitate scăzută, ceea ce se reflectă și în buna desfășurare a circulației autovehiculelor. Drumuri care necesită lucrări de îmbunătățire a stării de viabilitate, lucrări de modernizare DN 1, DN 7C, DN 14B. Starea de viabilitate a drumurilor județene este împărțită în patru clase, și anume: foarte bună, bună, medie și rea. După lungimea totală a drumurilor județene, 45,88% sunt în stare bună, 9,53% sunt în stare foarte bună, 19,76% sunt în stare medie, iar 24,83 % sunt în stare rea. Acest lucru ne indică faptul că drumurile județene din Sibiu au nevoie de lucrări de modernizare pentru ca deplasările populației să se desfășoare în condiții cât mai bune, atât din punct de vedere a timpului de parcurs, cât și din punct de vedere a siguranței. Sunt câteva drumuri din județul Sibiu care sunt în totalitate în stare rea: DJ 151B, DJ 106P și DJ 106N. Cu o pondere ridicată a sectoarelor de drum cu starea rea sunt și drumurile județene DJ 104F, DJ 106B, DJ 142F, DJ 142G, DJ 143, DJ 143A și DJ 143B.

Pe drumurile județene din cuprinsul județului Sibiu există poduri care nu prezintă siguranță în circulație, trebuind refăcute în totalitate. Acestea se află pe teritoriile unităților administrativ-teritoriale Bruuiu, Avrig, Sadu, Arpașu de Jos, Merghindeal și Săliște. În cursul anilor 2012, 2013, 2016, 2017, 2020 și 2022 au fost realizate 13 poduri noi în cuprinsul județului.

Conform prognozelor realizate de CESTRIN pe baza recensământului de trafic, primele trei sectoare din DN 1 de pe raza județului Sibiu (de la limita județului Brașov până la km 307+050), s-ar clasifica în prima clasă

tehnică (trafic foarte intens), cu valori de trafic specifice unei autostrăzi. Conform recensământului de trafic, în anul efectuat, doar sector din A 1 cuprins între DN 7H (DJ 106B) - DN 1 a făcut parte din clasa tehnică foarte intens. Tot în acel an, în clasa tehnică intens s-a clasat celălalt sector din A 1 (DN 14 – DN 7H (DJ 1 06B)), DN 1 de la limita cu județul Brașov până la km 320+505 (Cristian) și primul sector din DN 14 (Sibiu – DJ 107B). În clasa tehnică redus s-au clasat în 2015, conform măsurătorilor de trafic, drumurile naționale DN 7C, DN 14A și DN 14B. Cele mai multe sectoare de drum județean au avut traficul foarte redus, sub 750 de autovehicule după media zilnică anuală, însă tendința pe viitor a acestora este în scădere, ajungând să fie în această categorie în 2030, conform prognozei, doar 30 de sectoare, datorită trecerii în clasă superioară (trafic mediu).

Zonele cu depășire a capacității de trafic sunt: DN1 - Sectoarele cuprinse între DJ 105C și DN 7C, DN 7C – DN 7, Sectorul cuprins între DN 7 și Sibiu și Sectorul cuprins între Sibiu și Cristian, precum și DN 14 - Sectorul cuprins între Sibiu și DJ 107B și Sectorul cuprins între DN 14B și Mediaș.

Pe teritoriul județului Sibiu o parte din traficul de tranzit este preluat de autostrada A 1, îndeosebi în zona municipiului Sibiu. Însă pentru o mai bună desfășurare a traficului apare nevoia de realizarea a Variantei Ocolitoare Sibiu Sud. Municipiul Mediaș este afectat de traficul de tranzit, cu atât mai mult cu cât acesta este situat la intersecția drumurilor naționale DN 14 și DN 14A. Traficul greu se desfășoară pe arterele principale din zona centrală a localității, din lipsa unei variante ocolitoare a orașului. Orașul Avrig este afectat într-o mai mare măsură de traficul de tranzit. Lipsa variantei ocolitoare spre DJ 105G va continua să genereze aglomerație pe arterele principale ale orașului. Descărcarea fluxurilor de vehicule pe viitoarea autostradă A 13 Sibiu – Brașov ar duce la o îmbunătățire semnificativă a circulației în orașul Avrig. Orașul Coșta Mică, conform prognozelor de trafic va fi afectat de traficul de tranzit îndeosebi pe legătura cu municipiul Mediaș.

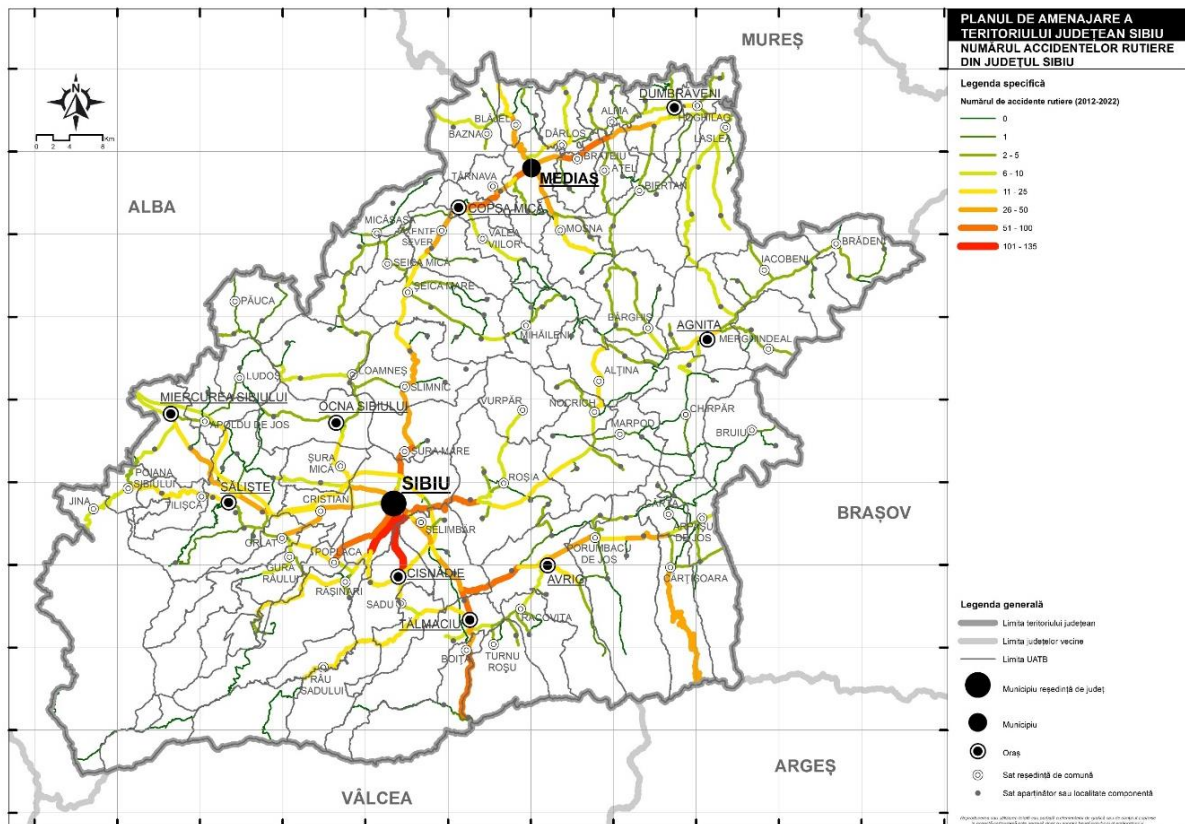
În cele ce urmează menționăm proiectele în curs de implementare. Pentru secțiunea 2 Boița – Cornetu parte a tronsonului II Pitești - Sibiu din **autostrada** A 1 București – Nădlac, cu o lungime de 31,33 km, a fost semnat în februarie 2022 contractul pentru proiectarea și execuția secțiunii. Această secțiune are termenul de deschidere în 2027. Durata de proiectare și execuție a acestei secțiuni este de 68 luni, din care 18 luni durată de proiectare și 50 de luni durată de execuție lucrări. Sursa de finanțare sunt fonduri europene nerambursabile. Această secțiune conține următoarele lucrări principalele: 49 de poduri și viaducte, 7 tuneluri cu lungimi cuprinse între 250 m și 1.590 m, ecoduct în zona localității Lazaret. **Varianta Ocolitoare Sibiu Sud** este estimată la a fi finalizată în anul 2024. **Varianta Ocolitoare Mediaș** va avea o lungime de 8,5 km. Pentru implementarea acestui obiectiv a fost semnat un parteneriat de implementare între CNAIR SA și Primăria Mediaș în baza prevederilor OUG 101/2020. Prin POR sunt în implementare 3 proiecte care vizează **reabilitarea** DJ 106, Modernizarea DJ 106b-A1 și a străzii Calea Dumbrăvii, iar prin PNDR se realizează **reabilitarea/modernizarea rețelei stradale** din localitățile Alma, Smig, Giacaș, Boița, Brăteiu,

Iacobeni, Stejerișu, Netuș, Noiștat, Movile, Marpod, Merghindeal, Dealu Frumos, Slimnic, Rusciori, Vură și modernizarea tramei pietonale și sistemele de scurgere a apelor pluviale din Șeica Mare.

La nivelul județului Sibiu, în perioada 2012-2022, s-au înregistrat 5.274 de **accidente rutiere**. Începând cu anul 2013 numărul accidentelor rutiere din județ a înregistrat o creștere aproape constantă până în 2020.

Cele mai multe accidente rutiere produse pe drumurile naționale în intervalul de timp analizat au fost pe DN 1 (759 de accidente rutiere) care leagă capitala țării de municipiul Oradea și pe DN 14 (757 de accidente rutiere) care leagă municipiul Sibiu de municipiul Sighișoara. O mare parte din traseul drumului național DN 7 se suprapune cu DN 1, astfel că accidentele produse pe acest tronson au fost înregistrate ca fiind produse pe DN 1. Astfel, de la limita județului Vâlcea și până la intersecția cu DN 1, pe DN 7 au avut loc 201 de accidente de circulație în intervalul 2012 – 2022, cele mai multe înregistrându-se în 2016. Pe autostrada A 1, la nivelul județului Sibiu, în cei anii analizați s-au produs 110 de accidente de circulație, ceea ce reprezintă 5,5% din totalul accidentelor produse pe drumurile naționale din județ. La polul opus, cu cel mai scăzut număr de accidente rutiere este DN 14B, ceea ce se datorează pe de-o parte lungimii reduse a acestui drum național pe teritoriul județului Sibiu. În fruntea clasamentului în ceea ce privește numărul de accidente produse pe drumurile județene se situează drumul județean DJ 106 cu 294 de accidente în anii analizați, urmat de drumurile județene DJ 106A cu 189 accidente rutiere și DJ 106C cu 136 accidente rutiere. Cele mai multe accidente de circulație pe drumurile comunale s-au înregistrat pe drumul comunal DC 56 care leagă localitățile Șelimbăr și Bungard, respectiv pe drumul comunal DC 10 care leagă localitățile Mediaș și Moșna.

Fig. 1.17 DISTRIBUȚIA ÎN PLAN TERITORIAL A NUMĂRULUI DE ACCIDENTE RUTIERE PE DRUMURILE CLASIFICATE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2012-2022

Sursa: date prelucrate IGPR, 2022; IPJ Sibiu 2023

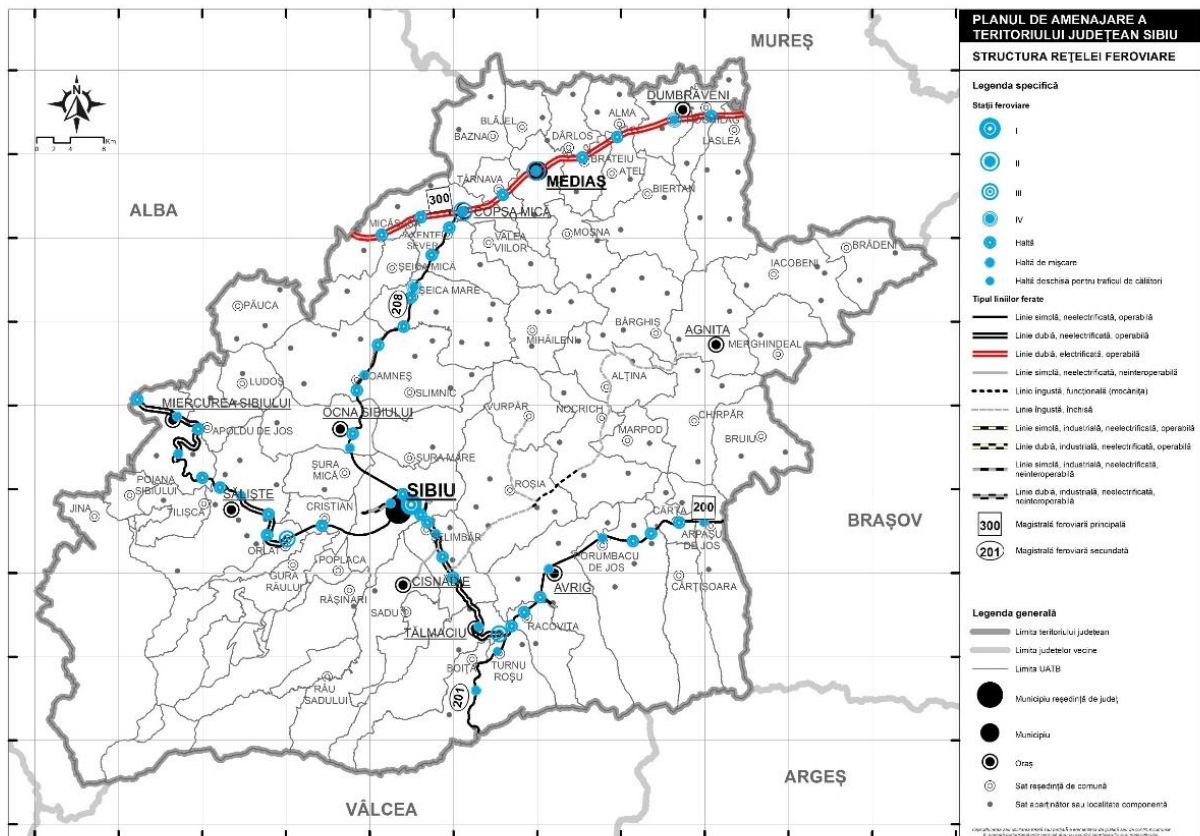
Sectorul de drum cu cele mai multe accidente rutiere aparține drumului județean DJ 106A, din Sibiu până la intersecția cu DJ 106D. Se poate observa că sectoarele de drum cu cele mai multe accidente de circulație sunt concentrate în preajma principalelor localităților urbane din județ. Peste 50 de accidente rutiere s-au produs pe sectoarele de drum ale drumurilor județene și naționale după cum urmează: DJ 106C – 115 de accidente (sectorul cuprins între DN 1 și intersecția cu DJ 106D), DN 1 – 86 de accidente (sectorul cuprins între DN 7 și intersecția cu DJ 104F), DJ 106R – 86 de accidente (între DN 1 și intersecția cu DJ 106D), DN 7 – 77 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DC 73 și intersecția cu A1-Boița), DJ 106 – 73 de accidente (sectorul cuprins între DN 1 și intersecția cu A1 – Centura Sibiu), DN 14 – 73 de accidente (sectorul cuprins între A 1 și intersecția cu DC 1), DN 14 – 73 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DC 10 și intersecția cu DJ 141), DN 14 – 68 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DC 14 și intersecția cu DJ 142F), DN 1 – 63 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DJ 106C și intersecția cu DJ 106A), DJ 106 – 55 de accidente (sectorul cuprins între A1 și intersecția cu DJ 106S), DN 14 – 55 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DC 8 și intersecția cu DJ 141E), DN 7 – 55 de accidente

(sectorul cuprins între intersecția cu DN 1 și intersecția cu DJ 105G) și DN 1 – 50 de accidente (sectorul cuprins între intersecția cu DJ 106D și intersecția cu DC 56).

Infrastructura feroviară

Pe teritoriul județului Sibiu, rețeaua feroviară este alcătuită atât din căi ferate operabile, cât și din căi ferate neoperabile, atât cu ecartament normal, cât și cu ecartament îngust. De asemenea, în cuprinsul județului se întâlnesc și căi ferate industriale, atât operabile, cât și neoperabile. Rețeaua feroviară se compune din magistralele feroviare 200 și 300, CF principală 201 și 208, CF cu ecartament îngust 204 și CF neinteroperabilă Șelimbăr-Cisnădie. S-a remarcat o scădere drastică a numărului de kilometri de cale ferată, de la 309 km de cale ferată în 1990 s-a ajuns la 149 km de cale ferată în 2021.

Fig. 1.18 STRUCTURA REȚELEI FEROTIARE DIN JUDEȚUL SIBIU (2023)

Sursa: Compania Națională de Căi Ferate "CFR" SA, 2022

Din cei 149 km de cale ferată operabili în 2021, 29,5% sunt căi ferate electrificate (44 km), în timp ce 70,5% sunt căi ferate neelectrificate (105 km). În privința liniilor operabile în cuprinsul județului, se regăesc 145 km de cale ferată normală și 4 km de cale ferată îngustă. Din cei 145 km de cale ferată normală, 69,65% sunt linii cu o cale, iar 30,35% sunt linii cu două căi. Magistrala feroviară 300 a fost inclusă într-un proiect

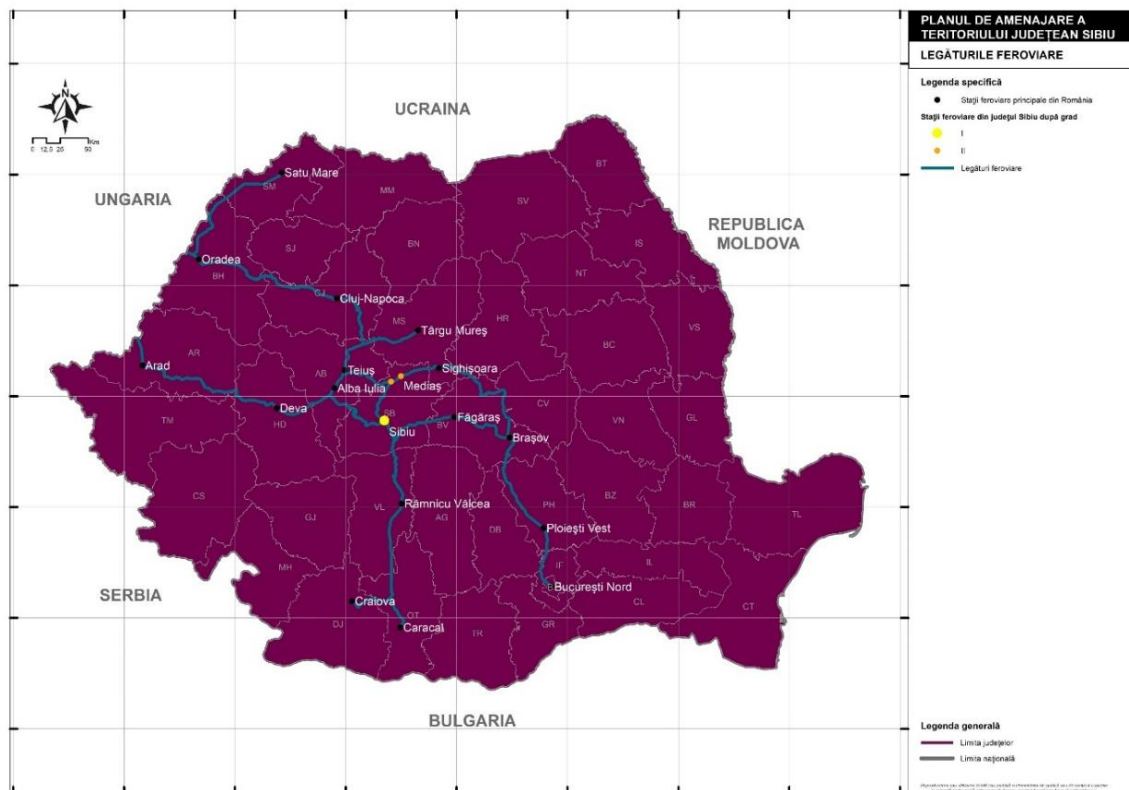
de modernizare, realizat în mai multe etape, proiect care pe teritoriul județului Sibiu ar fi aproape finalizat, conform Companiei Naționale de Căi Ferate "CFR" SA. În cuprinsul județului Sibiu, rețeaua de cale ferată este echipată cu 401 aparate de cale, dintre care 14 necentralizate. În județul Sibiu există un singur tunel pe rețeaua feroviară. Acesta se află pe teritoriul unității administrativ-teritoriale Miercurea Sibiului, pe magistrala feroviară 200, între stațiile Apoldu de Sus și Tilișca.

La nivelul județului Sibiu, limitele de viteză de pe calea ferată se datorează, în prezent, stării căii, traseului sau terasamentului, cele mai multe sectoare cu restricții de viteză fiind pe linia/firul 300 I, 300 II și 203 I. Limita de viteză pe aceste sectoare de cale ferată este cuprinsă între 15 km/h și 120 km/h. Pe magistrala 300, linie de mare viteză, sectoarele de cale ferată cu restricții de viteză au limita cuprinsă între 80 și 120 km/h.

Pe teritoriul județului Sibiu există, în prezent, 51 de stații feroviare operabile. După gradul stațiilor feroviare în cuprinsul județului există o stație de gradul I (Sibiu), două stații de gradul II (Copșa Mică și Mediaș), două stații de gradul III (Podu Olt și Orlat), 2 stații de gradul IV (Dumbrăveni și Șeica Mare), 31 de halte, o haltă deschisă pentru traficul de călători și 12 halte de mișcare.

Operatorii de transport feroviar de călători care asigură transportul în județul Sibiu sunt: SNTFC CFR Călători, Interregional Călători și Transferoviar Călători.

Fig. 1.19 LEGĂTURILE FEROVIARE CU ALTE LOCALITĂȚI DIN ROMÂNIA (2022-2023)

Sursa: date prelucrate Mersul Trenurilor, 2022

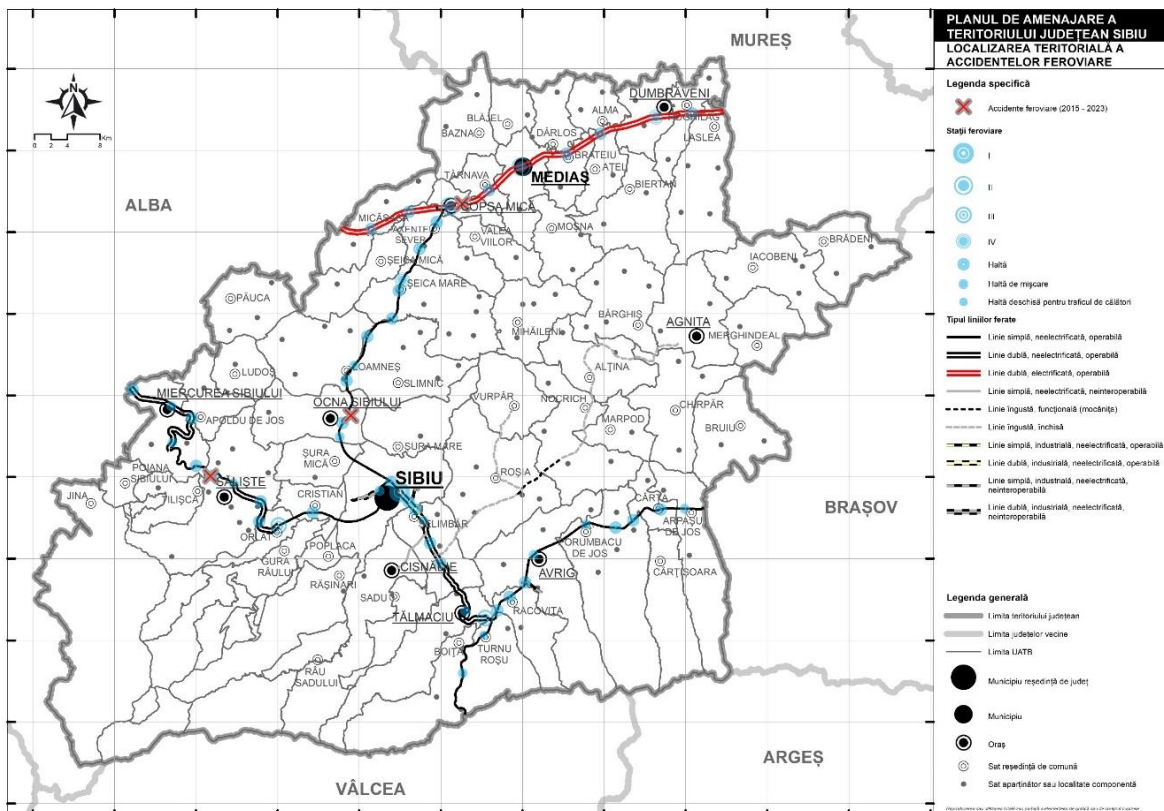
Legăturile feroviare internaționale sunt disponibile doar pentru orașele Sibiu și Mediaș. Sibiul este legat internațional pe cale feroviară cu Budapesta, pe relația Sibiu <-> Budapesta fiind disponibile zilnic două trenuri dus (IR74 Brașov – Sibiu – Arad – Budapesta și IRN472 București – Brașov – Sibiu – Arad – Budapesta) și două trenuri întors (IR75 Budapesta – Arad – Sibiu – Brașov și IRN473 Budapesta – Arad – Sibiu – Brașov – București Nord). La nivel internațional pe cale feroviară orașul Mediaș este legat printr-o legătură directă atât de Budapesta, cât și de Viena, prin intermediul trenurilor IRN346 București Nord – Brașov – Mediaș – Arad – Budapesta – Viena și IRN347 Viena – Budapesta – Arad – Mediaș – Brașov – București Nord.

Din/spre municipiul Sibiu se poate ajunge direct cu trenul la/de la toate localitățile urbane din județ, cu excepția localităților Agnita și Cisnădie, care nu beneficiază de rețele de cale ferată operabile.

Serviciile de transport marfă sunt asigurate de 31 de operatori licențiați. În privința transportului de marfă, la nivelul județului Sibiu există unele restricții de capacitate și manevră. Stațiile cu restricții în activitatea de manevră privind descompunerea trenurilor de marfă sunt: Dumbrăveni, Arpaș, Avrig și Apoldu de Sus.

În județul Sibiu, în perioada 2015 – 2023 s-au produs următoarele accidente feroviare aparținând categoriei b) Deraierile de vehicule feroviare din compunerea trenurilor de circulație.

Fig. 1.20 LOCALIZAREA TERITORIALĂ A ACCIDENTELOR FERROVIARE DE PE RAZA JUDEȚULUI SIBIU (2015-2023)

Sursa: Rapoarte de investigație AGIFER, 2015 - 2023

La nivelul județului Sibiu sunt în derulare două obiective de investiții a infrastructurii feroviare finanțate de la bugetul de stat: reparație podeț pe lini 210 între stațiile Săliște și Tilișca și reabilitare platformă cu înlocuirea aparatelor de cale în stația Sibiu, cap Y. De asemenea, este în implementare reabilitarea liniei CF Coșlariu-Sighișoara. a fost aprobată finanțarea pentru proiectul „Quick Wins - Lucrări de eliminare a restricțiilor de viteză pentru restabilirea parametrilor tehnici ai suprastructurii căii de pe raza SRCF Brașov”.

Infrastructura aeriană

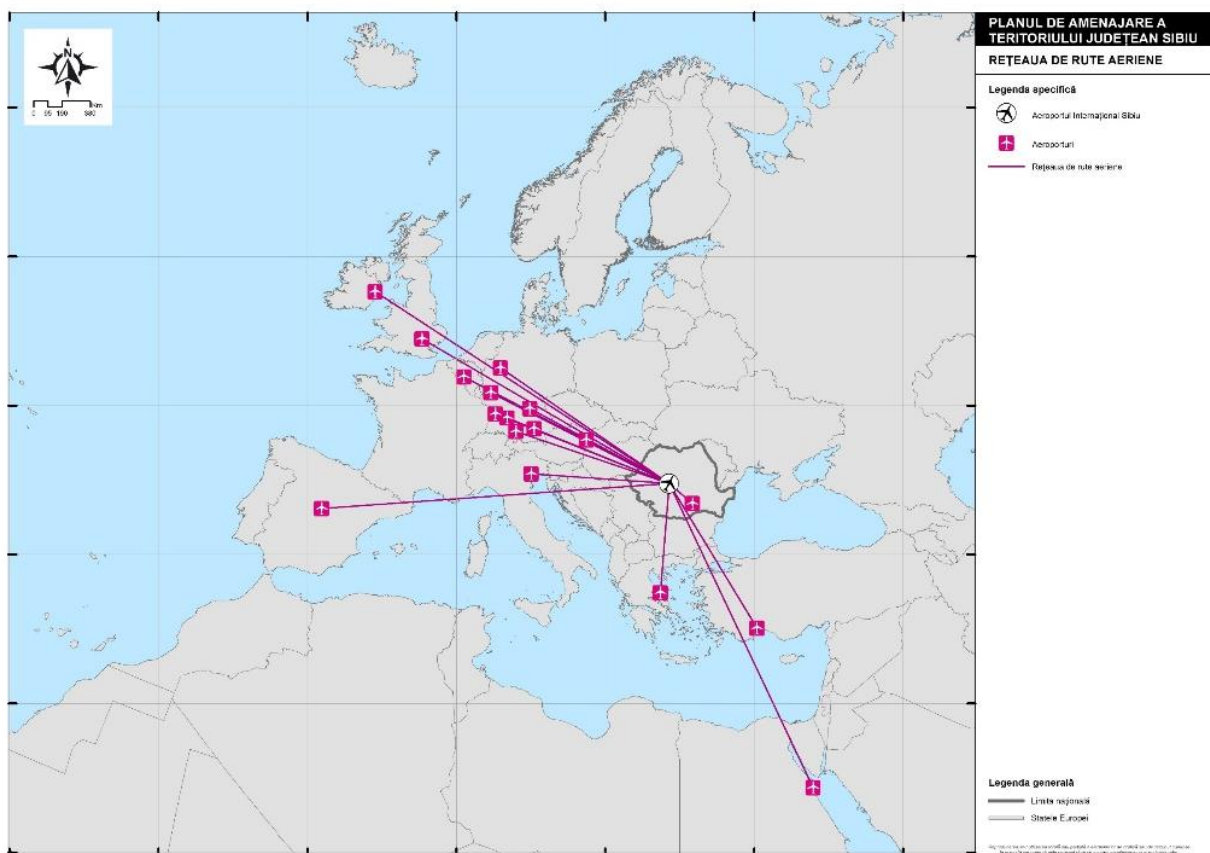
Aeroportul Internațional Sibiu este amplasat în partea vestică a orașului, la 3 km de acesta , în proximitatea parcului industrial. Din punct de vedere geografic este situat în centrul geografic al țării, la o altitudine de 443 m, într-o poziție geoclimatică extrem de favorabilă, deserving un areal cu aproximativ 2,6 milioane de locuitori. El a fost inaugurat în 1943, iar în 1959 a fost dată în exploatare o nouă aerogară. În 1970 aeroportul aa fost modernizat prin crearea unei piste de beton de 2000 m lungime și 30 m lățime, putând fi folosit pentru avioane de viteză mai mare și cu o capacitate mai ridicată, inclusiv pe timpul nopții. În 1992 a fost deschis traficul internațional, iar în 2002 s-a reconfigurat terminalul prin crearea a două fluxuri. În 2007 au început lucrările de modernizare și dezvoltare, iar în 2010 a primit statutul de aeroport internațional.

Actuala pistă de decolare/aterizare a Aeroportului Internațional Sibiu are lungimea de 2630 m, lățimea de 45 m, orientată E – V și capacitatea portantă de 110 R/D/W/T. Clasa tehnică în care se încadrează pista aeroportului sibian este 4C. Pista aeroportului sibian este susținută de platforma Apron 1: 15 locuri de staționare/parcare aeronave și de platforma Apron 2.

În **planul de apropiere al pistei** sunt o serie de obstacole naturale și antropice, care influențează manevrele de aterizare sau decolare a aeronavelor. Printre aceste obstacole se regăsesc arbori, păduri, clădiri, biserici, stâlpi, antene etc. Cele mai numeroase obstacole în plan apropiat sunt localizate pe direcția de aterizare/decolare 27, în Sibiu. Pe direcția de aterizare/decolare 09, numărul obstacolelor în plan apropiat este mai redus, aici întâlnindu-se stâlpi de înaltă tensiune și o biserică.

Aerogara din cadrul Aeroportului Internațional Sibiu se compune din următoarele corpuri de clădiri: terminal de pasageri, zona destinată plecărilor și zona destinată sosirilor (ambele cu două fluxuri de procesare), terminal PSI, vechiul terminal, turnul de control SBZ. Infrastructura asigură servicii pentru: curse regulate FSC, curse regulate LCC și curse charter.

Fig. 1.21 REȚEAUA DE RUTE AERIENE DE PE AEROPORTUL INTERNAȚIONAL SIBIU

Numărul zborurilor comerciale aeriene pentru pasageri pe Aeroportul Internațional Sibiu a crescut constat de la începutul perioadei de analiză până în 2018, când s-au înregistrat cele mai multe zboruri destinate pasagerilor. Există 17 destinații, dintre care doar una internă (București), acoperite de 9 companii aeriene. În ceea ce privește zborurile comerciale de marfă, numărul acestora a crescut aproape constat începând cu anul 2014 până în 2018, când a fost marcat maximul zborurilor, 434. Pentru perioada 2014 – 2022, media anuală a zborurilor anulate din cauza fenomenelor meteorologice este în număr de 5. Fenomenele care au dus la anularea zborurilor au fost: zăpadă abundentă, ceață (vizibilitate sub 400 m RVR), ploaie care îngheață. În ceea ce privește traficul de pasageri pe Aeroportul Internațional Sibiu, acesta a crescut constant din 2014 până în 2019, cu un spor de 237,3%. Cei mai mulți călători pe cale aeriană au fost în și din Germania, Marea Britanie și Austria. Traficul de marfă și poștă pe aeroportul sibian a înregistrat creșteri constante în ceea ce privește numărul de zboruri, dar cantitatea de marfă transportată a scăzut în perioada 2016-2019. Serviciile conexe desfășurate în incinta Aeroportului Internațional Sibiu sunt următoarele: servicii meteorologice, servicii de securitate, servicii pentru Situații de Urgență, servicii medicale, parking, alte servicii externe executate de terți (handling, cafenele și restaurante, rent a car,

publicitate). Aeroportul Internațional Sibiu oferă peste 300 de locuri de parcare, fără să asigure paza parcării sau supravegherea video a vehiculelor parcate.

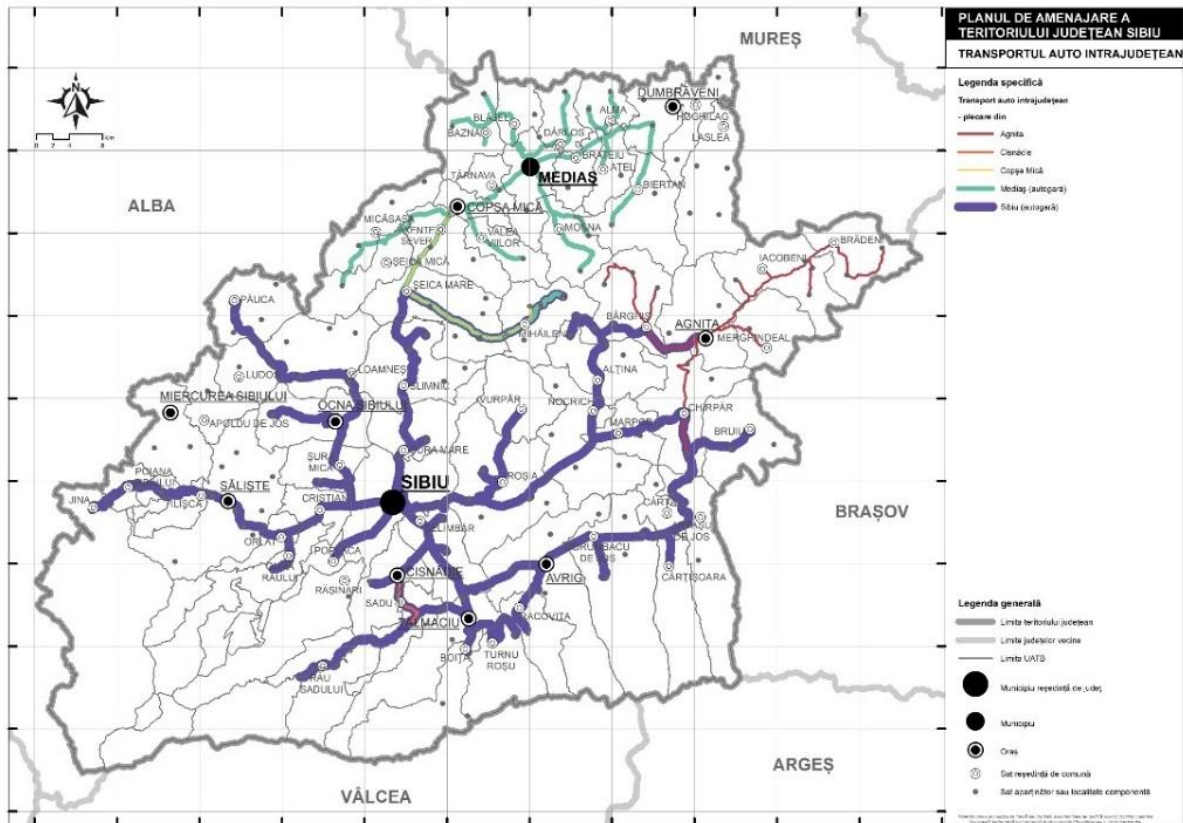
Există două proiecte în derulare: „Echipamente necesare pentru creșterea nivelului de siguranță al pasagerilor pe Aeroportul Internațional Sibiu – activități non economice”, cu scopul de a crește gradul de siguranță a pasagerilor, a însoțitorilor acestora, a companiilor aeriene, dar și a personalului angajat în cadrul aeroportului, gradul de încredere în capacitatea de intervenție și stingere a incendiilor în situații de urgență și asigurarea siguranței și securității pasagerilor, prin dezvoltarea unei infrastructuri aeroportuare moderne și durabile, dotată cu echipamente de ultimă generație și „Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare – activități economice”, ce prevede construirea sau extinderea terminalului de pasageri, pentru a asigura un trafic aerian extins, de maximă siguranță și cu un grad de securitate adecvat, în conformitate cu reglementările europene și naționale.

Transport public

La nivelul județului Sibiu, în 2011 au fost disponibile 195 de mijloace de transport în comun, destinate transportului public din localitățile urbane. Din 2012 și până în prezent transportul public în municipiul Sibiu este realizat cu autobuze și microbuze, în timp ce în Mediaș mijloacele de transport publice disponibile sunt troleibuzele, autobuzele și microbuzele. În municipiul Sibiu programul de transport în comun este realizat cu 148 de autobuze și 5 minibuze electrice. Printr-un proiect finanțat prin POR pentru municipiul Sibiu s-au achiziționat 9 autobuze electrice cu lungimea de aproximativ 12 m. Pe lângă acestea au mai fost achiziționate 3 stații pentru încărcare rapidă și 9 stații pentru încărcare lentă. În interiorul orașului Sibiu s-a implementat linia verde de transport public, care are ca obiective specifice: creșterea accesibilității transportului public în zona centrală prin introducerea unei linii ecologice de transport în comun, reducerea poluării aerului și a poluării fonice prin reducerea traficului general cu autovehicule private din zona centrală și creșterea atractivității și calității mediului urban și a vieții în zona centrală a municipiului. La sfârșitul anului 2022, în municipiul Mediaș erau disponibile 45 de mijloace de transport în comun, dintre care 26 de autobuze, 14 troleibuze și 5 microbuze, de diferite lungimi și cu un număr de locuri semnificativ. Tot prin POR municipiul Mediaș a primit finanțare pentru proiectul „Modernizarea, reabilitarea și extinderea traseelor de transport public electric și implementarea unui sistem integrat de trafic management”.

La nivelul județului Sibiu sunt șase autogări autorizate, disponibile pentru ca populația să se deplaseze pe diferite rute din județ sau pe rute naționale sau internaționale. Dintre cele 6 autogări autorizate, 5 se regăsesc pe teritoriul municipiului și una în municipiul Mediaș.

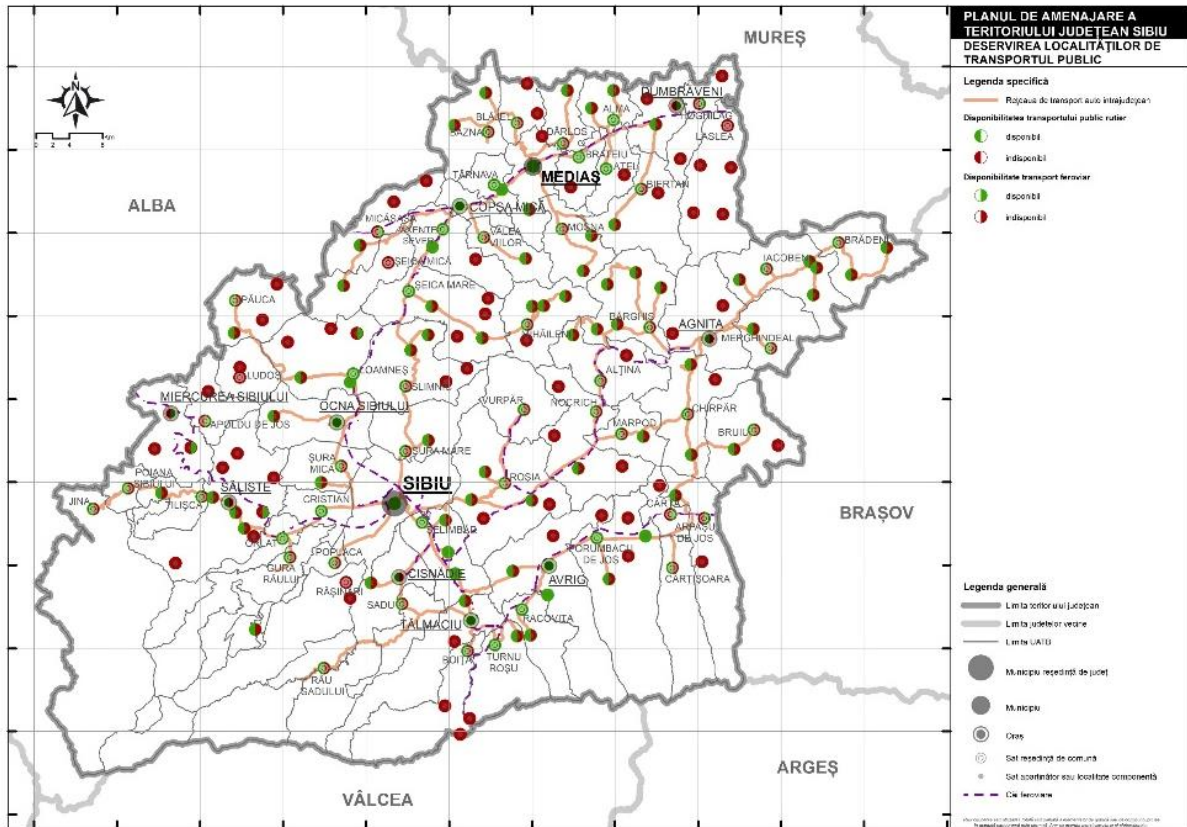
Fig. 1.22 RUTELE DE TRANSPORT PUBLIC RUTIER DESERVITE DE OPERATORII AUTORIZAȚI DIN PRINCIPALELE CENTRE URBANE

Sursa: date prelucrate Consiliul Județean Sibiu

La nivel local, transportul public de persoane este disponibil doar în municipiile Sibiu și Mediaș și este asigurat de TURSIB S.A și MEDITUR S.A. Transportul public din municipiul Sibiu este organizat pe mai multe tipuri de trasee după cum urmează: trasee principale, trasee secundare, trasee profesionale, trasee pentru transportul elevilor și traseu turistic. Transportul public din municipiul Mediaș este organizat pe două tipuri de trasee, și anume: trasee principale și trasee secundare. 59 de localități nu sunt deservite de niciun mijloc de transport public (rutier sau feroviar), în timp ce 129 de localități sunt deservite de cel puțin un mod de transport public. Comunele Laslea, Ludoș și Rășinari nu beneficiază de niciun mijloc de transport public, nici măcar centru de comună nu este conectat la rețeaua de transport public.

Fig. 1.23 DESERVIREA LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU DE TRANSPORTUL PUBLIC RUTIER ȘI/SAU FERROVIAR

Din județul Sibiu, o parte din localitățile urbane au conexiuni naționale cu localități din mai multe județe din România. Județele fără conexiune directă sunt: Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Călărași, Giurgiu, Harghita, Ialomița, Ilfov, Mehedinți, Teleorman, Suceava și Tulcea. Dintre localitățile urbane, doar Sibiu, Mediaș, Tâlmăciu, Miercurea Sibiului și Săliște, se conectează prin curse de transport persoane cu capitala României. De asemenea, o parte dintre localitățile urbane din județ au conexiuni și cu importante orașe din Europa.

Transportul feroviar din județul Sibiu asigură conexiunea directă cu mai multe orașe de rang superior din România, dar și cu localități de rang inferior. Conexiuni directă cu capitala țării le au municipiile Sibiu și Mediaș, dar și orașele Avrig, Copșa Mică, Dumbrăveni și Tâlmăciu.

Prin POR s-au finanțat următoarele proiecte: Sibiu – linia verde de transport public a municipiului, Mediaș: modernizarea, reabilitarea și extinderea traseelor de transport public electric și implementarea unui sistem integrat de trafic management, iar prin PNRR au fost aprobate proiecte de modernizare/extindere a transportului public de călători în Agnita, Sibiu, Mediaș, precum și pentru elaborarea PMUD în Avrig și Copșa Mică.

În cazul Zonei metropolitane Sibiu, s-a creat Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Transport Metropolitan Sibiu din care fac parte: municipiul Sibiu, orașele Cisnădie, Ocna Sibiului, comunele Șelimbăr,

Sadu, Șura Mic, Cristian, Poplaca și Roșia. Prin PNRR se vor achiziționa 36 de autobuze electrice și 48 de stații de încărcare pentru acestea care vor asigura transportul public în municipiul Sibiu și cele 9 unități administrativ-teritoriale membre. În cadrul Planului de Investiții în Infrastructura de Transport 2020-2030, Ministerul Transporturilor propune pentru județul Sibiu patru trasee pentru trenul metropolitan, care s-au putea dezvolta pe liniile de cale ferată existente, respectiv pe cele aflate în conservare.

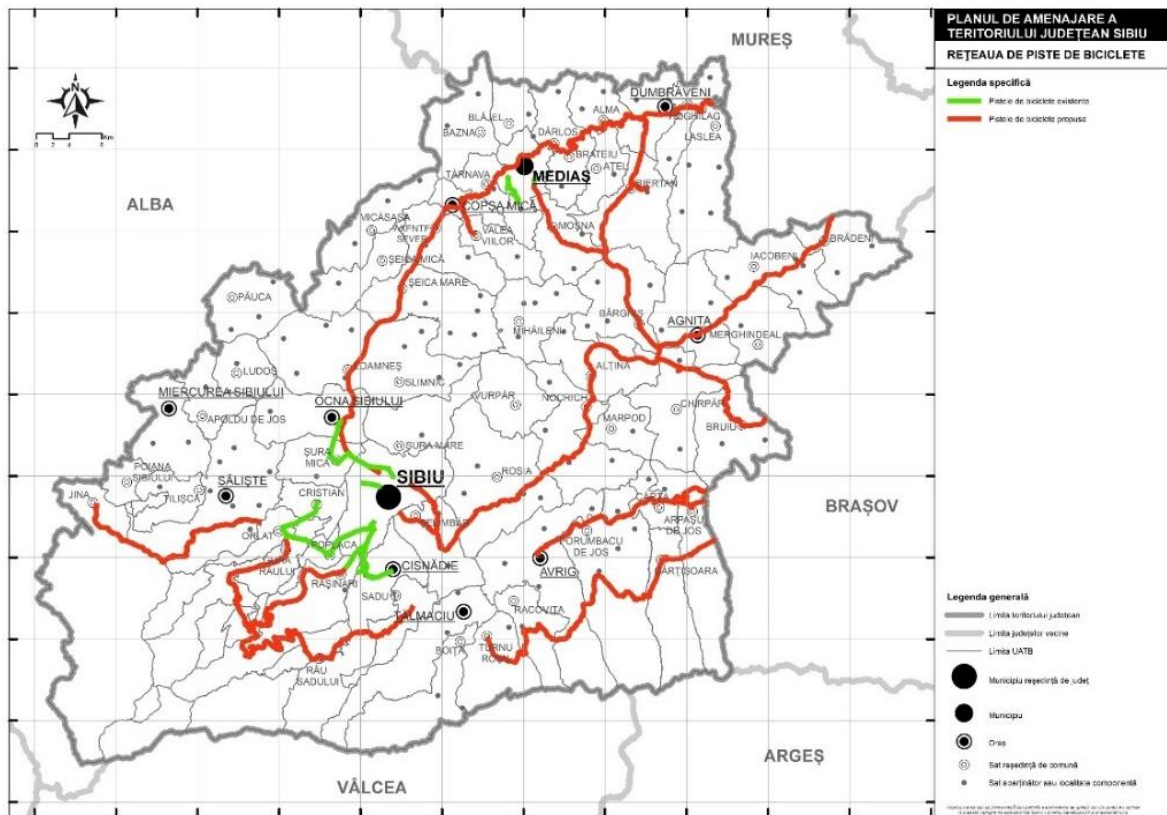
În partea de nord a județului Sibiu se întâlnește Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) NORD TRANS, care cuprinde municipiul Mediaș și localitățile din nordul județului (19 unități administrativ-teritoriale). Prin intermediul acesteia urmează să se implementeze proiectul „Dezvoltarea serviciului public local în zona funcțională a ADI NORD TRANS” prin care se vor achiziționa 16 autobuze electrice și 38 de stații de încărcare pentru acestea, astfel, se va asigura transportul public în cadrul zonei funcționale a ADI NORD TRANS. Legătura municipiul Mediaș cu localitățile din zona periurbană a municipiului este realizată prin 17 rute de transport.

Orașul Agnita este conectată cu localitățile din zona periurbană a orașului prin 8 rute, iar din Copșa Mică și Cisnădie sunt disponibile doar câte o singură rută de transport care asigură conectarea acestora cu câteva localități din zona periurbană.

Transport nemotorizat

Conform Consiliului Județean Sibiu, în cuprinsul județului există 63,8 km de piste pentru biciclete și sunt propuși pentru realizate încă 472,7 km de piste pentru biciclete. De cele mai multe ori piste pentru biciclete sunt delimitate la nivelul carosabilului, iar unele cazuri acestea sunt ocupate de mașini oprite sau staționate.

Fig. 1.24 REȚEAUA DE PISTE DE BICICLETE DIN JUDEȚUL SIBIU (2022)

Sursa: Consiliul Județean Sibiu, 2022

La nivelul municipiului Sibiu există posibilitatea închirierii de biciclete în regim self-service (Sibiu Bike City). Prin Programul Operațional Regional (POR), municipiul Sibiu a primit finanțare pentru extinderea rețelei existente de biciclete prin crearea unui coridor de deplasare cu bicicleta pentru conectarea cartierului Ștrand cu zona centrală și cu parcul Sub Arini. Prin PNRR au fost aprobate spre finanțare proiecte de piste de bicicletă în Sibiu, Porumbacu de Jos și Avrig și au depus cereri comunele Sadu, Hoghilag și Alma, iar prin PNI s-a depus un proiect de către comuna Axente Sever.

Transport intermodal

Județul Sibiu a echipat înainte de 1989 cu două stații intermodale feroviar-rutier pentru transportul de marfă în containere. Cele două terminale intermodale feroviar-rutier sunt la Sibiu și la Mediaș. Terminalul intermodal feroviar-rutier de la Sibiu este închis și are o macara în conservare, în timp ce terminalul de la Mediaș nu este activ, însă are o macara în funcțiune.

În municipiul Sibiu, zona gării și a autogării are un grad ridicat de complexitate, dar și un potențial mare pentru dezvoltarea transportului multimodal din oraș (număr ridicat de trenuri, microbuze, autocare,

transport public și bike-sharing). Stația de transport public „Gară” pune la dispoziție un număr însemnat de mijloace de transport în comun, cu o frecvență foarte bună. În acest context, zona gară – autogară are potențial pentru un nod multimodal. În cadrul orașului o altă zonă cu potențial intermodal este zona Aeroportului Internațional Sibiu, aflat în partea vestică a orașului. Marele dezavantaj este că aeroportul nu este conectat printr-o linie de transport public directă cu gara și autogara Transmixt.

1.5.2. Gospodărirea apelor

Teritoriul județului Sibiu se împarte în două bazine hidrografice principale, BH Olt și BH Mureș, spre care afluează cursuri de ape totalizând o lungime de 1.331 km în bazinul Oltului (râurile Olt, Cibin, Hârtibaciu și afluenții direcți) și 606 km în bazinul hidrografic Mureș (râul Târnava Mare și afluenții direcți).

În județ există următoarele lucrări hidrotehnice: 16 acumulări, din care 10 în BH Olt, o aducțiune de apă brută din acumularea Ighiș, în cazul BH Mureș și 3 aducțiuni de apă brută din acumulările Gura Râului, Sadu II, Cârțișoara și 2 de apă tratată, în cazul BH Olt. De asemenea, s-au realizat lucrări de regularizări și îndiguiri pe cursurile de apă Târnava Mare, Richiș, Hârtibaciu, Săsăuș, Cibin, Cisnădie, Porumbacu, Lsicov și pâraiele Nou și Rorii, Cibin.

Pentru prevenirea, combaterea și eliminarea efectelor acțiunilor dăunătoare ale apelor sunt necesare măsuri care vizează asigurarea unei monitorizări adecvate a resurselor de apă, îmbunătățirea calității apei, reabilitarea și modernizarea stațiilor de epurare și crearea unor noi, precum și îmbunătățirea randamentelor de funcționare a acestora, dotarea laboratoarelor operatorilor din sectorul de apă care să permită controlul și supravegherea calității apelor, implicarea autorităților administrației publice locale în elaborarea proiectelor și obținerea finanțărilor pentru realizarea sistemelor centralizate de alimentare cu apă, canalizare și a stațiilor de epurare, sprijinirea UAT-urilor care au depus aplicații pentru construirea unor platforme de depozitare a gunoiului de grajd, continuarea procesului de regionalizare a operatorilor existenți, extinderea razei de acțiune a companiei regionale înființate pentru creșterea ratei de racordare a populației la sisteme de alimentare cu apă și canalizare, trecerea de la un număr mare de furnizori de servicii de o calitate scăzută la un număr limitat de operatori puternici, capabili să furnizeze servicii durabile, la tarife acceptabile.

Sunt necesare în continuare investiții suplimentare, atât pentru a crește accesul populației la sisteme/instalații centralizate de apă potabilă în acord cu cerințele europene și naționale și cu țintele impuse, dar și în scopul eficientizării sistemelor de distribuție existente (ținând sub control costurile aferente și în consecință și tarifele percepute populației).

1.5.3. Îmbunătățiri funciare

Datorită lipsei de fonduri și a personalului insuficient în amenajările de combaterea eroziunii, solul se degradează, apar probleme legate de alunecările de teren, degradări ale taluzelor și colmatare a canalelor, deteriorări ale barajelor, degradări ale plantațiilor silvice.

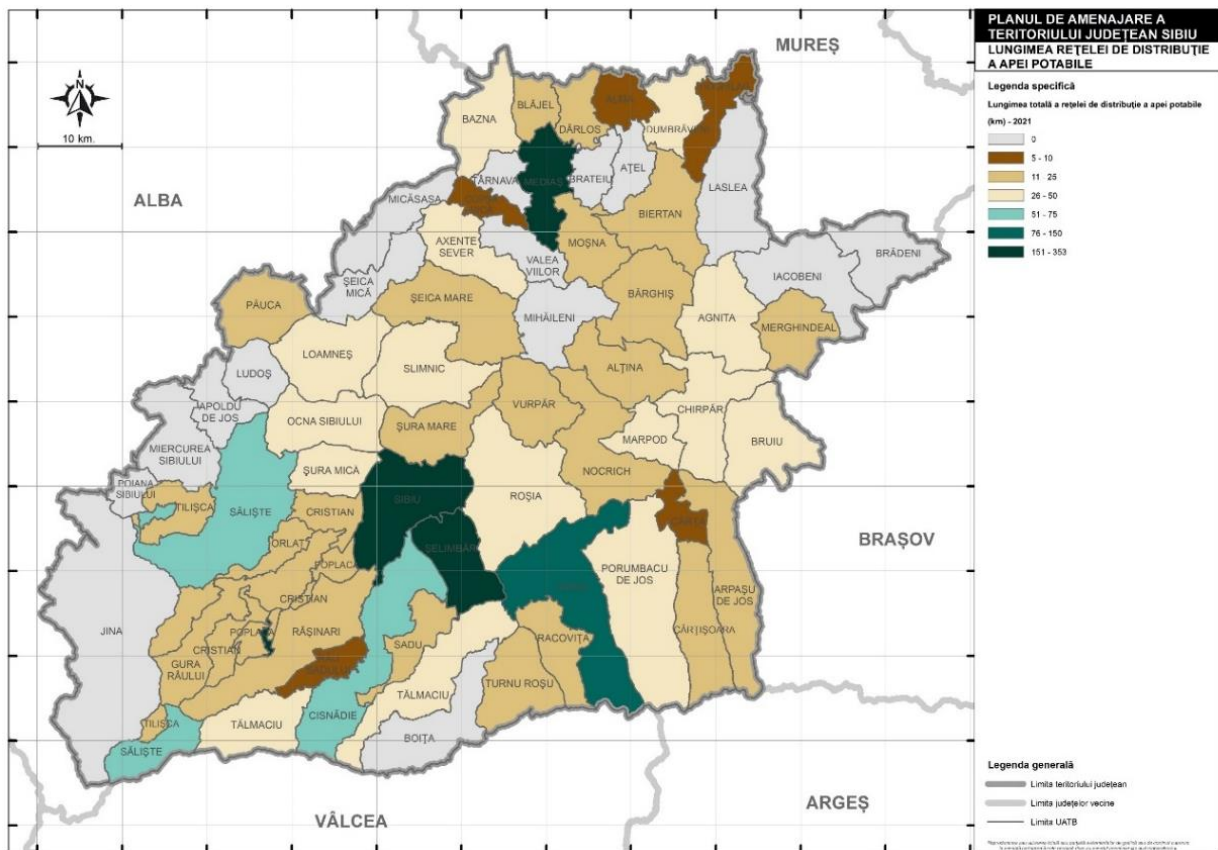
Filiala de Îmbunătățiri Funciare Sibiu are în administrare amenajări de **irigații, desecare și CES**. Ea exploatează, administrează, întreține și repară amenajări de IF din domeniul public al statului. ANIF Sibiu are în administrare două amenajări de irigații (Șelimbăr și Laslea-Dumbrăveni) cu o suprafață brută de 1.173 ha și o suprafață netă de 1.063 ha, acestea au fost declarate de neutilitate publică prin HG 1574/2008 anexa 2, deoarece nu mai îndeplineau condițiile art.80, alin.(2) din HG 1872/2005. Amenajările de descărcare în număr de 21, ocupă o suprafață brută de 28.482 ha și o suprafață netă de 26.905 ha și sunt amplasate în bazinele hidrografice ale râurilor Olt, Cibin, Visa, Târnava și Secaș. Suprafața amenajată cu rețea de drenaj este de 3.199 ha având drenuri în lungime de 337,27 km din care (colectoare 56,9 km, absorbante 280,3 km) pe care sunt amplasate 131 buc cămine de vizitare și se evacuează în emisar prin 1.605 guri de evacuare). Amenajările din CES în număr de 27 ocupă o suprafață brută de 77.116 ha și o suprafață de 72.554 ha și sunt amplasate în următoarele zone: zona Arpaș-Sibiu, zona Sibiu-Cristian, zona Ocna Sibiului-Armeni, zona Miercurea Sibiului-Păuca, zona Axente Sever-Mediaș, zona Curciu-Dumbrăveni și zona Valea Hârtibaciului.

1.5.4. Alimentare cu apă și canalizare

La nivelul județului Sibiu s-au înființat două asociații de dezvoltare intercomunitare care au încheiat contracte de delegare a gestiunii serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare cu operatorii regionali din zonă. Aceste asociații sunt Asociația de Apă Sibiu înființată în 2007 și Apa Tîrnavei Mari înființată în 2002, iar operatorii regionali atestați sunt S.C. Apă Canal S.A. Sibiu și S.C. Apa Tîrnavei Mari S.A. Mediaș.

Lungimea rețelelor de apă din județul Sibiu este de 862,7 km, iar cea a aducțiunilor de 207,6 km. Rețelele din localitățile Sibiu și Cisnădie au o vechime de peste 35 de ani.

Fig. 1.25 LUNGIMEA TOTALĂ A REȚELEI SIMPLE DE DISTRIBUȚIE A APEI POTABILE DIN JUDEȚUL SIBIU (2021)

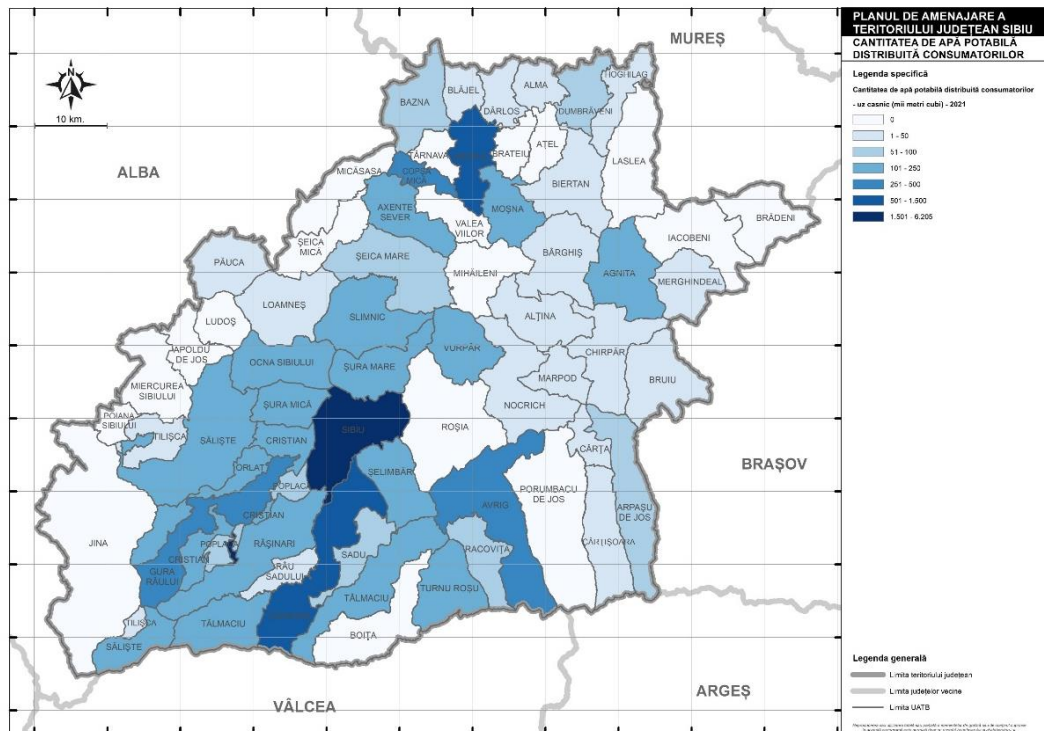
Sursa: date prelucrate TempoOnline, 2021

Județul este deservit de șase zone de aprovizionare: Sibiu, Cisnădie, Avrig, Săliște, Poplaca și Sadu. Sursele de captare sunt râurile Gura Râului, Pârâul Negru, Cibin, Sadu, Tilișca, Avrig și subteran Steaza, Pălteniș, Săcel, Aciliu. Materialul de aducțiune este oțelul. În cazul sistemului Sibiu există 12 stații de hidrofor și o stație de pompare, sistemul Săliște are 3 stații pompare puțuri, iar sistemul Poplaca are 2 stații de pompare apă brută. În toate sistemele există stații de tratare cu trei faze: decantare, filtrare și dezinfecție (Dumbrava, Tilișca, Săcel, Aciliu, Sibiu Sud, Avrig, Poplaca, Sadu), precum și stații de clorinare (Lunca Stezii). În ce privește numărul de rezervoare de apă, la nivelul județului se regăsesc 44 de bucăți cu un volum total de 67.529.

Conformarea cu calitatea apei potabile este de 100% în zonele Săcel, Poplaca, Sadu, Pălteniș și Făgăraș și între 92,86% (Șelimbăr) și 99,69% (Sibiu), pentru restul teritoriului.

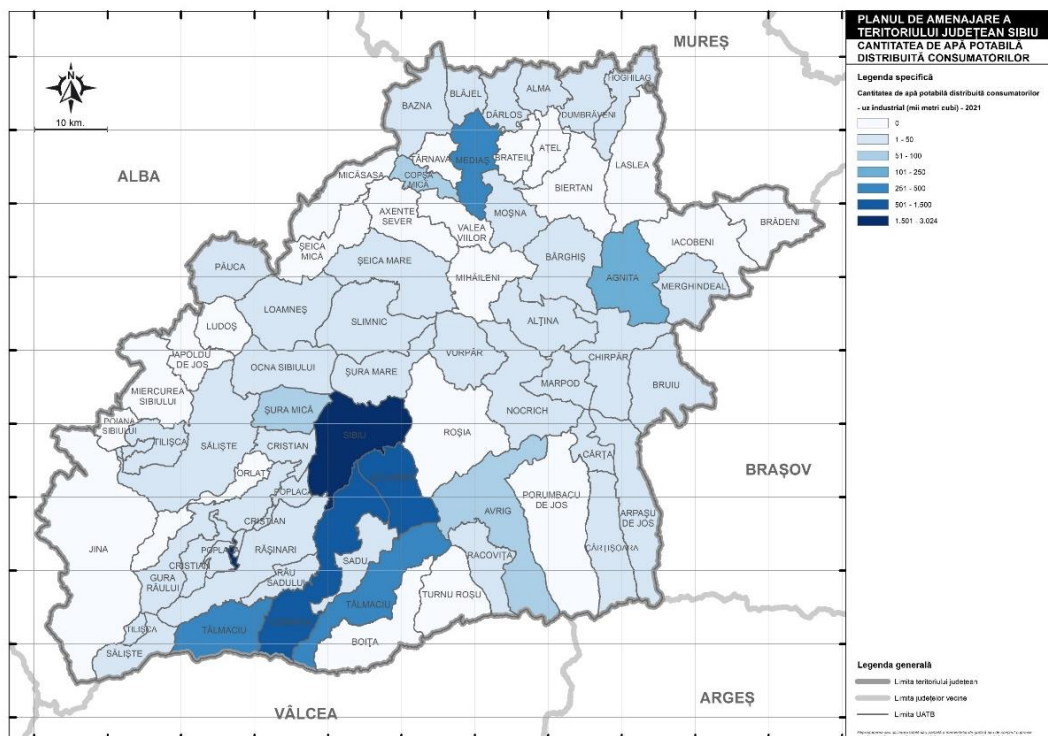
Cel mai mare volum de apă distribuit este în municipiul Sibiu, Făgăraș, Cisnădie și Avrig. În ce privește volumul de apă brută (captată) se observă că acesta s-a redus în perioada 2012-2021. Mai jos se poate observa cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor pentru uz casnic și industrial.

Fig. 1.26 CANTITATEA DE APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU (2021) – UZ CASNIC

Sursa: date prelucrate TempoOnline, 2021

Fig. 1.27 CANTITATEA DE APĂ POTABILĂ DISTRIBUITĂ CONSUMATORILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU (2021) – UZ INDUSTRIAL

Sursa: date prelucrate TempoOnline, 2021

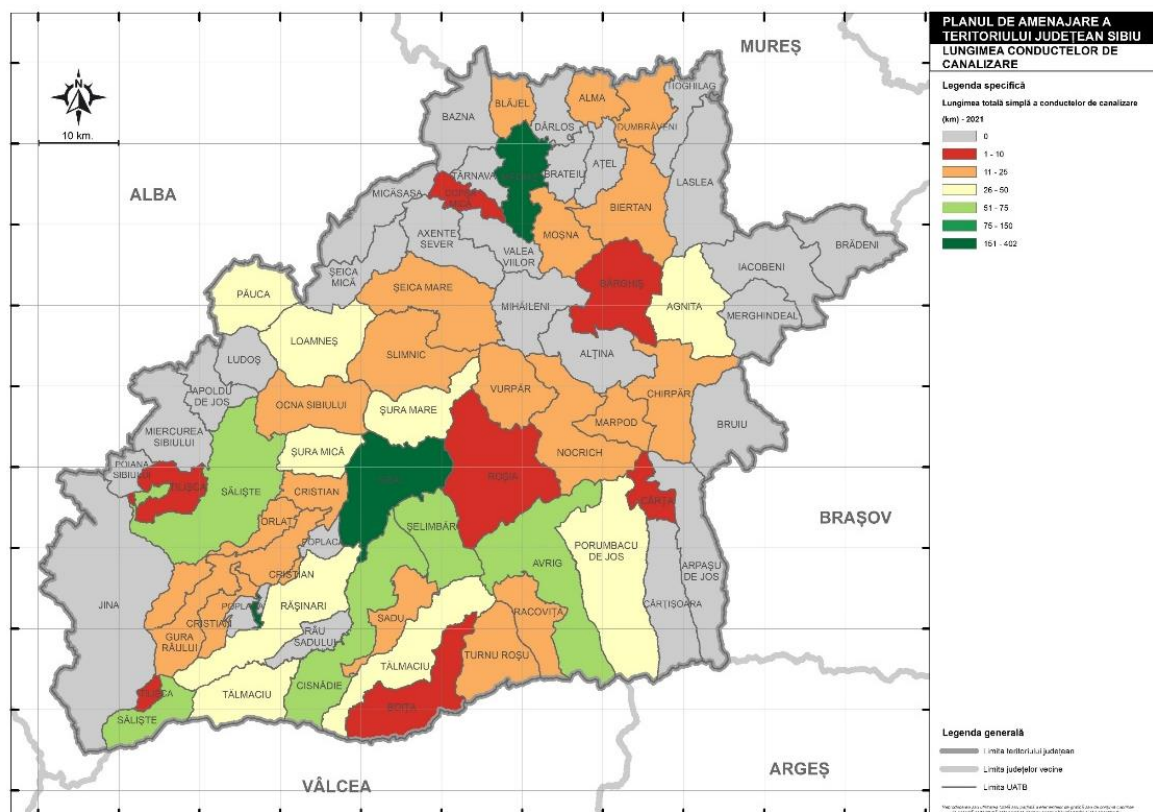
În anul 2019 din totalul de cca. 296.905 locuitori, în aria de operare au beneficiat de apă potabilă din rețeaua publică 280.269 persoane (94.4 %), din care 255.360 în mediul urban (ceea ce reprezintă 86% din populația alimentată cu apă și 96% din populația totală urbană), și 34.689 în mediul rural (ceea ce prezintă 12.37% din populația alimentată cu apă și 83 % din populația totală rurală). În prezent, 37 de localități au sisteme de alimentare cu apă, din care 8 localități urbane (Sibiu, Cisnădie, Avrig, Mârșa, Săliste, Ocna Sibiului, Tălmăciu, Tălmăciu II) și 29 de localități rurale (Păltiniș, Vale, Galeș, Alțâna, Cristian, Gura Râului, Loamneș, Marpod, Nocrich, Orlat, Poiana Sibiului, Racovița, Rășinari, Râu Sadului, Roșia, Cașolț, Sornățel, Daia, Nou, Nucet, Sadu, Șelimbăr, Bungard, Mohu, Veștem, Șura Mică, Tilișca, Rod, Turnu Roșu, Marpod, Nocrich), în timp ce 53 de localități nu au sisteme de alimentare cu apă (una în mediul urban - orașul Miercurea Sibiului). Localitățile situate în bazinul râului Olt beneficiază de apă brută din zona montană, care are un debit suficient pentru alimentare cu apă. Calitatea apei brute din această zonă este bună. Zona inclusă în bazinul râului Mureș nu are suficiente resurse de apă: apele de suprafață au debite scăzute și de obicei seacă în anotimpurile calde, în timp ce apele subterane sunt poluate cu nitriți, nitrați și microorganisme.

Acoperirea la nivel județean în ceea ce privește furnizarea de apă potabilă este semnificativ mai bună decât în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate.

Înlocuirea rețelelor este esențială, incluzând obligația actuală de a înlocui toate conductele de distribuție din azbociment. Lucrările pentru introducerea sau extinderea rețelelor de distribuție a apei sunt în execuție în Tălmăcel (Tălmăciu), Săcel, Sibiel și Aciliu (Săliște), Gura Râului, Jina, Orlat, Poplaca, Porumbacu de Jos, Șura Mare, Șura Mică, Turnu Roșu și Vurpăr.

Lungimea rețelei de canalizare este de 718,073 km, iar cea a racordurilor de canalizare de 315,637 km.

Fig. 1.28 LUNGIMEA TOTALĂ SIMPLĂ A CONDUCTELOR DE CANALIZARE DIN JUDEȚUL SIBIU (2021)

Sursa: date prelucrate TempoOnline, 2021

Cele mai mari volume evacuate s-a înregistrat în Sibiu, Cisnădie, Făgăraș, Avrig și Săliște.

Sistemul de canalizare din mun. Mediaș este unitar, 40 % din rețea funcționează în sistem divizor și 60% în sistem mixt. În orașul Agnita sistemul de canalizare este mixt. Sistemul de canalizare în orașul Dumbrăveni este unitar. Sistemul de canalizare al orașului Copșa Mică este deținut de SOMETRA, o companie industrială de metale grele.

Stațiile de epurare la care sunt conectate localitățile județului sunt: Sibiu, Șura Mică, Rusciori, Cristian, Păuca, Bogatu, Hașag Săliște, Sibiel, Avrig, Racovița și Sadu. Cu excepția municipiului Sibiu, nu există stații de epurare a apelor uzate care să proceseze eficient apele uzate și niciuna care să îndeplinească cerințele reglementărilor actuale ale UE. Stația din Sibiu necesită investiții majore pentru a asigura conformarea la standardul actual privind efluentul. O nouă groapă de gunoi ecologică, în apropiere de stației de epurare Sibiu, este în prezent în construcție, pentru nămolul deshidratat rezultat în urma procesului de epurare. Pentru rețeaua de canalizare sunt în derulare lucrări de extinderi în cartierele Gusterița și Turnișor și lucrări de înlocuiri sau realizare de canale noi în zonele deficitare ale rețelei orașului. Stația de epurare a fost modernizată și redimensionată. Stația va primi și apa uzată de la Cisnădie, după rezolvarea problemelor

legate de canalul de transfer. Stația de epurare din municipiul Mediaș a fost construită în 1963, treapa biologică a fost construită în 1980. Efluentul stației nu are calitatea cerută de normele în vigoare (NTPA 001). De aceea este necesară extinderea și reabilitarea stației de epurare. Nu există stație de epurare în orașul Agnita. Pentru Agnita este necesară construirea unei stații de epurare în conformitate cu directivele europene din domeniul apei. În orașul Dumbrăveni nu există stație proprie de epurare. Apa uzată din oraș este momentan epurată la stația de epurare a companiei SOMETRA (topitorie metalurgică neferoasă), împreună cu apa uzată industrială. Orașele Avrig, Ocna Sibiului, Săliște și Tălmăciu au sisteme de canalizare și epurare a apelor uzate, dar sunt nesatisfăcătoare. În orașele Săliște și Tălmăciu sunt în derulare lucrări de reabilitare și modernizare a acestor sisteme. Orașul Miercurea Sibiului nu are sistem de canalizare pentru apele uzate.

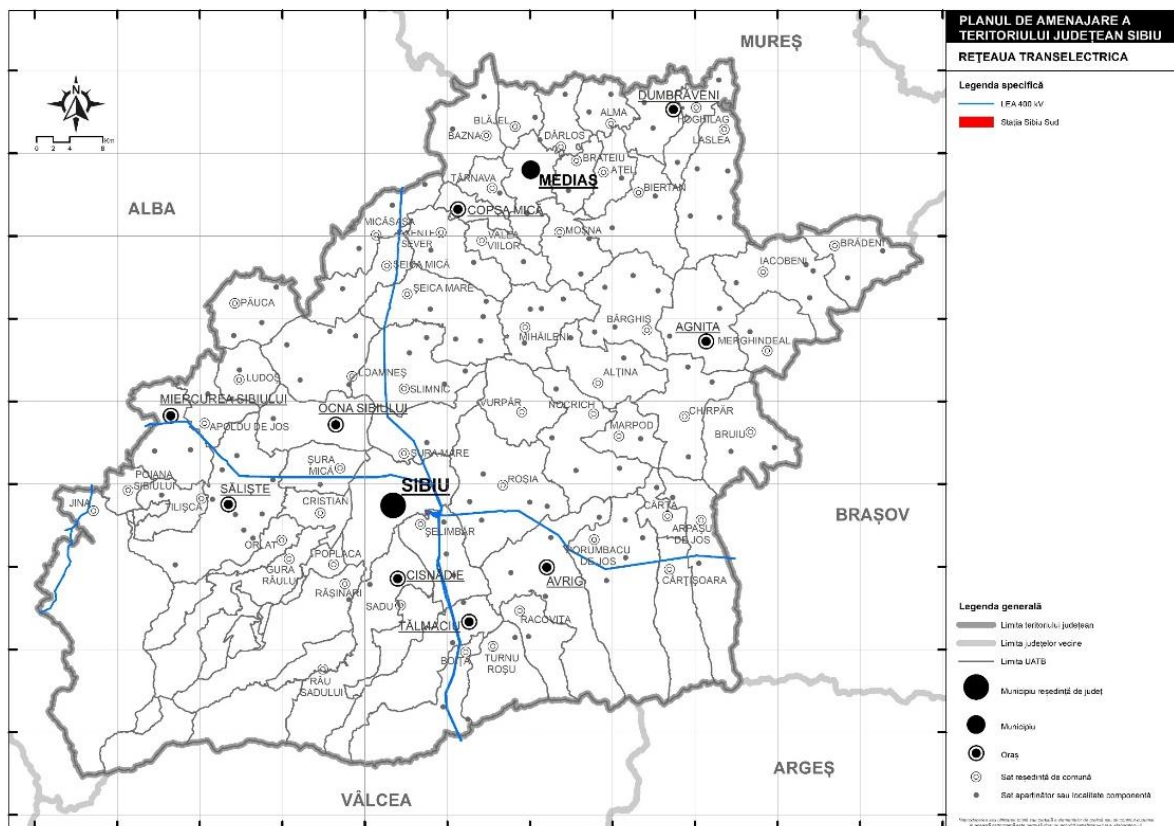
În zona rurală numai câteva localități au rețele de colectare a apelor uzate, și anume 10 localități din 87: Cristian, Gura Râului, Orlat, Turnu Roșu, Șelimbăr, Bungard, Mohu, Veștem care au rețea de canalizare și stații de epurare și Șura Mică și Tilișca numai cu rețele de canalizare. În toate celelalte localități din județul Sibiu – zona Sud, apa uzată este colectată prin latrine, fose septice sau este deversată în șanțurile și rigolele drumurilor. În prezent, sunt în construcție stații de epurare în localitățile Boița, Sibiel, Jina, Racovița, Roșia, Sadu, Slimnic, Șura Mică.

În ce privește conformitatea cu calitatea apei uzate, aceasta e de 100% în cazul Sibiu, Cristian, Șura Mică, Ocna Sibiului, Păuca, Avrig, Sadu și Sibiel, și între 77,78% (Racovița) și 87,5% (Săliște) în restul zonelor.

1.5.5. Alimentare cu energie electrică

Energia electrică este livrată clienților de către Filiala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Transilvania Sud prin Sucursala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Sibiu.

Fig. 1.29 REȚEAUA TRANSELECTRICA

Sursa: date prelucrate Transelectrica, 2022

Județul Sibiu este un producător de energie electrică printr-o serie de hidrocentrale (amplasate pe râurile Sadu, Olt, Cibin), microhidrocentrale și minihidrocentrale (pe râurile Cibin, Sadu, Rășinari, Sebeș, Răcărița), precum și o centrală electrică de termoficare.

Rețelele de distribuție de înaltă tensiune (110 kv):

- LEA 110 kv, Sibiu – Copșa Mică – Mediaș – Aurel Vlaicu – Dumbrăveni – Daneș Aurel Vlaicu – Agnita
- Aurel Vlaicu – Târnăveni – Iernut
- Sibiu – Ucea – Victoria – Făgăraș – Hoghiz Sibiu S – Cisnădie – Mârșa – Cârțișoara Sibiu – CHE Sadu – CHE Lotru
- Blaj – Micăsasa – Târnăveni-Sibiu S – SRA Independența Sibiu S – Sibiu N
- volum de instalații – 499 km

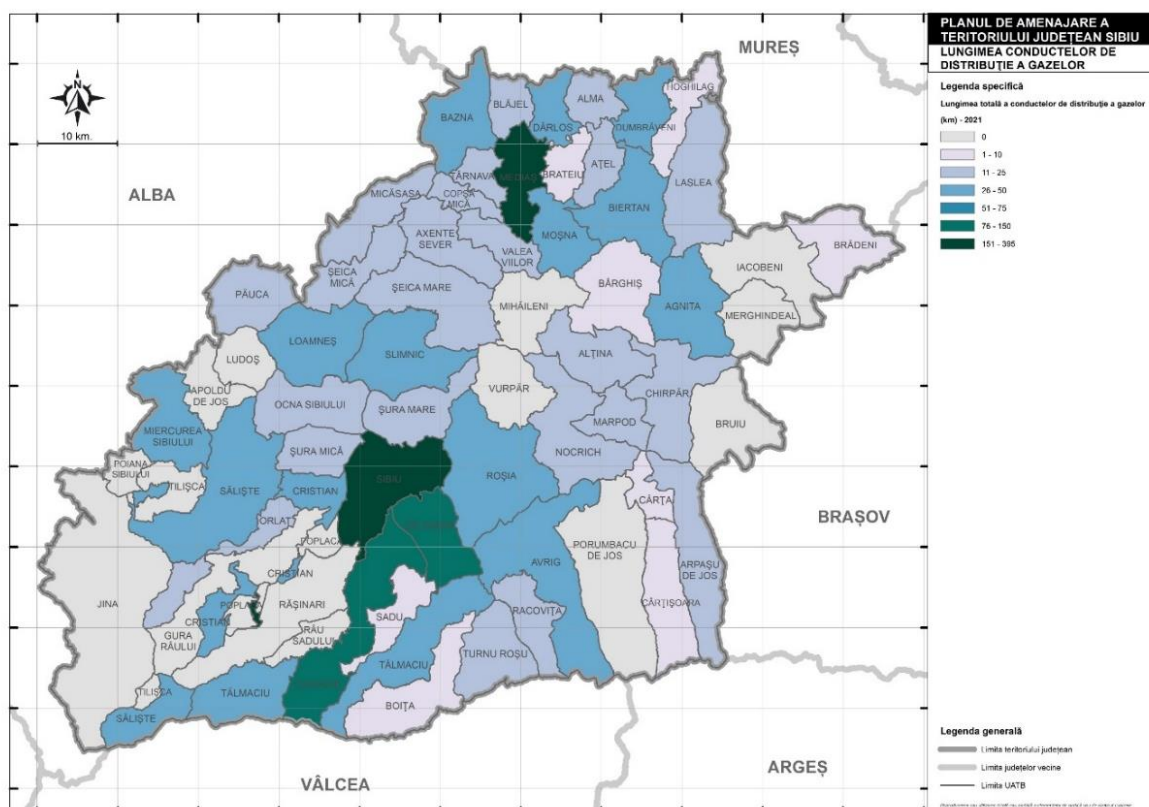
În județul Sibiu distribuția pe medie tensiune se face la 20 kv. În mediul urban se întâlnesc rețele subterane (LES 20 kv – 354 km), iar în mediul rural rețele aeriene (LEA 20 kv – 1.494 km).

Sucursala de Transporturi Sibiu are în gestiune și exploatare, pe teritoriul județului Sibiu stația de conexiuni și transformare 400/220/110 kv Sibiu Sud. Pe teritoriul județului Sibiu sunt următoarele stații de transformare 110 kv/MT: Sibiu N, Aeroport, Dumbrava, Independența, Mârșa, Cârțișoara, Cisnădie, Sadu I, Sadu II, CHE Sadu V, CHE Cibin, Orlat, Jidoala, Mediaș, Târnava, Aurel Vlaicu, Micăsasa, Copșa Mică, Agnita. Rețelele urbane din județ (LEA 0,4 kv) sunt subterane în zonele centrale și aeriene în cele periferice. În mediul rural sunt numai rețele aeriene pozate pe stâlpi de beton. Lungimea totală a liniilor de joasă tensiune este de 2.656 km (LEA 0,4 – 1.679 km, LES 0,4 kv – 977 km). În județ sunt 925 posturi de transformare (putere – 325 MVA). Posturile de transformare care alimentează rețelele de joasă tensiune sunt de tip aerian în mediul rural și în cabină de zidărie (sau înglobate în construcții) în mediul urban. Rețelele de iluminat public din localitățile județului nu respectă întotdeauna nivelurile de iluminat impuse de normele în vigoare. Teritoriul județului Sibiu este străbătut de următoarele magistrale de transport a energiei electrice: LEA 400 kV simplu-circuit, LEA 220 kV dublu-circuit și LEA 110 kV.

1.5.6. Alimentare cu gaze naturale

Rezervele de gaze naturale se află în jumătatea de nord a județului Sibiu. În prezent, 106 localități au alimentare cu gaze în funcțiune, iar la nivelul întregului județ este în derulare un program de extindere a rețelei de gaze către noi localități. Investițiile programate pentru viitor ale S.C. E.ON. GAZ România S.A. sunt repartizate astfel: 45,99 km pentru Centrul Operațional Mediaș și 80,23 km pentru cel din Sibiu.

Fig. 1.30 LUNGIMEA TOTALĂ A CONDUCTELOR DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR - 2021

Sursa: date prelucrate TempoOnline, 2021

Conductele magistrale de transport gaze de înaltă presiune, aparținând sistemului național de transport gaze, traversează teritoriul județului în principal pe direcțiile sud-est / nord-vest/nord. În rețeaua de transport gaze aferentă județului Sibiu există două stații de compresiune: S.C. Botorca și S.C. Brateiu. În prezent există 106 de localități racordate la sistemul național de gaze, 6 localități în curs de racordare și 31 de localități propuse pentru racordare în viitor.

1.5.7. Alimentare cu energie termică

La nivelul anului 2009, în județul Sibiu erau alimentate în sistem centralizat cele două municipii: Sibiu și Mediaș, opt orașe: Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Săliște, și Tâlmaciu. În cea mai mare parte, sistemele centralizate de distribuție a energiei termice nu au mai putut face față necesităților existente din cauza uzurii fizice și morale a echipamentelor și conductelor de transport și a lipsei resurselor financiare necesare atât pentru reparații capitale sau parțiale, cât și pentru întreținere. Alimentarea cu căldură în sistem centralizat s-a restrâns, în unele cazuri centralele termice fiind dezafectate. Astfel, în prezent, marea majoritate a populației județului beneficiază de sisteme de încălzire

individuale din surse proprii, microcentrale de apartament sau sobe. În județul Sibiu există importante resurse naturale energetice – gaze naturale și mase lemnoase.

1.5.8. Telecomunicații și transmitere de date

Modernizarea sistemului de telefonie și asigurarea serviciilor de specialitate în localități cu peste 1000 de locuitori situează județul Sibiu pe un loc avansat ca număr de abonamente telefonice și ca număr de abonați particulari. La ora actuală, o serie de localități dispun de unități de poștă, centrale telefonice și echipamente digitale și s-au creat condițiile tehnice necesare conectării la internet a școlilor și primăriilor din localitățile în care s-au instalat aceste centrale digitale. În ceea ce privește piața operatorilor de telecomunicații, aceasta este în prezent destul de matură și este reprezentată și în județul Sibiu, și în Regiunea Centru de marii furnizori naționali, ca de exemplu RDS - Romania Data Systems, Astral, Sobis, Verena, Romtelecom ș.a.

La nivelul județului Sibiu, sunt reprezentate diverse categorii de telecomunicații, precum: radio și televiziune (posturile naționale de radio și televiziune, operatorii prin cablu precum Romtelecom (Dolce), RCS & RDS, UPC, ATLAS); telefonia fixă și mobilă (Romtelecom, Vodafone, Orange, Cosmote, RCS & RDS, UPC); rețele internet (RCS & RDS, UPC, Romtelecom, Vodafone, Orange). În județul Sibiu funcționează posturi de televiziune cum ar fi: TV Eveniment, cu sediul central în Sibiu, precum și posturi cum ar fi: Pro TV, Antena 1, Alpha TV, Realitatea TV, care difuzează atât programe de știri și divertisment local, cât și preluări ale posturilor centrale. Dintre cotidienele locale sau zonale amintim: cotidianul Tribuna Sibiului, cu cea mai îndelungată apariție și o serie de cotidiene și săptămânale printre care se pot menționa Rondul de Sibiu, Monitorul de Sibiu, Sibianul Online, Sibiu 100%, dar și Hermannstädter Zeitung și Allgemeine Deutsche Zeitung în limba germană sau săptămânalul Szebeni Ujság în limba maghiară. Totodată la nivelul județului funcționează 172 oficii poștale.

Gradul de acoperire a rețelelor de comunicare, mass-media și a serviciilor Internet este în procent ridicat, fiind rezolvate aproape toate solicitările de instalare de posturi telefonice din mediul urban și rural.

1.5.9. Salubritate și managementul deșeurilor

Gestionarea deșeurilor municipale în județul Sibiu nu se efectuează în mod unitar. Colectarea deșeurilor este asigurată, în fiecare localitate, de operatorii de salubritate existenți. Nu a fost pus încă în aplicare la scară largă un sistem de colectare selectivă a deșeurilor, în special pentru ambalaje și deșeuri biodegradabile, ci mai degrabă proiecte-pilot de colectare a deșeurilor de ambalaje.

Pe plan local și județean, depozitele neconforme și-au sistat activitatea încă din anul 2010, deșeurile generate la nivelul județului Sibiu se elimină în prezent pe depozitul ecologic de la Cristian, iar spațiile de

depouitare din mediul rural au fost închise și ecologizate din anul 2009; depozitele neconforme Remetea, Avrig, Agnita, Cisnădie și Tălmăciu urmează a fi închise.

Proiectul „Sistem de management integrat al deșeurilor” al cărui beneficiar este Consiliul Județean, aprobat de către Comisia Europeană, se află în faza de implementare. Totodată, au fost finalizate cele două proiecte privind gestionarea deșeurilor periculoase din deșeurii menajere și gestionarea deșeurilor din construcții și demolări, proiecte al căror beneficiar este primăria Mediaș.

Nu există date disponibile referitoare la producerea deșeurilor stradale în zonele rurale din județul Sibiu. În prezent, aceste deșeurii sunt colectate de operatorii existenți în fiecare municipiu sau oraș, care au contract cu Consiliul Local pentru salubritatea străzilor și a spațiilor publice. În ceea ce privește recuperarea, în prezent nu există astfel de activități. În județul Sibiu nu sunt organizate campanii periodice sau puncte speciale de colectare a deșeurilor voluminoase (mobilă veche, ș.a.) astfel încât nu există date privind cantitățile generate și colectate. În prezent, în zonele urbane, colectarea deșeurilor provenite din comerț și instituții este efectuată de operatorii existenți în fiecare localitate deservită după care sunt transportate către cel mai apropiat depozit urban de deșeurii unde se depozitează împreună cu deșeurile menajere. Nu sunt disponibile date cu privire la generarea deșeurilor provenite din comerț și instituții în zonele rurale din județul Sibiu. Până în prezent, în județul Sibiu este implementată colectarea separată a deșeurilor municipale periculoase, doar în zona Mediaș, cu ajutorul investițiilor realizate prin parteneriatul încheiat între A.R.P.M. Sibiu, Consiliul Județean Sibiu și The Norwegian Association of Local and Regional Authorities-KS, Waste Management Norway, Green Living, Stavanger Municipality, Trondheim University. În restul Județului, colectarea separată și gestionarea deșeurilor menajere periculoase nu este încă implementată, urmând a fi preluată de către operatorii regionali care vor realiza colectarea și transportul deșeurilor.

Județul a fost împărțit în 5 zone de colectare și transport: Zona 1 Sibiu – 20 de UAT-uri și 5 operatori economici; Zona 2 – 7 UAT-uri și doi operatori economici; Zona 3 Agnita – 10 UAT-uri și 2 operatori economici; Zona 4 Mediaș – 20 UAT-uri și 3 operatori economici; Zona 5 – 7 UAT-uri și 3 operatori economici de salubritate.

Punctele de colectare a deșeurilor menajere și similare sunt construcții betonate, îngrădite/împrejmuite. Punctele de colectare amenajate sunt în proprietatea UAT-urilor și sunt administrate/ operate de către operatorii de salubritate. Punctele de regrupare sunt locații pe domeniul public unde sunt amplasate eurocontainere. Recipientele de colectare au fost achiziționate fie de la bugetele locale, fie sunt furnizate de operatorii de salubritate. Colectarea deșeurilor menajere și similare în amestec se realizează în general, în mediul urban prin platformele de colectare (punctele gospodărești amenajate în cartierele de blocuri) și din poartă în poartă în zonele de case, iar în mediul rural din poartă în poartă.

Colectarea deșeurilor menajere și similare se realizează în Zona 1 pe 5 fracții: hârtie/carton, plastic/metal, sticlă, biodegradabile și reziduale în municipiul Sibiu, atât în zonele de blocuri cât și în zonele de case, și pe 4 fracții în restul localităților urbane. În localitățile rurale sunt tot 5 fracții. Deșeurile biodegradabile se compostează și în unități de compostare individuale. Deșeurile reziduale se transportă direct la depozitul DEDMI Cristian. Operatorul de salubritate colectează în aceleași mașini atât deșeurile menajere, cât și pe cele similare și cele din piețe. Deșeurile reciclabile sunt transportate la stația de sortare de la Șura Mică, iar cele colectate pe raza orașului Cisnădie, la stația de sortare de aici. Reziduurile (refuzul de bandă) din stația de sortare au fost transportate la depozitul DEDMI Cristian, dar începând cu 2019 sunt valorificate energetic în totalitate. Materialele reciclabile obținute în urma sortării sunt valorificate direct la agenți economici valorificatori/reciclatori cu asigurarea trasabilității.

În celelalte zone, containerele și europubele pentru colectarea deșeurilor reziduale au fost puse la dispoziție de operatorul de salubritate desemnat, în cadrul contractului de delegare al serviciului. Deșeurile reziduale se transportă la depozitul DEDMI Cristian prin intermediul stației de transfer Avrig. Deșeurile reciclabile sunt transportate direct la stația de sortare Șura Mică, Agnita, Mediaș, respectiv Săliște. Operatorul de salubritate colectează în aceleași mașini atât deșeurile menajere, cât și pe cele similare și cele din piețe și stradale și parcuri și grădini. Începând din 2021, se propune suplimentar implementarea colectării separate a deșeurilor reciclabile din poartă în poartă în saci de plastic (pentru plastic/metal și hârtie/carton) și din 2022 introducerea colectării separate a deșeurilor biodegradabile de la întreaga populație din mediul urban. Materialele reciclabile obținute sunt valorificate direct la agenți economici valorificatori/reciclatori. În cazul Zonei 4 deșeurile biodegradabile sunt transportate la stația de compostare Târnava, iar pentru Zona 5, există eurocontainere pentru colectarea separată a deșeurilor reciclabile și s-a finanțat achiziționarea de unități de compostare individuale.

Începând cu anul 2019 colectarea separată de biodeșeuri s-a extins și în localitățile periurbane aferente mun. Sibiu, respectiv orașul Cisnădie și localitatea componentă Cisnădioara, com. Șelimbăr, com. Șura Mică.

Colectarea separată a deșeurilor periculoase menajere se realizează în campanii semestriale în zona 1 Sibiu și 4 Mediaș. Colectarea separată a deșeurilor voluminoase este implementată prin campanii semestriale în 2 zone (Zona 4 Mediaș și zona 1 Sibiu – doar în 2017) din cele 5 ale județului.

Colectarea deșeurilor de ambalaje la nivelul județului Sibiu se realizează atât de către colectori autorizați care au contracte de reciclare cu reciclatori autorizați și care colectează din industrie și comerț, dar și de la populație, cât și prin operatorii de salubritate care au contract cu operatori care au preluat responsabilitatea gestionării ambalajelor sau cu reciclatori/valorificatori. Deșeurile colectate au fost valorificate în procent de peste 95%, pentru perioada analizată. Gestionarea efectivă a deșeurilor de ambalaje se realizează prin operatorii de colectare respectiv tratare.

În anul 2019 erau înregistrați la nivelul județului Sibiu: un număr de 35 operatori economici autorizați pentru colectarea DEEE și un număr de 2 operatori autorizați să trateze DEEE-uri.

Primăria Mediaș, partener al proiectului „*Parteneriat pentru un mediu curat, reducerea deșeurilor și dezvoltare durabilă în Regiunea 7 Centru*”, a beneficiat de susținere financiară pentru realizarea unui proiect pilot, care presupune gestionarea corespunzătoare a deșeurilor din construcții și demolări”. Astfel, Municipiul Mediaș este primul oraș din județul Sibiu care are infrastructura necesară pentru colectarea de la populație a deșeurilor periculoase din deșeuri menajere și care desfășoară activități de colectare selectivă a deșeurilor din construcții și demolări. Deșeurile de construcții și demolări nevalorificabile sunt eliminate pe depozitul ecologic de deșeuri menajere și industriale de la Cristian. Începând cu anul 2019, la nivelul municipiului Sibiu a fost autorizat un depozit de deșeuri inerte situat în extravilanul municipiului Sibiu (zona Dealul Gușteriței – Dealul Dăii). Depozitul poate acoperi necesitățile întregului județ Sibiu. La nivelul județului Sibiu funcționează Depozitul de Nămol Deshidratat de la Șelimbăr, fiind în proprietatea SC Apă Canal SA Sibiu și operată de SC Apă Canal SA Sibiu. În zona 4 de colectare Mediaș, stația de compostare Târnava tratează de asemenea, nămoluri provenite de la stațiile de epurare operate de S.C. Apa Târnavei Mari S.A.

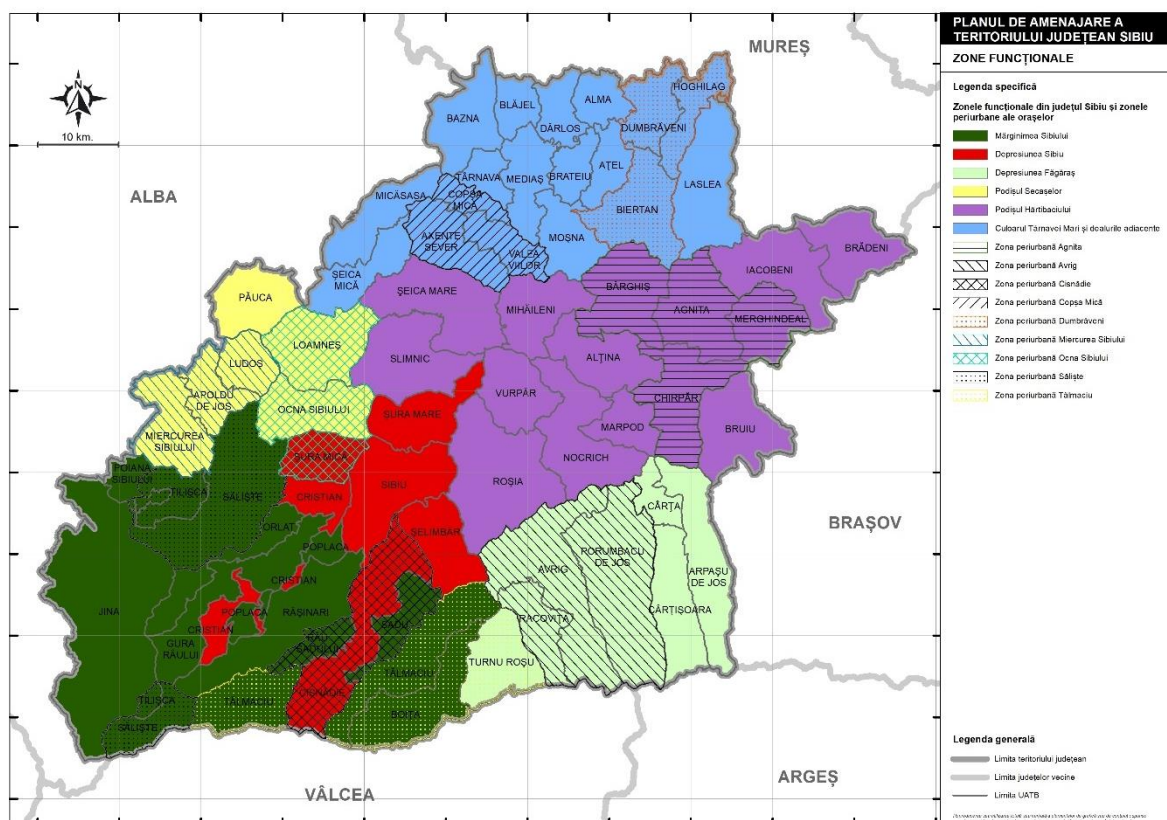
În prezent, gradul de acoperire cu servicii de salubritate este de 100% atât în mediul urban, cât și în mediul rural, cu mici excepții (5 localități din mediul rural) toate localitățile fiind deservite de operatori de salubritate licențiați ANRSC.

Sistemul existent de gestionare a deșeurilor municipale, datorită implementării SMID SB a reușit să se conformeze cu legislația în vigoare în două aspecte principale: toate UAT-urile din județ, urbane și rurale, beneficiază de acoperire cu servicii de salubritate și pentru toate este implementată, în măsură mai mică sau mai mare, colectarea separată a deșeurilor reciclabile. Colectarea separată a biodeșeurilor (inclusiv a celor din parcuri și grădini și piețe) se realizează doar în municipiile Sibiu și Mediaș. Lipsa unei instalații de tratare a deșeurilor reziduale menajere și similare sau a deșeurilor stradale, conduce la eliminarea acestora direct pe depozitul conform DEDMI Cristian.

1.6. Zonificarea teritoriului

În conformitate cu principalele trăsături geografice, istorice, economice și sociale, localitățile din județul Sibiu au fost împărțite în 6 zone funcționale.

Fig. 1.31 ZONIFICAREA FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL SIBIU ȘI ZONELE PERIURBANE ALE ORAȘELOR DIN JUDEȚ

Sursa: autorii

Localitățile din partea de sud-vest a județului au fost incluse în zona **Mărginimea Sibiului**, care include două orașe mici, care acționează ca centre polarizatoare secundare (Săliște în V și Tâlmaci în E) și 10 comune (Poiana Sibiului, Jina, Tilișca, Orlat, Gura Râului, Poplaca, Rășinari, Sadu, Râu Sadului și Boița), regiunea caracterizându-se printr-o strânsă legătură cu aria montană de la sud și sud-vest, respectiv Munții Cindrel și Munții Lotrului. În ultimele decenii, a avut loc o diversificare tot mai pregnantă a economiei din această regiune, puternic influențată și polarizată de municipiul Sibiu, cu care toate aceste localități întrețin relații economice și sociale solide.

Spre nord de Mărginimea Sibiului se află **Depresiunea Sibiu**, care are în centrul său municipiul Sibiu (centrul polarizator al acestei regiuni și al județului), alături de care se află și orașul Cisnădie și comunele Șelimbăr, Cristian, Șura Mare și Șura Mică. Municipiul Sibiu domină economic și spațial orașele și comunele din jur, al căror caracter periurban a devenit tot mai evident în ultima perioadă. Regiunea se caracterizează prin prezența funcțiilor complexe, terțiare (de servicii) și industriale, predominante în municipiul Sibiu, și a funcției rezidențiale, tot mai pregnante în cazul orașului Cisnădie și a comunei Șelimbăr.

În partea de sud-est a județului se localizează o parte din **Depresiunea Făgărașului** (cunoscută și cu numele de Țara Făgărașului sau Țara Oltului). Această zonă funcțională cuprinde un oraș (Avrig, care joacă rol de

centru polarizator secundar) și 6 comune (Arpașu de Jos, Cârța, Cârțișoara, Porumbacu de Jos, Racovița și Turnu Roșu). Regiunea se caracterizează prin teritorii extinse ale orașelor și comunelor, de la lunca Oltului în partea de nord, până pe cele mai înalte culmi ale Munților Făgăraș în sud. Este o importantă arie agricolă, ca urmare a terenurilor fertile din depresiune, dar în ultimele decenii a avut loc o viguroasă dezvoltare industrială (în special în orașul Avrig și satul aparținător Mârșa), coroborată cu funcțiile terțiare și caracterul de coridor de transport, care face legătura între Sibiu și Brașov.

Partea centrală a județului Sibiu se caracterizează printr-un relief de podiș și poate fi împărțită în două zone distincte: **Podișul Secașelor** în vest și **Podișul Hârtibaciului** în est.

Podișului Secașelor include 2 orașe mici (Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, stațiuni balneo-climaterice, cu tradiție) și 4 comune (Loamneș, Păuca, Ludoș și Apoldu de Jos). Este o zonă cu un caracter complex, agricol (cultura plantelor și creșterea animalelor) și de servicii (turism). Zona este străbătută de două axe, una în partea de sud (Culoarul Apoldului), și una în partea de est (Culoarul Visei), de-a lungul cărora se face legătura dintre Depresiunea Sibiu, pe de o parte, și orașele Sebeș și Alba Iulia, respectiv Copșa Mică și Mediaș, pe de altă parte. Localitățile situate de-a lungul celor două culoare sunt mai bine dezvoltate, având și o mai bună conexiune și accesibilitate la serviciile din municipiul Sibiu, iar localitățile dintre axe (în special comunele Ludoș și Păuca) au avut de suferit din cauza izolării, cunoscând un declin demografic sever, cu efecte negative și asupra economiei locale.

Zona **Podișului Hârtibaciului** este mult mai largă, fiind străbătută de valea Hârtibaciului de la nord-est spre sud-vest, prin partea sa centrală și include un oraș mic (Agnita, rol polarizator, cu impact restrâns la partea centrală) și 14 comune (Slimnic, Șeica Mare, Mihăileni, Roșia, Nocrich, Vurpăr, Marpod, Chirpăr, Bârghiș, Alțina, Bruuiu, Merghindeal, Iacobeni și Brădeni). Sașii au fost înlocuiți în ultimele decenii de români și romi, a căror natalitate ridicată a revitalizat demografic anumite comune. Comunele mai dezvoltate sunt cele aflate în partea de vest (pe axa Sibiu – Mediaș) și sud-vest (în zona periurbană a Sibiului) sau de-a lungul axei văii Hârtibaciului, însoțită și de drumul județean dintre Sibiu și Sighișoara, în timp ce comunele localizate în afara axelor (Buriu, Mihăileni) au cunoscut un declin demografic și economic accentuat.

Partea de nord a județului Sibiu constituie o zonă destul de extinsă, asociată zonei de influență a municipiului Mediaș, respectiv **Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente**. Acesta conține un municipiu (Mediaș), două orașe (Copșa Mică la V și Dumbrăveni la E) și 16 comune, trăsătura comună a tuturor fiind polarizarea exercitată de principalul centru urban al regiunii, municipiul Mediaș, și, în secundar, de celelalte două centre urbane. Industria a cunoscut un declin accentuat în ultimele decenii, astfel că în prezent economia se bazează mai mult pe sectorul terțiar, parțial și pe cel primar (agricultură), pe lângă industrie și construcții, rezultând astfel un profil economic complex. Regiunea reprezintă și un culoar de transport de mare importanță, atât feroviar (magistrala feroviară 3), cât și rutier.

După anul 2001, creșterea nivelului de trai și dorința anumitor categorii sociale de a avea locuințe noi, în conformitate cu standarde moderne, a determinat o creștere spectaculoasă a **intravilanului** municipiului Sibiu. Astfel, acesta a crescut cu peste 1000 ha într-un singur an, în 2002, când a ajuns la 3478 ha, iar apoi, periodic, suprafața intravilanului a tot crescut, atingând 4877 ha în 2012, aproape dublu raportat la suprafața din 2001. Din 2012, creșterea a fost mai lentă, suprafața intravilanului suferind doar două modificări, în 2016, când s-au atins 5007 ha, și în 2019, când s-au mai adăugat 2 ha în intravilan, ajungându-se la suprafața actuală a intravilanului, de 5009 ha. Având în vedere suprafața totală a teritoriului administrativ al municipiului Sibiu, de 12164 ha, rezultă că intravilanul acoperă 41,2% din suprafața teritoriului administrativ al municipiului, comparativ cu doar 20,3% înainte de anul 2002.

Această extindere semnificativă a intravilanului vine oarecum în contradicție cu tendința demografică, care este de scădere, dar este explicată de cererea mare pentru locuințe noi în municipiul Sibiu. Practic, la nivelul județului Sibiu, municipiul Sibiu și localitățile învecinate (în special Șelimbăr și Cisnădie) au înregistrat cel mai mare număr de locuințe noi în ultimele două decenii. Abandonarea ideii de oraș compact a determinat astfel o expansiune a intravilanului, prin urbanizarea unor terenuri considerate adecvate pentru edificarea de spații rezidențiale, și care în trecut aveau predominant funcțiuni agricole. Pe de altă parte, cererea de noi locuințe a fost generată de schimbările profunde din societatea românească, de consolidarea clasei de mijloc și creșterea generală a nivelului de trai, fapt care a determinat multe familii să-și dorească alte condiții de locuire, în apartamente sau case moderne.

Teritoriul administrativ al municipiului Sibiu include și localitatea (stațiunea) Păltiniș, care la rândul său a beneficiat de o dezvoltare urbanistică semnificativă în ultimele decenii, în special prin amenajarea de reședințe secundare (case de vacanță).

Din perspectiva dezvoltării intravilanului, municipiul Mediaș a cunoscut aceeași evoluție ca și cea a municipiului Sibiu. După anul 2002 a avut loc o extindere spectaculoasă a intravilanului, care practic s-a dublat, ajungând la 1575 ha în anul 2007, pe fondul dezvoltării imobiliare. În anul 2014 s-a produs un nou "salt" în ceea ce privește suprafața intravilanului, care a atins o valoare de 2119 ha, care a rămas în vigoare până în 2021, ultimul an pentru care există date.

Suprafața intravilanului orașului Cisnădie a cunoscut o evoluție spectaculoasă cu precădere în ultimii ani. De la 326 ha la începutul anilor 1990, intravilanul orașului Cisnădie s-a extins foarte puțin, ajungând la 411 ha începând cu anul 1995, și apoi la 628 ha în anul 2011. În anul 2016 suprafața a crescut exponențial, ajungând la 1433 ha, o valoare de peste patru ori mai mare decât cea de la începutul anilor 1990. Această valoare s-a păstrat până în anul 2021, ultimul pentru care există date.

Intravilanul orașului Avrig a cunoscut o evoluție spectaculoasă în ultimii ani. Suprafața intravilanului s-a menținut multă vreme la 239 ha, de la începutul anilor 1990 și până în 2012 inclusiv. Din 2013, suprafața intravilanului a cunoscut creșteri succesive, atingând valoarea de 1496 ha în anul 2017, respectiv de mai

bine de 6 ori suprafața înregistrată anterior anului 2013. Această suprafață foarte extinsă se explică prin includerea în intravilan a unor suprafețe extinse de pe teritoriul administrativ al orașului.

Intravilanul orașului Agnita nu a cunoscut modificări de aceeași amploare ca și cele ale altor orașe mai mari din județul Sibiu. Cu toate acestea, față de o suprafața a intravilanului de 310 ha existentă în anii 1990, s-a înregistrat o creștere moderată după anul 2003, și ceva mai accelerată în 2017, când s-a atins valoarea actuală, de 489 ha.

Intravilanul orașului Tălmăciu acoperea o suprafață de 168 ha la începutul anilor 1990, situație care s-a menținut până în 2003, când suprafața intravilanului a cunoscut o ușoară creștere, ajungând la 193 ha. După anul 2010, suprafața intravilanului s-a triplat într-un interval foarte scurt de timp. Astfel, din anul 2012, suprafața intravilanului orașului Tălmăciu este de 584 ha.

Intravilanele orașelor Dumbrăveni, Săliște, Copșa Mică, Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului nu au înregistrat creșteri spectaculoase ale suprafeței în ultimii ani. În toate cazurile, s-au constatat doar ușoare modificări ale suprafețelor intravilane ale acestor orașe, care de altfel și-au menținut, în mare măsură, suprafața construită moștenită din perioadele anterioare. Cu titlu de excepție, la Copșa Mică, suprafața intravilanului s-a dublat după anul 2012, ajungând de la 160-180 ha (suprafețele intravilanului înregistrate în anii 1990 și 2000) la 324 ha începând cu anul 2012.

Din perspectiva **expansiunii urbane**, se poate observa că ponderea cea mai ridicată a suprafeței teritoriului intravilan din suprafața teritoriului administrativ este înregistrată în municipiul Sibiu (41.2 %), orașul Cisnădie (10.3 %), respectiv o pondere mai scăzută în orașele Avrig (8.9 %), Ocna Sibiului (3.8 %), Tălmăciu (3.2%), Săliște (1.3%). În perioada 2014-2021 suprafețele intravilane ale centrelor urbane din ZMS au cunoscut o creștere spectaculoasă: 159.3 % în orașul Avrig, 128.2 % în orașul Cisnădie, respectiv 2.7 % în municipiul Sibiu. Limita municipiului Sibiu nu a suferit modificări mari menținând caracterul său compact (SIDU, 2022), la fel nici cele ale orașelor Ocna Sibiului, Săliște și Tălmăciu.

2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

2.1. Evoluția populației și potențialul demografic

După căderea regimului comunist în decembrie 1989, are loc o scădere abruptă a natalității, corelată cu o rată ridicată a emigrației externe, în special a populației germane din județ. Astfel, recensământul din 1992 reflectă deja o scădere a populației comparativ cu cel din 1977, la o valoare de 452873 locuitori. Această tendință de scădere a continuat în toată perioada din 1992 și până în prezent, cu unele variații: scăderea a fost mai accelerată în anii 1990 și până în 2002, când și migrația externă a fost mai ridicată, iar rata natalității a scăzut sub rata mortalității, rezultând un spor natural negativ. După 2002, deși scăderea demografică a continuat, aceasta a fost mai redusă, același fenomen fiind înregistrat și între ultimele două recensăminte, cel din 2011, când județul Sibiu înregistra 397322 locuitori, și cel din 2021, când mai erau 388325 locuitori, conform datelor provizorii publicate de Institutul Național de Statistică. Astfel, populația din 2021 depășește cu puțin valoarea înregistrată în anul 1956.

Conform raportului "Proiectarea populației României în Profil Teritorial la Orizontul Anului 2060" (Institutul Național de Statistică, 2017), în variante medie, județul Sibiu ar înregistra o scădere demografică ușoară de la 400136 locuitori (în anul 2015) la 397151 locuitori în anul 2030 și la 363260 locuitori în anul 2060.

În consecință, cel puțin pentru viitorul apropiat, **prognoza demografică** nu poate fi una foarte pesimistă. Populația din județul Sibiu a scăzut cu 6,88% între 1992 și 2002 (un ritm mediu anual de scădere de 0,68%/an), cu 5,79% între 2002 și 2011 (un ritm mediu anual de scădere de 0,64%/an), și cu 2,26% între 2011 și 2021 (0,23%/an), ceea ce înseamnă o reducere la o treime a intensității declinului demografic în ultima decadă.

Dacă această tendință s-ar respecta și în următoarea decadă, ar rezulta că ritmul mediu anual de scădere a populației ar fi de doar 0,08%/an, respectiv 0,8% pe deceniu, rezultând o populație a județului Sibiu de 385218 locuitori în anul 2031, într-o variantă medie.

În varianta optimistă, putem presupune că tendința se va inversa, și că vom avea în următorii ani o foarte ușoară creștere demografică. Astfel, în varianta optimistă, ritmul anual de creștere demografică este prognozat la 0,18%/an, respectiv 1,8% pe deceniu. Conform acestei ipoteze, populația județului Sibiu ar fi de 395315 locuitori în anul 2031.

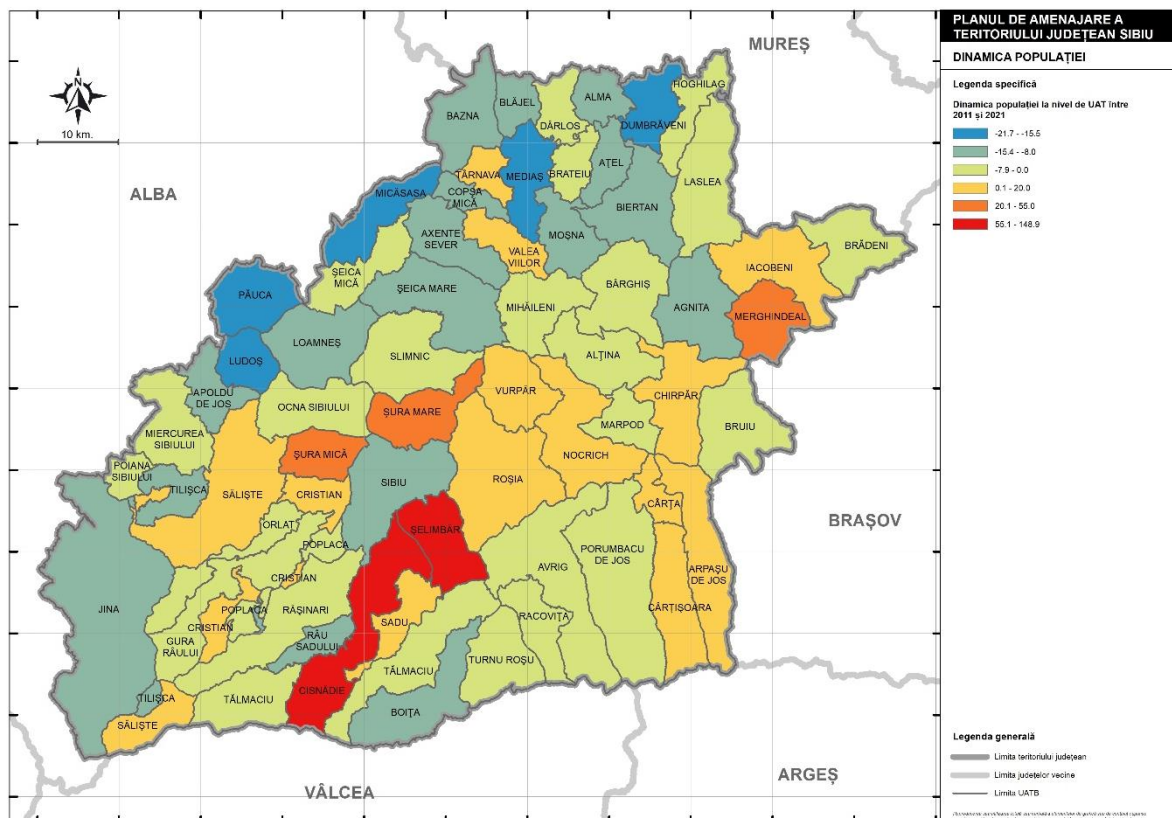
Dacă analizăm însă datele publicate anual de INS privind **populația cu domiciliul stabil** în județul Sibiu, disponibile pe platforma TEMPO-ONLINE, observăm valori diferite față de cele de la recensăminte, și chiar tendințe diferite. Pe de o parte, diferența e dată de populația totală: în orice an se înregistrează peste 460000 de locuitori cu domiciliul stabil în județul Sibiu, o valoare compatibilă cu datele de populație de

dinainte de 1990, și o cifră cu aproximativ 70000 – 80000 de locuitori (aproximativ 20% din populație) mai mare decât cea înregistrată la oricare din ultimele două recensăminte, cel din 2011, respectiv cel din 2021. Principala explicație care se poate da pentru această diferență are în vedere populația plecată (temporar sau definitiv) în străinătate și care și-a menținut domiciliul în județul de origine, în cazul de față în județul Sibiu. Aceste persoane nu au fost în mod obișnuit recenzate la recensăminte, dacă perioada lor de ședere în străinătate a depășit (sau depășește) 12 luni. Pe de altă parte, există și o diferență cu privire la tendința demografică. Tendința de scădere, rezultată din datele de la recensăminte, nu se confirmă la nivelul analizei populației cu domiciliul stabil în județul Sibiu, unde are loc o aparentă creștere demografică – e adevărat, foarte lentă, de la 461629 locuitori la 1 ianuarie 2011 la 469568 locuitori la 1 ianuarie 2020.

Cele mai mari scăderi demografice se înregistrează la nivelul orașelor mari și mijlocii (Sibiu și Mediaș), precum și în unele orașe mici (Dumbrăveni, Agnita, Copșa Mică). Scăderi demografice importante înregistrează și unele comune din partea de vest a județului, în special din Podișul Secașelor (Păuca, Ludoș, Apoldu de Jos, Loamneș), și din partea de nord și nord-vest, respectiv din Culoarul Târnavei Mari și a dealurilor adiacente (Micăsasa, Bazna, Blăjel, Alma, Ațel, Biertan, Moșna, Axente Sever), unde populația a scăzut în 2021 cu mai mult de 8% comparativ cu valoarea din 2011.

Pe de altă parte, există și numeroase UAT-uri care înregistrează o creștere demografică, unele de-a dreptul spectaculoasă, cum este cazul localităților periurbane din apropierea municipiului Sibiu, între care comuna Șelimbăr are creșterea cea mai ridicată, de 148,9%, respectiv o populație de aproape 2,5 ori mai mare în 2021 (17492 locuitori) comparativ cu 2011 (7028 locuitori). O creștere semnificativă, de aproape 8000 de locuitori, respectiv 56%, se constată și în cazul orașului Cisnădie, tot din apropierea municipiului Sibiu. Aceeași tendință de creștere s-a înregistrat și în cazul altor comune din periurbanul Sibiului, precum Șura Mare, Șura Mică, Roșia, Cristian, Sadu. Se poate spune că scăderea populației din municipiul Sibiu, de aproximativ 13000 de locuitori între cele două recensăminte, a fost compensată de o creștere semnificativă a populației din localitățile periurbane, astfel că în aria metropolitană a municipiului Sibiu, în ansamblu, a avut loc o creștere demografică.

Fig. 2.32 EVOLUȚIA NUMERICĂ A POPULAȚIEI LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎNTRE 2011 ȘI 2021

Sursă: INS (2023)

Situația este parțial asemănătoare și în cazul ariilor periurbane ale municipiului Mediaș și a orașului Copșa Mică, unde comunele Târnava și Valea Viilor au înregistrat creșteri demografice între 2011 și 2021, dar nu suficient pentru a compensa scăderea demografică din unitățile administrativ-teritoriale urbane menționate. De altfel, Culoarul Târnavei Mari și arealul dealurilor din apropierea acestuia a înregistrat cea mai importantă scădere demografică la nivelul județului Sibiu, afectând direct și fiind principala zonă care a determinat scăderea demografică a județului Sibiu, în ansamblu.

Tendențe de creștere se înregistrează și în unele comune din Podișul Hârtibaciului (Merghindeal, Iacobeni, Vurpăr, Nocrich), în condițiile unei rate mai ridicate a natalității, precum și în unele comune din Depresiunea Făgărașului (Arpașu de Jos, Cârța, Cârțișoara).

La nivelul anului 2022, luând în considerare datele demografice publicate de INS pe platforma TEMPO-ONLINE, **densitatea populației** județului Sibiu era de 86,12 loc./km², o valoare ușor mai ridicată decât media națională. Cu toate acestea, dacă se ia în calcul populația înregistrată la recensământul din 2021, densitatea populației județului Sibiu ar fi de doar 71,48 loc./km², o valoare sub media națională. Cele mai mari valori se înregistrează în partea central-sudică a județului, în municipiul Sibiu (1362 loc./km²) și în aria

sa periurbană, unde se înregistrează valori peste media județeană, în special în cazul orașelor Cisnădie sau Avrig, și a comunelor Șelimbăr sau Șura Mică. Valori mari se înregistrează și în partea de nord a județului, în Culoarul Târnavei Mari, în special în cazul municipiului Mediaș (880 loc./km²), a orașelor Copșa Mică și Dumbrăveni, și a unora dintre comunele din apropierea acestora (Târnavă, Dârlos, Brateiu). Cele mai mici valori ale densității populației se înregistrează în Podișul Hârtibaciului (Bruiu – valoarea minimă, 9,81 loc./km², Mihăileni, Marpod, Brădeni, Iacobeni, Chirpăr, Nocrich, Alțina, Bârghiș), în Podișul Secașelor (Ludoș, Păuca, Loamneș, Apoldu de Jos), în Depresiunea Făgărașului (Porumbacu de Jos, Cârțișoara, Arpașu de Jos) și în aria montană (Jina, Boița, Râu Sadului, Tilișca).

Conform datelor de la INS, de pe platforma TEMPO-ONLINE (2022), în județul Sibiu există o structură echilibrată pe **sexe**, cu o ușoară majoritate a populației feminine (51,34%), comparativ cu populația masculină (48,66%), situație similară cu cea de la nivel național, și care se datorează speranței de viață la naștere mai ridicate în cazul populației feminine. Ponderea cea mai ridicată a populației feminine la nivel județean se înregistrează în municipiile Sibiu (53,37%) și Mediaș (52,20%), precum și în orașul Cisnădie și în câteva comune din partea de sud a județului (Poiana Sibiului – 55,15%, valoarea maximă la nivel județean, Sadu, Tilișca). La polul opus, cu ponderi reduse ale populației feminine, se remarcă comunele din Podișul Hârtibaciului (Mihăileni – 44,12%, valoarea minimă din județ, Bruiu, Marpod, Roșia, Chirpăr, Iacobeni, Brădeni) – toate cu valori sub 48%, și izolat alte comune din diverse părți ale județului (Ludoș, Râu Sadului). Județul Sibiu are o populație preponderent urbană. Conform datelor disponibile pe platforma TEMPO-ONLINE (2023), la 1 ianuarie 2022 o pondere de 66,28% din populația județului avea domiciliul stabil în mediul urban. Aproape jumătate din populație (47,22%) avea domiciliul stabil în cele două municipii, Sibiu și Mediaș. Populația rurală din județ a scăzut constant, mai ales datorită emigrației spre mediul urban (începând din perioada comunistă), spre alte județe sau în afara țării (mai ales după 1990). În prezent, cu excepția câtorva comune mari și foarte mari din aria periurbană a municipiului Sibiu (Șelimbăr, Roșia, Rășinari, Cristian, Șura Mare), care sunt în plin fenomen de creștere demografică pe fondul migrației dinspre urban spre rural, majoritatea comunelor sunt mijlocii sau mici.

Datele privind structura populației pe **grupe de vârstă** indică accentuarea fenomenului de **îmbătrânire** demografică la nivelul județului Sibiu, ca de altfel și la nivelul întregii țări. Astfel, ponderea populației vârstnice (de 65 ani și peste) este de 16,89%, depășind ponderea populației tinere (0-14 ani), care este de doar 15,27%. Așadar, se constată o bază subțire a piramidei vârstelor, ca urmare a natalității scăzute de după 1990, în comparație cu ponderi ridicate ale persoanelor cu vârste de peste 30 ani, născute înainte de 1990, în condițiile de natalitate mai ridicată specifice perioadei comuniste.

În ceea ce privește populația **tână** (0-14 ani), ponderi ridicate (peste 20%) se înregistrează în special în comunele care au avut recent valori ridicate ale ratei natalității, îndeosebi cele din Podișul Hârtibaciului (Mihăileni – 28.34%, ponderea maximă la nivel județean, Iacobeni, Vurpăr, Nocrich, Roșia, Marpod,

Brădeni), în Mărginimea Sibiului (Jina, Poiana Sibiului, Gura Râului), sau din Culoarul Târnavei Mari (Brateiu, Târnavă, Hoghilag). Un caz mai aparte este cel al comunei Șelimbăr, de lângă Sibiu, unde populația de vârstă tânără a crescut mai ales datorită migrației dinspre municipiul Sibiu. La capătul opus, valorile minime ale ponderii populației tinere se înregistrează în unele comune mici, mai izolate, cu o natalitate redusă, precum cele din Podișul Secașelor (Păuca – 9,78%, ponderea minimă la nivel județean, Ludoș, Loamneș), sau comuna Râu Sadului din aria montană, dar și în municipii (Sibiu 13,94%, Mediaș 11,52%) și unele orașe (Agnita, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), unde se face resimțită mai acut îmbătrânirea demografică și o scădere generalizată a natalității în ultimele decenii.

Ponderea cea mai ridicată a populației de vârstă **adultă** se înregistrează în orașele Copșa Mică (73%) și Cisnădie (71,19%), urmate de o serie de orașe și comune din zona periurbană a municipiului Sibiu (Tălmăciu, Poplaca, Șelimbăr, Șura Mică, Orlat, Cristian, Avrig) sau a municipiului Mediaș (Moșna, Dârlos, Biertan). Aceste orașe și comune se caracterizează prin ponderi relativ scăzute ale populației vârstnice, respectiv (cu excepția comunei Șelimbăr) ponderi relativ scăzute ale populației tinere, rezultând astfel ponderi ridicate ale populației adulte. Ponderile cele mai scăzute ale populației adulte sunt consemnate în comune din Podișul Hârtibaciului (Mihăileni – 58,47%, ponderea minimă la nivel județean, Marpod, Brădeni), unde populația tânără este semnificativă, dar și în Podișul Secașelor (Ludoș, Loamneș), sau Mărginimea Sibiului (Poiana Sibiului, Tilișca), unde există comune care se caracterizează printr-o pondere ridicată a populației vârstnice. Municipiul Sibiu are de asemenea o pondere a populației adulte (66,11%) sub media județeană, fapt care se datorează îmbătrânirii demografice, și ca urmare a migrației unor contingente de populație adultă (adulți tineri, în special) în localitățile periurbane.

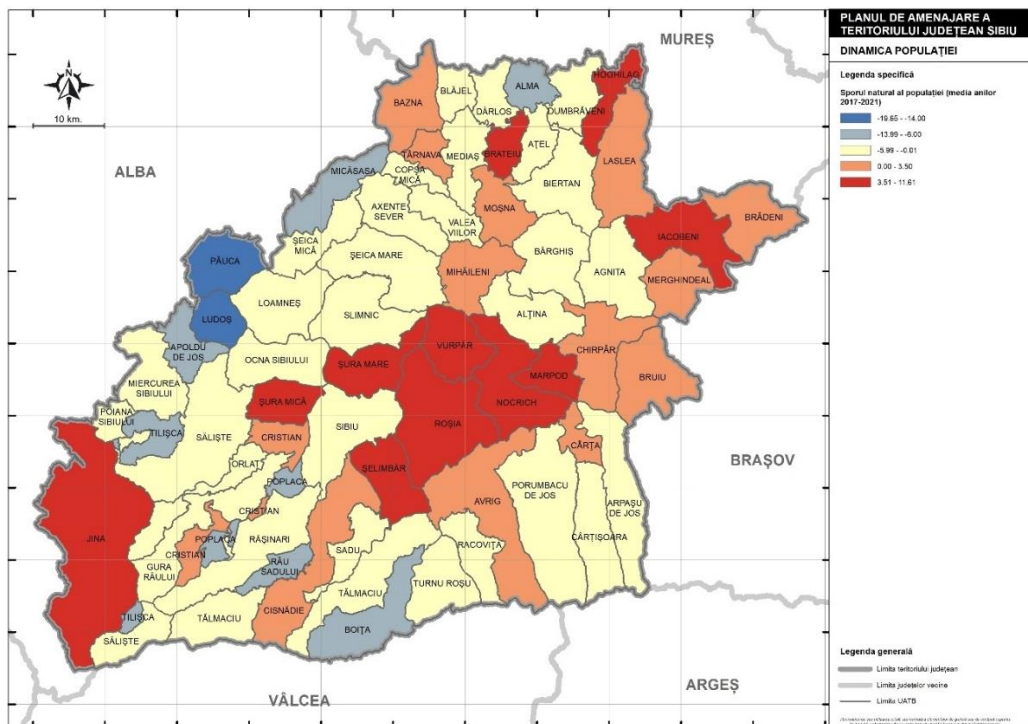
Populația cea mai **îmbătrânită** din județ se localizează în comunele din Podișul Secașelor, unde ponderea populației vârstnice (de 65 de ani și peste) depășește uneori 22% (Păuca 23,65%, ponderea maximă la nivel județean, Ludoș, Loamneș, Apoldu de Jos), în unele comune din Depresiunea Făgăraș (Cârța, Cârțișoara, Arpașu de Jos, Porumbacu de Jos) sau din aria montană (Tilișca, Râu Sadului), precum și de-a lungul Culoarului Târnavei Mari și în dealurile adiacente (Micăsasa și Alma, cu valori în jur de 20%). Ponderi ridicate ale populației vârstnice se înregistrează și în cele două municipii, Sibiu (19,95%) și Mediaș (19,93%), precum și în alte centre urbane (Agnita), ceea ce demonstrează că îmbătrânirea demografică nu mai este un fenomen restricționat la mediul rural. În aceste cazuri, una din explicații ar fi migrația populației tinere și adulte din ariile urbane spre ariile periurbane, în special în cazul municipiului Sibiu. De altfel, ponderea cea mai scăzută a populației vârstnice se înregistrează în comuna Șelimbăr (8,76%), una dintre destinațiile predilecte ale populației tinere și adulte din municipiul Sibiu. Situația este similară și în alte comune din apropierea municipiului Sibiu (Roșia, Șura Mare, Șura Mică) sau din Podișul Hârtibaciului (Vurpăr, Iacobeni, Nocrich – toate trei sub 10%), care au cunoscut o revigorare substanțială în ultimii ani ca urmare a unor rate ridicate a natalității, având de asemenea ponderi scăzute ale populației vârstnice. O

altă arie cu ponderi reduse se înregistrează de-a lungul Culoarului Târnavei Mari sau în apropierea acestuia (orașul Copșa Mică și comunele Brateiu, Târnavă, Moșna și Hoghilag).

În 2011 au fost înregistrate 8888 de persoane din județul Sibiu care erau **temporar plecate** din județ la momentul recensământului, reprezentând 2,24% din populația totală a județului. Majoritatea acestora (5951 de persoane, adică exact 67%) erau plecate în străinătate, iar celelalte persoane erau plecate în alte județe din țară. Majoritatea persoanelor plecate sunt de sex masculin, din categoria de vârstă 14-44 de ani, iar motivul este pentru a lucra. Țările de destinație au fost în principal Germania, Spania și Italia.

În județul Sibiu, rata **sporului natural** a cunoscut o evoluție sinuoasă, dar preponderent descendentă, de la valori pozitive la începutul anilor 1990 la valori negative după 2019. În județul Sibiu, la fel ca și în restul țării, rata natalității a suferit un declin semnificativ începând din anii 1990. În condițiile în care rata mortalității a avut doar variații minore, rata sporului natural a scăzut aproape direct proporțional cu scăderea ratei natalității, cel puțin până în anul 2019. Astfel, rata sporului natural a avut valoarea maximă, 1,38‰, în 1992., iar în 1995 s-a înregistrat prima dată o valoare negativă de -2,25‰, pentru ca apoi rata să se situeze în jurul valorii 0. Astfel, valori mai ridicate ale ratei sporului natural s-au înregistrat în 2009 (0,78‰) și în 2017 (0,59‰), iar valori mai scăzute în 2002 (-0,92‰). Rata mortalității a crescut pentru prima dată mai semnificativ în anii 2020 și 2021, ceea ce a determinat o scădere bruscă a ratei sporului natural de la -0,28‰ în 2019 la -3,13‰ în 2020 și -4,5‰ în 2021, când de altfel s-a atins valoarea minimă a ratei sporului natural pentru toată perioada analizată.

Fig. 2.33 RATA MEDIE ANUALĂ A SPORULUI NATURAL LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2017- 2021

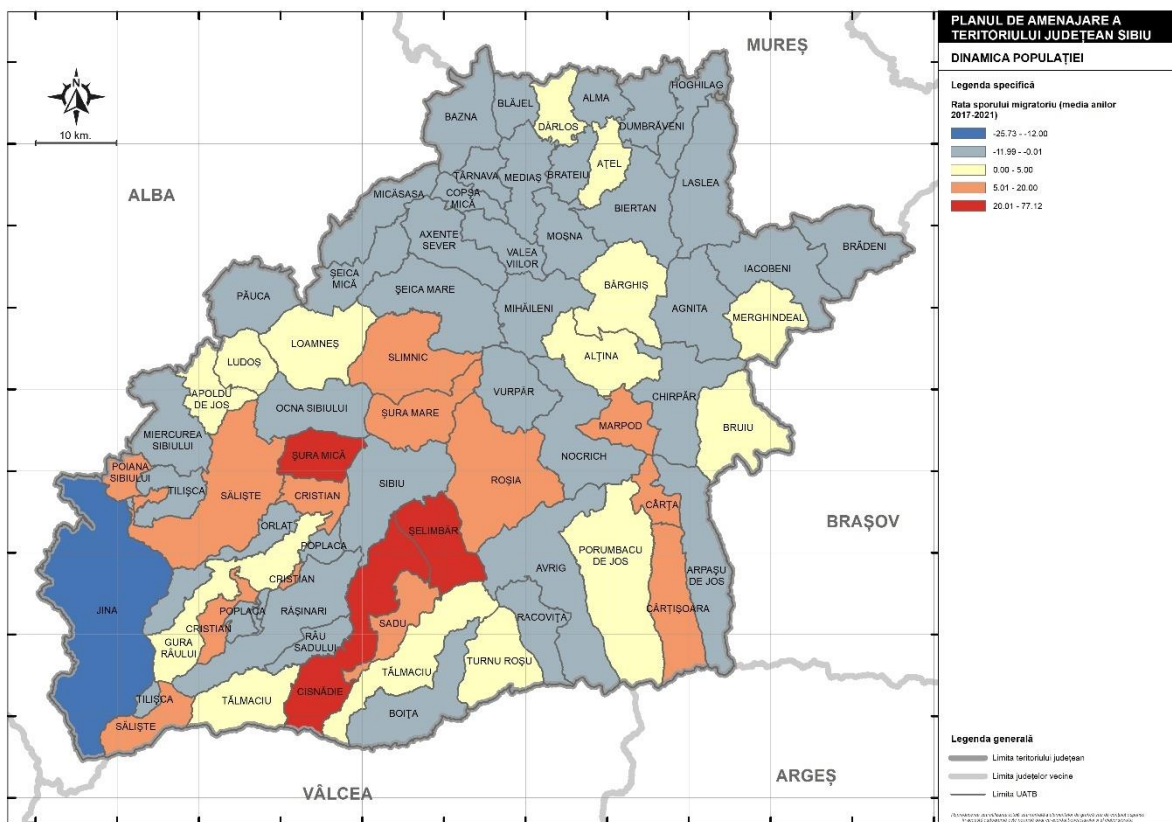

Sursă: INS – TEMPO-ONLINE (2023)

Astfel, pentru perioada 2017-2021, se constată că mult mai multe unități administrativ-teritoriale prezintă rate pozitive ale sporului natural. Cea mai ridicată rată a sporului natural se înregistrează tot în comuna Șelimbăr (11,61‰), care este urmată de o serie de comune din Podișul Hârtibaciului (Iacobeni, Vurpăr, Nocrich, Roșia, Marpod), Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente (Brateiu, Hoghilag, Laslea), Depresiunea Sibiu (Șura Mică, Șura Mare, orașul Cisnădie) și comuna Jina din Mărginimea Sibiului. În afară de orașul Cisnădie, singurul centru urban cu valori pozitive ale ratei sporului natural pentru perioada analizată este orașul Avrig, de asemenea situat în zona periurbană a municipiului Sibiu. Cele mai scăzute valori se înregistrează în cele trei comune din Podișul Secașelor, Ludoș (-19,65‰, valoarea minimă din județ), Păuca și Apoldu de Jos, care suferă cel mai accelerat proces de **îmbătrânire** demografică. Valori foarte scăzute ale ratei sporului natural se mai înregistrează și în unele comune din Mărginimea Sibiului (Boița, Râu Sadului, Poplaca, Tilișca), din Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente (Micăsasa, Alma, Ațel, Blăjel), precum și în unele centre urbane, dintre care se evidențiază municipiul Mediaș, cu o valoare a ratei sporului natural de -5,67‰ (media anuală a anilor 2017-2021), la care se adaugă orașele Agnita, Ocna Sibiului, Săliște și Dumbrăveni. Și municipiul Sibiu se situează în zona valorilor scăzute, negative, cu o rată a sporului natural de -2,45‰, fapt care se explică printr-o rată scăzută a natalității și una destul de ridicată a mortalității în perioada analizată.

Rata **sporului migratoriu** a evoluat în sens aproape opus, în oglindă, cu cea a ratei sporului natural, astfel că se poate afirma că, într-o oarecare măsură, cele două s-au contrabalansat reciproc. Astfel, la începutul anilor 1990, pe fondul unei emigrații semnificative, inclusiv spre alte țări, rata sporului migratoriu a avut valori negative, recordul de -5,92‰ fiind atins în chiar primul an al perioadei de analiză, 1992. Probabil că în anii 1990 și 1991 valorile au fost și mai mici, în condițiile emigrației în masă a unei mari părți a populației de etnie germană. Condițiile economice și sociale dificile din anii 1990 au determinat o rată negativă a sporului migratoriu aproape în fiecare an din această perioadă, deși valorile au mai crescut, și chiar au ajuns puțin peste zero în 1994 (0,05‰) și 1999 (0,01‰). După anul 2000, valorile ratei sporului migratoriu au fluctuat în general în jurul valorii nule, în condițiile în care numărul celor plecați cu domiciliul era aproape egal cu cel al celor stabiliți cu domiciliul în județul Sibiu. Din anul 2007, numărul celor stabiliți cu domiciliul l-a depășit pe cel al celor plecați cu domiciliul în fiecare an, valorile ratei sporului migratoriu crescând relativ constant, cu un maxim secundar în anul 2010 (2,57‰) și o valoare maximă pentru toată perioada analizată în anul 2019 (3,41‰). Valorile pozitive ale sporului migratoriu din ultimii ani reflectă atractivitatea județului Sibiu la nivel național. Județul Sibiu are o imagine foarte bună în rândul populației din România, și continuă să atragă locuitori din toate regiunile țării, fapt care compensează scăderea demografică rezultată din sporul natural.

Fig. 2.34 RATA MEDIE ANUALĂ A SPORULUI MIGRATORIU LA NIVEL DE UAT ÎN JUDEȚUL SIBIU ÎN PERIOADA 2017-2021

Sursă: INS – TEMPO-ONLINE (2023)

Astfel, valorile cele mai ridicate ale ratei medii anuale a sporului migratoriu din perioada 2017-2021 se regăsesc tot în comuna Șelimbăr (77,12‰, o valoare uriașă) și în orașul Cisnădie (43,01‰), urmate de alte unități administrativ-teritoriale din apropierea municipiului Sibiu (Șura Mare, Șura Mică, Cristian) sau din Mărginimea Sibiului (Poiana Sibiului, Sadu). Valori ridicate ale ratei sporului migratoriu se înregistrează și în unele comune din Podișul Hârtibaciului (Marpod, Roșia, Slimnic), sau din Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara, Cârța, Turnu Roșu). Pe de altă parte, valoarea cea mai scăzută, de departe, se înregistrează în comuna Jina (-25,72‰). În toate celelalte unități administrativ-teritoriale, rata sporului migratoriu nu scade sub -10‰ pentru perioada analizată. Valori scăzute se mai înregistrează în comunele Păuca (Podișul Secașelor) și Râu Sadului (Mărginimea Sibiului), care se caracterizează în general prin emigrație, și de asemenea multe unități administrativ-teritoriale din partea de nord a județului, îndeosebi din Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente: Bazna, orașul Copșa Mică, Micăsasa, Blăjel, Șeica Mică, municipiul Mediaș, orașul Dumbrăveni. Municipiul Sibiu înregistrează de asemenea o rată negativă a sporului migratoriu (-1,95‰), fapt care subliniază prezența fenomenului de suburbanizare, materializat prin emigrarea unei părți a populației în comunele și orașele din zona periurbană.

Perioada anilor 1990 a fost una foarte dificilă din punct de vedere economic și social, astfel că **emigrația externă** s-a păstrat la valori foarte ridicate, care se reflectă și în datele statistice, care consemnează un maxim în anul 1995 de 1597 de persoane. După anul 1997, emigrația externă pare să scadă considerabil, înregistrându-se un minim de doar 284 persoane care au emigrat definitiv în anul 2001. Cu mici excepții, numărul emigranților definitivi din județul Sibiu s-a stabilizat între 400 și 800 de persoane care au plecat anual, cu o ușoară creștere începând cu anul 2015, atingând un maxim de 977 de persoane în anul 2021, ultimul pentru care mai există date statistice.

În ceea ce privește localitățile din care pleacă acești emigranți, se constată că o pondere semnificativă, de peste 50%, revine municipiilor Sibiu și Mediaș (ponderea celor două orașe fiind, împreună, de 66% în anul 2021). Rezultă că, în majoritatea cazurilor, este vorba de emigranți de origine urbană, cu o educație și calificare peste medie, care obțin relativ facil un loc de muncă în străinătate și sunt siguri de reușita lor, având în vedere că renunță la domiciliul stabil din România în favoarea unui domiciliu stabil în străinătate, probabil împreună cu cetățenia străină sau cu dreptul de rezidență, în funcție de țara de destinație. În multe situații, situația statistică este înregistrată ca atare la mulți ani după emigrarea efectivă a persoanei în străinătate. O mică parte a cetățenilor români emigrați în străinătate revin înapoi în țară, așa cum reiese din statisticile cu privire la imigranții definitiv, care se referă strict la cetățenii români stabiliți (sau reveniți) în România, și care își stabilesc (din nou) domiciliul în România, și nu la cetățenii străini sau de origine străină stabiliți în România, decât în situația în care aceștia din urmă devin cetățeni români (cazul, de exemplu, al persoanelor din Republica Moldova). Numărul celor reveniți sau stabiliți cu domiciliul în județul Sibiu (venind din străinătate) a fost în general sub 100 de persoane anual în perioada anterioară anului 2007, și a crescut ușor la peste 100 de persoane anual începând cu anul 2007 și la peste 200 de persoane anual din 2015, atingând un maxim de 292 de persoane în anul 2018.

Prioritățile de intervenție vizează în principal reducerea fenomenului de îmbătrânire demografică, creșterea ratei natalității (prin creșterea fertilității), limitarea migrației externe, reducerea declinului demografic, diminuarea disparităților demografice din interiorul județului printr-o distribuție spațială mai echilibrată a dinamicii demografice, îmbunătățirea condițiilor de locuit și creșterea calității locuirii.

Creșterea fertilității s-ar mai putea realiza și găsirea unor soluții de a motiva, inclusiv financiar, tinerele mame, în plus față de ceea ce li se oferă acum. În prezent, rata redusă a fertilității, în cazul majorității populației, se explică prin lipsa mijloacelor financiare adecvate pentru creșterea unui număr mai mare de copii, dar și prin integrarea mai dificilă în câmpul muncii a mamei. Situația este și mai gravă în cazul femeilor cu studii superioare de specialitate, care doresc o carieră, și al căror număr este în permanentă creștere, fapt care se corelează negativ cu rata fertilității. Se recomandă implementarea unor politici publice și dezvoltarea unei infrastructuri care să ofere suport părinților, pentru a putea exista un echilibru între sarcinile profesionale și cele parentale. De asemenea, este prioritară găsirea unor soluții moderne,

adequate, cum ar fi munca de acasă în cazul tinerelor mame, care astfel nu ar mai trebui să se deplaseze fizic la locul de muncă, și nici nu ar pierde contactul cu mediul profesional în care activează, acolo unde este posibil.

În viitor, județul Sibiu trebuie să-și mențină și să-și consolideze atuurile socio-economice care îi asigură un nivel ridicat de atractivitate, și astfel să atragă un număr și mai ridicat de persoane tinere. În ceea ce privește migrația externă, un fenomen care preocupă în ultima vreme este și acea migrație a creierelor ("brain drain"), și care se referă exact la acești tineri cu calificări înalte. Crearea de posturi care să-i motiveze pe acești tineri să rămână în țară, mai exact în județul Sibiu, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de salarizare, organizarea mai eficientă, crearea de linii de finanțare pentru cercetare și alte domenii de vârf, ar putea reprezenta soluții care să diminueze această migrație.

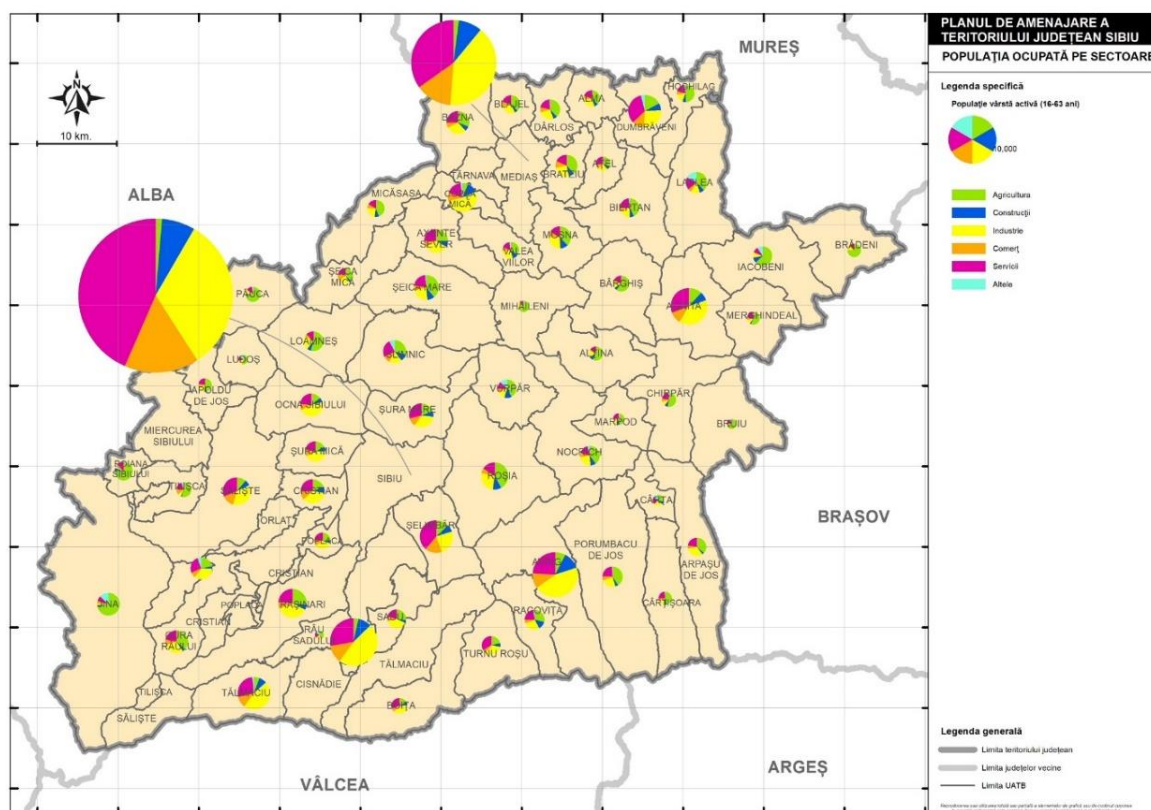
În paralel, trebuie gândite soluții și pentru diminuarea disparităților demografice din interiorul județului. O distribuție spațială mai echilibrată a populației tinere este probabil o utopie, dar printre măsurile care se pot lua în acest sens se numără: crearea de oportunități de angajare pentru tineri și în localitățile cu declin demografic, dezvoltarea infrastructurii de transport pentru a permite un acces facil al tinerilor la potențialele locuri de muncă din aceste localități sau pentru a facilita navetismul, îmbunătățirea infrastructurii de utilități pentru asigurarea unor condiții de locuire adecvate, creșterea accesului la locuințe publice.

2.2. Resursele umane

Datele INS arată că în anul 2021, în județul Sibiu, **populația ocupată** totaliza 180.700 persoane, dintre care 44,3% erau femei, iar 55,7% erau bărbați. Dinamica în timp ne arată că populația ocupată a județului a crescut nominal cu 2,3% în perioada 2011-2021, după cum urmează: numărul bărbaților ocupați a crescut cu 3,7%, în timp ce numărul femeilor a crescut cu 0,6%.

Recenzarea din 2011 arată că la nivelul județului Sibiu, 57,3% din populația totală nu este ocupată (echivalentul a 85,3% din populația cu vârstă activă), iar restul cetățenilor sunt ocupați preponderent în **servicii** (14,1%, deci 21% din populația cu vârstă activă), urmate de industrie (13,9% din total, respectiv 20,7% din populația cu vârstă activă), agricultură (5,7%, echivalentul a 8,5% din populația cu vârstă activă), comerț (5,3%, din total și 7,9% din populația cu vârstă activă) și construcții (3,2%, echivalentul a 4,8% din populația cu vârstă activă), la care se adaugă 0,5% din populația totală (echivalentul a 0,7% din populația cu vârstă activă), care este ocupată în alte activități economice.

Fig. 2.35 DISTRIBUȚIA POPULAȚIEI OCUPATE DIN JUDEȚUL SIBIU, PE LOCALITĂȚI ȘI DOMENII DE ACTIVITATE ÎN 2011

Sursă: prelucrare proprie după datele INS

Serviciile, care reprezentau domeniul cu cea mai mare pondere din perspectiva persoanelor ocupate din județul Sibiu (o treime din total), aveau cea mai ridicată prezență în Municipiul Sibiu (55,4% din total persoanelor ocupate), Mediaș (12,3%) și orașul Cisnădie (3,2%). În schimb, în localitățile Bruuiu, Ludoș, Mihăileni și Râu Sadului numărul acestora nu depășea 50.

În ceea ce privește domeniul industriei, din cele 55.325 de persoane care erau ocupate în domeniu, cele mai multe se regăseau la nivelul Municipiul Sibiu (42,1% din total), urmat de Mediaș (cu 14,5%) și Cisnădie (cu 5,5%). La polul opus, în localități precum Bruuiu, Poiana Sibiului, Merghindeal etc. se regăseau sub 50 de persoane ocupate în industrie.

În cazul celor 22.815 de persoane ocupate în agricultură, localitățile cu cel mai mare număr de persoane ocupate în domeniu erau Jina (cu 4,9% din total), Municipiul Sibiu (cu 4,2%) și orașul Poiana Sibiului (cu 4%), în timp ce în localitățile Râu Sadului, Boița și Cârța numărul acestora nu depășea 100 persoane.

Datele relevă faptul că în comerț erau ocupate 20.943 de persoane, din care mai bine de jumătate erau localizate în Municipiul Sibiu (53,3% din total), urmat de Municipiul Mediaș (cu 13,2%) și Cisnădie (3,7%), în timp ce în localitățile Ludoș, Râu Sadului și Cârța mai puțin de 10 persoane se erau ocupate în acest sector.

Raportat la cele 12.680 de persoane care erau ocupate în domeniul construcțiilor, localitățile cu cel mai ridicat număr de persoane ocupate erau Municipiul Sibiu (cu 39,7% din totalul persoanelor ocupate în construcții), Municipiul Mediaș (cu 14%) și orașul Avrig (cu 5,5%). Sub 10 persoane ocupate în construcții se constatau la nivelul localităților Ludoș, Bruuiu, Mihăileni, Brădeni și Râu Sadului.

Pe subdomenii de activitate, cifrele oficiale (INS) pentru anul 2021 ne arată că cele mai multe persoane erau ocupate în subdomeniul industriei prelucrătoare (32,8% din total), urmat de comerț și reparații (13,7%), respectiv construcții (7,9%). Subdomeniile care prezentau la finalul anului 2021 cel mai redus număr de persoane ocupate erau tranzacțiile imobiliare, producția și furnizarea de energie, gaze, apă și aer condiționat, respectiv intermedierea financiară și asigurările, cu o pondere de sub un procent din totalul persoanelor ocupate. În baza datelor din RPL 2011, din totalul populației stabile ocupate din județul Sibiu (161.275 persoane) în 2011, majoritatea (76,3%) aveau locul de muncă în localitatea de recensare. La acestea se adăugau persoanele care lucrau în altă localitate din județul de recensare (18,6%), după cum urmează: 16% din populația stabilă ocupată a județului lucra în alte municipii / orașe din județul de recensare, iar un procent de 2,6% lucra în altă comună din județul de recensare. În ceea ce privește persoanele care lucrau în alt județ decât cel de recensare (2,9%), 2,4% dintre acestea lucrau în municipii / orașe din alt județ decât cel de recensare, iar 0,5% lucrau într-o comună din alt județ decât cel de recensare. Diferența de 2,2% o reprezentau persoanele care aveau locul de muncă în altă țară. Cele mai importante fluxuri inter-județene de navetiști se înregistrau pe relația Municipiul Sibiu - București (931 de persoane), Mediaș – București (159), Sibiu – Cluj Napoca (144), Sibiu – Brașov (105), Mediaș – Cluj Napoca (94) etc. Fluxuri de intensitate mai mică se înregistrau și între Laslea – Sighișoara (75), Arpașu de Jos - Victoria (56), Dumbrăveni - Sighișoara (53), Hoghilag - Sighișoara (37) etc.

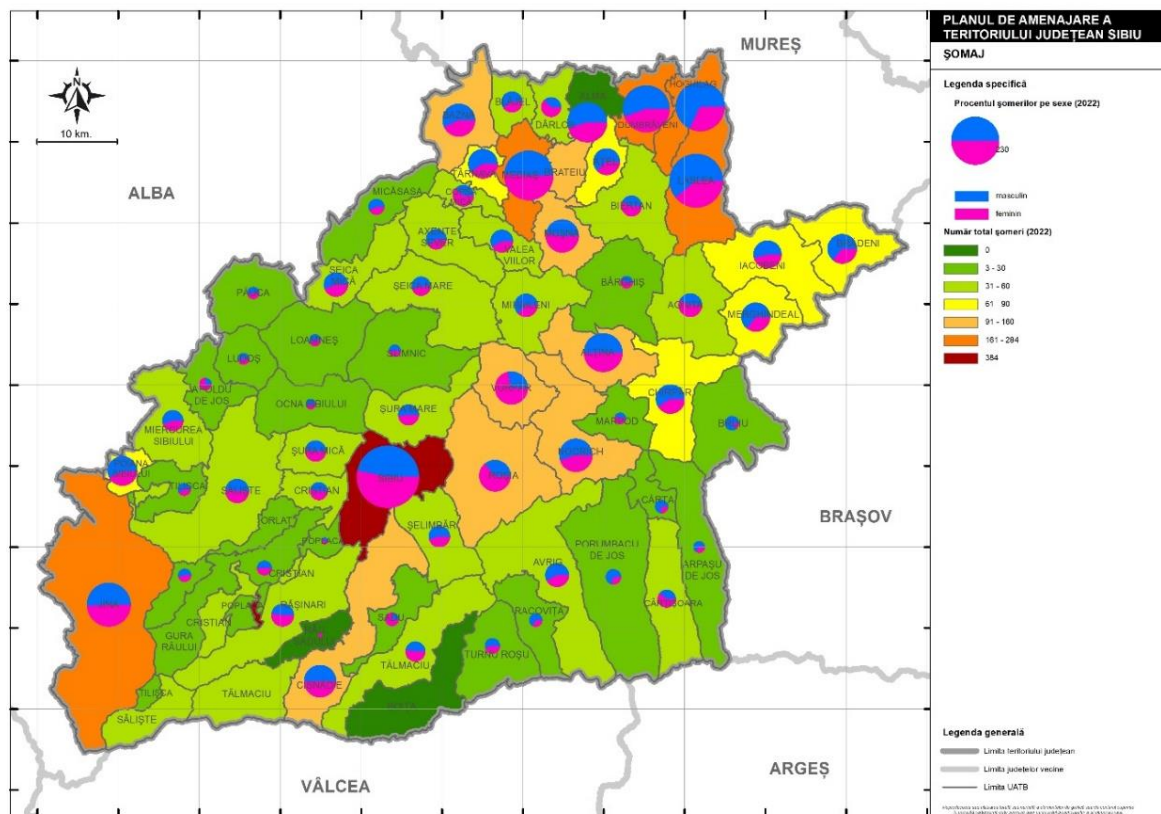
În ceea ce privește populația ocupată după statutul profesional, conform RPL 2011, în anul 2011 în județ existau 144.231 angajați (85% din total), 1.595 angajatori (8,2%), 13.834 lucrători pe cont propriu (8,2%), 9.680 lucrători în propria gospodărie (5,7%) și 322 aflați în altă situație (0,2%), la care se adăugau 30 de persoane care erau membri ai companiilor sau cooperativelor agricole.

În ceea ce privește **navetismul** la nivelul unităților teritoriale, remarcăm următoarele rate pe raza județului Sibiu: Rata navetismului între 60-70%: Poplaca, Șelimbăr, Șura Mare; Rata navetismului între 50-60%: Axente Sever, Boița, Târnava, Ocna Sibiului, Rășinari, Turnu Roșu, Cristian, Sadu, Alma, Moșna, Șura Mică, Orlat, Dârlos; Rata navetismului între 40-50%: Gura Râului, Blăjel, Racovița, Slimnic, Coșșa Mică, Valea Viilor, Ațel, Cisnădie, Roșia, Șeica Mare, Brateiu, Bazna, Avrig, Micăsasa; Rata navetismului între 30-40%: Porumbacu de Jos, Tălmăciu, Apoldu de Jos, Loamneș, Hoghilag, Tilișca, Vurpăr, Săliște; Rata navetismului între 20-30%: Nocrich, Arpașu de Jos, Cârțișoara, Dumbrăveni, Cârța, Biertan, Alțina, Ludoș, Șeica Mică, Marpod, Chirpăr, Bârghis; Rata navetismului între 10-20%: Merghindeal, Miercurea Sibiului, Râu Sadului,

Poiana Sibiului, Laslea, Mihăileni, Agnita, Iacobeni, Păuca, Brădeni; Rata navetismului între 5-10%: Bruuiu, Mediaș, Sibiu, Jina.

Populația activă a județului Sibiu (174.358 persoane) este compusă în prezent din 168.219 persoane active și 6.139 șomeri (3,5%). În ceea ce privește structura pe sexe a șomerilor, 33% sunt femeii și 67% sunt bărbați. Din punctul de vedere al ponderii populației șomere în populația rezidentă a județului, Sibiu ocupă locul 5 în ierarhia județelor. Din numărul total de șomeri în decembrie 2022 19,8% beneficiau de indemnizație de șomaj și proveneau din mediul rural (71). Peste 40% dintre șomeri au studii primare sau sunt fără studii.

Fig. 2.36 PERSOANELE ȘOMERE DIN JUDEȚUL SIBIU, PE SEXE, ÎN 2022

Sursă: prelucrare proprie după datele INS

Structura șomerilor înregistrați pe nivel de ocupabilitate, stabilit prin profilare, se prezintă astfel: 1.758 persoane foarte greu ocupabile, 1.115 greu ocupabile, 944 mediu ocupabile și 536 persoane ușor ocupabile. Raportat la categoriile de vârstă, cei mai mulți șomeri (23%) au între 40-49 ani, fiind urmați de cei sub 25 ani (19%) și cei peste 55 ani (18%).

Datele INS pentru luna decembrie 2022 ne arată că localitățile cu cel mai mare număr de șomeri cuprind: Sibiu (384), Laslea, Mediaș, Hoghilag, Dumbrăveni (toate având peste 200 șomeri), Jina, Brateiu, Alțîna,

Nocrich, Moșna, Vurpăr, Bazna și Cisnădie (toate având peste 100 șomeri). La capătul opus, Sadu, Cârța, Orlat, Racovița, Tilișca, Apoldu De Jos, Bârghiș, Păuca, Slimnic, Arpașu De Jos, Loamneș, Ludoș, Marpod și Ocna Sibiului aveau sub 20 șomeri, Poplaca și Râu Sadului aveau sub 5 șomeri, iar în Alma și Boița nu exista niciun șomer.

Per total, numărul șomerilor a scăzut nominal cu 54,1 procente între 2011 și 2021, astfel: numărul șomerilor de sex feminin a scăzut cu 53,4% în perioada de referință, iar cel al șomerilor de sex masculin s-a redus cu 54,7%. Privind în ansamblu intervalul analizat, observăm că cel mai mic număr al șomerilor a fost înregistrat în anul 2019, iar în anul 2013 au existat cei mai mulți șomeri.

În ceea ce privește rata șomajului, în anul 2021 aceasta a ajuns la 2%, cu 2,3 procente mai mică față de 2011. Rata șomajului în rândul femeilor a scăzut între 2011 (4,3%) și 2021 (2%) cu 2,3 puncte procentuale, în timp ce rata șomajului în cazul persoanelor de sex masculin s-a redus cu 2,4% din 2011 (4,4%) și până în 2021 (2%).

La Recensământul Populației din anul 2011, localitățile cu cele mai mari rate a șomajului erau Copșa Mică (5,5%), urmată de Moșna, Miercurea Sibiului, Avrig și Agnita (peste 4,2% în toate UAT-urile menționate). Cele mai mici rate ale șomajului (sub 1%) se înregistrau în Boița, Poiana Sibiului și Râu Sadului, în timp ce localitățile Loamneș, Ludoș, Șelimbăr, Alma, Valea Viilor, Brădeni, Gura Râului, Tilișca, Jina, Marpod, Mihăileni, Iacobeni, Apoldu de Jos și Păuca aveau rate ale șomajului cuprinse între 1% și 1,9%.

Predomină șomerii aflați în șomaj de sub 6 luni (40,1%), urmați de cei aflați în șomaj de 9-27 luni (35,4%), respectiv de peste 27 luni (14,8%). Cele mai puține persoane din eșantion se află într-un șomaj care acoperă o perioadă de 6-9 luni (9,8%).

În județul Sibiu se înregistrau în luna ianuarie a anului 2023 un număr de 4.510 de beneficiari ai indemnizației pentru creșterea copilului, 3.097 de beneficiari de ajutor social (venit minim garantat), 3.134 de beneficiari de alocație pentru susținerea familiei, 2.135 de beneficiari de stimulent de inserție pentru creșterea copilului, 76.029 de beneficiari de alocație de stat pentru copii și 26.601 de beneficiari de indemnizație pentru persoanele cu handicap.

Conform Registrului furnizorilor de **formare profesională** autorizați, pus la dispoziție de către Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Sibiu, în anul 2021 existau 35 de programe de formare autorizate, dintre care 71,4% erau programe de specializare, 22,9 % erau programe de calificare și 5,7% erau programe de perfecționare. În anul 2021 nu a existat nici un program autorizat de inițiere.

Programele de formare au fost puse la dispoziție de către 4 ONG-uri (Camera de Comerț, Industrie și Agricultură, 2 fundații și 1 asociație) și 11 societăți comerciale și un furnizor neautorizat de formare profesională, mai exact o societate comercială care organiza un program de formare pentru dobândirea competențelor digitale de utilizare a tehnologiei informației, ca instrument de învățare și cunoaștere.

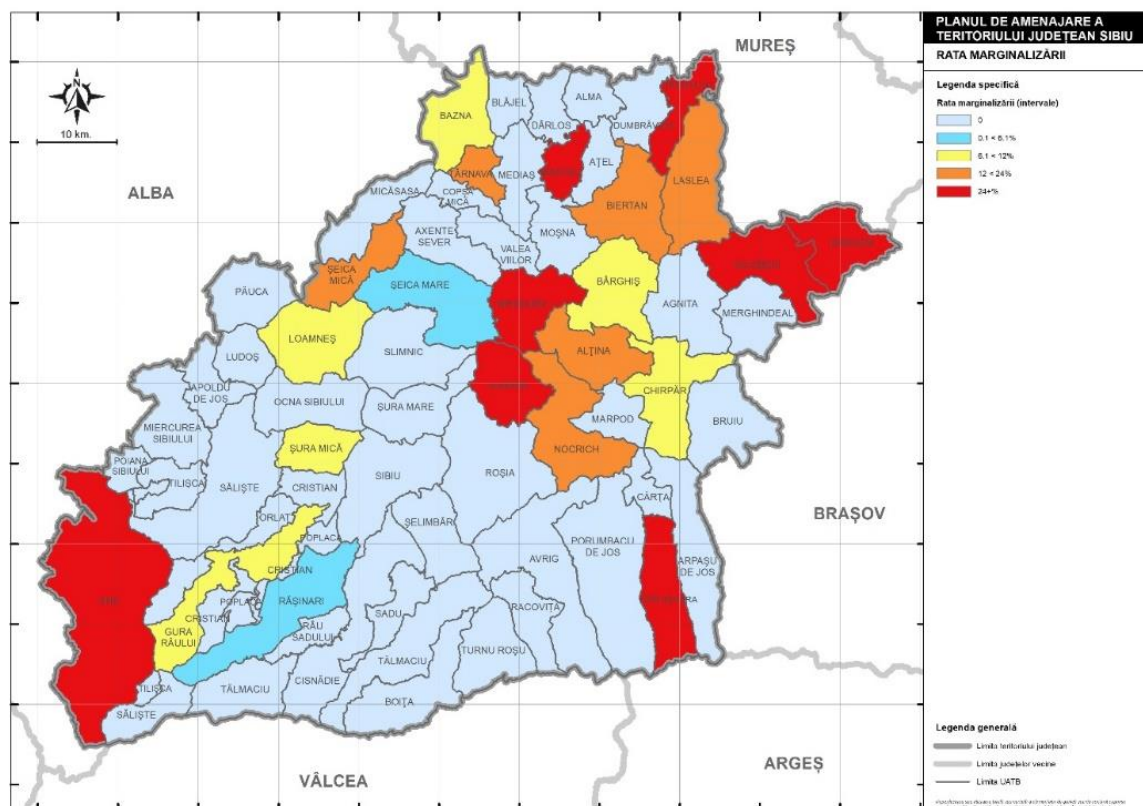
Predomină programele de calificare și de specializare, în detrimentul celor de perfecționare și inițiere. Pentru perioada de referință, cele mai multe programe de formare profesională autorizate (53) s-au desfășurat în anul 2019 și cele mai puține au avut loc în anul 2017.

În anul 2021 au fost organizate și finalizate 975 de cursuri de formare profesională, susținute de către furnizori autorizați. Numărul de absolvenți de cursuri de absolvire a fost de 6.642, iar cel al absolvenților de cursuri de calificare a fost de 6.750. Astfel, au fost eliberate 13.392 de certificate de absolvire și calificare. Agenția a autorizat 52 de dosare a furnizorilor de formare profesională. În anul respectiv au fost organizate și finalizate 975 de cursuri de formare profesională, susținute de către furnizori autorizați. Numărul de absolvenți de cursuri de absolvire a fost de 6.642, iar cel al absolvenților de cursuri de calificare a fost de 6.750. Astfel, au fost eliberate 13.392 de certificate de absolvire și calificare. Agenția a autorizat 52 de dosare a furnizorilor de formare profesională.

La nivel de județ, singurele date disponibile privind **sărăcia** sunt cele puse la dispoziție de către Banca Mondială, în raportul „Sărăcia în Europa”. Conform raportului, în județul Sibiu, rata de risc de sărăcie era cuprinsă în intervalul 3,9 - 17,46 procente. Același raport arată că în județ, populația care trăiește sub pragul sărăciei se încadrează în intervalul de 46.000 - 78.355 persoane.

Conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România, județul Sibiu se confruntă cu o rată mare de marginalizare rurală (9,0%): comunitățile roma reprezintă 5,7% din populația rurală, fiind cele mai numeroase, urmate de comunitățile non-roma (1,8% din populația rurală) și comunitățile mixte etnic (1,5% din populația rurală). Mai exact, în județ există 34 de sate cu zone marginalizate, cuprinse în 21 de comune. În 22 (aproape 65% dintre acestea) dintre cele 34 de sate, procentul populației rome în zonele marginalizate este de peste 20%. În ceea ce privește numărul locuitorilor ce trăiesc în zonele marginalizate, 26,5% dintre cele 34 de sate au între 1 și 169 locuitori, 26,5% au între 170 și 256 locuitori, 20,6% au între 257-418 locuitori și 26,5% (mai exact, 9 sate, toate din comune diferite) au peste 419 locuitori care trăiesc în zone marginalizate.

Fig. 2.37 RATA MARGINALIZĂRII ÎN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: Prelucrare proprie, după Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România

Nu în ultimul rând, la nivelul județului, 2 comune sunt caracterizate de o rată a marginalizării sub medie (Rășinari și Șeica Mare), 6 dintre acestea se confruntă cu marginalizare la medie (Bârghiș, Bazna, Chirpăr, Gura Râului, Loamneș și Șura Mică) și tot în cazul a 6 comune, marginalizarea este peste medie (Alțîna, Biertan, Laslea, Nocrich, Șeica Mică, Târnava). Cel mai frecvent tip de marginalizare întâlnit în județul Sibiu este cel al **marginalizării severe**, ce caracterizează 8 dintre comune (deci 12,5% din totalul UAT-urilor din județ), după cum urmează: Brădeni, Brateiu, Cârțișoara, Hoghilag, Iacobeni, Jina, Mihăileni și Vurpăr. Este necesară asigurarea de stimulente pentru creșterea natalității și pentru retenția, respectiv atragerea forței de muncă tinere în județ. Priorități în ceea ce privește piața muncii ar fi: reducerea decalajelor privitoare la forța de muncă, între localitățile din județ; asigurarea egalității de gen în rândul forței de muncă, pe teritoriul întregului județ; tranziția forței de muncă spre sectoarele economice cu valoare adăugată mare și pregătirea acestora pentru meseriile viitorului; stimularea creșterii nivelului de educație și pregătire profesională a populației din județ, precum și Identificarea soluțiilor de angajare a persoanelor șomere, inclusiv prin implementarea unor instrumente dedicate pentru cele încadrate ca având dificultăți

de ocupare și Creșterea calității și a eficienței programelor autorizate de formare profesională, inclusiv prin încurajarea diversificării acestora și a consolidării parteneriatelor între sectorul public și cel privat.

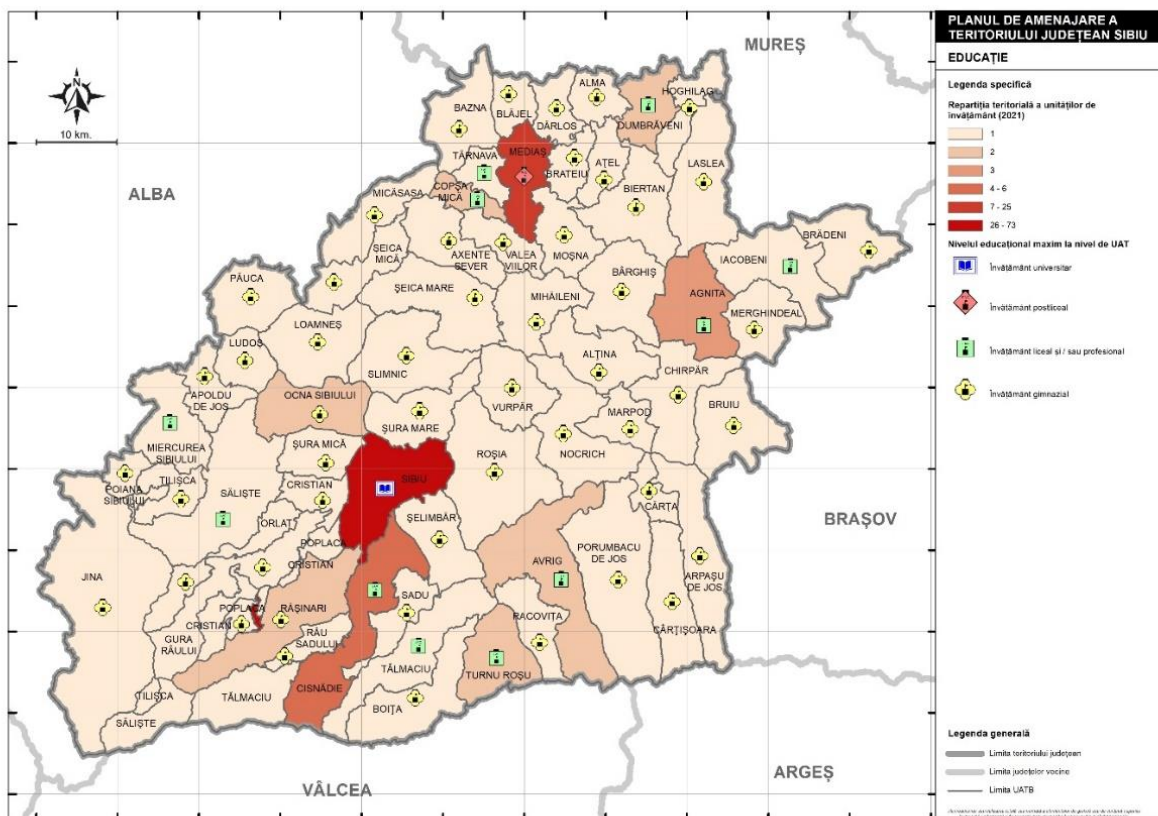
O altă prioritate ar trebui să o constituie locuințele sociale, care sunt necesare unui număr important de locuitori, din păturile sărace ale societății, în special în municipiul Sibiu. Accesul mai ridicat la locuințe publice ar reprezenta de asemenea o măsură capabilă să dea rezultate cu consecințe atât de natură socio-economică, cât și demografică. Județul Sibiu deține destui locuitori aflați la limita sărăciei, care trăiesc în condiții insalubre, în locuințe supraaglomerate sau inadecvate. Mulți dintre acești locuitori sunt tineri și au sau și-ar dori să aibă, în destule cazuri, un număr ridicat de copii. Un grad mai ridicat de confort ar contribui la creșterea calității vieții și chiar a ratei natalității, pe de o parte, și ar diminua o serie de fenomene negative, precum mortalitatea infantilă, morbiditatea, abandonul școlar. Eradicarea comunităților marginalizate care trăiesc în așezări informale, astfel încât acestora să le fie asigurate condiții decente de trai și o integrare corespunzătoare în societate, respectiv pe piața muncii, este de urmărit în acest context.

2.3. Infrastructura socială

2.3.1. Educație

Numărul total de unități de învățământ din județul Sibiu a scăzut constant în ultimele decenii, conform datelor de la Institutul Național de Statistică, disponibile pe platforma TEMPO ONLINE. Astfel, numărul maxim de unități de învățământ, 544, s-a înregistrat chiar în primul an pentru care există date statistice, 1992. Din anul 2005, numărul total de unități de învățământ a scăzut mult mai lent, ajungând la 173 în anul 2021, ultimul pentru care mai există date statistice.

Fig. 2.38 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2021

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Majoritatea unităților de învățământ (98 din 173, adică 56,6%) sunt situate în cele două municipii, Sibiu și Mediaș. În celelalte orașe sunt prezente de obicei câte 2-3 unități de învățământ, excepție făcând orașul Cisnădie, care dispune de 6 unități de învățământ, respectiv, la capătul celălalt, orașele Săliște și Tâlmaciu, cu o singură unitate de învățământ. Majoritatea comunelor dispun, de asemenea, de o singură unitate de învățământ. Majoritatea unităților de învățământ (98 din 173, adică 56,6%) sunt situate în cele două municipii, Sibiu și Mediaș. În celelalte orașe sunt prezente de obicei câte 2-3 unități de învățământ, excepție făcând orașul Cisnădie, care dispune de 6 unități de învățământ, respectiv, la capătul celălalt, orașele Săliște și Tâlmaciu, cu o singură unitate de învățământ. Majoritatea comunelor dispun, de asemenea, de o singură unitate de învățământ. Aproximativ jumătate din unitățile de învățământ (88 din 173, adică 50,9%) sunt unități de învățământ primar și gimnazial. Aici se includ și trei unități de învățământ primar și gimnazial special (2 în Sibiu și 1 în Mediaș). Totodată, în 2021 existau 43 de unități de învățământ preșcolar, localizate exclusiv în mediul urban: 30 la Sibiu, 8 la Mediaș, 2 la Cisnădie și câte una la Agnita, Coșca Mică și Ocna Sibiului.

Populația școlară a cunoscut același trend descendent ca și unitățile de învățământ. Principala cauză a acestui declin a fost și este natalitatea tot mai scăzută, la care se adaugă, în secundar, abandonul în cazul anumitor categorii marginalizate de elevi, sau migrația internă sau externă la studii. Majoritatea acestora (57,6%) studiază în municipiul Sibiu, iar 21,9% studiază într-unul din celelalte municipii și orașe din județul Sibiu. Astfel, aproape 80% din populația școlară din județul Sibiu studiază în mediul urban. Cu toate acestea, și în unele comune, în special în zona periurbană a municipiului Sibiu (Roșia, Șelimbăr, Rășinari, Gura Râului), și chiar un pic mai departe (Jina, Nocrich), se înregistrează o populație școlară destul de mare, comparabilă cu cea din orașele mici.

Din totalul populației școlare, 15886 de persoane (19,7%) reprezintă studenții și cursanții înscriși în învățământul universitar, în municipiul Sibiu. Majoritatea acestora sunt înscriși la cursuri universitare de licență (12090, adică 76,1%), fiind înscriși în anul 2021 la cele două universități de stat (99,9%).

În anul 2021, în învățământul postliceal erau înscriși 1575 de elevi, reprezentând doar 2% din populația școlară a județului Sibiu. Cea mai mare parte a acestora (70,2%) erau înscriși la cele 4 școli postliceale din municipiul Sibiu, iar 470 (29,8%) erau înscriși la singura unitate de învățământ postliceal din municipiul Mediaș. În învățământul de maiștri sunt înscriși 285 de elevi, toți studiind în unități de învățământ din municipiul Sibiu.

O pondere mult mai ridicată o dețin elevii înscriși în învățământul liceal și profesional, care totalizează 13636 de persoane (16,9%). Majoritatea acestora (aproape 11000) sunt înscriși la licee (80,7%) și doar 2638 de elevi urmează cursuri în unități de învățământ profesional (19,3%). Peste 85% din elevii de liceu și școală profesională din județ studiază în unul din cele două municipii, Sibiu sau Mediaș. Valori reduse, de sub 150 de elevi, se înregistrează în unitățile de învățământ liceal și profesional din orașul Miercurea Sibiului și din comunele Iacobeni și Târnava. Valoarea minimă, de 57 de elevi, s-a înregistrat în comuna Turnu Roșu, unde (mai) există doar învățământ profesional.

În cazul elevilor din gimnaziu, se constată, în mod firesc, o pondere mai ridicată a elevilor de la unitățile de învățământ gimnaziale din municipiile Sibiu (39,6%) și Mediaș (10,2%), având în vedere și populația școlară mult mai numeroasă din aceste municipii. Împreună, cele două municipii dețin aproape jumătate din populația școlară de vârstă gimnazială din județ. Întrucât toate comunele dispun de cel puțin o școală gimnazială, elevii din învățământul gimnazial sunt repartizați mai uniform în cadrul unităților administrativ-teritoriale de bază din județul Sibiu, direct proporțional cu populația de vârstă școlară (specifică gimnaziului) din diversele localități din județ. Un număr foarte redus de elevi, sub 50, s-a înregistrat în unele comune din Podișul Secașelor (Ludoș – 20 de elevi, valoarea minimă la nivel județean, Apoldu de Jos), în comuna Râu Sadului (23 de elevi), și comunele Bruuiu și Merghindeal din Podișul Hârtibaciului, de dimensiuni mici și totodată caracterizate printr-o natalitate scăzută în ultimii ani.

În învățământul primar (inclusiv în învățământul special) erau înscriși 20124 de elevi în anul 2021, reprezentând 25% din populația școlară a județului. Se observă, și în cazul elevilor din învățământul primar, faptul că aproape jumătate studiază în unități de învățământ din cele două municipii, Sibiu (40,2%) și Mediaș (8,9%). Ierarhia se păstrează aproape identică cu cea a numărului de elevi din învățământul gimnazial, existând un număr mai mare de elevi în orașele Avrig și Cisnădie, în vreme ce comuna Roșia se află tot pe poziția a cincea, ca număr de elevi din învățământul primar.

Se constată că există copii înscriși la grădinițe în toate unitățile administrativ-teritoriale de bază din județul Sibiu, cu excepția comunei Loamneș, iar numărul de copii înscriși în creșe este extrem de redus, 472, din care 415 (87,9%) în municipiul Sibiu și 57 (12,1%) în municipiul Mediaș. În afara celor două municipii, nu există alte creșe în județul Sibiu.

Clădirile unităților de învățământ sunt relativ vechi, marea majoritate datând din secolul XX, dar există și clădiri mai vechi (chiar de importanță istorică). În special în mediul rural, dar și în mediul urban (cu precădere în cartierele de blocuri), o bună parte din clădirile unităților de învățământ au fost construite în perioada comunistă. Unele au beneficiat de lucrări de reabilitare în ultimele decenii. Există însă și clădiri care ar necesita intervenții de urgență, fiind într-o stare avansată de degradare. În anul 2021 existau 3547 săli de clasă, incluzând aici și sălile de cursuri sau seminarii și amfiteatrele, în cazul învățământului universitar, rezultând o medie de 20,5 săli de clasă / unitate de învățământ la nivelul județului Sibiu, și o medie de 22,7 elevi și studenți / sală de clasă la nivelul județului Sibiu. Media județeană însă este mult ridicată de media de la nivelul municipiului Sibiu, de 33,2 elevi și studenți / sală de clasă, care rezultă în special din capacitatea ridicată a amfiteatrelor din universități. Medii ridicate se mai înregistrează și în comunele Jina (24,5 elevi / sală de clasă), Vurpăr (22,6 elevi / sală de clasă), Șura Mare, Poiana Sibiului, Sadu (toate cu peste 20 de elevi / sală de clasă).

Numărul total de laboratoare din unitățile de învățământ din județul Sibiu era de 658, rezultând o medie de 122,5 elevi / laborator, respectiv de 3,8 laboratoare / unitate de învățământ. În majoritatea unităților de învățământ din mediul rural (35 din 53 de comune, adică 66%), precum și în două orașe (Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului) există mai puțin de 3 laboratoare, de obicei unul singur sau două, iar în 7 comune (13,2%) nu există nici un laborator în unitățile de învățământ: Brădeni, Chirpăr, Merghindeal, Mihăileni, Râu Sadului, Șeica Mare și Șelimbăr.

Situația este și mai catastrofală în cazul atelierelor școlare, care totalizează 148 ateliere la nivelul întregului județ, respectiv 0,86 ateliere școlare / unitate de învățământ, respectiv 544,4 elevi / atelier școlar, în medie. Atelierele școlare se regăsesc aproape exclusiv în unitățile de învățământ din mediul urban, cu precădere în municipiile Sibiu (88 de ateliere, 59,5%), Mediaș (22 de ateliere, 14,9%) și în orașul Dumbrăveni (11 ateliere, 7,4%). Prezența lor este parțial asociată cu filiera tehnică sau tehnologică, și, în trecut, cu prezența unor licee industriale. Cu foarte puțin excepții (Târnava, Turnu Roșu, Cârța, Roșia),

unitățile de învățământ din mediul rural nu (mai) includ ateliere școlare, deși multe au avut cândva. Ateliere școlare lipsesc de altfel și din unitățile de învățământ din câteva orașe (Avrig, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului și Tâlmăciu).

Terenurile de sport sunt și mai puține, 102, rezultând 0,59 terenuri de sport / unitate de învățământ în medie în județul Sibiu, respectiv 790 elevi / teren de sport. Există și unele comune, mai ales cele care au mai multe sate aparținătoare și deci mai multe clădiri arondate unității de învățământ din centrul de comună, care au mai multe terenuri de sport: Moșna și Turnu Roșu câte 3 terenuri de sport, Alma, Loamneș, Merghindeal, Racovița, Rășinari, Șelimbăr și Târnava câte 2 terenuri de sport. Pe de altă parte, aproximativ jumătate din comune, în special cele din jumătatea nordică a județului, nu au nici un teren de sport în unitățile de învățământ primar și gimnazial, așa cum este cazul, din păcate, și în cazul orașelor Dumbrăveni și Copșa Mică.

Puțin mai bună este situația sălilor de gimnastică, acestea fiind 124 în total la nivelul întregului județ, rezultând o medie de 0,72 săli de gimnastică / unitate de învățământ, și o medie de 650 de elevi / sală de gimnastică. În general, unitățile de învățământ primar și gimnazial din centrele urbane au săli de gimnastică, uneori chiar mai multe, excepție făcând orașele Săliște și Ocna Sibiului, unde sălile de gimnastică lipsesc cu desăvârșire, din orice unitate de învățământ.

Cea mai gravă situație se înregistrează în cazul școlilor care nu au nici teren de sport, nici sală de gimnastică, cum se întâmplă în unele comune din Podișul Hârtibaciului (Iacobeni, Șeica Mare, Bruuiu, Chirpăr, Mihăileni), Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente (Micăsasa, Hoghilag, Bazna), Podișul Secașelor (Ludoș) sau Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara).

Conform datelor statistice de pe platforma TEMPO ONLINE, în anul 2021 existau 13322 de calculatoare și echipamente IT în administrarea unităților de învățământ din județul Sibiu, rezultând o medie de 77 calculatoare / unitate de învățământ, respectiv 6 elevi / calculator. Majoritatea calculatoarelor și echipamentelor IT (61%) se localizează în unitățile de învățământ din municipiul Sibiu, dar câteva calculatoare (5 la Ludoș, 6 la Mihăileni) există în unitățile de învățământ din fiecare unitate administrativ-teritorială.

În anul 2021, conform datelor de pe platforma TEMPO ONLINE, în județul Sibiu activau 5536 de cadre didactice, la toate nivelurile de învățământ, rezultând o medie de 32 de cadre didactice / unitate de învățământ, respectiv 14,6 elevi / cadru didactic. Mai mult de jumătate dintre cadrele didactice (52,2%) predau la unități de învățământ din municipiul Sibiu. Cel mai mic număr de cadre didactice (6) se înregistra în comuna Râu Sadului.

În ansamblu, la nivelul județului Sibiu, se poate constata că există toate premisele pentru un învățământ de calitate. Rețeaua de unități de învățământ acoperă întreg județul și, cu puține excepții, unitățile de

învățămint din județul Sibiu au un nivel de dotare destul de ridicat, iar personalul didactic este în general suficient la toate ciclurile, cu unele minusuri pe alocuri în mediul rural.

2.3.2. Sănătate

În ceea ce privește asistența medicală terțiară (spitalicească), conform datelor de pe platforma TEMPO ONLINE, în județul Sibiu funcționau în anul 2021 un număr de 12 spitale, dintre care 9 spitale publice și 3 spitale private. Comparativ cu anul 2019, se remarcă faptul că numărul de spitale private a crescut de la unul singur (în 2019) la trei în anul 2021. Majoritatea spitalelor (75%) se localizează în municipiul Sibiu, respectiv 6 din cele 9 spitale publice și toate cele 3 spitale private. Celelalte trei spitale publice sunt situate în municipiul Mediaș și în orașele Cisnădie și Agnita.

Numărul de paturi din spitalele publice ale județului Sibiu a scăzut de la 3723 paturi în anul 2000 la 2574 paturi în 2019, ceea ce înseamnă că și asigurarea cu paturi a populației a scăzut de la 8,4 paturi la 1000 locuitori în anul 2000 la 6,4 paturi la 1000 locuitori în anul 2019. În anul 2019, cele 2574 paturi erau distribuite în teritoriu astfel: 2119 paturi în municipiul Sibiu, 335 paturi în municipiul Mediaș, 48 paturi în orașul Agnita și 72 paturi în orașul Cisnădie.

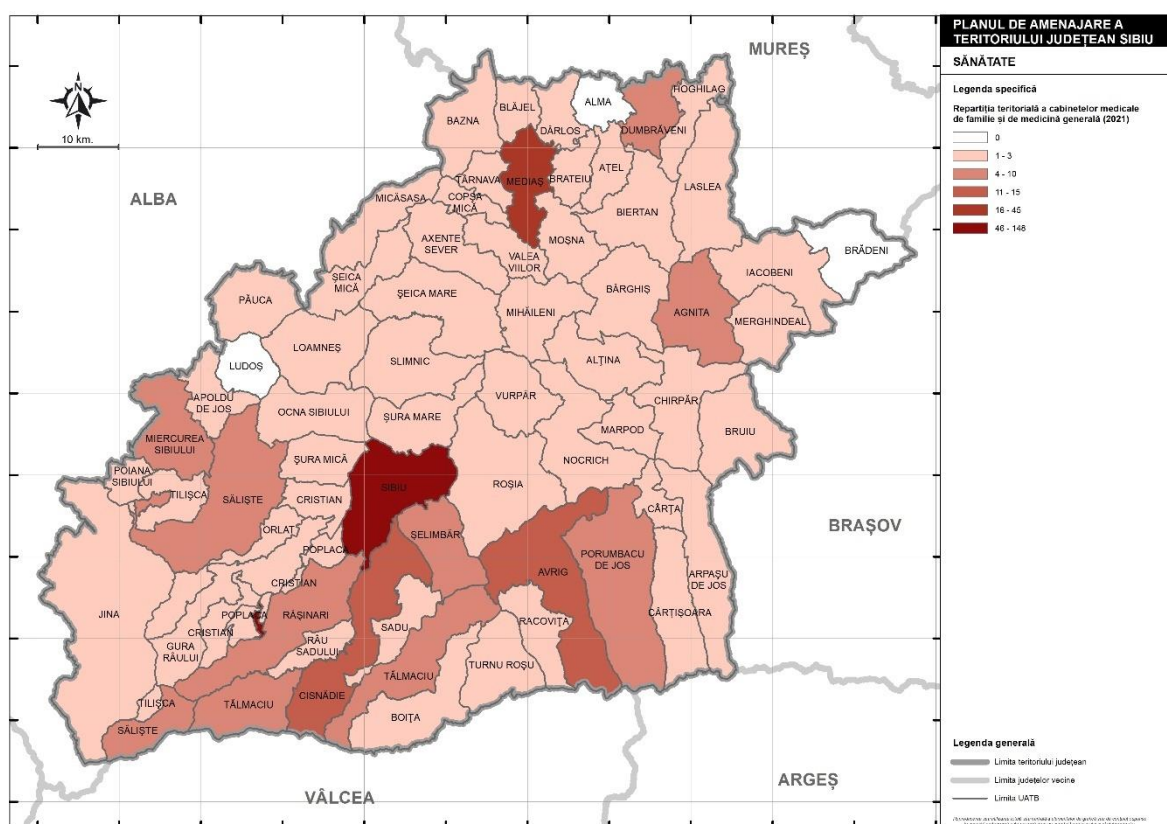
În perioada 2014-2019, serviciile spitalicești s-au caracterizat prin: creșterea numărului de cazuri, în condițiile accelerării procesului de îmbătrânire demografică și de creștere a morbidității; scăderea duratei medii de spitalizare; rata de ocupare a paturilor a crescut, în general; a crescut numărul de servicii de radiologie și imagistică medicală.

În județul Sibiu funcționează 8 furnizori de servicii de urgență, dintre care un furnizor public (Serviciul Județean de Ambulanță Sibiu).

Activitatea medicală de specialitate se desfășoară în cabinete medicale de specialitate, al căror număr este într-o continuă creștere. Conform platformei TEMPO ONLINE, în anul 2021, în județul Sibiu funcționau 562 de cabinete medicale de specialitate. Marea majoritate a acestora (408, respectiv 72,6%) erau localizate în municipiul Sibiu. Un număr important de cabinete medicale de specialitate se localizează și în municipiul Mediaș (81, respectiv 14,4%), iar majoritatea celorlalte sunt situate în cele două orașe care dețin și spitale, Cisnădie și Agnita. Un număr redus de cabinete medicale de specialitate se localizează și în orașele Avrig, Tălmăciu, Săliște, Ocna Sibiului și Dumbrăveni, precum și în câteva comune din zona periurbană a municipiului Sibiu (Șelimbăr, Gura Râului, Șura Mică). Din păcate, marea majoritate a comunelor și chiar și unele orașe (Copșa Mică, Miercurea Sibiului) nu dispun de servicii medicale de specialitate. De asemenea, pe lângă acestea, în 2019 mai funcționau: 6 societăți civile medicale de specialitate private; 4 ambulatorii de specialitate (2 publice și 2 private); 28 de policlinici private; un centru de diagnostic și tratament (public); un centru medical de specialitate (public) și 3 centre de dializă private.

În județul Sibiu, în anul 2021 funcționau 354 de cabinete de medicină, din care 298 de cabinete de medicină de familie și 56 de cabinete de medicină generală, toate fiind private. O mare parte din acestea (148, respectiv 41,8%) sunt localizate în municipiul Sibiu, iar 54 sunt în municipiul Mediaș (12,4%), de unde rezultă că mai mult de jumătate din cabinetele de medicină de familie din județ sunt localizate în cele două municipii. În orașele Avrig și Cisnădie sunt câte 11-12 cabinete de medicină de familie, iar în toate celelalte localități mai puțin de 10. În comunele mai mici funcționează un singur cabinet medical, iar trei comune (Alma, Ludoș și Brădeni) nu dispun deloc de un cabinet de medicină de familie.

Fig. 2.39 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A CABINETELOR MEDICALE DE FAMILIE ȘI DE MEDICINĂ GENERALĂ DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2021

Sursa: INS – TEMPO ONLINE (2023)

Din repartizarea teritorială a medicilor, indiferent de specialitatea acestora, se constată că nu mai puțin de 13 comune nu dețin nici un medic, deși, conform statisticii privind cabinetele medicale de familie și a cabinetelor de medicină generală, în 10 din aceste comune (Apoldu de Jos, Ațel, Cârța, Cârțișoara, Chirpăr, Hoghilag, Marpod, Moșna, Râu Sadului și Târnavă) există cabinete, doar că acestea nu sunt și deservite de un medic (de familie sau generalist), sau, în ipoteza mai optimistă, că medicii care deservește aceste

cabinete își au sediul principal în altă localitate (în altă comună sau într-un oraș) și vin doar din când în când, probabil săptămânal sau de două ori pe săptămână, la cabinetele medicale din comunele respective. În total, conform datelor statistice de pe platforma TEMPO ONLINE, în județul Sibiu activau în anul 2021 un număr de 1468 de medici, din care majoritatea (1091, respectiv 74,3%) erau angajați în sectorul public. În total, conform datelor statistice de pe platforma TEMPO ONLINE, în județul Sibiu activau în anul 2021 un număr de 1468 de medici, din care majoritatea (1091, respectiv 74,3%) erau angajați în sectorul public. Conform datelor de pe platforma TEMPO ONLINE, în anul 2021 personalul sanitar mediu din județul Sibiu includea 3502 persoane, dintre care 1950 (55,7%) lucrau în sectorul public, cu precădere în spitale și ambulatoriile de specialitate ale acestora, iar 1552 (44,3%) activau în sectorul privat. Marea majoritate a personalului sanitar mediu (75,7%) lucrează în municipiul Sibiu, indiferent de sector, fapt care evidențiază, încă odată, concentrarea serviciilor medicale de orice natură în municipiul reședință de județ. Numărul asistentelor medicale scade dramatic în orașele mai mici și mai ales în mediul rural, unde, cu unele excepții (Șelimbăr – 23 de cadre medicale medii), în multe comune se regăsesc doar una sau două persoane din această categorie. Există și trei comune (Alma, Ludoș și Marpod) unde nu există deloc personal sanitar mediu.

Pe baza datelor puse la dispoziție de Direcția de Sănătate Publică a județului Sibiu, serviciile de îngrijiri la domiciliu și îngrijiri paliative au fost oferite de doi furnizori în anii 2014 și 2015, de câte trei furnizori în anii 2016 și 2017, și de către cinci furnizori în anul 2018.

Numărul cabinetelor de medicină dentară/stomatologice a crescut de la 409 cabinete în anul 2014 la 506 cabinete în anul 2019 și la 525 în anul 2021, toate fiind private, conform bazei de date TEMPO ONLINE. Marea majoritate a acestora (62,5%) sunt localizate în municipiul Sibiu. Situația este mult mai critică în mediul rural, unde doar puțin mai mult de jumătate din comune (35 de comune din totalul de 53 de comune) dețin un cabinet stomatologic. Cele 18 comune care nu dețin cabinet stomatologic se localizează în special în partea centrală sau nordică a județului, cu precădere în Podișul Hârtibaciului și în Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente, în vreme ce în partea de sud a județului doar două comune se află în această situație (Râu Sadului, cea mai mică comună din județ, și Boița).

În ceea ce privește numărul de medici stomatologi, conform datelor de pe platforma TEMPO ONLINE, în anul 2021 aceștia totalizau 686 de persoane, dintre care 155 (22,6%) activau în sectorul public (dintre care 154 în municipiul Sibiu și 1 în municipiul Mediaș), iar 531 (77,4%) în sectorul privat. La fel ca și în cazul cabinetelor stomatologice, numărul cel mai ridicat de medici stomatologi din județul Sibiu, exceptând municipiul reședință de județ, se localizează în municipiul Mediaș (56), orașul Cisnădie (24), comuna Șelimbăr (15) și orașul Agnita (13). Există însă și 24 de comune unde nu există deloc medic stomatolog. Majoritatea acestor comune (18 din 24) coincid cu cele unde nu există nici cabinet stomatologic.

Conform datelor de pe platforma TEMPO ONLINE, în județul Sibiu existau 167 de farmacii și puncte farmaceutice în anul 2021. Doar 9 dintre acestea (5,4%) aparțineau sectorului public, iar 158 (94,6%) erau private. Majoritatea (144, adică 86,2%) sunt farmacii, iar 23 (13,8%) sunt puncte farmaceutice, localizate exclusiv în mediul rural. Există 18 comune care nu dețin deloc farmacie și nici măcar un punct farmaceutic localizate în Podișul Hârtibaciului, în special în partea centrală a acestuia, precum și în Podișul Secașelor și în Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente. Cele 167 de farmacii și puncte farmaceutice din județ sunt deservite de 580 de farmaciști, rezultând un număr mediu de 3,5 farmaciști / farmacii.

La Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu funcționează din anul 1990 Facultatea de Medicină, care pregătește specialiști în domeniile Medicină Generală, Medicină Dentară, Asistență Medicală Generală, Tehnică Dentară și Farmacie. Facultatea se află într-o relație de strânsă colaborare cu spitalele clinice, publice și private din județul Sibiu.

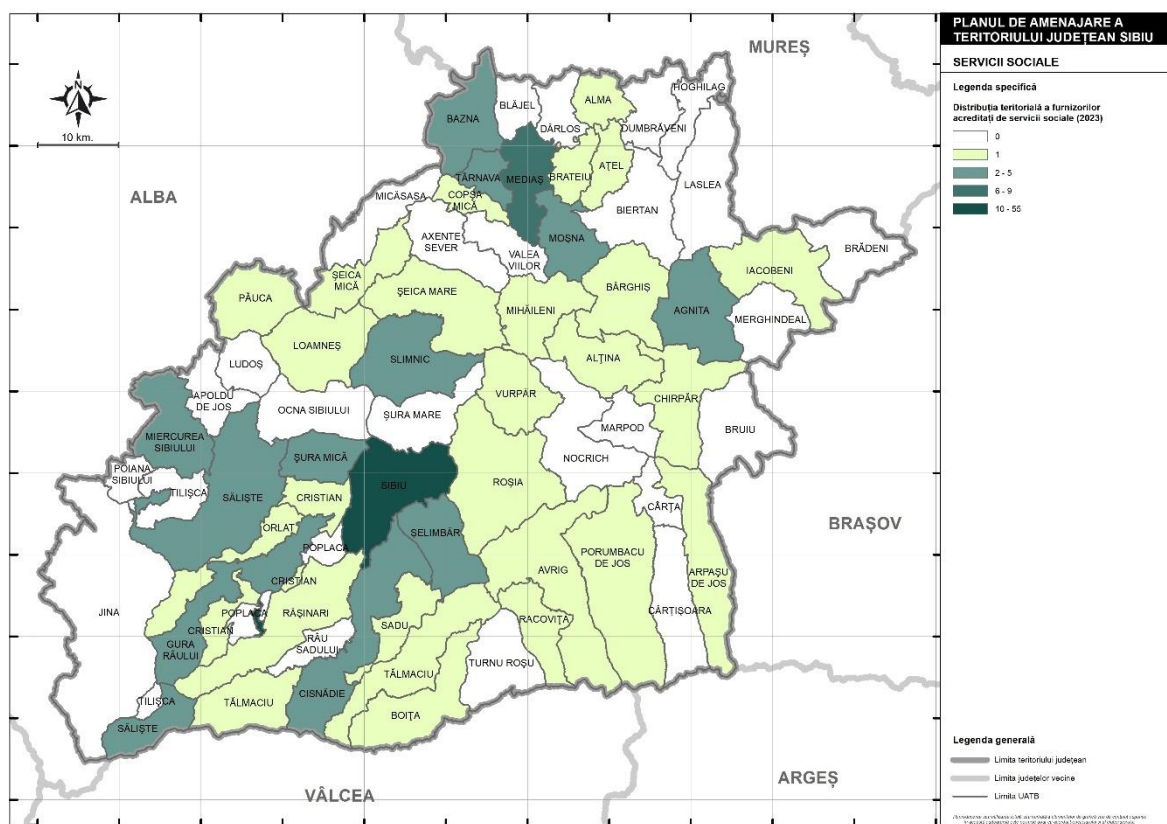
În general, dotările din domeniul sănătății publice din județul Sibiu sunt peste cele existente în majoritatea județelor din țară. Disfuncționalitățile existente vizează cu precădere mediul rural din județul Sibiu, unde nu există suficient personal medical calificat raportat la nevoile existente, în special în comunele mai izolate din Podișul Hârtibaciului și Podișul Secașelor, unde și procesul de îmbătrânire demografică are un impact semnificativ.

2.3.3. Asistență socială

Conform bazei de date a Ministerului Muncii și Solidarității Sociale privind furnizorii de servicii sociale, la nivelul lunii martie 2023, în județul Sibiu, erau acreditați, în baza Legii 197/2012, 121 de furnizori de servicii sociale (în creștere față de anii precedenți), din care 33 de furnizori publici și 88 de furnizori privați. Între furnizorii publici, se includ 28 de furnizori publici din categoria structurilor specializate din cadrul / subordinea autorităților administrației publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș sau municipiu; și 5 furnizori publici din categoria unități sanitare, unități de învățământ și alte instituții publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate.

Între furnizorii privați, se includ 67 de organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații; 8 culte recunoscute de lege; și 13 operatori economici, în condiții speciale, prevăzute de lege.

Fig. 2.40 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A FURNIZORILOR ACREDITAȚI DE SERVICII SOCIALE DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2023

Sursa: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023)

Se constată că din totalul de 64 de primării existente la nivel județean, doar 27 aveau acreditare pentru furnizarea de servicii sociale. În ceea ce privește furnizorii privați de servicii sociale de la nivelul județului Sibiu, opinia generală a actorilor cheie din teritoriu este că aceștia oferă servicii de calitate și creează modele de bună practică, obținând rezultate foarte bune.

În perioada 2014-2019, cheltuielile anuale cu protecția socială a șomerilor au crescut cu circa 10%, ca urmare a creșterii cheltuielilor pentru formarea profesională și plata absolvenților, a plăților pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj, a primelor de relocare și a altor cheltuieli, printre categoriile de cheltuieli care s-au redus la nivelul aceleiași perioade, remarcându-se cheltuielile cu indemnizația de șomaj și plățile pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri din categoria defavorizați.

În luna martie 2023, în județul Sibiu sunt licențiate, în total, 19 servicii rezidențiale pentru persoane vârstnice, din care unul aparținând Direcției de Asistență Socială Sibiu, iar 18, domeniului privat. În municipiul Sibiu sunt localizate 6 astfel de cămine pentru vârstnici, iar în comunele Marpod și Slimnic câte două. Alte cămine pentru vârstnici sunt localizate în zona periurbană a municipiului Sibiu (la Tâlmaci, în comuna Boita).

Șelimbăr, Cristian, Șura Mică, Orlat), în municipiul Mediaș și în comuna Ațel din Culoarul Târnavei Mari și în două comune din Podișul Hârtibaciului (Bârghiș și Merghindeal).

În martie 2023, la nivelul județului Sibiu exista o singură cantină socială licențiată, aparținând Direcției de Asistență Socială Sibiu, cu o capacitate de 200 de locuri.

Indemnizația lunară pentru adulții cu handicap grav și accentuat și pentru însoțitorii persoanelor cu handicap vizual grav a crescut în perioada 2011-2021, deși numărul mediu lunar de persoane beneficiare a scăzut. Astfel, sumele alocate pentru indemnizația lunară a adulților cu handicap grav și accentuat au scăzut ușor de la aproape 35 de milioane de lei în anul 2011 la sub 33 de milioane de lei în 2017, și apoi au "sărit" la peste 42 de milioane de lei în anul 2018, depășind 45 de milioane de lei în anul 2019, când s-a înregistrat valoarea maximă. Numărul persoanelor adulte cu handicap grav, accentuat și mediu a scăzut de la 18821 persoane în 2011 la 13836 persoane în 2021. Numărul însoțitorilor persoanelor cu handicap vizual grav a scăzut de asemenea de la 990 de persoane în 2011 la 632 de persoane în 2021. În anul 2021, în județul Sibiu s-au înregistrat 1084 de copii cu handicap grav și accentuat, care beneficiau de indemnizații lunare, a căror sumă totaliza la sfârșitul anului 2021, peste 3 milioane de lei.

Din punct de vedere al ajutoarelor sociale pentru asigurarea venitului minim garantat, numărul mediu de ajutoare sociale plătite (familii) a crescut în perioada 2011-2015, de la 2875 în 2011 la 4597 în anul 2015, pentru a scădea apoi destul de vertiginos, la 2635 în anul 2019, valoarea minimă înregistrată, concomitent cu scăderea sumelor plătite. În privința sumelor plătite pentru ajutoarele sociale în vederea asigurării venitului minim garantat, acestea au crescut semnificativ în județul Sibiu în perioada 2011-2016, de la mai puțin de 6 milioane de lei în 2011 la peste 15 milioane de lei în 2016. După anul 2016, aceste sume au scăzut, ajungând la doar puțin peste 9 milioane de lei în 2019.

Cele mai recente date cu privire la numărul angajaților din domeniul asistenței sociale sunt de la Recensământul Populației și Locuințelor din 2011, când aceștia totalizau 1762 de persoane la nivelul întregului județ. Majoritatea își aveau domiciliul în mediul urban, cu precădere în municipiul Sibiu (567 de persoane, respectiv 32,2%), municipiul Mediaș (152 de persoane, 8,6%), orașul Cisnădie (122 de persoane, 6,9%), orașul Dumbrăveni (87 de persoane, 4,9%) și orașul Tâlmăciu (77 de persoane, 4,4%). În mediul rural, cifrele variază foarte mult, cu un maxim la Biertan (55 de persoane) și Orlat (47 de persoane). Există însă și 5 comune (Brădeni, Bruuiu, Cârțișoara, Ludoș și Poiana Sibiului) unde nu există nici un angajat în domeniul asistenței sociale.

Fenomenul de îmbătrânire a populației creează presiuni asupra sistemului social, care trebuie adaptat în vederea reducerii costurilor cu beneficiile sociale și orientat spre dezvoltarea de servicii sociale care să asigure independență pentru beneficiari și să faciliteze integrarea lor în comunitate. Astfel, un aspect cheie ar trebui să fie prevenția, în vederea reducerii dimensiunii problemelor sociale, prin măsuri prin care vârstnicii să rămână activi o perioadă cât mai lungă, în vederea prevenirii instituționalizării.

Furnizarea de servicii sociale este insuficientă în zonele rurale (personal insuficient, personal slab calificat), capacitatea SPAS-urilor de a adresa problemele sociale locale și a răspunde nevoilor specifice din comunitate fiind adeseori redusă. În vederea adresării nevoilor de formare profesională în domeniul asistenței sociale și de pregătire a specialiștilor în domeniu, în prezent se desfășoară, de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, ANPIS și AJPIS-urile teritoriale, un proiect de instruire și de formare a întregului personal din domeniul asistenței sociale, denumit *Dezvoltarea sistemului de asistență socială pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*.

Numărul locuințelor sociale la nivelul județului Sibiu este stagnat de foarte mulți ani, nevoia de dezvoltare a locuințelor sociale fiind considerată o prioritate. De asemenea, în județul Sibiu există evacuări pentru care nu se găsesc alternative de locuire, ceea ce conduce la existența oamenilor fără adăpost sau care locuiesc în case supraaglomerate, în casele familiilor, neavând siguranța unui trai independent.

Cele mai vulnerabile categorii de persoane, la nivelul județului, au fost identificate: copiii și familiile aflate în dificultate, persoanele vârstnice, copiii și persoanele adulte cu dizabilități, inclusiv copiii cu grad de handicap grav, victimele violenței domestice și ale violenței sexuale. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sibiu avea în subordine, la 31.12.2020, șapte centre pentru copii, 11 centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap, un centru de primire în regim de urgență pentru victimele violenței domestice și o locuință protejată. Șapte dintre centrele rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap au primit avizul de la ANDPDCA și au fost reorganizate. CIA Biertan a fost restructurată prin HCJS nr. 99/12.05.2021, fiind înființat ca serviciu social fără personalitate juridică în structura DGASPC Sibiu, cu o capacitate de 50 locuri în timp ce alte trei centre care au o capacitate mai mare de 50 de locuri, au fost restructurate începând cu anul 2021, în mai multe etape, în centre rezidențiale cu capacitate de 50 de locuri sau mai mică. Pentru îndeplinirea obiectivului național privind dezinstituționalizarea copiilor aflați în centre clasice de tip familial și promovarea măsurilor de tip familial, pe parcursul anului 2020 au fost închise două centre de plasament clasice aflate în subordinea DGASPC, respectiv CPCD Tavi Bucur și CP Agârbiciu și au fost contractate servicii sociale de tip căsuțe de tip familial pentru 49 de copii provenind din CP Orlat și CP Agârbiciu.

Consultările cu actorii cheie teritoriali confirmă faptul că la nivelul județului Sibiu se simte nevoia creșterii bugetului pentru servicii de asistență socială, în detrimentul acordării de beneficii sociale, care creează dependență, în condițiile în care costul și impactul este similar și se poate asigura sustenabilitatea serviciilor dezvoltate. Deși în ultima perioadă au fost făcute progrese în acest sens, în continuare trebuie făcute eforturi de extindere a acoperirii cu servicii sociale, în special în mediul rural.

În ceea ce privește pregătirea resurselor umane din domeniul asistenței sociale, analiza de teren a evidențiat nevoia de formare profesională continuă și îmbunătățire a competențelor profesionale, în special pentru persoanele din cadrul Serviciilor Publice de Asistență Socială, care activează la nivelul

comunelor din județ. Una dintre competențele care trebuie dezvoltate pentru SPAS-uri este cea de management al proiectelor, în vederea atragerii de finanțări europene, care să conducă la implementarea unor proiecte cu impact asupra dezvoltării comunităților locale.

Un program integrat de îmbunătățire a infrastructurii și condițiilor de locuire în zonele marginalizate este esențial. Acest program ar trebui adresat inclusiv populației din satele sibiene, mai ales din zona marginalizată. Ar trebui avute în vedere locuințe sociale pentru categorii vulnerabile, nu doar tipul de locuințe pe care primăriile le au în portofoliu, existând nevoia de diversificare a acestei oferte și de concentrare pe zona de locuitori din zonele marginalizate.

2.4. Alte infrastructuri de servicii publice

2.4.1. Sport

La nivelul județului Sibiu, potrivit datelor furnizate de Direcția Județeană pentru Tineret și Sport Sibiu, la începutul anului 2023 existau 223 de structuri sportive, dintre care 10 structuri de drept public și 213 de structuri de drept privat (șapte dintre acestea fiind asociații județene pe ramuri).

Dintre structurile sportive de drept public, una aparține Agenției Naționale pentru Sport (Clubul Sportiv Municipal Sibiu), patru Consiliilor Locale (Clubul de Șah Gura Râului, Clubul Sportiv Municipal Mediaș, Clubul Sportiv Orășenesc Copșa Mică, Clubul Sportiv Comunal 1599 Șelimbăr) și cinci Ministerului Educației și Cercetării (Clubul Sportiv Universitar Sibiu, Clubul Sportiv Școlar Sibiu, Clubul Sportiv Școlar "Șoimii" Sibiu, Palatul Copiilor Sibiu și Clubul Sportiv Școlar Mediaș).

Cele mai reprezentative secții sportive în cadrul structurilor existente la nivelul județului Sibiu sunt următoarele (acestea reprezentând peste 70% din totalul secțiilor sportive existente la nivelul județului Sibiu): fotbalul, baschetul, atletismul, tenisul, sportul pentru toți, handbalul, voleiul, culturismul&fitnessul, natație&pentatlon modern, schi-biatlon, tenisul de masă, dans sportiv, gimnastică, ciclism, șah, judo, automobilism sportiv și motociclism.

În perioada 2014-2021, numărul secțiilor sportive a cunoscut o creștere de circa 17%, în anul 2020 fiind cu 29 mai mare comparativ cu anul 2014. Acesta a ajuns la 195 în 2021.

Din punct de vedere al numărului de discipline sportive la nivel de structură sportivă, se evidențiază Asociația Club Sportiv Universitas Sibiu, cu 58 de discipline sportive, Asociația Club Sportiv Arsenal 95 Sibiu cu 47 de discipline sportive, Asociația Club Sportiv Centurion Sibiu cu 38 de discipline sportive, Clubul Sportiv Gladiatori Mediaș cu 28 de discipline sportive, Clubul Sportiv Cab Sport cu 27 de discipline sportive. Dintre structurile de drept public, cele mai numeroase discipline sportive se practică la Clubul Sportiv Comunal 1599 Șelimbăr, cu 24 de discipline sportive, urmat de Clubul Sportiv Municipal Sibiu, cu 16 discipline sportive și Clubul Sportiv Școlar "Șoimii" Sibiu, cu 8 discipline sportive.

În ceea ce privește numărul de sportivi legitimați la nivelul întregului județ Sibiu, datele statistice indică o creștere a acestui indicator, cu circa 40% în județul Sibiu, în perioada 2014-2021. Numărul de sportivi legitimați din județul Sibiu a crescut de la 5302 în anul 2014 la 7392 sportivi în anul 2021.

Numărul antrenorilor sportivi a crescut în perioada 2014-2021 la nivelul județului Sibiu, de la 142 în anul 2014 la 181 în anul 2021, o creștere cu 27,5%. Numărul instructorilor sportivi s-a dublat în județul Sibiu, crescând de la 102 în anul 2014 la 211 în anul 2021. În cazul arbitrilor sportivi, s-a înregistrat o scădere în perioada 2014-2021, de la 261 de arbitri în anul 2014 și 279 de arbitri în anul 2015 (cifra maximă) la doar 241 de arbitri sportivi în anul 2021.

Analiza structurilor sportive pe medii de rezidență indică o discrepanță mare între mediul urban și cel rural, acesta din urmă beneficiind de prezența a doar 12,1% din totalul structurilor sportive existente la nivelul județului Sibiu. Astfel, în județul Sibiu existau la începutul anului 2023, conform Registrului Sportiv al MTS, 196 de structuri sportive în mediul urban și 27 de structuri sportive în mediul rural. Majoritatea structurilor sportive din mediul rural sunt localizate în comuna Șelimbăr și în alte comune din imediata apropiere a municipiului Sibiu (Rășinari, Gura Râului, Cristian, Șura Mare, Șura Mică, Poplaca). Cele 27 structuri sportive existente în mediul rural acoperă doar 14 din cele 53 de comune ale județului.

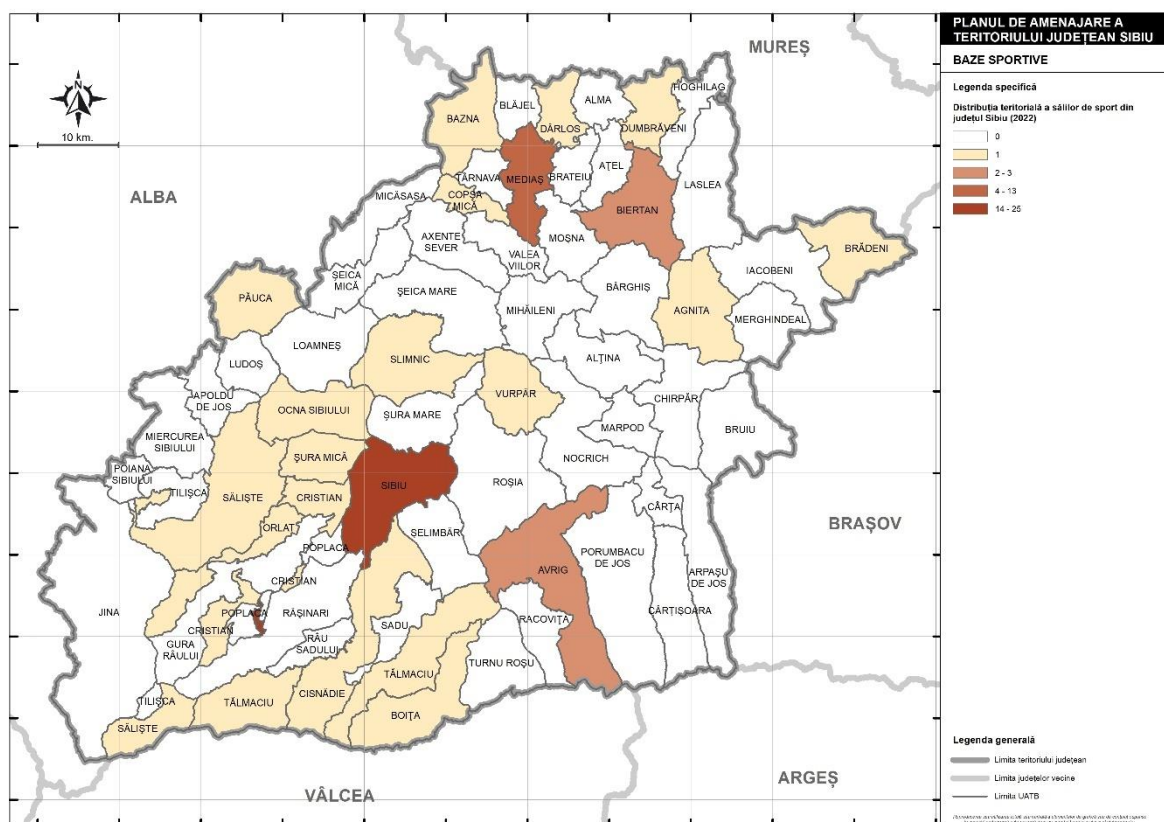
Din datele de la DJTS Sibiu, rezultă că, în total, există 140 de baze sportive în județul Sibiu la sfârșitul anului 2022. O analiză a acestora a relevat faptul că, dintre acestea, 38 reprezintă stadioane și terenuri de fotbal, 60 reprezintă săli de sport, iar 42 reprezintă alte terenuri de sport în aer liber, baze hipice, bazine de înot sau săli dedicate unor anumite sporturi (box, popice, etc).

Dintre stadioane, se remarcă noul Stadion Municipal Sibiu, cu o capacitate pentru 12363 de spectatori, a cărui construcție a început în 2018 și a fost finalizată în noiembrie 2022, când stadionul a fost și omologat de FRF. Un alt stadion omologat la nivel de FRF și care a găzduit multă vreme meciuri de Liga 1 este Stadionul Gaz Metan din municipiul Mediaș, cu o capacitate de 7814 locuri. Alte stadioane din județ care au mai găzduit meciuri de Liga a 3-a în trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat sunt localizate la Cisnădie, Avrig, Agnita, Copșa Mică, Dumbrăveni, Ocna Sibiului.

În privința sălilor de sport, din cele 60 de săli de sport existente la nivel județean, două (Sala Transilvania din Sibiu și Sala "Gheorghe Șerban" din Mediaș) sunt săli polivalente, cu o capacitate adecvată pentru un număr ridicat de spectatori și omologate pentru majoritatea sporturilor de sală (handbal, baschet, volei).

Sub autoritatea Consiliului Județean Sibiu, funcționează Serviciul public Sala Transilvania, având o capacitate de 1850 locuri (pe scaune și o suprafață adecvată pentru organizarea de meciuri de baschet, handbal, fotbal în sală și putând fi pregătită pentru competiții de volei, karate, judo, tenis, dans sportiv sau alte manifestări culturale (concerte, spectacole, conferințe). Celelalte 58 de săli de sport se împart în mai multe categorii. 24 dintre acestea sunt săli de sport propriu-zise, iar 34 sunt săli de sport școlare.

Fig. 2.41 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SĂLILOR DE SPORT DIN JUDEȚUL SIBIU LA SFÂRȘITUL ANULUI 2022

Sursa: DJTS Sibiu (2023)

Un număr mare de săli de sport se localizează în cele două municipii, Sibiu (25 de săli de sport) și Mediaș (13 săli de sport), care dețin așadar, împreună, 63,3% din sălile de sport din județ. În orașul Avrig se localizează 3 săli de sport (dar în localități diferite – Avrig, Mârșa și Bradu) iar în comuna Biertan, două (ambele însă în stare de degradare). În celelalte orașe și unele comune există de obicei o singură sală de sport funcțională. Mai mult de jumătate din comune nu dețin nici un fel de sală de sport.

Celelalte 42 de terenuri de sport sunt localizate cu precădere în municipiul Sibiu (24, respectiv 57,1%) și reprezintă terenuri de sport în aer liber pentru diferite activități (rugby, călărie) sau săli dedicate anumitor sporturi (box, popice), precum și terenuri sintetice pentru mini-fotbal, bazine de înot, terenuri de sport multifuncționale, parcuri de skateboard, săli de sport de dimensiuni mici, etc. Acestea apar, izolat, și în alte localități din județ.

În ceea ce privește competițiile sportive de anvergură, județul Sibiu se remarcă printr-o serie de competiții organizate inclusiv la nivel național și internațional, precum: Turul ciclist al Sibiului (la care în anul 2020 au participat chiar echipe care participă la Turul Franței, fiind prima competiție după pandemie, organizată la

nivel mondial), Raliul Sibiului, Marele Premiu al Sibiului, Triada MTB, Turneul de tenis Pamira, Maratonul Sibiului, Turneul de Tenis Sibiu Open etc.

Pe de altă parte, județul Sibiu deține numeroase echipe care au avut performanțe deosebite la nivel național și internațional. Handbalul este un sport cu tradiție în județ. Echipa de baschet masculin CSU Sibiu este dublă campioană a României (1995, 1999) și câștigătoare a Cupei României (2019), iar în ultimii 30 de ani a înregistrat constant performanțe bune, clasându-se mai mereu pe primele poziții în clasament la nivel național și participând deseori la competițiile europene inter-cluburi. Și echipele de fotbal din județul Sibiu au avut rezultate bune în decursul timpului. Un alt sport care s-a remarcat prin rezultate de excepție, dar care în prezent cunoaște un declin, este gimnastica.

O modalitate de susținere a dezvoltării domeniului sportului la nivel județean este reprezentată de finanțarea proiectelor de activitate sportivă, prin intermediul Agendei Sportive. Astfel de agende sportive au fost create și la nivel local (de exemplu, în municipiul Sibiu, municipiul Mediaș, comuna Rășinari, comuna Șelimbăr). Prin intermediul agendelor sportive s-au susținut competiții mari organizate la nivel județean, care contribuie la dezvoltarea sportului, precum Turul Ciclist al Sibiului, Raliul Sibiului, Tenis Sibiu Open, Maratonul Internațional al Sibiului (competiție sportivă la nivel de masă, care are scop caritabil), Red Bull România. În anul 2021, Consiliul Județean Sibiu a alocat suma de 875.000 lei pentru Agenda Sportivă, din care 725.000 lei pentru proiectele propuse de structurile de drept privat (pentru finanțarea a 11 proiecte aferente sportului pentru toți și a 28 de proiecte pentru sportul de performanță) și 150.000 lei pentru proiectele structurilor de drept public (8 proiecte aprobate).

Învățământul sportiv este bine reprezentat la nivelul județului Sibiu. Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, în cadrul Facultății de Științe, respectiv a Departamentului de Științe ale Mediului, Fizică, Educație Fizică și Sport, pregătește specialiști în domeniul Educației Fizice și a Sportului, oferind două programe de studii de nivel licență (3 ani), două programe de masterat (2 ani), și posibilitatea de a continua mai departe studiile la doctorat. De asemenea, există clase cu profil sportiv și la instituții de învățământ preuniversitar, mai exact la Liceul Teoretic "Onisifor Ghibu" din Sibiu, Liceul Teoretic "Axente Sever" din Mediaș și, din anul școlar 2022-2023, la Liceul Tehnologic din Cislădie.

2.4.2. Agreement

Infrastructura specifică menită a susține derularea în bune condiții a *turismului pietonal/de drumeție* deține în județul Sibiu peste 500 de km de trasee marcate în unitățile montane și submontane (respectiv Munții Făgăraș, Munții Cindrel și Munții Lotrului), la care se adaugă o serie de trasee marcate din zona colinară a județului (însurând peste 250 km), unde acestea asigură conexiunea între o serie de localități pitorești grupate în arealul Mediaș-Sighișoara-Rupea (Biertan, Richiș, Mălâncrav, Copșa Mare, Ațel și altele).

Cicloturismul constituie o formă a turismului activ căruia îi revine un rol important în oferta pentru turismul de agrement a județului Sibiu. Circuitele existente (însușind peste 300 km) pot avea drept scop simple plimbări pe bicicletă, însă se pot combina, pot completa sau chiar înlocui, pe alocuri, drumeția, oferind astfel posibilitatea vizitării unor destinații și obiective naturale sau locații antropice.

Infrastructura pentru practicarea *sporturilor de iarnă* a județului include un număr de 9 pârtii (cu o lungime cumulată de 5,36 km, nu mai puțin de 7 dintre acestea, cumulând 4,308 km, fiind integrate domeniului schiabil de la Păltiniș cu cele trei locații: Complexul de pârtii Arena Platoș, Pârtia și Telescaun Oncești), completate cu pârtiile din Gura Râului (în lungime de 512) m și Jina (cu 540 m lungime), toate fiind relativ scurte, dar de multe ori suprasolicitate în sezonul turistic (în special cele de la Păltiniș). În perimetrul stațiunii există și pârtii de schi fond însumând cca. 15 km. La acestea se adaugă "pârtiile naturale" neamenajate de la Bâlea Cascadă. Lungimea însumată a acestora ajunge la 14 km, cu un grad de dificultate medie și ridicată și oferă posibilitatea practicării schiului de agrement și a celui extrem. Infrastructura destinată practicării sporturilor de iarnă este completată de dotările existente pentru snowboard, snowmobil (Păltiniș) și de patinoarele amenajate din Cisnădie, Sibiu, Mediaș sau cel natural amenajat pe Lacul Bâlea.

Sporturile extreme completează oferta pentru agrement turistic existent la nivelul județului Sibiu, gama acestora acoperind o diversitate ridicată de activități specifice (escaladă, tiroliană, parașutism, paragliding, parapanta, motodeltaplan, alpinism, cicloturism etc.), existând o serie de centre specializate care pun la dispoziția amatorilor echipament/logistică și servicii specializate pentru toate categoriile de vârstă, pregătire fizică și cunoștințe/experiență de profil.

Sporturile de agrement nautic găsesc condiții favorabile de practicare pe râul Olt (canoeing), plimbări cu barca pe lacurile din județ, facilități pentru agrement nautic regăsindu-se în Parcul Natural Dumbrava Sibiului (alături de Grădina Zoo, în Parcul Natural Dumbrava există condiții favorabile practicării cicloturismului și ecoturismului) și în cadrul Complexului de agrement Lacul lui Binder (Sibiu).

Centrele SPA, wellness și centre natație/piscine din Sibiu/Păltiniș și Mediaș oferă, de asemenea, condiții și facilități specifice de relaxare: Aria Aqua & Spa, Hilton Spa 5*, Baia Populară Neptun, Club Olimpia (Sibiu), Hohe Rinne 4*, Cindrel (Păltiniș/Sibiu), BinderBubi Hotel & Spa 4* (Mediaș), Hotel Expro 3* și Hotel Dobsi 3* (Bazna), Complex Balnear Ocna Sibiului 3*, ștrandul Măgura (Cisnădie), strand Băile Miercurea (Miercurea Sibiului), ștrand (Săliște), ștrandul Aqua Blue (Tălmăciu), Aqua Club Elatis (Avrig).

Facilități pentru practicarea *golfului* sunt oferite de către Golf Club S.R.L. și Sibiu Club, respectiv Carpathian Valley și The House of Golf Cisnădioara.

Parcurile de aventură oferă amatorilor de distracție și senzații tari în familie sau alături de prieteni o ofertă diversificată pusă la dispoziție în cadrul Arka Park Păltiniș și Summer Funpark Arena Platoș Păltiniș.

Centrele de echitație/ecvestre completează agrementul turistic prin facilitățile de profil oferite: Centrul de echitație/baza hipică Equitana SCM Sibiu (Sibiu), Hermannstadt Mountain Horses, Pensiunea Brândușa, Pensiunea Ghiocelul (Avrig), Complex Ecvestru Domeniul Salgo (Săliște), Centru ecvestru Zorabia, Club Ecvestru Transilvania (Șelimbăr), Ferma de cai La Haiducu' (Valea Viilor), centrul de echitație/ecvestru Cross Country Farm Transilvania – Prod (Hoghilag), Ferma școală Cornățel (Roșia), centrul de echitație Villa Abbatis din Apoș (Bârghiș).

Pescuitul de agrement și/sau sportiv face parte, de asemenea, din oferta de agrement a județului, constituindu-se într-o metodă inedită, apreciată și solicitată de relaxare pentru un segment important al populației. Amenajările pentru pescuit includ păstrăvăriile Albota, de la Râu Sadului și Arpașu de Sus, lacul de baraj Avrig, lacurile Arpaș și Scoreiu, Balta lui Iancu din Colun (Porumbacu de Jos), Lacurile de pescuit – 1 și 2 - de la Tocile/Veștem) și Complexul Măgura din Cisnădie, Lacurile de la Săcel-Mag, Orlat, barajul Gura Râului, Miercurea Sibiului, Dumbrava ZOO Sibiu, lacurile de la Mândra/Loamneș, lacurile de lângă Dumbrăveni ("La Amurii Mari" și Balta Poligon), lacul Brădeni.

În subordinea DJTS Sibiu se află 7 centre de agrement, transformate ca atare din foste tabere școlare. Centrele de agrement reprezintă puncte importante de atracție, îndeosebi pentru copii și tineri, îndeosebi în sezonul estival și în perioadele de vacanță.

O altă activitate care poate fi considerată și de agrement este plimbarea cu mocănița de pe Valea Hârtibaciului, recent pusă în funcțiune pe o distanță de 7 km, cu probabilitatea de a fi extinsă cu încă 2,6 km din anul 2023.

2.4.3. Cultură

Conform Raportului de Cercetare "Vitalitatea culturală a orașelor din România, ediția din 2018", Sibiul este un oraș cu o viață culturală medie de foarte bună calitate care se remarcă la nivel național printr-un echilibru al indicilor de vitalitate culturală. Importanța orașelor în viața culturală este imensă, fiind motoarele care catalizează și pun în mișcare inițiative de care beneficiază nu doar locuitorii aceluia oraș.

Valoarea indicelui compozit a plasat Sibiul în 2016 pe locul 4 în topul orașelor din România, după Cluj-Napoca, Sfântu Gheorghe și Miercurea Ciuc. Conform rezultatelor subindicilor analizați, Sibiul a avut o valoare ridicată a indicelui participării culturale, plasându-se pe locul 1 în topul național sub acest aspect.

Locul ocupat de Mediaș în clasamentul orașelor analizate în funcție de indicele general de vitalitate culturală (2016) este 45 (din 46), aceeași poziție ocupând și pentru subindicele cheltuielilor bugetare și pentru subindicele resurselor umane specializate.

Numărul instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte din județul Sibiu a variat în ultimii ani, de la 6 în perioada 2014-2016 la 7 în 2017, atingând un maxim de 10 astfel de instituții sau companii în anul 2018. Ulterior anului 2018 a avut loc o scădere, la 8 instituții și companii de spectacole sau concerte în anii

2019 și 2020, și 7 în anul 2021. Toate aceste instituții și companii de spectacole și concerte își au sediul în municipiul Sibiu. Pe categorii, acestea se împart în anul 2021 în: două teatre dramatice sau secții de teatru (unde se include Teatrul Național "Radu Stanca" din Sibiu), două teatre de păpuși și marionete sau secții ale acestora, o filarmonică și orchestră simfonică (Filarmonica de Stat Sibiu) și două unități culturale de alt tip.

Aceste instituții și companii de spectacole sau concerte au organizat un număr de peste 2000 de spectacole anual, în anii de dinainte de pandemie. Numărul de spectacole și concerte a crescut spectaculos, de peste 3 ori, în perioada 2014-2018, de la 619 spectacole și concerte în 2014 la 2142 spectacole și concerte în 2018, după care a urmat o mică scădere în 2019, și una mult mai abruptă în 2020. Numărul de spectatori a crescut chiar și mai mult decât numărul de spectacole și concerte, de la puțin peste 239000 în 2014 la peste 1285000 în 2019.

În ceea ce privește numărul de locuri din sălile de spectacole și de concerte, acesta nu a variat foarte mult în ultima perioadă, înregistrând totuși o ușoară creștere. În anul 2014, existau 1301 locuri, iar în anii următori s-a ajuns la 1408 locuri, valoarea maximă, înregistrată atât în 2018, cât și în 2019, ajungând în 2021 la 1325 de locuri. Pe categorii, cel mai mare număr de locuri se regăsește la filarmonică, 534 (40,3%), care de altfel și-a extins capacitatea comparativ cu anii anteriori pandemiei, urmate de teatrul dramatic cu 442 de locuri (33,4%) și teatrul de păpuși și marionete cu 349 de locuri (26,3%), acestea două pierzând din numărul total de locuri în 2021.

Personalul angajat în instituțiile de spectacole și concerte din județul Sibiu nu a cunoscut variații semnificative în perioada analizată, înregistrând o ușoară creștere, de la 293 de angajați în 2014 la 352 de angajați în 2020. În 2021, numărul de angajați a scăzut puțin, la 342.

Industria cinematografică este foarte bine reprezentată în regiune. După o perioadă dificilă, cea a anilor 1990 și 2000, în care majoritatea cinematografele din județ și din țară au dispărut ca urmare a concurenței reprezentate de televiziune, fapt materializat prin reducerea numerică a cinematografele din județul Sibiu de la 116 în 1990 la unul singur începând cu anul 2005, în ultimii ani a avut loc o revitalizare a industriei cinematografice din județ, în special prin crearea de cinematografe de tip multiplex în centrele comerciale. Astfel, numărul de cinematografe a crescut de la unul singur (2015-2017) la două în 2018, la trei în 2019 prin deschiderea unui cinematograful în cadrul Promenada Mall Sibiu, respectiv CineGold, și la 4 cinematografe începând cu anul 2020, când a mai fost deschis un cinematograful de tip multiplex, și anume Cineplex Sibiu. O evoluție similară, poate chiar mai spectaculoasă, a avut-o și numărul de spectacole cinematografice (proiecții de film) din județul Sibiu în perioada analizată, 2014-2021. Numărul acestora a crescut de aproape 24 de ori, de la 467 în anul 2014 la 11117 în anul 2021, chiar și în condiții de pandemie. Numărul de spectatori a crescut de aproape 26 de ori din anul 2014, când se înregistrau doar 7000 de

spectatori în cinematografe pe parcursul întregului an, la 180000 de spectatori în anul 2019, valoarea maximă înregistrată vreodată în județul Sibiu.

Numărul total de muzee și colecții publice din județul Sibiu a crescut ușor în ultimele două decenii, de la 17 în anul 2006 la 23-26 în perioada 2014-2021, valoarea maximă (26) înregistrându-se în anii 2013 și 2019. În pandemie, numărul total de muzee și colecții publice a scăzut ușor, la doar 24 în 2020, respectiv a revenit la 25 în anul 2021. Se constată concentrarea muzeelor și colecțiilor publice în mediul urban (18 din 25 de muzee și colecții publice, respectiv 72%), în vreme ce doar 7 muzee și colecții publice sunt localizate în mediul rural, cu precădere în localități din partea sudică a județului, respectiv în Mărginimea Sibiului și Depresiunea Sibiu (Poiana Sibiului, Rășinari, Sadu, Cristian) și Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara, Turnu Roșu), la care se adaugă un muzeu sau colecție publică în Podișul Hârtibaciului (la Iacobeni). Mai multe orașe nu dețin niciun muzeu sau colecție publică (Dumbrăveni, Copșa Mică, Tâlmăciu), situația fiind mai gravă în cazul orașelor care au funcțiuni turistice și chiar statutul de stațiuni turistice – Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, unde un muzeu sau o colecție publică ar putea contribui la zestrea atractivă a localității. În privința numărului de vizitatori, se constată o evoluție pozitivă a acestui indicator în perioada 2014-2019, de la puțin peste 882000 de vizitatori în anul 2014 la un număr aproape dublu, peste 1673000 de vizitatori în anul 2019. Numărul de angajați a crescut de la 309 (în 2014) la 369 (în 2019), pentru a scădea apoi în perioada pandemiei la 344 de angajați în anul 2021.

Numărul de biblioteci a scăzut constant în ultimele decenii în județul Sibiu, de la 325 în anul 1997 la 199 în anul 2014 și la doar 171 de biblioteci în anul 2021. Dintre acestea, doar 31 (18,1%) sunt biblioteci publice, iar restul sunt, în majoritatea cazurilor, biblioteci care aparțin unor unități de învățământ. Multe unități administrativ-teritoriale, inclusiv unele orașe (Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului) nu mai dețin biblioteci publice. De asemenea, există patru comune, dintre cele mai mari din județ (Șelimbăr, Gura Râului, Iacobeni și Târnavă) care nu au deloc bibliotecă în anul 2021, situație la care s-a ajuns cu precădere în ultimii ani. Numărul de cititori activi, înregistrați ca atare la bibliotecile din județul Sibiu, a scăzut dramatic în ultimul deceniu, de la peste 100000 de cititori înainte de anul 2015 (106675 în 2014) la aproximativ jumătate, 54576 de cititori în anul 2019, și la doar 39155 în anul 2021. Personalul angajat în bibliotecile din județul Sibiu a cunoscut o creștere numerică, cel puțin până în anul 2016, când s-a ajuns la un maxim de 257 de persoane angajate. Începând cu anul 2017 se înregistrează o tendință constantă de scădere, în anul 2021 existând 221 de angajați în cele 171 de biblioteci existente în județ, rezultând o medie de 1,3 angajați / bibliotecă.

La nivelul județului Sibiu există cinci instituții de cultură care se află în subordinea directă a Consiliului Județean Sibiu (Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul – Junii” Sibiu, Biblioteca Județeană ASTRA, Școala Populară de Arte și Meserii „Ilie Micu”, Complex Național Muzeal ASTRA, Filarmonica de Stat Sibiu).

Județul Sibiu dispune de un adevărat sistem de promovare a meșteșugurilor tradiționale care se impune a fi susținut și încurajat. Galeria de artă ale C.N.M. ASTRA, Galeria și atelierul artiștilor plastici, Târgul creatorilor populari din România, Târgul olarilor, Circuitele Ecomuzeului Regional Sibiu, Olimpiada Națională a Meșteșugurilor Artistice Tradiționale, Festivalul Național al Datinilor și Obiceiurilor. Proiectul „Tezaurul umane vii”, Festivalul „ASTRA Film”, clasele externe ale Școlii populare de arte și meserii „Ilie Micu” sunt realități culturale ale prezentului cu rol major în promovarea industriilor culturale în respectul valorii și a tradiției.

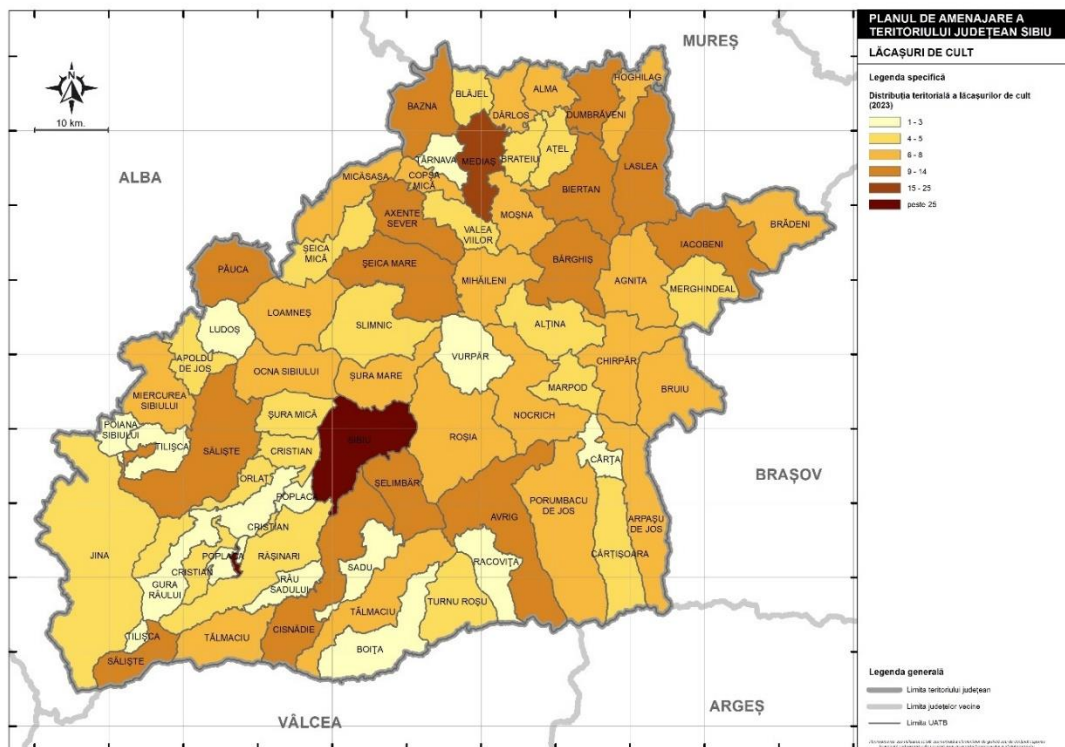
Agenda manifestărilor culturale este una foarte bogată în județul Sibiu. Cu unele întreruperi cauzate de perioada de pandemie, se remarcă organizarea periodică (anuală) a aproximativ 80 de manifestări culturale în aproximativ 30 de localități din județ, aproximativ jumătate fiind concentrate în municipiul Sibiu, care reprezintă polul cultural al județului. Printre principalele evenimente, cu periodicitate anuală și de mare atractivitate, se numără Festivalul Internațional de Teatru Sibiu, Sibiu Jazz Festival, Astra Film Fest, ArtMania, Târgul Olarilor, Festivalul Brânzei și Țuicii, Festivalul Național al Tradițiilor Populare, Festivalul Bujorului de Munte, Festivalul Sus pe Muntele din Jina, Târgul Creatorilor Populari, Festivalul medieval „Cetăți Transilvane”.

Învățământul vocațional de artă din județul Sibiu are o lungă tradiție. În prezent, în municipiul Sibiu funcționează (din 2003) Liceul de Artă, care dispune de o ofertă vocațională bogată la nivelul tuturor ciclurilor școlare, de la ciclul primar și până la liceu, incluzând specializări precum Muzică (muzică instrumentală, artă vocală interpretativă – canto clasic, și secția teroretică) și Arte Plastice (pictură, desen, modelaj, grafică și sculptură). În cadrul Universității „Lucian Blaga” funcționează Facultatea de Litere și Arte, în cadrul căreia s-a înființat, în 1997, Departamentul de Artă Teatrală. Acesta oferă trei specializări la nivel licență: Actorie, Teatrologie – Management Cultural și Coregrafie, precum și două specializări la nivel masterat: Tehnici Interpretative în Artele Spectacolului, respectiv Management și Antreprenariat Cultural, cu posibilitatea continuării la doctorat.

2.4.4. Religie

La nivelul județului Sibiu, au fost identificate 454 de lăcașuri de cult, aparținând majorității cultelor religioase existente în România, combinând informațiile de pe Google Maps (433 de lăcașuri de cult) și a bazei de date a CIMEC privind lăcașurile de cult (446 de lăcașuri de cult), cu realitatea din teren.

Fig. 2.42 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A LĂCAȘURILOR DE CULT DIN JUDEȚUL SIBIU ÎN ANUL 2023

Surse: CIMEC, Google Maps (2023)

În profil teritorial, un număr ridicat de lăcașuri de cult se localizează în cele două municipii, Sibiu și Mediaș, care împreună dețin aproximativ 18% din totalul lăcașurilor de cult din județ, și totodată în aceste municipii sunt reprezentate toate cultele existente la nivel județean. Mediul rural se evidențiază de asemenea printr-un număr ridicat de lăcașuri de cult, comunele cu mai multe sate aparținătoare având și un număr mai ridicat de lăcașuri de cult. Se evidențiază comunele cu 10 sau mai multe lăcașuri de cult, precum Laslea, Șelimbăr, Axente Sever, Bazna, Bârgăniș, Iacobeni, Șeica Mare, unde, pe lângă numărul ridicat de sate aparținătoare, se remarcă și o diversitate a cultelor existente în aceste comunități.

În prezent, cea mai numeroasă comunitate religioasă este cea ortodoxă, aparținând de Biserica Ortodoxă Română. Credincioșii ortodocși români din județul Sibiu se află sub oblăduirea Mitropoliei Ardealului (cu sediul în municipiul Sibiu). Arhiepiscopia Sibiului are jurisdicție asupra credincioșilor ortodocși din județele Sibiu și Brașov. În județul Sibiu funcționează următoarele protopopiate ale Arhiepiscopiei Sibiului: Protopopiatul Sibiu, cu 65 de parohii și 9 unități misionare; Protopopiatul Săliște, cu 54 de parohii și o unitate misionară; Protopopiatul Mediaș, cu 65 de parohii și 4 unități misionare; Protopopiatul Avrig, cu 41 de parohii și o unitate misionară; și Protopopiatul Agnita, cu 43 de parohii și 7 unități misionare (filii). La acestea se mai adaugă 8 mănăstiri și 7 schituri în județul Sibiu. Principalul lăcaș ortodox de cult din județul Sibiu este Catedrala Mitropolitană din Sibiu. Ponderea populației de confesiune ortodoxă română era de

89,73% la nivelul județului Sibiu la Recensământul Populației și Locuințelor din 2011. Totodată trebuie remarcat că ortodocșii români sunt majoritari în absolut toate unitățile administrativ-teritoriale din județul Sibiu.

Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică) reprezintă al doilea cult din județ, după numărul de credincioși (2,05% în 2011). Credincioșii greco-catolici din județul Sibiu se află sub oblăduirea Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș, cu sediul la Blaj. În cadrul acesteia, următoarele protopopiate funcționează pe teritoriul județului Sibiu: protopopiatul Dumbrăveni, cu 7 parohii; protopopiatul Mediaș, cu 11 parohii; și protopopiatul Sibiu, cu 12 parohii. De asemenea, câteva parohii din partea vestică a județului Sibiu aparțin de protopopiatele Blaj sau Sebeș, care au sediul în județul Alba, iar o parohie din partea de sud-est a județului Sibiu (Porumbacu de Jos) aparține de protopopiatul Făgăraș, cu sediul în municipiul Făgăraș (județul Brașov). Greco-catolicii sunt concentrați în partea de nord și de nord-vest a județului Sibiu, unde formează comunități relativ restrânse numeric, în zona de influență a principalului centru greco-catolic al Transilvaniei, municipiul Blaj (județul Alba). Tot în această arie se localizează și lăcașele de cult (bisericele) greco-catolice.

Credincioșii romano-catolici din județul Sibiu se află sub oblăduirea Arhidiecezei (sau Arhiepiscopiei) de Alba Iulia. Arhidieceza de Alba Iulia are în subordine mai multe arhidiaconate, între care se numără și Arhidiaconatul de Sibiu-Făgăraș, care cuprinde în mare măsură parohii din partea sudică a județelor Sibiu și Brașov. În județul Sibiu se localizează 5 parohii (dintre care 4 în municipiul Sibiu, și una în Agnita) și 10 filii. Arhidiaconatul de Dumbrăveni acoperă aria de nord a județului Sibiu, precum și sudul județului Mureș (zona Sighișoara) și o mică parte din județul Brașov. Pe teritoriul județului Sibiu include 5 parohii (între care cele de la Mediaș, Copșa Mică și Dumbrăveni) și 6 filii. Romano-catolicii reprezentau 1,34% din populația județului Sibiu la Recensământul Populației și Locuințelor din 2011 și sunt în mod obișnuit de etnie maghiară. Ei se concentrează spațial în partea de nord a județului Sibiu, precum și în unele orașe din jumătatea sudică (Sibiu, Ocna Sibiului, Avrig), fără a depăși însă nicăieri 10% din populația unei anumite unități administrativ-teritoriale. Cel mai important lăcaș de cult romano-catolic din județul Sibiu este Biserica Iezuiților din municipiul Sibiu. În orașul Dumbrăveni se află Biserica Armeano-Catolică "Sfânta Elisabeta", de asemenea un monument istoric de referință al acestui oraș.

Astăzi, în județul Sibiu, cel mai important cult protestant din perspectivă numerică este cel reformat (calvinist), care cuprinde credincioși care sunt în mare majoritate de etnie maghiară și se află, din punct de vedere religios, sub oblăduirea Eparhiei Reformate a Ardealului cu sediul la Cluj-Napoca. Aceasta este împărțită în mai multe protopopiate, unul dintre acestea fiind Protopopiatul Brașov, cu sediul în municipiul Brașov, care are în subordine 28 de parohii, o parte din acestea fiind localizate în județul Sibiu, atât în partea nordică a acestuia (Mediaș, Dumbrăveni), cât și în partea centrală (Agnita) și în partea de sud (Sibiu, Ocna Sibiului). Credincioșii de confesiune reformată reprezentau 1,56% din populația județului Sibiu la

Recensământul Populației și Locuințelor din 2011, fiind așadar, din punct de vedere numeric, pe poziția a treia după ortodocși și greco-catolici. Bisericile reformate se concentrează spațial în jumătatea nordică a județului, unde se află și majoritatea credincioșilor de confesiune reformată, în special în municipiul Mediaș, în orașele Dumbrăveni și Ocna Sibiului, și în comunele Alma și Blăjel.

Lăcașurile de cult evanghelice luterane sunt omniprezente în aproape toate localitățile din județul Sibiu, fiind totodată, în multe cazuri, monumente istorice de o valoare arhitecturală și istorică deosebită. Se remarcă Catedrala Evanghelică din Sibiu. Aceasta este catedrala Bisericii Evanghelice Luterane de Confesiune Augustană (C.A.) din România, al cărui sediu se află la Sibiu din 1867 și sub îndrumarea spirituală a căreia se află toți credincioșii evanghelici luterani de confesiune augustană din România. La recensământul din 2011, numărul credincioșilor evanghelici de confesiune augustană din județul Sibiu era foarte redus, având o pondere de doar 0,34%. Cu toate acestea, biserici evanghelice de confesiune augustană se află în aproape fiecare localitate din partea centrală a județului Sibiu. Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană are în subordine 5 protopopiate, dintre care două se află pe teritoriul județului Sibiu: protopopiatul Sibiu și protopopiatul Mediaș. În prezent, protopopiatul Sibiu cuprinde 13 parohii, dintre care 10 se află total sau parțial pe teritoriul județului Sibiu, și 60 de comunități (filii), majoritatea fiind pe teritoriul județului Sibiu. Protopopiatul Mediaș cuprinde, începând cu anii 1950, și fostul protopopiat Șeica, și include în momentul actual 5 parohii și 46 de comunități (filii), localizate cu precădere în jumătatea nordică a județului Sibiu, inclusiv parohia Biertan. Sediul se află în municipiul Mediaș, unde cel mai reprezentativ lăcaș de cult îl reprezintă Biserica Sfânta Margareta, construită în stil gotic târziu și finalizată în 1488. Pe teritoriul acestui protopopiat se află și bisericile evanghelice fortificate din Biertan și Valea Viilor, obiective aflate pe lista UNESCO al Patrimoniului Mondial (sau al Umanității), alături de alte biserici fortificate din partea de sud a Transilvaniei. În partea vestică a județului Sibiu se localizează parohia evanghelică de confesiune augustană Apoldu de Sus, care aparține de Protopopiatul Sebeș (județul Alba). Acesta include 8 comunități din județul Sibiu și județul Alba. În partea de nord-est a județului Sibiu se situează parohia Mălâncrav, care include 5 comunități, și care aparține de protopopiatul Sighișoara (județul Mureș).

În Transilvania există și cultul unitarian, o variantă radicală a protestantismului, reprezentat de Biserica Unitariană Maghiară, cu sediul la Cluj-Napoca. În județul Sibiu numărul unitarienilor este foarte redus. Districtul Târnăveni al Bisericii Unitariene include, printre parohiile sale, și Parohia Mediaș, singura de pe teritoriul județului Sibiu. Parohia Unitariană Mediaș are în subordine filia Sibiu, cu sediul în municipiul Sibiu. Singurul lăcaș de cult unitarian din județul Sibiu se află în municipiul Mediaș.

Dintre cultele neoprotestante se evidențiază: Cultul Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România, Cultul Creștin Baptist – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România, Organizația Religioasă "Martorii lui Iehova", Biserica Creștină După

Evanghelie din România și Biserica Evanghelică Română, toate acestea fiind reprezentate și în județul Sibiu. Dintre cultele neoprotestante, în județul Sibiu o pondere mai ridicată o prezintă penticostalii (1,32%), respectiv Cultul Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România, având sediul central la București. Credincioșii penticostali din județul Sibiu sunt incluși în Comunitatea Regională Penticostală Brașov, alături de cei din județele Brașov, Covasna, Prahova și Buzău. În județul Sibiu, există 28 de biserici și 8 filii ale Cultului Creștin Penticostal, acesta fiind bine reprezentat în toate părțile județului, dar mai cu seamă în jumătatea nordică, pe Culoarul Târnavei Mari și în dealurile adiacente, unde prezintă ponderi ceva mai ridicate, depășind însă 10% doar în comuna Dârlos, unde există două biserici penticostale. Și în municipiul Sibiu sunt localizate două biserici penticostale, iar o biserică penticostală cu un număr important de enoriași se află și în municipiul Mediaș.

Credincioșii bapțiști aparțin Cultului Creștin Baptist – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste sunt organizați în comunități teritoriale. Una dintre aceste comunități teritoriale își are sediul la Sibiu și cuprinde bisericile baptiste locale din județul Sibiu și din județele învecinate. În municipiul Sibiu sunt prezente 5 biserici baptiste. Bapțiștii (care aveau o pondere de doar 0,84% în județul Sibiu la Recensământul din 2011) sunt prezenți cu precădere în mediul urban, unde dețin însă ponderi foarte reduse, precum și în unele comune, mai ales din sudul județului Sibiu, precum Jina sau Poiana Sibiului în Mărginimea Sibiului, sau Roșia în partea de sud a Podișului Hârtibaciului.

Credincioșii aparținând Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea au ponderi și mai reduse în județul Sibiu (0,41% la Recensământul din 2011). În total, în județul Sibiu sunt 22 de lăcașuri de cult adventiste, dintre care două sunt în municipiul Sibiu și tot două în municipiul Mediaș. Adventiștii de ziua a șaptea sunt concentrați și în unele comune, precum Gura Râului, Cristian, Laslea și Arpașu de Jos.

Organizația Religioasă "Martorii lui Iehova" este de asemenea prezentă destul de modest în județul Sibiu, prin 9 lăcașuri de cult (săli ale Regatului), localizate exclusiv în mediul urban: câte două la Sibiu și Mediaș, și câte una la Agnita, Dumbrăveni, Săliște, Cisnădie și Avrig.

Biserica Creștină după Evanghelie este organizată în România în 17 comunități zonale, două dintre acestea fiind Comunitatea Zonală Sibiu – Gorj – Argeș și Comunitatea Zonală Târnavă, în care sunt incluse toate lăcașurile de cult. Creștinii după evanghelie sunt prezenți predominant în orașe, dar în număr foarte mic, iar la nivel județean reprezentau 0,66% din populație la Recensământul din 2011. Ponderi ceva mai ridicate se înregistrează în orașele Cisnădie și Tălmăciu, precum și în comuna Păuca, unde dețineau 7,7%, ponderea maximă la nivel județean, conform datelor de la Recensământul din 2011.

Biserica Evanghelică Română este foarte slab reprezentată în județul Sibiu, unde practic nu există nici un lăcaș de cult al acestei confesiuni.

În afara cultelor creștine, în județul Sibiu există și un număr foarte mic de evrei și musulmani. Evreii sunt organizați în Federația Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic, cu sediul în București. Una

dintre comunitățile evreiești din România are sediul la Sibiu și răspunde de evreii din județul Sibiu. În municipiul Sibiu există în continuare o sinagogă (Sinagoga Mare), dar o a doua sinagogă a fost transformată și are în prezent o altă utilizare. O altă sinagogă se află în municipiul Mediaș.

Musulmanii, în număr extrem de mic în județul Sibiu, nu dispun de nici un lăcaș de cult în județul Sibiu.

Învățământul universitar teologic este reprezentat în județul Sibiu de Facultatea de Teologie Ortodoxă "Sfântul Andrei Șaguna" din cadrul Universității "Lucian Blaga" din Sibiu. Facultatea oferă două programe de licență, Teologie Pastorală și Muzică Religioasă, și patru programe de masterat – Teologie Sistemătică, Teologie Biblică, Teologie Istorică și Teologie Practică, care deschid posibilitatea înscrierii la doctorat. Tot în cadrul Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, mai exact în cadrul Facultății de Științe Socio-Umane, ființează un Departament de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, în cadrul căruia există un program de licență (de 4 ani) de Teologie Pastorală Protestantă în limba germană.

2.4.5. Ordine publică, securitate, pază și protecție, intervenții în situații de urgență

Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu este unitatea teritorială a poliției din subordinea Inspectoratului General al Poliției Române care conduce, îndrumă și controlează activitatea subunităților de poliție de pe raza județului Sibiu. În cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu funcționează următoarele servicii, birouri și compartimente județene: Serviciul Cabinet, Serviciul Resurse Umane, Serviciul Logistic, Serviciul Comunicații și Informatică, Serviciul Cazier Judiciar, Statistică și Evidențe Operative, Serviciul Financiar, Serviciul de Ordine Publică, Serviciul Rutier, Serviciul pentru Acțiuni Speciale, Serviciul Investigații Criminale, Serviciul Investigarea Criminalității Economice, Serviciul Arme, Explozivi și Substanțe Periculoase, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă, Serviciul Criminalistică, Serviciul Pregătire Profesională, Biroul Siguranță Școlară, Biroul pentru Protecția Animalelor, Compartimentul Juridic, Compartimentul Psihologie, Compartimentul Analiza și Prevenirea Criminalității, Compartimentul Structura de Securitate și Compartimentul Control Intern.

Serviciul de Ordine Publică: inițiază sau participă la elaborarea proiectelor de dispoziții care prezintă interes pentru activitatea de poliție, precum și a cadrului dispozițional intern în domeniul ordinii publice; realizează studii cu privire la cauzele și condițiile care au determinat ori favorizat săvârșirea de infracțiuni, analizează periodic evoluția fenomenului infracțional, iar în funcție de concluziile desprinse, stabilește acțiuni și măsuri pentru prevenirea și combaterea acestora; îndeplinește misiuni date în competență și cooperează cu Inspectoratul Județean de Jandarmi, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență, structurile Ministerului Justiției, Ministerului Aparării Naționale și altor ministere sau instituții publice și organisme neguvernamentale, precum și cu societățile de pază și protecție; coordonează și evaluează activitatea structurilor de poliție rurală pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale comise pe raza localităților rurale; coordonează și evaluează activitatea de instruire, pregătire și folosire a animalelor

de serviciu din dotarea inspectoratului; coordonează și inițiază activitatea specifice de prevenire și combatere a delictelor silvice; coordonează activitatea de organizare a dispozitivelor de ordine și siguranță publică din municipiu și orașe; coordonează și controlează activitatea specifică a polițiștilor de proximitate; coordonează și evaluează activitatea de pază a obiectivelor, bunurilor și valorilor, licențiază societățile specializate în această activitate și din domeniul sistemelor tehnice de alarmă.

În cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu activează două poliții municipale (Poliția Municipiului Sibiu și Poliția Municipiului Mediaș) și nouă poliții orașenești, corespunzătoare celor nouă orașe din județul Sibiu (Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște și Tălmăciu).

Poliția Locală s-a înființat în scopul exercitării atribuțiilor privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, în următoarele domenii: ordinea și liniștea publică, precum și paza bunurilor; circulația pe drumurile publice; disciplina în construcții și afișajul stradal; protecția mediului; activitatea comercială; evidența persoanelor; alte domenii stabilite prin lege.

În alte comune nu funcționează servicii sau compartimente publice de Poliție Locală, dar există servicii publice de pază, care includ posturile de paznici la primării sau alte instituții publice.

Sectorul Poliției de Frontieră Sibiu, cu sediul la Aeroportul Internațional Sibiu, funcționează în cadrul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, în regim de trafic internațional cu specific aeroportuar, asigurând respectarea prevederilor tratatelor, acordurilor, convențiilor și protocoalelor de frontieră și internaționale la care România este parte. Sectorul Poliției de Frontieră Aeroport Sibiu exercită atribuțiile ce îi revin cu privire la supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat, prevenirea și combaterea migrației ilegale și a faptelor specifice criminalității transfrontaliere săvârșite în zona de competență, respectarea regimului juridic al frontierei de stat, pașapoartelor și străinilor, asigurarea intereselor statului român, în zona contiguă și în zona economică exclusivă, respectarea ordinii și liniștii publice în zona de competență, în condițiile legii.

Jandarmeria Română este instituția specializată a statului, cu statut militar, componentă a Ministerului Afacerilor Interne, care exercită, în condițiile legii, atribuțiile ce îi revin cu privire la apărarea ordinii și liniștii publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a proprietății publice și private, la prevenirea și descoperirea infracțiunilor și a altor încălcări ale legilor în vigoare, precum și la protecția instituțiilor fundamentale ale statului și combaterea actelor de terorism. Jandarmeria Română, prin atribuții, organizare, pregătire și dispunere teritorială, contribuie la garantarea suveranității, independenței, autorității, unității și securității statului, democrației constituționale pe întregul teritoriu național, atât în timp de pace, cât și în situații de criză.

La nivelul județului Sibiu activează Inspectoratul de Jandarmi Județean Sibiu "General de Brigadă Mihail Rasty". În prezent, unitatea execută următoarele genuri de misiuni: restabilirea ordinii publice grav tulburate; asigurarea ordinii publice cu ocazia întrunirilor și manifestațiilor; asigurarea ordinii publice pe timpul desfășurării adunărilor cu public numeros; asigurarea ordinii interioare în sălile de judecată; sprijinirea executorului judecătoresc în aplicarea actelor procedurale; paza și protecția obiectivelor de importanță deosebită; paza și protecția transporturilor speciale și de valori.

Inspectoratul de Jandarmi Județean Sibiu are următoarele subunități: Detașamentul 1 Jandarmi Mobil, Detașamentul 2 Jandarmi Sibiu, Detașamentul 3 Jandarmi Sibiu și Secția de Jandarmi Mediaș. Detașamentul 1 Jandarmi Mobil cuprinde: Grupa 1 jandarmi – intervenție antiteroristă și acțiuni speciale; Grupa a 2-a jandarmi – ordine publică; Grupa a 3-a jandarmi – ordine publică; Grupa a 4-a jandarmi – ordine publică; și Grupa a 5-a jandarmi – conductorii câini serviciu. Detașamentul 2 Jandarmi Sibiu include Plutonul 1 jandarmi și Plutonul 2 jandarmi. Detașamentul 3 Jandarmi Sibiu are în subordonare Plutonul de jandarmi Avrig, Plutonul de jandarmi montan Păltiniș și Plutonul de jandarmi montan Bălea. Secția de Jandarmi Mediaș nu are subunități.

În județul Sibiu, Serviciul Român de Informații este prezent prin Direcția Regională de Informații Transilvania Sud, cu sediul în municipiul Sibiu.

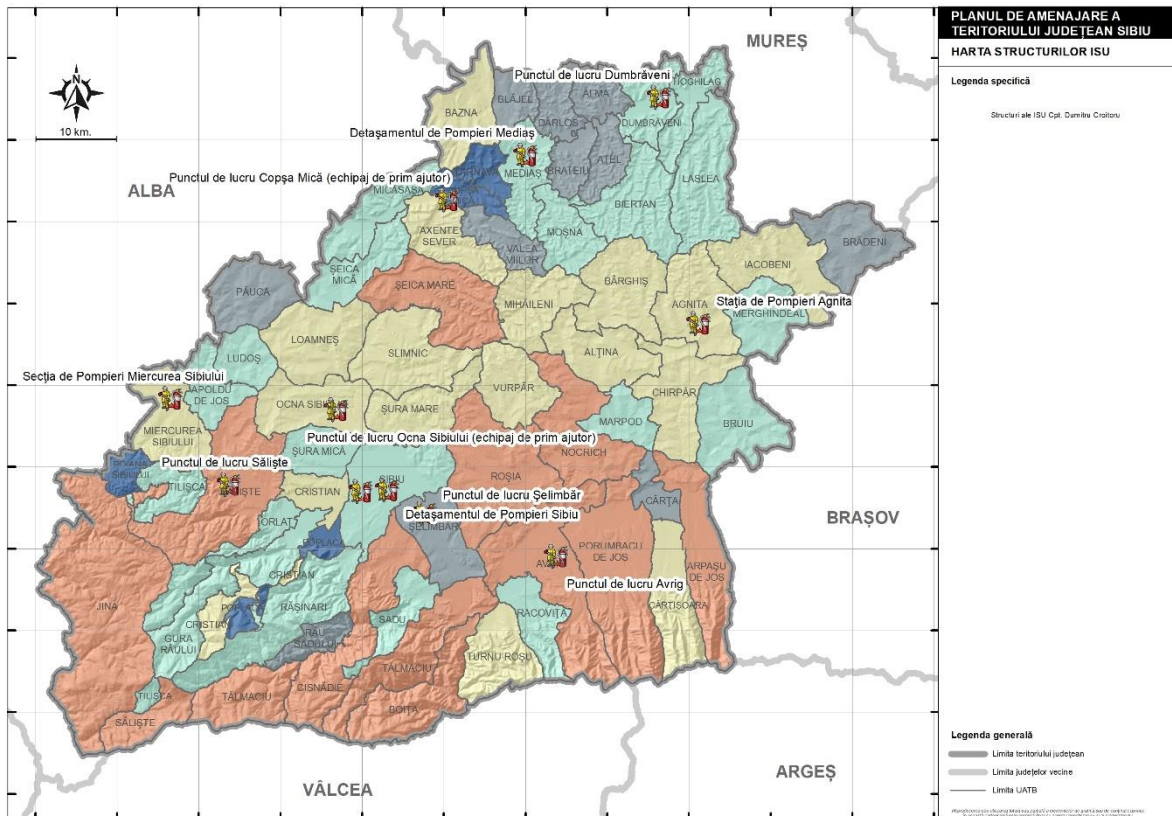
În județul Sibiu funcționează mai multe unități militare, aparținând structurilor Ministerului Apărării Naționale. Dintre acestea, se pot menționa: UM 01606 Sibiu, UM 02554 Sibiu (în cadrul căreia funcționează Centrul Militar Județean Sibiu), UM 01557 Sibiu, UM 01434 Sibiu (Baza 2 Logistică Teritorială Șelimbăr), UM 01473 Sibiu, UM 01512 Sibiu, UM 02037 Sibiu, UM 02444 Sibiu, UM 02460 Sibiu (Spitalul Militar de Urgență "Dr. Alexandru Augustin" Sibiu), UM 0645 Sibiu, UM 0815, UM 01810 Mediaș (înființată în 1978), UM 01498 Cisnădie, UM 01129 Mârșa (orașul Avrig). În Garnizoana Sibiu funcționează nu mai puțin de 12 unități militare active. Comandamentul Corpului Multinațional de Sud-Est al NATO (HQ MNC-SE), înființat la 23 iulie 2020, este de asemenea localizat la Sibiu începând cu anul 2021, când a fost relocalat în Garnizoana Sibiu.

Misiunile principale ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Căpitan Dumitru Croitoru” al județului Sibiu constau în pregătirea preventivă și protecția prioritară a populației; realizarea condițiilor necesare supraviețuirii în situații de urgență; participarea la protecția valorilor culturale, arhivistice, de patrimoniu și a bunurilor materiale, precum și a mediului; desfășurarea pregătirii profesionale a personalului organismelor specializate și serviciilor de urgență; organizarea și executarea intervenției operative pentru limitarea și înlăturarea efectelor situațiilor de urgență; constituirea rezervelor de resurse financiare și tehnico-materiale specifice.

Locațiile în care funcționează subunitățile Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Căpitan Dumitru Croitoru” al județului Sibiu sunt următoarele: Detașamentul de Pompieri Sibiu; Detașamentul de Pompieri

Mediaș; Secția de Pompieri Miercurea Sibiului; Stația de Pompieri Agnita; Punctul de lucru Sibiu Aeroport; Punctul de lucru Șelimbăr; Punctul de lucru Avrig; Punctul de lucru Dumbrăveni; Punctul de lucru Săliște; Punctul de lucru Copșa Mică (echipaj de prim ajutor); Punctul de lucru Ocna Sibiului (echipaj de prim ajutor).

Fig. 2.43 HARTA STRUCTURILOR ISU SIBIU

Una dintre problemele identificate în teritoriu conform datelor primite de la Inspectoratul pentru **Situații de Urgență** Sibiu constă în vechimea în exploatare a autospecialelor, astfel sunt necesare investiții pentru achiziționarea unor autospeciale noi care să le înlocuiască pe cele cu vechime mai mare de 20 de ani, în prezent însă nu există investiții în derulare pentru modernizarea acestora (ISU, Sibiu). La momentul de față există un număr de 36 de UAT-uri din cadrul județului Sibiu care nu au în dotare autospeciale de intervenție: Copșa Mică, Săliște, Alma, Apoldu de Jos, Ațel, Bazna, Blăjel, Boița, Brateiu, Bruuiu, Chirpăr, Cârța, Cârțișoara, Dârlos, Iacobeni, Loamneș, Ludoș, Marpod, Merghindeal, Micăsasa, Mihăileni, Nocrich, Păuca, Poplaca, Porumbacu de Jos, Râu Sadului, Roșia, Slimnic, Șeica Mare, Șelimbăr, Șura Mare, Șura Mică, Tilișca, Târnava, Valea Viilor și Vurpăr. La nivelul județului Sibiu sunt constituite și un număr de 24 de Servicii Voluntare pentru Situații de Urgență.

Timpii de deplasare realizați pentru ajungerea la locul de intervenție sunt relativ mari, în unele cazuri pot depăși 45 de minute (în cazul declanșării unor alunecări de teren în extravilan care pot afecta cursuri de apă ori infrastructuri tehnico-edilitare ori în cazul apariției unor incendieri ale vegetației forestiere ori a avalanșelor etc. datorită în principal stării rețelei căilor de acces, precum și a pantelor mari pe unele porțiuni a acestora). Devine astfel necesară concentrarea unui număr mare de oameni, specialiști și voluntari, primăriile localităților au un rol deosebit de important în acest sens atât pentru informare, conștientizare, cât și mobilizare în caz de nevoie.

Alte formațiuni de salvare din județ sunt: Filiala Județeană de Cruce Roșie, Serviciul Public Județean SALVAMONT, I.P.J. Sibiu – posturile/birourile de poliție de la municipii, orașe și comune; I.J.J. Sibiu; Poliția comunitară – la localitățile unde este constituită; organizațiile guvernamentale specializate în acțiuni de salvare; Unități și formațiuni sanitare și de inspecție sanitară veterinară – Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor etc.

Infrastructura de învățământ militar din județul Sibiu cuprinde Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" din Sibiu, Centrul de Limbi Străine al Statului Major al Forțelor Terestre Sibiu, Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri pentru Comunicații, Tehnologia Informației și Apărare Cibernetică Sibiu, și Școala de Instruire pentru Comunicații, Tehnologia Informației și Apărare Cibernetică Sibiu. În cadrul Academiei Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" funcționează trei facultăți: Facultatea de Management Militar, Facultatea de Științe Militare și Facultatea de Științe Economice și Administrative. Pe lângă beneficiarul principal, Ministerul Apărării Naționale, Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" oferă un număr limitat de locuri la unele din specializările universitare de licență menționate mai sus și altor beneficiari, precum: Administrația Națională a Penitenciarelor, Serviciul Român de Informații, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații Externe și Serviciul de Telecomunicații Speciale.

Centrul de Limbi Străine al Statului Major al Forțelor Terestre, cu sediul central în municipiul Sibiu, funcționează pentru realizarea obiectivelor educaționale în domeniul limbilor străine, adecvate cerințelor operaționale impuse de misiunile prezente și viitoare ale Armatei Române, precum și tendințelor de dezvoltare a relațiilor de cooperare internațională ale României în domeniul apărării.

Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri pentru Comunicații, Tehnologia Informației și Apărare Cibernetică Sibiu, înființată în forma actuală în anul 2019, este subordonată Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii și asigură formarea prin pregătire postliceală a maiștrilor militari din arma comunicații și informatică ca specialiști în exploatarea, repararea și întreținerea tehnicii și echipamentelor din dotare și a subofițerilor din arma comunicații și informatică ca lideri ai structurilor de la baza ierarhiei militare, în măsură să acceadă succesiv pe o treaptă superioară a carierei militare, potrivit nevoilor armatei și altor beneficiari. Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri pentru Comunicații, Tehnologia

Informației și Apărare Cibernetică Sibiu oferă două programe de studii postliceale: Maiștri militari (cu o durată de 2 ani), respectiv Subofițeri (cu o durată de 1 an).

Școala de Instruire pentru Comunicații, Tehnologia Informației și Apărare Cibernetică Sibiu se subordonează Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii. Aceasta formează și perfecționează resursa umană din Ministerul Apărării Naționale și din alte instituții cu atribuții în domeniul apărării și securității naționale, participând la formarea inițială și asigurând formarea continuă în arma comunicații și informatică.

Prioritățile de intervenție în domeniul situațiilor de urgență prevăd înnoirea dotărilor (dotarea cu autospeciale) instituțiilor responsabile cu intervenția în teritoriu în caz de situații de urgență, realizarea de investiții pentru dotarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență, precum și realizarea, în mod continuu și susținut, a unor campanii de informare a populației privind măsurile de prevenție și comportament în caz de incendii, cutremure, avalanșe, accidente majore etc.

3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE

3.1. Profilul economic al județului Sibiu și principalii indicatori macroeconomici

Economia județului Sibiu este una puternică și competitivă, cel puțin în context național, însă o serie de măsuri integrate pot fi întreprinse pentru ca aceasta să se orienteze și mai mult spre activități economice moderne, ancorate în trendurile curente de piață și mai ales sustenabile.

Conform EUROSTAT, **PIB-ul județean** a atins în anul 2019, ultimul pentru care există astfel de informații statistice, valoarea de 9.375,7 milioane euro în standarde ale puterii de cumpărare (SPC/PPS), marcând o creștere accelerată, de 34,1%, față de anul 2011. Din acest punct de vedere, județul Sibiu avea o contribuție de 20% la PIB-ul regiunii.

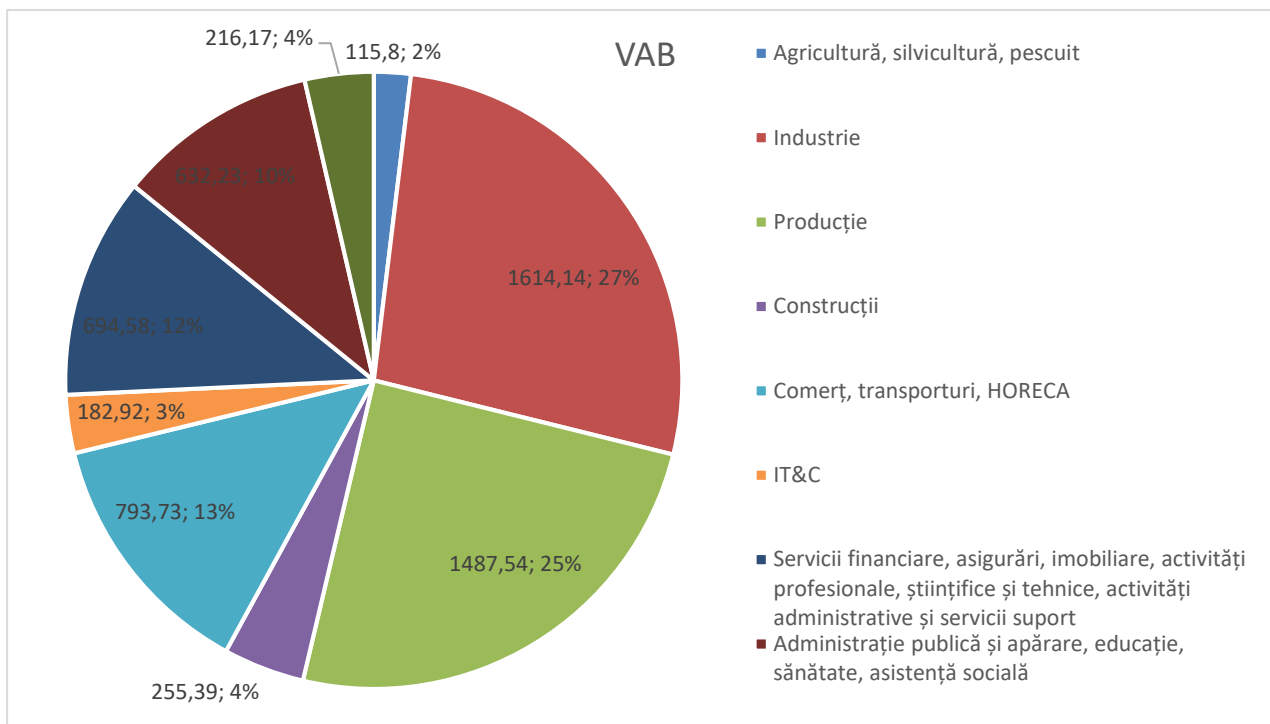
Valoarea indicatorului **PIB/locuitor** (PPS) a înregistrat în anul 2019 o cifră de 23.400 euro în județul Sibiu, mai mare cu 18,8% decât media regională (19.700 euro) și cu 7,8% mai mare decât media națională (21.700 euro), dar cu 28,8% mai mic față de valoarea medie a UE 27.

Dintr-o perspectivă comparativă și dinamică, în perioada 2011-2019, tendința generală a fost de creștere a PIB, însă cu mici scăderi în 2013-2014 și creșteri semnificative între 2015 și 2016. Astfel, PIB-ul județean/locuitor a crescut, în termeni comparabili ai puterii de cumpărare, cu 63,6% între 2011 și 2019, sub rata de creștere de la nivel regional (+71,6%), însă peste cea națională (+63,2%) și peste cea de la nivelul UE 27 (+22,3%). PIB/locuitor județean atinge doar 55,9% din media UE în anul 2011 și a ajuns la circa 74,8% în anul 2019.

Făcând referire la **Valoarea Adăugată Brută (VAB)** la prețuri de bază, Sibiu a înregistrat o valoare de 4.504 milioane euro în anul 2019, în creștere cu 28,2% față de anul 2016. Dinamica pozitivă din perioada analizată indică nu numai o creștere a volumului de activitate, reflectată și de evoluția PIB-ului, ci și a gradului de valorificare superioară a resurselor materiale și umane. Așadar, este de remarcat o tendință de creștere a ponderii atât a produselor, cât și a serviciilor cu o valoare adăugată mare.

Două domenii generează jumătate din valoarea adăugată în județ, după cum urmează: industrie (26,9%) și producție (24,8%). O pondere semnificativă în valoarea adăugată în județ o ocupă și comerțul, transporturile și HORECA (împreună generează 13,3%), alături de serviciile financiare, asigurări, imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități administrative și servicii suport (care generează împreună 11,6%) și administrația publică și apărare, educație, sănătate, asistență socială (care generează împreună 10,6%). Este de remarcat și contribuția minusculă pe care sectorul IT&C o aduce în valoarea adăugată (numai 3%), în contextul în care această industrie poate propulsa județul prin veniturile uriașe și forța de muncă foarte căutată pe care sectorul le aduce cu sine.

Fig. 3.44 STRUCTURA VALORII ADĂUGATE BRUTE ÎN JUDEȚUL SIBIU, 2019

Sursa: Eurostat

Raportat la anul 2016, se poate observa că în anul 2019, valoarea adăugată brută a crescut cel mai mult (68,2%) în cazul administrației publice și apărării, educației, sănătății și asistenței sociale (impulsionare venită pe fondul veniturilor în creștere, din fonduri europene și guvernamentale) și al artelor, divertismentului, recreerii și altor servicii (42,3%), fapt justificat prin atenția tot mai mare care se acordă industriilor culturale și creative la nivelul Uniunii Europene și implicit și al României. Creșteri considerabile au existat și în cazul domeniilor comerț, transport, horeca (29%), IT&C (28,3% - pe fondul cererii în creștere pentru soluții IT&C, în contextul megatrendului de digitalizare), industrie (23%) și producție (21,2%), sectoare care au fost ajutate de prezența pe piața județeană ale unor puternice companii străine. O creștere bună (20,3%) se observă și în cazul serviciilor financiare, asigurărilor, imobiliarelor, activităților profesionale, științifice și tehnice și a activităților administrative plus servicii suport. Se remarcă și valoarea adăugată de agricultură, care a crescut cu 16,8%, impulsionată de subvenții și de investiții în capacități de producție, depozitare, procesare, etc. Valoarea adăugată de sectorul construcțiilor a înregistrat o creștere mai moderată, de numai 7,3%, pe fondul menținerii investițiilor publice în lucrări majore de infrastructură la un nivel modest, dar și a lipsei unei piețe de construcții rezidențiale puternice la nivel județean.

3.2. Structura activităților economice

3.2.1. Sectorul agricol și produsele agroalimentare

Conform INS, în 2020, din suprafața totală agricolă, 39% (echivalentul a 21,8% din suprafața totală a județului) era formată din terenuri arabile, 34,8% erau pășuni, 23,6% erau fânețe, 0,9% erau vii și pepiniere viticole, iar 1,7% erau livezi și pepiniere pomicele. La nivel regional, județul Sibiu ocupa a patra poziție din punctul de vedere al suprafeței totale de terenuri arabile, cu o suprafață de 118.498 ha.

În ceea ce privește categoriile de folosință ale suprafeței agricole utilizate de exploatațiile din județul Sibiu, în anul 2020 cele mai multe exploatații agricole erau pentru cereale pentru boabe (17.892), urmate de cele destinate plantelor de nutreț recoltate verzi (12.936), rădăcinoaselor (5.922) și legumelor proaspete, pepenilor și căpșunilor (1.229). La aceasta se adaugă pășunile și fânețele permanente (24.452), care reprezentau 61% din totalul exploataților agricole care utilizau suprafața agricolă (un total de 40.075).

conform Recensământului General Agricol pentru anul 2020, suprafața agricolă totală deținută de exploatațiile din județul Sibiu era de 259.365,28 ha, utilizată de către 40.075 exploatații agricole, din totalul de 40.628 de astfel de exploatații. Astfel, suprafața agricolă utilizată, ce a revenit în medie pe o exploatație agricolă a fost de 6,38 ha, în timp ce suprafața agricolă utilizată, ce a revenit în medie pe o exploatație agricolă care a utilizat suprafața agricolă a fost de 6,47 ha. Mai mult, Recensământul General Agricol pentru anul 2020 arată că 38.111 dintre exploatațiile agricole dețineau suprafața agricolă în proprietate (85%), 2.963 o dețineau în arendă (7%), 49 o dețineau sub formă de teren comun și 3.608 o dețineau în parte sau alte moduri (schimb temporar, asociere, concesiune, etc. - 8%).

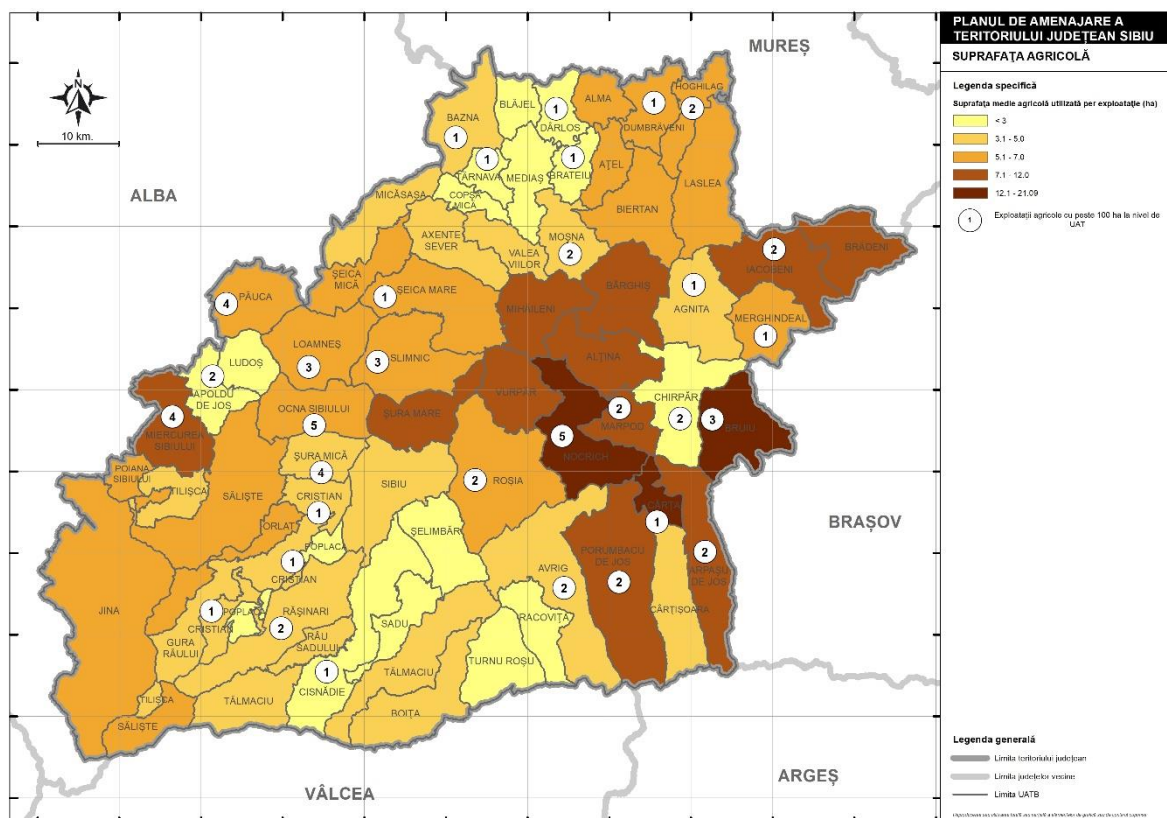
În județul Sibiu, conform rezultatelor Recensământului Agricol din 2020, existau în total 40.628 de exploatații agricole. Din acestea, 19.311 erau exploatații agricole numai cu suprafața agricolă utilizată, 553 erau exploatații agricole numai cu efective de animale, iar 20.764 erau exploatații agricole mixte (atât efectiv de animale cât și suprafața agricolă utilizată).

Din punctul de vedere al formei juridice, 40.194 exploatații agricole nu aveau personalitate juridică. În ceea ce privește totalul de 539 de exploatații agricole cu personalitate juridică, 267 se aflau în proprietate (10.828,05 ha), 149 erau în arendă (30.489,68 ha), 49 constituiau teren comun (38.081,27 ha) și 74 erau deținute în parte sau în alte moduri (9.518,63 ha).

Dacă ne uităm la clasele de mărime a suprafeței agricole exploatate, Registrul General Agricol din 2020 ne arată că numai 18 dintre cele 40.075 exploatații agricole din Sibiu lucrau suprafețe de 1.000 și peste 1.000 hectare; în ciuda numărului mic, cele 18 exploatații plasează Sibiul pe primul loc în clasamentul regional privitor la exploatațiile agricole ce lucrează suprafețe atât de mari (26% din totalul regional). Analizând și celelalte clase de mărime ale suprafeței agricole exploatate, observăm că 23 (0,1% din totalul exploatațiilor agricole din județ) lucrau suprafețe de 500-1.000 ha, 287 (0,7%) între 100 și 500 ha, 334 (0,8%) între 50-100 ha și 565 (1,4%) între 30-50 ha. Clasele de mărime mai mică relevă faptul că în Sibiu primează exploatațiile agricole care lucrează sub 0,5 ha (11.265 exploatații, adică 28,1% din totalul județean, fapt ce

plasează Sibiu pe a doua poziție în clasamentul regional), urmate de cele care lucrează între 2 și 5 ha (8.099 exploatații, adică 20,2% din totalul județean) și cele care se ocupă în medie de 1-2 ha (7.357 exploatații, adică 18,4% din totalul județean), respectiv 0,5-1 ha (6.935 exploatații, adică 17,3% din totalul județean).

Fig. 3.45 EXPLOATAȚII AGRICOLE CU PESTE 100 HA, ÎN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: Prelucrare proprie, după datele Recensământului General Agricol, 2010

Conform datelor furnizate de către APIA (Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură), la nivelul județului existau 867 fermieri care dețineau suprafețe agricole cuprinse între 30 și 100 ha, 169 fermieri care dețineau suprafețe agricole cuprinse între 100 și 200 ha, 43 fermieri cu suprafețe cuprinse între 200 și 300 ha, 20 fermieri cu suprafețe cuprinse între 300 și 400 ha, 15 fermieri cu suprafețe cuprinse între 400 și 500 ha, 10 fermieri cu suprafețe cuprinse între 500 și 1.000 ha, 7 fermieri cu suprafețe cuprinse între 1.000 și 2.000 ha și 3 fermieri cu suprafețe de peste 2.000 ha.

Conform estimărilor Institutului Național de Statistică, în județul Sibiu, suprafața totală cultivată era de 62.470 ha în anul 2021. Din totalul suprafeței totale cultivate din județ, 62.372 ha (99,41%) erau administrate de exploatații agricole cu personalitate juridică, din care 44.346 ha (70,98% din suprafața totală) se aflau în gestiunea exploatațiilor agricole individuale și 98 ha (0,15%) erau gestionate de către

instituții din sectorul public. Doar 1.282 ha erau terenuri aflate în repaus, un indicator al cărui valoare a scăzut din 2011, când înregistra peste 31.505 ha. Astfel, de la 54.628 ha în 2011, observăm o creștere până la 73.128 ha în 2015, iar apoi scădere bruscă de până la 59.715 ha în 2019. Ultimii ani au marcat o revenire a suprafeței totale cultivate, care a înregistrat 62.470 ha în 2021. Începând cu 2015, vorbim și despre o pondere tot mai scăzută a exploatațiilor agricole individuale în favoarea exploatațiilor agricole cu personalitate juridică, ceea ce înseamnă, de regulă, o productivitate sporită în agricultură, prin mecanizarea și prelucrarea mai eficientă a unor suprafețe mai mari de teren.

Analizând structura culturilor de pe suprafața arabilă cultivată, în 2021, în județul Sibiu, cea mai mare suprafață era plantată cu porumb 27.324 ha (44% din suprafața arabilă cultivată totală). Urmează furajele perene, cu 11.972 ha (19%), ceea ce înseamnă o pondere foarte ridicată a suprafețelor cultivate pentru a produce hrana necesară pentru animale. La acestea se adaugă grâul și secara, care ocupau 6.916 ha (11%). Suprafețe mai mici au revenit legumelor (2.173 ha, adică circa 3,5%) și rapiței (2.012 ha, echivalentul a 3,2%). Livezile pe rod au fost plantate pe o suprafață de 1.688 ha (2,7%), în timp ce 1.453 ha au fost plantate cu soia (2,3%). Se mai remarcă prezența florii soarelui pe 1.449 ha (2,3%) și a cartofilor (2%). Porțiuni mici au fost alocate orzului, orzoaicei și ovăzului, existând inclusiv 1.282 ha de teren arabil în repaus. Restul terenului a fost utilizat pentru plantarea altor culturi (3.487 ha).

Observăm o pondere a porumbului foarte mare de-a lungul anilor, alături de proporția considerabilă a furajelor perene. Începând cu 2016, observăm o scădere considerabilă a terenului arabil aflat în repaus. Pe fondul culturilor considerabile de porumb, grâu și secară, se identifică un specific agricol cerealier al județului Sibiu, completat de cultivarea furajelor.

Cele mai mari suprafețe agricole cultivate cu grâu și secară se regăsesc în Loamneș (993,22 ha - 11%), Slimnic (927,51 ha - 10,2%), Păuca (609,32 ha - 6,7%), Dumbrăveni (593,31 ha - 6,6%), Brateiu (417,76 ha - 4,6%) și Ocna Sibiului (369,02 ha - 4,1%). Din totalul de 20.720,73 ha cultivate cu porumb, suprafețe generoase se găsesc în Păuca (1.134,05 ha - 5,5%), Loamneș (1.044,66 ha - 5%), Dumbrăveni (1.004,93 ha - 4,8%), Ocna Sibiului (890,09 ha - 4,3%) și Avrig (673,74 ha - 3,3%), Bazna (747,16 ha - 3,6%) și Dârlos (746,36 ha - 3,6%). Floarea soarelui se cultivă în special în Brateiu (care asigură 66,8% din suprafața cultivată cu această plantă) Loamneș, Miercurea Sibiului și Dumbrăveni. Rapița este cultivată în Șeica Mare (reprezentând 49,1% din suprafața cultivată cu rapiță în județ), Miercurea Sibiului, Avrig, etc. Cele mai mari suprafețe cultivate cu soia se găsesc în Cârța, Cristian și Arpașu de Jos. Mai mult, observăm că Arpașu de Jos și Apoldu de Jos alocă suprafețe inclusiv pentru cultivarea plantelor medicinale, aromatice și pentru condimente.

Privitor la suprafața cultivată cu plante de nutreț recoltate verzi (13.915,19 ha), se remarcă Iacobeni (908,51 ha - 6,5%), Bruiu (978,74 ha - 7%), Nocrich (786,28 ha - 5,7%) și Marpod (764,64 ha - 5,5%). Cartofii sunt cultivați în special în Avrig (174,47 ha - 7%), Porumbacu de Jos (155,77 ha - 6,2%), Cârțișoara (113,47

ha - 4,5%) Arpașu de Jos (109.50 - 4,4%) și Rășinari (109.33 ha - 4,4%). Segmentul legume, pepeni și căpșuni e bine reprezentat în Roșia, Rășinari, Șelimbăr și Avrig.

Conform datelor furnizate de către Direcția pentru Agricultură Județeană Sibiu, în anul 2022, în județ existau 176 de operatori certificați pentru agricultura biologică, cei mai mulți provenind din Sibiu (14,20%), Poiana Sibiului (11,36%), Roșia (9,09%), și Tilișca (6,25%). Din cele 64 de UAT-uri, în 21 dintre acestea nu exista nici măcar un operator certificat pentru practicarea agriculturii ecologice.

În ceea ce privește suprafața totală certificată pentru agricultura ecologică, în județul Sibiu aceasta ocupă 10.837,90 ha. Suprafețe mari de culturi ecologice se găsesc în Nocrich (9,19%), Săliște (9,49%) și Vurpăr (9,92%), toate acestea având alocate porțiuni mari pentru pajiștile permanente ecologice. Raportat la sectorul zootehnic, la nivelul județului există 4.801,73 de familii de albine (cele mai multe fiind în Agnita, Cisnădie și Roșia), 28.500 de găini (toate în Hochilag) și 659 ovine (toate în Nocrich) crescute de operatori certificați ecologic.

În ceea ce privește situația pajiștilor cu înaltă valoare naturală în județul Sibiu, extinse pe o suprafață totală de 40.564,58 ha, datele APIA arată că cele mai multe dintre acestea se găsesc în Roșia, Chirpăr, Jina, Săliște și Alțîna, fiecare dintre UAT-urile anterior menționate având suprafețe de pajiști cu înaltă valoare naturală de peste 2.000 ha (adică peste 5% din suprafața pajiștilor cu înaltă valoare naturală). La capătul opus, Mediaș, Târnava, Turnu Roșu, Bazna, Axente Sever, Copșa Mică, Blăjel și Racovița au sub 100 de ha de pajiști cu înaltă valoare naturală.

Dacă ne uităm la dinamica producției medii la hectar, observăm că anul 2021 a însemnat recorduri (raportat la perioada de referință) pentru orz și orzoaică (3,6 tone/ha), soia boabe (2,31 tone/ha) și legume (18,84 tone/ha). Totuși, o dinamică bună a producției medii la hectar se remarcă și în cazul grâului și secarei (3,81 tone/ha), respectiv a furajelor perene (15,47 tone/ha), în comparație cu anii 2014-2020. Pentru anul 2021, cea mai înaltă producție medie pe hectar, dintre cele analizate, era prezentă în cazul legumelor, cu o medie de 18,84 tone/ha și a furajelor perene, unde media înregistrată a fost de 17,47 tone/ha. Valori descrescătoare au fost înregistrate în special în cazul culturii de ovăz (1,58 tone/ha). În cazul exploatațiilor agricole individuale, cea mai ridicată producție la hectar a fost înregistrată tot în cazul legumelor (18,85 tone/ha), a furajelor perene (16,15 tone/ha) și a cartofilor (15,51 tone/ha), la capătul opus aflându-se floarea soarelui (1,40 tone/ha) și soia boabe (1,80 tone/ha).

Pomicultura este o altă ramură relevantă la nivelul județului, însă observăm o scădere considerabilă a numărului de pomi fructiferi în intervalul 2016-2021, anul 2021 marcând cel mai redus număr de pomi fructiferi (1.102.597). Datele INS arată că în anul 2021, pe teritoriul județului erau plantați 731.870 meri (66,4%), 232.397 pruni (21,1%), 52.386 peri (4,8%) și 47.968 cireși și vișini (4,4%). La aceștia se adaugă, în număr mult mai mic, nucii (9.569, 0,9%), piersicii (6.765, 0,6%), caișii și zarzării (916, 0,1%) și nectarinii (62), alături de alți pomi (904, 0,1%).

În ceea ce privește producția medie de fructe pe specii de pomi, remarcăm performanțele Sibiului în cazul nectarinelor, a căror producție medie depășește media națională dar și pe cea regională, la fel ca și în cazul caiselor și al zarzărelor, respectiv al altor tipuri de fructe. În ceea ce privește producția medie de nuci, aceasta este egală cu cea națională, în timp ce producția medie de pere o depășește pe cea regională.

Sibiul are o tradiție puternică în cultivarea merelor, care a început în secolul al XVIII-lea, pe dealurile Mărginimii Sibiului și în Valea Târnavelor, continuând până astăzi. În zona Sibiul - Fântânele se găsesc aproximativ 34 de soiuri de mere și 7 de pere. Și Mărginimea Sibiului este recunoscută în domeniu. La acestea se adaugă livezile din Miercurea Sibiului și Cisnădioara, cele din Slimnic și cele de la Mălâncrav

În ceea ce privește viticultura, conform Ghidului principalelor regiuni viticole și podgorii din România, Sibiul se află în regiunea viticolă a podișului Transilvaniei, care cuprinde plantațiile dintre Apold, județul Sibiu, până la Dej și Bistrița-Năsăud. Podgoria Târnavelor se întinde administrativ de-a lungul județelor Alba, Sibiu și Mureș. Amintim în special podgoria DOC Sebeș-Apold, cea mai sudică podgorie din Transilvania, dar are condițiile ecoclimatice cele mai puțin favorabile. La Recensământul General Agricol din 2010, cele mai mari suprafețe cultivate cu viță de vie se înregistrau în Moșna (159,42 ha), Hoghilag (115,06 ha), Miercurea Sibiului (82,49 ha) și Apoldu de Jos (53,09 ha), localități unde se cultivă struguri de vin, în special pentru vin de calitate. Raportându-ne la producția totală de struguri, remarcăm faptul că anii 2020 și 2021 nu au fost deloc prielnici pentru această activitate: în 2020, producția județeană de struguri s-a confruntat cu minimumul ultimilor 7 ani (261 tone, comparativ cu 676 tone în 2014), iar anul 2021 a adus județului doar 496 tone de struguri produși, cu mult sub cantitățile obținute în Alba și Mureș. Nici în privința producției medii la hectar nu vedem performanțe remarcante, Sibiul rămânând pe ultima poziție în clasamentul regional, cu 4.013 kg/ha.

Datele INS arată că în județul Sibiu zootehnia joacă un rol important în agricultura și economia județului, mai ales în ceea ce privește creșterea ovinelor. Județul Sibiu ocupă primul loc la nivel național raportat la creșterea ovinelor, cu un efectiv de peste 548 mii capete. Creșterea oilor constituie principala activitate economică pentru multe localități rurale din zona de munte, păstoritul tradițional păstrându-se până în zilele noastre în zona Mărginimii Sibiului.

Conform datelor și estimărilor INS, la sfârșitul anului 2021, în județul Sibiu efectivul total de animale era alcătuit din: 51.590 porcine, 44.534 bovine, 548.010 ovine, 15.788 caprine, 3.859 cabaline, 768.607 păsări, 33.034 familii de albine și 3.599 iepuri. majoritatea efectivelor de animale erau crescute de cetățeni în propriile gospodării: 100% din iepuri, 100% din familiile de albine, 98,5% din ovine, 97,3% din caprine, 99,8% din cabaline, 70,5% din porcine, respectiv 81,5% din bovine. În cazul păsărilor, doar 45% din total erau crescute în exploatații agricole individuale. La nivelul județului se regăsesc 4.504 exploatații agricole individuale care se ocupă cu creșterea ovinelor. Comparativ cu anul 2011, în 2021 efectivele de animale la nivelul județului au înregistrat scăderi considerabile, creșteri înregistrându-se doar la nivelul efectivului de

bovine, care s-a majorat cu 39,5%, respectiv al numărului familiilor de albine, care a crescut cu 22,3%. Declinuri s-au înregistrat cu privire la numărul de porcine, în scădere cu aproape 47,8%, respectiv o scădere de 65,4% a fost înregistrată în rândul cabalinelor. Analizând densitatea animalelor la 100 ha de teren agricol, conform INS, județul Sibiu se află peste media națională și regională în cazul ovinelor și caprinelor, respectiv în cazul porcinelor. Raportat la anul 2011, producția de carne totală a crescut cu 4,5%, pe fondul creșterii producției de carne de pasăre, cu 360,7% în 2021. Creșteri s-au mai înregistrat în cazul producției de lapte, cu 3,1% și al producției de ouă, cu 14,8%.

Pentru a surprinde distribuția sectorului zootehnic la nivelul județului Sibiu, date relevante există doar de la Recensământul General Agricol din 2010, după cum urmează:

- Cele mai numeroase efective de bovine erau în localitățile: Bruuiu, Roșia, Iacobeni, Bazna și Agnita iar cele mai puține în comunele Poiana Sibiului, Carta, Ludoș, Boița, Brateiu și Turnu Roșu;
- Cele mai multe păsări creșteau în Miercurea Sibiului, Municipiul Sibiu, Municipiul Mediaș și Bruuiu iar cele mai puține în localitatea Râu Sadului, Marpod, Boița, Tilișca, Sadu, etc.;
- Cele mai multe familii de albine erau în comunele: Săliște, Dârlos, Loamneș, Laslea, Șeica Mare etc., iar cele mai puține în comunele: Râu Sadului, Vurpăr, Marpod, Sadu, Șura Mică, etc.;
- Porcinele se înregistrau în număr mare în comunele: Păuca, Roșia, Loamneș, Șeica Mare, Slimnic, Dârlos. Mai puține porcine se înregistrau în comunele: Râu Sadului, Cârța, Boița și Bruuiu.
- Cei mai mulți iepuri se regăseau în localitățile: Laslea, Moșna, Ocna Sibiului, Cisnădie, Șeica Mare și Roșia. Un număr mai redus de iepuri de casă se înregistra în localitățile: Jina, Gura Râului, Râu Sadului, Poplaca, Mihăileni, Sadu;
- În ceea ce privește efectivele de cabaline, în comunele Roșia, Loamneș, Iacobeni, Slimnic și orașul Avrig se înregistrau cele mai multe capete, pe când în Municipiul Sibiu, Cisnădie, Coșșa Mică și în comunele Poiana Sibiului, Cârța și Marpod numărul acestora era redus;
- Creșterea ovinelor, conform recensământului, se practica mai ales în localitățile Poiana Sibiului, Jina, Roșia, Rășinari și Loamneș. Un număr redus de ovine a fost înregistrat în localitățile Coșșa Mică, Cârța, Poplaca și Racovița.
- Creșterea caprinelor are loc la o scară mai largă în localitățile Laslea, Roșia, Arpașu de Jos și în Miercurea Ciuc, și la o scară mai redusă, cu un efectiv mai mic de capete, în Municipiul Sibiu și în localitățile: Jina, Tilișca, Ludoș, Poiana Sibiului, Păuca, etc.;
- Efectivele de măgari și catâri erau reduse în 2010, fiind de doar 642 de capete. Peste 40 de capete se înregistrau doar în comunele Cristian, Rășinari, Râu Sadului și Jina. Pe de altă parte, localități precum Cârța, Gura Râului, Merghindeal, Ludoș etc., nu înregistrau nici un măgar sau catâr.

Datele DSVSA Sibiu aferente anului 2022 indicau prezența următoarele exploatații comerciale active: Ferme de porcine: Avrig, Biertan, Vestem; Ferme de bovine: Somartin, Cisnădie, Șura Mică, Iacobeni, Bruuiu,

Dârlos, Alțâna, Marpod, Daia, Buia, Crint, Arpașu de Jos, Cristian; Stațiune de cercetare bovine și ovine: Cristian; Ferme de caprine: Dobârca; Ferme avicole: Mediaș, Cristian (găini reproducție, stație de incubatie), Valea Viilor, Apoldu de Jos, Cristian, Moșna, Hoghilag (găini pentru ouă de consum), Miercurea Sibiului, Valea Viilor, Dumbrăveni (pui de carne); Exploatații de iepuri: Cașolț. Este important să amintim prezența grupului danez Premium Porc Group în Avrig, care în anul 2019 a investit 3,4 milioane de euro într-o fabrică de nutrețuri combinate, în ambiția grupului de a deveni cel mai mare producător de carne de porc din România. Noua construcție, 100% automatizată, consolidează poziția grupului în topul producătorilor de carne de porc din România. O altă prezență puternică în județ, de data aceasta în Apold, este cea a grupului DN Agrar, cel mai mare producător de lapte de vacă din România. Pe lângă activitatea de producție a laptelui, DN AGRAR desfășoară în plan secundar activitatea de producție a cerealelor, parte a procesului intern, bazat pe principiile economiei circulare.

Conform INS, în anul 2021 județul Sibiu avea 10.200 persoane ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit, fapt ce plasa agricultura, silvicultura și pescuitul pe a cincea a poziție în clasamentul activităților în care populația județului era ocupată (cu o pondere de 5,6% din totalul persoanelor ocupate). Numărul persoanelor ocupate în acest sector a scăzut considerabil în ultimii ani: începând cu 2012, când existau 29.200 persoane, agricultura a înregistrat de la an la an tot mai puține persoane ocupate, diferența între 2012 și 2021 fiind de 9.600 persoane. Totuși, cea mai mare parte din populația ocupată în agricultură activează informal în acest domeniu. Astfel, doar 9,9% din totalul populației ocupate în agricultură este salariată, iar restul de peste 17.800 cetățeni (90,1%) ai județului au ca sursă principală de venit practicarea unei agriculturi de subzistență, în propria gospodărie sau pe micile loturi de teren din proprietate, pentru propriul consum și, în cazurile fericite, pentru micul comerț. Pentru informații despre șefii exploatațiilor agricole fără personalitate juridică, Recensământul General Agricol din 2020 arată că, din totalul de 43.646 persoane, majoritatea (69,47%) erau bărbați (30.323 persoane) și numai 13.323 erau femeile (30,52%). Dintre cei 1.359 șefi de exploatație agricolă sub 35 de ani, majoritatea (98,08%) dețineau numai experiență practică agricolă și doar 3 persoane aveau pregătire agricolă completă. La aceștia se adaugă 13.554 șefi de exploatație agricolă cu vârsta cuprinsă între 35 și 54 de ani, unde 95% se bazează pe experiența practică și 82 dețineau pregătire agricolă completă. Trecând la sectorul de vârstă de la 55 de ani în sus, observăm un total de 29.304 persoane (cea mai mare pondere a șefilor de exploatații agricole după vârstă), dintre care 96,76% aveau experiență agricolă practică și 55 erau pregătiți complet.

Institutul Național de Statistică a estimat, pentru finalul anului 2021, în județul Sibiu, un parc de utilaje agricole alcătuit din: 5.746 tractoare agricole fizice; 3.320 pluguri pentru tractor; 1.052 semănători mecanice; 604 cultivate mecanice; 132 mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică; 289 combine autopropulsate pentru recoltat cereale; 925 prese pentru balotat paie și fân; 15 vindrovere pentru furaje; 41 combine autopropulsate pentru recoltat furaje; 311 combine și mașini pentru recoltat cartofi.

Comparativ cu situația înregistrată în 2011, a crescut semnificativ numărul de prese pentru balotat paie și fân (cu 197,4%), numărul de tractoare cu 101,2%, respectiv numărul de combine pentru recoltat furaje cu 105%. De asemenea, a crescut numărul de pluguri pentru tractor cu 31,1%, cel de semănători cu 10,7%, numărul de cultivateure cu 7%, numărul de mașini de stropit și prăfuit cu 28,1% și numărul de combine și mașini pentru recoltat cartofi cu 11,4%. Conform estimărilor INS, la nivelul județului Sibiu, revin în medie 21 ha de suprafață arabilă/tractor, peste media regională. Astfel, cele mai multe tractoare agricole au fost înregistrate în 2010 în localitățile Arpașu de Jos, Avrig, Cârțișoara, Gura Râului, Iacobeni, Laslea, Loamneș, Păuca, Porumbacu de Jos, Roșia și Slimnic (peste 100 de tractoare). Un număr foarte mic de tractoare era în Râu Sadului, Boița, Copșa Mica, Brateiu și Biertan. Dacă analizăm numărul de tractoare raportat la suprafața agricolă a fiecare comune, observăm un grad înalt de mecanizare în următoarele localități: Cârțișoara (1 tractor/12,3 ha), Orlat (1 tractor/20,4 ha), Gura Râului (1 tractor/21,1 ha), Dârlos (1 tractor/26,4 ha), Micăsasa (1 tractor/31,3 ha), Blăjel (1 tractor/32,6 ha), Arpașu de Jos (1 tractor/33,1 ha), Laslea (1 tractor/33,2 ha), Cârța (1 tractor/34,1 ha), etc. De partea cealaltă, existau comune cu un singur tractor, cum era cazul comunei Râu Sadului, care avea o suprafață agricolă de 959,5 ha, sau fără tractoare înregistrate, precum Poiana Sibiului, cu o suprafață agricolă de 1.342,3 ha.

În 2021, conform INS, în județul Sibiu au fost aplicate îngrășăminte chimice pe o suprafață de 73.953 ha. Îngrășăminte azotoase au fost utilizate pe o suprafață de 33.911 ha, îngrășăminte fosfatice pe o suprafață de 23.307 ha, iar îngrășăminte potasice pe 16.735 ha. De menționat este și faptul că au fost folosite și îngrășăminte naturale, pe o suprafață de 19.214 ha. Comparativ cu anul 2011, suprafața pe care au fost utilizate îngrășăminte a crescut la toate categoriile. Conform INS, în anul 2021 au fost folosite pesticide pe o suprafață de peste 73.971 ha. Pe categorii de pesticide, au fost aplicate: insecticide pe o suprafață de 13.518 ha, fungicide pe o suprafață de 17.418 ha și eribicide pe o suprafață de 43.035 ha. În total, în județ a fost administrată o cantitate totală de 58.760 kilograme de pesticide, în scădere cu 8,8% față de 2011.

În anul 2021, la nivelul județului Sibiu, conform INS, valoarea producției agricole a fost de 1.280 mil. lei (circa 260 mil. Euro). Față de anul 2011, aceasta a înregistrat o creștere nominală de circa 25,8%. Pe categorii, din valoarea totală a producției agricole, 694 mil. lei (54,2%) a reprezentat producția vegetală, 578 mil. lei (45,1%) cea animală, iar 7 mil. lei (0,5%) au fost serviciile agricole.

Volumul exporturilor de produse agroalimentare realizate de unitățile economice din județul Sibiu a fost, în anul 2021, de 63,5 mil. euro. Acestea reprezentau 2,2% din exporturile totale din județ. Exporturile agroalimentare erau formate din 50,4% - export de animale vii și produse animale, 11,3% - produse vegetale, 38% - produse alimentare, băuturi și tutun și 0,1% - grăsimi și uleiuri animale sau vegetale. Observăm o tendință de creștere a exporturilor de animale vii și produse animale.

Din perspectiva analizei punctelor de procesare a materiilor prime agricole din județul Sibiu, conform DSVSA Sibiu, în ianuarie 2023 existau următoarele tipuri de unități autorizate: 93 carmangerii, 11 măcelării,

163 centre de prelucrare a laptelui integrat în cadrul exploatației, 3 centre independente de prelucrare a laptelui, 2 centre de extracție și colectare a mierii și a altor produse apicole, 80 de fabrici de pâine/brutării, 45 de patiserii și covrigării, 41 unități de producere a conservelor de legume și fructe, 23 unități de fabricare a sucurilor de fructe și legume, 2 unități de producere a uleiului vegetal, 11 unități de fabricare produse zaharoase (ciocolată, rahat, halva, jeleuri, etc.), 5 unități de producere a pastelor făinoase, 3 unități de fabricare a condimentelor, 10 unități de producere a altor produse alimentare (de ex., cereale expandate, popcorn, arome alimentare, etc.), 19 unități de fabricare a băuturilor distilate, 2 unități de fabricare a altor băuturi nedistilate, 4 unități de vinificație, 7 unități de producere a berii, 7 unități de fabricare a înghețatei, 2 unități de producție și procesare a ciupercilor. La acestea se adaugă unitățile de comercializare a produselor alimentare, de cazare și de alimentație publică.

Din punctul de vedere al capacității de depozitare a produselor agricole autorizate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, acestea reuneau în total o capacitate de 95.610 de tone, dintre care, 59.160 de tone în silozuri, respectiv 36.450 de tone în magazii. Cele mai mari silozuri sunt amplasate în municipiul Sibiu, Avrig, Soroștin, Miercurea Sibiului. Magazii de mari dimensiuni se găsesc în Brateiu, Dumbrăveni, Ocna Sibiului și Soroștin. În cazul depozitelor de legume și fructe, la nivelul anului 2022 erau autorizate de către DSVSA Sibiu doar 7 astfel de unități, în Municipiul Sibiu, Mediaș, Șura Mare, Dobârca, Cârțișoara și Miercurea Sibiului.

Conform datelor furnizate de către Direcția pentru agricultură județeană Sibiu, în perioada 2014-2022, cele mai mari suprafețe de teren agricol au fost afectate de îngheț, grindină și alte tipuri de pericole. Cea mai mare suprafață afectată de îngheț a fost înregistrată în anul 2017, în timp ce cea mai mare suprafață afectată de grindină a fost înregistrată în 2016. Privitor la inundații, anul 2018 a afectat serios terenurile arabile, în timp ce anul 2022 a adus cea mai mare suprafață afectată de secetă. Conform Institutului Național de Statistică, la nivelul județului Sibiu, în anul 2021, pentru irigații, a fost amenajată o suprafață de doar 2.605 ha, dintre care 2.450 ha era suprafață agricolă, iar 2.152 ha era teren arabil. Suprafața totală amenajată pentru irigații reprezintă doar 2,1% din suprafața totală arabilă a județului. În ceea ce privește suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de desecare, aceasta se întindea în 2021 pe 30.252 ha (adică 14,9% din totalul regional), conform INS, dintre care 28.642 ha (94,7%) reprezentau suprafața agricolă amenajată. Amenajări există și în cazul lucrărilor de combatere a eroziunii și de ameliorare a terenurilor, extinse pe o suprafață totală de 84.602 ha (28,4% din lucrările din regiunea Centru), din care 93,8% sunt reprezentate de suprafața agricolă amenajată (79.389 ha). Sibiul are cea mai mare suprafață totală amenajată cu astfel de lucrări în regiunea Centru. Amenajările de desecare sunt amplasate în bazinele hidrografice ale râurilor Olt, Cibin, Visa, Târnava și Secaș.

Colectarea surplusului de apă din județ se realizează printr-o rețea de canale cu o lungime de 628,96 km (101,9 km - colectoare, 173,9 km - principale, 306,6 km - secundare, 46,3 km - terțiare), lungime pe care

sunt amplasate 584 de podețe și 96 de căderi pentru ruperea pantei. Suprafața amenajată cu rețea de drenaj ocupa 3.199 hectare, având drenuri în lungime de 337,27 km (56,9 km - colectoare și 280,3 km - absorbante). Pe această suprafață sunt amplasate 131 de cămine de vizitare, evacuarea în emisar realizându-se prin 1.605 guri de evacuare.

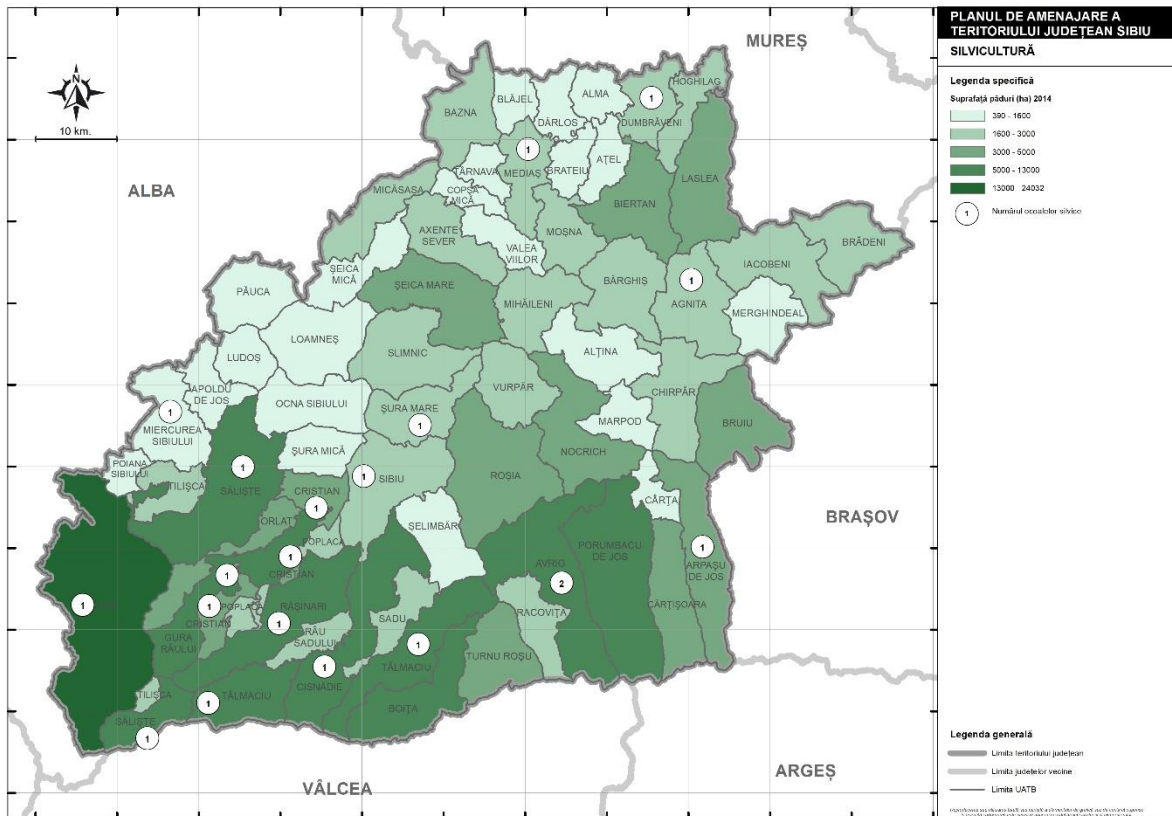
6 dintre UAT-urile județului dispun de terenuri clasificate, ca încadrare medie, în clasa IV (Apoldu de Sus, Cârța, Loamneș, Ocna Sibiului, Păuca, Sibiu). Clasa IV cuprinde terenuri cu soluri slab fertile, frecvent scheletice sau cu rocă dură, la adâncime mică, cu textură variată (grosieră până la fină), puternic afectate de fenomene de degradare (sărăturare, acidifiere, eroziune, alunecări active, exces de umiditate etc.), în condiții climaterice puțin favorabile pentru culturi agricole. La acestea se adaugă alte 12 UAT-uri care au terenuri încadrate în clasa V (Ațel, Cârțișoara, Miercurea Sibiului, Mihăileni, Poiana Sibiului, Porumbacu de Jos, Râu Sadului, Roșia, Săliște, Tălmaci, Turnu Roșu). Clasa V cuprinde terenuri cu soluri foarte slab fertile, improprie pentru folosință arabilă, foarte puternic afectate de fenomene de degradare (eroziune, exces de umiditate etc.).

3.2.2. Silvicultura

În condițiile în care zona montană reprezintă circa o treime din suprafața sa totală, județul Sibiu s-a remarcat de-a lungul timpului prin dezvoltarea sectorului de silvicultură, dar și de exploatare și prelucrare a lemnului, grație unui fond forestier bogat și valoros.

Suprafața acoperită cu păduri și alte tipuri de vegetație forestieră ocupa 37,2% din suprafața totală a județului, ceea ce clasează județul Sibiu pe locul 16 în țară, cu un procent situat ușor sub media națională (28,2%) la nivelul anului 2014, care sunt cele mai recente date furnizate de INS în această privință. Cele mai mari suprafețe acoperite cu păduri se regăsesc în zona de deal și de munte a județului. Conform datelor furnizate de către Serviciul Garda Forestieră Județeană Sibiu, în anul 2021, suprafața totală a fondului forestier din județul Sibiu era de 202.455 ha, în creștere continuă din 2014 și până în prezent: în anul 2021, suprafața totală a fondului forestier crescuse cu 3.914 ha comparativ cu anul 2014 (o creștere de circa 2%). Din totalul suprafeței fondului forestier, în anul 2021, 56,7% erau proprietate publică a UAT-urilor, 30,1% erau proprietate a statului, (6,8%) erau proprietate privată a UAT-urilor și (6,4%) erau proprietate privată a persoanelor fizice și juridice.

Fig. 3.46 SUPRAFAȚA PĂDURILOR ÎN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: Prelucrare proprie, după datele INS disponibile pe TEMPO Online și cele furnizate de către Serviciul Garda Forestieră Județeană Sibiu

Din suprafața totală a fondului forestier, 74.298 ha (36,7%) era ocupată de rășinoase (molid și brad) și 125.712 ha (62%) erau acoperite de pădurile de foioase, mai exact fag și stejar. La acestea se adăugau alte terenuri, ce ocupau o suprafață de 2.445 ha (1,2%). Suprafața ocupată de rășinoase a rămas relativ constantă în perioada 2015-2021: în anul 2021, suprafața ocupată de rășinoase era cu numai 213 ha mai mare (adică o creștere insesizabilă, de 0,3%) față de 2015. Totuși, suprafața ocupată de brad a scăzut cu 0,4%, la fel ca și în cazul altor rășinoase - 2%. În cazul foioaselor observăm o creștere mai consistentă, de 3.323 ha (o creștere de 2,7%). În cazul foioaselor observăm cea mai puternică creștere în cazul esențelor tari (7,7%).

În ceea ce privește ocoalele silvice, suprafața fondului forestier al județului Sibiu este administrată după cum urmează: 90.640 ha sunt administrate de către ocoalele silvice de regim (44,8%), 677 ha sunt gestionate de către ocoale silvice de stat (0,3%) și 111.138 sunt în administrarea Direcției silvice Sibiu și a ocoalelor silvice din subordine (54, 9%). Ocoalele silvice de regim cuprind 3 ocoale silvice (Ocolul silvic Clăbucet, Ocolul silvic Sebeș R.A. și Ocolul silvic privat Buila), la care se adaugă 8 regii publice autonome și o societate comercială (S.C. Ocolul Silvic Jina S.R.L.). Cele două ocoale silvice de stat sunt Direcția silvică

Alba - Ocolul silvic Blaj și Direcția silvică Mureș - Ocolul Silvic Târnăveni. În ceea ce privește Direcția Silvică Sibiu, aceasta are în subordine 8 ocoale silvice: Agnita, Arpaș, Avrig, Dumbrăveni, Mediaș, Miercurea Sibiului, Sibiu și Valea Cibiului - Săliște.

Conform datelor publicate de Direcția Silvică Sibiu la nivelul anului 2018, aceasta are pe propriul teritoriu 30 pepiniere silvice și 10 solarii, care acoperă o suprafață de 53,1 ha, folosită pentru a produce puietri forestieri și ornamentali. Anual, pepinierele silvice produc circa 2,9 milioane de puietri forestieri, iar solarile produc peste 1 milion de puietri pentru replicat. Din aceștia, peste 1 milion sunt folosiți pentru lucrările de reîmpădurire, iar 2,9 milioane de puietri sunt de vânzare. În anul 2019, în județul Sibiu s-au împădurit în total 314 ha. În ceea ce privește lucrările de regenerare, conform INS, județul Sibiu se situa pe locul 10 la nivel național prin raportare la suprafețele pe care s-au executat lucrări de regenerare a pădurilor în anul 2021, înregistrând o suprafață de 739 ha. În fondul forestier administrat de Direcția Silvică Sibiu nu există zone cu deficit de vegetație forestieră și disponibilități de împădurire. În ceea ce privește tipul de regenerări efectuate, în anul 2021 acestea au fost echilibrate: din suprafața totală asupra căreia s-a intervenit (739 ha), regenerările naturale au avut loc pe o suprafață de 385 ha (52,1%), iar împăduriri s-au efectuat pe 354 ha (47,9%). Observăm că suprafața împădurită anual a crescut din 2019 și până în prezent, însă este în continuare mai mică decât valorile atinse în perioada 2015-2018. În ceea ce privește suprafața de pădure parcursă cu tăieri la nivelul județului, în anul 2021 au fost efectuate tăieri pe o suprafață totală de 19.623 ha, majoritatea fiind operațiuni de igienă (59,4%), urmate de tăieri de produse accidentale (13,9%), tăieri de îngrijire (12,1%) și tăieri de regenerare în codru (10,7%), la care se adaugă, în proporții mult mai mici, tăierile de conservare (3,6%) și tăierile de regenerare în crâng (0,3%)

Un risc major îl constituie incendiile, care au afectat și fondul forestier din județul Sibiu. În 2022, au existat suprafețe afectate ale fondului forestier pe teritoriile gestionate de Ocoalele Silvice Dumbrăveni (226,48 ha), Mediaș (13,37 ha) și Sibiu (10,88 ha). Incendii au mai afectat și fondul forestier administrat de către Ocoalele Silvice Agnita (8,5 ha), Miercurea Sibiului (7,52 ha) și Valea Cibiului - Săliște (7,4 ha).

Conform INS, volumul de lemn brut recoltat în 2021 la nivelul județului Sibiu, a fost de 463.600 mc, dintre care 179.000 mc de rășinoase, 134.400 mc de fag, 72.500 mc de diverse specii tari și 70.900 de stejar, care au provenit din pădurile proprietate ale statului (41%), cele proprietate publică ale UAT-urilor (52,5%), din pădurile aflate în proprietate privată (5,5%) și din vegetația forestieră situată pe terenuri din afara fondului forestier (1,1%).

În afară de vânzarea prin licitație a masei lemnoase colectate, Direcția Silvică Sibiu obține venituri și din vânzările de puietri forestieri sau ornamentali, fructe de pădure, ciuperci comestibile, semințe forestiere, servicii, etc. Cifra de afaceri pentru Direcția Silvică Sibiu a fost în anul 2021 de 12,2 milioane euro.

Conform INS, numărul de salariați activi în unitățile cu profil silvicultură și exploatare forestieră, pescuit și acvacultură din județ ajungea în 2021 la 1.127. Exceptând Direcția Silvică, unitățile din domeniu sunt toate întreprinderi mici și foarte mici, concentrate mai ales în Sibiu.

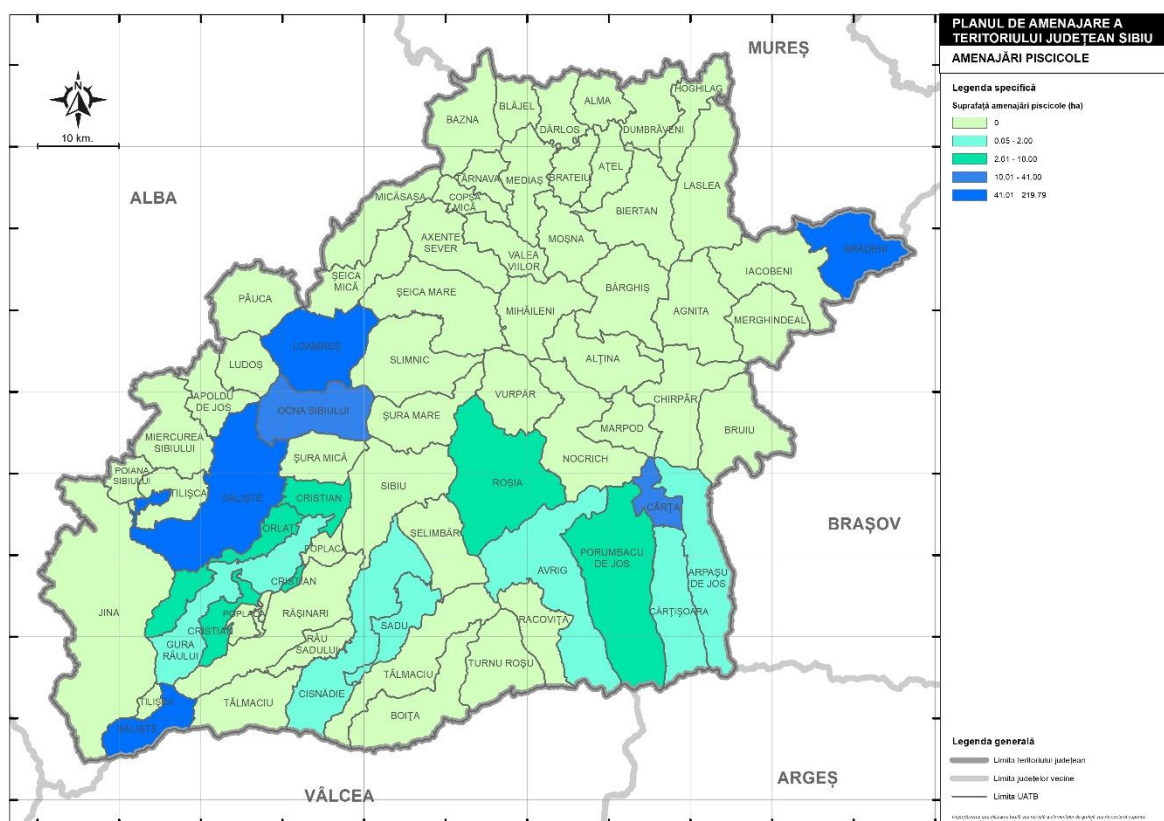
Referitor la fondurile cinegetice din județul Sibiu, există 46 de fonduri de vânătoare constituite în vederea desfășurării activităților de vânătoare. Direcția Silvică gestionează 5 din aceste fonduri, care sunt situate în zona de deal și munte, cu următoarele specii de animale: cerb comun, căprior, capră neagră, mistreț, iepure, fazan, cocoș de munte, urs, lup, râs, pisică sălbatică. Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Sibiu gestionează 12 fonduri cinegetice, iar restul fondurilor sunt concesionate spre gestionare de către asociații particulare. O amenințare crescută asupra speciilor protejate de carnivore mari o reprezintă accidentele rutiere. În anul 2019, pe raza județului Sibiu au fost șase cazuri de ucidere accidentală datorate accidentelor rutiere, la specia urs.

3.2.3. Piscicultura și acvacultura

Apele de suprafață din județul Sibiu, respectiv râurile, în frunte cu Râul Olt și Râul Cibin, și lacurile din județ constituie premise favorabile practicării pisciculturii. În prezent, piscicultura în județul Sibiu cunoaște un nivel mediu de dezvoltare, fiind prezente crescătorii sau păstrăvării. Totuși, la nivel general, pescuitul reprezintă mai degrabă un hobby sau o activitate recreativă decât o sursă importantă de venituri pentru populația județului. Datele INS pentru anul 2021 indică un număr de doar 4 salariați în unitățile locale active din acest domeniu și o cifră de afaceri de 583.286 lei.

În județul Sibiu, conform estimărilor Institutului Național de Statistică, în 2014, suprafața acoperită cu ape era de 5.881 ha, reprezentând 1% din suprafața administrativă a județului. Cele mai mari suprafețe ocupate de luciul de apă erau raportate în localitățile Porumbacu de Jos (489 ha), Avrig (402 ha), Săliște (374 ha), Brădeni (241 ha), Slimnic (213 ha), Alțîna (210) și Ocna Sibiului (209 ha).

Fig. 3.47 AMENAJĂRILE PISCICOLE DIN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: Prelucrare proprie, după datele Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură, 2023

Direcția Silvică Sibiu administrează un număr de 13 fonduri de pescuit în apele de munte, din care 9 sunt râuri cu o lungime de 258 km (Sadu superior, Sadu mijlociu, Arpaș, Bâlea, Laița, R. Mare Porumbacu, Bistra, Cibin și Sebeșul superior) și un număr de 4 fonduri de pescuit se află pe lacuri de munte cu o suprafață de 583.1 ha (Sadu V a, Podragu Mare, Bâlea, Oașa), care în cea mai mare parte sunt de categoriile de bonitate I-a și a II-a.

Cu privire la pescuitul recreativ, există șapte zone în care acesta este permis, fiind administrate de către Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din Sibiu, respectiv: Olt 56 Km; Limita jud. Brașov – limita jud. Vâlcea, pe teritoriul jud. Sibiu; Pârâul Hârțibaciu 68 Km; Com. Brădeni – confluența cu râul Olt; Târnava Mare 30 Km; Limita jud. Mureș - Dumbraveni – limita jud. Alba în aval de Mediaș; Lac acumulare Avrig; Lac acumulare Scoreiu; Lac acumulare Racovița; Lac acumulare Arpaș – limita jud. Brașov.

De asemenea, există și fonduri piscicole destinate pescuitului sportiv, aflate în gestiunea unor ONG-uri. În acest sens, Asociația AQUA CRISIUS administrează zona situată în aval de podul din comuna Cristian - confluența cu râul Olt, respectiv Asociația Fly Fishing Club Sibiu are în administrare următoarele 10 fonduri piscicole: Cibinul Mare 46 Km; Izvoare – confluența cu Cibinul Mic; Cibinul Mic 27 Km; Izvoare – confluența

cu Cibinul Mare; Cibinul Inferior 12 Km; Lac acumulare Gura Râului – pod Cristian; Lac baraj Gura Râului; Lac montan lezerul Mare – 3,3 Ha; Valea Stezii 48 Km; Izvoare – confluența cu râul Cibin; Săliștea 84 Km; Izvoare – confluența cu râul Cibin; Avrigul Mare 65 Km; Izvoare – confluența cu râul Olt; Sebeșul de Jos 24 Km; Izvoare – confluența cu râul Olt; Sebeșul de sus 18 Km; Izvoare – confluența cu râul Olt.

Deși există spații amenajate pentru activități de vânat și pescuit, totuși, în județul Sibiu braconajul reprezintă încă un fenomen prezent.

În anul 2020, raportul de activitate al Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Sibiu raporta un număr de 7 pescării active în județul Sibiu - unde se pot și valorifica peștele și produsele derivate. Pe lângă gospodărirea fondurilor piscicole din apele de munte, Direcția Silvică Sibiu se ocupă și cu producerea și comercializarea păstrăvului de consum, prin intermediul celor 2 unități de producție, Păstrăvăria Laita (cu o suprafață de 6.000 mp luciu de apă și o capacitate de producție de 50 tone/an) și Păstrăvăria Valea Pinului (cu o suprafață de 435 mp luciu de apă și o capacitate de producție de 10 tone/an).

3.2.4. Sectorul industrial

Cea mai importantă și valoroasă resursă de care dispune județul Sibiu este gazul metan, partea central-nordică a acestuia fiind suprapusă peste perimetrul de exploatare RG03 Transilvania Sud, unde activează compania ROMGAZ, care are capital majoritar de stat. Zăcămintele importante există mai ales în zonele Bazna, Copșa Mică, Nou Săsesc, Ilimbav, Ghijasa de Jos.

Potrivit Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, pe teritoriul județului Sibiu există licențe de explorare pentru feldspat și roci magnezitice în perimetrele Balindru-Sadu, respectiv Valea Dobra. În ceea ce privește licențele de exploatare, acestea vizează resurse de argilă comună (Gușterița – Dealul Galben), marmură (Porumbacu), gnais (Sibiu – Valea Rece), amfibolit (Valea Strâmbă, Lotrioara), produs rezidual minier (Valea Strâmbă), ape minerale și nămoluri terapeutice (Bazna). În afara acestor permitre cu licență, există și alte zone cu resurse naturale exploatabile în scop economic, precum nisipul și balastul (din albiile râurilor Olt, Cibin, Hârtibaci, Târnava), argila (Dumbrăveni, Agnita, Șura Mare, Bazna, Mediaș), ape clorosodice, iodurate și bromurate (Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului).

Lemnul reprezintă o altă resursă importantă a județului, în condițiile în care suprafața terenurilor ocupate de păduri depășește 110.000 ha, din care circa 70% sunt de foioase (esență tare).

Terenurile agricole în suprafață de peste 300.000 ha susțin o parte importantă a economiei locale, atât în sectorul agricol, cât și în cel industrial (ramura industriei alimentare).

Datele oferite de Institutul Național de Statistică arată că, la nivelul județului Sibiu, în anul 2021, funcționau 1.529 de unități industriale locale active (care au sediul / sucursale / puncte de lucru pe raza județului și au depus situațiile financiare anuale), cu 247 de unități mai mult față de anul 2011, înregistrându-se astfel o creștere de 19,2%.

În 2021, din totalul de 1.529 de unități cu profil industrial, doar 44 dintre ele erau întreprinderi mari (peste 250 de salariați), cu 7 mai mult față de anul 2011, când existau 37 astfel de entități. Cele 44 întreprinderi mari din județ activează în diverse ramuri industriale, după cum urmează: Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule; Fabricarea subansamblurilor electronice; Extractia gazelor naturale; Producția articolelor de voiaj, marochinărie și harnasament; Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule; Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie; Industria tratării și distribuției apei potabile; Transporturi prin conducte; Fabricarea aparatelor de distribuție și control a electricității; Fabricarea articolelor din metal; Producția de echipamente electronice pentru industria auto; Fabricarea altor fire și cabluri electrice și electronice; Fabricarea altor produse alimentare; Fabricarea de produse din materiale plastice; Fabricarea echipamentelor electrice de iluminat; Fabricarea de echipamente pentru radiologie, electrodiagnostic și electroterapie; Fabricarea dispozitivelor de conexiune pentru fire și cabluri electrice și electronice; Fabricarea echipamentelor de ventilație și frigorifice, exclusiv a echipamentelor de uz casnic; Fabricarea hârtiei și cartonului ondulat și a ambalajelor din hârtie și carton; Fabricarea încălțăminte; Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie; Fabricarea materialelor plastice în forme primare; Fabricarea produselor de morărit; Fabricarea produselor din beton pentru construcții; Fabricarea produselor din carne, inclusiv din carne de pasăre; Fabricarea utilajelor și a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului. În ceea ce privește întreprinderile mijlocii (între 50-249 salariați), numărul acestora a fost de 102, cu 32 de unități mai puține față de 2011. Cele mai multe întreprinderi mijlocii activau, în 2021, în industria fabricării articolelor de voiaj și marochinărie, harnasamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (12), industria alimentară (11), industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (11), fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (9), fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice (9), fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (7) etc. Microîntreprinderile reprezintă 74,8% din firmele industriale, iar întreprinderile mici – 15,6%. Cele mai multe societăți cu profil industrial din județ activau în: industria alimentară (18%), prelucrarea lemnului (9%), industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (13%), prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută (7%), respectiv fabricarea de mobilă (7%). Comparativ cu 2011, numărul unităților economice a crescut în cazul industriei alimentare (cu 88 de unități), domeniului reparării, întreținerii și instalării mașinilor și echipamentelor (cu 53 de unități), fabricării de mobilă (cu 42 de unități), industriei construcțiilor metalice și a produselor din metal (cu 33 de unități). A scăzut însă numărul unităților în cazul următoarelor industrii: fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnasamentelor și încălțăminte, prepararea și vopsirea blănurilor (cu 33), fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice (cu 16), captarea, tratarea și distribuția apei (cu 7), industria metalurgică (cu 5).

Cifra de afaceri a firmelor cu profil industrial din județul Sibiu, în 2021, a atins 23.286 milioane lei, având o contribuție de 21% la cifra de afaceri a firmelor cu profil industrial din regiunea Centru. Sibiu a înregistrat o creștere a cifrei de afaceri la nivelul industriei de 96,5% în 2021, comparativ cu valoarea înregistrată la finalul anului 2011.

Conform Institutului Național de Statistică, în 2021, investițiile nete ale unităților locale active cu profil industrial totalizau 1.360 milioane lei, după cum urmează: 198 milioane lei – industria extractivă, 1.059 milioane lei – industria prelucrătoare, 66 milioane lei – industria energetică, 37 milioane lei – apă-canal, salubritate și gestionarea deșeurilor. În dinamică, se poate observa o creștere a investițiilor la nivelul industriei extractive (25,3%) și al industriei prelucrătoare (11,7%), în timp ce în cazul industriei energetice, nivelul de investiții este unul redus, cu trend negativ, situația fiind aplicabilă și în cazul apei, canalizării, salubrității și reciclării.

Conform Institutului Național de Statistică, la finalul anului 2021, la nivelul județului Sibiu, 13.765 (25,1%) de persoane erau angajate în industria fabricării autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, 6.458 (11,8%) de persoane erau angajate în industria fabricării echipamentelor electrice, 4.518 (8,2%) persoane în industria alimentară, 4.432 (8,1%) în industria fabricării articolelor de voiaj și marochinărie, harnasamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor, 3.068 (5,6%) în industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, 2.861 (5,2%) în industria fabricării calculatoarelor și a produselor electronice și optice, respectiv 2.854 (5,2%) în industria fabricării de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.. În total, în sectorul industrial al județului activau 54.679 salariați, cu 19,6% mai mult decât în 2011, când se raportau 45.701 salariați. În perioada 2011-2021 numărul angajaților a crescut semnificativ în industria fabricării echipamentelor electrice (+2.662), industria fabricării autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (+2.574), industria fabricării calculatoarelor și a produselor electronice și optice (+2.075), industria fabricării de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (+1.630) și în industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (+598). În același timp, au avut loc scăderi ale efectivului de angajați în ramura fabricării articolelor de îmbrăcăminte (-1.961), a captării, tratării și distribuției apei (-302), respectiv în cea a fabricării articolelor de voiaj și marochinărie, harnasamentelor și încălțămintei, prepararea și vopsirea blănurilor (-231).

Conform INS, în 2021, la nivelul județului Sibiu, erau un număr de 1.728 de unități locale active în domeniul construcțiilor, în creștere cu 69,7% față de anul 2011. Sectorul construcțiilor a cunoscut creșteri însemnate datorită volumului ridicat de investiții publice și cererii de pe piața rezidențială. Pe clase de mărime, INS raporta un număr de 1.509 de microîntreprinderi, 194 întreprinderi mici, 24 întreprinderi mijlocii și o întreprindere mare.

Cu privire la cifra de afaceri a întreprinderilor din sectorul construcțiilor, în 2021, INS raporta, un total de circa 3.629 milioane lei (circa 740,5 milioane euro). Comparativ cu anul 2011, a fost înregistrată o creștere cu circa 110,9%. După cum am indicat mai sus, volumul afacerilor din domeniu este strâns legat de dinamica pieței rezidențiale locale, respectiv de nivelului investițiilor publice în infrastructura mare (căi ferate, autostrăzi, drumuri, alimentări cu apă, canalizări etc.).

Investițiile nete realizate de unitățile locale active cu profil de construcții din județul Sibiu, însumau, la nivelul anului 2021, 220 milioane lei (circa 44,8 milioane euro). Față de anul 2011, a fost înregistrată o creștere de circa 209,8%, strâns legată de evoluția cifrei de afaceri din domeniu, care a crescut la rândul ei. Ca și procent din cifra de afaceri, nivelul de investiții din domeniul construcții era în 2021 de 6%.

În ceea ce privește numărul de salariați ai unităților locale active din sectorul construcțiilor, acesta era în 2021 de 9.897 de persoane, cu 11,2% mai puțini față de anul 2011. Numărul salariaților din sectorul construcțiilor reprezenta circa 7% din numărul total al salariaților din județ.

De asemenea, INS raporta un număr de 14.300 de persoane ocupate în sectorul construcțiilor, pentru anul 2021, ceea ce înseamnă că circa 4.400 de specialiști lucrează pe cont propriu în acest sector, în interiorul sau exteriorul țării. Astfel, asistăm la un proces de ocupare informală în sectorul construcțiilor.

3.2.5. Sectorul serviciilor

Conform INS, în 2021, au fost înregistrate 11.073 de unități locale active care își desfășurau activitatea în sectorul serviciilor la nivelul județului Sibiu. Față de anul 2011, numărul acestora a crescut cu 53,8%. Numărul de 11.073 de firme din sectorul serviciilor reprezenta circa 75,4% din numărul total de firme din județul Sibiu. Una dintre caracteristicile acestui sector este fragmentarea activității în firme de mici dimensiuni, deseori fiind vorba despre întreprinderi familiale sau individuale, fiind înregistrate doar 21 întreprinderi mari și 110 întreprinderi mijlocii.

În ceea ce privește analiza pe subdomenii, cele mai multe întreprinderi activau în subdomeniul comerțului și reparațiilor de autovehicule și motociclete (31,4%). Alte ramuri în care este prezent un număr ridicat de firme sunt: activitățile profesionale și științifice (15,1%), transportul (13,4%) și HORECA (8,3%). Un număr mai redus de unități locale active vizează învățământul, intermedierea financiară, activitățile de spectacole, culturale și recreative, alte activități de servicii, respectiv sănătatea și asistența socială. Comparativ cu anul 2011, toate subdomeniile sectorului de servicii au cunoscut creșteri semnificative, astfel: activitățile de spectacole, culturale și recreative (243,3%), învățământul (200%), sănătatea și asistența socială (142,1%), alte activități de servicii (110,7%), IT&C (100,3%), tranzacțiile imobiliare (95,6%), activitățile de servicii administrative și servicii suport (77,3%), transportul (69,9%), activitățile profesionale și științifice (60,6%), HORECA (54,7%), intermedierea financiară și asigurările (48,1%), comerțul și repararea autovehiculelor și motocicletelor (16,6%).

Cifra de afaceri totală a unităților locale active din sectorul serviciilor din județul Sibiu era în 2021 de circa 21.348 milioane lei (4,3 miliarde euro). Față de anul 2011, a fost înregistrată o creștere cu circa 77,2%.

Analizând cifra de afaceri a unităților locale active pe sub-domenii, se remarcă ponderea semnificativă a comerțului și reparațiilor, astfel că încasările întreprinderilor cu profil comercial și de reparații reprezentau 55,6% din cifra totală din sectorul serviciilor. Acestea erau urmate de cele cu profil transporturi și logistică (22,8%) și tranzacțiile imobiliare, închirierile, serviciile profesionale, științifice și tehnice, administrative și suport (10%). Sub-domeniile IT&C (4,1%), HORECA (3,4%), alte activități de servicii colective, sociale și personale (1,9%), sănătate și asistență socială (1,7%) și învățământ (0,2%) înregistrau performanțe modeste, situație tipică de altfel județelor cu un nivel de trai scăzut, în care cererea pentru servicii mai complexe este redusă.

Conform INS, față de 2011, creșteri ale cifrei de afaceri s-a înregistrat în fiecare sub-domeniu. În cazul comerțului și reparațiilor, creșterea cifrei de afaceri față de 2011 a fost de circa 55,9%, în cazul transporturilor și depozitării de 77%, în domeniul tranzacțiilor imobiliare, închirierilor, serviciilor profesionale, științifice și tehnice, administrative și suport de 166,6%, într-al serviciilor IT&C de 194,3%, pe când în serviciile cu o reprezentativitate mai scăzută în teritoriu (învățământ, sănătate și asistență socială), cifra de afaceri era de peste 4 ori mai mare, situație previzibilă în contextul în care sectorul public medical nu poate face față cererii venite din partea populației tot mai îmbătrânite.

În ceea ce privește volumul investițiilor nete a unităților locale active din sectorul serviciilor, în ultimii ani a fost înregistrat un trend pozitiv, în 2021 companiile de profil investind circa 1.255 milioane lei. Cei mai mari investitori din acest domeniu sunt companiile din subdomeniile tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (30,1%), transporturi și depozitare (24,6%), respectiv cele din subdomeniul comerțului și reparațiilor (21,8%), care au continuat o politică agresivă de extindere a rețelei de centre comerciale de mari dimensiuni (hyper și supermarketuri, magazine de bricolaj etc.). În total, volumul investițiilor nete ale unităților locale active din sectorul serviciilor a reprezentat în 2021, circa 5,8% din valoarea totală a cifrei de afaceri a acestora. Comparativ cu anul 2011, volumul investițiilor a crescut cu circa 116,3%, în lei.

Conform Institutului Național de Statistică, în sectorul serviciilor activau în anul 2021 circa 74.027 de persoane. Față de anul 2011, numărul de angajați crescuse cu 18,9%.

Per ansamblu, numărul angajaților a înregistrat creșteri în perioada de referință, impulsivat de creșterea puterii de cumpărare (salarii și pensii mai mari). Scăderi ale efectivului de salariați în domeniu se pot observa la nivelul anului 2015 și 2020, în cel din urmă caz fiind vorba de efecte generate pe fondul pandemiei de COVID-19. Efectivul de salariați din sectorul serviciilor reprezenta în 2021 circa 52,6% din totalul salariaților din județului Sibiu, depășind sectorul industrial (42% din totalul salariaților, în 2021).

Pe ramuri, cei mai mulți salariați (24,9%) activau în comerț și reparații, urmat de ramura transporturilor, sănătate și asistență socială (ambele cu o pondere de 11,9%), învățământ (11,5%), cea a serviciilor administrative și suport (9,8%), HORECA (6,7%), IT&C (6,1%), activități profesionale, științifice și tehnice (4,9%), respectiv administrație publică și apărare (4,6%). Față de anul 2011, personalul din întreprinderi a crescut în următoarele subdomenii: IT&C (+204,5%), activități științifice, tehnice și profesionale (+191,7%), tranzacții imobiliare (+73,9%), alte activități de servicii (+42,7%), sănătate și asistență socială (+41,3%), HORECA (+31,0%), activități de spectacole, culturale și recreative (+25,8%), transport și depozitare (+22,3%), comerț și reparații (+7,7%), activități de servicii administrative și suport (+3,3%). În schimb, s-au înregistrat scăderi în cazul intermediarilor financiare (-47,6%), învățământului (-3,8%) și al administrației publice, apărării și asigurărilor sociale (-2,6%).

Cu toate acestea, INS estima pentru 2021 circa 90.800 de persoane ocupate în sectorul serviciilor, adică 50,2% din totalul populației ocupate din județ, peste nivelul înregistrat în industrie (65.400 de persoane), și în agricultură (10.200). Această diferență față de numărul de salariați poate fi explicată prin prisma faptului că în rândul persoanelor ocupate se includ și navetiștii către alte zone din țară sau străinătate, precum și persoanele care sunt ocupate pe cont propriu (deținătorii de PFA, ÎI, etc.) Față de anul 2011, numărul estimat de persoane ocupate în sectorul serviciilor a crescut cu 13,2%, conform INS, iar ponderea acestuia în totalul ocupării a crescut cu 10,6 puncte procentuale.

3.2.6. Cercetare-dezvoltare și inovare

Regiunea Centru este un inovator modest (calificativ Modest –), iar performanțele în inovare au scăzut de-a lungul timpului (scădere cu 10,8% în 2019, față de 2011). Acest lucru este valabil și pentru județul Sibiu, care, deși are activitate de CDI în teritoriu, în continuare nu reușește să se apropie de marile centre universitare (care derulează și activități de cercetare prin departamentele dedicate și prin infrastructură de profil), precum Cluj-Napoca, București, Iași sau Timișoara.

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu (ULBS) este una dintre cele mai vechi universități din România, cu o tradiție de peste 225 de ani. Domeniile de cercetare ale universității cuprind: Biotehnologii și inginerii alimentare; Informatică și tehnologia informației; Matematică și aplicații; Suprafața oculară; Științe agricole și protecția mediului; Chirurgie deschisă și mini-invazivă; Economie; Cooperare internațională în drept și științe administrative; Ecologie aplicată; Fizica sistemelor complexe; Teologie, ecumenică; Deformări plastice; Produse și procese sustenabile; Arhitecturi avansate de procesare a informației; Inteligență conectată – INCON; Studii lingvistice, literare și culturale, artele spectacolului; Psihopedagogie; Patrimoniu și istorie socio-culturală; Cercetare socială; Psihologie; Științe politice; Relații internaționale și studii europene, studii globale.

Activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare în Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu se realizează în cadrul unităților de cercetare de tip institut, centru sau grup de cercetare, în conformitate cu reglementările proprii și legislația națională în domeniu. Unitățile de cercetare grupează personalități științifice ale comunității academice și tineri cercetători, oferind cadrul de desfășurare a activităților de cercetare științifică și formare a resurselor umane în domenii avansate ale științei. În ULBS există următoarele tipuri de centre de cercetare: 5 Centre de cercetare acreditate CNCSIS (Centrul de Studii și Cercetări pentru Deformări Plastice; Centrul de Cercetări pentru Produse și Procese Sustenabile; Centrul de Cercetări Economice; Centrul de Cercetare a Patrimoniului și Istoriei Socio-Culturale; Centrul de Cercetare în Informatică și Tehnologia Informației RC-IIT) și 15 Centre de cercetare înregistrate la ULBS (Centrul de Cercetare pentru Arhitecturi Avansate de Procesare a Informației; Centrul de cercetare în inteligență conectată (INCON); Centrul pentru Cercetare Socială; Centrul de Cercetare în Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene; Centrul de cercetare psihologică Sibiu; Centrul de cercetare în ecologie aplicată (CCEA); Centrul de Cercetare în Matematică și Aplicații; Centrul de Cercetare pentru sisteme fizice complexe (CCSFC); Centrul de studii lingvistice, literare și culturale (CSLLC); Centrul de Cercetări Avansate în domeniul Artelor Spectacolului (CAVAS); Centru de cercetare Ecumenică Sibiu; Centrul de Cercetare Teologică; Centrul de Cercetări în Biotehnologii și Tehnologii Alimentare; Centrul de Cercetare pentru Științe Agricole și Protecția Mediului; Centrul de Cercetare și Analiză Psihopedagogică).

La acestea se adaugă și centrele de cercetare ale Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu. Infrastructura de cercetare este una modernă, aflată într-un continuu proces de transformare, asigurând astfel derularea în condiții optime a activităților de cercetare, dezvoltare și inovare, precum și diseminarea rezultatelor acestora. Domeniile prioritare în care academia planifică și desfășoară activități de cercetare științifică sunt cele în care personalul didactic și de cercetare are competență și expertiză. Astfel, se evidențiază următoarele domenii: Științe militare; Administrație, guvernanta și drept; Compatibilitate și biocompatibilitate electromagnetică; Inginerie și tehnologii militare; Leadership în mediu multicultural; Management și dezvoltare durabilă; Operațiuni cibernetice și protecția infrastructurilor critice; Științe economice; Securitate globală și informații și Științe sociale și ale educației.

În cadrul Facultății de Management militar există 3 centre de cercetare: Centrul de cercetare managementul capabilitatilor organizaționale; Centrul de cercetare tehnică și tehnologii militare și Centrul de cercetare tehnologia informației și apărare cibernetică. În cadrul Facultății de Științe Militare regăsim două centre de cercetare: Centrul de cercetare leadership în organizații și Centrul de cercetare dezvoltare caracterială și comportament organizațional militar. Infrastructura de cercetare din cadrul Facultății de Științe Economice și Administrative este reprezentată de două centre: Centrul de cercetare administrație și servicii publice și Centrul de cercetări și studii economico-financiare.

La infrastructura universitară de CDI se adaugă și următoarele institute și centre de cercetare: Institutul de Cercetări și Produse Auxiliare Organice Mediaș (cercetări științifice, studii și analize în domeniul valorificării bioresurselor, valorificării subproduselor, protecția mediului, transfer tehnologic); Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Montanologie, Cristian (județul Sibiu) (cercetări științifice, studii și analize în domeniul agricol); Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu; Centrul de cercetare invazivă și non-invazivă în domeniul patologiei cardiace și vasculare la adult - CVASIC, din cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență Sibiu și Centrul de Cercetare și Telemedicină în Bolile Neurologice la copii, din cadrul Spitalului Clinic de Pediatrie Sibiu.

Nu în ultimul rând, este important să menționăm centrele CDI dezvoltate de către companiile private, și anume: Centrul de cercetare și dezvoltare în domeniul ingineriei al Continental, Centrul de dezvoltare și cercetare pentru proiectarea și inovarea sistemelor de mecatronică al Marquardt și Centrul de cercetare-dezvoltare pentru soluții inovatoare pentru sistemele electrice al Kromberg & Schubert.

În ceea ce privește sectorul universitar, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, atât prin cele patru centre de cercetare ale Facultății de Inginerie (Centrul de studii și cercetări pentru deformări plastice, Centrul de Cercetare pentru Produse și Procese Sustenabile, Centrul de Cercetare pentru Arhitecturi Avansate de Procesare a Informației și Centrul de Cercetare în Inteligență Conectată), cât și în cadrul recent înființatului Institut de Transfer de Cunoaștere Hasso Plattner, derulează mai multe proiecte de cercetare în sprijinul industriei, abordând o paletă tematică extinsă, de la proiectarea de produse inovative în domeniul industriei auto, până la soluții de utilizare în producție a unor materiale ecologice, automatizarea proceselor de producție sau proiectarea de soluții smart pentru transportul urban. ULBS este singura câștigătoare la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva 2016 a unei medalii de aur din regiune, din cele 35 de medalii primite de România, pentru invenția unui automobil electric personal individual. De altfel, Universitatea „Lucian Blaga” continuă o tradiție în prezentarea cu succes a unor invenții, având în vedere că în ediția din 2015 a câștigat o medalie pentru procedeul de remediere a dislocărilor punctuale ale îmbrăcămintei drumurilor și în 2014 alte două, una pentru scaunul de calculator cu principiu activ de relaxare a coloanei vertebrale și una pentru bicicleta cu sistem de recuperare energetică accentuată. În cadrul ULBS, colaborarea cu mediul privat se realizează pe 2 căi: prin Institutul de transfer de cunoaștere (HPI), care promovează inovarea și satisface nevoile de transfer de know-how și transfer tehnologic și prin SMAS, care oferă sprijin tehnic și informațional pentru transformarea digitală a IMM-urilor.

În ceea ce privește rezultatele activității de CDI, merită să amintim și brevetele obținute în județ. De exemplu, la începutul anului 2022, Universității „Lucian Blaga” din Sibiu i-au fost acordate de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) 3 brevete, cu titlurile: „Automobil electric personal individual”, „Sistem modular flexibil de fixare a semifabricatelor pentru procedeul de deformare incrementală”, „Bicicletă cu sistem de recuperare energetică accentuată”. Această realizare a venit în contextul în care, în

perioada 2017-2022, colectivele de cercetători din ULBS au depus 11 cereri de brevete naționale și o cerere de brevet internațional și au obținut 19 brevete naționale și încă 3 hotărâri de acordare de brevete naționale. Universitatea acordă, prin Institutul de Transfer de Cunoaștere Hasso Plattner (ITC HPI-ULBS), consultanță în vederea depunerii la OSIM a cererilor de brevete și mărci. ITC HPI-ULBS are ca scop dezvoltarea și promovarea activităților de educație, cercetare științifică, transfer de tehnologie și antreprenariat inovator, precum și gestionarea și promovarea portofoliului de drepturi de proprietate intelectuală rezultate în urma proceselor de cercetare și educație.

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” a obținut brevete de invenție pentru un minirobot pe șenile destinat aplicațiilor speciale în teatrele de operații (în 2016), un robot pe șenile destinat operațiilor de deminare umanitară (în 2021) și un minirobot șenilat destinat aplicațiilor genistice (în 2021), la care se adaugă și un certificat de înregistrare a mărcii, pentru Cadet INOVA, care a fost acordat în 2016.

Pe lângă acestea, menționăm și numeroasele proiecte de cercetare derulate sau aflate în curs de derulare, precum: DigitalArmyAcademy - Integrarea proceselor educaționale digitalizate în Academia Forțelor Terestre: Acest proiect, finanțat prin PNRR, vizează ca obiective dezvoltarea unui ecosistem digital adecvat care să promoveze etica digitală, protecția datelor și securitatea cibernetică, digitalizarea proceselor educaționale și de cercetare, administrative și de management și dezvoltarea competențelor digitale avansate pentru tranziția către o organizație competitivă; Investments in a safer future: Consorțiul format din New Strategy Center, Universitatea de Vest din Timișoara și Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu a fost selectat de către Divizia de Diplomatie Publică a NATO în cadrul apelului de proiecte intitulat “Increasing Societal Resilience - Innovative Ways to Counter Disinformation and Hostile Information Activities”, ce urmărește să crească reziliența statelor NATO în fața campaniilor de dezinformare; Optimizarea, eficientizarea cadrului procedural și digitalizarea proceselor de management al resurselor umane din cadrul STS: Finanțat prin POCA, proiectul este implementat în parteneriat cu Academia de Studii Economice din București și Academia Tehnică Militară „Ferdinand I” din București, lider de proiect fiind Serviciul de Telecomunicații Speciale. Proiectul are ca obiectiv general analiza sistemică și revizuirea cadrului procedural de management al resurselor umane și crearea unui nou set de instrumente informatizate, care să permită gestiunea unitară, optimizarea și eficientizarea proceselor specifice de recrutare, selecție, formare, evaluare și managementul carierei personalului Serviciului de Telecomunicații Speciale, facilitând totodată interoperabilitatea și creșterea performanțelor angajaților din generații diferite.

Alte exemple vin din sectorul privat, un avantaj important al cercetării derulate în cadrul firmelor fiind acela că domeniile de cercetare-dezvoltare se află în legătură directă cu cele productive. De pildă, în cadrul Centrului de cercetare-dezvoltare al concernului Continental din Sibiu, în care își desfășoară activitatea circa 1.000 ingineri, sunt dezvoltate și testate sistemele inteligente de frânare, sistemele de asistare la

condus sau pedala de accelerație care limitează viteza în cazul detectării unui obstacol. Centrul de cercetare-dezvoltare din Sibiu al firmei Kromberg&Schubert are ca domeniu de activitate proiectarea de sisteme de cablare auto, module mecatronice și electronice. Compa Sibiu a dezvoltat și implementat în producție, printre altele, robotizarea celulelor de producție pentru prelucrarea blank-urilor corp injector, celula pentru prototiparea componentelor turbosuflantă, extinderea prelucrării prin electroeroziune a componentelor pentru ștanțe, matrițe, dispozitive și a prelucrării în 5 axe, extinderea tratamentului de revenire cu atmosferă controlată tip ENDO, îmbunătățirea procesului de fosfatere.

În ceea ce privește cheltuielile totale din activitatea de CD, INS ne arată că în anul 2021, în județul Sibiu acestea au ajuns la suma de 343.724 lei, în creștere cu 1574,2% față de anul de referință - 2011 - și cu 121,5% mai mari față de 2014 (primul an în care s-au înregistrat creșteri majore în cheltuielile de CD). Astfel, în anul 2021, cheltuielile de CD din județ reprezentau 71,8% din cheltuielile de CD din întreaga regiune Centru. Observăm, așadar, că județul Sibiu aduce de departe cel mai important aport al cheltuielilor de CD în regiune. Din cheltuielile totale de CD din județ, cele mai mari cheltuieli au fost cele curente (85,6%), care sprijină activitatea de zi cu zi. Prin comparație, cheltuielile de capital au însemnat numai 14,4% din cheltuielile de CD, marcând astfel o capacitate investițională redusă în ceea ce privește cheltuielile de CD de pe teritoriul județului.

Cele mai însemnate investiții private în CD vin din partea marilor companii private, care au deschis diverse centre de cercetare în județ, pentru a putea inova în continuare. De exemplu, una dintre companiile locale care desfășoară o importantă activitate de cercetare-dezvoltare este firma Compa din Sibiu, aceasta investind în cercetare, doar în anul 2014, aproape 7,5 milioane lei. Compania derulează, de asemenea, diferite proiecte cu finanțare europeană, unele fiind axate pe pregătirea tranziției spre implementarea conceptului „Industry 4.0”. Ca investiții private majore în facilități CDI, amintim mai jos câteva exemple.

- Continental, al doilea mare producător european de componente auto și anvelope, a deschis un centru de cercetare și dezvoltare în domeniul ingineriei, unde dezvoltă proiecte inovative care vizează cele mai noi tendințe din industria automotive. Inginerii din Continental generează o dezvoltare a sistemelor din vehicule prin crearea de soluții software de pionierat. Printre produsele dezvoltate, testate și fabricate la Sibiu se găsesc sisteme de frânare, suspensii pneumatice, unități de control electronic destinate cutiilor de viteză automate și unități de control electronic amplasate în interiorul automobilelor, cum ar fi controlul scaunelor sau al oglinzilor și sisteme de asistență avansate pentru conducătorii auto.
- Marquardt, producător german de mecatronică de vârf, a deschis la Sibiu un centru de dezvoltare și cercetare pentru proiectarea și inovarea sistemelor de mecatronică în industria automotivelor.
- Kromberg & Schubert a investit într-un centru de cercetare-dezvoltare, unde se dezvoltă soluții inovatoare pentru sistemele electrice, mecatronice și componente de plastic și de asemenea se

optimizează în permanență procesele de dezvoltare. Specialiștii din cadrul centrului dezvoltă și proiectează la Sibiu componente care, ulterior, ajung să fie produse în locațiile Kroschu din toată lumea.

Esențiale sunt și eforturile Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, care în anul 2021 a investit 600.000 euro în infrastructura centrelor de cercetare. În vederea încurajării excelenței în domeniul cercetării și inovării, ULBS a inclus în strategia sa de dezvoltare o serie de obiective esențiale, precum crearea de cunoaștere prin obținerea unor rezultate științifice competitive la nivel național și internațional, îmbunătățirea valorificării cercetării prin inovare prin obținerea unor rezultate tehnologice de vârf, și susținerea centrelor de excelență cu recunoaștere internațională. Având la bază o parte din fondurile donate de Institutul Hasso Plattner, universitatea a implementat un plan de finanțare destinat centrelor de cercetare recunoscute la nivel instituțional și înscrise pe platforma ERRIS (Engage in the Romanian Research Infrastructure System). Cu un buget de 600.000 euro, competiția lansată pentru centrele de cercetare a avut ca scop afirmarea prestigiului cercetării științifice din ULBS, cuantificat prin: rezultate științifice de nivel internațional (articole, brevete, produse inovatoare, volume tipărite la edituri recunoscute), creșterea fondurilor atrase de centrele de cercetare ale ULBS, dezvoltarea infrastructurii centrelor de cercetare prin dotări și acces la surse documentare de calitate, dezvoltarea resursei umane și creșterea vizibilității activității științifice a acesteia.

Prin investiția în centrele de cercetare, au fost achiziționate: echipamente și aparatură, tehnologie de înaltă clasă, soft-uri specializate, resurse documentare, baze de date cu instrumente specializate pe domenii. Fondurile alocate au facilitat participarea la evenimente de brokerage organizate de Comisia Europeană sau de autorități de cercetare naționale, publicarea, valorificarea și diseminarea rezultatelor cercetării în mediul economic public și privat, național și internațional, achiziționarea de consumabile de laborator, servicii. Finanțarea pentru dezvoltarea infrastructurii de cercetare a venit în sprijinul tuturor celor care își îndreaptă eforturile în dezvoltarea de idei, care, aplicate în practică, pot contribui la intervenția în eradicarea epidemiei de SARS-COV-2, găsirea de surse de energie alternativă pentru reducerea poluării și încălzirii globale, precum și a altor probleme de ordin economic și social.

În anul 2021, tot ULBS a câștigat un proiect de 6,6 milioane lei, destinat cercetării de excelență și finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, în cadrul competiției pe care o organizează o dată la trei ani, „Proiecte de Finanțare a Excelenței în Cercetare, Dezvoltare, Inovare” (PFE-CDI).

În cadrul competiției 2021, la care s-au înscris 47 de instituții românești de cercetare (dintre care 29 de INCD-uri și doar 18 din cele 54 de universități publice), ULBS a obținut 93,17 puncte pentru proiectul „Dezvoltarea de tehnologii noi și emergente în contextul stimulării cercetării de excelență în ULBS” (acronim: TEHNE; director de proiect: prof. univ. dr. Sorin Radu) și a câștigat astfel finanțarea de peste 6 milioane lei. Prin punctajul obținut, ULBS s-a clasat pe locul 10 în clasamentul global al competiției și pe

locul 7 în clasamentul universităților. E de menționat că proiectul ULBS a concurat, alături de Universitatea Politehnică din București, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași ș.a., în cea mai competitivă dintre secțiunile competiției (domeniul „Tehnologii noi și emergente”), unde toate proiectele instituțiilor participante au obținut peste 90 de puncte din 100. Proiectul TEHNE cuprinde patru proiecte componente, corespunzătoare principalelor domenii de cercetare din cadrul ULBS (științe fizice și ingineresti, științe ale vieții, științe sociale, științe umaniste și arte), și își propune să dezvolte la nivel instituțional cercetarea de excelență prin angajarea de tineri cercetători, acordarea de burse postdoctorale, organizarea de mobilități și investiții în infrastructura de cercetare.

Tot la finalul anului 2021, ULBS a dat în folosință două laboratoare modernizate din cadrul Facultății de Științe Agricole, Industrie Alimentară și Protecția Mediului, suma investită ridicându-se la 318.000 lei: Laboratorul de Chimie-Fizică și Laboratorul Centrului de Cercetare pentru Științe Agricole și Protecția Mediului. De aceste laboratoare moderne se bucură peste 170 de studenți din cadrul a trei facultăți – Inginerie, Științe și ȘAIAPM –, precum și cadre didactice implicate în proiecte de cercetare. Lucrările de modernizare au fost finanțate din donația Hasso Plattner. Investițiile în Laboratorul de Chimie-Fizică au constat în lucrări de modernizare, fiind refăcute pardoselile, instalațiile sanitare și rețeaua electrică, lucrări de zugrăvire, inclusiv achiziția de mobilier nou. În cadrul Centrului de Cercetare pentru Științe Agricole și Protecția Mediului au fost achiziționate aparate și consumabile pentru realizarea unei linii de echipamente pentru analize moleculare în domeniul plantelor, în special al plantelor de cultură și rudelor sălbatice, absolut esențiale pentru asigurarea securității alimentare pe termen lung.

O altă investiție importantă o reprezintă cea a spitalului clinic de pediatrie Sibiu, aflat în subordinea Primăriei Sibiu, care a derulat un proiect european în valoare totală de peste 45 milioane lei, pentru un centru de cercetare și telemedicină în bolile neurologice ale copiilor. Cofinanțarea investiției a fost asigurată prin Fondul European de Dezvoltare Regională, prin Programul Operațional „Creșterea Competitivității Economice”.

Finanțarea activităților de CD în perioada 2014-2021 a fost asigurată, la nivel național, în special prin fondurile nerambursabile alocate prin Programul Operațional Competitivitate (POC). Astfel, în județ au fost implementate 9 proiecte cu finanțare POC.

În perioada 2021-2027, entitățile Sibiene vor putea accesa fonduri nerambursabile pentru activități de CDI, în special prin Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare și Programul Operațional Regional Centru 2021-2027. La acestea, se adaugă numeroase programe europene de finanțare nerambursabilă destinate cercetării și inovării, precum Orizont Europa, Fondul de Inovare sau Instrumentul de Investiții Interregionale în Inovare (I3).

În ceea ce privește forța de muncă ocupată în CDI, în anul 2021 în județul Sibiu existau 1.756 salariați (echivalent normă întreagă), care reprezentau 45,8% din totalul salariaților în CDI din regiunea Centru.

Deși între 2011 și 2013 numărul de salariați a fost extrem de redus, acesta a cunoscut un avânt puternic începând cu anul 2014, maximul fiind atins în anul 2019. Între timp, numărul salariaților a scăzut ușor, dar în continuare reprezintă o pondere extrem de importantă în personalul CDI din regiune.

Sectoarele de ICT și Automotive (reprezentate în RIS 3 Centru), care prezintă semne de potențial de inovare, fiind orientate spre export și integrate în lanțurile globale de valoare, sunt expuse unui mediu competitiv și cu standarde tehnologice înalte. Sectorul IT conduce detașat topul firmelor cu rată mare de creștere, în timp ce sectorul automotive furnizează cele mai mari investiții în domeniul CDI din zona de business, dar, pentru că firmele mari cu capital străin tind să păstreze activitățile cheie de CDI la sediile centrale, difuzarea tehnologică și transferul de cunoaștere rămâne limitat. Poziția acestor două sectoare trebuie valorificată cât mai puternic și în județul Sibiu, pentru ca acesta să-și poată crește performanța și, deci, să își consolideze poziția în rândul județelor românești, din perspectiva activităților de CDI desfășurate în teritoriu.

Transferul tehnologic către potențialii beneficiari din sectorul economic este la un nivel nesatisfăcător, acest lucru afectând competitivitatea economică a firmelor din Regiunea Centru. Acest lucru este valabil și pentru județul Sibiu. Strategia menționează că se impune, ca prioritate regională pentru perioada următoare, crearea și susținerea unor entități punte pentru transfer tehnologic (EITT) puternice în domeniile de interes, ținând cont de dispersarea lor geografică, astfel încât să se asigure acoperire teritorială adecvată în regiune. De asemenea, pentru a se evita situația unei concurențe care să slăbească activitatea acestora, se va acorda atenție nevoilor din piață și cererilor exprimate de operatori. Susținerea transferului tehnologic se poate realiza și în cadrul parcurilor științifice și tehnologice existente sau viitoare.

3.2.7. Investiții străine și comerțul exterior

Județul Sibiu nu găzduiește sediile unor fonduri de investiții, majoritatea acestora găsindu-se în București și în Cluj. Cu toate acestea, în județ se găsesc sucursale și agenții ale marilor bănci care administrează fonduri de investiții, precum BRD, OTP Bank sau Raiffeisen.

De asemenea, în Sibiu există numeroase proiecte și tranzacții în care au fost implicate diverse fonduri de investiții și care au condus la atragerea unor sume mari de capital în județ. Câteva dintre cele mai importante inițiative de pe teritoriul județului sunt prezentate mai jos.

În anul 2010, în calitate de acționar al Bursei din Sibiu, prin intermediul a două fonduri deschise de investiții (Omnitrust și Omninvest), SAI SIRA a sprijinit lansarea pieței spot și a contractelor futures pe indicele Dow Jones, produse care se tranzacționau la acel moment doar în USA și Sibiu. Acest demers a deschis calea spre oportunități noi pentru investitori, datorită posibilității de a iniția operațiuni de arbitraj

inter-piețe, precum și de acoperire a riscului, la care se adăugau avantajele competitive pentru speculatorii care voiau să inițieze poziții în avans față de piața spot americană.

În anul 2019, fondul de investiții NEPI-Rockcastle, cel mai mare proprietar de malluri din România la acea vreme, a inaugurat centrul comercial Promenada Mall din Sibiu, care a însemnat o investiție de peste 70 milioane euro.

Tot în 2019, fondul de capital privat Innovation Platform Capital Investments LLC, înregistrat în Texas, a preluat o participație semnificativă, de 5,9% din compania Polisano Pharmaceuticals SA, care opera fabrica de medicamente Polisano din Sibiu, controlată de grupul Grampet. Valoarea nominală a participației a fost de peste 5,8 milioane lei. Anterior, în 2015, un alt fond de investiții achiziționase 25% din acțiunile Gupului Polisano, cu suma de 30 milioane euro.

În mai 2022, dezvoltatorul Novarion S.A. a lansat prima clădire, un bloc cu 42 de apartamente, din proiectul The Lake Home, amplasat pe malul Lacului Binder din Sibiu. Proiectul a atras în jur de 3 milioane de euro prin două runde de finanțări de la fondul de investiții Meta Estate, și se bazează pe concepte inovatoare, inclusiv plata cu criptomonede prin Utrust. Conform fondatorului Novarion, investiția totală este de aproximativ 80 milioane euro și a deschis drumul spre piața de capital, prin atragerea a două runde de finanțări, de 500.000 euro, respectiv 2,5 milioane euro de la fondul de investiții anterior menționat, finanțări bancare de tip proiect finance, precum și finanțări participative de tip crowdfunding.

Transilvania Investments, unul dintre cele mai mari fonduri de investiții din România, este implicat în procesul de regenerare urbană a fostei platforme Independența Sibiu. Transilvania Investments deține pachetul majoritar al companiei ce are în administrare acest sit industrial. Prin Casa Albă Independența, compania ce deține terenul de 8,75 hectare de pe fosta platformă industrială, Transilvania Investments a demarat procese de consultare publică pentru ceea ce poate deveni unul dintre cele mai mari proiecte de regenerare a unui sit industrial din România. Terenul de pe fosta platformă industrială este utilizat, în prezent, doar în proporție de sub 10%, prin spațiile ocupate de Tribunalul Sibiu și centrul de afaceri dezvoltat de companie în fostul corp administrativ.

Compa Sibiu este singurul emitent din eșalonul doi care are în acționariat cel mai mare fond suveran din lume – cel al Norvegiei. Fondul Suveran al Norvegiei a intrat în 2017 acționar la Compa Sibiu cu o participație de 2,2%, cea mai mare deținere procentuală a fondului cu active de circa 1.000 miliarde dolari. Firma de investiții olandeză Maven 11 Capital a finanțat startup-ul crypto Elrond, inițiat la Sibiu, printr-o rundă de investiții seed de 1,9 milioane dolari, primită de români din partea Binance Labs, Electric Capital, NGC Partners, Maven 11 și Authorito Capital. În prezent, Elrond are sediul central în Malta, dar echipa de dezvoltare este la Sibiu.

Grupul de firme Karpaten Meat, un fond de investiții german, crește la Sibiu 6.500 de vaci de carne rasa Angus, după ce a investit 20 milioane euro pe piața locală. Acesta este deținut de mai mulți investitori

germani și elvețieni și produce în sistem integrat carne de vită Angus, pe care apoi o vinde pe piețele din Germania, Elveția și România. De la intrarea pe piață, în 2008, și până în anul 2017, grupul de firme Karpaten Meat a investit în România în jur de 20 milioane euro în companiile pe care le deține pe plan local, potrivit reprezentanților companiei. Printre cele mai mari companii din grup se numără Karpaten Meat (cu activități în creșterea bovinelor), Karpaten Meat Trading (cu activități în comerțul cu animale vii) și Karpaten Meat Siebenbuergen (cu activități în comercializarea cărnii).

Conform platformei listafirme.ro, principalele companii din Sibiu (după cifra de afaceri) care au minim 50% capital străin cuprind: Continental Automotive Systems, Marquardt Schaltsysteme, Thyssenkrupp Bilstein, Grupo Antolin Sibiu, Simea Sibiu, Joyson Safety Systems Sibiu, Neveon România, Jaeggi Industries, Harting Ro Automotive și Harting România Manufacturing, Swoboda Sibiu, Somarest, Odu România Manufacturing, Ifm Efector, Thimm Packaging, Kromberg & Schuber România Me, Kendrion Automotive Sibiu, Guhring, NTN SNR Rulmenți, Wenglor Electronic Innovation Lito, Hendrickson România, Fritzmeier Engineering, Bertrandt Engineering Technologies România, Cis Automotive, E.ON Dialog, Hipic Prod Impex, Formel D România și Raguse Medizinische Produkte România.

Județul Sibiu este gazda unora dintre cele mai puternice francize prezente în România, și anume: McDonald's, KFC și Re/Max. La acestea se adaugă multe alte francize mai mici, prezente nu doar în marile centre comerciale din județ (și în special în mall-urile din municipiul Sibiu), ci și în diverse locații strategice, care au un vad comercial bun. Între acestea, amintim: Spartan, Animax, Asian Box, Chopstix, Famous Waffles, Magnolia, Mesopotamia, My Geisha, Noodle Pack, Rigatoni, Salab Box, Spartan, Starbucks, Tucano Coffee și Ted's Coffee Co. Observăm, așadar, că sunt majoritare francizele de tip fast-food, urmate de cele care comercializează băuturi pe bază de cafea. La acestea se adaugă și diverse benzinării operate în sistem de franciză, precum Mol.

De asemenea, la momentul elaborării prezentului studiu, platforma franciza.ro identifica 70 de oportunități de franciză în Sibiu, după cum urmează: 6 opțiuni cu nivel de investiție între 10.001 și 25.000 euro, 20 de oportunități cu nivel de investiție între 25.001 și 50.000 euro, 23 de variante cu nivel de investiție între 50.000 și 100.000 euro, 8 opțiuni cu nivel de investiție între 100.001 și 150.000 euro și 9 opțiuni între 150.001 și 250.000 euro, la care se adaugă 2 oportunități cu nivel de investiție între 250.001 și 500.000 euro.

Merită să amintim și faptul că Dabo Doner este prima franciză din Sibiu, care a devenit internațională. În prezent, Dabo Doner este prezent în 20 județe din țară, în Sibiu existând 5 locații din totalul de 52. La toate acestea se adaugă unitățile francizate din Ungaria (2) și Marea Britanie (1).

Principalii exportatori din Sibiu, cotați în topul celor mai mari 500 de exportatori locali în 2021, realizat de Ziarul Financiar, cuprind: Continental Automotive Systems, Takata Sibiu (actualul Joyson Safety Systems), Faurecia România, Marquardt GMBH, Marquardt Schaltsysteme, Simea Sibiu, Thyssenkrupp Bilstein,

Compa, NTN-SNR Rulmenți, Swoboda Sibiu, Jaeggi Industries, Harting România Manufacturing, Ifm Efector, Kendrion Automotive, Kromberg & Schubert România Me, Retrasib, Phoenix Mecano Plastic, Grupo Antolin Sibiu, Harting Ro Automotive, Ifm Prover. Aceștia fac parte din cele 25.770 de companii din eco-nomia națională, care au exportat, în 2021, bunuri și servicii din Ro-mânia către diverse țări din lume, conform Institutului Național de Statistică.

Analizând comerțul exterior al județului Sibiu, pentru anul 2021 putem observa o balanță comercială pozitivă, ca urmare a unor exporturi FOB de 2.813,6 milioane euro și a unor importuri CIF de 2.499,2 milioane euro, soldul pozitiv al balanței comerciale fiind de 314,4 milioane euro. Pentru toată perioada analizată (2011-2021) balanța comercială a rămas pozitivă, cu cea mai mare valoare în 2019 (un excedent comercial de 662,5 milioane euro) și cea mai mică valoare în 2012 (un excedent comercial de 89,9 milioane euro). Din 2011 și până în 2021, balanța comercială a avut o creștere nominală de 59,9%. Cea mai mare valoare a exportului a fost înregistrată în 2018 – 3.173.3 milioane euro, iar cea mai mică valoare a fost în 2011 – 1.773.7 milioane euro. În privința importurilor, acestea au atins cea mai mare valoare în 2018 (2.561,3 milioane euro), respectiv cea mai mică valoare în 2011 (1.577 milioane euro).

Conform Buletinului informativ despre comerțul internațional din județul Sibiu exporturile FOB de mărfuri au însumat, în luna august 2022, 242 milioane euro, iar importurile CIF de mărfuri s-au ridicat, în aceeași lună, la 228 milioane euro. Exporturile FOB cumulate pe 8 luni au fost de 2.050 milioane euro, iar importurile CIF au fost de 1.916,3 milioane euro. Astfel, balanța comercială a activității de comerț internațional în perioada 1.I. – 31.VIII. 2022 a avut un excedent de 133,7 milioane euro.

Merită să amintim faptul că Germania a fost primul partener comercial al României în ultimii 10 ani, atât la export, cât și la import, ponderea sa fiind în jur de 20% din schimburile comerciale. În Sibiu, un pion cheie în asigurarea legăturilor comerciale cu Germania este Raben Group, care deservește, printre altele, industriile alimentare, chimică, auto, tehnologie și retail. Raben asigură un număr tot mai mare de legături între depozitele românești și cele germane ale grupului. Dacă inițial existau 2 conexiuni directe zilnice, numărul lor a ajuns astăzi la 8. Practic, zilnic, camioanele grupului conectează depozitele Raben din România cu 8 depozite Raben dispuse strategic în Germania. Germania este o piață importantă pentru România, iar acest parteneriat comercial este apreciat de ambele țări, dezvoltarea legăturilor între depozitele române și germane ale Raben Group fiind valoroasă pentru economiile ambelor țări. Depozitul din Sibiu este nodul central al operațiunilor Raben în România, dar și punctul de plecare al mai multor rute externe. Cu o suprafață de 4.000 de metri pătrați, 32 de rampe și o capacitate de procesare de 4.500 de paleți zilnic, acesta este unul din cele mai moderne depozite Raben. Depozitul Raben din Sibiu oferă servicii de transport marfă în regim de grupaj și dedicat, servicii de logistică contractuală și alte facilități.

Analizând produsele exportate din județ în anul 2021, observăm faptul că cele mai multe exporturi sunt cele din categoria Mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul

și imaginile (58,4%), urmate de Mijloace și materiale de transport (13,2%), Mărfuri și produse diverse (5,2%), Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea (3,5%) și Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale, ceasuri, instrumente muzicale (2,9%).

Din categoria Mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile predomină exporturile clasificate ca Mașini, aparate și materiale electrice, aparate de înregistrat și reprodus sunetul și imagini de televiziune, în detrimentul celei de a doua subcategorii - Reactori nucleari, boilere, mașini și dispozitive mecanice.

Conform Buletinului informativ despre comerțul internațional din județul Sibiu, ponderi importante în structura exporturilor au fost deținute de: Mașini, aparate și echipamente electrice: 59,4%; Mijloace de transport: 13,2%; Metale comune și articole din acestea: 6,5%; Piele, blănuri și alte produse din acestea: 4,6%; Mărfuri și produse diverse: 3,5%; Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea: 3,4%.

În structura importurilor, în aceeași perioadă, ponderi semnificative s-au regăsit la: Mașini aparate și echipamente electrice: 49,2%; Metale comune și articole din acestea: 13,4%; Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea: 9,1%; Mijloace de transport: 6,3%; Materii textile și articole din acestea: 4,0%; Piele, blănuri și alte produse din acestea: 3,9%.

Trebuie totuși menționat faptul că alocarea exporturilor pe județe se face în funcție de sediul social al exportatorilor, care poate diferi de locul unde aceștia își desfășoară activitatea.

3.2.8. Infrastructura și serviciile suport de afaceri

Din perspectiva infrastructurii de afaceri, în județul Sibiu predomină parcurile industriale, care deservește operatorii din teritoriu. Între acestea, amintim:

- Parcul Industrial Șura Mică: Parc industrial privat, înființat în anul 2002 (cu titlul de parc industrial nr.007/2002) și cu o suprafață de 98,05 ha, fiind situat pe raza comunei Șura Mică (la periferia nord-estică a comunei), la 10 km NV de Sibiu. Acesta oferă următoarele posibilități de acces: 2 km de la autostrada A1 prin comuna Șura Mică, 6 km de la drumul național DN1, 7 km de la aeroportul internațional Sibiu, 1 km de la linia CFR Sibiu – Ocna Sibiului, 1 km de la traseul mijloacelor de transport în comun.
- CTPark Sibiu: Situat pe Strada Salzburg, acesta este situat la 8,5 km de aeroport și la 16 km de zona centrală a Sibiului. Parcul are o suprafață totală de 11,54 ha.
- CTPark Sibiu Est: CTPark Sibiu Est este situat în Zona Industrială de Est a Orașului, chiar lângă drumul european E68 și Autostrada A1 Sibiu – Nădlac, care urcă până la granița cu Ungaria. Situat lângă șoseaua de centură, parcul oferă acces ușor la aeroport. Acesta are o suprafață totală de 8,70 hectare.

- Parc Industrial Sibiu Vest: Este un proiect al Primăriei Municipiului Sibiu, care a pus, în mod avantajos, la dispoziția investitorilor 100 hectare teren de construcție complet urbanizat, destinat investițiilor industriale.
- WDP Industrial Park Sibiu: Acesta este situat în partea de vest a municipiului Sibiu, în Zona Industrială de Vest, pe strada Barcelona. Este localizat între drumul european E81 (DN1) și autostrada A1, vis-a-vis de Aeroportul Internațional Sibiu. Parcul este amplasat la 6 km de centrul municipiului Sibiu și 2,5 km distanță de Aeroportul Internațional Sibiu, respectiv la 3 km de autostrada A1 și 1,3 km de E81 (DN1).
- VGP Park Sibiu: Acesta cuprinde cinci hale industriale, cu suprafață închiriabilă totală de 93.000 mp, și soluții personalizabile de amenajare, atât pentru spațiile de depozitare, cât și pentru cele de birouri. VGP Park Sibiu este situat în nordul orașului Sibiu, la 200 m de autostrada A1.
- Parcul Industrial Automecanica Mediaș: Automecanica a deschis, la Mediaș, un parc industrial în suprafață de 139.862 mp.
- Parcul Industrial și de Afaceri Cisnădie: Parcul este situat în zona industrial – comercială din Cisnădie, la mai puțin de 5 minute distanță față de centrul orașului Cisnădie și la 20 minute de centrul municipiului Sibiu. Acesta este dezvoltat pe o suprafață de 15.000 mp.
- Hermann Industrial Park Cisnădie: Hermann Industrial Park este un parc logistic cu o suprafață totală de 29.000 m² și o suprafață închiriabilă totală de 14.000 m².
- Parcul industrial Șelimbăr: Cu o suprafață de 96 ha.

Alte parcuri industriale sunt cele ale companiei Zacaria, parte a grupului internațional Alf Mizzi & Sons, care oferă spații industriale la cheie din 2009. Portofoliul din Sibiu include: General Industrial Park, situat în zona industrială de Est a orașului, foarte aproape de intrarea pe Autostrada A1. Acesta are o suprafață totală de teren de 33.000 metri pătrați și un spațiu de depozite și birouri de 19.000 metri pătrați; Imperial Industrial Park (fosta clădire Trident): Situat în vecinătatea aeroportului Sibiu și la doar 4 km de intrarea pe A1 Sibiu-Nadlac, acest parc industrial pune la dispoziție 16.445 mp și Network Industrial Park: Parcul se întinde pe 40.000 mp și este cea mai nouă investiție Zacaria.

În anul 2021, CTP, cel mai mare dezvoltator și administrator de spații logistice și industriale de clasă A din România, a achiziționat aproximativ 112.000 mp de spații industriale de la maltezii Zacaria Industrial, reprezentând parcuri din patru orașe, Craiova, Arad și Oradea și inclusiv Sibiu.

La facilitățile oferite de parcurile industriale se adaugă și serviciile furnizate de către operatorii de logistică, care asigură servicii de depozitare, transport și diverse pachete conexe, precum TMA Transcontinental (oferă servicii logistice de depozitare în Sibiu, într-un spațiu de 1.000 mp, dotat cu rampă de acces) și Rara Logistics (care are depozite în Zona Industrială Vest a municipiului Sibiu și în Parcul Industrial Șura Mică).

Sprijinul acordat actorilor privați din județ nu se rezumă la companiile producătoare, ci vine și în întâmpinarea nevoilor furnizorilor de servicii, prin clădirile de birouri. Majoritatea și cele mai importante dintre acestea se găsesc în municipiul Sibiu, precum: Hattrick Office Building, Business Center, Royal Business Center, Downtown GM Office, Salzburg Center sau Cibinum Office Building. La acestea se adaugă multe alte clădiri de birouri mai mici, care pun la dispoziție spații de lucru pentru companii, dotate cu toate facilitățile necesare.

Pe lângă tradiționalele centre de afaceri, în ultimul timp au apărut tot mai multe spații de co-working, care le asigură freelancer-ilor și nomazilor digitali spații de lucru flexibile, versatile, în general pe bază de abonament. Municipiul Sibiu s-a adaptat tendințelor și găzduiește astfel de spații, precum: Kemo, Nook, Ingenius Hub, TOffice, IT Hub și Nordik Hub. Acestea oferă rezidenților toate facilitățile necesare, de la birou de lucru și sală de conferințe și până la spații de luat masa și zone de recreere.

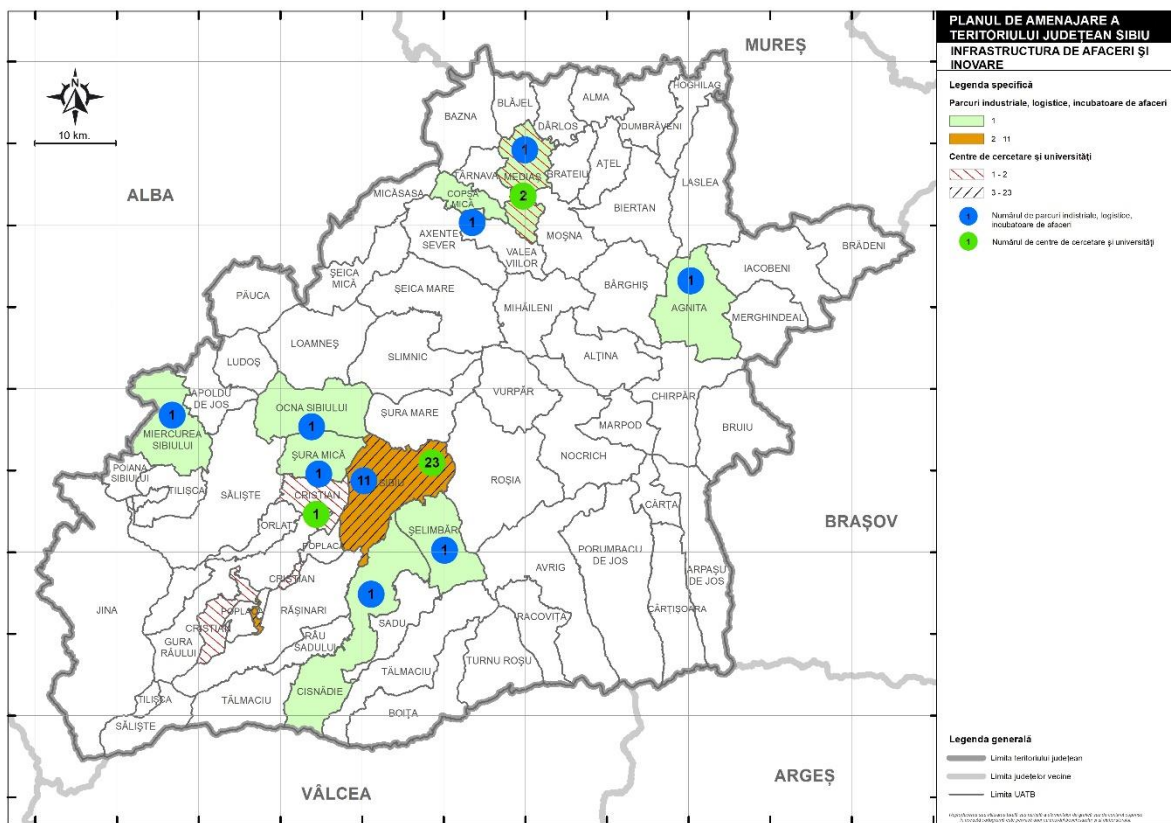
În ceea ce privește hub-urile de inovare, cel mai important proiect județean este centrul de inovare digitală inițiat de ULBS și care, în anul 2020 a fost selectat la nivel național pentru a face parte din rețeaua europeană a centrelor de inovare digitală. Leveraging Administration and Business for a Smart Community (LAB4COM), centrul de inovare digitală inițiat de ULBS, a fost selectat de către Autoritatea pentru Digitalizarea României ca Centru European de Inovare Digitală. LAB4COM își propune sprijinirea transformării digitale în regiunea Centru pentru o mai bună competitivitate internațională, având la bază colaborarea cu toți actorii comunității locale și regionale interesați, atât din mediul de afaceri, cât și din cel public. În prezent, LAB4COM reprezintă un ecosistem format din 27 de organizații din județele Sibiu, Alba și Brașov, provenind din domenii diverse, precum: industrie, clustere și asociații, instituții de cercetare și educație, centre de competențe, incubatoare, acceleratoare, administrație locală și județeană, investiții, brokeraj financiar, expertiză contabilă sau consultanță de business, consultanță juridică și proprietate intelectuală.

Sub umbrela ULBS găsim și EduHub, Societatea Antreprenorială Studențească a ULBS, care promovează o serie de activități ce încurajează dezvoltarea unui ecosistem de business sustenabil: Consultanță în domeniul antreprenoriatului; Organizare de cursuri, seminarii și workshop-uri în domeniul antreprenoriatului; Organizare de evenimente și concursuri de idei de dezvoltare de afaceri; Dezvoltarea și menținerea rețelelor profesionale în domeniul antreprenoriatului; Facilitarea întâlnirilor dintre investitori și studenți-antreprenori; Elaborarea și distribuirea materialelor destinate informării și orientării studenților în realizarea planurilor de afaceri și/ sau proiectelor de finanțare; Organizarea/ participarea la manifestări specifice educației antreprenoriale; Studii de caz în cadrul unor prezentări de companii; Organizarea unor întâlniri cu specialiști de referință din mediul socio-economic; Sesiuni de informare/ formare în vederea dezvoltării competențelor transversale ale studenților; Organizarea de conferințe tematice în domeniul educației antreprenoriale, cu participare națională și internațională; Realizarea de studii și analize

periodice în domeniul antreprenoriatului; Accesarea de granturi / proiecte în vederea dezvoltării instituționale și implementării activităților specifice educației antreprenoriale; Dezvoltarea și consolidarea unei rețele de bune practici privind gestiunea relației mediul academic – piața muncii, la nivel local, național și internațional.

De asemenea, se remarcă Asociația Sibiu IT, singurul cluster de IT&C din Sibiu. Asociația Sibiu IT este un ecosistem ce creează un mediu favorabil creșterii și dezvoltării companiilor din industria IT. Deși nu este un hub propriu-zis, Sibiu IT susține inovarea în sectorul IT&C din județ printr-un portofoliu complet de activități, de la promovarea sectorului, networking B2B și B2C și până la proiecte de cercetare-dezvoltare, alături de inițiative educaționale și sociale.

Fig. 3.48 INFRASTRUCTURA SUPT PENTRU AFACERI ÎN JUDEȚUL SIBIU

Sursa: Prelucrare proprie

De multe ori, elementul determinant în avansul sectorului privat poate fi un grup informal de profesioniști, asamblat aleatoriu, care se poate structura ca o asociație, un hub, un cluster, un spațiu de co-working, un incubator sau în jurul unor asemenea structuri (fără ca structura să fie condiția necesară sau suficientă). Conform RIS 3 Centru, ecosistemul regional de inovare include, alături de infrastructura de CDI și transfer tehnologic și alte organizații care au rolul de a cataliza și difuza inovarea. Referitor la structurile de sprijin

din România în dezvoltarea ecosistemului antreprenorial inovativ, de tipul hub-urilor, structurilor de accelerare și incubare, concentrarea se face în principal în Regiunile București-Ilfov și Nord-Vest.

Hub-urile de inovare digitală au avut un rol catalizator în difuzarea inovării, primele fiind înființate cu sprijinul programului european Orizont 2020, iar în Regiunea Centru a beneficiat de sprijinul hub-ului digital creat la Brașov de Alt Brașov. De serviciile puse la dispoziție pot beneficia inclusiv companiile din județul Sibiu, dat fiind faptul că Sibiul nu deține astfel de hub-uri.

Conform RIS 3 Centru, în Regiunea Centru funcționează în prezent peste 20 clustere, principalele domenii de interes fiind: turismul și ocrotirea sănătății, industria alimentară și agricultura, energia regenerabilă, industria creativă, industria lemnului și a mobilei, industria de textile și confecții, industria aerospațială, cea mecatronică, industria electrotehnică și industria prelucrării metalelor. În contextul dinamicii și al dezvoltării economice, clusterelor au un potențial catalizator ridicat, iar procesul de clusterizare este de așteptat să ia amploare. Conform Raportului Situația Clusterelor din România, elaborat de către CLUSTERO - Asociația Clusterelor din România în aprilie 2020, în ceea ce privește clusterelor regionale membre CLUSTERO, acestea însumau la finalul anului 2019: 489 întreprinderi care reprezentau peste 45.000 angajați și cumulau 9,94 miliarde lei cifră de afaceri, respectiv 1 miliard euro exporturi, raportând cheltuieli de cercetare-dezvoltare de 160 milioane RON. Conform raportului, la nivelul entităților membre în clusterelor din Regiunea Centru s-au remarcat creșteri ce variază între 31% în cazul exporturilor și 147% în cazul numărului de angajați, față de anul 2013. La aceste structuri asociative de tip cluster pot adera predominant companiile din regiune, inclusiv din județul Sibiu, în funcție de lanțul de valoare în care acestea activează. Cu șase clustere de argint și trei de bronz, Regiunea Centru se numără printre regiunile cele mai active în fenomenul de clusterizare în domeniul de specializare inteligentă.

De remarcat este constituirea consorțiului regional Consorțiul Clusterelor „Transylvania” (unul din cele 6 la nivel național) și a Consorțiului tematic al clusterelor din industria lemnului și a mobilei din Regiunea Centru, ambele cu sediul în municipiul Sfântu Gheorghe, județul Covasna. Un atu important al Consorțiului Clusterelor „Transylvania” din Regiunea Centru este existența potențialului semnificativ de cooperare transectorială, gradul de valorificare al acestuia (cu rezultate cuantificabile în dezvoltarea regională durabilă) fiind direct proporțional cu cel de diseminare a unei viziuni comune a clusterelor din consorțiu.

În contextul specializării inteligente a Regiunii Centru, dezvoltarea sau crearea de noi nișe este esențială, iar aceasta poate fi realizată printr-o abordare inter- și transectorială, inclusiv prin intermediul clusterelor. Tot în acest context trebuie amintit și Consorțiul Regional de Inovare al Regiunii Centru, care a fost înființat la finele anului 2016. Conform Regulamentului propriu de organizare și funcționare, Consorțiul Regional de Inovare Centru, denumit în continuare CRI, este un organism consultativ regional, fără personalitate juridică, coordonat de ADR Centru. CRI este format din reprezentanți ai autorităților publice, universităților, clusterelor, ONG-urilor, institutelor de cercetare, entităților de transfer tehnologic și

firmelor din Regiunea Centru. Misiunea sa este de a contribui la dezvoltarea unei economii regionale bazate pe cunoaștere, prin facilitarea valorificării sinergiilor regionale în domeniul cercetare–dezvoltare–inovare și prin întărirea legăturii dintre sectorul CDI și antreprenoriat.

Conform RIS 3 Centru, alături de parcurile industriale, în Regiunea Centru funcționează câteva zone industriale, zone de dezvoltare economică, centre de afaceri și incubatoare de afaceri, dezvoltate prin inițiative publice sau private, însă nevoile de astfel de structuri de afaceri și de servicii specializate sunt departe de a fi acoperite. În 2020, niciun parc științific ori oficiu de legătură cu industria nu funcționa pe teritoriul regiunii, existând doar două centre de informare tehnologică în județul Brașov, 2 centre de transfer tehnologic în județele Alba și Brașov și un incubator de afaceri inovativ în județul Brașov. Acesta poartă de numirea Incubatorul Tehnologic și de Afaceri – ITAUniTBv și, ca domenii de activitate, cuprinde: eficiența energetică a proceselor industriale pentru dezvoltare durabilă, sistemele de energii regenerabile și performanța energetică a construcțiilor pentru dezvoltare durabilă, respectiv sistemele informatice integrate pentru dezvoltare durabilă. Companiile din județul Sibiu pot solicita sprijin de la vecinii din Brașov în vederea incubării afacerilor din domeniile acoperite de către această entitate de inovare, însă, totuși, se remarcă nevoia înființării mai multor astfel de incubatoare în sectoarele economice de referință pentru regiunea Centru. Același lucru trebuie aplicat și la nivel mai mic, și anume în județul Sibiu, în anii următori.

3.2.9. Mass-media, social media și comunicare

Conform datelor furnizate de INS cu privire la unitățile locale active în 2021, în județul Sibiu sunt prezente un număr de 10 unități locale active care desfășoară activități aferente codului CAEN 5813 – Activități de editare a ziarelor, dintre care cele mai importante după cifra de afaceri sunt CASA DE PRESĂ ȘI EDITURĂ TRIBUNA S.R.L., SFG PRESS S.R.L. și MESAGERUL PRESS S.R.L.

Aceleași date indică existența a 3 unități locale active care desfășoară activități aferente codului CAEN 5814 – Activități de editare a revistelor și periodicelor, cea mai importantă unitate activă după cifra de afaceri fiind SON MANAGEMENT S.R.L.

În ceea ce privește activitățile încadrate în codul CAEN 5911 – Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune, constatăm prezența la nivel județean a unui număr de 29 de unități active, dintre care se remarcă societățile ODS S.R.L., SCORPION IMPEX EVENIMENTUL SIBIAN S.R.L. și LIVE TO YOU S.R.L., prin raportare la cifra de afaceri. Referitor la activitățile de post-producție cinematografică, video și de programe de televiziune încadrate în codul CAEN 5912, există doar o societate la nivel județean care desfășoară astfel de activități, și anume POST ERA STUDIO S.R.L.

Privitor la activitățile de difuzare a programelor de radio, asociate codului CAEN 6010, în județul Sibiu există 3 unități active în acest sens. Cea mai importantă unitate pe acest palier este ICA MEDIA S.R.L, după

cifra de afaceri. De asemenea, activitățile de difuzare a programelor de televiziune asociate codului CAEN 6020 se realizează pe plan județean prin intermediul unei singure societăți, și anume CARGO SPED S.R.L.

Datele furnizate de INS cu privire la unitățile locale active în 2021 indică existența a 15 unități active în domeniul aferent codului CAEN 6312 - Activități ale portalurilor web, dintre care cele mai importante după cifra de afaceri sunt ESPORTS ODDS S.R.L., EVENTYA CO S.R.L. și NEXT MEDIA ADVERTISING S.R.L.

Presa scrisă din județul Sibiu are o reprezentativitate din ce în ce mai scăzută, fenomen corelat de altfel cu tendințele naționale și globale de tranziție a publicațiilor către formaturi digitale. Cu toate acestea, presa scrisă este prezentă la nivelul județului Sibiu prin intermediul publicațiilor Tribuna Sibiu, Ziarul de Sibiu, Ora de Sibiu, Auto Sibiu Magazine, Rondul de Sibiu, Monitorul de Sibiu, Turnul Sfatului, Expres Sibian, Ghimpele de Sibiu, Hermannstadter Zeitung, Infosib, Mediaș Info, Monitorul de Mediaș, Ziarul Szebeni Ujsag, Sibianul, Sibiu 100%, Sibiu 24/7, Sibiu 7, SibiuNews și Sibiu Standard. Pe lângă ziarele tipărite, știrile locale sunt publicate în mediul online prin intermediul paginilor web ale unor ziare locale, cele mai importante fiind oradesibiu.ro, turnulsfatului.ro, tribuna.ro, sibiu100.ro, mesageruldesibiu.ro, stiridesibiu.ro, sibiuiindependent.ro, starsibian.ro și ziaruldesibiu.ro.

Posturile radio din județul Sibiu cuprind Radio Sibiu, Radio RING, Radio Mediaș 725, Radio Antena Sibiului, Radio Transilvania Mediaș, Radio Eveniment FM Sibiu, Radio Eveniment FM Agnita, Radio Vocea Evangheliei Sibiu. De asemenea, există și posturi TV locale, precum Eveniment TV, TV Sibiu, Nova TV Mediaș, Sweet TV și Info Rășinari.

În ceea ce privește promovarea județului Sibiu prin intermediul emisiunilor radio-TV, remarcăm campania „Discover Romania”, difuzată de gigantul de televiziune BBC World News, care surprinde în imagini cu arhitectura orașului și zonele rurale din județul Sibiu. „Discover Romania” conține 4 spoturi tematice care prezintă orașele și satele, istoria, identitățile culturale, natura sălbatică și activitățile, gastronomia, măiestria oamenilor și tradițiile sibiene.

Una dintre sursele principale de promovare a județului Sibiu este cea prin intermediul paginilor web cu scop de informare turistică, precum sibiu-turism.ro, tradiiisibiene.ro, sibiureisen.ro și targuldecraciun.ro. O altă modalitate importantă și eficientă de promovare a zonelor județului este cea prin intermediul platformelor de social media, precum facebook.com, unde remarcăm paginile agenției de turism Sibiu Reisen, Visit Sibiu County, Descoperiți Rîu Sadului, Rășinari.travel, dinMărginime, La pas prin Rășinari, Zona turistică Valea Avrigului, Țara Colibelor și grupul public I Love Sibiu.

De asemenea, remarcăm ca instrument de promovare al județului Sibiu proiectul Sibiu360, dezvoltat de societatea Media Serv S.R.L. și care cuprinde un ghid virtual interactiv al obiectivelor turistice din Sibiu, un ghid online al firmelor din Sibiu, harta panoramică interactivă, secțiuni de informare, galerii foto și alte materiale informative. În același timp la nivelul Municipiului Sibiu a fost dezvoltată aplicația Sibiu City App, proiect inițiat de Primăria Sibiu. Aplicația include lista de obiective turistice, recomandări de la localnici

despre locații sau evenimente interesante din Sibiu, calendarul de evenimente și informații utile despre cazare, restaurante, timp liber & agrement, transport în Sibiu.

Un alt mijloc important de informare a opiniei publice este platforma opiniadesibiu.ro, care asigură informarea opiniei publice a sibienilor pe următoarele planuri: politică, social, cultură, timp liber, sport, sănătate, educație, exclusivitate, actualitate.

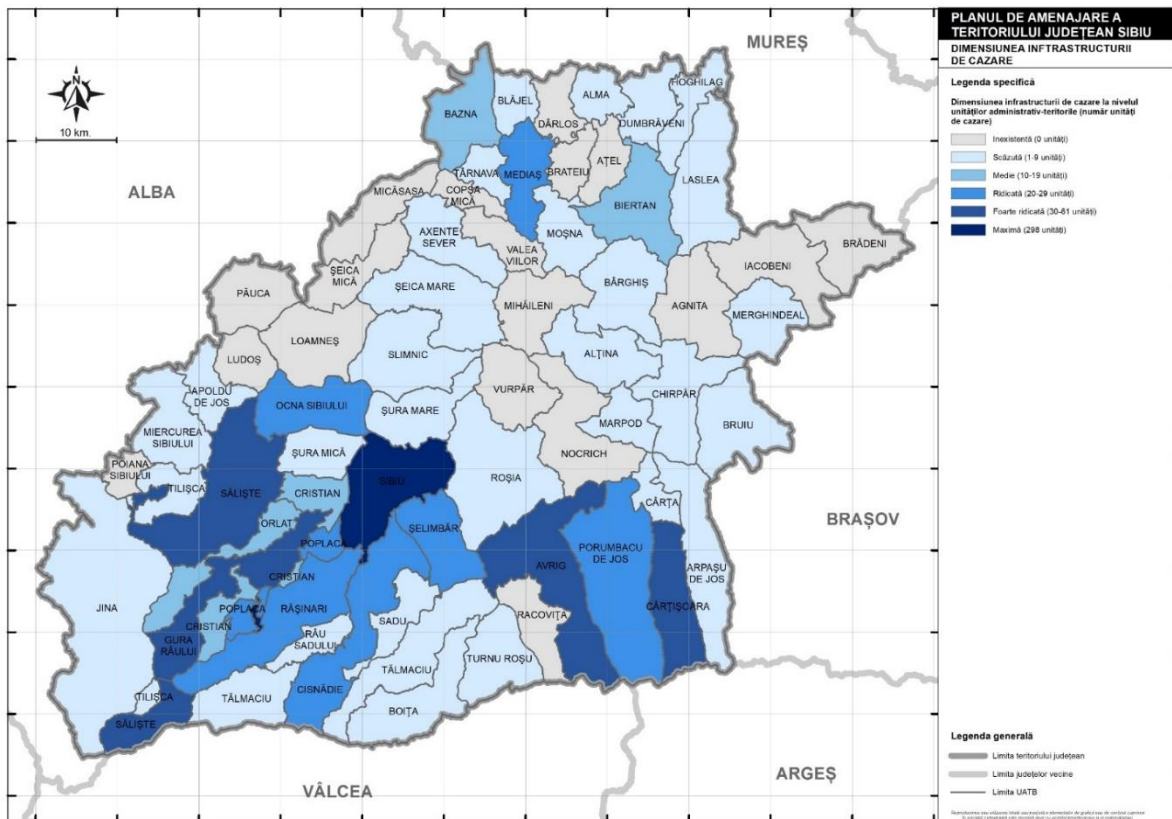
3.2.10. Turismul și potențialul turistic și balnear

Parcursul evolutiv al dimensiunii infrastructurii de cazare la nivelul județului Sibiu, în intervalul de referință 2014-2022 a consemnat o creștere semnificativă atât în privința numărului locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor (de la un număr de 6547 la 11015, practic o creștere ponderală de 68,24%), cât și al structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare (de la un număr de 119 de structuri până la nu mai puțin de 333 unități, corespunzând unui avans 279,83%, adică aproape o triplare în 8 ani).

Din perspectivă teritorială, reprezentarea bazei materiale turistice la nivelul UAT-urilor relevă dimensiune scăzută în majoritatea acestora (20 UAT dispun de cel mult trei unități de cazare), un număr de 9 UAT-uri încadrându-se în categoria celor cu dimensiune medie (respectiv între 4 și 10 structuri de primire) și 11 UAT-uri dispun de un grad de dotare mai ridicat (între 11 și 20 structuri de primire), în timp ce o singură UAT (Săliște) se încadrează în categoria celor cu o infrastructură foarte ridicată sub aspectul dimensiunii (27 unități). La cei doi poli ai prezentei ierarhii se situează, desigur, municipiul Sibiu (care concentrează cca. 40% din numărul total al structurilor de la nivel județean, respectiv 123 structuri din cele 333, respectiv o pondere 60% din structurile turistice din mediul urban), respectiv un contingent compact de 27 UAT-uri care nu dețin nicio structură de primire turistică (inclusiv 2 centre urbane – Agnita și Copșa Mică!), multe din UAT-urile din această categorie regăsindu-se în zona colinară a județului, dar unele și în zonele de culoare), posesoare ale unor resurse atractive mai limitate în comparație cu spațiul montan și de contact marginal al județului).

De altfel, putem remarca faptul că dimensiunea bazei materiale existente la nivelul UAT-urilor confirmă superioritatea netă a potențialului turistic al celor 21 UAT din spațiul rural-montan și de contact marginal grupate în partea sudică a județului (care dețin 146 structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare) prin raportarea la celelalte 23 unități administrativ-teritoriale din județ (cu excepția municipiului Sibiu desigur), care însumează doar 64 de structuri de cazare. Astfel, practic 46,6% din UAT-urile sibiene (21) concentrează 69,5% (respectiv 146 din structurile de cazare ale județului).

Fig. 3.49 DISTRIBUȚIA SPAȚIALĂ A NUMĂRULUI DE STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE DIN JUDEȚUL SIBIU LA NIVELUL UAT, ÎN ANUL 2022

Mediul urban al județului Sibiu grupează un număr de 205 din cele 333 structuri de primire a turiștilor (61,6% din totalul existent la nivelul ansamblului județean). Municipiul Sibiu concentrează, cum era de așteptat, 60% din totalul unităților de cazare (123 unități), celelalte orașe fiind plasate la mare distanță în această ierarhie (Săliște cu 27 unități, Ocna Sibiului cu 16, Avrig cu 15, la limita inferioară regăsim municipiul Mediaș cu doar 7 structuri de cazare, respectiv orașele Miercurea Sibiului cu 3 unități, Tâlmaciu cu 2 și Dumbrăveni cu o singură unitate, cu mențiunea că două centre urbane – Agnita și Copșa Mică se plasează în postura nefirească a unor localități urbane care nu oferă posibilitatea potențialilor turiști de a se caza aici). Pe de altă parte, aparent surprinzător, în mediul rural regăsim un număr de 128 de unități de cazare, majoritatea absolută a acestora fiind, în mod logic, din categoria pensiunilor agroturistice (141), cele mai bine plasate localități din acest punct de vedere fiind Săliște, inclusiv localitățile componente (care concentrează nu mai puțin de 20 din acestea), Gura Râului 14, respectiv Rășinari și (aparent surprinzător, dat fiind specificul acestora) Sibiu cu câte 12, Porumbacu de Jos 9, cu câte 6 astfel de structuri de primire, Avrig, Bazna, Cristian, Orlat, Râu Sadului și Șelimbăr, un număr de 5 pensiuni agroturistice regăsindu-se în Arpașu de Jos și Cârțișoara.

Distribuția celor 333 structuri de cazare existente pe raza județului pe tipuri de structuri regăsite în statisticile oficiale ale INS la nivelul anului 2022 relevă existența unui număr de 46 de unități hoteliere față de cele 39 existente în anul 2014, majoritatea acestora, mai exact 28, fiind grupate în municipiul reședință de județ care concentrează o pondere de 60,86% din totalul unităților hoteliere existente la nivel județean, municipiului Mediaș revenindu-i 5 astfel de unități, iar orașelor Avrig și Ocna Sibiului 2 unități. În același timp, orașele Miercurea Sibiului și Săliște dețin o singură unitate de acest tip, în timp ce Orașele Agnita și Copșa Mică nu beneficiază de nicio unitate hotelieră. În mediul rural sibian sunt localizate, la nivelul anului 2022, un număr de 7 unități cu profil hotelier (2 unități localizate la Bazna și câte una în Apoldu de Sus, Cristian, Gura Râului, Rășinari, Șelimbăr și Șura Mare).

Alături de structurile de cazare hotelieră, oferta de cazare a județului Sibiu mai include: 2 hosteluri (ambele localizate în municipiul Sibiu, un număr mult redus față de cele 9 unități existente în 2015); 1 hotel-apartament (structură apărută în anul 2022, situată în municipiul Sibiu), 5 moteluri (număr dublu față de cel consemnat în urmă cu 7 ani, însă menținute la un nivel numeric constant în ultimii 4 ani) amplasate în UAT Avrig 2, Săliște, Tălmăciu și Șelimbăr; 1 han situat în Sibiu; 23 vile turistice (structuri al căror număr a variat în ultimii ani, între 17 structuri consemnate în 2015, la 22 în anul 2018 și 28 în anul 2021 și 23 în anul 2022, 13 dintre ele fiind localizate în Sibiu, 4 în Poplaca, 3 în Cisnădie, 2 în Bazna și câte una în Mediaș, Agnita, Ocna Sibiului, Arpașu de Jos, Porumbacu de Jos și Șelimbăr); 11 cabane turistice (câte 3 pe raza municipiului Sibiu și a comunei Cârțișoara, 2 la Porumbacu de Jos și câte una la Jina, Miercurea Sibiului și Poplaca, aceste structuri de primire fiind, de asemenea, în ușor regres numeric, în anul 2017 existând 14 astfel de structuri de primire); 1 bungalow pe raza comunei Cârțișoara; 4 campinguri (localizate Sibiu, Cisnădie, Cârța și Hoghilag); 1 popas pe raza municipiului Sibiu (unitate funcțională din anul 2022); 2 spații alocate căsuțelor turistice (Sibiu și Ocna Sibiului); 7 tabere de elevi și preșcolari: 2 în UAT Sibiu ("Trecătoarea Cerbilor" și "Șanta", ambele în Păltiniș) și câte 1 la Cisnădie (Cisnădioara), Ocna Sibiului, Săliște, Laslea (Nou Săsesc) și Râu Sadului); 87 de pensiuni turistice (creștere numerică spectaculoasă de la doar 23 unități în 2014, marea majoritate, mai exact 60, fiind amplasate în municipiul Sibiu) și 141 pensiuni agroturistice (de asemenea cu o creștere semnificativă de la doar 28 structuri în 2014, cele mai multe astfel de structuri fiind amplasate în zona rural-montană sau de contact marginal, UAT Săliște dominând numeric cu cele 20 de astfel de structuri de primire).

Locurile de cazare puse la dispoziția turiștilor la nivelul anului 2022 sunt concentrate în proporție de 71,24% în mediul urban sibian (7848 locuri dintr-un total din 11015 locuri de cazare existente în județ), municipiul Sibiu monopolizând 66,84% dintre locurile de cazare din mediul urban al județului (5244 locuri din totalul de 7848) și nu mai puțin de 47,6% din totalul locurilor de cazare existente la scara ansamblului județean, pe fondul unei cereri în continuă ascensiune și diversificare generate de creșterea vizibilității și

atractivității orașului grație numeroaselor evenimente culturale și sportive organizate aici sau în proximitate.

Orașul-stațiune Ocna Sibiului deține, la nivelul anului 2022, un număr de 704 locuri de cazare (față de doar 406 locuri în anul 2014, respectiv o creștere de peste 73%), urmat de Săliște (care și-a triplat numărul de locuri în intervalul 2014-2022, de la 157 la 480 locuri), Avrig (care, la rândul său, a înregistrat o creștere considerabilă a capacității de cazare între 2014 și 2022, de la 137 la 484 locuri, adică 353%) și Cisnădie (cu o evoluție ascendentă similară, de la 134 locuri în 2014 la 392 locuri în 2022, respectiv o creștere de aproape 60%). Chiar dacă la valori absolute mult mai reduse, și orașul Tălmăciu și-a dublat locurile de cazare în intervalul de referință (de la 22 în anul 2014 la 43 în anul 2022), în timp ce orașul Dumbrăveni deține doar 24 locuri de cazare în singura pensiune turistică funcțională începând din anul 2020. La polul opus, cu evoluții constant descrescătoare ale locurilor de cazare în intervalul analizat se află municipiul Mediaș, care a pierdut treptat aproape jumătate din locurile deținute în anul 2015 (673), ajungând să dețină actualmente (2022) la un număr de doar 362 locuri de cazare (o scădere de cca. 46%). Un "regim" similar, dar la o scară mai redusă numeric, se consemnează în cazul orașului Miercurea Sibiului (ale cărui locuri de cazare au înregistrat un regres important, de la 155 locuri în anul 2019 la doar 115 în anul 2022). În teritoriul încadrat din punct de vedere administrativ mediului rural, cel mai ridicat număr de locuri de cazare revine, grație statutului său de stațiune turistică și a facilităților care o deservește, localității Bazna (417 locuri). Cele mai multe locuri de cazare se regăsesc în localitățile Porumbacu de Jos (335 locuri, din care 211 locuri în cabană turistică și 124 locuri în pensiuni agroturistice), Rășinari (293 locuri, din care 209 locuri în pensiuni agroturistice și 77 în pensiuni turistice, Gura Râului (268, din care 223 locuri în pensiuni agroturistice și 45 în unitate de tip hotel), Cârțișoara (239 locuri, din care 119 locuri în cabană turistică, 66 locuri în pensiuni agroturistice și 54 locuri în unitate de tip bungalow), Râu Sadului (178 locuri, din care 82 în pensiuni agroturistice și 96 în tabără de elevi și preșcolari), Poplaca (137 locuri, din care 47 în pensiuni agroturistice și 72 locuri în vile turistice și 18 în cabană turistică), Arpașu de Jos (128 din care 92 locuri în pensiuni agroturistice și 36 în vilă turistică), Orlat (106 locuri în pensiuni agroturistice). Pe de altă parte, putem identifica câteva localități care dispun de un număr important de locuri de cazare datorită în principal statutului lor de "porți de intrare" spre municipiul Sibiu. Este cazul localităților Șelimbăr (249 locuri, 48 locuri într-o unitate hotelieră, 55 locuri în unitatea de tip motel, 99 locuri în pensiuni agroturistice, 27 locuri în singura pensiune turistică și 20 locuri în vilă turistică) și Șura Mare (97 locuri din care 71 locuri în singura unitate hotelieră existentă și 26 locuri în cele 2 pensiuni agroturistice). De un număr însemnat de locuri de cazare (între 50 și 100) dispun și o altă grupare de localități rurale situate în zona de contact marginal cu spațiul montan (și care, grație acestei amplasări, dispun de resurse morfologice variate și peisaje cu valențe atractive certe) dar și în zona colinară și cele de culoar, în localități posesoare ale unui patrimoniu cultural material și imaterial consistent, majoritatea locurilor de

cazare fiind puse la dispoziția turiștilor în structuri de primire de tip pensiune agroturistică, dar și în cadrul unor unități cu specific adaptat nevoilor cererii: Jina (97, din care 83 de locuri în unități de tip cabană turistică și 14 locuri în pensiuni agroturistice), Cristian (87 locuri în 6 pensiuni agroturistice), Cârța (86 locuri, din care 60 locuri în camping și 26 într-o pensiune agroturistică), Hoghilag (76 locuri în unitatea de tip camping în 2022, în anul precedent fiind consemnate 164 locuri), Laslea (70 locuri în cadrul taberei de elevi și preșcolari), Sadu (54 locuri în cadrul a 3 pensiuni agroturistice).

Dacă la începutul perioadei de referință (anul 2014), la nivelul județului Sibiu capacitatea de cazare turistică existentă a cumulat un număr de 6547 locuri, pe parcursul întregului interval a consemnat o evoluție fluctuantă, cu variații relativ mici însă păstrând un trend general ascendent, ajungând la valoarea maximă din întregul interval în anul 2021 (11475), valoarea cea mai recentă, aferentă ultimului an al intervalului de referință consemnând un quantum total de 11015 locuri de cazare (o creștere cu 68,24% față de anul 2014). Beneficiarele celor mai importante creșteri au fost pensiunile turistice (de la 491 la 1934 locuri) și agroturistice (de la 736 la 2517 locuri), urmate de campinguri (de la 54 la 296 locuri), cabanele turistice (de la 271 la 558), de vilele turistice (de la 221 la 677 locuri) și moteluri (de la 84 la 196 locuri). Pe tipuri de structuri, cele mai multe locuri de cazare existente la nivelul județului Sibiu în anul 2022 revin hotelurilor (3962 locuri, respectiv 35,96% din totalul județean), urmate de pensiunile agroturistice (2517 locuri de cazare, respectiv 22,85% din total), pensiunile turistice (1934 locuri, adică 17,55%), vilele turistice (677 locuri, respectiv 6,14%), taberele de elevi și preșcolari (589 locuri, respectiv 5,34%).

Conform MAT, în luna februarie 2023 în județul Sibiu funcționau 226 structuri de primire turistice cu funcțiuni de alimentație publică clasificate, însumând o capacitate totală de 24982 locuri. Distribuția acestora, pe tipuri de unități, dar și după numărul de locuri, relevă o răspândire largă a unităților de tip restaurant clasic (134 unități, respectiv 59,29% din totalul structurilor de alimentație publică ale județului, reunind un număr 19104 locuri, respectiv 76,47% din totalul locurilor), urmate de restaurantele pensiune (20), a celor de tip bar de zi (16), și apoi ale celor de tip fast food (6). Cel mai slab reprezentate sunt unitățile de tip restaurant cu specific și a celor cu autoservire, respectiv bufet de tip Expres și disco-bar (câte o singură unitate pentru fiecare categorie, adică 0,44%). Unităților de tip bar de zi și cafe bar le revine o pondere importantă (17,7%), iar repartiția numărului de locuri aferent, având în vedere suprafața comercială pe care acestea se desfășoară, este în concordanță (cele două categorii grupând 2285 locuri, respectiv 9,14% din total). Structura acestor pe tipuri/categorii de confort este dominate de unitățile clasificate la 3 și 4 stele, urmate de cele de 2 stele și 1 stea. Unităților de alimentație publică clasificate la categoriile medii de confort (2 și 3 stele) le revine ponderea cea mai ridicată atât ca unități (87,61%), cât și ca număr de locuri la masa (88,66%), în timp ce în categoria superioare (5*) deține cea mai redusă pondere, în oferta de profil regăsindu-se o singură unitate de alimentație (0,44 din total) cu 180 locuri (0,72). Municipiul Sibiu

concentrează o pondere semnificativă a structurilor de alimentație publică din totalul județean (94 unități din totalul de 226 unitățile de alimentație din județ, respectiv 41,59%, acestea grupând 10683 locuri din totalul județean, respective 42,76%). La nivelul tipurilor structura care domină oferta de profil este tot restaurantul clasic, care deține 8424 locuri (78,85% din totalul locurilor din municipiul Sibiu).

Numărul de sosiri turistice în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare din județul Sibiu consemnate însumează, la nivelul anului 2021, un total de 430081 persoane. Evoluția acestui indicator în perioada de referință (2014-2021) relevă o creștere constantă consemnată între anii 2014 și 2019, de la 355698 la 575545 sosiri, respectiv o creștere cu 61,8%, ajungându-se în 2021 la 430081 sosiri turistice. Astfel, la nivelul anului 2019, contingentul UAT-urilor care au depășit "borna" de 3000 sosiri integrează, alături de centrele urbane importante (unde municipiul Sibiu, conduce detașat cu 415836 sosiri, respectiv 72,3% din totalul sosirilor înregistrate la nivel județean, urmat de Mediaș cu 29434 sosiri, respectiv 5,1%, Avrig cu 21403, respectiv 3,7% și Ocna Sibiului cu 8726 sosiri, respectiv, 1,5%), unele UAT-urile din mediul rural din proximitatea municipiului Sibiu ("porți de intrare" în municipiul), precum Șelimbăr (12807, respectiv 2,2%), Șura Mare (4671, respectiv 0,8%) sau din montan și de contact marginal, posesoare ale unor resurse de interes turistic, naturale și/sau sau culturale, precum Cârțișoara (7152, respectiv 1,2%), Rășinari (6254, respectiv 1,09%), Arpașu de Jos (6179, respectiv 1,07%), Poplaca (4628, respectiv 0,8%), Jina (3866, respectiv 0,67%), Gura Râului (3308, respectiv 0,57%), UAT-urile din spațiul rural fiind dominate detașat la acest indicator de Bazna (18982 persoane, respectiv 3,3%), grație statutului său de stațiune balneoclimaterică și a facilităților de tratament și agrement oferite. "Revenirile" cele mai consistente față de anul 2020 sunt consemnate în dreptul UAT Bazna (171%), Biertan (399,1%), Cisnădie (147%), Cârța (143,7%), Râu Sadului (134%), Miercurea Sibiului (139,7%), Râu Sadului (134), Săliște (115,2%), Șura Mare (93%), Orlat (91,4%), Avrig (76,2%), Turnu Roșu (72,8%), Sibiu (+63), Mediaș (59%).

Cele 43081 sosiri turistice înregistrate în structurile de primire în funcțiune în anul 2021 în unitățile administrativ-teritoriale ale județului Sibiu, au fost concentrate în 13 tipuri de unități (hoteluri, hosteluri, hoteluri-apartament, moteluri, hanuri, vile turistice, cabane turistice, bungalour, campinguri, căsuțe turistice, tabere de elevi și preșcolari, pensiuni turistice și pensiuni agroturistice), ponderea covârșitoare revenind unităților hoteliere (59,19%, respectiv 254544 din totalul sosirilor consemnate). Acestea sunt urmate, la mare distanță, de pensiunile turistice (14,33% din totalul sosirilor înregistrate, respectiv 61640 sosiri) și pensiunile agroturistice (cu 12,69% din total, respectiv 545964 sosiri), tuturor celorlalte categorii de cazare revenindu-le o pondere cumulată relativ redusă la scara ansamblului județean, de doar 13,79% (59301 sosiri).

La nivelul ultimului an al perioadei prepandemice (2019) indicatorii circulației turistice pentru care INS oferă date statistice oficiale să atingă o valoare fără precedent și la nivelul numărului de înnoptări turistice realizate la scara județului Sibiu, respectiv 969147, cifră care indică, practic, aproape o dublare față de

primul an al intervalului analizat 2014-2021, numărul înnoptărilor păstrându-și trendul constant și puternic ascendent (aceiași care s-au individualizat și la indicatorul sosiri), atât la nivelul UAT-urilor cu profil urban, posesoare ale unei oferte preponderant culturale, dublată, în unele cazuri, de cea balneară (în primul rând Sibiu, cu un avans detașat față de restul "competitoarelor" județene cu cele 670498 înnoptări realizate, urmat de municipiul Mediaș, însă la foarte mare distanță în topul județean la acest indicator, cu "doar" 49842, un număr, totuși, mai redus față de valoarea maximă 72374 înnoptări realizate în anul 2015) și, la distanțe și mai mari, Avrig, cu 33442 înnoptări, Ocna Sibiului cu 22161, Ocna Sibiului cu 22161 înnoptări și Cisnădie cu 15427 înnoptări), cât și al unora cu profil rural. În această ultimă categorie, cu valori foarte ridicate (la scara județului) se înscrie stațiunea balneoclimaterică Bazna (42348 înnoptări), precum și unele UAT-uri situate în proximitatea reședinței de județ în lungul principalelor căi de tranzit și /sau de acces spre și dinspre acestea (Șelimbăr și Șura Mare, prima depășind pragul de 22000 înnoptări, iar cea de a doua 6500).

Analizat din perspectiva distribuției la nivelul categoriilor de cazare, indicatorul înnoptărilor turistice aduce în prim plan aceleași structuri care au "monopolizat" și sosirile turistice în 2019, respectiv hotelurile care în același an au găzduit jumătate din sejururile derulate în județul Sibiu (mai exact 574740 înnoptări, valoare care corespunde unei ponderi de 55,44% din totalul județean), urmate, la distanță considerabilă de categoria pensiunilor turistice (cu 135892 înnoptări înregistrate, respectiv 14,11% din total) și cea a pensiunilor agroturistice (cu 117990 înnoptări consemnate, respectiv 14,01% din total), urmate de vilele turistice cărora le revin 68591 înnoptări.

Durata medie a sejurului din județul Sibiu înregistrat pe durata întregului interval 2014-2021 este una redusă (în jurul valorii de 1,5 zile/sejur) și, implicit, o capacitate redusă de a reține turiștii un număr de zile care să permită obținerea unei eficiențe superioare (valoările consemnate sunt mai scăzute decât cele înregistrate la nivel regional și național (inclusiv din cauza aportului redus al turismului balnear în oferta turistică a județului, cel care, prin specificul său, impune o sedentarizare mai îndelungată a turiștilor pentru derularea unei cure complete de tratament) valorile anuale cunoscând o evoluție oscilantă, cu diferențieri reduse. Trendul evolutiv și valorile consemnate la nivel județean au urmat o evoluție ascendentă până în anul 2019 (cu valori reduse însă), pentru ca anul 2020 să se consemneze un regres al acestui indicator (cauzele au fost deja evidențiate), ulterior (anul 2021) asistând la un ușor reviriment care, cel mai probabil va continua în perioada următoare (de la 1,06 zile/sejur în 2014 la 1,65 zile/sejur, respectiv 1,51 zile/sejur în 2020).

În raport cu media județeană, valorile acestui indicator consemnate în cazul mediilor de rezidență relevă, în primii doi ani analizați, valori mai ridicate în cazul mediului urban în raport cu cel rural (1.06 în anul 2014, respectiv 1,37 anul 2014 și în anul 2015) și mai reduse în mediul rural (0,68 în 2014 și 1,20 în 2015), pentru ca în următorul ciclu de trei ani anteriori pandemiei (2016-2019) balanța să se incline ușor în

favoarea mediului ruralul care a reușit să înregistreze valori ale duratei șederii care a le-a depășit constant pe cele consemnate în mediul urban.

Abordând județul Sibiu ca un sistem teritorial funcțional la nivelul tuturor componentelor sale structurale, dar și în relațiile (existente sau posibile) cu sistemele turistice învecinate, analizele detaliate permit scoaterea în evidență atât a unor tipuri și forme de turism cu impact asupra spațiului geografic și socio-cultural județean, cât și o configurație a tipurilor și formelor de turism ce pot fi (și trebuie!) promovate în acest spațiu în viitor.

Turismul cultural-istoric – se situează în vârful piramidei formelor de turism datorită existenței unui bogat și complex patrimoniu cultural cu tradiție istorică multimilenară care oferă posibilitatea conturării unei oferte turistice relativ diversificate și complementare (structural, fizionomic și funcțional), care, în viitor, ar putea permite constituirea unor fluxuri turistice convergente în măsură să o valorifice la nivele superioare de eficiență socială și economică. Potențialul său atractiv cert furnizat de numeroase și variate obiective istorice de tipul vestigiilor arheologice vizitabile, al edificiilor habitabile cu valoare istorică și arhitecturală deosebită, precum și al celor din categoria muzeelor, face ca această formă de turism să găsească în perimetrul județului un câmp de practicare larg deschis

Turismul cultural-religios – este stimulat de existența unui bogat patrimoniu antropocentric de factură religioasă, care include în sfera sa de interes deopotrivă bisericile săsești, dar și o serie de edificii ridicate de comunitățile românești, maghiare sau armenesti, de diferite confesiuni.

Turism rural/agroturismul – este forma de turism care integrează ansamblul activităților derulate în mediul rural care exploatează și valorifică resursele atractive ale comunităților rurale (naturale, antropice, sociale, materiale și imateriale – îndeosebi obiceiuri, tradiții, port popular și folclor local, meșteșuguri, elemente de arhitectură și instalații tradiționale, gastronomie tradițională etc.) prin intermediul structurilor de primire specifice (pensiuni rurale și agroturistice).

Turismul de evenimente – este stimulat de existența unei agende bogate și diverse (cca. 80 manifestări principale în cca. 30 de localități) de manifestări și competiții de factură culturală, artistică și recreațională (festivaluri de muzică, teatru, film, zilele localității etc.), dar și de altă natură (sportivă și de aventură, concursuri și festivaluri cu tematică diversă gastronomică, modă, expoziții de pictură, tradiții și meșteșuguri tradiționale etc.) cu caracter repetabil, organizate și derulate cu o regularitate cel puțin anuală de către tot mai multe comunități locale sibiene (mai numeroase în mediul urban, municipiul Sibiu fiind detașat polul evenimentelor în plan județean).

Turismul gastronomic (culinar) – poate constitui o alternativă viabilă în perimetrul unor UAT-uri din zonele etno-folclorice ale județului (Mărginimea Sibiului, Țara Oltului, Valea Hârtibaciului, Valea Târnavelor, Podișul Secașelor), în fiecare dintre acestea putându-se identifica un specific gastronomic imprimat de diferitele culturi și de activitățile agricole caracteristice zonei.

Turismul de drumeție – reprezintă forma de turism cea mai accesibilă populației aflate în căutarea relaxării, agrementului și refacerii fizico-psihoice datorită faptului că nu reclamă edificarea unei infrastructuri specifice, practicarea acesteia fiind susținută de cei peste 500 km de trasee marcate la nivelul ansamblului județen și stimulată de primul rând de valoarea morfotopografică ridicată a arealelor montane și submontane.

Cicloturismul – reprezintă o altă formă a turismului recreativ care relevă, la rândul său, posibilități largi de practicare, inclusiv datorită flexibilității în privința existenței unei baze materiale propriu-zise pentru a se putea practica efectiv, aria sa de adresabilitate acoperind, deopotrivă, atât segmentele de practicanți ai ciclismului montan care caută trasee mai solicitante, cât celor care vizează formele mai ușoare de practicare și care poate se poate combina sau poate completa sau chiar înlocui, pe alocuri, drumeția și, astfel, integra vizitarea unor obiective antropice care pot fi accesate/interceptate în lungul diferitelor localități și trasee parcurse.

Turismul pentru sporturi de iarnă (turismul de agrement hibernă) beneficiază de posibilități de afirmare și diversificare în zona montană a județului, în perimetrul căreia regăsim o serie de areale posesoare ale unor parametri morfometrici și climatici care pot susține practicarea în condiții bune și, pe alocuri, foarte bune, a diferitelor sporturi de iarnă.

Turismul de aventură și sporturi extreme – își poate găsi locații și areale de practicare favorabile îndeosebi în zona montană, unde declivitatea pantelor, diferențele de nivel (pe alocuri apreciabile), fragmentarea și energia mare a reliefului, coroborate cu concursul favorabil al componentei dinamice (curenții de aer) sau de natură hidrografică concură la conturarea unor condiții propice practicării unor activități diverse din categoria celor grupate generic în cadrul acestei forme aparte de turism (zboruri cu parapanta sau motodeltaplanul, curse cu ATV-uri, motociclete - motocross/enduro sau biciclete – mountainbiking, escaladă, tiroliană, alpinism etc.).

Ecoturismul și turismul sustenabil – este forma de turism pretabilă ariilor naturale protejate, dar nu numai, reunind o serie de activități "verzi", care au la bază ideea de protecție și conservare a acestuia, concomitent cu minimizarea efectelor negative induse de practicarea activităților turistice în exces.

Turismul de agrement-divertisment poate beneficia de variate posibilități de petrecere a timpului liber grație diversificării și multiplicării a structurilor de agrement, contribuind la reducerea dependenței ofertei de cadrul natural și diminuând astfel influența acestuia asupra cererii. Totodată permite manifestarea pentru perioade mai îndelungate a interesului turiștilor pentru locațiile/destinațiile posesoare ale unor facilități specifice, aducându-și astfel aportul la prelungirea sezonului turistic și, implicit, la atenuarea sezonabilității turistice.

Turismul piscicol (sportiv sau de agrement) – este condiționat de prezența și caracteristicile rețelei hidrografice și ale fondului piscicol găzduit de aceasta. La nivelul județului Sibiu, această formă de turism

dispune condiții propice de afirmare datorită existenței unei rețele hidrografice relativ dense în zona montană și colinară și, cel mai important, nepoluare sau puțin poluate. oferta de profil a lacurilor de baraj și a amenajărilor cu caracter piscicol propriu-zis din zona montană, de contact marginal și a culoarelor depresionare, respectiv din bazinul Târnavei Mari sau al Hârtibaciului se constituie în importante domenii pentru o mare diversitate de specii ce pot fi recoltate.

Turismul cinegetic (de vânătoare) – este favorizat de existența unui patrimoniu de interes cinegetic bogat și diversificat, mai ales în privința faunei terestre mari (urs, cerb, căprior, mistreț, lup, râs, pisică sălbatică vulpe, iepure, fazan, cocoș de munte, capra neagră), organizate și gestionate în cadrul a 5 fonduri de vânătoare gestionate de către ocoalele silvice din Direcției Silvice Sibiu, diversitatea biologică a faunei vânată pentru agrement sau trofee relevând cote superioare în etajul forestier aferent masivelor montane urmate de cele din zona colinară.

Turismul balnear – este condiționat de prezența apelor minerale (preponderent cloruro-sodice), respectiv a nămolurilor terapeutice de la Bazna și Ocna Sibiului (ambele fiind clasificate ca și stațiuni turistice de interes local) și Miercurea Sibiului (doar cu "statut" de localitate cu factori naturali terapeutici). Nivelul încă insuficient diversificat al amenajărilor și dotărilor specifice deținute de cele două stațiuni turistice (chiar dacă turiștii pot beneficia de o serie de amenajări specifice – bazine, piscine, instalații de tratament, cabinete medicale, facilități de welnees și de gimnastică recuperatorie etc.) sau lipsa lor (Miercurea Sibiului) explică în mare parte gradul încă limitat de competitivitate și exploatarea actuală sub posibilități a resurselor calitativ și cantitativ însemnate din cadrul locațiilor menționate.

Turismul climateric – este favorizat de prezența unui bioclimat tonic-stimulent montan cu atribute curative (conferit de ionizarea și oxigenarea puternică, radiația solară puternică, umiditatea relativă ridicată) regăsit în zona montană la altitudini de peste 700-800 m și, nu în ultimul rând, Sibiu (stațiunea Păltiniș), fiind UAT-urile ale căror suprafețe se suprapun în bună măsură peste arealele montane și submontane, posesoare ale unor asemenea caracteristici și calități terapeutice necesare în vederea practicării climatismului montan.

Turismul de profesional (științific, tehnic, de afaceri și congrese) – este o formă de turism care reclamă facilități tehnice și infrastructurale specifice (echipamente și săli, conferințe, simpozioane, diverse reuniuni), dar și existența unui sistem funcțional de destinație turistică care să permită convergența forțelor locale spre reușita deplină și menținerea, cel puțin, a brandului locației, condiții îndeplinite de numeroase structuri de primire turistică (dotate cu săli de conferință, aparatură media, audio video, etc.) localizate îndeosebi în centrele urbane ale județului, respectiv din stațiunile turistice, dar și în diferite locații punctuale posesoare ale unor facilități de acest (de anvergură redusă, însă, în majoritatea cazurilor) localizate în zona submontană, de podiș sau de contact marginal.

Frecvența cea mai ridicată a formelor de turism practicate sau practicabile la nivelul UAT-urilor din județul Sibiu (și, implicit, cu impactul cel mai ridicat și cu posibilitatea de generare a unor fluxuri turistice convergente consistente numeric) corespunde turismului cultural-istoric și cultural-religios, turismului rural/agroturismului, drumeției montane (combinat, în unele cazuri, cu cicloturismul) și ecoturismului (singure sau în combinație, cu ponderi variabile, desigur), urmate de turismul de evenimente (situat pe un trend ascendent, însă puternic polarizat de municipiul Sibiu, care se detașează net în raport cu orice altă locație) și cel de agrement-divertisment (în variante forme de practicare), în timp ce forme de turism precum turismul balnear, turismul pentru sporturi de iarnă sau turismul climateric relevă frecvențe mai reduse, datorită prezenței mai reduse (ca număr, diversitate, complexitate și atractivitate) a resurselor și amenajărilor specifice menite a subvenționa și facilita afirmarea și practicarea lor.

Din perspectiva unităților administrativ-teritoriale ale căror ofertă turistică complexă și diversificată relevă preabilități superioare și pot, astfel, să susțină afirmarea și derularea mai multor forme de turism dintre cele identificate se detașează UAT-uri precum: Sibiu 15, Gura Râului 14, Arpașu de Jos 12, Orlat 11, Porumbacu de Jos 11, Avrig 10, Cisnădie 10, Jina 10, Rășinari 10 (cu 10-15 forme de turism fiecare), urmate îndeaproape (7-9 forme de turism) de UAT-uri precum Boița 8, Cârțișoara 8, Bazna 8, Ocna Sibiului 8, Săliște 8, Tălmăciu 8, Miercurea Sibiului 7. În partea mediană a ierarhiei, cu un număr redus de forme de turism (3-6) se înscriu majoritatea UAT-urilor sibiene: Biertan 6, Cârța 5, Nocrich 6, Racovița 6, Tălmăciu 6, Turnu Roșu 6, Sadu 6, Brădeni 5, Dumbrăveni 5, Hoghilag 5, Loamneș 5, Râu Sadului 5, Roșia 5, Mediaș 5, Merghindeal 5, Șelimbăr 5, Șura Mare 5, Șura Mică 5, Bârgăniș 4, Agnita 4, Ațel 4, Chirpăr 4, Cristian 4, Laslea 4, Moșna 4, Poiana Sibiului 4, Poplaca 4, Șeica Mică 4, Slimnic 4, Târnava 4, Tilișca 4, Valea Viilor 4, Alma 3, Apoldu de Jos 3, Axente Sever 3, Bruuiu 3, Iacobeni 3, Marpod 3, Micăsasa 3, Mihăileni 3, Șeica Mare 3, Vurpăr 3. Pe fondul unei oferte cu o diversitate, consistență și atractivitate mai reduse, la baza ierarhiei se regăsesc acele UAT-uri cu mai puțin de 2 forme de turism sau chiar fără posibilitatea susținerii vreunei forme de turism (Alțina 2, Blăjel 2, Copșa Mică 2, Brateiu 2, Dârlos 2, Păuca 2, Ludoș 0).

În vederea punerii în valoare a patrimoniului natural și cultural (material și spiritual) grupat în cadrul fiecăreia dintre 5 zone etnofolclorice ale județului Sibiu au fost identificate 5 trasee/circuite turistice tematice (accesabile automobilistic), câte unul pentru fiecare dintre aceste zone: *Drumul brânzei în Mărginimea Sibiului*, pe ruta: Boița – Tălmăcel - Cisnădie – Sadu - Râu Sadului – Păltiniș – Rășinari - Gura Râului – Poplaca – Sibiu – Săliște – Galeș – Rod – Tilișca - Poiana Sibiului – Jina cu acces spre Transalpină; *Drumul verde al Văii Hârtibaciului*, pe ruta: Sibiu – Daia – Roșia – Vurpăr – Hosman – Fofeldea – Nocrich – Alțina – Agnita (cu 2 variante: Agnita – Ruja – Stejărișu – Brădeni – Sighișoara și Agnita - Dealu Frumos – Merghindeal – Cincu – Bruuiu – Șomartin - Nou Român – Săsăuș – Chirpăr – Marpod – Sibiu); *Vămile Făgărașilor*, pe ruta: Sibiu - Turnu Roșu - Sebeșu de Jos - Sebeșu de Sus – Avrig - Porumbacu de Jos – Porumbacu de Sus – Cârțișoara - Bâlea Lac - Arpașu de Sus - Arpașu de Jos – Cârța; *Drumul fortificațiilor pe*

Valea Târnavelor, pe ruta: Sibiu – Mediaș - Sighișoara (cu 2 variante: Țapu – Șeica Mică – Axente Sever – Valea Viilor - Mediaș – Brateiu – Mălâncrav – Sighișoara și Mediaș – Moșna – Alma Vii - Richiș – Biertan – Copșa Mare - Șaroș pe Târnave – Dumbrăveni - Dârlos – Blăjel - Bazna– Boian); *Drumul sării în Țara Secașelor*, pe ruta: Sibiu – Ocna Sibiului – Miercurea Sibiului (cu 2 variante: Sibiu - Șura Mare – Hamba – Slimnic – Loamneș – Șoroștin – Alămor - Bogatu Român – Păuca – Ludoș - Ocna Sibiului – Sibiu și Miercurea Sibiului - Apoldu de Sus - Apoldu de Jos – Sângătin - Ludoș - Presaca - Păuca - Bogatu Român - Mândra – Alămor - Ocna Sibiului). Unele dintre aceste trasee/circuite sau părți/segmente din acestea sunt (preluate și/sau integrate în alte trasee sub alte nume/branduri, precum: *Traseul Explorați „Alpii Transilvaniei”*: Sibiu - Mohu - Tălmăcel - Turnu Roșu - Avrig - Cârțișoara - Bâlea Cascadă - Bâlea Lac - Arpașu de Sus - Arpașu de Jos - Cârța - Avrig – Sibiu și *Drumul transumanței*, pe ruta Sibiu - Cristian - Apoldu de Sus - Miercurea Sibiului - Dobârca - Poiana Sibiului - Jina - Poiana Sibiului - Rod - Tilișca - Galeș - Săliște - Sibiul - Fântânele - Orlat - Cristian – Sibiu.

Asociația Județeană de Turism Sibiu promovează un set de alte 6 trasee tematice (imaginate, propuse, inițiate și derulate prin intermediul unor programe gestionate de organizații sau asociații publice sau private implicate în domeniul turismului din județ, oferind și alte motivații și, implicit, ”acoperind” și alte preferințe ale unor segmente de turiști potențiali interesați de cultura, natura și identitatea locurilor care pot fi accesate parcurgându-le, astfel: *Poiana Soarelui*. Cultura lemnului; *Via Transilvanica*, care traversează teritoriul județului Sibiu pe o distanță de 105 km, între localitățile Florești (comuna Laslea) și Micăsasa; *Ruta “Porțile Transilvaniei”* care urmează traseul Cârța-Cârțișoara-Bâlea-Arpașu de Sus-Tălmăciu-Tălmăcel-Sadu-Cisnădie-Cisnădioara-Rășinari-Păltiniș-Gura Râului-Sibiul-Orlat-Săliște-Tilișca Poiana Sibiului-Jina-Miercurea Sibiului-Apold-Ocna Sibiului-Sibiu; *Ruta orașelor și stațiunilor balneare istorice din România* - traseu focusat asupra ofertei complexe a stațiunii Ocna Sibiului; *Ruta patrimoniului material UNESCO în România* – oferă posibilitate de a descoperi cele două sate (Biertan și Valea Viilor) care dețin monumente istorice care figurează pe lista monumentelor UNESCO; *Ruta destinațiilor turistice din România premiate de Federația Internațională a Jurnaliștilor și Scriitorilor de Turism (FIJET) cu trofeul de excelență “Mărul de Aur” pentru dezvoltarea și promovarea turismului*, traseu care integrează toate satele Mărginimii Sibiului.

De asemenea, o serie de trasee tematice ghidate și activități și experiențe de recreere-agrement-divertisment (acoperind o arie diversă: activități pe apă, cicloturism, foraging, gastronomie, hiking, observarea florei, observare păsărilor, ski de tură, turism ecvestru) sunt imaginate și propuse prin programul ”Anii drumeției” derulat sub egida Consiliului Județean Sibiu)

Amatorii turismului activ ”pe două roți” (cicloturiștilor) beneficiază pe raza județului Sibiu de numeroase și variate alternative care acoperă o largă paletă de opțiuni (din punct de vedere al lungimii, gradului de dificultate, al tipurilor de obiective care pot fi accesate în cadrul acestora, oferind posibilitatea îmbinării

plimbării pe bicicletă cu vizitarea de orașe istorice și sate tradiționale, dar și trasee a căror parcurgere reclamă o condiție fizică adecvată): Pista de biciclete Sibiu - Parcul Sub Arini - Pădurea Dumbrava - Sibiu (10,6 km); Pista de biciclete Sibiu-Cisnădie - Cisnădioara (8 km); Traseul Emil Cioran: Sibiu (parcul Sub Arini) - Pădurea Dumbrava - Rășinari - Poplaca - Sibiu (25 km); Traseul Măgura Cisnădiei: Cisnădie (parcul Măgura) - Vf. Măgura 1307 m - Cisnădioara - Cisnădie (31.5 km); Traseul Gușterița verde: Sibiu (biserica evanghelică Gușterița) - livezile Viile Sibiului - Gușterița (15 km); Mediaș bike Marathon (un traseu de 25 km și unul de 40 km); Biertan - Ațel - Richiș - Biertan (21 km); Mălâncrav-Copșa Mare-Mălâncrav (46 km); Cârța - Nou Român - Șomartin - Săsăuș - Fofeldea - Cârța (46 km); Stațiunea Bazna - Mediaș (6,5 km).

Conform unui recent (septembrie 2022) studiu elaborat sub egida Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrație prin Centrului Național de Coordonare Velo, la nivelul județului Sibiu au fost inventariate 7 trasee cicloturistice existente care beneficiază de studii de fezabilitate sau proiecte tehnice, însumând 75,563 km. Același studiu propune spre realizare (cu finanțare prin mecanismele PNRR) nu mai puțin de alte 20 de trasee, cumulând 302,476 km (detaliat punctual).

Principalele canale de promovare a ofertei turistice a județului Sibiu sunt reprezentate de cele oferite mediul online, cel mai complex, complet, structurat și actualizat fiind website-ul Destinației Județene Sibiu (<http://www.sibiu-turism.ro/>), gestionat de Asociația Județeană de Turism, care integrează informații care acoperă, practic, întreaga gamă de categorii, subcategorii și secțiuni/elemente/tipuri de activități de interes turistic. Pe lângă website-ul destinației județene, există pagini web pentru destinația ecoturistică Colinele Transilvaniei și Țara Făgărașului, Anii Drumeției etc., precum și aplicațiile Sibiu city app (aplicația oficială a Municipiului Sibiu), Anii Drumeției app, Questo app etc.

Multe dintre localitățile turistice dețin propria pagină ca de altfel și anumite zonele sau areale cu profil turistic conturat și multe dintre agențiile de turism cu oferte de pachete turistice care integrează locații și/sau areale din județul Sibiu, respectiv structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare și alimentație publică, dar și cele cu funcții balneare și de agrement-divertisment, majoritatea acestora fiind prezente și pe diferite rețele de socializare (de regulă mai multe, cele cu impact mai ridicat și număr mai ridicat de utilizatori).

Alături de acestea, un rol activ în promovarea turistică a resurselor atractive ale județului revine *organizațiilor cu preocupări în domeniul turismului și a culturii*, centrelor de informare și promovare turistică și *agențiilor turistice* tour-operatoare sau detailiste. Principalele *organizații active* la nivelul județului Sibiu, sunt următoarele: Asociația Județeană de Turism Sibiu, Asociația Salvamont Sibiu, Asociația GAL Mărginimea Sibiului, Asociația GAL Podișul Mediașului, Asociația GAL Dealurile Târnavelor, Asociația GAL Microregiunea Hârtibaciu, Asociația de dezvoltare intercomunitară „Țara Făgărașului”, Asociația Carpatină Ardeleană a Turiștilor – SKV, Asociația Mioritics, UMD Colinele Transilvaniei, Asociația My Transylvania, Asociația Mihai Eminescu Trust, Asociația Sibiu Guides, Asociația pentru înfrumusețarea

orașului Sibiu (AIOS), Asociația Events for Tourism, Asociația Focus Sibiu, Asociația Grey Projects Asociația Pensiunilor Agroturistice Rășinari, Asociația Tură în Natură, Asociația de Turism și Ecologie Dianthus, Asociația Prietenii Mocăniței, Fundația Biserici Fortificate, Fundația Comunitară Sibiu, Fundația ADEPT, Asociația Maghiarilor din Sibiu „HID”, Asociația Sibiel 2000, Asociația Hosman Durabil, Asociația Pro Richiș Transilvania, Asociația Monumentum,.

La nivelul județului Sibiu funcționează un număr de 95 de *agenții turistice autorizate*, 59 dintre acestea fiind organizatoare (41 în municipiul Sibiu, 14 în municipiul Mediaș, 2 în Șelimbăr și câte una în Rășinari și Șeica Mare), respectiv 36 de tip intermediar (19 în municipiul Sibiu, 12 în municipiul Mediaș, 2 în Șelimbăr și câte una în Apoldu de Jos, Cârțișoara și Miercurea Sibiului).

Chiar dacă pe lista oficială a *centrelor naționale de informare și promovare turistică* figurează o singură unitate în județul Sibiu, respective Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Tălmăciu, rețeaua Centrelor de Informare Turistică (însă cu caracter sezonier) include alte câteva unități: CIT Mediaș, CIT Cisnădie, CIT Astra Sibiu, CIT Rășinari, CIT centrul istoric Sibiu și CIT centrul istoric Kultours din Sibiu, CIT Săliște și CIT Ocna Sibiului. Misiunea acestora este de a oferi turiștilor informații privind potențialul turistic, locația obiectivelor, programul de vizitare a obiectivelor de interes turistic, mijloacele de acces, detalii privind infrastructura de cazare și diverse alte informații utile solicitate de cei interesați.

Târgurile de turism reprezintă modalități eficiente promovare a ofertei atractive a județului și a diferitelor locații și obiective de interes. Promovarea ofertei turistice a județului Sibiu la târgurile naționale poate beneficia de o serie de oportunități în acest sens, cea mai importantă fiind Târgul de Turism al României de la București, urmată de alte câteva manifestări de profil organizate, atât în Sibiu (Turism Expo, Târgul de Ecoturism etc.), cât și în alte orașe precum cele de la Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Iași, Constanța, Ploiești. Participarea la târgurile internaționale, în cadrul unor manifestări de anvergură (Tel Aviv, Budapesta, Berlin, Paris, Beijing, Dubai, Shanghai, Frankfurt, Londra, Varșovia, Barcelona, Jata-Japonia - unde și oferta județului sau anumite componente ale acestuia se poate regăsi în diverse pachete turistice) reprezintă cel mai eficient mod de creștere vizibilitatea și motivația potențialei clientele din străinătate. Ex. Asociația Județeană de Turism Sibiu, prin intermediul Ministerul Turismului, a fost prezentă - împreună cu peste 30 de reprezentanți ai asociațiilor de profil și ai autorităților locale din România - la târgul de turism WTM Londra, organizat în format Business-to-Business / B2B.

Cu toate acestea, la nivelul ansamblului județean activitatea de promovare/marketing turistic nu reprezintă încă un sprijin real în ceea ce privește punerea în valoare eficientă a resurselor atractive de care dispune județul.

3.3. Activități economice desfășurate de organizații neguvernamentale

Conform Registrului Național al ONG-urilor, în luna februarie a anului 2023, la nivelul județului Sibiu existau 3.081 de persoane juridice fără scop patrimonial – asociații. Din perspectiva distribuției acestora pe localități, mai mult de jumătate erau situate în Municipiul Sibiu (1.746 de unități), urmat de Mediaș (482 de unități), Șelimbăr (80 de unități), Cisnădie (64 de unități) și Agnita (63 de unități). În același timp, un număr redus al acestora, de sub 3 unități, se constata în cazul localităților Apoldu de Jos, Arpașu de Jos, Blăjel, Cârțișoara, Mihăileni, sau chiar lipsa acestora, cum e cazul comunei Râu Sadului.

După tipul de activitate desfășurat de asociațiile sibiene cuprinse în Registrul Național al ONG-urilor, identificăm cu preponderență activitățile sportive, activitățile cultural-artistice, activitățile de protecția mediului și activitățile de protecție socială și a unor categorii defavorizate. De asemenea, sunt prezente într-un număr semnificativ și asociații din domeniile dezvoltare economică și socială, religie, educație și recreere.

Analizând numărul de angajați, datele oferite de Inspectoratul Teritorial de Muncă Sibiu prin raportul ce cuprinde lista angajatorilor activi în județul Sibiu pentru 2022 (singura sursă de date din perspectiva analizei numărului de angajați în cazul acestui tip de entități juridice) relevă existența a 543 de organizații și asociații cu personalitate juridică, care aveau 2.190 de salariați activi. Deși nu există date certe cu privire la numărul acestora, un aport însemnat în realizarea obiectivelor specifice de către asociații îl au persoanele care desfășoară activități de voluntariat în cadrul acestora.

În ceea ce privește persoanele juridice fără scop patrimonial – fundații, Registrul Național al ONG-urilor indica la începutul lunii februarie 2023 existența a 1.085 de entități organizate sub această formă juridică.

În urma analizei distribuției fundațiilor pe localități rezultă că cele mai multe sunt concentrate în Municipiul Sibiu (736 de unități), Mediaș (110 unități) și Cisnădie (43 de unități), în timp ce în mai mult de un sfert din localitățile județului nu era prezentă nici o fundație. Activitățile desfășurate de fundații vizau cu preponderență domeniul protecției sociale și a categoriilor defavorizate. Din perspectiva numărului de angajați, datele furnizate de ITM în raportul cu lista angajatorilor activi în județul Sibiu pentru 2022 arată că în județ existau 110 fundații, care aveau 482 de salariați. La fel ca și în cazul asociațiilor, menționăm că pe lângă persoanele angajate, o contribuție importantă la realizarea obiectivelor specifice o au voluntarii. Tot raportat la categoria organizațiilor neguvernamentale, precizăm ca în județul Sibiu există 37 de federații, care funcționează în aceleași condiții ca și primele categorii de organizații neguvernamentale prezentate, cu specificul că în acest caz discutăm despre persoane juridice constituite din alte persoane juridice. După tipologie, o mare parte a acestora sunt constituite ca organizații sindicale. Pe lângă fundații, în județul Sibiu se regăsesc și 10 uniuni, al căror scop nu este precizat în Registrul Național al ONG-urilor disponibil pe site-ul Ministerului Justiției.

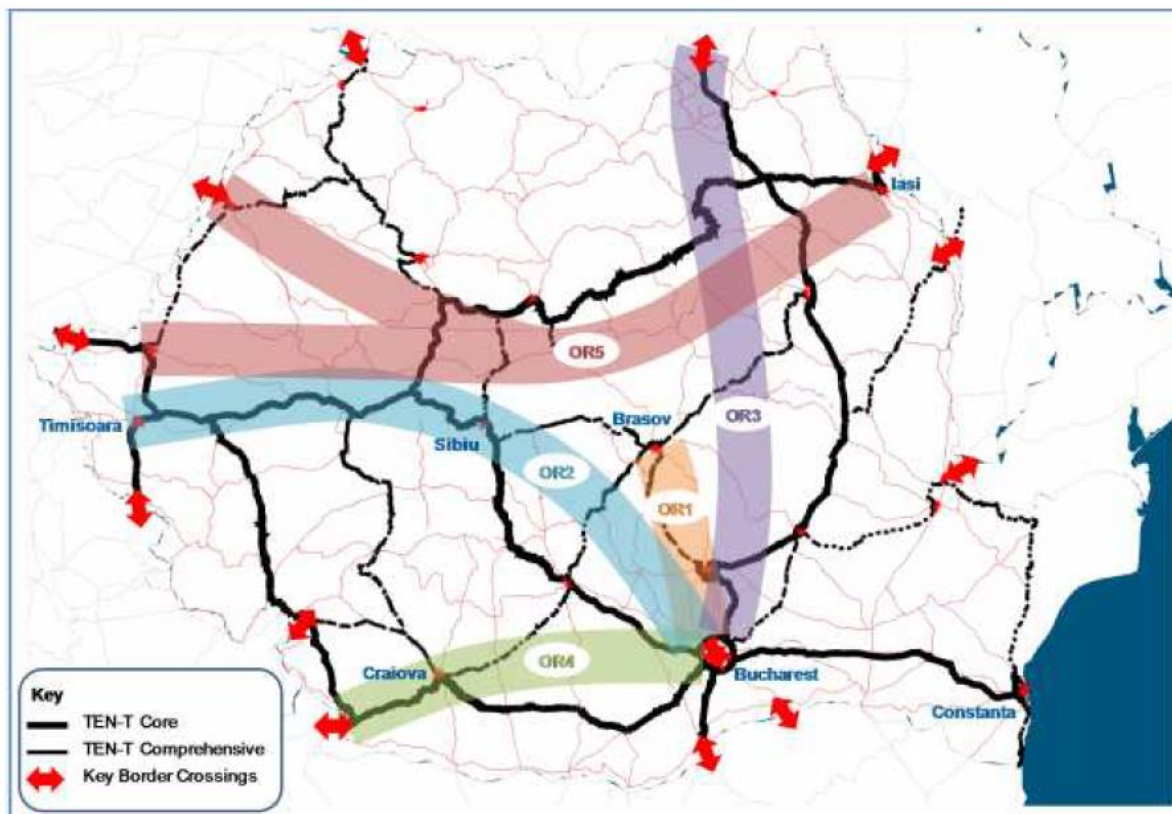
În general, activitățile ONG-urilor sunt finanțate prin donații și sponsorizări, fie curente (prin schema de redirecționare a unui procent de 3,5% din impozitul anual pe venit al contribuabililor către un ONG, respectiv redirecționarea a maximum 20% din impozitul pe venit de către microîntreprinderi), fie punctuale (de cele mai multe ori, astfel de donații și sponsorizări având loc la momentul implementării anumitor proiecte sau inițiative). Pe lângă acestea, ONG-urile își obțin fondurile necesare implementării proiectelor prin pregătirea de aplicații, în vederea accesării surselor de finanțare nerambursabilă disponibile, fie prin programele operaționale naționale (de ex., Programul Operațional Capacitate Administrativă, Programul Operațional Capital Uman, care au fost derulate în perioada 2014-2021) sau prin alte programe naționale (de ex., programele de finanțare derulate de către Administrația Fondului pentru Mediu sau Administrația Fondului Cultural Național), fie prin diverse programe europene (de ex., Europa Creativă, Programul european de educație pentru dezvoltare și conștientizare, Erasmus+, Interreg Europa) și internaționale de finanțare (în general prin granturile acordate de fondurile SEE și Norvegiene, precum programul RO-Cultura). ONG-urile își pot completa sursele de finanțare și prin granturile acordate de către fundațiile caritabile naționale și internaționale (de ex., Bloomberg Philanthropies, Granturile Ikea, Fundația Botnar, Fundația Civitas, Fundația Româno-Americană, Programul de Granturi Nouă Ne Pasă), respectiv de către diverse companii private, prin fundațiile și inițiativele de responsabilitate socială corporativă pe care le gestionează (de ex., Programul Kaufland #înstaredebine, Fondul Lidl pentru un viitor mai bun, Fundația Vodafone, Fundația Orange), care investesc în binele comunităților locale și al mediului în care acestea trăiesc.

4. CONTEXTUL TERITORIAL INTERJUDEȚEAN, REGIONAL ȘI NAȚIONAL

4.1. Coridoare de transport, orașe poartă

Județul Sibiu prezintă o poziție favorabilă în teritoriu având acces direct la Aeroportul Internațional Sibiu, se află pe traseul autostrăzii A1 având acces facil pe cale rutieră cu Alba-Iulia, vama Nădlac (granița de vest), cu polii de dezvoltare Târgu Mureș (DN14), Pitești (DN7) și cu polii de creștere economică Brașov (DN1), Timișoara, Cluj-Napoca, Craiova, București. Aeroportul Internațional Sibiu asigură operarea unui număr de 6 companii aeriene și acoperă aproximativ 13 destinații europene de zboruri, precum și extra europene prin curse charter. Numărul total de pasageri care au tranzitat aeroportul în anul 2022 a fost de 621 514, cu o creștere de 68% față de 2016.

Fig. 4.50 CORIDOARELE PRINCIPALE DE TRANSPORT DIN ROMÂNIA

Sursă: MPGT, 2016

Conectivitatea feroviară a județului cu alte centre urbane este una bună, fiind deservită de căi ferate cu legături principale la nivel național, având acces direct la magistrala 200 (Brașov-Arad-Curtici) și magistrala 300 (București-Oradea-Episcopia Bihor). Cu toate acestea, viteza de circulație a trenurilor de pasageri este

redușă, fiind necesară modernizarea infrastructurii feroviare care să permită circulația trenurilor de mare viteză atât la nivel județean, cât și regional și național.

Municipiul Sibiu poate fi considerat o poartă de intrare în județul Sibiu, prin localizarea Aeroportului Internațional Sibiu și al autostrăzii A1, stabilind astfel legături internaționale și naționale cu centre urbane și poli economici importanți din țară și din străinătate.

4.2. Structura policentrică, poli de creștere și de dezvoltare, centre urbane

Populația urbană din județul Sibiu în 2022 a reprezentat 66 % din populația totală a județului, iar populația rurală 34 %. În ceea ce privește populația medie a unei comune aceasta era de 2 990 de locuitori în anul 2022, situată sub media națională de 3 356 de locuitori/comună. Populație medie urbană la nivelul județului fiind de 28 112 de locuitori sub media pe țară de 38 675 de locuitori. Orașele cu cea mai mică populație din județ sunt Ocna Sibiului 4 235 de locuitori și Miercurea Sibiului 4 724 de locuitori la 1 iulie 2022. La nivelul județului Sibiu se înregistrează o concentrare de 35.28 % a populației în municipiul Sibiu, 11.74 % în municipiul Mediaș și 19.09 % în celelalte orașe, astfel județul Sibiu încadrându-se în categoria județelor cu un nivel ridicat de urbanizare.

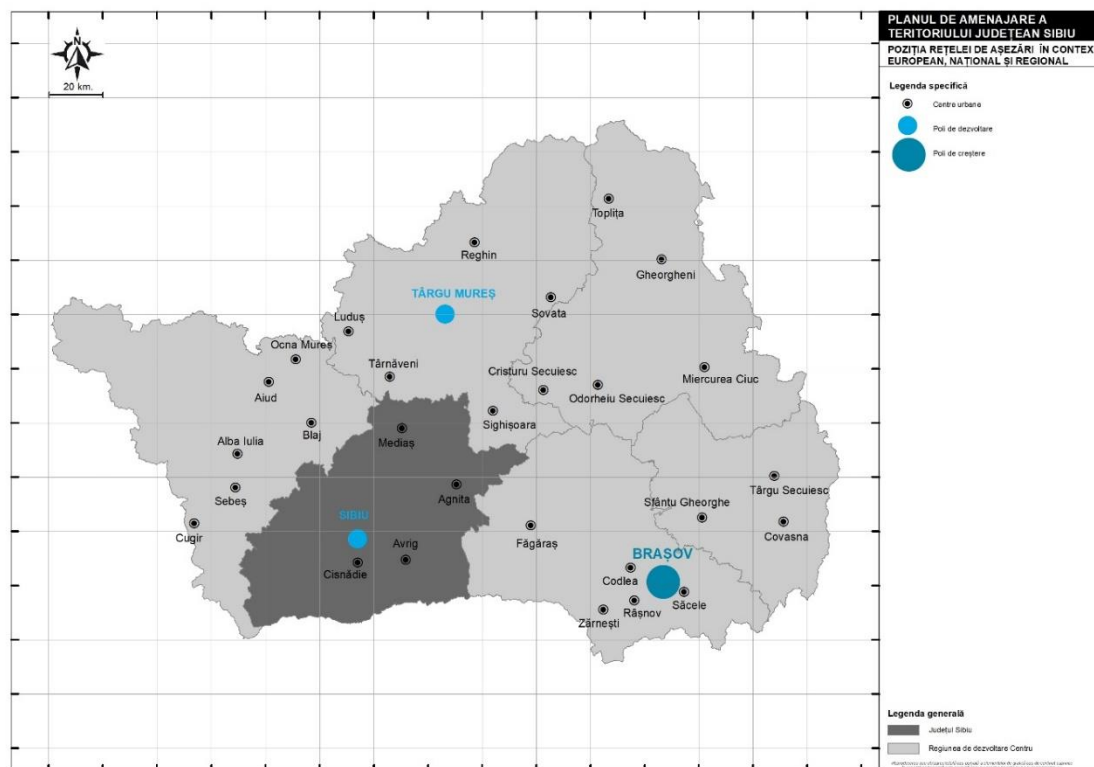
Ponderea populației care trăiește în localități mici sub 3000 de locuitori, reprezintă o pondere de 11.56 % în județul Sibiu, 14.96 % la nivelul Regiunii Centru, 13.83 % la nivel național, 11.39 % la nivelul Europei Centrale și de Est și 12.38 % la nivel european. Ponderea populației care trăiește în localități între 5000-15 000 de locuitori prezintă o pondere de doar 12.06 % la nivelul județului Sibiu, prezentând valori mai ridicate la nivel regional (19.29 %), național (20.97%), european (18.75 %).

Numărul localităților din județul Sibiu cu o populație sub 3000 de locuitori reprezintă 46.88 % din numărul total de localități din județ, respectiv 51.93 % din numărul total de localități din Regiunea Centru, 49.54 % din numărul total de localități din țară, 68.51 % din numărul total de localități din Europa Centrală și de Est (UE-11) și 76.19 % din numărul total de localități din Europa (UE-27). În ceea ce privește numărul localităților cu o populație între 3000-15 000 de locuitori, acestea reprezintă: 45.31 % din numărul total de localități din județul Sibiu, 41.55 % din numărul total de localități din Regiunea Centru, 45.71 % din numărul total de localități din țară, cu o pondere mai scăzută de 25.39 % din numărul total de localități din Europa Centrală și de Est și 18.08 % din numărul total de localități din Europa. Localitățile cu o populație de peste 15 000 de locuitori reprezintă doar 7.81 % din numărul total de localități din județul Sibiu. Orașele Dumbrăveni, Tălmaciu, Săliște, Copșa Mică cu o populație cuprinsă între 5000-10 000 de locuitori au capacitate limitată de polarizare în teritoriu, la fel și orașele cu o populație de sub 5000 de locuitori, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului care nu îndeplinesc chiar toate cerințele mediului urban.

La nivelul județului predomină localitățile mici sub 15 000 de locuitori care reprezintă aproximativ 92% din localitățile din județ. Orașele sub 10 000 de locuitori nu au suficientă capacitate de polarizare și/sau nu

îndeplinesc în totalitate cerințele mediului urban, respectiv există câteva localități rurale mai izolate care prezintă o accesibilitate scăzută față de un centru urban. Pentru o dezvoltare echilibrată a județului este importantă dezvoltarea unor relații de cooperare urban-rural, respectiv între municipii și orașe în vederea reducerii disparităților teritoriale. Ariile de polarizare ale centrelor urbane Dumbrăveni, Tâlmaci, Săliște, Copșa Mică, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului sunt mai puțin extinse, având o forță de polarizare redusă. Orașele Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului cu o populație de sub 5000 de locuitori nu îndeplinesc chiar toate cerințele mediului urban și au o capacitate scăzută de auto susținere financiară. Fluxul de navetiști spre aceste centre urbane este destul de scăzut. Este necesară creșterea competitivității acestor orașe prin crearea de noi oportunități economice și sprijinirea dezvoltării durabile a acestora.

Fig. 4.51 POLII DE CREȘTERE, POLII DE DEZVOLTARE ȘI CENTRELE URBANE IDENTIFICATE LA NIVELUL REGIUNII CENTRU

Municipiul Sibiu urmează tendința polilor de creștere și dezvoltare de la nivel național, în ceea ce privește rata de creștere a populației în localitățile periurbane, în intervalul 2014-2022. Procesul de suburbanizare este generat de oferta funciară accesibilă în vecinătatea municipiului Sibiu unde există rezerve importante de teren și zone în curs de dezvoltare: Cismădie, Șelimbăr, Șura Mică, Șura Mare, Cristian, Roșia.

La nivelul zonei periurbane Mediaș, s-a remarcat o migrare a populației spre localitățile rurale situate în vecinătatea municipiului Mediaș, cum ar fi Brateiu 5.7 %, Moșna (0.6%) și Târnava (0.87%), localități care au

înregistrat o creștere a populației în perioada 2014-2022. Acest proces de suburbanizare se poate observa și în cazul polilor de dezvoltare și de creștere din țară.

În acest context, este importantă creșterea accesibilității între centrele urbane polarizatoare și localitățile dinamice aflate în vecinătate, prin dezvoltarea sistemului de transport public, promovarea mijloacelor alternative de circulație și încurajarea utilizării acestora în locul autoturismelor personale pentru deplasări cotidiene.

Orașul Cisnădie a înregistrat o rată de creștere a populației de 35 % în perioada 2014-2022, reprezentând a doua creștere procentuală din județ după comuna Șelimbăr și o creștere a suprafeței intravilane de 128 %. Populația orașului Avrig a înregistrat o rată de descreștere de 2.6% în intervalul analizat, principalul motor al creșterii zonelor construite a fost expansiunea comercială, orașul ocupând locul 5 în cadrul județului în ceea ce privește numărul de unități comerciale și de retail. Populația orașului Agnita este în scădere, înregistrând o rată de descreștere a populației de 7.5 % în perioada 2014-2022, economia orașului este statică, conectivitatea în raport cu celelalte localități din județ nu este una favorabilă, acesta nu este traversat de drumuri naționale și nu are acces la rețeaua feroviară.

4.3. Zone de cooperare teritorială

La nivelul județului Sibiu există în principal două forme de colaborare între autoritățile publice locale de la nivelul județului: cooperarea în cadrul Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) și, respectiv asociațiile microregionale, constituite în Grupuri de Acțiune Locală (GAL).

Și în județul Sibiu, implementarea programului LEADER prin intermediul Grupurilor de Acțiune Locală a început în perioada de programare 2017-2013 și a continuat în exercițiul financiar 2014-2020, sub egida Programului Național de Dezvoltare Rurală. Astfel, în județul Sibiu s-au constituit până acum următoarele Grupuri de Acțiune Locală: *GAL Microregiunea Hârtibaciu* (68 de membri, din care 16 parteneri publici și 31 de parteneri privați), *GAL Mărginimea Sibiului* (13 UAT-uri dintre care 2 orașe și organizații de mediu, organizații care reprezintă interesele tinerilor și femeilor, cât și organizații care reprezintă interesele romilor), *GAL Podișul Mediașului* (17 UAT-uri dintre care un oraș, 38 de reprezentanți ai sectorului privat și 17 reprezentanți ai societății civile), *GAL Țara Oltului* (10 UAT-uri, 25 firme private și șase ONG-uri), *GAL "Țara Secașelor"* (25 UAT-uri, 69 firme private și 17 ONG-uri).

La nivelul județului Sibiu, în februarie 2023 existau 14 ADI: Asociația de dezvoltare intercomunitară Eco Sibiu, Asociația de dezvoltare intercomunitară Apa Târnavei Mari Mediaș, Asociația de dezvoltare intercomunitară Econord Sibiu, Asociația de dezvoltare intercomunitară Dealurile Târnavelor, Asociația de dezvoltare intercomunitară Marpod Nocrich, Asociația de dezvoltare intercomunitară Asociația de Apă Sibiu, Asociația de dezvoltare intercomunitară Mărginimea Sibiului, Asociația de dezvoltare intercomunitară Asociația celor 7 comunități, Asociația de dezvoltare intercomunitară Regiunea

Târnavelor, Asociația de dezvoltare intercomunitară Apoldu de Jos – Ludoș, Asociația Eco Valea Hârtibaciului, Asociația de dezvoltare intercomunitară Prejba - Valea Sadului, Asociația de dezvoltare intercomunitară Eco Sistem Avrig, Asociația de dezvoltare intercomunitară Apă Mărginime Tilișca – Săliște.

4.4. Zone metropolitane, periurbane, zone urbane funcționale, în acord cu legislația specifică aplicabilă în perioada derulării contractului de servicii

La nivelul **Zonei Metropolitane Sibiu** numărul populației după domiciliu în intervalul 2014-2022 este într-o ușoară creștere, înregistrând o rată de creștere de 4 %, cea mai mare rată a fost înregistrată în comuna Șelimbăr (104%), orașul Cisnădie (35%), Șura Mică (20%), Șura Mare (16 %). Populația municipiului Sibiu a înregistrat o rată de descreștere de 2.8 % la fel și comunele Râu Sadului (11%), Boița (6.3%), Loamneș (4.3%), Rășinari (3.5%), Racovița (3%).

Densitatea populației în zonele intravilane din municipiul Sibiu (3322 de locuitori/km²) și orașul Cisnădie (7670 de locuitori/km²) se apropie doar de pragul minim necesar pentru a susține un transport public eficient (3000 de locuitori/km²), dar orașele Săliște (637 de locuitori/km²), Ocna Sibiului (1226 de locuitori/km²) se află departe de valoarea considerate optimă, fiind necesară o creștere a gradului de compactitate a acestor orașe.

La nivelul ZMS, populația matură tânără cu vârstă cuprinsă între 25-49 este predominantă și reprezintă 38.6 % din populația totală a ZMS, iar populația cu vârstă cuprinsă între 50-64 care urmează să iasă din câmpul muncii reprezintă 20 %.

În anul 2021 la nivelul ZMS s-a înregistrat un spor natural negativ, rata natalității (8.8‰) a fost inferioară ratei mortalității (12.2‰), la fel și în municipiul Sibiu unde rata natalității a fost de 7.4 ‰, iar rata mortalității 12.8 ‰. Cea mai mare rată de natalitate la nivelul ZMS a fost înregistrată în comunele Șelimbăr, Vurpăr, Gura Râului. Majoritatea UAT-urilor din ZMS au spor natural negativ, excepție făcând comunele Șelimbăr, Roșia și orașul Cisnădie unde sporul natural a fost unul pozitiv în anul 2021.

La nivelul ZMS la sfârșitul anului 2022 au fost înregistrate 19 149 de unități economice reprezentând 76% din numărul total de firme din județul Sibiu. Dintre acestea în municipiul Sibiu sunt concentrate 73 % din numărul total de firme din ZMS, urmat de Șelimbăr cu 6%, Cisnădie cu 6%, Avrig cu 2% și Tâlmăciu cu 2%. La nivelul ZMS este important să se asigure o accesibilitate ridicată către aceste unități economice prin punerea la dispoziția locuitorilor unor multiple alternative de mobilitate.

În ceea ce privește structura comercială prezentă în cadrul județului, aceasta este orientată preponderent spre zonele urbane și periurbane (Șelimbăr, Rășinari, Cristian, Orlat, Șura Mică, Șura Mare). Cele mai multe spații comerciale și de retail din zona metropolitană Sibiu, se regăsesc în municipiul Sibiu 1 133, Șelimbăr 208, Cisnădie 95, Avrig 62, Tâlmăciu 34 și Săliște 27.

Densitatea spațiilor comerciale și de retail în zonele intravilane prezintă valori ridicate în localitățile cu o densitate ridicată a populației: orașele Cisnădie 28.51 (km²), Șelimbăr (25.01 km²), municipiul Sibiu (22.81/km²), orașele Tălmăciu (9.72 km²), Avrig (8.35 km²). În comuna Vurpăr s-a remarcat o densitatea scăzută a spațiilor comerciale și o densitatea relativ ridicată a populației în zonele intravilane (2066 loc/km²), fiind necesară amenajarea unor noi unități comerciale.

Numărul mediu al salariaților la nivelul ZMS a cunoscut o tendință generală de creștere în perioada 2014-2021, cu o ușoară scădere în anul pandemic 2020. Analizând numărul de șomeri, s-a remarcat o tendință descendentă a acestora la nivelul ZMS, excepție făcând anul 2020 când numărul șomerilor în anul de pandemie a fost ceva mai ridicat la nivelul ZMS.

Zona Metropolitană Sibiu prezintă o poziție favorabilă, dispune de un aeroport internațional, este străbătută de autostrada A1, de drumurile naționale europene și de o magistrală feroviară (CF 200).

În ceea ce privește accesibilitatea, 39 % comunele ZMC sunt cuprinse în izocrona rutieră de 15 de minute, iar din 95 % din comune sunt cuprinse în izocrona rutieră de 30 de minute, excepție făcând comuna Râu Sadului. Cea mai puternică axă de accesibilitate fiind cea către Cisnădie (20 de minute), Săliște (20-25 de minute), Tălmăciu (25 de minute), urmând Miercurea Sibiului (30-35 de minute) și Avrig (35 de minute).

În perioada 2014-2021 suprafețele intravilane ale centrelor urbane din ZMS au cunoscut o creștere spectaculoasă în orașul Avrig, orașul Cisnădie și una mai moderată în municipiul Sibiu, limita municipiului nu a suferit modificări mari menținând caracterul său compact.

În perioada 2014-2021 s-a constatat o expansiune a zonelor rezidențiale la nivelul localităților din vecinătatea municipiului Sibiu, cu intensitate ridicată în Șelimbăr, orașul Cisnădie, Roșia, Gura Râului, Șura Mică, Șura Mare, Rășinari. Această expansiune a zonelor construite la nivelul localităților din vecinătatea municipiului Sibiu, coroborate cu rata de creștere a populației în aceste localități, evidențiază o tendință de migrație a populației către localitățile situate în proximitatea municipiului Sibiu. Aceste localități sunt atractive, deoarece dispun de resurse mai extinse de teren față de centrul urban pentru construirea unor noi zone rezidențiale și prezintă o accesibilitate ridicată față de municipiul Sibiu. Este important ca documentațiile de urbanism să se realizeze astfel încât să se urmărească valorificarea cât mai eficientă a rezervelor de teren din interiorul acestor localități. Orașul Sibiu și Mărginimea Sibiului sunt principalii poli de atractivitate ai migrației intrajudețene.

Evoluția numărului de locuințe și a autorizațiilor de construite eliberate pentru sectorul rezidențial în intervalul 2014-2021, evidențiază o dezvoltare imobiliară intensă pentru comuna Șelimbăr, orașul Cisnădie și ceva mai moderată în comunele Roșia, Șura Mică, Șura Mare, Cristian, Avrig.

La nivelul ZMS în intervalul 2014-2021 numărul total al locuințelor a crescut cu 25 %, iar cel al autorizațiilor de construire cu 27%. La nivel de UAT, cea mai mare creștere a numărului de locuințe a fost înregistrată în comunele Șelimbăr (208 %), Cisnădie (83 %), Roșia (25 %), Gura Râului (25 %), municipiul Sibiu (18 %), iar

cele mai multe autorizații de construire eliberate pentru categoria clădirilor rezidențiale au fost eliberate pentru orașele Cisnădie, Șelimbăr, municipiul Sibiu, Cristian, orașul Avrig, Șura Mare, Roșia, Șura Mică, Săliște, Tâlmaciu. Tot în această perioadă cele mai multe locuințe s-au construit în comuna Șelimbăr în medie 800 de locuințe noi în fiecare an, municipiul Sibiu în medie 790 de locuințe și Cisnădie 640 de locuințe noi.

În comunele periurbane ale municipiului Sibiu suprafața locuibilă a înregistrat cele mai mari creșteri în anul 2021 comparativ cu 2014: Șelimbăr (158 %), Roșia (31%), Șura Mică (24%), Șura Mare (19%), Cristian (17%), orașele Cisnădie (72%), Săliște (16%). Aceste valori indică o cerere mare de locuințe, datorită prețurilor mai mici și accesibilității ridicate față de municipiul Sibiu.

În perioada 2014-2021 creșterea suprafeței locuibile se corelează puternic cu creșterea populației în majoritatea comunelor și orașelor din ZMS, corelația fiind mai slabă în cazul comunelor Sadu și Vurpăr, unde creșterea suprafeței locuibile se datorează pe lângă creșterea populației probabil construirii de reședințe secundare sau creșterii nivelului de trai al populației.

La nivelul județului Sibiu, municipiul Sibiu, orașele Cisnădie, Copșa Mică și Dumbrăveni prezintă o valoare de densitate a populației de peste 3000 locuitori/km² ceea ce le permite organizarea unui transport public eficient.

Municipiul Mediaș, orașele Agnita, Avrig, Tâlmaciu și comunele Rășinari (zona periurbană Sibiu), Brateiu, Târnava (zona periurbană Mediaș) prezintă o densitate a populației în intravilan de sub 2000 de locuitori/km² fiind necesară creșterea gradului de compactitate a acestor localități. Densitatea populației în unele comune din zona periurbană a Sibiului (Poplaca, Râu Sadului, Roșia Slimnic), din zona periurbană a municipiului Mediaș (Alma, Blăjel, Micăsasa), respectiv din orașele Miercurea Sibiului și Săliște se află departe de valorile considerate a fi optime pentru organizarea unui transport public eficient. Cea mai mare rată de creștere a populației în intervalul 2014-2022 a fost înregistrată în zona periurbană Sibiu, urmată de comuna Brateiu cu o creștere ceva mai moderată (zona periurbană Mediaș), Hoghilag (zona periurbană Dumbrăveni), Turnu Roșu (zona periurbană Tâlmaciu), Merghindeal (zona periurbană Agnita).

În comunele din **zona periurbană** Sibiu unde s-au înregistrat creșteri însemnate ale populației, numărul autorizațiilor de construire și suprafața locuibilă prezintă de asemenea valori ridicate. În comunele și orașele din celelalte zone periurbane s-a observat o rată de creștere a populației de sub 6% în intervalul 2014-2022, creșteri relativ reduse ale suprafeței locuibile (excepție făcând comuna Brateiu, Porumbacu de Jos, municipiul Mediaș, orașul Tâlmaciu), respectiv un număr redus de autorizații de construire la 1000 de locuitori. Aceste valori mai reduse pot fi puse pe seama evoluției generale a economiei și a dezvoltării acestor zonele periurbane.

Structura comercială prezentă în cadrul județului este orientată preponderent spre zonele urbane și periurbane. Cele mai multe unități comerciale se regăsesc în zona periurbană Sibiu (78 % din totalul pe

judet) , Mediaș (13% din totalul pe judet), urmată de zona periurbană Cisnădie (4.7 % din totalul pe judet), iar cele mai puține în zonele periurbane Miercurea Sibiului, Dumbrăveni, Săliște. Densitatea spațiilor comerciale și de retail în zonele intravilane prezintă valori ridicate în general în municipiile și orașele cu o densitate ridicată a populației.

În comunele Bazna, Hoghilag, Valea Viilor, Ațel, Brateiu, Biertan se poate observa o densitate scăzută a spațiilor comerciale și o densitate relativ ridicată a populației în zonele intravilane. Este necesară amenajarea unor noi unități comerciale în zonele rurale, în special unde densitatea populației este ridicată, iar densitatea unităților comerciale este redusă (Ațel, Alțina, Bazna, Biertan, Brateiu, Hoghilag, Merghindeal, Mihăileni, Valea Viilor, Vurpăr).

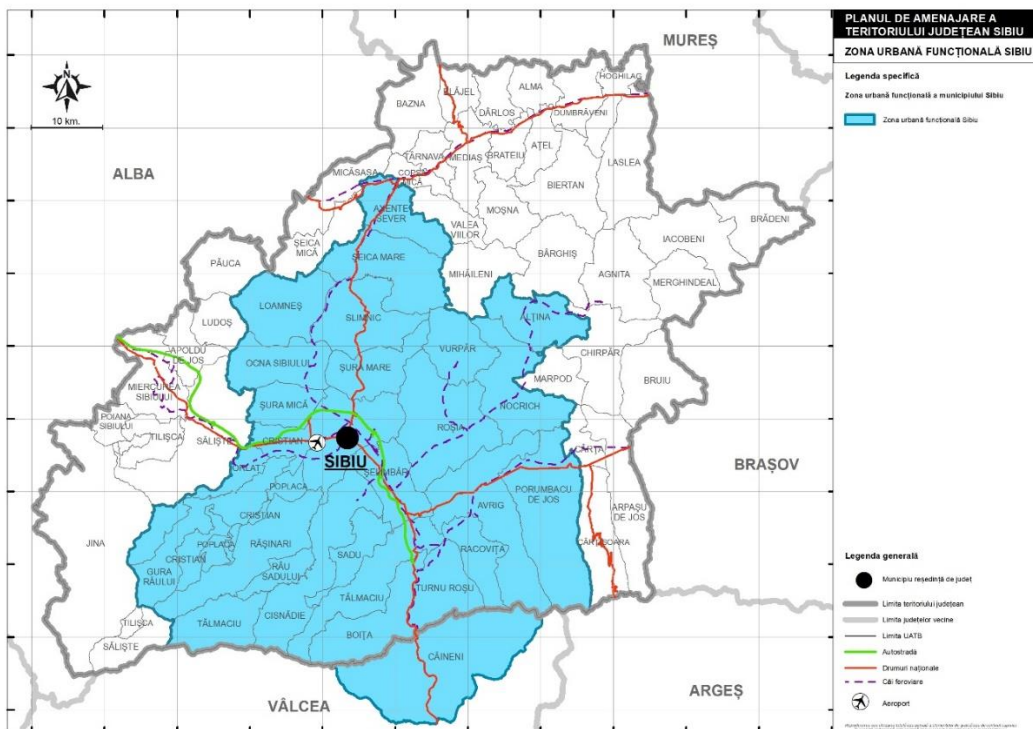
Municipiile Sibiu și Mediaș, orașele Avrig, Cisnădie, Miercurea Sibiului, Săliște și Tălmăciu sunt centre polarizatoare pentru localitățile rurale din vecinătate, datorită locurilor de muncă pe care le oferă, dotărilor și serviciilor de care dispun. În ceea ce privește accesibilitatea, 32 % din comunele ZUF Sibiu sunt cuprinse în izocrona rutieră de 15 de minute, 79 % sunt cuprinse în izocrona rutieră de 30 de minute, iar izocrona de 45 de minute cuprinde toate comunele. Comunele din ZUF Mediaș sunt cuprinse în izocrona de 25 de minute, iar comunele din celelalte ZUF în cea de 20 de minute.

Zonele urbane funcționale la nivelul județului nu sunt suficient de coezive, nu au planuri sau strategii comune de dezvoltare, o promovare comună pentru atragerea investitorilor, turiștilor, realizarea de investiții în infrastructură comune, care să permită funcționarea acestora ca motoare de dezvoltare în cadrul județului.

În Politica Urbană Națională la nivelul județului Sibiu au fost identificate următoarele centre urbane polarizatoare: municipiile Sibiu și Mediaș, orașele Avrig, Cisnădie, Miercurea Sibiului, Săliște și Tălmăciu. Aceste orașe sunt centre polarizatoare pentru localitățile rurale din proximitate, datorită locurilor de muncă pe care le oferă, dotărilor și serviciilor de care dispun. În cadrul zonei de influență deplasările în interes de serviciu se realizează în principal cu automobilul, fiind necesară găsirea unei soluții de mobilitate între centrul urban polarizator și localitățile dinamice aflate în vecinătate.

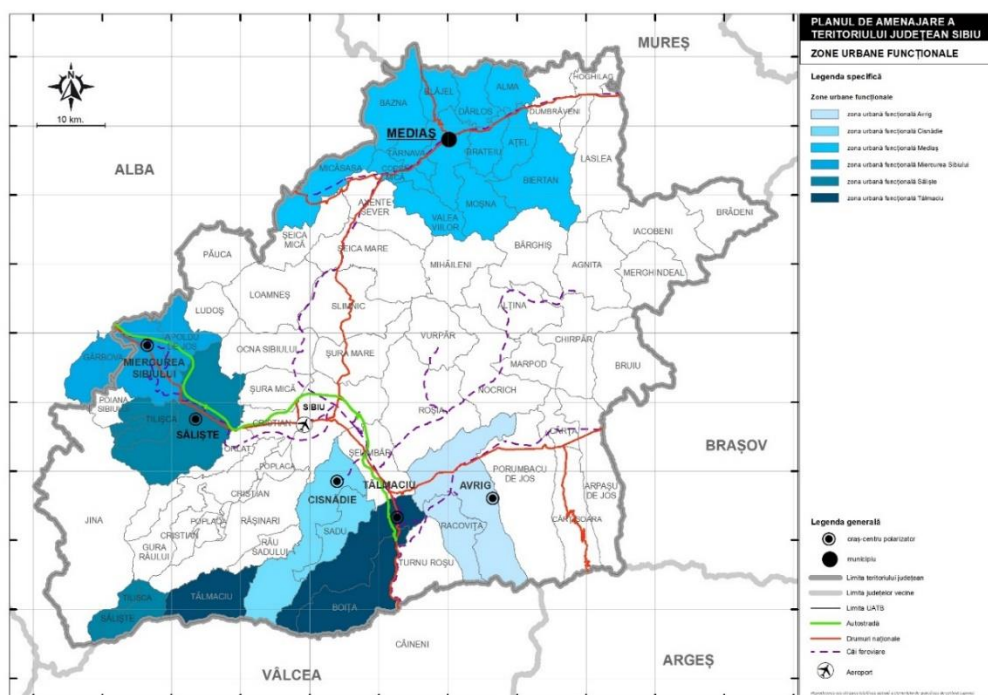
În ceea ce privește accesibilitatea, 32 % din comunele ZUF Sibiu sunt cuprinse în izocrona rutieră de 15 de minute, 79 % sunt cuprinse în izocrona rutieră de 30 de minute, iar izocrona de 45 de minute cuprinde toate comunele. Comunele din ZUF Mediaș sunt cuprinse în izocrona de 25 de minute, iar comunele din celelalte ZUF în cea de 20 de minute.

Fig. 4.52 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A MUNICIPIULUI SIBIU

Sursă: prelucrare proprie pe baza studiului *Politica Urbană a României, 2022*

Fig. 4.53 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A CENTRELOR URBANE POLARIZATOARE DIN JUDEȚUL SIBIU

Sursă: prelucrare proprie pe baza studiului *Politica Urbană a României, 2022*

b) ELEMENTE CARE CONDIȚIONEAZĂ DEZVOLTAREA: PROBLEME, DISFUNCȚIONALITĂȚI, TENDINȚE

Probleme, Disfuncționalități, Tendințe, Scenarii de dezvoltare

Cadrul natural/mediul

Din punct de vedere al *riscurilor climatice* se remarcă o creștere semnificativă a mării majorității a indicatorilor de extreme calde la nivelul întregului județ, ceea ce duce la creșterea stresului termic asupra organismului uman, a plantelor și a animalelor în perioadele cu temperaturi extreme pozitive. Intensitatea evenimentelor termice extreme crește în special în timpul valurilor de căldură, când se amplifică efectul de insulă de căldură urbană. Se remarcă și lipsa unor sisteme de monitorizare a climei urbane în orașele din județ, fapt care face imposibilă avertizarea. Condițiile agro-termice s-au modificat la nivelul județului. Stresul termic rece s-a diminuat (nu a dispărut), fenomenele extreme asociate temperaturilor scăzute reducându-se atât în frecvență cât și în intensitate. Torențialitatea precipitațiilor lichide și solide a crescut semnificativ. Grosimea medie a stratului de zăpadă s-a redus semnificativ. Fenomenele extreme asociate vitezei vântului și-au redus frecvența. S-a constatat scăderea frecvenței de producere pentru majoritatea fenomenelor meteorologice. De asemenea, se observă o capacitate scăzută de adaptare instituțională și autonomă la schimbările climatice, precum și un grad relativ scăzut de informare și conștientizare a cetățenilor asupra măsurilor care pot fi adoptate la nivel individual pentru diminuarea impactului fenomenelor meteorologice extreme și a schimbărilor climatice.

Prioritățile de intervenție referitoare la schimbările climatice vizează creșterea capacității de adaptare instituționale și autonome la schimbările climatice, creșterea gradului de conștientizare și informare a populației în acest domeniu, reducerea stresului termic în perioadele cu temperaturi extreme, adaptarea infrastructurii pentru condițiile de vreme asociate situațiilor de vreme severă și adaptarea domeniului agriculturii și turismului la condițiile climatice actuale.

La nivelul județului Sibiu, scenariul de referință a fost deja depășit și se poate considera că scenariul de *dezvoltare/diminuarea majoră a impactului* a fost inițiat și trebuie urmat în continuare. Măsurile acestui scenariu sunt complexe, de la măsuri de monitorizare și realizare a unui model de prognoză locală a vremii, până la măsuri active de investiții publice și private în monitorizarea condițiilor meteorologice la scară locală, îmbunătățirea și creșterea eficienței sistemului de avertizare timpurie și a modului de reacție a populației în situații cu fenomene meteorologice extreme, evitarea fenomenelor de tip inundații stradale prin îmbunătățirea sistemului de evacuare a apelor pluviale prin adoptarea unor măsuri pro-active (creșterea suprafețelor permeabile pentru infiltrarea apelor pluviale, crearea unor bazine de retenție a

apei pluviale și reutilizarea acestora pentru irigarea spațiilor verzi etc.), izolarea clădirilor și adoptarea unor țesuturi urbane răcoroase pentru clădirile noi pentru evitarea supra-încălzirii în timpul verii, la încurajarea populației să adopte decizii sustenabile din acest punct de vedere, investiții în infrastructura de turism și transport și la educația pe termen lung a populației județului. Acest scenariu va permite o mai mare reziliență a comunităților locale din județul Sibiu la schimbările climatice și la fenomenele meteorologice extreme asociate lor. Totuși, scenariul de referință rămâne valabil pentru localitățile rurale unde acțiunile de adaptare și atenuare nu sunt formulate în mod coerent și sistematic.

În ceea ce privește **fenomenele hidrice**, se remarcă faptul că în județul Sibiu, având un areal montan tipic, cu pante favorabile pentru scurgerea rapidă a apei, coeficientul de infiltrare în sol și timpul de concentrare în albia apelor meteorice scade considerabil, astfel crește probabilitatea de producere a viiturilor rapide (Flash Flood). În cazul acestora apare problema imposibilității de prognoză, ele putând avea efecte majore, afectând zonele rezidențiale, dar și infrastructura de transport, energetică și de comunicații. Același tip de risc poate apare și la nivelul arealelor urbane, unde coeficientul de infiltrare scade la 0, din cauza impermeabilizării suprafețelor. Se poate observa că multe intravilane, datorită proximității de zonele inundabile sunt expuse direct inundațiilor. În localități, sistemele de colectare și evacuare a apelor pluviale sunt insuficiente și canalele și rigolele de scurgere nu sunt întreținute corespunzător. Pe unele tronsoane, albiile sunt întreținute precar ceea ce poate duce la colmatarea albiei minore. În zonele inundabile construcțiile s-au extins. Viiturile de tip Flash-Flood au crescut ca frecvență. Populația nu este complet și adecvat educată privind comportamentul în cazul inundațiilor.

Prioritățile de intervenție referitoare la fenomenele hidrologice extreme vizează reducerea numărului de inundații și viituri și atenuarea viiturilor de tip flash-flood de pe cursurile mici, verificarea stabilității structurilor hidrotehnice din bazinele hidrografice, optimizarea sistemelor de monitorizare și limitarea timpului de transmitere a informațiilor esențiale despre posibile fenomene periculoase, diminuarea proceselor de colmatare a albiilor de râu, reducerea gradului de torențialitate pe bazinele hidrografice potențial periculoase, eficientizarea sistemelor de colectare a apelor pluviale și stoparea extinderii necontrolate a construcțiilor în zonele inundabile.

Se recomandă scenariul de dezvoltare/diminuare majoră a impactului, în baza căruia toți factorii implicați (populație, instituții publice, agenți economici), își prioritizează acțiunile de gestiune a hazardelor naturale pe cele legate de managementul fenomenelor hidrice extreme, prin încurajarea investițiilor ce vizează reducerea impactului negativ al acestora asupra comunității, implementarea unor sisteme de avertizare/monitorizare eficiente, probate periodic, prin exerciții de alarmare și antrenare a populației, aplicarea unor politici educaționale de creșterea a gradului de conștientizare a publicului în raport cu acțiunile ce trebuie luate pentru diminuarea efectelor posibile generate de viituri și inundații.

În ceea ce privește **alunecările de teren** se remarcă creșterea frecvenței de apariție a alunecărilor de teren noi, precum și reactivarea alunecărilor existente, inexistența sistemelor moderne de monitorizare a alunecărilor de teren, precum și insuficienta informare a populației privind riscul la care e expusă.

Pentru reducerea disfuncționalităților privind alunecările de teren se propune studierea vulnerabilității teritoriului și identificare probabilității spațiale de apariție a riscurilor, realizarea studiilor geotehnice înainte de realizarea construcțiilor în zonele cu risc de producere a alunecărilor de teren, informarea populației privind rezultatele studiilor de risc, educarea și creșterea gradului de conștientizare a populației privind riscurile la care este expusă, precum și monitorizarea continuă a teritoriilor instabile din interiorul intravilanelor.

În scenariul de dezvoltare/diminuare majoră a impactului autoritățile publice locale se implică în primul rând prin măsuri de reglementare, iar în al doilea rând prin măsuri de implementare care cuprind recomandări la nivel individual: conștientizarea și comportamentul proactiv al populației în ideea conștientizării riscurilor la care sunt expuși și la informarea cu privire la măsurile de reducere a gradului de defrișare și la importanța realizării unor lucrări de amenajare a versanților și de plantare a unor specii cu rol de stabilizare a zonelor afectate sau cu potențial de apariție a alunecărilor de teren, dar și la nivel instituțional: obligativitatea realizării studiilor geotehnice de stabilitate (realizate de firme specializate) în momentul realizării unor construcții noi sau a reabilitării unora deja existente și impunerea unor amenzi în momentul în care obligații nu sunt respectate precum și monitorizarea continuă a teritoriilor instabile din interiorul intravilanelor.

Se sesizează o tendință generală de îmbunătățire a calității factorilor de mediu și de reducere a manifestării riscurilor antropice și tehnologice, pe baza realizării unui echilibru între dezideratele de dezvoltare socio-economică și cele de protecția mediului. În cazul **riscurilor antropice și tehnologice** se observă, în zona Copșa Mică-Mediaș, datorită activităților industriale metalurgice neferoase și chimice, existența fenomenelor de poluare latentă complexă, care și-a lăsat amprenta asupra teritoriului, atât peisagistic, cât și funcțional, rețeaua hidrologică și de drenaj a perimetrelor respective fiind puternic afectată. De asemenea, se remarcă existența surselor și fenomenelor de poluare accidentală. Populația este insuficient informată în ce privește riscurile antropice și tehnologice.

La nivelul județului Sibiu au fost înregistrate 5.274 de accidente de circulație între 2012 și 2022. Din 2013, numărul accidentelor de circulație din județ a înregistrat o creștere aproape constantă până în 2020, când numărul de accidente a scăzut din cauza pandemiei SARS-CoV-2 și a numeroaselor restricții de mobilitate a populației. Odată ce restricțiile impuse de pandemie au fost ridicate, numărul evenimentelor rutiere a început să crească, urmând ca în 2022 să fie înregistrate pe drumurile județului Sibiu 584 accidente de circulație. În perioada de analiză 2012-2022, cele mai multe accidente de circulație din județul Sibiu s-au înregistrat pe drumurile naționale (42,67%), în timp ce alte tipuri de drumuri (străzi, alei, ulițe etc.) s-au

clasat pe locul al doilea cu 37,65%. Drumurile județene au avut o rată a accidentelor de 29,59%, în timp ce pe drumurile comunale s-au produs 2,54% din totalul accidentelor. În timp ce majoritatea accidentelor de circulație înregistrate între 2012 și 2020 s-au datorat vitezei neadaptate la condițiile de drum, în 2021 și 2022 majoritatea accidentelor s-au produs din cauza neacordării de prioritate vehiculelor. Numărul accidentelor rutiere și impactul acestora în județul Sibiu a crescut în ultimii ani, indicând o scădere a siguranței rutiere.

La nivelul județului Sibiu, în 2022, cea mai mare rată de criminalitate a fost înregistrată în municipiul Sibiu cu un coeficient de criminalitate de 319.61% și comuna Șelimbăr cu coeficient de criminalitate de 107.45%, celelalte orașe și comune încadrându-se în categoria ratei de criminalitate scăzută.

În perioada analizată nu s-au raportat accidente în subteran sau prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări pe teritoriul județului Sibiu.

Conform analizei realizate, cel mai mare risc de răspândire a incendiilor de vegetație este concentrat în regiunile de nord și centru ale județului Sibiu. O zonă secundară sub riscul capacității de răspândire a incendiilor de vegetație este situată spre versanții Masivului Făgăraș acolo unde numărul turiștilor, frecvența de vizitare cât și distribuția suprafețelor forestiere conduce la creșterea clasei de risc. Printre zonele care înregistrează cele mai mici valori ale indicelui normalizat al capacității de răspândire a incendiilor se numără suprafețele care sunt orientate spre direcția nordică, căpătând un minim de radiații solare.

Prioritățile privind reducerea riscurilor antropice și tehnologice vizează ecologizarea haldelor de zgură și respectarea programelor de conformare, implementarea și respectarea măsurilor referitoare la prevenirea riscurilor tehnologice accidentale și PAAR sau alte documente specifice, precum și realizarea unor campanii de informare a populației privind aceste riscuri.

Patrimoniul natural și construit, peisaje

În ce privește rețeaua ariile naturale se constată: un nivel redus de cunoaștere și înțelegere, din cauza lipse consultării publice la momentul desemnării acestora sau neluarea în considerare a nevoilor comunităților locale; modificări legislative care au afectat managementul ariilor naturale. În județul Sibiu, 4 situri de interes comunitar nu au plan de management până în prezent, precum și rezervațiile naturale/monumente ale naturii care nu sunt incluse în suprafața unor arii naturale protejate de interes comunitar. Ariile protejate de interes județean nu au limite clare, nu dispun de măsuri de management, nu au fost efectuate studii care să pună în evidență obiectivele de conservare și starea acestora, fapt care determină ca acestea să aibă mai degrabă un rol formal. O altă disfuncționalitate e legată de lipsa unor acțiuni coordonate între autoritățile publice locale/județene și instituțiile responsabile cu managementul ariilor naturale protejate, respectiv lipsa de integrare a prevederilor legale în ceea ce privește utilizarea terenurilor în arii naturale protejate în planurile / strategiile de dezvoltare, au determinat frecvente conflicte cu privire la

desfășurarea unor activități umane / economice în arii naturale protejate (exploatări forestiere, infrastructură turistică, construcții de infrastructură, exploatare de resurse naturale neregenerabile, etc.).

Scenariul de dezvoltare/ diminuare majoră a impactului propune următoarele măsuri: accesarea unor fonduri nerambursabile pentru elaborarea, aprobarea și implementarea planurilor de management pentru toate ariile naturale protejate din județul Sibiu; evaluarea periodică a eficienței managementului ariilor naturale protejate în județul Sibiu; elaborarea și aprobarea normelor de aplicare privind plata compensațiilor către utilizatorii de terenuri agricole sau de pădure care respectă condițiile restrictive impuse de statutul de arie naturală protejată; instruirea personalului din cadrul administratorilor ariilor naturale protejate pentru aplicarea unui management performant al ariilor naturale protejate; realizarea cadrului instituțional pentru dezvoltarea rețelei naționale de voluntari pentru monitorizarea biodiversității din ariile naturale protejate; integrarea considerentelor privind conservarea biodiversității în toate politicile, strategiile și planurile sectoriale; eliminarea suprapunerilor de competențe și interese între instituțiile din domeniul conservării biodiversității; stabilirea unui cadru eficient de armonizare a acțiunilor promovate prin politicile, strategiile și planurile de dezvoltare regională și locală cu cele legate de conservarea biodiversității și a elementelor de peisaj; integrarea măsurilor impuse prin planurilor de management aprobate în planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism; dezvoltarea planificată a turismului în ariile naturale protejate din județul Sibiu prin realizarea unor strategii de vizitare a acestora; realizarea de infrastructuri turistice de informare în ariile naturale protejate atractive din punct de vedere turistic; stabilirea și adoptarea unor facilități fiscale pentru agenții economici din domeniul turismului ce implementează proiecte eco-etichetate în proximitatea ariilor naturale protejate; includerea considerațiilor privind conservarea biodiversității la nivelul tuturor infrastructurilor energetice existente în proximitatea ariilor naturale protejate; realizarea de ghiduri de bună practică pentru promovarea investițiilor în energii regenerabile, care să integreze aspecte legate de conservarea biodiversității; adaptarea de soluții pentru diminuarea fragmentării habitatelor cauzate de rețelele de infrastructură rutieră și feroviară existente și propuse (ecoducte, poduri pentru faună etc.); evaluarea impactului stimulentele/ subvențiilor/ ajutoarelor de stat actuale din domeniul agriculturii asupra conservării biodiversității, în condițiile suprapășunatului cu ovine reprezintă unul dintre cele mai mari pericole la adresa biodiversității din județul Sibiu.

În ce privește patrimoniul, se constată următoarele disfuncționalități: inexistența unei bănci de date la zi pentru patrimoniul cultural județean, diferențiat pe capitolele de patrimoniu construit/imobil (cu un capitol special alocat patrimoniului aflat în pericol) și patrimoniul mobil; situația documentațiilor de urbanism (PUG; PUZ Zone construite Protejate) - inexistența unor reglementări pentru Zone Construite Protejate; nu sunt cercetări de teren, în vederea introducerii în LMI a patrimoniului arhitectural din zone aflate în prezent fără un patrimoniu reperat (categoria II, III, IV); lipsa programelor educaționale la nivelul

școlilor, dar și al comunităților din localitățile județului pentru înțelegerea și protejarea patrimoniului local; nu este prezentă o stabilire a unităților mari de peisaj în relație cu localitățile cu valori antropice majore; nu sunt identificate trasee/posibile locuri de pelerinaj religios; accesibilitatea dificilă în cazul unor obiective de patrimoniu, calitatea unor drumuri comunale împiedicând mobilitatea în interiorul unor zone cu patrimoniu construit de valoare și vizitarea zonelor de peisaj natural și antropic; distrugere/deteriorare a monumentelor generate din riscuri naturale și/sau antropice.

Este necesară realizarea unei bănci de date a patrimoniului construit /imobil și mobil la nivelul județului, pentru stabilirea priorităților de intervenție și realizarea unor proiecte și programe de punere în valoare a acestuia, în strânsă corelare cu patrimoniul imaterial (tradiții, obiceiuri) și peisajele culturale specifice fiecărei zone etnografice a județului. Pentru desfășurarea unor acțiuni de salvagardare a patrimoniului cultural la nivelul județului, o prioritate o constituie conștientizarea comunităților locale față de valorile reprezentate de patrimoniu pentru teritoriul lor, printr-o bună informare și explicare a acestui patrimoniu, urmată de proiecte de punere în siguranță și ulterior de restaurare și refuncționalizare; obiectivele prioritare pentru care vor trebui alocate fonduri sunt cele cu o semnificație deosebită/emblematică pentru localitate și pentru memoria comunității, urmate de obiectivele ce determină imaginea, identitatea fiecărei localități. Pentru lucrări de construcție specifice, formarea la nivel local în meseriile tradiționale utilizate în realizarea/restaurarea construcțiilor (tradiționale, cu valoare arhitecturală sau cu valoare de patrimoniu) reprezintă o oportunitate atât pentru protecția patrimoniului, cât și pentru crearea de locuri de muncă. Autoritățile locale ce dețin valori de patrimoniu construit pe teritoriul lor administrativ (municipii ,orașe, comune) vor trebui - atât pentru zonele centrale cât și pentru zonele cu o densitate mare de valori- să urmărească includerea la nivelul documentațiilor de tip PUG a unor reglementări specifice, în cazul lipsei fondurilor pentru elaborarea și a unor documentații de tip PUZZCP. Delimitarea Zonelor de protecție a monumentelor istorice (ZP) și a Zonelor construite protejate (ZCP), pe baza reperelor topografice, geografice și urbanistice, având scopul de a asigura conservarea integrală și punerea în valoare atât a monumentului istoric cât și a cadrului său construit sau natural (conf. art. 9, alin.1-4 din Legea 422/2001 republicată) este obligatorie, prin prisma faptului că în zonele de protecție se instituie servituți de utilitate publică și reglementări speciale de construire, acest proces fiind însă realizat la nivelul documentațiilor de urbanism (PUG/PUZZCP), nu la nivelul documentațiilor de amenajare a teritoriului. Documentația PATJ va integra doar prevederile existente la nivel de PUG-uri ale UAT-urilor din județ de la data elaborării acestuia. Este necesară monitorizarea calității peisajelor naturale și culturale, împreună cu programe de conștientizare a comunităților locale privind unicitatea/valoarea patrimoniului lor pentru dezvoltare (ex. evaluare a drumurilor/trasee cu valoare de peisaj). Alte priorități vizează: echiparea edilitară a comunelor/satelor aflate în imediata apropiere de factori de peisaj; îmbunătățirea accesului către obiectivele de patrimoniu, prin măsurile de reabilitare a drumurilor de acces

existente sau realizarea de noi drumuri, ce vor ține cont de valorile antropice și naturale, fără a le prejudicia și punerea în valoare a arhitecturii rurale tradiționale, *in situ*, în același timp cu revigorarea meșteșugurilor tradiționale și cu utilizarea materialelor locale. De asemenea, patrimoniul arheologic necesită cercetarea/finalizarea cercetărilor, în vederea protejării și punerii în valoare, existând o discrepanță majoră între LMI 2015 și numărul siturilor înscrise în RAN (447 de obiective față de 162 de obiective înscrise în LMI 2015). Există identificate și o serie de monumente istorice care trebuie protejate: Turnul Spart; Casă – str. Vopsitorilor, nr. 13, Sibiu; Halta Țichideal, Marpod; Halta Alțâna; Castelul Familiei Bolyai; Fosta reședință de vară mitropolitană, Bd. Victoriei, nr. 38, 38A, Sibiu; Biserica Evanghelică Fortificată, Pelisor, Bârgăniș; Biserica Evanghelică, Alțâna și Biserica Evanghelică Fortificată, Velț, Bazna.

Rețeaua de localități

Analiza situației existente a reliefat existența unui număr de disfuncționalități din perspectiva rețelei de localități și a organizării teritoriului județului Sibiu.

Poate cea mai importantă disfuncționalitate este reprezentată de dezvoltarea inegală a localităților județului, contrastele dintre urban și rural continuând să se accentueze iar disparitățile regionale continuă să crească. În cazul comunelor, declinul este cu atât mai accelerat cu cât acestea sunt mai izolate, mai depărtate de un centru urban sau de axă majoră de transport, fiind afectate și de procesul de îmbătrânire demografică.

Declinul demografic se reflectă și în neîndeplinirea criteriilor minimale definite de Legea 351/2001 pentru diferitele ranguri. Astfel, în conformitate cu datele de recensământul din 2021, municipiul Mediaș a coborât sub pragul demografic (40000 de locuitori) corespunzător rangului de municipiu, iar 7 orașe din cele 9 (practic toate, cu excepția orașelor Cisnădie și Avrig) nu îndeplinesc criteriul demografic minimal (10000 de locuitori) pentru rangul de oraș.

Situația este și mai dramatică dacă se ia în calcul nivelul de dotare și echipare al orașelor, prevăzut în aceeași lege. Dintre dotările care lipsesc anumitor orașe din județul Sibiu se numără: cinematograful, tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), judecătoria și parchetul (care există doar la Agnita, Avrig și Săliște), notariatul (nu există la Copșa Mică, Ocna Sibiului și Dumbrăveni), spitalul (există doar la Cisnădie și Agnita, în vreme ce la Săliște există o unitate medico-socială), liceul (nu mai există la Ocna Sibiului), hotelul (nu apare deloc sau este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege, cu excepția orașelor Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului, care au și statutul de stațiuni turistice, și a orașului Dumbrăveni), creșa (nu există practic în niciun oraș), muzeul (nu există la Copșa Mică, Dumbrăveni, Tălmăciu, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), sala de expoziții, etc.

13 comune din județul Sibiu, respectiv 24,5% din totalul comunelor din județ, au coborât sub pragul demografic de 1500 de locuitori, specificat de Legea 351/2001. Ele sunt localizate mai ales în Podișul Hârtibaciului (Bruiu, Marpod, Mihăileni, Chirpăr, Brădeni), Mărginimea Sibiului (Râu Sadului, Boița, Tilișca) și Podișul Secașelor (Ludoș, Apoldu de Jos). Toate aceste comune sunt pasibile de a-și pierde statutul în viitor.

În ceea ce privește nivelul de dotare și echipare al comunelor specificat de lege, Loamneș este singura comună care nu deține grădiniță, în vreme ce comunele Ludoș, Alma și Brădeni nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în majoritatea comunelor din Podișul Secașelor (Loamneș, Păuca, Ludoș), Podișul Hârtibaciului (Mihăileni, Bruiu, Merghindeal, Brădeni, Iacobeni, Alțina, Marpod, Bârghiș), unele comune din Culoarul și Dealurile Târnavei Mari (Alma, Ațel, Dârlos, Hoghilag) și izolat în Mărginimea Sibiului (Poplaca, Râu Sadului, Boița). Câteva comune, chiar dintre cele mari (Șelimbăr, Gura Râului, Târnavă, Iacobeni) nu dețin bibliotecă. Situația terenurilor de sport este una dintre cele mai diverse, dar nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat.

36,2% din satele județului Sibiu se încadrează în categoria satelor mici, având sub 500 de locuitori, și un nivel de dotare și echipare deficitar de cele mai multe ori. Dintre acestea, situația cea mai gravă se înregistrează în cazul satelor foarte mici, sub 100 de locuitori (în total 9 sate), și mai cu seamă a satelor depopulate, care au în prezent mai puțin de 5 locuitori (în total 6 sate). În cazul acestora, practic nu există niciun fel de dotări, nici măcar cele mai elementare. În cazul acestor sate, există riscul dispariției lor fizice, chiar în viitorul apropiat.

În sens exact opus, unele localități periurbane, în special cele din apropierea municipiului Sibiu, au beneficiat de o creștere demografică semnificativă în ultimii ani, așa cum este cazul comunei Șelimbăr, fără ca aceasta să se reflecte și într-o îmbunătățire la fel de semnificativă a gradului de dotare și echipare edilitară a acestor localități. Dezvoltarea imobiliară nu a fost însă mereu însoțită și de dotările sociale și comerciale obișnuite în cazul unor noi cartiere de locuințe, astfel că, de multe ori, fenomenul de navetism s-a accentuat și datorită faptului că locuitorii din noile arii rezidențiale au fost nevoiți să se deplaseze în centrul localității sau în alte cartiere pentru cele mai elementare necesități, pe lângă deplasarea zilnică la și de la locul de muncă.

De asemenea, noile cartiere rezidențiale nu au beneficiat de fiecare dată de o infrastructură adecvată și nu sunt toate deservite de mijloacele de transport în comun, rezultând o utilizare aproape exclusivă a transportului individual cu mașina, ceea ce generează noi probleme privind traficul (cu ambuteiajele aferente) și poluarea excesivă.

Principalele priorități ar trebui să vizeze, pe de o parte, o dezvoltare echilibrată a centrelor urbane din județ, și, pe de altă parte, acțiuni de sprijin și revitalizare pentru comunele din județ, în special a celor menționate ca atare de Legea 351/2001: Apoldu de Jos, Brădeni, Chirpăr, Iacobeni, Laslea, Loamneș,

Merghindeal, Micăsasa, Miercurea Sibiului, Nocrich, Porumbacu de Jos, Șeica Mare, Șeica Mică, Slimnic, Valea Viilor și cu prioritate a comunelor care au înregistrat scăderi de peste 50% a populației: Alțâna, Bârghiș, Bruuiu, Cârțișoara, Ludoș, Marpod, Mihăileni, Păuca.

O altă prioritate o reprezintă dezvoltarea echilibrată a centrelor urbane din județ, prin investiții în infrastructura conectivă (care de altfel s-au realizat la un nivel înalt în județul Sibiu), dar și prin creșterea gradului de cooperare între centrele urbane.

Limitarea extinderii suprafețelor intravilane, cu precădere în orașe, ar reprezenta de asemenea o prioritate. În acest fel, s-ar urmări restricționarea periurbanizării excesive și în special a fenomenului de sprawl, cu toate efectele negative care rezultă din acesta.

În paralel, ar fi necesară o dezvoltare urbană a axei Culoarului Târnavei Mari, care să fie centrată pe municipiul Mediaș, dar care să cuprindă și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, într-un sistem de așezări de tip conurbație. În acest fel, s-ar echilibra dezvoltarea teritorială a județului, prin crearea a două axe paralele, una în sud, centrată pe municipiul Sibiu, și o alta în nord, centrată pe municipiul Mediaș. Cele două axe de dezvoltare ar trebuie să fie bine conectate și inter-relaționate între ele, cooperând pe multiple planuri pentru a avea beneficii comune, reunind astfel peste două treimi din populația județului și peste 90% din activitatea economică a acestuia. Totodată, s-ar realiza și o dezvoltare echilibrată pe zone funcționale.

În mediul rural, există mai multe posibile soluții de și măsuri care să vizeze dezvoltarea. Printre acestea se numără investițiile în infrastructura conectivă, deoarece conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Investițiile în infrastructura de comunicații și cea tehnico-edilitară ar determina o creștere a nivelului de trai și ar face localitățile rurale mai atractive, chiar și pe cele mai depărtate de centrele urbane.

O amplă reformă administrativă la nivel național ar putea avea drept efecte schimbarea statutului unor unități administrativ-teritoriale care nu mai corespund rangului lor, și care ar putea fi "retrogradate" la un statut inferior, în vederea eficientizării furnizării serviciilor publice. O astfel de reformă ar fi necesară, dar totodată ea trebuie să primească acordul autorităților, dar și al populației locale, ca urmare a voinței exprimate prin referendum local. Alternativ, se pot aplica măsuri care să crească nivelul de dezvoltare și să inverseze trendul demografic negativ actual. În cazul unor comune, una din soluții ar putea fi unificarea administrativă a unor comune învecinate, pentru a depăși pragul demografic stabilit de lege.

Principalele măsuri ar trebui să vizeze modernizarea căilor de comunicație și de acces, în special pentru ariile rurale mai izolate, și menținerea acestora la standarde acceptabile, pentru a permite o bună conectivitate la principalele axe de dezvoltare ale județului și la principalele centre urbane, a căror dezvoltare să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale conexe.

Pe de altă parte, sunt necesare măsuri ferme pentru limitarea extinderii excesive și nejustificate a intravilanului, în special în cazul centrelor urbane și a comunelor din imediata lor apropiere, pentru diminuarea sprawlului urban și a efectelor negative cauzate de acesta.

În cazul județului Sibiu, numărul de centre urbane este destul de ridicat, peste media națională. Singura comună care ar putea îndeplini criteriile actuale pentru a trece la statutul urban este Șelimbăr, care este însă o comună periurbană a municipiului Sibiu și care în momentul de față funcționează mai degrabă ca un cartier al municipiului (de fapt, mai multe cartiere, având în vedere că este vorba de mai multe localități rurale incluse în această comună). Este discutabil dacă eventuala promovare a comunei Șelimbăr la statutul de oraș ar aduce beneficii, atât comunei (viitorului oraș), cât și municipiului Sibiu, cu care aceasta întreține relații foarte strânse. Există în mod clar o necesitate de îmbunătățire a gradului de dotare și echipare al comunei Șelimbăr, în raport cu populația existentă în acest moment, dar o bună parte a populației este angrenată în activități economice și sociale în municipiul Sibiu, fiind vorba așadar de o populație preponderent navetistă, și care totodată beneficiază de dotările existente în municipiu. Din această perspectivă, beneficiile ar putea fi rezulta mai degrabă din comasarea comunei Șelimbăr cu municipiul Sibiu, prin includerea sa ca și cartier propriu-zis al municipiului, sau prin integrarea ambelor unități administrativ-teritoriale într-o unitate administrativă de nivel superior, de tipul zonei metropolitane (care ar include totodată și alte unități administrative din apropierea municipiului Sibiu).

În ceea ce privește numărul de comune din județul Sibiu, acesta s-a stabilizat după anul 2004, când s-au înființat comunele Boița și Alma. În momentul de față, numărul de comune este suficient de mare și nu există condiții pentru înființarea de noi comune. În schimb, există un număr de 13 comune care se situează sub pragul demografic de 1500 de locuitori și care, în cazul unei reforme administrative majore la nivel național, ar putea să fie supuse unui proces de comasare sau unificare administrativă.

Pentru multe spații rurale, o alternativă viabilă de dezvoltare o reprezintă turismul, la care se adaugă necesitatea unei bune infrastructuri conective, mai ales către centrele urbane importante din județ, a căror dinamică pozitivă ar putea antrena și spațiile rurale din vecinătate.

Infrastructuri tehnice majore

În ce privește **infrastructura de transport** s-au identificat următoarele disfuncționalități: avansarea destul de greoaie în ceea ce privește construcția de noi drumuri (autostrăzi, variante ocolitoare) și suprasolicitarea infrastructurii rutiere prin tranzitarea drumurilor naționale prin intravilanul localităților urbane; stare de viabilitate rea a unor sectoare de drumuri naționale, drumuri județene; calitatea precară a unor lucrări de artă la nivelul drumurilor județene (poduri, podețe, intersecții la nivel cu calea ferată etc.); calitatea precară a spațiilor de parcare, oprire și staționare de pe drumurile naționale; slaba deservire cu stații de încărcare pentru vehiculele electrice la nivelul drumurilor naționale; suprasolicitarea

infrastructurii rutiere la nivelul localităților urbane; siguranța scăzută în trafic; grad redus de reabilitare și modernizare a căilor ferate neelectrificate din județ; limitarea vitezei de deplasare pe căile ferate datorită stării acestora; numărul redus al instalațiilor moderne de tip CE; calitatea redusă a dotărilor din stațiile feroviare; grad redus de preferință a trenurilor pentru deplasările în afara localității de domiciliu; existența sectoarelor de cale ferată scoase din funcțiune temporar sau definitiv; grad limitat de funcționalitate a infrastructurii aeroportuare, care să susțină capacitatea traficului, în contextul în care se remarcă prin creșterea numărului de pasageri și a cantității de mărfuri transportate; slaba conexiune pe cale aeriană cu principalele orașe ale țării (în prezent există o singură legătură internă, Sibiu – București); Lipsa conexiunilor aeriene sau slaba conexiune cu țări din Europa de Vest; zona nordică, nord-estică, nord-vestică și parțial zona vestică a județului nu sunt acoperite de serviciile de transport public intrajudețean cu plecare din Sibiu; existența unui număr însemnat de localități neconectate la rețeaua de transport public intrajudețean realizat prin curse regulate sau la rețeaua de cale ferată; rețeaua de piste pentru biciclete este lipsită de continuitate pe unele sectoare la nivelul municipiului Sibiu, ceea ce crează disconfort în rândul utilizatorilor; lipsa dotărilor și amenajărilor specifice unui terminal multimodal în municipiul Sibiu, deși zona gară – autogară are un potențial mare pentru dezvoltarea transportului multimodal din oraș.

În ce privește infrastructura de transport se propun următoarele acțiuni de eliminare a disfuncționalităților: stabilirea priorităților de investiții în infrastructura de transport rutier (autostrăzi, centuri ocolitoare); planificarea etapizată a lucrărilor de reabilitare și modernizare a infrastructurii de transport rutier pe drumurile naționale, județene; planificarea etapizată a lucrărilor de reabilitare și modernizare a lucrărilor de artă de pe drumurile județene; amenajarea spațiilor de parcare, oprire și staționare de pe drumurile naționale, conform nevoilor identificate cu ajutorul participanților la trafic; instalarea de stații de încărcare electrice pe drumurile de interes național; finalizarea proiectelor de realizare a variantelor ocolitoare astfel încât traficul să fie deviat; echiparea drumurilor cu elemente de susținere a traficului, amenajarea de treceri de pietoni semaforizate sau pasarele pietonale pe segmentele de drum intens circulat; controlarea traficului pe sectoarele de drumuri naționale care traversează intravilanele localităților; creșterea calității transportului feroviar prin reabilitarea și modernizarea căilor ferate neelectrificate; reabilitarea și modernizarea căilor ferate pentru eliminarea restricțiilor de viteză datorate stării căii; înlocuirea instalațiilor aferente căilor ferate cu stații CE; creșterea calității serviciilor și dotărilor din stațiile feroviare; creșterea siguranței la intersecțiile dintre rețea feroviară și cea rutieră prin modernizarea intersecțiilor de cale ferată; creșterea atractivității transportului feroviar prin implementarea trenului metropolitan și a lucrărilor de reînnoire pe relația Sibiu – Vințu de Jos, dar și prin reabilitarea și amenajarea căii ferate înguste în scop turistic pe o distanță mai mare; extinderea terminalului pasageri și cargo; introducerea unor noi rute interne și externe de transport aerian,

conectarea aeroportului cu gara și autogara; identificarea rutelor viabile și neviabile ale transportului public intrajudețean pentru creșterea gradului de acoperire a teritoriului; creșterea accesibilității populației la municipiul Sibiu prin conectarea localităților prin cel puțin un mod de transport; extinderea rețelei de transport public ecologic la nivelul localităților urbane și înlocuirea treptată a vehiculelor vechi poluante cu altele noi și ecologice; introducerea de rute de transport metropolitan pentru creșterea gradului de funcționalitate a Zonei Metropolitane Sibiu; extinderea pistelor de biciclete în cadrul localităților urbane, pentru ca populația să poată fi încurajată să utilizeze acest mod de transport; demararea unui program de dezvoltare a transportului multimodal prin crearea unui terminal multimodal în municipiul Sibiu.

În scenariul de referință au fost identificate următoarele acțiuni:

- Finalizarea lucrărilor de modernizare a drumurilor județene va duce la scăderea timpului de deplasare datorită creșterii calității îmbrăcăminții asfaltice, de altfel modernizarea podurilor și podețelor pentru care deja există proiecte va contribui la creșterea siguranței de deplasare, însă cu toate acestea vor rămâne zone greu accesibile. Realizarea variantelor de ocolire a municipiilor Sibiu și Mediaș va contribui la scăderea traficului de pe arterele principale din cele două orașe, respectiv la reducerea timpului de deplasare.
- Finalizarea proiectului de modernizare a infrastructurii feroviare de pe magistrala feroviară 300 se observă în timpii din ce în ce mai scăzuți de deplasare a mijloacelor feroviare în partea de nord a județului. Prin eliminarea restricțiilor de viteză pe linia 203 prin proiectul „Quick Wins” va duce, de asemenea, la scăderea timpului de deplasare. Dotările care urmează să fie realizate în stațiile feroviare Copșa Mică, Dumbrăveni și Mediaș, vor face ca transportul feroviar pe acest sector feroviar să fie mai atractiv.
- Finalizarea celor două proiecte existente în derulare pentru Aeroportul Internațional Sibiu vor duce la îmbunătățirea serviciilor aeroportuare sibiene. Astfel, prin proiectul „Echipamente necesare pentru creșterea nivelului de siguranță al pasagerilor pe Aeroportul Internațional Sibiu – activități non economice” – va crește gradul de siguranță a pasagerilor, a însoțitorilor acestora, a companiilor aeriene, dar și a personalului angajat în cadrul aeroportului. De asemenea, va creșterea nivelului de încredere în capacitatea de intervenție și stingere a incendiilor în situații de urgență, precum și în asigurarea siguranței și securității pasagerilor. Finalizarea celui de-al doilea proiect, „Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare – activități economice”, Faza I, va duce la dezvoltarea infrastructurii de transport a aeroportului prin extinderea terminalului, care va asigura un trafic aerian extins, de maximă siguranță și cu un grad de securitate adecvat, în conformitate cu reglementările europene și naționale, astfel modernizarea și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare din Sibiu va facilita atingerea fluxului de pasageri preconizat.

Evaluarea situației existente prezentate scoate în evidență unele disfuncționalități ale *gospodăririi apei*. Dintre acestea cele mai importante sunt: insuficiența lucrărilor de reabilitare și întreținere a îndiguirilor și regularizărilor existente; lipsa sistemului centralizat de alimentare cu apă în peste jumătate din localitățile rurale; lipsa sistemului centralizat de canalizare și epurarea apei uzate în localitățile rurale pierderi mari de apă potabilă distribuită spre consum; funcționarea stațiilor de epurare a apelor uzate din localitățile urbane în condiții necorespunzătoare normelor de calitate în vigoare. Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în mediul rural este nesatisfăcător.

În cadrul Masterplanurilor privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate toate investițiile propuse în cadrul acestei faze sunt concentrate pe asigurarea accesului la surse de apă adecvate și pe sisteme de alimentare pentru toate comunitățile peste 50 locuitori prin extinderea și înlocuirea rețelelor de apă, prevederea de noi canale sau înlocuirea celor existente pentru aglomerările peste 2,000 l.e. și conectarea la stații de epurare noi sau la cele existente. Investiții prioritare în ceea ce privește calitatea apei pentru consumul zilnic al populației, pentru care se au în vedere: sistemele existente de alimentare cu apă potabilă care din cauza sursei, lipsei tratamentului adecvat, calității slabe a apei, nu sunt conforme și au un impact direct asupra sănătății populației; sistemele existente de alimentare cu apă potabilă care din cauza deficiențelor, sursei, facilităților de tratare sau pierderilor din rețea, nu pot furniza apă potabilă 24 h/zi; zonele urbane care nu beneficiază în prezent de o sursă acceptabilă de alimentare cu apă și pot fi deservite de o sursă existentă; extinderea zonelor deservite de surse de apă conforme care le elimină pe cele sursele neconforme existente; comunități ce nu dispun de o sursă de apă potabilă acceptabilă și care nu pot fi deservite din sursele existente; înlocuirea rețelelor, cu precădere a celor cu deficiențe, cu număr semnificativ de intervenții, cu întreruperi în alimentare, cu pierderi; înlocuirea țevilor din azbest din cadrul rețelelor.

Masterplanul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu (zona de sud, nord-vest și centru a județului Sibiu) sunt prezentate următoarele investiții prioritare în ceea ce privește tratarea apelor uzate, pentru care se au în vedere: extinderea/modernizarea stațiilor de epurare ce deservește o populație mai mare de 100.000 l.e.; înlocuirea și, acolo unde este cazul, extinderea rețelelor de canalizare în zonele urbane cu populația mai mare de 10.000 l.e. Se va acorda prioritate investițiilor care presupun lungime scăzută de rețea pe cap de locuitor conectat; înlocuirea stațiilor de epurare existente pentru zonele urbane cu populația mai mare de 10.000 l.e., unde apa uzată descărcată în emisar are impact din punct de vedere al mediului asupra utilizatorilor din aval; înlocuirea stațiilor de epurare existente acolo unde pot fi incluse într-un proiect regional; reabilitarea rețelei existente de canalizare unde există cazuri critice de refulare a acestora în stradă sau de inundare a subsolurilor; reabilitarea rețelei de canalizarea existente, acolo unde canalizarea menajeră a fost interconectată cu rețeaua pluvială.

De asemenea, pentru îmbunătățirea calității apelor de suprafață și a apelor subterane în județul Sibiu, prin acțiuni de: încadrare în standardele de calitate a emisiilor de impurificatori din apele uzate evacuate de diversele unități socio-economice în emisarii naturali și / sau în rețelele de canalizare a localităților; respectare a termenelor de realizare a rețelelor de canalizare și stații de epurare, conform programului de implementare a Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane; aplicare a măsurilor pentru atingerea standardelor europene în domeniu, Conform Directivei Cadru în domeniul apelor (2000/60/EC), toate apele din România trebuie să atingă "starea bună" (respectiv clasele de calitate I și II); implementare a măsurilor identificate în Planul Local de Acțiune pentru Mediu al Județului Sibiu; extinderi și modernizări în scopul obținerii unor randamente de funcționare superioare în cadrul serviciilor de gospodărie comunală, respectiv stațiile de epurare din localitățile Sibiu, Cisnădie, Avrig; re tehnologizări la stațiile de epurare ale agenților economici S.C. "Carmolimp" SRL Veștem, S.C. „Romanacfir” S.A. Tâlmaci, S.C. "Orlatex" S.A. Orlat, S.C. "Medimpact" S.A., S.C. "Relee" S.A., S.C. "Texromed" S.A., S.C. Armax" S.A., S.C. "Antomecanica" S.A. și S.C. "Emailul" S.A. Mediaș; identificarea de noi surse pentru alimentarea cu apă potabilă a zonei de nord a județului Sibiu, respectiv pentru municipiul Mediaș și orașele Copșa Mică și Dumbrăveni, prin realizarea unei aducțiuni gravitaționale cu priză din viitoarea acumulare Zetea pe râul Târnavă Mare, pentru localitățile din județele Harghita, Mureș și Sibiu; realizarea și reabilitarea unor stații de epurare pentru localitățile urbane Agnita, Avrig, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului, Mediaș și Săliște; Consiliul Județean Sibiu, prin Compartimentul Monitorizare a Serviciilor Publice, împreună cu primăriile din județ, a estimat în 2009 necesitatea a 65 de stații de epurare a fi realizate în zona rurală a județului Sibiu pentru a atinge standardele europene de mediu; promovarea unor tehnologii de depoluare a pânzei freactice, poluată cu metale grele, în zona Copșa Mică, Târnavioara și Micăsasa; respectarea și aplicarea Planului Național de Reducere a Poluării cu Nitrați a Apelor Subterane; Lucrări permanente pentru întreținerea cursurilor de apă, a lucrărilor de apărare existente, redimensionarea podurilor și podețelor existente peste cursurile de apă.

Liniile de transport a **energiei electrice**, majoritatea realizate la începutul anilor 80 nu au beneficiat de reparații capitale. În prezent starea tehnică a unora este necorespunzătoare, unele echipamente și materiale prezentând un grad înaintat de uzură, caracteristici tehnice depășite. Majoritatea echipamentelor primare și secundare din stațiile de transformare au o uzură fizică morală înaintată. Disfuncționalități în alimentarea cu energie electrică în mediul rural și urban. În prezent, în localitățile urbane și în satele județului, există localități în care extinderea extravilanului, a condus la construirea unor cartiere de locuințe unde autoritățile locale trebuie să asigure alimentarea cu energie electrică.

Propunerile de dezvoltare în domeniul energiei electrice se referă la: îmbunătățirea și dezvoltarea surselor de producere a energiei electrice; modernizarea și extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice. În dezvoltarea rețelelor de medie și joasă tensiune se preconizează următoarele: electrificarea localităților

rurale neelectrificate încă și extinderea rețelelor în localități parțial electrificate; înlocuirea rețelelor electrice aeriene de joasă tensiune de tip clasic, neizolate cu conductoare izolate torsadate; modernizarea rețelei de iluminat public în 14 localități rurale; informatizarea gestiunii clienților și îmbunătățirea sistemului de măsurare a energiei electrice; modernizarea sistemului de distribuție a energiei electrice în zona Poiana Soarelui – Săliște; studierea și implementarea de proiecte pilot pentru utilizarea energiei electrice din resurse regenerabile.

Cea mai importantă disfuncționalitate care se manifestă în exploatarea rețelelor de **transport gaze naturale** o constituie nerespectarea distanțelor minime de siguranță față de aceste conducte. Depășirea duratei normale funcționare la conductele de repartiție distribuție constituie o disfuncționalitate care este accentuată de caracterul acid al terenului, ceea ce conduce la corodarea conductelor la creșterea pericolului de explozie. Insuficienta contorizare la nivel de consumator de gaze naturale constituie o disfuncționalitate care se manifestă din ce în ce mai accentuat odată cu creșterea prețului gazelor, cu apariția de noi consumatori în cadrul sistemelor existente (Firme private în blocuri de locuințe, mici industrii în cadrul fostelor platforme industriale).

Activitatea de transport a gazelor naturale în localitățile județului Sibiu va fi corelată atât cu măsurile de creștere a siguranței în exploatarea a sistemului cât și cu solicitările de extindere și introducere a gazelor naturale la populație sau cu dezvoltarea serviciilor și prestațiilor specifice cerute de abonați. În prezent există 106 de localități racordate la sistemul național de gaze, 6 localități în curs de racordare și 31 de localități propuse pentru racordare în viitor. Pentru localitățile cu distribuții de gaze, existente, se propune: înlocuiri de conducte – rețele de distribuție și branșamente acolo unde este cazul, din fondurile de investiții și reparații capitale; executarea lucrărilor de revizii la 10 ani și cele de verificare la 2 ani a instalațiilor interioare de gaze, la toate punctele de ardere; extinderea rețelelor de gaze către noi consumatori casnici și social-edilitari în localitățile racordate la rețelele de gaze. În urma studiilor efectuate se propune înființarea unor noi distribuții în următoarele localități: Topârcea, Apoldu de Jos, Sângatin, Giacăș, Ighișu Vechi, Buzd, Gura Râului, Hoghilag, Jina, Ludoș - Gusu, Miercurea Sibiului, Apoldu de Sus, Dobârca, Merghindeal, Chesler, Poiana Sibiului, Colun, Poplaca, Porumbacu de Sus, Râul Sadului, Sadu, Sărata, Scoreiu, Sebeșu de Sus, Nou, Săliște, Amnaș, Aciliu, Galeș, Mag, Sibiel, Fîntînele, Săcel, Vale, Veseud, Tilișca, Rod, Motiș. Se propun conducte de transport gaze de înaltă presiune și stațiile de reglare măsurare aferente localităților propuse a fi racordate la rețelele de gaze naturale

În ceea ce privește **energia termică**, se propune producerea energiei termice din surse alternative de energie. Este important de precizat necesitatea studierii posibilității utilizării unor resurse noi de energie (vânt, soare, apă, deșeuri etc.) în scopul utilizării lor în mod complementar în perioade de timp favorabile.

Principala disfuncționalitate în domeniul telecomunicațiilor constă în serviciile de telefonie mobilă care înregistrează deficiențe de calitate în anumite zone ale județului. Pentru rezolvarea acestei probleme se

propune creșterea calității serviciilor de telecomunicații prin modernizarea rețelelor. În acest sens, Direcția de Telecomunicații Sibiu a urmărit să modernizeze rețelele în scopul aducerii acestora la parametri tehnici necesari. Sunt prevăzute instalarea atât a unor rețele telefonice noi cât și înlocuirea celor vechi. Se vor face extinderi și se vor instala centrale digitale distanțe cu capacitatea totală de 6.900 linii, astfel: 4.200 linii în localitățile din zona centralei digitale WWSD Sibiu; 2.700 linii în localitățile din zona centralei digitale EWSD Mediaș. Se vizează de asemenea, îmbunătățirea și extinderea serviciilor de telecomunicații.

Pentru atingerea țintelor este propus acest sistem integrat de **gestionare a deșeurilor** solide municipale și un plan de investiții aferent, după cum urmează: implementarea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor menajere pe categorii: hârtie+carton, plastic+metal+lemn, deșeuri biodegradabile, deșeuri reziduale; colectarea selectivă a deșeurilor verzi de la casele individuale din Sibiu și Mediaș; construirea unei stații de sortare lângă Sibiu, care, adăugată capacităților de sortare realizate prin PHARE (Agnita, Săliște, Cisnădie, Mediaș), să asigure materia primă pentru reciclarea cantităților stabilite prin ținte; construirea unor capacități de compostare a deșeurilor biodegradabile și a celor verzi care să asigure reducerea cantităților depozitate la Târnava; alte infrastructuri de servicii publice.

Problemele generale identificate în gestionarea deșeurilor municipale la nivelul județului Sibiu în perioada de analiză, 2013-2019: folosirea neadecvată a infrastructurii de colectare separată a deșeurilor menajere (colectarea deșeurilor reciclabile și a deșeurilor biodegradabile în recipientii aferenți cu un grad foarte mare de impurități, evacuarea deșeurilor biodegradabile generate de populația din mediul rural în containerele de reziduale în loc de utilizarea unităților de compostare individuală primite); investițiile solicitate operatorului de salubritate au fost dimensionate la cantitățile supradimensionate prevăzute în proiectul SMID Sibiu, astfel încât veniturile realizate de operator nu au fost cele estimate, coroborat cu întârzierea plăților facturilor privind prestarea serviciului de către UAT-uri (datorată gradului scăzut de încasare a taxei de salubritate); instalațiile de tratare a deșeurilor realizate prin PHARE CES sunt uzate tehnic și moral, iar facilitățile realizate prin Proiectul SMID Sibiu nu mai sunt suficiente pentru necesitățile actuale de tratare, obligatorii pentru atingerea țintelor; lipsa unor campanii publice susținute referitoare la beneficiile și riscurile modului de gestionare a deșeurilor de la generator până la operatorul de salubritate; timiditatea autorităților administrației publice locale în amendarea cazurilor de colectare neconformă a deșeurilor pe categorii și a celor de depozități necontrolate a deșeurilor municipale, cu impact negativ asupra mediului; monitorizarea contractelor de delegare pentru operatorii de salubritate și operatorii instalațiilor de tratare, precum și a tuturor celorlalte contracte de colectare a deșeurilor din servicii municipale este precară, neputându-se identifica cu certitudine toate fluxurile de deșeuri și trasabilitatea acestora. Analizând datele raportate la nivelul anului 2018 de operatorii de salubritate cu privire la cantitățile de deșeuri reciclabile colectate separat prin serviciul de salubritate față de cantitățile estimate de reciclabile care se generează (rezultate din chestionarele statistice), rezultă un grad de colectare

separată a deșeurilor reciclabile de cca 28%. Gradul de reciclare al acestor deșeuri, la nivelul anului 2018 este de aprox 12,9% (ieșiri din stațiile de sortare).

Ca urmare a analizei efectuate în raport cu situația existentă, cele mai importante aspecte vulnerabile din domeniul managementului deșeurilor ar fi următoarele: nivelul încă scăzut de educare a populației în ceea ce privește impactul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor asupra mediului și legătura strânsă dintre o gestionare eficientă a acestora și conservarea resurselor naturale promovată prin principiile economiei circulare; insuficienta promovare și cunoaștere a măsurilor de la vârful ierarhiei deșeurilor: prevenirea generării deșeurilor și pregătirea pentru reutilizare; lipsa din bugetele autorităților administrației publice locale a resurselor financiare pentru înființarea sistemelor de gestionare a deșeurilor și uneori slaba implicare a acestora în înființarea și funcționarea optimă a serviciilor de salubritate; rată redusă de acoperire cu sisteme de colectare selectivă a deșeurilor în special în localitățile din zona rurală a județului; numărul redus al punctelor de colectare și amplasarea acestora fac ca pentru majoritatea populației să fie mai facilă eliminarea deșeurilor municipale în amestec; lipsa unor stimulente pentru încurajarea colectării selective la sursă; slaba implicare a autorităților administrației publice locale în aplicarea unor măsuri de stimulare / cointeresare a populației pentru colectarea selectivă; apariția unor disfuncționalități în funcționarea lanțului „colectare – valorificare” a deșeurilor, datorate în principal inexistenței unor facilități fiscale pentru operatorii economici care activează în acest domeniu.

Problemele de mediu generate de nerezolvarea într-un termen rezonabil a aspectelor vulnerabile din domeniul gestionării deșeurilor, identificate și prezentate sunt după cum urmează: poluarea aerului cu mirosuri neplăcute și cu suspensii antrenate de vânt (în zona depozitelor neconforme, în care nu se practică exploatarea pe celule și acoperirea periodică cu straturi de materiale inerte); poluarea cu substanțe organice și suspensii a apelor de suprafață (datorită scurgerilor de ape pluviale de pe versanții depozitelor care nu au rigole perimetrice); influențarea negativă a calității solului și subsolului de pe terenurile ocupate cu deșeuri și limitrofe depozitelor de deșeuri; și cel mai important, păstrarea actualului model liniar de producție și consum bazat pe consumarea unor cantități mari de resurse naturale neregenerabile care ar putea fi economisite prin reutilizarea materialelor recuperabile din deșeuri.

În ceea ce privește **infrastructura și serviciile de gestiune a situațiilor de urgență** se observă existența unui număr mare de UAT-uri care nu au în dotare autospeciale de intervenție, precum și dotarea insuficientă cu tehnică de intervenție sau vechimea în exploatarea a autospeciilor de intervenție în cazul celorlalte UAT-uri. De asemenea, resursele financiare sunt insuficiente pentru a asigura funcționarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență. Populația nu este suficient informată privind măsurile de prevenție și comportament în caz de accidente sau catastrofe naturale. Timpii de deplasare realizați pentru ajungerea la locul de intervenție este relativ mare, în unele cazuri poate depăși 45 de minute (în cazul declanșării unor alunecări de teren în extravilan care pot afecta cursuri de apă ori infrastructuri tehnico-

edilitare ori în cazul apariției unor incendieri ale vegetației forestiere ori a avalanșelor etc datorită în principal stării rețelei căilor de acces precum și a pantelor mari pe unele porțiuni a acestora).

Prioritățile de intervenție în domeniul situațiilor de urgență prevăd înnoirea dotărilor (dotarea cu autospeciale) instituțiilor responsabile cu intervenția în teritoriu în caz de situații de urgență, realizarea de investiții pentru dotarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență, precum și realizarea, în mod continuu și susținut, a unor campanii de informare a populației privind măsurile de prevenție și comportament în caz de incendii, cutremure, avalanșe, accidente majore etc.

Măsurile scenariului de dezvoltare/diminuare majoră a impactului sunt complexe, de la măsuri de conștientizare a populației și implicarea unui număr mai mare de voluntari specializați pentru diferite situații de urgență, până la măsuri active de investiții publice și private sub forma unor donații în vederea atingerii unui grad de dotare ridicat al infrastructurii și serviciilor de gestiune a situațiilor de urgență.

Structura socio-demografică

Din punct de vedere socio-demografic, principalele disfuncționalități sunt asociate cu îmbătrânirea demografică, rata scăzută a natalității, migrația externă, fenomenul de suburbanizare (periurbanizare), lipsa unor locuințe adecvate pentru o parte a populației. O disfuncționalitate care este de fapt rezultatul final al tuturor fenomenelor demografice este însăși scăderea populației în ultimele decenii.

Îmbătrânirea demografică este poate disfuncționalitatea cea mai evidentă, dar aceasta este totodată corelată cu scăderea populației tinere. Populația cea mai îmbătrânită din județ se localizează în comunele din Podișul Secașelor, unde ponderea populației vârstnice (de 65 de ani și peste) depășește uneori 22% (Păuca 23,65%, ponderea maximă la nivel județean, Ludoș, Loamneș, Apoldu de Jos), în unele comune din Depresiunea Făgăraș (Cârța, Cârțișoara, Arpașu de Jos, Porumbacu de Jos) sau din aria montană (Tilișca, Râu Sadului), precum și de-a lungul Culoarului Târnavei Mari și în dealurile adiacente (Micăsasa și Alma, cu valori în jur de 20%). Ponderi ridicate ale populației vârstnice se înregistrează și în cele două municipii, Sibiu (19,95%) și Mediaș (19,93%), precum și în alte centre urbane (Agnita), ceea ce demonstrează că îmbătrânirea demografică nu mai este un fenomen restricționat la mediul rural.

În ceea ce privește migrația externă, situația reală este mai greu de evaluat în baza datelor statistice. Persoanele temporar absente din județ, așa cum sunt ele înregistrate la recensăminte, sunt de ordinul miilor, în vreme ce numărul de emigranți definitiv în străinătate (care renunță la domiciliul stabil în județul Sibiu) nu depășește 1000 de persoane anual. Majoritatea celor plecați în străinătate aparțin grupelor de vârstă cuprinse între 15 și 44 de ani, fapt care afectează direct nu doar structura pe vârste, ci și rata natalității, deoarece o parte dintre cei emigrați își întemeiază familii în străinătate.

Din perspectiva locuințelor, se observă că perioada 2015-2021 coincide cu un adevărat boom imobiliar, care continuă și în prezent. Numărul total de locuințe a crescut semnificativ în ultimii ani în județul Sibiu, și

continuă să crească într-un ritm accelerat, în ciuda faptului că populația totală este în ușoară scădere. Cererea de locuințe noi este foarte ridicată în special în municipiul Sibiu și în zona sa periurbană (Șelimbăr și Cisnădie, în special). Pe de altă parte, nu toate persoanele beneficiază de locuințe adecvate și există necesități reale de construcție a unor locuințe sociale, cu precădere în municipiul Sibiu. Noile cartiere rezidențiale (și implicit noile locuințe) nu sunt întotdeauna construite pe măsura așteptărilor, dar cererea foarte mari pentru locuințe noi a creat premisele unor derogări de la niște standarde de calitate, care nu ar trebui permise. În plus, fenomenul de suburbanizare, care este un rezultat al acestei dezvoltări imobiliare, atrage după sine alte posibile probleme, care ar putea să aibă drept consecință o scădere a calității vieții, în total contrast cu nivelul de expectativă al populației.

Pe de altă parte, și în mediul rural există situații unde suprafața locuibilă / locuință este foarte redusă. Cele mai reduse valori sunt caracteristice unor comune din Podișul Hârtibaciului: Iacobeni, Brădeni, Vurpăr, Mihăileni, precum și unele comune din Podișul Secașelor (Păuca, Loamneș) și din Mărginimea Sibiului (Jina, Boița). Dintre centrele urbane, orașul Copșa Mică înregistrează valoarea cea mai redusă de suprafață locuibilă/locuință.

Din anul 2020, rata natalității a scăzut la valori sub 9‰, și a ajuns la un minim istoric de 8,28‰ în 2021, pe fondul unei populații tot mai îmbătrânite și tot mai reduse numeric. Situația este cu adevărat îngrijorătoare, mai ales în cazul orașelor, care ar trebui să aibă o structură mai echilibrată pe grupe de vârstă, care să permită o natalitate mai ridicată.

O altă disfuncționalitate, asociată și cu îmbătrânirea demografică, este morbiditatea în creștere. Creșterea ratei mortalității din ultimii ani, corelată cu scăderea ratei natalității în aceeași perioadă, a determinat o scădere a ratei sporului natural, care a ajuns la valori negative, respectiv -4,5‰ în 2021. Deși este posibil ca această situație să se datoreze (și) perioadei de pandemie, trebuie tras un serios semnal de alarmă cu privire la potențialul demografic al județului Sibiu, mai ales că toate elementele converg spre o accelerare a proceselor actuale, cu consecințe dintre cele mai grave pe termen lung.

Populația inactivă din județul Sibiu ocupa, la Recensământul din anul 2011, o pondere îngrijorătoare (56,4%) din totalul populației din județ. Cei mai mulți salariați din județ sunt angajați în industria prelucrătoare, comerț și construcții. Cu excepția anumitor sub-ramuri din industria prelucrătoare (de exemplu, fabricarea autovehiculelor, a echipamentelor electrice, a mașinilor sau a calculatoarelor etc.), vorbim de domenii care nu aduc valoare adăugată mare și nici salarii pe măsură, fiindcă nu necesită personal specializat. Deși rata șomajului nu este foarte mare în județul Sibiu (2,21%, în scădere considerabilă față de anul 2011), remarcăm totuși numărul foarte mare de șomeri neindemnizați (80,2%), în comparație cu cei care beneficiază de indemnizație de șomaj (19,8%). Din păcate, marea majoritate a șomerilor fac parte din categoriile persoanelor foarte greu ocupabile sau greu ocupabile. Situația este cu atât mai îngrijorătoare, cu cât cei mai mulți șomeri (23%) au între 40-49 ani, fiind urmați de cei sub 25 ani

(19%) și cei peste 55 ani (18%). Vorbim, așadar, de persoane care ar putea întregi forța de muncă din județ, acoperind deficitul de personal în domeniile care se confruntă cu lipsa resurselor de muncă.

Structura programelor autorizate de formare profesională este predominantă de cursurile de specializare, cele de calificare, perfecționare și inițiere fiind reduse ca număr. Mai mult, observăm o paletă nu tocmai diversificată / numeroasă de programe autorizate de formare profesională, care oricum nu răspund neapărat nevoilor din piață. Acest fapt poate fi atribuit numărului relativ redus de furnizori de formare.

În clasamentul național, Sibiu se află în topul județelor care au cel mai mare număr de așezări informale, cele 24 de așezări informale găzduind peste 900 de persoane, ce trăiesc în peste 400 de unități destinate locuirii. Așezările informale și comunitățile marginalizate se întind în 56,3% din localitățile din județ, circa 75% fiind localizate în UAT-uri din mediul rural. Din păcate, 17,1% dintre unitățile destinate locuirii sunt expuse la riscuri naturale și numai 17,1% dintre acestea au acces la infrastructura conectivă (drumuri de interes local) și la rețeaua de electricitate (inclusiv în mod ilegal).

Prioritățile de intervenție ar trebui să se axeze pe diminuarea sau stoparea procesului de îmbătrânire demografică, precum și pe diminuarea sau stoparea migrației externe. Din perspectiva locuințelor, o prioritate absolută ar fi creșterea constantă a calității locuirii. Dezvoltarea imobiliară din ultimii ani a avut la bază o necesitate firească a unei părți a populației, în special din clasa de mijloc, de a beneficia de o locuință mai adecvată, în raport cu nevoile curente ale fiecăruia. O altă prioritate ar trebui să o constituie locuințele sociale, care sunt necesare unui număr important de locuitori, din păturile sărace ale societății, în special în municipiul Sibiu. Astfel, propunerile vizează în principal reducerea fenomenului de îmbătrânire demografică, creșterea ratei natalității (prin creșterea fertilității), limitarea migrației externe, reducerea declinului demografic, diminuarea disparităților demografice din interiorul județului printr-o distribuție spațială mai echilibrată a dinamicii demografice, îmbunătățirea condițiilor de locuit și creșterea calității locuirii. Crearea de posturi care să-i motiveze pe tineri să rămână în țară, mai exact în județul Sibiu, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de salarizare, organizarea mai eficientă, crearea de linii de finanțare pentru cercetare și alte domenii de vârf, ar putea reprezenta soluții care să diminueze migrația creierelor. Îmbunătățirea condițiilor de locuit și creșterea calității locuirii reprezintă așadar și soluții, dar și condiții pentru atragerea unei populații tinere, eventual din alte județe, sau și din zona periurbană a municipiului Sibiu care s-ar putea confrunța cu un fenomen de supraaglomerare. Creșterea ponderii populației tinere, atât pe cale naturală, cât și prin imigrație, ar determina și o mărire a potențialului reproductiv al populației și, pe termen mediu, creșterea ratei natalității și diminuarea procesului de îmbătrânire demografică. Găsirea unor soluții de a motiva, inclusiv financiar, tinerele mame, în plus față de ceea ce li se oferă acum. Se recomandă implementarea unor politici publice și dezvoltarea unei infrastructuri care să ofere suport părinților, pentru a putea exista un echilibru între sarcinile profesionale și cele parentale. De asemenea, este prioritară găsirea unor soluții moderne, adecvate, cum ar fi munca de acasă în cazul tinerelor mame,

care astfel nu ar mai trebui să se deplaseze fizic la locul de muncă, și nici nu ar pierde contactul cu mediul profesional în care activează, acolo unde este posibil.

O altă prioritară ar trebui să vizeze Tranziția forței de muncă spre sectoarele economice cu valoare adăugată mare și pregătirea acestora pentru meseriile viitorului. De asemenea, trebuie identificate soluțiile de angajare a persoanelor șomere, inclusiv prin implementarea unor instrumente dedicate pentru cele încadrate ca având dificultăți de ocupare, precum și Creșterea calității și a eficienței programelor autorizate de formare profesională, inclusiv prin încurajarea diversificării acestora și a consolidării parteneriatelor între sectorul public și cel privat.

Trebuie luate măsuri pentru Eradicarea comunităților marginalizate care trăiesc în așezări informale, astfel încât acestora să le fie asigurate condiții decente de trai și o integrare corespunzătoare în societate, respectiv pe piața muncii.

Una dintre principalele disfuncționalități în **infrastructura de educație** vizează necorelarea dezvoltării rezidențiale accelerate din zonele urbane și periurbane cu prezența unor unități de învățământ în noile zone rezidențiale (de exemplu la Șelimbăr). Rezultă un deficit de unități de învățământ, la toate nivelurile (creșe, grădinițe, școli), în aceste arii rezidențiale, în general locuite de familii tinere, cu copii. Acest fapt atrage după sine o creștere a navetismului și o supra-aglomerare a unităților de învățământ din centrele orașelor, cu precădere în municipiul Sibiu.

Pe de altă parte, în opoziție cu situația descrisă, mai ales în mediul rural există numeroase unități de învățământ (de exemplu la Ludoș, Râu Sadului, Apoldu de Jos, Alma, Bruiu, dar și în multe alte comune) care funcționează cu un număr foarte redus de elevi, cu clase cu predare simultană, ceea ce afectează calitatea procesului educațional.

O altă problemă o reprezintă uzura fizică și morală a majorității clădirilor care adăpostesc unități de învățământ. Multe din aceste clădiri datează din perioada comunistă, iar unele chiar de mai demult, rezultând uneori deficiențe structurale sau incompatibilități cu necesitățile învățământului din perioada actuală.

Pe lângă acestea, se poate constata și gradul de dotare insuficient, în special în mediul rural, dar și în unele orașe mici, unde nu există laboratoare, terenuri de sport, săli de gimnastică, ateliere școlare sau calculatoare și echipamente IT. În șapte comune, Brădeni, Chirpăr, Merghindeal, Mihăileni, Râu Sadului, Șeica Mare și Șelimbăr, nu există nici un laborator în unitățile de învățământ. Cu foarte puțin excepții (Târnavă, Turnu Roșu, Cârța, Roșia), unitățile de învățământ din mediul rural nu (mai) includ ateliere școlare, deși multe au avut cândva. Ateliere școlare lipsesc de altfel și din unitățile de învățământ din câteva orașe (Avrig, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului și Tâlmăciu).

În privința terenurilor de sport, surprinzător, situația cea mai deficitară se înregistrează în municipiul Sibiu, unde doar 10 din cele 16 licee dispun de un teren de sport. De asemenea, niciuna din cele două unități de

învățământ liceal și profesional din orașul Dumbrăveni nu are un teren de sport, iar acesta lipsește și la liceul din Copșa Mică, precum și la școala profesională din Iacobeni. Aproximativ jumătate din comune, în special cele din jumătatea nordică a județului, nu au nici un teren de sport în unitățile de învățământ primar și gimnazial. Sălile de gimnastică lipsesc în unitățile de învățământ liceal și profesional din orașul Săliște și comunele Târnava și Iacobeni. Cea mai gravă situație se înregistrează în cazul școlilor care nu au nici teren de sport, nici sală de gimnastică, cum se întâmplă în unele comune din Podișul Hârtibaciului (Iacobeni, Șeica Mare, Bruuiu, Chirpăr, Mihăileni), Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente (Micăsasa, Hoghilag, Bazna), Podișul Secașelor (Ludoș) sau Depresiunea Făgărașului (Cârțișoara).

O altă problemă cu caracter general este lipsa personalului didactic calificat, mai ales la anumite materii și în special în mediul rural, mai ales în comunele mai depărtate de centrele urbane principale, unde cadrele didactice calificate nu doresc să predea deoarece naveta este costisitoare, nu există facilități de cazare sau profesorii nu doresc să le acceseze, condițiile de lucru și salariul nu aduc nici o motivație suplimentară, iar mulți dintre tinerii calificați care ajung la un moment dat la aceste școli într-un anumit context își doresc să plece, și astfel problema se perpetuează.

Pe de altă parte, există și un anumit dezinteres pentru școală și față de educație, în ansamblu, în rândul anumitor categorii sociale, cu precădere în mediul rural, dar și în unele orașe. La aceasta se adaugă presiunea economică și socială, fapt care determină o rată crescută a abandonului școlar, în special în rândul copiilor proveniți din familii sărace, marginalizate, din zone defavorizate. O problemă suplimentară în acest caz o reprezintă accesibilitatea scăzută la educație (în special în ciclul liceal, dar uneori și în cel gimnazial) a copiilor proveniți din medii defavorizate sau a celor care locuiesc în sate mici, și care nu dispun decât de școală primară în localitate, fiind astfel nevoiți să se deplaseze zilnic în altă localitate pentru studiile la nivel gimnazial, în vreme ce la nivel liceal situația se generalizează pentru aproape toate comunele din județ și chiar și în cazul orașului Ocna Sibiului, singurul centru urban din județ care nu dispune de o unitate de învățământ liceal sau profesional.

Învățământul alternativ nu beneficiază de suficient suport. Palatul Copiilor din municipiul Sibiu funcționează într-o locație nesatisfăcătoare, care nu (mai) permite desfășurarea tuturor activităților ce s-ar derula în mod obișnuit, și într-o zonă a orașului relativ depărtată de centru, fiind astfel mai greu accesibil elevilor. Centrul Județean de Excelență Sibiu funcționează de asemenea într-un spațiu foarte restrâns, având un spațiu administrativ foarte mic, și un singur post didactic, în vreme ce activitățile cu elevii de înaltă performanță se desfășoară în spații puse la dispoziție prin bunăvoința altor unități de învățământ din municipiul Sibiu sau din județ (Mediaș, Agnita, Săliște), cu ajutorul a peste 70 de cadre didactice voluntare. Construcția de noi unități de învățământ în zonele urbane și periurbane cu dezvoltare rezidențială accelerată este o prioritate, deoarece aceste arii suferă de un deficit de unități de învățământ (creșe, grădinițe, școli), în contextul în care aceste zone sunt predominant locuite de familii tinere, cu mulți copii.

Această situație se înregistrează la Șelimbăr, la Cisnădie, dar și în unele cartiere noi din municipiile Sibiu sau Mediaș, sau în apropierea acestora. O soluție ar fi ca primăriile în cauză să discute cu dezvoltatorii imobiliari, mai ales cei care construiesc cartiere de o anumită mărime, realizarea unui parteneriat care să presupună, între altele, și construcția de noi unități de învățământ în noile cartiere, sau cel puțin conservarea unor anumite spații pentru construcția ulterioară a acestora.

O altă prioritate ar fi reprezentată de reabilitarea unităților de învățământ, mai ales a celor care au un grad mai ridicat de degradare, sau a celor mai vechi. Deși există deja, de mulți ani, fonduri disponibile pentru reabilitarea și chiar construcția de noi unități de învățământ, și unele dintre acestea au fost accesate cu succes de autoritățile locale, încă există numeroase unități de învățământ, în special în mediul rural, care nu au beneficiat de programe de reabilitare, și oferă condiții deplorabile de învățământ. Asigurarea unor condiții elementare pentru desfășurarea normală a procesului educațional reprezintă premisa de bază pentru orice unitate de învățământ. Îmbunătățirea acestor condiții ar crește și atractivitatea unităților de învățământ în cauză.

Creșterea atractivității școlilor din cartiere este și principala soluție pentru a reglementa situația unităților de învățământ prestigioase și supra-aglomerate din centrele celor două municipii, Sibiu și Mediaș, în special la ciclul primar și gimnazial. Situația nu se poate echilibra decât în măsura în care și școlile din cartiere vor câștiga la rândul lor în prestigiu, prin oferirea unui învățământ de calitate, a unor clase cu un anumit specific, similare cu ce se oferă la școlile din centru (de exemplu, clase cu predare intensivă a unor limbi străine sau cu predare în limba germană).

O soluție pe termen lung, asociată cu cea menționată, este și creșterea gradului de dotare al unităților de învățământ, cu precădere în mediul rural. Deși în unele cazuri dotarea este mai dificilă (de exemplu terenurile de sport sau sălile de gimnastică necesită spații extinse și fonduri consistente), amenajarea unor săli de clasă ca laboratoare sau ateliere școlare, precum și dotarea cu calculatoare și echipamente IT se pot realiza cu mai mare ușurință, prin accesarea unor fonduri europene sau guvernamentale.

Unitățile de învățământ din mediul rural nu trebuie să fie atractive doar pentru elevi, ci și pentru personalul didactic calificat. Acolo unde este necesar, și unde personalul didactic calificat lipsește (la anumite materii), autoritățile locale trebuie să găsească soluții pentru a atrage profesori, învățătoare sau educatoare la unitățile de învățământ din comunele respective, furnizând anumite facilități (transport și cazare gratuite, la modul ideal) pentru acele cadre didactice care ar fi dispuse să vină și să predea în aceste unități de învățământ.

În vederea prevenirii abandonului școlar, trebuie avută în vedere acordarea de servicii de consiliere elevilor proveniți din medii defavorizate sau cu probleme economice și sociale deosebite. Pentru a crește accesibilitatea la educație, este necesară organizarea transportului cu autobuzele școlare a copiilor din zonele rurale defavorizate, marginalizate sau greu accesibile. Deși autobuzele școlare funcționează deja,

ele sunt limitate la o singură comună (sau oraș), și vizează de multe ori doar transportul la școala gimnazială din centrul de comună a elevilor din satele aparținătoare. Elevii de liceu sunt însă de cele mai multe ori obligați să găsească singuri soluții pentru transportul zilnic spre și dinspre liceul unde studiază, sau să găsească cazare în centrele urbane, acolo unde unitatea de învățământ liceal sau profesional nu dispune de internat.

Pentru a diminua ponderea celor care pleacă să studieze la universități din afara județului Sibiu (inclusiv în străinătate), este necesară creșterea atractivității și competitivității instituțiilor de învățământ universitar din municipiul Sibiu. Ele sunt deja foarte competitive la nivel național, însă standardele academice trebuie constant menținute la un nivel foarte înalt, pentru a răspunde exigențelor de pe piața învățământului superior.

Autoritățile locale din principalele municipii și orașe trebuie să găsească soluții pentru extinderea spațiilor educaționale din centrele acestor localități urbane. În special în municipiul Sibiu, școlile din zona centrală se confruntă cu un deficit de spațiu și sunt supra-aglomerate, depășind uneori numărul maxim de elevi prevăzut într-o clasă (22 de elevi la ciclul primar, 26 de elevi la ciclul gimnazial). În plus, sunt necesare spații și chiar clădiri întregi pentru a găzdui anumite instituții cu un rol educațional important, precum Palatul Copiilor Sibiu sau Centrul Județean de Excelență Sibiu.

Principala disfuncționalitate în privința **infrastructurii de sănătate** o reprezintă uzura fizică și morală a majorității clădirilor care adăpostesc spitale, policlinici și cabinete medicale, și care în multe cazuri datează din perioada comunistă și chiar de mai demult. În plus, sunt unele spitale (de exemplu, Spitalul de Pediatrie Sibiu) care dețin aparatură medicală, dar care nu au suficiente spații pentru ca aparatura medicală să fie complet operațională și eficientă. De asemenea, este necesară o nouă bază pentru Serviciul Public Județean de Ambulanță Sibiu în zona centurii (a autostrăzii A1), deoarece în prezent clădirea care adăpostește sediul Serviciului Public Județean de Ambulanță este situată într-o zonă foarte aglomerată, fapt care îngreunează accesul ambulanțelor spre și dinspre pacienții cu probleme medicale urgente. Pe de altă parte, la Mediaș există un nou sediu pentru Serviciul Ambulanță, dar nu există suficiente ambulanțe.

Majoritatea orașelor (cu excepția municipiilor Sibiu și Mediaș și a orașelor Agnita și Cisnădie) și comunele nu au însă deloc spitale, și, de cele mai multe ori, nici cabinete medicale de specialitate, cu toate că în ultimii ani a crescut numărul de cazuri de internări în spitale, în condițiile accelerării procesului de îmbătrânire demografică și de creștere a morbidității. Pentru un consult de specialitate, populația din aceste localități este nevoită să se deplaseze la cabinetele medicale de specialitate sau la cele din ambulatoriile spitalelor din orașele mai mari, în ciuda limitărilor impuse uneori de vârsta înaintată sau de starea de sănătate. Accesibilitatea deficitară la servicii medicale de specialitate a populației din mediul rural rămâne o problemă greu de soluționat.

Mai mult decât atât, nici măcar asistența medicală primară nu este furnizată peste tot în mediul rural. În unele comune, nu există cabinete medicale de nici un fel (Ludoș, Alma, Brădeni), iar în alte comune (Apoldu de Jos, Ațel, Cârța, Cârțișoara, Chirpăr, Hoghilag, Marpod, Moșna, Râu Sadului și Târnavă), deși există cabinetele medicale, nu există medici de familie sau generaliști care să deservească populația din acele comune. În plus, numeroși medici de familie care au sediul în comune din județul Sibiu se apropie de vârsta pensionării, și, în viitorul apropiat se va produce un val de pensionări care va genera o adâncire a crizei care deja există în ceea ce privește asistența medicală primară din mediul rural.

În comunele în care nu există cabinete medicale, pe lângă faptul că lipsește un medic (de familie sau generalist), lipsește și personalul sanitar mediu. Acesta lipsește și din alte comune (de exemplu la Marpod). De altfel, la nivel general, se constată deficiențe în privința personalului medical calificat, atât a medicilor, cât și a asistentelor medicale.

Situația este și mai gravă în cazul cabinetelor stomatologice, care lipsesc în aproape jumătate din comunele din județul Sibiu. Cele 18 comune care nu dețin cabinet stomatologic se localizează în special în partea centrală sau nordică a județului, cu precădere în Podișul Hârtibaciului și în Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente, în vreme ce în partea de sud a județului doar două comune se află în această situație (Râu Sadului, cea mai mică comună din județ, și Boița). Există însă, în plus, și 6 comune unde nu există deloc medic stomatolog, deși ar exista cabinet stomatologic.

De asemenea, farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în aproape jumătate din comunele din județul Sibiu. Majoritatea celor 18 comune unde nu există nici farmacie, și nici punct farmaceutic, sunt localizate în Podișul Hârtibaciului, în special în partea centrală a acestuia, precum și în Podișul Secașelor și în Culoarul Târnavei Mari și dealurile adiacente.

O altă disfuncționalitate care este des menționată în discuțiile cu reprezentanții spitalelor și cu medicii de familie este maniera deficitară în care funcționează sistemele informatice, precum și alte chestiuni birocratice, care deseori țin în loc pacienții, prelungesc în mod nepotrivit timpii de așteptare pentru acordarea consultațiilor sau pentru efectuarea procedurilor, chiar și în cazurile cele mai grave și de urgență maximă.

Una din principalele soluții de eliminare a unora dintre disfuncționalitățile existente în infrastructura de sănătate este construcția de noi spitale, policlinici și cabinete medicale, și reabilitarea celor existente. În acest sens, deja există un proiect foarte avansat, al Consiliului Județean Sibiu, care prevede construcția unui sediu nou pentru Spitalul Județean Sibiu, care va deservi întregul județ. De asemenea, trebuie avută în vedere o nouă clădire (o nouă bază) pentru Serviciul Public Județean de Ambulanță Sibiu, într-o zonă mai ușor accesibilă și mai puțin aglomerată, pentru a îmbunătăți timpii de acces către și dinspre pacienții cu urgențe medicale.

În privința serviciilor medicale de specialitate, o idee care s-a dovedit utilă și care poate fi aplicată cu succes și în viitor este aceea a caravelor mobile, care să se deplaseze periodic în satele din județul Sibiu, și în cadrul cărora medicii specialiști să poată acorda consultații persoanelor din aceste localități care au dificultăți în a accesa serviciile de specialitate din orașe. O altă variantă o reprezintă programul de telemedicină, care a funcționat în bune condiții și în perioada de pandemie, dar care are unele limitări inerente.

În mediul rural, este foarte important ca autoritățile locale să poată acorda facilități (transport, cazare) personalului medical, atât medicilor, cât și personalului sanitar mediu, în vederea unei mai bune acoperiri teritoriale cu servicii medicale primare. Este necesară înființarea cu prioritate a cabinetelor medicale de familie sau a celor de medicină generală în comunele unde acestea lipsesc și găsirea de spații pentru cabinete medicale în satele aparținătoare, unde medicii să poată consulta periodic pacienții nedepasabili sau greu deplasabili din aceste sate.

În același spirit, este necesară înființarea de cabinete stomatologice și de puncte farmaceutice în comunele unde acestea lipsesc, chiar și cu un program redus, prin furnizarea de spații în regim de comodat medicilor dentiști, respectiv farmaciștilor, de către autoritățile locale.

Dezvoltarea serviciilor de sănătate mentală reprezintă de asemenea o prioritate la nivelul județului Sibiu.

La un nivel mai general, dezvoltarea și creșterea eficienței sistemelor informatice medicale vor avea ca efect acte medicale mai eficiente, cu rezultate mai bune, și scăderea timpilor de așteptare a pacienților.

Principala problemă cu care se confruntă **serviciile de asistență socială** din județul Sibiu este subfinanțarea, respectiv sunt insuficiente fonduri care se acordă acestui domeniu. Consultările cu actorii cheie teritoriali confirmă faptul că la nivelul județului Sibiu se simte nevoia creșterii bugetului pentru servicii de asistență socială, în detrimentul acordării de beneficii sociale, care creează dependență, în condițiile în care costul și impactul este similar și se poate asigura sustenabilitatea serviciilor dezvoltate. Deși în ultima perioadă au fost făcute progrese în acest sens, în continuare trebuie făcute eforturi de extindere a acoperirii cu servicii sociale, în special în mediul rural. La aceasta se adaugă insuficiența acoperire cu personal calificat și volumul mare de lucru, fapt care scade calitatea serviciilor sociale.

În plus, lipsește infrastructura fizică (clădirile și spațiile) pentru înființarea de noi servicii sociale, care ar fi cât se poate de necesare în contextul actual. Accentul ar trebui să se pună pe prevenire, dar serviciile de asistență socială, cu deosebire în mediul rural, lipsesc din multe comune. Se constată că din totalul de 64 de primării existente la nivel județean, doar 27 aveau acreditare pentru furnizarea de servicii sociale, restul primăriilor fiind radiate din Registrul electronic unic al serviciilor sociale, deoarece nu au reușit să înființeze servicii sociale în primii 3 ani de la data eliberării certificatului de acreditare sau nu au primit licență de funcționare pentru serviciile sociale înființate. Furnizarea de servicii sociale este insuficientă în zonele rurale (personal insuficient, personal slab calificat), capacitatea SPAS-urilor de a adresa problemele sociale

locale și a răspunde nevoilor specifice din comunitate fiind adeseori redusă. O altă problemă identificată la nivelul comunităților rurale este reprezentată de accentul pus pe acordarea de beneficii sociale și alocarea unor resurse limitate de timp pentru acordarea de servicii sociale/servicii de prevenție. În ceea ce privește ONG-urile care activează în domeniul asistenței sociale, principalele probleme sunt reprezentate de insecuritatea financiară și imposibilitatea asigurării cofinanțării pentru implementarea proiectelor și lipsa de sprijin financiar pentru serviciile pe care le au deja în grijă.

Din păcate, scăderea nivelului de trai din ultima perioadă are efecte negative și neașteptate mai ales în comunitățile marginalizate, rezultând în nivele tot mai crescute ale sărăciei și ale excluziunii sociale.

Cele mai grave probleme se înregistrează în cazul persoanelor vârstnice. Momentan, există un singur cămin public (al Direcției de Asistență Socială Sibiu), care acordă servicii rezidențiale persoanelor vârstnice, și o singură cantină socială licențiată de ministerul de resort. Căminele private sunt accesibile doar persoanelor vârstnice cu un anumit nivel de trai și de venituri. Fenomenul de îmbătrânire a populației creează presiuni asupra sistemului social, care trebuie adaptat în vederea reducerii costurilor cu beneficiile sociale și orientat spre dezvoltarea de servicii sociale care să asigure independență pentru beneficiari și să faciliteze integrarea lor în comunitate. La nivelul județului Sibiu nu funcționează centre de tip respiro/centre de criză pentru persoane vârstnice, centre de zi de asistență și recuperare, locuințe protejate pentru persoane vârstnice, ci sunt licențiate și funcționează centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber (tip club) și servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice. Cu toate acestea, și serviciile de îngrijire la domiciliu sunt slab dezvoltate.

Pentru persoanele adulte cu venituri scăzute, nu există suficiente locuințe sociale, cu precădere în municipiile Sibiu și Mediaș, unde cererea este foarte mare, dar criteriile de acordare a acestora (atunci când există) nu țin suficient de mult cont de vulnerabilitatea persoanelor care depun cereri. De cele mai multe ori, persoanele fără adăpost sau familiile cele mai vulnerabile, care locuiesc în condiții cu mult sub standardele obișnuite, de obicei supra-aglomerate, nu întrunesc punctajele necesare pentru a primi o locuință socială. De asemenea, în județul Sibiu există evacuări pentru care nu se găsesc alternative de locuire, ceea ce conduce la creșterea numărului de oameni fără adăpost sau care locuiesc în case supraaglomerate, în casele propriilor familii, fără să aibă siguranța unui trai independent.

În privința copiilor, nu există suficiente centre pentru prevenirea delincvenței juvenile iar serviciile specializate pentru copiii cu cerințe educative speciale sunt insuficiente. Alte servicii insuficient dezvoltate la nivel județean sunt programele de terapie comportamentală pentru copiii cu handicap grav.

Există un deficit de servicii sociale pentru persoanele cu dizabilități, în special pentru persoanele care nu au aparținători și au probleme psihice grave. Politica națională în domeniu prevede o dezinstituționalizare a persoanelor cu probleme psihice grave, dar această politică ar trebui susținută de crearea unor condiții minimale în comunitate. Aceste persoane primesc asistență medicală de specialitate, pe o perioadă scurtă

de timp, în spitalele de specialitate, dar după această perioadă revin în comunitate, neavând locuri disponibile în cadrul centrelor socio-medicale specializate.

În primul rând, există (chiar și la nivel național, nu doar județean) necesitatea creșterii fondurilor acordate pentru servicii de asistență socială, în detrimentul fondurilor pentru beneficii sociale, care creează dependență. Deși în ultima perioadă au fost făcute progrese în acest sens, în continuare trebuie făcute eforturi de extindere a acoperirii cu servicii sociale, în special în mediul rural. O soluție binevenită ar fi angajarea de personal calificat în domeniul asistenței sociale, în cadrul Serviciilor Publice de Asistență Socială, în vederea creșterii calității serviciilor sociale. În ceea ce privește pregătirea resurselor umane din domeniul asistenței sociale, analiza de teren a evidențiat nevoia de formare profesională continuă și îmbunătățire a competențelor profesionale, în special pentru persoanele din cadrul Serviciilor Publice de Asistență Socială, care activează la nivelul comunelor din județ. Una dintre competențele care trebuie dezvoltate pentru SPAS-uri este cea de management al proiectelor, în vederea atragerii de finanțări europene, care să conducă la implementarea unor proiecte cu impact asupra dezvoltării comunităților locale. Pe de altă parte, furnizorii privați de servicii sociale de la nivelul județului Sibiu oferă servicii de calitate și creează modele de bună practică, obținând rezultate foarte bune, iar aceștia trebuie la rândul lor sprijiniți de autoritățile locale și județene.

De asemenea, este necesară construcția de noi clădiri destinate serviciilor sociale. Printre altele, ar fi de dorit construcția sau amenajarea de noi cămine publice și cantine sociale, destinate persoanelor vârstnice vulnerabile.

O soluție complexă ar fi combaterea sărăciei și a excluziunii sociale prin accesarea unor programe de finanțare promovate de Uniunea Europeană și de Guvernul României.

Construcția de locuințe sociale, în special în municipiile Sibiu și Mediaș, care să fie acordate cu prioritate persoanelor fără adăpost și familiilor vulnerabile, ar fi absolut necesară. Un program integrat de îmbunătățire a infrastructurii și condițiilor de locuire în zonele marginalizate este esențial. Acest program ar trebui adresat inclusiv populației din satele sibiene, mai ales din zonele marginalizate. Ar trebui avute în vedere locuințe sociale pentru categorii vulnerabile, nu doar tipul de locuințe pe care primăriile le au în portofoliu, existând nevoia de diversificare a acestei oferte și de concentrare pe zona de locuitori din zonele marginalizate. Investițiile în calitatea locuirii sunt o prioritate zero pentru mediul rural și vor genera efecte secundare pozitive și pentru alte domenii, precum educație, ocupare, stare de sănătate

Totodată, este de dorit înființarea de centre pentru prevenirea delincvenței juvenile și pentru copiii cu probleme comportamentale grave și crearea de servicii specializate suplimentare pentru copiii cu cerințe educative speciale. În ceea ce privește copiii care provin din sistemul de protecție, dezvoltarea rețelei de asistenți maternali reprezintă o soluție pentru finalizarea procesului de dezinstituționalizare.

În plus, este nevoie de crearea de servicii sociale suplimentare pentru persoanele care nu au aparținători și care au probleme psihice grave. Aprobarea posturilor de Asistenți Personali Profesioniști și recrutarea persoanelor pentru ocuparea acestor posturi reprezintă o soluție în vederea asigurării, la domiciliul acestora, a îngrijirii și protecției adulților cu handicap grav sau accentuat, în baza nevoilor individuale ale acestora.

Există necesitatea unei mai bune comunicări și colaborări între ONG-uri și autoritățile publice. ONG-urile au nevoie de sprijinul autorităților publice pentru a implementa proiecte, având mobilitatea de a înființa servicii de îngrijire la domiciliu sau servicii de sprijin pentru urgențe. Mai mult decât atât, ONG-urile își doresc să fie parteneri ai instituțiilor publice în furnizarea de servicii sociale, cu drepturi egale cu instituțiile publice, având expertiza necesară și personal calificat în domeniu, pentru a oferi servicii de calitate. Dacă la nivel județean s-ar opta pentru contractarea serviciilor sociale, rolul DGASPC Sibiu ar fi preponderent de monitorizare și evaluare și mai puțin de furnizare de servicii.

Ar trebui totodată crescută comunicarea și transparența, astfel încât problemele existente în domeniul social să fie conștientizate și cunoscute de membrii societății, de exemplu, prin cartografierea nevoilor sociale ale județului sub formă de infografice astfel încât cetățenii de rând să înțeleagă exact care sunt cele mai mari probleme ale comunității. În acest fel, problemele sociale ar căpăta vizibilitate, care ar genera mai mult interes din partea societății și a potențialilor finanțatori.

Principala prioritate curentă este reprezentată de finalizarea procesului de reformă în domeniul asistenței sociale și din acest punct de vedere, spațiile trebuie adaptate pentru a răspunde cerințelor legislative. Astfel, este necesară reducerea numărului de locuri din centrele rezidențiale pentru adulți cu capacitate mare, astfel încât acestea să nu depășească 50 de locuri.

Analiza **structurilor sportive** pe medii de rezidență indică o discrepantă mare între mediul urban și cel rural, acesta din urmă beneficiind de prezența a doar 12,1% din totalul structurilor sportive existente la nivelul județului Sibiu. Astfel, în județul Sibiu existau la începutul anului 2023, conform Registrului Sportiv al MTS, 196 de structuri sportive în mediul urban și 27 de structuri sportive în mediul rural. Majoritatea structurilor sportive din mediul rural sunt localizate în comuna Șelimbăr și în alte comune din imediata apropiere a municipiului Sibiu (Rășinari, Gura Râului, Cristian, Șura Mare, Șura Mică, Poplaca). Cele 27 structuri sportive existente în mediul rural acoperă doar 14 din cele 53 de comune ale județului, așadar, gradul de acoperire cu structuri sportive în mediul rural este de doar 26,4%.

Principala problemă existentă în domeniul sportului la nivelul județului Sibiu este reprezentată de slaba dezvoltare a infrastructurii sportive, atât în ceea ce privește numărul de baze sportive (au existat baze sportive care au fost demolate sau și-au schimbat destinația, fără a se construi altele în locul lor, deși aceste acțiuni ar trebui întreprinse prin Hotărâri de Guvern), cât și în ceea ce privește starea acestora. De exemplu, bazinul de înot, terenul de rugby, baza hipică din Vasile Aaron, administrate de MTS, se află într-

o stare foarte proastă. În același timp, deși cerința pentru practicarea sportului de masă este mare, copiii și părinții lor au anumite standarde pe care le urmăresc în momentul în care aleg un anumit sport, astfel că trebuie găsite soluții pentru asigurarea unor condiții minime, inclusiv de igienă, în cadrul bazelor sportive, astfel încât copiii să fie atrași de practicarea sporturilor. Și în ceea ce privește sportul de performanță, condițiile ar putea fi îmbunătățite, astfel încât sportivii să beneficieze de condiții similare cu cele ale sportivilor din alte țări. De exemplu, la nivel național și implicit în județul Sibiu, nu există baze pentru refacerea organismului după efort. În lipsa unei infrastructuri adecvate, accesul pentru practicarea sportului de performanță și a sportului de masă este limitat, iar dezvoltarea acestui domeniu este afectată semnificativ.

O altă problemă identificată în urma analizei de teren efectuate vizează problema cabinetului medical sportiv. Pentru ca sportivii să poată participa la competițiile sportive, conform prevederilor Legii Educației Fizice și Sportului nr. 69/2000, au nevoie de viza medicului sportiv de specialitate. În prezent, la nivelul județului Sibiu există un singur cabinet medical sportiv, insuficient pentru necesitățile unui număr mare de sportivi din județ.

În lipsa unei strategii concrete de dezvoltare și a unei infrastructuri adecvate, un număr mare de structuri sportive au fost create doar pentru accesarea fondurilor acordate de Consiliul Județean Sibiu sau de Primăria Municipiului Sibiu, fără a avea o contribuție semnificativă la o dezvoltare sustenabilă a domeniului sport. În plus, există ramuri sportive cu tradiție în județ, pentru care nu au fost depuse proiecte nici pe Agenda Consiliului Județean Sibiu, nici pe cea a municipiului Sibiu, precum înotul, atletismul, boxul, schiul, sau tenisul de masă.

O problemă de nivel general este și scăderea interesului pentru activitățile sportive, în special în rândul copiilor și tinerilor. Practicarea sportului devine tot mai dificilă, în condițiile accesibilității tot mai reduse și scăderii numărului de spații adecvate pentru activitățile sportive, iar mirajul calculatorului, televizorului sau a consolei pentru jocuri îi îndepărtează tot mai mult pe copii și pe tineri de activitățile în aer liber, în general, și de cele sportive, în special

Este pregnantă nevoia de sprijinire a dezvoltării sportului în mediul rural, de exemplu, prin înființarea de asociații sportive care să dezvolte sportul în mediul rural și să atragă copiii spre practicarea sportului sau prin crearea unui protocol între Consiliul Județean, ISJ Sibiu și Facultatea de Educație Fizică și Sport.

O prioritate absolută trebuie să fie dezvoltarea infrastructurii sportive, atât în ceea ce privește numărul de baze sportive, cât și în ceea ce privește starea acestora. Trebuie găsite soluții pentru asigurarea unor condiții minime, inclusiv de igienă, în cadrul bazelor sportive, astfel încât copiii să fie atrași de practicarea sporturilor. Și în ceea ce privește sportul de performanță, condițiile ar putea fi îmbunătățite, astfel încât sportivii să beneficieze de condiții similare cu cele ale sportivilor din alte țări. De exemplu, ar trebui create condiții pentru refacerea organismului după efort.

În privința cabinetului medical sportiv, având în vedere că acest cabinet medical deservește întreg județul, ar trebui luată în considerare și crearea unuia sau mai multor cabinete medicale sportive și în alte localități din județ, precum Mediaș, precum și alocarea a 2 medici sportivi suplimentari, pentru cabinetul actual de la Sibiu.

În vederea accesării fondurilor, este importantă informarea persoanelor din cluburile care nu au accesat fonduri nici de la Consiliul Județean Sibiu, nici de la Primăria Municipiului Sibiu, în vederea explicării modalităților de accesare a fondurilor acestor entități și conștientizării importanței implementării de proiecte care să sprijine dezvoltarea sportului.

Infrastructura de agrement din județul Sibiu este deficitară, în special în raport cu cererea existentă. De exemplu, există un număr relativ mic de pârtii de schi, insuficiente trasee pentru cicloturism, insuficiente trasee marcate pentru drumeții (și marcaje vechi, uneori greu vizibile sau chiar deja dispărute în anumite zone), insuficiente spații verzi, amenajate pentru agrement, atât în centrele urbane, cât și în mediul rural.

În general, infrastructura de agrement se adresează aproape exclusiv unui public extrem de restrâns, de cele mai multe ori de proveniență urbană și de vârstă tânără, care are exigențe destul de ridicate în acest sens, astfel încât este necesară o permanentă adaptare la aceste exigențe. Infrastructura de agrement existentă nu reușește să se adreseze și unui public mai larg, sau persoanelor vârstnice, care probabil nu au condiția fizică necesară practicării unor anumitor sporturi (schi, cicloturism, sporturi nautice, alpinism și escaladă, sporturi extreme). De asemenea, cu relativ puține excepții, infrastructura de agrement lipsește aproape cu desăvârșire din mediul rural, în afara ariilor montane și a stațiunilor turistice.

Principalele stațiuni turistice din județ (Păltiniș, Bazna, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului) nu oferă suficiente alternative de agrement turiștilor veniți în aceste stațiuni. Aproape fiecare dintre aceste stațiuni a dezvoltat doar o singură latură a agrementului, pentru care de altfel au și devenit vestite, dar există suficient spațiu pentru o diversificare a ofertei și pentru furnizarea unor servicii de agrement complementare celor existente.

O propunere ar viza deschiderea de noi pârtii de schi și chiar a noi domenii schiabile în județ, având în vedere cererea existentă, dar și existența condițiilor minimale pentru realizarea unor astfel de investiții. De asemenea, în ariile montane, ar fi necesară deschiderea de noi trasee de cicloturism (profitând de existența a numeroase drumuri forestiere), precum și de noi poteci marcate, îndeosebi în zonele deficitare din Munții Făgăraș, Cindrel și Lotrului. Pe de altă parte, este necesară menținerea marcajelor existente, și remarcarea traseelor acolo unde marcajele sunt atât de vechi încât nu mai sunt (aproape deloc) vizibile.

Infrastructura de agrement nu ar trebui să fie accesibilă doar tinerilor sau locuitorilor din marile orașe. Este necesar ca și oamenii mai în vârstă și locuitorii din mediul rural să poată beneficia de oportunități de agrement, chiar și în localitatea lor de domiciliu. Un prim pas în acest sens ar fi crearea de spații dedicate

agrementului, eventual prin transformarea spațiilor verzi existente, sau prin investiții la nivel local în infrastructura de agrement.

Infrastructura de agrement se concentrează cu precădere în stațiunile turistice din județ și în apropierea acestora, precum și în principalele arii montane ale județului Sibiu. Ar fi necesară diversificarea ofertei de agrement existentă în aceste stațiuni (Păltiniș, Bazna, Ocna Sibiului, Miercurea Sibiului), care deocamdată se mulțumesc să furnizeze servicii de agrement specializate, de cele mai multe ori strâns legate de specificul stațiunii. Aceste stațiuni ar trebui să vizeze și furnizarea unor servicii de agrement complementare celor existente.

Una dintre disfuncționalitățile cu caracter general ale **infrastructurii culturale** este interesul tot mai scăzut pentru anumite forme de cultură (mai ales cele tradiționale), fapt care este susținut statistic de datele care indică o scădere a numărului de vizitatori în unele muzee, de cititori în biblioteci, sau de spectatori la anumite spectacole. Perioada de pandemie a fost una deosebit de dificilă pentru multe instituții culturale (teatre, cinematografe, filarmonică, biblioteci, muzee), care au fost nevoite să se "reinventeze", cel puțin temporar, sau să limiteze accesul, uneori chiar să închidă, tot temporar, porțile publicului larg, fapt care a însemnat o lovitură în plus pentru cultură. Multe festivaluri, turnee, concerte, au fost de asemenea anulate. Situația a revenit între timp la normal, dar unele consecințe ale perioadei pandemice se vor resimți și pe termen mediu.

În unele localități care dețin muzee și colecții publice, numărul de vizitatori este foarte redus, chiar la mai puțin de 100 de vizitatori anual (la Cristian, Iacobeni sau Poiana Sibiului), ceea ce pune sub semnul întrebării sustenabilitatea acestor instituții și capacitatea acestora de a atrage potențiali turiști.

Probleme mai grave se înregistrează în cazul bibliotecilor. Dintre bibliotecile publice din județul Sibiu, marea majoritate nu au sedii proprii, funcționând în cămine culturale, primării, case de cultură sau în chirie. Unele administrații locale au decis unificarea fondurilor bibliotecii publice cu cele ale școlilor, pentru a scăpa de grijele localului propriu și ale gestiunii. În acest fel, multe unități administrativ-teritoriale, inclusiv unele orașe (Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului) nu mai dețin biblioteci publice. De asemenea, există patru comune, dintre cele mai mari din județ (Șelimbăr, Gura Râului, Iacobeni și Târnava) care nu au deloc bibliotecă în anul 2021, situație la care s-a ajuns cu precădere în ultimii ani, uneori chiar în pandemie (Șelimbăr și Gura Râului).

În paralel cu scăderea numărului de biblioteci, a scăzut și numărul de volume existente în biblioteci, de la 4.227.291 volume în anul 2015 la 3.923.980 volume în anul 2021. Numărul de cititori activi, înregistrați ca atare la bibliotecile din județul Sibiu, a scăzut dramatic în ultimul deceniu, de la peste 100000 de cititori înainte de anul 2015 (106675 în 2014) la aproximativ jumătate, 54576 de cititori în anul 2019, și la doar 39155 în anul 2021, în condiții de pandemie. Deși este posibil ca pandemia să fi agravat situația numărului de cititori activi, tendința de scădere este una generalizată, având în vedere trecerea în online a unui

număr mare de potențiali cititori, în special tineri, și a diminuării importanței volumelor scrise în favoarea altor forme și manifestări culturale (video și audio) mai atractive, îndeosebi pentru cei din generația tânără. În privința cititorilor activi, se evidențiază discrepanțe mari între mediul urban, care grupează majoritatea cititorilor activi (77,4% în anul 2021), și mediul rural.

Pe de altă parte, mai ales în mediul rural, fondul de carte este unul învechit și neatrăgător pentru majoritatea cititorilor, în special cei tineri. În momentul de față, scăderea numărului de cititori este o consecință a tendinței generale de îmbătrânire demografică și, mai periculos, a dezinteresului tot mai mare a tinerilor față de carte, în general, în favoarea altor forme ale culturii, audio și video, mai ușor de accesat și de înțeles.

În general, manifestările culturale (de orice gen) sunt mult mai reduse în mediul rural, acestea fiind concentrate aproape exclusiv în mediul urban, și cu precădere în municipiul Sibiu.

Biblioteca Județeană ASTRA se confruntă cu o creștere a costurilor de întreținere, astfel că, în ceea ce privește bugetul pentru achiziția de publicații, acesta scade. De asemenea, spațiul de depozitare este insuficient pentru publicații, iar unele echipamente sunt uzate moral și fizic. Problemele de ordin bugetar logistic cu care se confruntă Biblioteca ASTRA sunt susținute și de datele statistice care arată reducerea anuală a volumelor eliberate și scăderea numărului de cititori activi, așa cum s-a și subliniat deja.

Revitalizarea culturii după perioada dificilă a pandemiei este absolut necesară, și are la bază apetența pentru anumite forme de cultură a populației. De altfel, anumite instituții culturale (precum Filarmonica de Stat Sibiu) au știut mai bine decât altele să se reinventeze și să se adapteze mai bine la restricțiile din perioada pandemiei și în prezent beneficiază de un număr mai ridicat de spectatori decât înainte de pandemie.

Revenirea în forță a spectacolelor, a concertelor și a festivalurilor este de asemenea benefică. Festivalul Internațional de Teatru Sibiu, Sibiu Jazz Festival, Astra Film Fest, ArtMania, Târgul Olarilor, Festivalul Brânzei și Țuicii, Festivalul Național al Tradițiilor Populare, Festivalul Bujorului de Munte, Festivalul Sus pe Muntele din Jina, Târgul Creatorilor Populari, Festivalul medieval „Cetăți Transilvane”, Festivalul-Concurs al Cântecului Popular Românesc „Lucreția Ciobanu”, Festivalul Internațional de Folclor „Cântecele Munților”, și Festivalul Național de Folclor „Ioan Macrea” se numără printre evenimentele care trebuie să aibă continuitate și să fie susținute și de autorități.

Muzeele au trecut la rândul lor printr-o perioadă dificilă. Cu excepția Muzeului Bruckental și a Complexului Național Muzeal "ASTRA" din Sibiu, celelalte muzee au un număr relativ redus de vizitatori, ceea ce sugerează necesitatea adaptării la exigențele unui public modern și a unui turist care nu se mai mulțumește cu o simplă trecere în revistă a unei colecții, ci dorește să atingă, să interacționeze cu exponatele (de preferință cu versiuni digitale sau copii ale acestora), să cunoască detalii suplimentare. Muzeele ar trebui de asemenea să-și fortifice relațiile cu unitățile de învățământ, măcar cu cele din

orizontul local, pentru a atrage periodic elevii, cel puțin în perioadele când are loc "săptămâna altfel" sau "săptămâna verde".

Bibliotecile rămân importante și este necesară susținerea lor de către autoritățile locale (în cazul bibliotecilor publice), respectiv de către unitățile de învățământ (în cazul bibliotecilor școlare). Cele patru comune care nu dețin nici măcar o bibliotecă (Șelimbăr, Gura Râului, Iacobeni și Târnavă) trebuie să găsească soluții pentru (re)înființarea acestora, mai ales că este vorba de comune cu un număr însemnat de locuitori (deci de potențiali cititori). Pentru Biblioteca Județeană ASTRA trebuie găsite soluții adecvate pentru mărirea capacității de depozitare a publicațiilor și înlocuirea echipamentelor uzate moral și fizic. În cazul tuturor bibliotecilor, atragerea unui număr mai mare de cititori se poate realiza prin diverse mijloace, precum crearea unor evenimente la bibliotecă (cu adresabilitate largă, sau strict pentru cititorii de o anumită vârstă, de exemplu cei mai tineri), sau digitalizarea unei părți a volumelor și publicațiilor existente. Deja multe publicații sunt disponibile online, iar aceasta se pare că este tendința care va caracteriza piața de carte și în viitor, având în vedere că unele publicații apar doar în format digital, și se renunță uneori complet la formatul fizic, clasic. În acest sens, ar fi foarte util dacă bibliotecile ar putea continua politica de deschidere spre online, și ar putea amenaja săli cu rețele de calculatoare, de unde să se acceseze diferite volume, disponibile în format digital. În acest fel, s-ar putea rezolva (cel puțin parțial) și problema spațiilor de depozitare.

Este imperios necesar ca tinerii să se regăsească la rândul lor în spațiile bibliotecilor, ceea ce sugerează o adaptare și chiar o reinventare a acestora, prin furnizarea de volume noi, de maxim interes pentru tineri, dar și a unor alte forme de cultură (proiecții de filme, sau de spectacole vizual-auditive, în parteneriat cu alte instituții culturale), care să-i determine pe cei tineri să devină parteneri stabili ai bibliotecilor publice sau școlare.

O idee generoasă ar fi relocarea unora dintre manifestări în spațiul rural, măcar în anumiți ani, și crearea astfel a unei "rotații" din perspectiva locației, ceea ce ar determina și o schimbare de imagine a evenimentului în sine, fapt care în mod normal atrage după sine un interes reînnoit și din partea publicului. În felul acesta, și unele localități rurale ar putea beneficia de unele manifestări culturale de prestigiu, măcar în anumiți ani.

O idee similară este cea a caravelor culturale. Unele instituții culturale din municipiul Sibiu sau din municipiul Mediaș ar putea să organizeze astfel de caravane, care ar avea probabil un mare succes în mediul rural.

Infrastructura religioasă s-a dezvoltat mult în ultimele decenii, începând cu anul 1990, când și în România a existat o libertate religioasă și de credință în adevăratul sens al cuvântului, legiferată și sprijinită și de stat. Din acest punct de vedere, nu se poate vorbi de disfuncționalități evidente în teritoriu. De obicei, lipsa anumitor lăcașuri de cult în noile arii rezidențiale, recent construite, poate fi suplinită prin lăcașurile de cult

deja existente, chiar dacă situate la o distanță mai mare, iar în viitor este posibilă ridicarea de noi lăcașuri de cult, pentru a deservi populația din aceste zone rezidențiale.

Pe de altă parte, există lăcașuri de cult a căror funcție religioasă a devenit mai puțin importantă, în măsura în care credincioșii aparținând cultului respectiv au dispărut aproape complet. Este cazul, îndeosebi, a bisericilor evaghelice de confesiune augustană, care au deservit majoritatea locuitorilor de etnie germană (sași) din județul Sibiu, și din care, în momentul de față, a rămas un număr extrem de redus de enoriași. Bisericile evanghelice de confesiune augustană au așadar mai degrabă o importanță culturală, istorică și turistică, și mai puțin una religioasă, în condițiile în care serviciul religios se mai oficiază doar cu ocazii deosebite în unele dintre ele, mai ales în mediul rural.

Într-o situație similară, poate chiar mai gravă, se află și sinagogile, care sunt în număr mult mai mic, mai exact au mai rămas exact două (câte una la Sibiu și la Mediaș). Având în vedere numărul extrem de mic de evrei, și acestea au momentan mai degrabă o funcție cultural-istorică decât una religioasă.

Lăcașurile de cult aparținând celorlalte confesiuni necesită constant fonduri pentru întreținere și uneori pentru construcția de noi anexe sau chiar noi lăcașuri de cult. Din acest punct de vedere, în multe situații se pot înregistra anumite disfuncționalități temporare în funcționarea adecvată a infrastructurii religioase.

O problemă cu caracter mai general este îndepărtarea de viața religioasă și de credință a generațiilor mai tinere. Aceasta poate deveni o disfuncționalitate majoră în viitor, dacă reprezentanții cultelor nu vor ști să se adapteze la noile tendințe din societate și să readucă credința în sufletele tinerilor. Din această perspectivă, trebuie găsit un echilibru între tradiție și modernitate, pentru ca lăcașurile de cult să nu își piardă menirea lor esențială.

Construcția de noi lăcașuri de cult în zonele rezidențiale mai noi și unde locuitorii nu beneficiază de o infrastructură religioasă adecvată este un aspect de care reprezentanții cultelor, în parteneriat cu autoritățile locale, trebuie să țină cont.

În ceea ce privește lăcașurile de cult aparținând Bisericii Evanghelice de Confesiune Augustană, pe lângă reprezentanții acestui cult (cu sediul central chiar în Sibiu), există numeroase organizații non-guvernamentale, asociații și fundații, constituite de multe ori din fii ai satului răspândiți prin lumea largă (dar preponderent în Germania), care contribuie material la întreținerea acestora. Întrucât aceste lăcașuri de cult reprezintă și monumente istorice și atracții turistice, ar fi de dorit ca și autoritățile abilitate, locale, județene și centrale, să continue să aibă contribuții semnificative la păstrarea în cele mai bune condiții a acestor lăcașuri de cult, care fac deja parte din patrimoniul construit, iar unele sunt înscrise în Patrimoniul Mondial UNESCO.

Sinagogile existente în Sibiu și Mediaș sunt la rândul lor întreținute din fonduri dintre cele mai diverse, având în vedere că actualele comunități evreiești sunt extrem de reduse numeric. Și acestea au statut de monument istoric și au importanță turistică, deși sunt mult mai rar accesate de turiști comparativ cu

bisericile evaghelice. În acest sens, ar trebui să existe o deschidere mai mare a administratorilor sinagogilor către fenomenul turistic, prin crearea unor pagini web, lansarea unor campanii de informare a potențialilor turiști, și parteneriate cu principalele puncte și oficii de informare turistică din municipiile Sibiu și Mediaș, pentru ca sinagogile să reentre în circuitele turistice culturale din cele două orașe.

Educația religioasă a tinerilor (și nu numai a lor) este una dintre misiunile care revin tuturor reprezentanților cultelor. Această educație trebuie să se bazeze pe valorile tradiționale și pe credință, dar trebuie să aibă în vedere și progresul tehnologic, noile tendințe din societate, precum și interesele și dorințele de emancipare ale generației tinere, pentru a nu crea o fractură și mai mare între diferitele culte și organizații religioase și generația tânără.

Informațiile relativ restrânse cu privire la **infrastructura de ordine publică, securitate, pază și protecție și intervenții în situații de urgență** nu permit o analiză de ansamblu a unor posibile disfuncționalități. Totuși, din rapoartele disponibile publicului larg, reiese o anumită creștere a infraționalității în județul Sibiu, ceea ce pare să sugereze și o eficiență mai redusă în ceea ce privește prevenția și combaterea fenomenului infrațional.

Poliția de proximitate (Poliția Locală) s-a înființat doar în cele două municipii, Sibiu și Mediaș, în 7 din cele 9 orașe, și într-o singură comună (Șelimbăr). Două orașe (Ocna Sibiului și Miercurea Sibiului), precum și celelalte comune, nu au înființat servicii publice ale Poliției Locale.

În ceea ce privește infrastructura fizică propriu-zisă, respectiv clădirile care adăpostesc diferitele instituții de ordine publică, securitate, pază și protecție și intervenții în situații de urgență, se constată o anumită uzură fizică și morală a acestora, având în vedere că multe au fost construite în perioada comunistă, iar unele chiar mai demult.

Comandamentul Corpului Multinațional de Sud-Est al NATO (HQ MNC-SE) își are din 2021 sediul la Sibiu, dar încă nu dispune de clădirile și spațiile adecvate pentru funcționarea sa la capacitatea operațională prevăzută. De asemenea, multe clădiri aparținând unor foste unități militare (atât la Sibiu, cât și la Mediaș) se află într-o stare avansată de degradare și constituie spații care afectează negativ imaginea armatei, dar și a localității, prin dezordinea afișată și peisajul dezolant.

Una dintre problemele identificate în teritoriu conform datelor primite de la ISU Sibiu constă în vechimea în exploatare a autospecialelor, astfel că sunt necesare investiții pentru achiziționarea unor autospeciale noi care să le înlocuiască pe cele cu vechime mai mare de 20 de ani, în prezent însă nu există investiții în derulare pentru modernizarea acestora (conform datelor de la ISU Sibiu).

La momentul de față există un număr de 36 de UAT-uri din cadrul județului Sibiu care nu au în dotare autospeciale de intervenție: Coșșa Mică, Săliște, Alma, Apoldu de Jos, Ațel, Bazna, Blăjel, Boița, Brateiu, Bruiu, Chirpăr, Cârța, Cârțișoara, Dârlos, Iacobeni, Loamneș, Ludoș, Marpod, Merghindeal, Micăsasa,

Mihăileni, Nocrich, Păuca, Poplaca, Porumbacu de Jos, Râu Sadului, Roșia, Slimnic, Șeica Mare, Șelimbăr, Șura Mare, Șura Mică, Tilișca, Târnavă, Valea Viilor și Vurpăr.

Fenomenul infracțional trebuie prevenit și combătut printr-o mai bună pregătire a cadrelor din instituțiile de ordine publică, securitate, pază și protecție, și prin permanenta adaptare a acestora la noile procese și realități sociale.

Clădirile care adăpostesc instituțiile de ordine publică, securitate, pază și protecție și intervenții în situații de urgență, trebuie reabilitate și re tehnologizate, respectiv dotate cu aparatură de ultimă generație, pentru a răspunde cât mai eficient noilor provocări din societate. În unele cazuri, trebuie găsite soluții de relocare a anumitor instituții, sau construcția de sedii noi, adecvate, pentru acestea.

În acest sens, de exemplu, Comandamentul Corpului Multinațional de Sud-Est al NATO (HQ MNC-SE) va fi relocat într-un spațiu nou, pe Calea Dumbrăvii (municipiul Sibiu), unde au început deja lucrările de (re)amenajare a fostei Cazărmi 562. Pe de altă parte, Regimentul 46 Sprijin al Comandamentului Corpului Multinațional de Sud-Est al NATO (HQ MNC-SE) va fi localizat în apropierea Aeroportului Internațional Sibiu, cu acces direct de pe Șoseaua Alba Iulia, pe o parte din terenul ocupat de vechea unitate militară de elicoptere (Baza 58 Aeriană Elicoptere Sibiu, fosta UM 01989 Sibiu).

Pentru alte terenuri aparținând de foste baze militare, cu numeroase clădiri în stare avansată de degradare, trebuie găsite soluții de către Ministerul Apărării Naționale, în sensul reabilitării clădirilor existente și închirierii acestora către societăți comerciale sau alți beneficiari, dacă nu se consideră a mai fi deocamdată utile în scopuri militare. Ar fi foarte utile și parteneriatele cu autoritățile locale pentru a se găsi cele mai bune soluții în privința acestor spații, care au un impact peisagistic negativ.

În cazul ISU Sibiu, sunt necesare investiții pentru achiziționarea unor autospeciale noi care să le înlocuiască pe cele cu vechime mai mare de 20 de ani. De asemenea, orașele și comunele care nu dețin autospeciale în acest moment trebuie la rândul lor să investească pentru achiziționarea de autospeciale, în vederea intervențiilor în situații de urgență.

În ce privește Scenariile/alternativele de dezvoltare se pot menționa următoarele:

Scenariul de dezvoltare ar avea în vedere îmbunătățirea accesibilității serviciilor publice din domeniul educației, sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului pentru populația din județul Sibiu.

În privința educației, se are în vedere creșterea calității serviciilor educaționale la toate nivelurile, prin îmbunătățirea constantă a gradului de dotare al unităților de învățământ, precum și prin atragerea și menținerea unui personal didactic calificat și suficient la toate materiile.

Un alt scenariu de dezvoltare, care deja s-a confirmat parțial în perioada de pandemie, este creșterea nivelului de digitalizare în toate unitățile de învățământ.

Pentru un învățământ modern și de calitate, este nevoie și de un număr tot mai mare de consilieri școlari, care să ofere asistență și consiliere elevilor și uneori chiar părinților, în vederea prevenirii și combaterii unor situații dificile, inclusiv a abandonului școlar.

De asemenea, este nevoie de corelarea și armonizarea ofertei educaționale din învățământul universitar, liceal și profesional cu necesitățile de pe piața muncii și cu nevoile de dezvoltare ale tinerei generații. În acest sens, sunt foarte utile parteneriatele dintre unitățile de învățământ și potențialii angajatori din sfera publică și privată, inclusiv în vederea desfășurării de practici instituționale (de tip internship) a elevilor și studenților în cadrul instituțiilor publice sau firmelor private.

Trebuie avută în vedere, pe de altă parte, și dezvoltarea programelor de educație non-formală, a celor de reconversie profesională și a celor de educație pe tot parcursul vieții, care să fie capabile să ajute populația să se adapteze la schimbările permanente de pe piața muncii, într-o societate tot mai dinamică.

Din perspectiva infrastructurii de sănătate, un scenariu favorabil, care deja se întrevede, este construcția de noi unități spitalicești, dotate cu tehnologie modernă, în clădiri construite în acest scop, menite a asigura o îngrijire medicală la cele mai înalte standarde. Construcția noului Spital Județean Sibiu, prin eforturile Consiliului Județean, va reprezenta un însemnat pas înainte în asigurarea asistenței medicale de specialitate pentru pacienții cu boli acute. În același timp, se vor elibera spații absolut necesare în celelalte unități spitalicești, care vor continua să funcționeze, la alți parametri.

Pe termen lung, se poate preziona o dezvoltare calitativă a serviciilor medicale din spitale și din cabinetele medicale specializate, prin îmbunătățirea gradului de dotare cu aparatură medicală, precum și prin atragerea și menținerea unui personal medical calificat, în număr suficient, și a unui personal mediu sanitar competent și suficient. Totodată, scenariul optimist (de dezvoltare) ar presupune și dezvoltarea serviciilor medicale de bază în mediul rural, dar și construcția de așezăminte medico-sociale pentru persoanele vârstnice vulnerabile.

În domeniul asistenței sociale, scenariul favorabil vizează dezvoltarea infrastructurii de asistență socială, și totodată creșterea calității serviciilor sociale din județul Sibiu, prin creșterea numărului de furnizori de servicii sociale, atât publici, cât și privați, și prin creșterea numărului de angajați în domeniul asistenței sociale. De asemenea, este necesară consolidarea și dezvoltarea serviciilor adresate persoanelor cu dizabilități.

Tendențele de dezvoltare a infrastructurii sportive sunt evidente, cel mai recent exemplu în acest sens fiind inaugurarea noului Stadion Municipal din Sibiu, în luna decembrie a anului 2022. O modalitate de susținere a dezvoltării domeniului sportului la nivel județean este reprezentată de finanțarea proiectelor de activitate sportivă, prin intermediul Agendei Sportive. Astfel de agende sportive au fost create și la nivel local (de exemplu, în municipiul Sibiu, municipiul Mediaș, comuna Rășinari, comuna Șelimbăr). Prin intermediul agendelor sportive se vor susține competiții mari organizate la nivel județean, care contribuie

la dezvoltarea sportului, precum Turul Ciclist al Sibiului, Raliul Sibiului, Tenis Sibiu Open, Maratonul Internațional al Sibiului. Totodată, majoritatea cluburilor sportive vor aplica pentru fonduri în vederea aplicării propriilor proiecte de dezvoltare sportivă. Din acest punct de vedere, sportul la nivelul județului Sibiu va continua să se dezvolte, atât la nivel de sport de masă, cât și ca sport de mare performanță. Numărul sportivilor, antrenorilor și arbitrilor va continua să crească.

Dezvoltarea infrastructurii de agrement va fi corelată cu cererea tot mai ridicată pentru agrement, cu precădere din partea locuitorilor din mediul urban. Din fericire, județul Sibiu dispune de toate atuurile naturale și culturale necesare dezvoltării în continuare a infrastructurii de agrement, mai ales în stațiunile existente și în ariile montane.

În domeniul culturii, tendințele pozitive înregistrate pentru anumite forme de cultură vor continua și se vor materializa prin audiențe tot mai ridicate sau constant ridicate în cazul cinematografelelor, a teatrelor, a Filarmonicii de Stat din Sibiu. De asemenea, muzeele de importanță națională, precum Muzeul Bruckental sau Complexul Național Muzeal ASTRA vor avea un număr tot mai important de vizitatori. Celelalte muzee și colecții publice din județ vor fi nevoite să se adapteze cerințelor unui public tot mai exigent pentru a-și recâștiga vizitatorii. De asemenea, Biblioteca Județeană ASTRA și celelalte biblioteci publice și școlare din județ vor trebui să găsească căile cele mai potrivite și mai adecvate pentru a aduce din nou cititorii la bibliotecă.

Evenimente precum Festivalul Internațional de Teatru Sibiu, Sibiu Jazz Festival, Astra Film Fest, ArtMania, Târgul Olarilor, Festivalul Brânzei și Țuicii, Festivalul Național al Tradițiilor Populare, Festivalul Bujorului de Munte, Festivalul Sus pe Muntele din Jina, Târgul Creatorilor Populari, Festivalul medieval „Cetăți Transilvane”, Festivalul-Concurs al Cântecului Popular Românesc „Lucreția Ciobanu”, Festivalul Internațional de Folclor „Cântecele Munților” sau Festivalul Național de Folclor „Ioan Macrea” vor continua să se desfășoare periodic și să se bucure de un real succes în rândul publicului.

Infrastructura religioasă se va amplifica, prin construcția de noi lăcașuri de cult în zonele mai slab servite. Numeroase lăcașuri de cult mai vechi (în special bisericile evanghelice de confesiune augustină și sinagogile) își vor consolida funcția culturală, istorică și turistică, în detrimentul celei religioase, rămasă în plan secundar, odată cu emigrarea sau dispariția celei mai mari părți a credincioșilor.

Din perspectiva infrastructurii de ordine publică, securitate, pază și protecție și intervenții în situații de urgență, instituțiile abilitate în vederea menținerii ordinii publice, a securității, pazei și protecției, și a intervențiilor în situații de urgență, precum Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu, Inspectoratul Județean de Jandarmi Sibiu, Sectorul Poliției de Frontieră Aeroport Sibiu, polițiile de proximitate (Poliția Locală) din municipii, orașe și comune și Inspectoratul pentru Situații de Urgență Sibiu trebuie să coopereze mai bine în vederea prevenției și combaterii fenomenelor infracționale și pentru intervenții eficiente în situații de urgență.

Structura activităților economice

Analiza situației existente a reflectat existența următoarelor disfuncționalități la nivelul județului Sibiu: pomicultura și viticultura sunt valorificate insuficient, prin raportare la potențialul ridicat pe care îl au pentru dezvoltarea sectorului agricol din județ; județul se confruntă cu diminuarea numărului de animale, deci cu un sector zootehnic aflat în scădere la nivelul teritoriului, efectivele de animale din gospodării înregistrând scăderi la majoritatea speciilor; spiritul asociativ este slab dezvoltat și cu atât mai puțin valorificat în rândul agricultorilor; interesul tot mai scăzut pentru practicarea agriculturii, în special în rândul tinerilor; agricultura se practică preponderent în stil tradițional și fragmentat, pe loturi mici de pământ și în special de exploatații individuale care lucrează pământul în sistem de subzistență, nefiind sustenabile pe termen lung nici din punct de vedere financiar și nici din perspectiva mediului; potențialul piscicol este sub-valorificat pe teritoriul județului, piscicultura rezumându-se la stadiul de pasiune/recreere, fără impact pozitiv semnificativ asupra economiei locale; în economia județului predomină industriile cu valoare adăugată mică, salarii mici și personal slab calificat, supuse riscurilor de piață, mai ales în contextul tranziției către industria 4.0, bazată pe automatizare și digitalizare; investițiile nete ale firmelor din industrie manifestă o ușoară tendință de scădere, în termeni reali se remarcă investiții reduse în special în cazul industriei energetice, situație aplicabilă și în cazul apei, canalizării, salubrității și reciclării; sectorul serviciilor este foarte fragmentat, fiind caracterizat de prezența masivă a microîntreprinderilor și de o preponderență a domeniilor cu valoare adăugată redusă; sectorul IT&C este insuficient dezvoltat în județ (ca număr de unități locale active, cifră de afaceri, număr de angajați), în ciuda perspectivelor uriașe pe care le poate oferi economiei locale; sectorul CDI este subdezvoltat atât în sectorul public, cât și în cel privat, nu doar ca infrastructură, cât și din perspectiva cheltuielilor de CDI, a numărului de salariați și a rezultatelor de cercetare, respectiv a numărului de firme inovatoare; mediul universitar este într-o competiție inegală cu centrele universitare de tradiție din țară și străinătate, iar atractivitatea redusă a învățământului dual și profesional, respectiv a programelor de pregătire profesională a tinerilor (de ex., în antreprenoriat) accelerează fenomenul de exod al creierelor din județ și scade calitatea și capacitatea forței locale de muncă; transferul tehnologic și de cunoștințe are un flux redus în județ, fapt cauzat preponderent de lipsa unor infrastructuri corespunzătoare în teritoriu; economia județeană este dependentă de investițiile străine directe, antreprenoriatul autohton fiind insuficient dezvoltat și prea puțin competitiv în comparație cu firmele străine, care dictează mersul economiei județene și conduc exporturile locale; infrastructura suport pentru afaceri este deficitară, fiind reprezentată preponderent de parcuri industriale și de câteva centre de afaceri; tinerii antreprenori nu au încă o poziție solidă în economia județeană, în pofida stimulentei și a facilităților existente; din perspectivă teritorială, între mediul urban și cel rural există discrepanțe foarte puternice din toate

punctele de vedere, remarcându-se concentrarea activității economice în două centre urbane și două zone localități rurale.

Ca priorități de intervenție pentru eliminarea disfuncționalităților s-au identificat: dezvoltarea sectorului pomicol, împreună cu cel viticol, ca sectoare tradiționale care oferă produse calitative, recunoscute în plan național și chiar internațional; consolidarea sectorului zootehnic din județ, prin implementarea unor măsuri de modernizare și promovare a exploatațiilor care se ocupă cu creșterea animalelor; tranziția către agricultura asociativă, prin gruparea micilor fermieri în parteneriate strategice pe categorii cheie de produse competitive; revitalizarea sectorului agricol județean și creșterea competitivității acestuia; modernizarea micilor exploatații agricole și sprijinirea acestora, pentru a-și consolida importanța în generarea valorii economice în județ; transformarea pisciculturii într-o sursă generatoare de venituri, turiști și oportunități de petrecere a timpului liber pentru cetățeni; tranziția spre economia viitorului, prin industria 4.0 și orientarea balanței dinspre industria prelucrătoare către sectoare intensive în cunoștințe și tehnologie de ultimă generație; creșterea investițiilor private din județ, în special a celor autohtone, în ramuri cu valoare adăugată și care răspund cerințelor europene de protejare a mediului și a climei; creșterea puterii economice, a dimensiunii și a sustenabilității sectorului de servicii din județ; concentrarea eforturilor, prin intervenții integrate, în vederea încurajării dezvoltării ramurii IT&C în județ; consolidarea și extinderea sectorului CDI, pentru ca acesta să deservească mai bine nevoile de inovare din județ; îmbunătățirea sistemului județean de învățământ, pentru ca acesta să genereze tinere talente mai capabile, mai reziliente, mai adaptabile și mai bine pregătite pentru meseriile viitorului, care să nu mai părăsească județul în căutarea unor oportunități mai bune de educație; îmbunătățirea fluxurilor de transfer al cunoștințelor și al tehnologiilor în teritoriul județului; reducerea dependenței economiei județene de investițiile străine directe, inclusiv prin sprijinirea intensă a antreprenorilor locali; construirea infrastructurii suport pentru afaceri pe raza județului, în vederea încurajării creării unor noi afaceri și a dezvoltării celor existente; sprijinirea dedicată a tinerilor antreprenori din județ; reducerea decalajelor economice și sociale dintre mediul urban și cel rural.

În scenariul de dezvoltare măsurile de la nivel central sunt însoțite de un plan de acțiune la nivel județean și local, care să aibă ca țintă atingerea indicatorilor prognozați de CNSP pentru anul 2023, respectiv a celor stabiliți prin PATJ pentru anul 2030, adică o creștere solidă a PIB, a valorii adăugate, exporturilor, populației ocupate și a salariilor. Acest scenariu ia în considerare nu doar finalizarea intervențiilor publice deja inițiate, ci și a măsurilor care să asigure o dezvoltare bazată pe sustenabilitate economică și de mediu. Măsurile subscrise acestui scenariu sunt complexe, de la creșterea conectivității județului cu polii și coridoarele de dezvoltare ale României, până la măsuri active de atragere a investițiilor private, modernizarea sectorului agricol, asigurarea necesarului de forță de muncă calificată, încurajarea mobilității teritoriale și sectoriale a forței de muncă, valorificarea durabilă a resurselor turistice, piscicole, cinegetice,

forestiere, etc. Sprijinirea antreprenoriatului și atragerea în continuare a unor investiții străine sunt alte priorități incluse în acest scenariu de dezvoltare, de pildă prin înființarea de incubatoare și acceleratoare de afaceri, respectiv hub-uri de inovare, scheme locale de ajutor de minimis, dezvoltarea învățământului profesional în sistem dual, întărirea și eficientizarea dialogului dintre administrație și sectorul privat, încurajarea structurilor de tip asociativ, etc.

Contextul teritorial interjudețean, regional și național

Principalele disfuncționalități identificate în ceea ce privește contextul teritorial sunt: viteza comercială redusă a trenurilor de pasageri; ariile de polarizare ale centrelor urbane cu o populație sub 10 000 de locuitori sunt mai puțin extinse, având o forță de polarizare redusă (Dumbrăveni, Tâlmăciu, Săliște, Coșca Mică, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului); migrarea forței de muncă către localitățile urbane învecinate prin procesul de suburbanizare; tendința de densificare a fondului construit; municipiul Sibiu, nefiind pol național de creștere are o capacitate semnificativ limitată de a fi competitivă la nivel global; fenomen de depopulare și îmbătrânirea populației: rata de descreștere a populației și tendința de scădere a ratei de înlocuire a forței de muncă; structura comercială este orientată preponderent spre zonele urbane și periurbane; densitatea populației în municipiul Mediaș, orașele Agnita, Avrig, Tâlmăciu, unele comune din zona periurbană a Sibiului (Rășinari, Poplaca, Râu Sadului, Roșia Slimnic), din zona periurbană a municipiului Mediaș (Alma, Brateiu, Blăjel, Micăsasa, Târnavă), respectiv din orașele Miercurea Sibiului și Săliște, se află departe de valorile considerate a fi optime pentru organizarea unui transport public eficient (3000 locuitori/km²); lipsa unor planuri comune de dezvoltare la nivelul zonelor urbane funcționale; în cadrul zonei de influență deplasările în interes de serviciu se realizează în principal cu automobilul.

În ceea ce privește prioritățile de dezvoltare menționăm: dezvoltarea sistemului de transport public prin punerea la dispoziția locuitorilor unor multiple alternative de mobilitate în vederea creșterii accesibilității; optimizarea traficului rutier; modernizarea infrastructurii feroviare care să permită circulației trenurilor de mare viteză; pentru o dezvoltare echilibrată a județului este importantă dezvoltarea unor relații de cooperare urban-rural, respectiv între municipii și orașe în vederea reducerii disparităților teritoriale; realizarea documentațiilor de urbanism urmărind o dezvoltare durabilă și echilibrată a teritoriului prin valorificarea eficientă a rezervelor de teren din interiorul localităților; sprijinirea absorbției fondurilor europene de către municipalitate; susținerea dezvoltării localităților aflate în declin demografic prin proiecte cu finanțare europeană; promovarea relațiilor de cooperare urban-rural în vederea revitalizării rețelelor de localități aflate în declin demografic; atragerea unui flux mai mare de investiții și firme private care să sprijine creșterea economică, îmbunătățirea infrastructurii edilitare în localitățile cu declin demografic; creșterea accesibilității către zonele urbane prin modernizarea infrastructurii rutiere,

dezvoltarea sistemului de transport în comun; realizarea unei strategii de menținere și atragere a populației tinere; amenajarea unor noi unități comerciale în zonele rurale, în special unde densitatea populației este ridicată, iar densitatea unităților comerciale este redusă (Ațel, Alțina, Bazna, Biertan, Brateiu, Hoghilag, Merghindeal, Mihăileni, Valea Viilor, Vurpăr); creșterea gradului de compactitate a acestor localități pentru a permite organizarea unui transport public eficient; elaborarea de planuri și strategii comune de dezvoltare la nivelul zonelor urbane funcționale care să permită funcționarea acestora ca motoare de dezvoltare în cadrul județului; necesitatea găsirii unor soluții de mobilitate între centrele urbane polarizatoare și localitățile dinamice aflate în vecinătate.

Pornind de la disfuncționalitățile și prioritățile identificate propunem câteva măsuri și direcții de eliminare și/sau diminuare a disfuncționalităților: gestionarea eficientă a dezvoltării cartierelor rezidențiale nou conturate prin asigurarea dotărilor și echipamentelor publice, a căilor de acces, a necesarului de spații verzi pentru funcționarea coerentă a acestora; creșterea accesibilității teritoriale, promovarea mijloacelor alternative de circulație și încurajarea utilizării acestora în favoarea autoturismelor personale pentru deplasări cotidiene; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare metropolitane, respectiv de mare viteză, atât la nivel județean, cât și regional și național; Implementarea unor programe de creștere a natalității de către primării pe raza comunelor/orașelor, în special acolo unde există o tendință de scădere a populației; stimularea natalității și ajutorarea familiilor tinere, inclusiv a celor monoparentale, prin în alocarea unor stimulente/îndemnizații/pachete pentru nou-născut, stimulente pentru achiziția unei locuințe/mașini, măsuri fiscale, construirea de creșe etc.; implementarea unor programe pentru atragerea și menținerea populației tinere: amenajarea/extinderea spațiilor recreative pentru activități sportive, a cluburilor, stabilimentelor de petrecere a timpului liber, implicarea tinerilor în viața comunității și/sau în activități voluntare, crearea unor grupuri de cercetare sau consultare pentru tineri, organizarea unor traininguri privind sprijinul în dezvoltarea carierei etc.

Analiza SWOT

Cadrul natural/mediu	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Diminuarea stresului termic rece (scăderea în frecvență și intensitate a fenomenelor extreme asociate temperaturilor scăzute - Scăderea frecvenței producerii fenomenelor extreme asociate vitezei vântului - Calitate bună a aerului - Creșterea nivelului de educație ecologică și conștiință civică a populației - Existența unei suprafețe extinse de arii naturale protejate și a unei biodiversități bogate - Prezența facilităților de colectare selectivă și tratare a deșeurilor - o mare diversitate de ecosisteme, habitate și specii sălbatice - număr mare de operatori de salbrizare, care acoperă întreg teritoriul 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea statistic semnificativă a mării majorității a indicatorilor de extreme termice calde la scara întregului județ - Creșterea stresului termic, în special în perioada caldă a anului - Creșterea semnificativă a torențialității precipitațiilor lichide și solide; - Lipsa unor sisteme de monitorizare a climei urbane - Multe intravilane sunt expuse direct inundațiilor - Insuficiența și întreținerea deficitară a sistemelor de colectare și evacuare a apelor pluviale - Întreținerea precară a albiilor - Informarea insuficientă a populației privind riscurile la care e expusă - Lipsa sistemelor moderne de monitorizare a alunecărilor de teren active - Existența fenomenelor de poluare latentă complexă datorate activităților industriale metalurgice neferoase și chimice - Existența surselor și fenomenelor de poluare accidentale - Număr mic de stații de monitorizare a calității aerului - Lipsa stațiilor pentru monitorizarea traficului pe sectoarele de drumuri intens circulate sau în apropierea unor instalații industriale - Existența surselor istorice de poluare a aerului (Copșa Mică) - Lipsa de reprezentativitate a rețelei de monitorizare a zgomotului - Multe stații de epurare a apei au doar treaptă secundară - Existența a 15 corpuri de apă cu calitatea apei puternic modificată - descărcări nereglementare de reziduuri provenite din diverse surse, eliminate în apropierea cursului de apă sau chiar direct în albie - dotarea insuficientă cu echipamente de colectare și cantități reduse de deșeuri colectate separat - întârzieri în ecologizarea depozitelor neconforme - lipsa facilităților de tratare biologică a deșeurilor biodegradabile
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Adaptarea domeniului agricol la condițiile climatice actuale - Adaptarea sectorului turistic la condițiile climatice actuale 	<ul style="list-style-type: none"> - Amplificarea efectului de insulă de căldură urbană - Scăderea semnificativă a grosimii medii a stratului de zăpadă - Extinderea construcțiilor în zone inundabile

<ul style="list-style-type: none"> - Stoparea extinderii necontrolate a construcțiilor în zonele inundabile - Educarea populației în raport cu măsurile de prevenție, acțiuni și combatere a riscurilor naturale și antropice - Asigurarea bunurilor și a locuințelor în caz de dezastre - Studierea vulnerabilității teritoriului și identificarea riscului indus și a probabilității de apariție a acestora - Completarea legislației în domeniul protecției mediului și biodiversității precum și al managementului riscurilor naturale și antropice - Dezvoltarea sistemelor de prognoză și avertizare/alarmare - Încurajarea cercetării și investițiilor în tehnologii curate integrate conceptului de economie circulară - Accesarea de fonduri pentru implementarea unor proiecte în domeniul deșeurilor - Extinderea sistemelor de monitorizare a calității factorilor de mediu - Creșterea nivelului de educație ecologică și conștientizare a populației în domeniul problematicei de mediu 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea frecvenței viiturilor de tip Flash-Flood - Creșterea frecvenței de apariție a alunecărilor de teren - Posibile episoade de poluare cu pulberi, metale grele și compuși chimici asociați (Copșa Mică) - Presiuni antropice în cazul poluărilor semnificative punctiforme și difuze a apelor - Neatingerea țintelor impuse prin legislație în cazul reciclării selective și a tratării biodeșeurilor
Patrimoniul natural și construit, peisaje	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Număr mare de arii naturale protejate de interes, majoritatea având PM - Bogăția și diversitatea patrimoniului cultural material (inclusiv situri UNESCO) - Patrimoniul imaterial impresionant, legat de o bogată diversitate în ceea ce privește culturile, etnicitatea și tradițiile regăsite pe întreg teritoriul județului Sibiu 	<ul style="list-style-type: none"> - 4 situri de interes comunitar nu au plan de management - Ariile de interes județean nu au limite clare, măsuri de management sau studii care să evalueze starea obiectivelor de conservare - Inexistența unei baze de date la zi pentru patrimoniul cultural județean - Lipsa programelor educaționale la nivelul școlilor dar și al comunităților din localitățile județului pentru înțelegerea și protejarea patrimoniului local - Accesibilitatea dificilă în cazul unor obiective de patrimoniu
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea unor reglementări pentru Zone Construite protejate în documentațiile de urbanism 	<ul style="list-style-type: none"> - Modificările legislative, care afectează managementul ariilor naturale
Rețeaua de localități	

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Grad ridicat de urbanizare - Existența formelor de cooperare de tip GAL și ADI 	<ul style="list-style-type: none"> - 7 din 9 orașe nu mai îndeplinesc criteriul demografic minimal - Neîndeplinirea criteriilor privind dotarea și echiparea orașelor în orașele mici - 13 comune au coborât sub pragul demografic de 1.500 de locuitori
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Sprijinirea revitalizării orașelor mici și ariilor rurale afectate de depopulare - Accesarea de fonduri pentru cooperare 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea disparităților regionale și a celor urban-rural - Continuarea declinului demografic - Dispariția unor sate

Infrastructuri tehnice majore

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Conectivitate bună la rețelele TEN T rutier, feroviar și aerian - Conectivitate bună cu toate regiunile țării - Conectivitate bună urban-rural (inclusiv prin transport public) - Rețea mare de piste de biciclete - Existența a trei noduri de cale ferată - Aeroport internațional modernizat și accesibil - Existența Masterplanurilor privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate la nivel de județ și pentru Mediaș, Agnita, Dumbrăveni pentru majoritatea stațiilor de epurare deținute de operatorul regional de apă au fost realizate investiții, fiind asigurată epurarea terțiară pentru întregul volum de ape uzate urbane evacuate în receptori naturali - existența unei rețele de distribuție a gazelor naturale amplă și bine dezvoltată. - Gradul de acoperire a rețelelor de comunicare, mass-media și a serviciilor Internet este în procent ridicat - toate UAT-urile din județ, urbane și rurale, beneficiază de acoperire cu servicii de salubritate 	<ul style="list-style-type: none"> - Stare de viabilitate rea a unor sectoare de drumuri naționale, drumuri județene - Calitatea precară a unor lucrări de artă la nivelul drumurilor județene (poduri, podețe, intersecții la nivel cu calea ferată etc.) - Slaba deservire cu stații de încărcare pentru vehiculele electrice la nivelul drumurilor naționale - Suprasolicitarea infrastructurii rutiere la nivelul localităților urbane - Grad redus de reabilitare și modernizare a căilor ferate neelectrificate din județ - Limitarea vitezei de deplasare pe căile ferate datorită stării acestora - Grad limitat de funcționalitate a infrastructurii aeroportuare, care să susțină capacitatea în creștere a traficului - Slaba deservire cu mijloace de transport în comun în zona aeroportului - Existența unui număr însemnat de localități neconectate la rețeaua de transport public intrajudețean realizat prin curse regulate sau la rețeaua de cale ferată - Rețeaua de piste pentru biciclete este lipsită de continuitate pe unele sectoare la nivelul municipiului Sibiu - Lipsa dotărilor și amenajărilor specifice unui terminal multimodal în municipiul Sibiu - insuficiența lucrărilor de reabilitare și întreținere a îndiguirilor și regularizărilor existente; - lipsa sistemului centralizat de alimentare cu apă în peste jumătate din localitățile rurale; - lipsa sistemului centralizat de canalizare și epurarea apei uzate în localitățile rurale - pierderi mari de apă potabilă distribuită spre consum;

	<ul style="list-style-type: none"> - funcționarea stațiilor de epurare a apelor uzate din localitățile urbane în condiții necorespunzătoare normelor de calitate în vigoare. - Gradul redus de acoperire cu rețele de canalizare în mediul rural - starea tehnică a unor linii de transport a energiei electrice este necorespunzătoare, unele echipamente și materiale prezentând un grad înaintat de uzură, caracteristici tehnice depășite - Majoritatea echipamentelor primare și secundare din stațiile de transformare au o uzură fizică morală înaintată - Depășirea duratei normale funcționare la conductele de repartiție distribuție a gazelor naturale - Insuficienta contorizare la nivel de consumator de gaze naturale constituie o disfuncționalitate - serviciile de telefonie mobilă înregistrează deficiențe de calitate în anumite zone ale județului - insuficienta promovare și cunoaștere a măsurilor de la vârful ierarhiei deșeurilor - rată redusă de acoperire cu sisteme de colectare selectivă a deșeurilor în special în localitățile din zona rurală - Instalațiile de tratare a deșeurilor realizate prin PHARE CES sunt uzate tehnic și moral, iar facilitățile realizate prin Proiectul SMID Sibiu nu mai sunt suficiente pentru necesitățile actuale de tratare - Grad redus de colectare separată a deșeurilor reciclabile și de reciclare a acestora
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Existența fondurilor naționale și europene pentru dezvoltarea infrastructurii majore - Racordarea județului la rețele de transport de mare viteză - Buna poziționare a Aeroportului în cadrul județului - Zona gară – autogară are un potențial mare pentru dezvoltarea transportului multimodal din oraș - Potențial electric din surse regenerabile - Oferirea de stimulente pentru încurajarea selectării colective la sursă - Organizarea de campanii publice susținute referitoare la beneficiile și riscurile modului de gestionare a deșeurilor 	<ul style="list-style-type: none"> - Întârzieri în implementarea proiectelor - Instabilitate legislativă și politică - Fonduri insuficiente pentru întreținerea și reabilitare/modernizare infrastructurii majore - Declinul transportului feroviar și Grad redus de preferință a trenurilor pentru deplasările în afara localității de domiciliu - Creșterea cheltuielilor de transport - Creșterea prețului la energie - Vulnerabilitatea la schimbări climatice a surselor de apă
Structura socio-demografică	

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Rată scăzută a șomajului - Creșterea numărului de PC-uri în învățământul preșcolar, primar și gimnazial, precum și în învățământul universitar - Existența universităților (ULBS atrage numeroși studenți și din alte județe, având un spectru destul de larg de specializări universitare de licență, masterat și chiar doctorat) - Speranța de viață la naștere în județul Sibiu înregistrează un trend crescător - Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală comunitară în creștere - Serviciile spitalicești se caracterizează prin multiple specialități, gamă variată de investigații paraclinice și de imagistică - Existența unor modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale, la nivel județean - Existența Agendelor Sportive la nivel județean și local - Număr mare de competiții sportive de renume, organizate la nivel județean - Calendar bogat de evenimente culturale, inclusiv de nivel internațional - Nivel ridicat de vitalitate culturală în Municipiul Sibiu - Număr/nivel important de muzee și colecții - Existența unor unități de cult pentru toate cultele din județ 	<ul style="list-style-type: none"> - Scăderea ratei natalității - Creșterea ratei de morbiditate - Scăderea ratei sporului natural - Creșterea emigrației - Suprafața locuibilă / locuință este foarte redusă în unele zone - marea majoritate a șomerilor fac parte din categoriile persoanelor foarte greu ocupabile sau greu ocupabile - Rata ridicată a populației inactice - Cei mai mulți salariați din județ sunt angajați în domenii care nu aduc valoare adăugată mare și nici salarii pe măsură, fiindcă nu necesită personal specializat. - Număr redus de programe de calificare, perfecționare și inițiere - Paletă puțin diversificată de programe autorizate de formare profesională - Număr redus de furnizori de formare acreditați - Număr ridicat de așezări informale, expuse la riscuri naturale - deficit de unități de învățământ, la toate nivelurile (creșe, grădinițe, școli), în noile arii rezidențiale din zonele urbane și periurbane - uzura fizică și morală a majorității clădirilor care adăpostesc unități de învățământ - gradul de dotare insuficient, în special în mediul rural, a unităților de învățământ - lipsa personalului didactic calificat, mai ales la anumite materii și în special în mediul rural - uzura fizică și morală a majorității clădirilor care adăpostesc spitale, policlinici și cabinete medicale - Accesibilitatea deficitară la servicii medicale de specialitate a populației din mediul rural - asistența medicală primară nu este furnizată peste tot în mediul rural - deficiențe în privința personalului medical calificat, atât a medicilor, cât și a asistentelor medicale - cabinetele stomatologice, farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în aproape jumătate din comunele din județul Sibiu - subfinanțarea, respectiv insuficiente fonduri care se acordă serviciilor de asistență socială - lipsește infrastructura fizică (clădirile și spațiile) pentru înființarea de noi servicii sociale - Furnizarea de servicii sociale este insuficientă în zonele rurale (personal insuficient, personal slab calificat) - nu există suficiente locuințe sociale - serviciile specializate pentru copiii cu cerințe educative speciale sunt insuficiente - Există un deficit de servicii sociale pentru persoanele cu dizabilități

	<ul style="list-style-type: none"> - Număr redus de structuri sportive existente în mediul rural - slaba dezvoltare a infrastructurii sportive, atât în ceea ce privește numărul de baze sportive, cât și în ceea ce privește starea acestora - infrastructura de agrement este deficitară, în special în raport cu cererea existent - infrastructura de agrement lipsește aproape cu desăvârșire din mediul rural, în afara ariilor montane și a stațiunilor turistice - scăderea numărului de biblioteci și a numărului de cititori - număr redus de manifestări culturale în mediul rural - Dotarea insuficientă cu tehnică de intervenție și învechirea autospecialelor necesare intervențiilor - Număr mare de UAT-uri (36) care nu au în dotare autospeciale de intervenție
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Existența finanțărilor pentru modernizarea infrastructurilor sociale - Implicarea activă a societății civile în domeniul educațional - Posibilitatea de dezvoltare a parteneriatelor cu ONG-uri pentru oferirea de servicii medicale (îngrijiri la domiciliu) - Implementarea proiectului "Dezvoltarea sistemului de asistență socială pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale", de către Ministerul Muncii și Protecție Sociale, ANPIS și AJPIS-urile teritoriale, prin care se realizează formarea și instruirea personalului din domeniul asistenței sociale - Susținerea performanței în domeniul sportiv, prin acordarea de premii celor mai buni sportivi și antrenori, olimpici și neolimpici, în cadrul Galei Sportului 	<ul style="list-style-type: none"> - Intensificarea îmbătrânirii populației - Migrarea forței de muncă - Derogări de la niște standarde de calitate în construcția noilor cartiere rezidențiale - Creșterea atractivității instituțiilor de învățământ superior din afara României sau din afara județului Sibiu - Existența comunităților defavorizate - scăderea interesului pentru activitățile sportive - interesul tot mai scăzut pentru anumite forme de cultură (mai ales cele tradiționale) - Insuficienta informare a populației privind riscurile antropice și tehnologice, precum și în ce privește măsurile de prevenție în caz de accidente sau catastrofe naturale - Insuficiența resurselor financiare necesare funcționării serviciilor voluntare pentru situații de urgență
Structura activităților economice	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - PIB/capita peste media regională și națională - producții la hectar peste mediile naționale la majoritatea culturilor - Creșterea numărului de întreprinderi active și a cifrei de afaceri generată de agenții 	<ul style="list-style-type: none"> - PIB/capita sub media UE27 - Pomicultura și viticultura sunt valorificate insuficient - Reducerea numărului de animale - Spiritul asociativ este slab dezvoltat în rândul agricultorilor - Fragmentarea terenurilor agricole (exploatații foarte mici) - Potențial piscicol neexploatat pentru valorificare - predomină industriile cu valoare adăugată mică, salarii mici

economici din județ	și personal slab calificat - Sectorul CDI este subdezvoltat - Insuficienta dezvoltare a antreprenoriatului autohton - Infrastructura suport pentru afaceri este deficitară
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Poziționarea geo strategică a Municipiului Sibiu și proximitatea față de cele mai importante artere de circulație de nivel internațional, național și județean - potențial agricol semnificativ, datorat suprafețelor agricole extinse și condițiilor pedo-climatice favorabile pentru cultivarea majorității cerealelor, furajelor, legumelor și plantelor tehnice - facilitarea asocierii în rândul proprietarilor agricoli - facilitarea tranziției către industria 4.0 - creșterea interesului pentru sectorul ITC - potențial pentru diversificare turistică 	<ul style="list-style-type: none"> - Interesul tot mai scăzut pentru practicarea agriculturii, în special în rândul tinerilor - Grad redus de inovare - Continuarea exodului "creierelor"

c) ZONE CU POTENȚIAL NATURAL SAU CULTURAL

La nivelul județului sunt reprezentate prin suprafețe special desemnate rețelele internaționale de protecție a naturii UICN și Natura 2000. În plus, au fost desemnate prin decizii și hotărâri ale Consiliului Județean Sibiu arii naturale protejate de interes județean, în anul 1994, la care s-a adăugat încă una în 2006. Pe de altă parte, ariile naturale de interes județean, declarate prin Hotărârea Consiliului Județean Sibiu nr. 64/2004, cuprind 2 rezervații naturale (Arpășel, rezervație naturală faunistică și Eleșteele de la Mândra, rezervație naturală avifaunistică) și 4 monumente ale naturii. Ariile naturale de interes județean nu au delimitare, nu au fost digitizate și salvate în format vectorial. Suprafețe ale unora se suprapun peste ariile de interes comunitar fiind administrate de către Consiliile Locale ale UAT-urilor în care sunt incluse.

Rețeaua UICN a județului Sibiu include ariile naturale protejate din categoriile III (Monumente ale naturii) și IV (Rezervații naturale), suprafața lor cumulată acoperind 2,9% din suprafața județului (15757 ha).

Rețeaua Natura 2000 conține două categorii de arii naturale protejate, siturile de interes comunitar (SCI) și ariile de protecție specială avifaunistică (SPA). În județul Sibiu, dintre cele 20 de arii naturale protejate de interes comunitar, patru arii au fost declarate ca SPA-uri, iar 16 zone naturale protejate au fost declarate ca SCI-uri. Ulterior, 10 situri de interes comunitar au fost declarate arii speciale de conservare (SAC-uri). Suprafața cumulată a acestor arii naturale protejate depășește cu puțin jumătate din suprafața județului (274734 ha, respectiv 50,57%).

Datorită înființării rețelei Natura 2000 în România, o mare parte din teritoriul județului a primit un statut de protecție, în baza criteriilor de funcționare a acestei rețele, fiind vorba în primul rând de spațiul montan și piemontan, precum și de cel deluros (Podișul Hârtibaciului, Dealurile Târnavelor, Podișul Secașelor). Acestora li se adaugă zonele de luncă ale Oltului și Târnavei Mari.

Drept urmare, doar situații punctuale sau pe suprafețe restrânse mai pot fi luate în considerare pentru atribuirea unui statut de protecție la nivel local. Este vorba de 4 monumente ale naturii, reprezentând exemplare sau pâlcuri de arbori: Stejarul (*Quercus robur*) din Grădina zoologică, Specie forestiere exotice din Parcul Sub Arini (tuia canadiană, douglas, pinul strob, stejarul roșu și de baltă, nucul negru, chiparosul canadian, arțarul american și cel de zahăr, catalpa, gladicea și specii din Orient - magnolia, ginkgo biloba etc.), Formațiunile de larice (*Larix decidua var. polonica*) din pădurile de pe Valea Lăiței și exemplarele de tisă (*Taxus baccata*) din Sibiu, de pe strada Turnului nr. 5.

Alături de acestea, există și rezervația naturală avifaunistică Eleșteele de la Mândra, de pe teritoriul administrativ al comunei Mândra, unde au fost identificate 161 de specii de păsări, din care 89 sunt specii acvatice, 101 fiind de importanță globală (3 specii considerate amenințate: *Aythya nyroca*, *Haliaetus albicilla* și *Crex crex*).

Pe teritoriul comunei Arpașu de Sus a fost desemnată rezervația naturală faunistică Arpășel, care se suprapune însă în totalitate cu situl Natura 2000 Munții Făgăraș. În această zonă sunt bine reprezentate mamifere ca marmota, capra neagră, râsul, ursul, lupul, cerbul, căpriorul, pisica sălbatică și jderul de copac. Dintre păsări menționăm ca fiind cuibăritoare în această zonă acvila de munte.

La nivelul județului Sibiu există 16 arii naturale protejate UICN de interes național, dintre care 8 sunt rezervații naturale (categoria IV UICN) și 8 monumente ale naturii (categoria III UICN). Sunt desemnate de asemenea 20 de situri Natura 2000, dintre care 10 sunt arii speciale de conservare (prin schimbarea statutului anterior de situri de interes comunitar), 6 sunt situri de importanță comunitară și 4 sunt arii de protecție specială avifaunistică. Pe de altă parte există multe cazuri de suprapuneri de suprafețe încadrate unor categorii diferite, în special pentru siturile Natura 2000 din cele 2 categorii.

Din analiza valorilor existente, față de ceea ce este cuprins în Legea mai sus menționată, se poate constata că județul Sibiu are un patrimoniu arheologic și arhitectural de valoare, cu un număr mai mare de obiective de patrimoniu care nu este menționat în cadrul PATN - Secțiunea III, Zone protejate și care în consecință, nu beneficiază de recunoaștere națională și de o punere în valoare corespunzătoare, precum și un număr de UAT-uri cu valori de patrimoniu ce vor trebui inventariate. Astfel trebuie menționate din punct de vedere al valorilor de arhitectură, următoarele UAT-uri (conf. LMI 2015):

- *UAT Sibiu* are un număr de 106 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 151 monumente de arhitectură (categoria valorică B), la care se adaugă 5 monumente de arheologie (categoria valorică A);
- *UAT Mediaș* are un număr de 24 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 34 monumente de arhitectură (categoria valorică B) la care se adaugă 16 monumente de arheologie (categoria valorică B);
- *UAT Agnita* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 22 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Cisnădie* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Avrig* are un număr de 8 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Miercurea Sibiului* are un număr de 9 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 6 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Dumbrăveni* are un număr de 6 monumente de arhitectură (categoria valorică A) la care se adaugă 2 monumente de arhitectură (categoria valorică B);

- *UAT Biertan* are un număr de 14 monumente de arhitectura (categoria valorică A) + 5 monumente de arhitectură (categoria valorică B), 4 monumente arheologice (categoria valorică A); Sit înscris în patrimoniul mondial UNESCO;
- *UAT Roșia* are un număr de 11 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 19 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Iacobeni* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 12 monumente de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Moșna* are un număr de 10 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 1 monument de arhitectură (categoria valorică B);
- *UAT Ațel* are un număr de 8 monumente de arhitectură (categoria valorică A) + 2 situri arheologice (categoria valorică A);
- *UAT Valea Viilor* are numai un număr de 4 obiective (1 sit rural, 1 ansamblu, 2 monumente de arhitectură (categoria valorică A)- Situl rural fiind înscris în patrimoniul mondial UNESCO - delimitat conf. Aviz MC 812/E/1998; la care se adaugă 3 monumente de arhitectură (categoria valorică B).

Pentru Județul Sibiu, patrimoniul imaterial reprezintă o parte importantă în perspectiva dezvoltării activităților culturale, din punct de vedere geografic și istoric, fiind delimitate 5 zone etnofolclorice, cu specificul lor: Mărginimea Sibiului (S), Țara Oltului (S), Valea Târnavelor (N), Țara Secașelor (NV), Valea Hârtibaciului (NE). Dezvoltarea de programe și proiecte culturale se realizează în prezent prin ONG-uri cu profil cultural, dar și prin Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) sau prin GAL-urile Microregiunea Hârtibaciului, GAL Țara Oltului, GAL Mărginimea Sibiului, GAL Podișul Mediașului, GAL Țara Secașelor, GAL Podișul Târnavelor interjudețean.

Mărginimea Sibiului - o zonă ce a cunoscut o creștere a populației, se află în situl Natura 2000, contextul natural fiind deosebit pentru dezvoltarea antropică iar patrimoniul imaterial a fost recunoscut la nivel internațional prin acordarea titlului de "Destinație Europeană de Excelență în Turism și Gastronomie Locală" (EDEN).

Țara Oltului - favorizată de amplasarea la poalele munților Făgăraș, deși în zonă are loc un proces de îmbătrânire a populației, zonele cu valori naturale ridicate (parțial incluse în Natura 2000) și elemente de patrimoniu material deosebite (ex. Abația cisterciană de la Cârța).

Valea Târnavelor - este o regiune cu o diversitate de elemente de patrimoniu ce au condus la o multitudine de forme de turism blând, prin trasee de ecoturism, cicloturism, gastronomie, forme ce întregesc traseele culturale determinate de valorile UNESCO existente (cele 2 situri de biserici fortificate - Biertan și Valea Viilor) dar și de alte situri cu biserici fortificate sătești. În fiecare comună există ansambluri folclorice, care promovează tradițiile zonei.

Țara Secașelor - amplasată într-o zonă de podiș, conferă o accesibilitate ridicată pentru parcurgerea teritoriului cu o multitudine de biserici fortificate, dar și elemente naturale deosebite (lacuri sărate).

Valea Hârtibaciului - într-un mediu natural valoros, zona a dus la dezvoltarea unui patrimoniu construit important (150 de monumente istorice, muzee, colecții), un element deosebit fiind parcurul Mocăniței, refăcut parțial, ca element de dezvoltare al zonei.

În urma coroborării analizelor cadrului natural, al zonelor protejate naturale și al zonelor protejate antropice, zonele ce se înscriu în categoria peisajelor culturale la nivelul județului sunt în zona de Centru NV - Valea Târnavelor, în zona de S - Mărginimea Sibiului cu zona Munților Cindrel și Zona Țării Oltului/Zona Făgăraș cu satele ce fac parte din județul Sibiu (UAT Cârța, UAT Porumbacu de Jos).

În PUG-urile realizate la nivelul localităților din județul Sibiu s-au identificat diferite tipuri de zone de protecție sau protejate, după cum urmează:

- Zone protejate cu valoare istorică în: Atel, Axente Sever, Biertan, Blăjel, Brădeni, Brăteiu, Chirpăr, Nocrich, Poplaca, Racovița, Roșia, Șeica Mare, Slimnic, Târnavă și Vurpăr;
- Zone de protecție a monumentelor istorice: Porumbacu de Jos;
- Zone de protecție față de obiectivele cu valoare de patrimoniu în Merghindeal, Păuca (sit arheologic), Marpod, Alma, Altina, Apoldu de Jos, Bazna, Birghiș, Bruiu, Cristian, Dârloș, Dumbrăveni, Gura Râului, Hoghilag, Miercurea Sibiului, Mihăileni, Ocna Sibiului, Orlat, Sadu, Șeica Mică, Șura Mare, Tilișca și Turnu Roșu sau propuse cu valoare de patrimoniu în Ludoș și o subzonă cu valoare de patrimoniu în Rășinari;
- Zone de protecție a monumentelor istorice în: Laslea, Arpașu de Jos, Cârțișoara, Cislădie, Iacobeni, Jina, Micăsasa, Moșna, Valea Viilor, Poiana Sibiului, Șura Mică, Tălmăciu și o zonă de interes arheologic în Râu Sadului.

Conform Notei privind monumentele istorice în pericol, elaborate de Institutul Național al Patrimoniului din cadrul Ministerului Culturii, pentru județul Sibiu regăsim următoarele categorii de monumente istorice care trebuie protejate: Turnul Spart; Casă – str. Vopsitorilor, nr. 13, Sibiu; Halta Țichideal, Marpod; Halta Alțâna; Castelul Familiei Bolyai; Fosta reședință de vară mitropolitană, Bd. Victoriei, nr. 38, 38A, Sibiu; Biserica Evanghelică Fortificată, Pelișor, Bârghiș; Biserica Evanghelică, Alțâna și Biserica Evanghelică Fortificată, Velț, Bazna.